

KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

28.

1915.

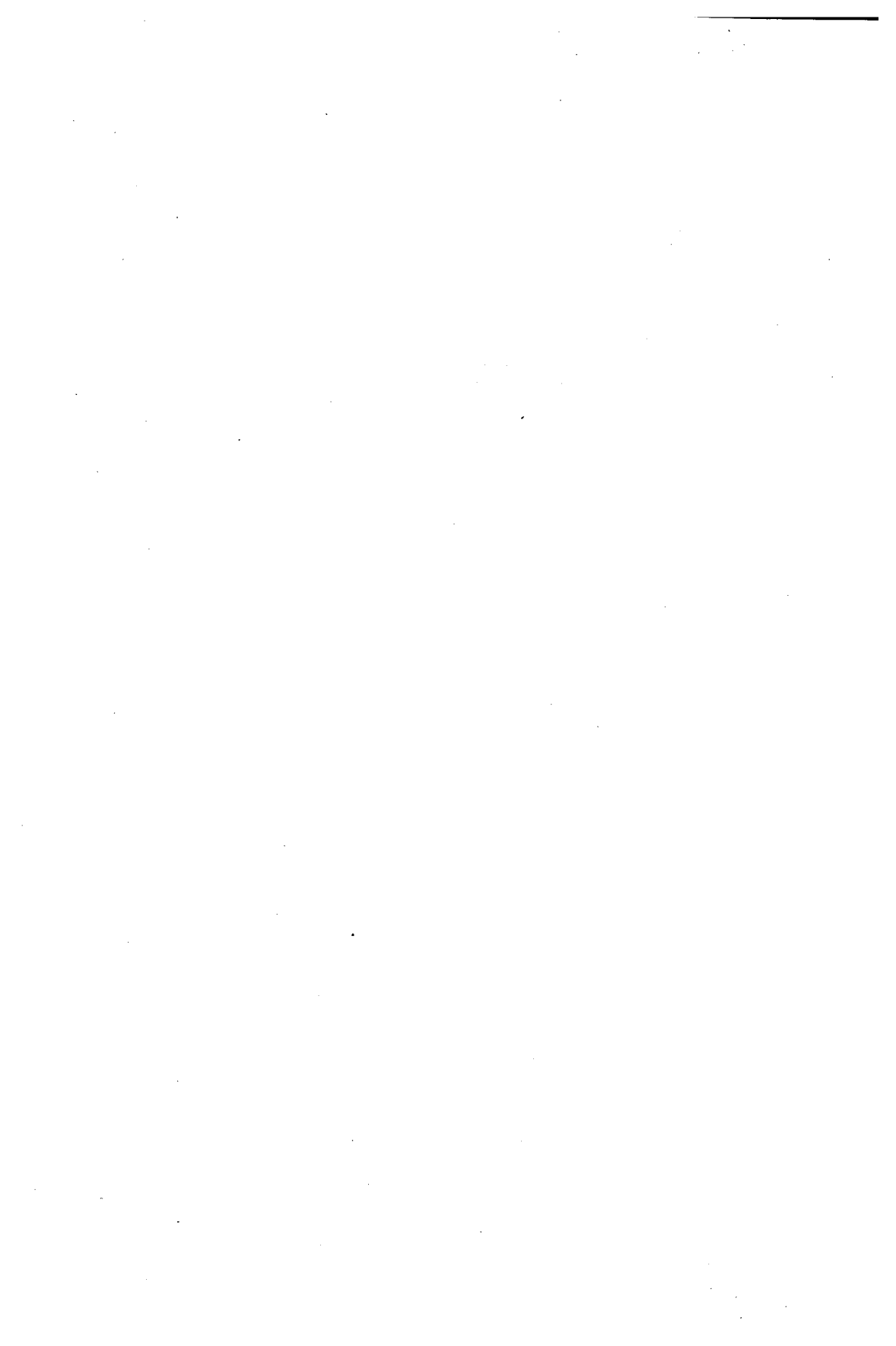
HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN
JULKAISEMA.

HELSINKI.
1920.

HELSINKI
HOLGER SCHILDTIN KIRJAPAINO
1920.

Sisällysluettelo.

	Siv.
Alkulause	V
I. Kaupunginvaltuusto.	
A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.....	2
1. Kaupungin asemakaavaa koskevat asiat	2
2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat	3
3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautinto-oikeutta koskevat asiat	8
4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat	28
5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat	39
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat	55
C. Muut asiat.....	129
II. Rahatoimikamari.	
A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.....	188
1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat	188
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautinto-oikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat	189
3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.	201
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat	203
C. Muut asiat.....	208
III. Liikennekonttori	210
IV. Tilastokonttori	214
V. Palo- ja siviilivartiokunta	220
VI. Vaivashoitohallitus	231
VII. Kasvatuslautakunta.....	267
VIII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.....	281
IX. Kansanlastentarhat	292
X. Kaupunginkirjasto	302
XI. Kaupungin yleisten töiden hallitus	311
XII. Rakennuskonttori	316
XIII. Majoituslautakunta	345
XIV. Holhouslautakunta	353
XV. Oikeusaputoimisto	355
XVI. Sosiaalilautakunta.....	360
XVII. Kunnan työnvälitystoimisto.....	370
XVIII. Verotusvalmistelukunta.....	381
XIX. Museolautakunta	383
XX. Musiikkilautakunta	385
XXI. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastaja	391
Asiarekisteri	395
Oikaistavia	424

ALKULAUSE.

Esillä oleva vuosikerta »Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta» on toimitettu pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan kuin aikaisemmin julkaistut saman julkaisusarjan vuosikerrat. Osain luku on lisääntynyt yhdellä sen kautta että kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rakennuskonttorin antamat vuosikertomukset, jotka aikaisemmin on julkaistu yhdessä, nyt sisältyvät julkaisuun eri kertomuksina (osat XI ja XII).

Osat I (kaupunginvaltuusto) ja II (rahatoimikamari) on laatinut senaatin oikeusosaston ent. jäsen, senaattori C. J. Timgren-vainaja, jonka rahatoimikamari oli ottanut mainittujen kunnalliskertomuksen osain toimittajaksi vuosilta 1909-15, ja kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti on edellinen osa sekä alkuperäisenä että käännettyinä toiselle kotimaiselle kielelle tarkastettu kaupunginvaltuuston kansliassa, jälkimäinen taas rahatoimikamarin kansliassa.

Muuten on kertomuksen muodollista puolta yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi tilastokonttorissa hieman muovailtu sekä kaikki päivämäärät ja numerotiedot niinikään, mikäli se on käynyt päinsä, konttorissa tarkistettu; kuten aikaisemmissakin konttorin toimittamissa vuosikerroissa on tällöin tehty lukuisia korjauksia.

Asiarekisteri on laadittu samaa suunnitelmaa noudattaen kuin kertomuksen seitsemässä lähinnä edellisessä vuosikerrassa.

Julkaisun painatusta ovat viivästyttäneet monet pitemmät tai lyhyemmät keskeytykset, joihin tilastokonttori ei ole syyppää. Ensimmäisen aiheutti kevään 1918 bolshevikikapina, muut suuri töiden kasaantuminen kirjapainoon.

Helsingin kaupungin tilastokonttori, huhtikuun 16 päivänä 1920.

Otto Bruun

v. t.

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuusmiehinä vuoden varrella olivat: pankinjohtaja A. Normén, puheenjohtajana, ent. senaattori O. Stenroth, varapuheenjohtajana, vuorineuvos R. Elving, ent. prokuraattori J. Grotenfelt, varatuomari A. M. Lassenius, insinööri J. Stjernvall, lääketieteellisensiaatti A. Tollet, johtaja F. von Wright, lääketieteentohtori W. Zilliacus, rehtori V. T. Rosenqvist, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger, filosofiantohtori H. M. J. Relander, professori K. J. Ståhlberg, ylimäär. professori J. J. Karvonen, arkkitehti K. Lindahl, kirkkoherra K. V. Hurmerinta, pakkahuoneentarkastaja O. Häggman, rakeunusmestari N. L. Eskola, kirkkoherra S. W. Roos, ylimäär. professori J. J. Sederholm, kauppias A. Manelius, johtaja K. A. Paloheimo, lakitieteentohtori A. Charpentier, kauppaneuvos Lars Krogius, pankinjohtajat E. Schybergson ja J. Thurman, filosofianmaisteri A. R. Frenckell, lakitieteentohtori L. Ehrnrooth, professori C. E. Holmberg, filosofiantohtori K. Cannelin, johtaja E. W. Walldén, arkkitehti H. Lindberg, filosofiantohtori S. Ivalo, työnjohtaja F. Nummivuori, ent. senaattori E. Nevanlinna, johtaja I. Lindfors, ent. senaattori A. Hjelt, kauppa-asiamies O. Nykopp, pankinjohtaja A. Lundqvist, ent. kuvernööri Edvard Krogius, johtaja A. E. Alfthan, professori O. Aschan, ylimäär. professori A. af Forselles, rehtori E. Hornborg, lääkintöneuvos G. R. Idman, insinööri J. Castrén, lakitieteentohtori A. Frey, johtaja Ernst Krogius, professori O. Tarjanne, lakitieteentohtori A. Tulenheimo, eläinlääketieteentohtori A. Höijer, ent. esittelijäsihteeri A. Listo, ent. senaattori J. K. Paasikivi, lääketieteentohtori vapaaherra A. de la Chapelle, johtaja A. H. Soini, apteekkari G. Salingre, varatuomari A. Sourander, filosofiantohtori O. Rosenqvist, kunnallisneuvos V. von Wright ja insinööri A. Kramer.

Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokuntaan kuuluivat vuoden varrella, paitsi valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa: herrat Grotenfelt, Tollet, Elving, Paloheimo ja Lindberg jäsenenä sekä herrat Idman ja Ehrnrooth varajäsenenä.

Kaupunginvaltuuston sihteerintointa hoiti ent. oikeusneuvosmies A. V. Lindberg ja apulaissihteerintointa ent. prokuraattorinsihteeri J. R. Ugglä.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 25 kertaa, niistä 4 kertaa lisätyin luvuin.

Vuoden varrella saapui 551 asiaa. Näistä ja vuoden alussa useilta edellisiltä vuosilta ratkaisematta olevista 110 asiasta ratkaistiin vuoden varrella 584 sekä poistettiin 3, joten vuoteen 1916 siirtyi 74 asiaa.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 514 ja valtuuston puolesta annettujen kirjeiden luku 580.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1915 käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupungin asemakaavaa koskevat asiat.

Korttelien
n:ojen 403 ja
422 muutettu
kaupunginase-
makaava vah-
vistettu.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 10 päivänä 1912 päättänyt¹⁾ k. senaatilta hankkia vahvistuksen XIII kaupunginosan korttelien n:ojen 403 ja 422 muutetun kaupungin asemakaavan ehdotukselle, ilmoitettiin²⁾ maistraatin kirjelmässä kesäkuun 5 päivältä 1915 valtuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen toukokuun 26 päivänä vahvistanut mainitun kaupungin asemakaavanmuutoksen.

Kirkkomaan-
kadun muutet-
tu kaupungin-
asemakaava
vahvistettu.

Niinikään ilmoitettiin³⁾ maistraatin kirjelmässä helmikuun 6 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen tammi-kuun 20 päivänä vahvistanut Kirkkomaankadun eteläosan laajentamista tarkoittavan kaupungin asemakaavanmuutoksen, josta asiasta valtuusto oli lokakuun 6 päivänä 1914 tehnyt päätöksen⁴⁾.

Korttelin n:o
204 muutettu
kaupunginase-
makaava vah-
vistettu.

Kirjelmässä kesäkuun 17 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että kaupunginvaltuuston helmikuun 7 päivänä 1899 asiasta tekemän päätöksen mukaisesti myytessä Kaivopuiston itäisellä alueella korttelissa n:o 204 Itäisen lehtotien varrella sijaitsevaa tonttia n:o 21 oli mainitusta tontista erotettu maakaistale, minkä johdosta sanottu lehtotie oli tontin länsirajalla saanut saman leveyden kuin lehtotien tonttien n:ojen 8 ja 10 välillä sekä Siltatien leveys tontin pohjoisrajalla oli lisääntynyt 3 metrillä, mutta että mainitusta päätöksestä johtuvalle kaupungin asemakaavanmuutokselle ei ollut hankittu vahvistusta, minkä tähden kamari esitti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi tarkoitusta varten laaditun ehdotuksen kaupungin asemakaavanmuutokseksi ja hankkisi sille k. senaatin vahvistuksen.

¹⁾ Ks. 1912 vuod. kert. siv. 4. — ²⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 3 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 4 §. — ⁴⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 6.

Sittenkuin terveydenhoitolautakunnan lausunto kaupunginase-
makaavan muutosehdotuksesta oli hankittu, hyväksyi ¹⁾ kaupunginval-
tuusto rahatoimikamarin esityksen.

Sittemmin ilmoitettiin ²⁾ maistraatin kirjelmässä joulukuun 11 päi-
vältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen marraskuun
30 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginase-
makaavanmuutoksen.

Korttelin n:o
292 muutettu
kaupunginase-
makaava vah-
vistettu.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan maaliskuun 23
päivänä päättänyt ³⁾ kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle eräin ehdoin
myydä kortteliin n:o 292 Sörnäsän rantatien varrella rajoittuvan vesi-
alueen sekä antanut rahatoimikamarin toimeksi, siinä tapauksessa että
kauppa tuli toimeen, valtuustolle tehdä esityksen voimassa olevan
kaupunginase-
makaavan muuttamisesta siten, että myyty alue tulisi
liitetyksi mainittuun kortteliin, alisti kamari kirjelmässä syyskuun
9 päivältä kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kone- ja siltarakennusosakeyhtiön laatima ehdotus rantasiltain
ja rantareunustuksen teettämiseksi kortteliin n:o 292 yunä sen lisäalueelle
hyväksyttäisiin;

että niiden ranta-alain, joihin puheenalaisen alueen kauppaa var-
ten aikaisemmin vahvistettujen ehtojen mukaisesti on laitettava kivi-
reunustus, tulee kaupungin viranomaisten vaatiessa ja näiden määräämän
ajan kuluessa olla kuntoonpannut, kun taas yhtiön on heti aloitettava
vaadittujen rantasiltain rakennustyö ja suoritettava se loppuun viiden
vuoden kuluessa kauppakirjan allekirjoittamispäivästä lukien; sekä

että kamarin kirjelmän oheinen kaupungin yleisten töiden halli-
tuksen laatima ehdotus edellä mainitun korttelin kaupunginase-
makaavanmuutokseksi hyväksytään ja sille hankitaan k. senaatin vah-
vistus.

Sittenkuin terveydenhoitolautakunnan lausunto oli kaupungin-
asemakaavan muutosehdotuksesta hankittu, hyväksyi ⁴⁾ kaupunginval-
tuusto rahatoimikamarin esityksen.

Sittemmin ilmoitettiin ²⁾ maistraatin kirjelmässä joulukuun 11 päi-
vältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen marras-
kuun 30 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginase-
makaavanmuu-
toksen.

2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat.

Maistraatin kirjelmässä huhtikuun 29 päivältä ilmoitettiin ⁵⁾ kau-
punginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli saman kuukauden 20

Päätös Ruoho-
lahdenkadun
tontin n:o 520s-
tamisesta vah-
vistettu.

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 9 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 3 §. — ³⁾ Ks.
tätä kert. siv. 4. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 14 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. toukok.
11 p. 6 §.

päivänä vahvistanut lisätyn valtuuston lokakuun 6 päivänä 1914 tekemän päätöksen, ¹⁾ että korttelissa n:o 171 sijaitsevan Ruoholahdenkadun tontin n:o 25 kauppahinta, joka tontti senaatin maaliskuun 30 päivänä 1915 myöntämällä luvalla ²⁾ saataisiin pakkolunastamalla hankkia kaupungin omaksi, oli suoritettava kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista.

Lisäalueen
myynti kortte-
liin n:o 292.

Kirjelmässä helmikuun 25 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että kone- ja siltarakennusosakeyhtiö oli pyytänyt saada lunastaa lokakuun 21 päivänä 1905 ostamansa, Sörnäsin rantatien varrella sijaitsevaan kortteliin n:o 292 rajoittuvan vesialueen, ja esitti kamari, joka oli asiasta hankkinut kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnon, kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että, edellyttäen tarpeellisen kaupunginasemakaavanmuutoksen tulevan vahvistetuksi, kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle myydään kamarin kirjelmän oheisessa asemapiirroksessa osotettu 6,559 neliömetrin laajuinen tontin n:o 292 lisäalue 2 markan hinnasta neliömetriltä ja muutoin seuraavin ehdoin:

a) että yhtiö sitoutuu sen ajan kuluessa ja sen suunnitelman mukaan, minkä valtuusto vahvistaa, täyttämään pyytämänsä lisäalueen ja rakennuttamaan rantasillat pitkin sen ulkorajoja sekä varustamaan korttelin n:o 292 rannan muutoin niiltä kohdin, missä ei vielä ole laiturlaitteita eikä telakoita, siten rakennetulla kivireunustuksella, ettei kaupungille rajakkaista satama-alueita syvennettäessä siitä koidu erityisiä kustannuksia;

b) että yhtiö aluetta käyttäessään alistuu kaupungin satamajärjestyksen ja liikennetaksan määräyksiin; sekä

c) että puheena olevan alueen lunastus ei oikeuta ostajaa käyttämään ympäröivää vesialuetta eikä myöskään rajoita kaupungin oikeutta käyttää sitä mielensä mukaan; samoin kuin

että rahatoimikamari saa toimekseen edellä esitetyin ehdoin päättää kaupan kone- ja siltarakennusosakeyhtiön kanssa sekä määrätä, milloin ja miten kauppahinta on maksettava, ja jos kauppa tulee toimeen, valtuustolle tehdä esityksen sellaisesta voimassa olevan kaupunginasemakaavan muutoksesta, että myyty alue liitetään tehdaskortteliin n:o 292.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ³⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Läntisen vier-
totien tontin
n:o 72 myynti.

Kirjelmässä lokakuun 11 päivältä mainitsi rahatoimikamari m. m., että talonmistaja K. A. Hilén, jolla 1916 vuoden loppuun asti oli vuokralalla hallussaan Humaliston huvilapalsta n:o 7, oli kamarilta anonut saada omakseen lunastaa sen osan mainittua huvilapalstaa, joka vah-

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 11 ja 12. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 17 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 15 §.

vistetun kaupunginasemakaavan mukaan käsitti asuntotontin n:o 72 Läntisen viertotien varrella korttelissa n:o 512, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi valtuuttaa kamarin talonomistaja Hilénille myymään mainitun tontin 30,532 markan 32 pennin kauppahinnasta. Kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾ esitykseen.

Kirjelmässä ²⁾ tammikuun 14 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että k. senaatin kamaritoimituskunta oli kirjelmässä marraskuun 7 päivältä 1914 kehottanut läänin kuvernööriä maistraatilta tiedustelemaan, millä ehdoilla ja mistä hinnasta Helsingin kaupunki suostuisi Suomen valtiolle luovuttamaan omistusoikeuden seuraaviin omistamiinsa ja nykyään valtiolla vuokralla oleviin alueihin, nimittäin: Sörnäsän niemekkeellä tiluksella n:o 22 olevaan maa-alueeseen, joka nykyään oli luovutettuna valtionrautateiden palvelijaston kahden asuinrakennuksen paikaksi, huvilatilaan n:o 1 Bjällbo Meilansissa, maa-alueeseen litt. A. Tilkka Meilansissa, Fredriksperin ampumaradan pohjois- ja itäpuoliseen suojelusalueeseen sekä Gumtähdessä sijaitsevaan alueeseen, missä oli erinäisiä valtion sairaaloiksi vuokrattuja asuin- ja muita rakennuksia; ja oli maistraatti kehottanut rahatoimikamaria antamaan pyydetyt tiedot. Asiaa käsiteltäessä kamarissa, joka oli hankkinut siitä kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten lausunnot, olivat useimmat jäsenet katsoneet olevan puoltaminen ehdotusta puheena olevain alueiden luovuttamisesta Suomen valtiolle, lukuun ottamatta kuitenkin kaupungin kaasulaitokselle tarpeellista Sörnäsän niemekkeen aluetta sekä Träskin huvilan ja Kottbyn tilan alueilla sijaitsevia Fredriksperin sotilasampumaradan suojelusalueen osia. Alustavasti keskusteltaessa asianomaisten sotilasviranomaisten kanssa Turun kasarmialueen hallintaoikeuden hankkimisesta kaupungille oli nimittäin vastikkeeksi ajateltu emäradan länsipuolella Träskin huvilan ja Äggelbyn välillä sijaitsevaa maa-aluetta, josta nyt puheena olevat maakappaleet olivat osa. Eriävää mieltä pääasiassa oli ollut kaksi kamarin jäsentä, jotka silmällä pitäen vaikeuksia niiden alueiden vastaisessa järjestämisessä, joista puheena olevat maakappaleet olivat osia, eivät olleet katsoneet kaupungin edun mukaiseksi, että ne nyt luovutettaisiin kaupungin hallusta, ja sentähden tahtoneet evättäväksi esityksen kokonaisuudessaan. Ehdoista, joilla kamarin enemmistön puoltamat alueet kävisi valtiolle luovuttaminen, lausui kamari m. m. seuraavaa:

Bjällbon huvilatilus, jonka pinta-ala oli 16,660 m², käsittäisi siten uudestijärjestettynä, kuin laadittu asemakartta lähemmin osotti, 20,480 m², josta alasta 16,870 m² olisi maata. Maa-alueen yksikköhinnaksi ehdotettiin 10 markkaa m²:ltä, joten kokonaishinta olisi 168,700 mark-

Kysymys Bjällbon huvilatiluksen ja erään Fredriksperin alueen myynnistä.

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 15 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 6.

kaa. Vesialueen korvaus ei tulisi kysymykseen, koska luovutukseen liitettäisiin erinäisiä ehtoja.

Tilkan sairaala-alue Meilansissa käsitti Tilkan niittypalstan A viereisine lisäalueineen ja oli pinta-alaltaan 46,440 m². Laaditun ehdotuksen mukaan uudestijärjestettynä käsittäisi tämä alue 27,100 m². Yksikköhinnan oli kamari katsonut olevan ehdottaminen 6 markaksi, joten kokonaishinta olisi 162,600 markkaa.

Greijuksen tilan mailla sijaitsevat Fredrikserin sotilasampumaradan suojelusalueen osat, kaksi eri maakappaletta, käsittivät yhteensä 44.55 hehtaaria. Koko suojelusalueen yksikköhinnan olivat kaupunginasema-kaava-arkkitehti ja kaupungingeodeetti ehdottaneet 50 penniksi m²:ltä. Kun kamarin ehdotuksen mukaan aluetta luovutettaessa siitä erotettaisiin parhaiten sijaitsevat osat, nimittäin Träskin ja Kottbyn alueilla olevat maakappalet, oli kamari katsonut voivansa ehdottaa luovutettavain maakappalten yksikköhinnaksi 45 penniä m²:ltä, joten alueen kokonaishinta olisi 200,475 markkaa. Näitä tiluskappaleita luovutettaessa oli otettava huomioon heinäkuun 13 päivänä 1719 annetun kunink. päätöksen 21 § sekä syyskuun 25 päivänä 1745 ja huhtikuun 27 päivänä 1750 annetut kunink. kirjeet ynnä kunink. majesteetin helmikuun 23 päivänä 1789 porvaristolle ja kaupungeille antaman armollisen vakuutuksen 4 §, joita oli tulkittu niin, että kaupungeilla ei ollut oikeutta hallustaan luovuttaa lahjoitettua maata. Kun Greijuksen talo, jonka osia puheenalaiset maakappalet olivat, oli Helsingin kaupungille lahjoitettu, lienee kaupunginvaltuuston, jos kamarin ehdotus hyväksyttiin, ilmoitettava kaupungin, siinä tapauksessa että pakkolunastusmenettely tiluskappalten hankkimiseksi toimeenpantiin, suostuvan 45 pennin yksikköhinnasta neliömetriltä luovuttamaan ne valtiolle.

Gumtähden sairaala-alue, pinta-alaltaan 1.776 ha, käsittäisi ehdotetulla tavalla järjestettynä 20,000 m². Arvioituna 7 markan yksikköhinnan mukaan neliömetriltä olisi alueen kokonaishinta 140,000 markkaa. Alueella olevain rakennusten hinnaksi ehdotettiin 179,400 markkaa.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että Suomen valtiolle myytäisiin:

a) Meilansin huvilatilus n:o 1, Bjällbo, edellä mainitun asemakartan mukaan järjestettynä, 168,700 markan hinnasta, sillä ehdolla että kauppaan ei sisälly rantaoikeutta, että alue rakennetaan huvilakaupunginosille vastedes annettavan rakennusjärjestyksen mukaan sekä että valtio sitoutuu, siinä tapauksessa että kaupunki vastedes teettää tien pitkin alueen merenpuoleista rajaa, ryhtymään mainitun rajan sisäpuolella sijaitsevaan vesialueeseensa nähden semmoisiin toimenpiteisiin, että ympäristön terveydelliset vaarat ja rumennus vältetään;

b) Tilkan sairaala-alue, edellä mainitulla tavalla järjestettynä, 162,600 markan hinnasta; sekä

c) Gumtähden sairaala-alue, edellä kerrotulla tavalla järjestetynä, 140,000 markan ynnä alueella sijaitsevat rakennukset 179,400 markan hinnasta, kuitenkin sillä ehdolla että valtio kaupungin vapaasti käytettäväksi palauttaa asemakartoissa osotettujen rajain ulkopuolelle jäävät alueitten osat sekä, siinä tapauksessa että alueitten lopullista kaupunginasemakaavaa laadittaessa niiden lisäjärjestely havaitaan tarpeelliseksi, sallii tuollaisen järjestelyn, jolloin valtion ja kaupungin kesken ehkä vaihdettaville maakappaleille pannaan sama yksikköhinta, mikä nyt puheena olevassa luovutuksessa on pantu niiden päätöksille; sekä

että kaupunki, siinä tapauksessa että valtio pakkolunastaa Greijuksen tilalla sijaitsevat Fredriksperin sotilasampumaradan suojelusalueen osat, luovuttaa mainitut tiluskappaleet 45 pennin yksikköhinnasta m²:ltä ja sillä ehdolla että, jos tätä aluetta käytetään muuhun tarkoitukseen kuin ampumaradaksi, kaupunki oikeutetaan tarvittavasta maasta korvausta antamatta teettämään sen poikki teitä kaupunginviranomaisten vastedes laatiman suunnitelman mukaan.

Asiää esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto:

evätä esityksen Sörnäsän niemekkeen tiluksen n:o 22 maapalstan n:o 1 myymisestä, koska se oli aivan välttämätön kaasulaitoksen vastaisen hiilivarastopaikan laajentamiseen;

että, jos rahatoimikamarin ja valtion välillä saadaan aikaan alustava sopimus Bjällbon huvilatiluksen myymisestä niin laajasti ja niillä ehdoilla kuin kamarin esityksessä mainitaan, valtuusto suostuu tekemään esityksen alueen ottamisesta kaupunginasemakaavaan huvilantonttina sekä sitten myymään sen valtiolle 168,700 markan hinnasta ja muutoin sovituin ehdoin; sekä

että, jos Fredriksperin sotilasampumaradan laajentamiseen tarvittava, kaupungille kuuluva maa otetaan kaupungilta laillisesti toimitetulla pakkolunastuksella, kaupunki tyytyy 50 pennin mukaan neliömetriltä laskettuun yksikköhintaan, sekä sillä ehdolla että, jos mainittu alue käytetään muuhun tarkoitukseen kuin ampumaradaksi, kaupunki oikeutetaan tarpeellisesta maasta korvausta suorittamatta teettämään siihen teitä kaupunginviranomaisten vastedes laatiman suunnitelman mukaan.

Tilkan ja Gumtähden sairaala-alueisiin nähden päätettiin että, ennenkuin kysymys näiden alueiden myymisestä ratkaistiin, oli tarkoitusta varten asetetun valiokunnan selvitettävä kysymys kaupungin oikeudesta myydä sille kuuluvaa vahvistetun kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevaa maata, ja valittiin tämän valiokunnan jäseniksi herrat Ståhlberg, Heimbürger ja Ehrnrooth.

¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 5 §.

Valiokunta antoi maaliskuun 15:ntenä päivätyn mietinnön¹⁾ asiasta. Valiokunnan esittämästä selvityksestä kävi ilmi:

että kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevaa lahjoitusmaata ei, sen luovuttamisesta voimassa olevain kieltojen johdosta, saa omistusoikeuksin luovuttaa kaupungin hallusta, mikä ei kuitenkaan koske tilusvaihtoa, jos kaupunki luovuttamansa lahjoitusmaan sijaan saa täysiarvoisen vastikkeen, eikä myöskään pakkoluovutusta yleiseen tarpeeseen; sekä

että sitä vastoin mainitun laatuista estettä ei ole olemassa sellaisen, kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevan maa-alueen myymiseen nähden, joka ei kuulu lahjoitusmaahan, vaan jonka kaupunki on hankkinut ostamalla tai muulla oikeussaannolla.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä katsoi²⁾ kaupunginvaltuusto edellä mainitun selvityksen tosin osottavan, ettei oikeudelliselta kannalta mikään estänyt kaupunkia myymästä ostamaansa, mutta kaupunginasemakaavaan ottamatonta maata, jonka laatuista kaupunginmaata Tilkan ja Gumtähden sairaala-alueet olivat, eikä myöskään kaupunginasemakaavaan ottamasta kaupunginmaan erillisiä alueita, mutta että toiselta puolen, osin koska kaupunginasemakaavan käsite aina edellytti jonkin alueen järjestelmällistä jaotusta sen säännöllistä rakennuttamista varten eikä siis kaupunginasemakaavaa asianmukaisesti käynyt vahvistaminen yksityistä tonttia taikka vastaavaa maakappaletta varten sen olematta muun kaupunginasemakaavan yhteydessä, ja osin koska kaupungin laitaosain suunnittelemaan lohkomisen voisi tuottaa vakavia haittoja ja vaikuttaa ehkäisevästi kaupungin kehitykseen, saattoi tuollaisella maalla olevain pienempäin erillisten maapalstain myynti vain harvinaisissa poikkeustapauksissa tulla kysymykseen. Tähän nähden ja kun sellaista poikkeustapausta, joka välttämättä vaatisi poikkeamaan mainitusta yleisestä säännöstä, ei näyttänyt olevan edellä mainittuihin kahteen maa-alueeseen nähden olemassa, katsoi kaupunginvaltuusto olevan epääminen niiden myyntiä tarkoittavan esityksen.

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.*

Kirjelmässä³⁾ joulukuun 30 päivältä 1914 rahatoimikamari mainitsi, sen johdosta että erinäisten Sinivuorensaaren käyttäminen. kaupungille kuuluvain tiluksien vuokrakausi mainittuna vuonna päättyi ja eräät vuokramiehet olivat kamarilta anoneet vuokrakautensa piten-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — ²⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 6 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

tämistä, kehottaneensa kaupungin yleisten töiden hallitusta antamaan lausunnon asiasta. Tätä tehtävää täyttääkseen oli hallitus käskenyt kaupunginasemakaava-arkkitehdin ja kaupungingeodeetin laatia ehdotuksen mainitun saaren väliaikaiseksi käyttämiseksi. Hallitukselle antamassaan promemoriassa olivat nämä huomauttaneet, että Sinivuoremaa erään kaupungin tärkeimmän sataman vierellä sijaitsevana näytti etusijassa olevan varattava kaupan, teollisuuden tai satamaliikkeen tarpeisiin, mihin se verraten syväin rantainsa vuoksi olisikin sopiva. Kun kuitenkin saaren voimaperäinen käyttäminen tuollaisiin tarkoituksiin edellytti rautatieyhteyden aikaansaamista saarelle, olisi saaren väliaikainen jaoitus toimitettava niin, että tilaisuus vakinaisen yhteyden aikaansaamiseen kaupunginalueen kanssa olisi olemassa, siltä varalta että tuollainen yhteys vastedes osottautuisi mahdolliseksi. Siinä kohden olisi osin varattava sopivimmalta paikalta tilaa rautatielle, osin, siinä tapauksessa että saari nyt luovutettaisiin käytettäväksi, tämä järjestettävä niin, että jäisi mahdollisuus vastedes käyttää sitä muulla tavoin. Oli sentähden näyttänyt sopivimmalta, että kaupunki toistaiseksi samoin kuin tähänkin asti antaisi ainoastaan lyhytaikaisia vuokria. Kun kaupungilla kuitenkin nykyään oli saaresta varsin vähän tuloja, siitä kun oli ainoastaan vähäinen osa käytettynä, vaikka rannoilla huvilapalstain välillä monin paikoin oli joutilaita aloja, voisi kaupunki vaaratta antaa nämä välialatkin vuokralle samaksi ajaksi kuin huvilapalstat, kuitenkin sillä ehdolla että kalliinlaisia rakennuksia ei saisi teettää ja että määrättäisiin tonttien rannanpuoleinen raja, mikä ei kuitenkaan estäisi rantatonttien vuokraajia käyttämästä ranta-alueitaan siksi, kunnes kaupunginviranomaiset toisin määräisivät. Käyttämättömien alueiden käytäntöön ottaminen tietenkin vaatisi hiukan järjestelemään jo vuokrattujen huvilapalstain rajoja. Vanhoille huvilapalstoille ei saisi teettää uusia rakennuksia ja uusille ainoastaan vajaan muuta semmoisia rakennuksia, joiden teettämisestä ei ollut mainittavia kustannuksia. Edellä esitetyillä perusteilla olisi kuitenkin sallittava ainoastaan lyhyt vuokraus, enintään viisi vuotta.

Näihin lausuntoihin ja ehdotuksiin oli kaupungin yleisten töiden hallitus yhtynyt.

Jo ennenkuin asia oli ollut hallituksen käsiteltävänä, oli rahoituskamari määrännyt säädetyn lähtökatselmuksen toimitettavaksi edellä mainituilla huvilapalstoilla, ja olivat katseluumiehet ehdottaneet, että kaikki tilukset, sittenkuin niitä oli hiukan järjestelty, annettaisiin vuokralle nykyisille haltijoilleen viideksi vuodeksi eli 1919 vuoden loppuun osittain korotetuista vuokramaksuista ja hallituksen esittämin ehdoin mitä alueiden rakennusoikeuteen tuli. Katseluumiesten ehdotuksen mukaan annettaisiin palstat vuokralle seuraavasti:

			Hehtaaria	Smk.
Huvilapalsta n:o	1,	johtaja F. Noschis	0.672	400: —
»	»	2, rakennusmestari J. Ahde	1.112	350: —
»	»	3, insinööri O. Ehrströmin perilliset	0.304	100: —
»	»	4, rakennusmestari W. Ekman	0.764	360: —
»	»	5, kauppias K. E. Grönlund	0.400	250: —
»	»	6, herra W. Sjöberg	0.312	225: —
»	»	7, tehtailija H. Ulrich	0.340	250: —
»	»	8, tullivahtimestari G. Ahlbom	0.320	240: —
»	»	9, rouva A. Thunberg	0.270	180: —
»	»	10, arkkitehti J. Stolpe	0.840	400: —
»	»	11, kauppias Knut Wiborg	0.532	350: —
Varastopaikka n:o	4 b,	Suomen höyrylaivaosakeyhtiö	0.640	1,200: —
Huvilapalsta n:o	4 c,	kalastaja V. W. Wickman	0.160	40: —

Rahatoimikamari puolsi kaupungin yleisten töiden hallituksen ja katselmusmiesten ehdotuksia, minkä ohessa kamari oli havainnut nykyisten vuokraajain vaatimuksen järjestysmiehen asettamisesta saarelle ansaitsevan huomiota, ja esitti sentähden kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Sinivuoreenmaan käyttö väliaikaisesti viiden vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1915 lukien, järjestettäisiin seuraavasti:

a) että nykyisten vuokramiesten hallintaoikeus alueihinsa, katselmusmiesten ehdotuksen mukaisesti järjestelyinä, pitennetään 1919 vuoden loppuun katselmusmiesten puoltamin vuokramaksuin ja sillä ehdolla, että uusia asuin- ja niihin verrattavia kalliinlaisia rakennuksia ei saa pitennetyn vuokrauden kuluessa alueille teettää;

b) että tähän asti vuokraamattomat, rannalla sijaitsevat alueet luovutetaan tilapäisten veneveistämöjen tai muiden sentapaisten laitosten paikaksi, joita varten tarvitaan ainoastaan halpoja ja helposti poistettavia rakennuksia; sekä

c) että, jos rahatoimikamari harkitsee sopivaksi, saaren muitakin osia annetaan vuokralle enintään kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla ja muutoin samoilla ehdoilla rakennusoikeuteen nähden kuin nykyisiin vuokrapalstoihin nähden on määrätty;

että rahatoimikamari valtuutetaan asettamaan saarelle järjestysmies touko—syyskuun ajaksi 150 markan kuukausipalkkioon; samoin kuin

että viimeksi mainittua tarkoitusta varten myönnetään 750 markan määräraha, joka vuonna 1915 maksetaan valtuuston käyttövaroista, mutta vastedes merkitään menosääntöön.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Kirjelmässä²⁾ syyskuun 9 päivältä mainitsi rahatoimikamari, sen johdosta että kaupungin yleisten töiden hallitus oli ilmoittanut Santa- ja Busholman tasoituksen nyttemmin edistyneen niin pitkälle, että melko laajoja aloja näiltä saarilta voitaisiin väliaikaisesti luovuttaa varastopaikoiksi, tarkoitusta varten asettamallaan komitealla laadittamansa ehdotuksen mainittujen saarien väliaikaiseksi käyttämiseksi. Tämä ehdotus sisälsi:

Santa- ja Busholman käyttäminen.

että Santa- ja Busholman väliaikaista käyttämistä varten vahvistettaisiin laaditussa kartassa osotettu kortteli- ja tonttijako;

että korttelien n:ojen I—III tontit käytettäisiin kivihiilien, koksien ja sen tapaisten tavarain varastopaikoiksi, korttelien n:ojen IV—VII, 247, 255, 256 ja 258 sekä toistaiseksi korttelien n:ojen 259 ja 261 tontit sekalaisten kauppatavarain varastopaikoiksi, korttelin n:o 249 tontit halkojen ja puutavarain varastopaikoiksi sekä korttelin n:o 248 tontit teollisuuden tarpeisiin, ollen rahatoimikamarilla kuitenkin valta tarpeen mukaan tehdä tähän muutoksia;

että tontit luovutettaisiin viideksi vuodeksi, lukuun ottamatta kortteleissa n:oissa IV, VI, VII, 259 ja 261 olevia, jotka toistaiseksi luovutettaisiin kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla;

että tontit tarjottaisiin julkisella huutokaupalla;

että korttelien n:ojen IV, VI, VII, 259 ja 261 tonttien alin hinta olisi marka neliömetriltä vuodessa ja muiden 1 marka 50 penniä neliömetriltä vuodessa, lukuun ottamatta korttelien n:ojen II ja III vielä käyttämättömiä tontteja, joiden alimmaksi hinnaksi määrättäisiin, 50 penniä neliömetriltä vuodessa ja jotka vuokrattaisiin sillä ehdolla että vuokraaja toimittaisi niiden täyttämisen; sekä

että kaupunginvaltuuston käyttövaroista hankittaisiin 37,800 markan määräraha tarpeellisten esitöitten teettämiseen.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kamari valtuutetaan väliaikaisesti käyttämään Santa- ja Busholmaa edellä mainitun ehdotuksen mukaisesti, joka valtuutus myös käsittää luvan sen ajankohdan määräämiseen, mistä lähtien tuollainen käyttäminen on alkava; sekä

että ehdotuksessa 37,800 markaksi lasketut, tarpeellisten valmistelutöiden kustannukset pannaan maksettaviksi valtuuston kesäkuun 10 päivänä 1913 Santa- ja Busholman järjestämiseen osottamasta määrärahasta.

1) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 4 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 47. — 3) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 4 ja seur.

Helsingin kauppavaltuutettujen annettua niiltä vaaditun¹⁾ lausunnon hyväksyi²⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen sillä lisäyksellä, ettei paikkoja missään tapauksessa saisi antaa vuokralle kauemmaksi kuin 1920 vuoden loppuun.

Sittenkuin Suomen ruumiinpolttoyhdistys oli kaupunginvaltuustolta anonut, että sille ruumiinpolttolaitoksen paikaksi luovutettaisiin noin 2,000 m:²n laajuinen alue esimerkiksi Eläintarhan vesisäiliön läheisyydestä, ja rahatoimikamari oli antanut asiasta lausunnon sekä kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 28 päivänä 1913 palautanut³⁾ asian kamariin, jotta se yksissä neuvoin yhdistyksen kanssa ehdottaisi tarkoitukseen sopivan tontin, esitti kamari kirjelmässä huhtikuun 8 päivästä, että kaupunginvaltuusto päättäisi ruumiinpolttoyhdistykselle vuokrata mainitun kirjelmän oheiseen karttalehteen sanalla »Krematorium» merkityn, 7,675 m:²n laajuisen alueen uuden luterilaisen ja venäläisen sotaväen hautausmaan väliltä viidenkymmenen vuoden ajaksi, kesäkuun 1 päivästä 1915 lukien, vuotuisesta 10 markan vuokramaksusta sekä muutoin sillä ehdolla, että paikalle viiden vuoden kuluessa mainitusta päivästä lukien rakennetaan ruumiinpolttolaitos, sen uhalla että paikka päinvastaisessa tapauksessa palautuu kaupungin vapaasti käytettäväksi, ja että kaupungin yleisten töiden hallitukselle varataan oikeus tarkastaa vastaisen ruumiinpolttolaitoksen piirustukset.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi⁴⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa⁵⁾ lausui osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja m. m., että yhtiön harjoittama laivanrakennus- ja konepajateollisuus oli vähitellen kehittynyt meikäläisten olojen kannalta katsoen sangen huomattavaksi liikkeeksi. Tuntuvana esteenä vastaiselle kehitykselle oli kuitenkin se seikka, ettei ollut riittävää tilaa tarkoituksenmukaiselle, nykyaikaisilla apukeinoilla varustetulle veistämölaitokselle. Hankittuaan haltuunsa miltei kaikki ne rajakkaiset asuntotontit, jotka sijaitsivat niin, että ne kävi liittäminen yhtiön nykyiseen alueeseen, oli yhtiö tosin koettanut poistaa uusien tehdasrakennusten tonttitilan puutetta, mutta ellei yhtiö saanut käytettävänä olevaa ranta-aluetta laajentaa, ei sillä ollut vähintäkään mahdollisuutta ryhtyä teettämään uusia telakkoja isompain alusten rakentamista varten. Merenkulun kehitys kuitenkin epäamättömästi viittasi siihen, että vastedes oli rakennettava yhä isompia ja isompia aluksia. Helsingin laivaveistämö lakkautti lähimmässä tulevaisuu-

1) Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 4 §. — 2) Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 5 §. — 3) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 23 ja 24. — 4) Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 17 §. — 5) Valt. pain. asiakirj. n:o 34.

Erään alueen
vuokraaminen
ruumiinpoltto-
laitoksen pai-
kaksi.

Erään alueen
vuokraaminen
korttelista
n:o 178.

dessa toimintansa. Kävi sentähden tarpeelliseksi niitä lukuisia aluksia varten, jotka täällä olivat talvisaikaan olleet telakoissa korjattavina, hankkia toinen talvehtimispaikka, jonka tietenkin, voidakseen tarkoituksensa täyttää, tuli olla täydellisen konepajan yhteydessä. Voidakseen täyttää kaikkia näitä tarpeita oli yhtiön aivan välttämätöntä laajentaa veistämöaluettaan. Mahdollisuutta asian ratkaisemiseen olikin, sen johdosta että kaupungin hallussa vielä oli tarkoitukseen sopivaa ranta-aluetta avomerta ja Munkkisaarensalmea päin antavassa kaupungin lounaiskolkassa. Puheena oleva, kaupunginasemakaavaan tehdaskortteliksi n:o 178 merkitty alue oli kutakuinkin tasaista ja rajoittui syvään veteen, joten laivaveistämön paikan pääedellytykset olivat siellä olemassa. Alue ei tosin välittömästi rajoittunut yhtiön nykyiseen alueeseen, josta sen erottivat Munkkisaaren- ja Hernesaarenkatu sekä niiden väliset asuntokorttelit, mutta tästä johtuvat haitat näyttivät olevan sanottavitta vaikeuksista poistettavissa järjestämällä raideyhteys Munkkisaarensalmen vapaalle ranta-alueelle tahi teettämällä tunneli n. s. Kalastajatorin alitse. Yhtiö pyysi saada edellä mainitusta tehdaskorttelista lunastaa kirjelmän oheisessa asemapiirroksessa osotetun, noin 29,000 m²:n laajuisen alueen sekä oikeutta suorittaa kauppahinnan tehdastonteista voimassa olevilla ehdoilla. Yhtiölle oli mitä tärkeintä saada täysi omistusoikeus puheena olevaan alueeseen, koska nykyaikaisen veistämön rakennuskustannukset nousivat niin suuriin määriin, ettei niitä ehtisi rajoitetun ajan kuluessa kuolettaa.

Antamassaan lausunnossa¹⁾ rahatoimikamari, joka oli asiasta hankkinut kaupungin yleisten töiden hallituksen ja satamakapteenin lausunnot, mainitsi, ettei kamari ollut voinut olla panematta asianmukaista huomiota hakijan esittämiin perusteluihin, mikäli koski kauppan ja teollisuuden merkitystä kaupungin vastaiselle kehitykselle ja kukoistukselle. Huomioon otettava oli niinikään, että muilla paikkakunnilla oli ilmaantunut päämäärästään tietoista pyrkimystä antaa taloudellistakin tukea maallemme ja paikkakunnalle luonnollisten ja edullisten teollisuudenhaarain kehittämistä tarkoittavalle yksityiselle yritteliäisyydelle. Mutta toiselta puolen ei tätä asiaa arvostellessa saanut sivuuttaa sitä seikkaa, että hakemus tarkoitti kalliin ranta-alueen omaksi saamista, jonka alueen omistusoikeuden rahatoimikamarin mielestä joka tapauksessa tulisi jäädä kaupungille. Sillä ei käynyt kieltäminen, että kaupungin tonttipolitiikka oli takavuosina ollut onnetonta siihen nähden, että maata satamain viereltä ja rantain läheisyydestä oli liian paljon myyty omistusoikeuksin nautittavaksi ja siten vaikeutettu tai saatettu mahdottomaksi liikennevälineiden tar-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34.

peellinen laajentaminen ja kaupan tarpeisiin välttämättömäin satama-alueiden levittäminen. Santa- ja Busholman suunnitelmaa laadittaessa ja sikäläisten töiden alkaessa oli kaupunginvaltuusto yksimielisesti päättänyt, että tätä tärkeää kauppa-aluetta luovutettaisiin käytettäväksi ainoastaan vuokraamalla. Tämän periaatteen mukaisesti, joka kaupungin ranta-alueisiin katsoen näytti kamarista aivan oikealta, ei tässä tapauksessa olisi pyydettyä aluetta myytävä, jota vastoin kävi puoltaminen sen vuokralle antamista, vieläpä niin pitkäksi ajaksi, että hakijan pitäisi rohjeta käydä toteuttamaan suunniteltua yritystä.

Mitä tuli siihen alueeseen, jonka kävisi vastamainittuun tarkoitukseen luovuttaminen, oli rahatoimikamari, joka oli tahtonut panna asianmukaista huomiota niihin syihin, joilla Helsinginniemen kaupunginosan talonmistajat olivat vastustaneet korttelin n:o 178 tahi jonkin sen osan luovuttamista laivaveistämön paikaksi, siitä kun koituisi erittäin suuria haittoja mainitun kaupunginosan asukkaille, ryhtynyt keskusteluihin hakijan kanssa sekä tarjonnut käytettäväksi muuatta lähempänä Munkkisaarta sijaitsevaa aluetta. Tätä ehdotusta vastaan, jota yhtiö ei ollut voinut teknillisistä syistä hyväksyä, oli yhtiö tehnyt uuden ehdotuksen, jossa alkuperäistä ja kamarin ehdotusta oli erinäisiltä kohdin uudesti muodosteltu. Siten ehdotettu alue käsitti 23,565 neliometriä mannerta ja 4,400 neliometriä vesialuetta. Kun alue siten siirtyisi tuntuvasti lännemmäksi ja Munkkisaaren tehdaskorttelin vierelle, oli kamari voinut puoltaa mainittua aluetta.

Niinkuin edellä oli huomautettu, oli rahatoimikamari katsonut olevan ehdottaminen hakemusta muodosteltavaksi siihen suuntaan, että alue luovutettaisiin vuokralle ja vuokrakausi määrättäisiin 75 vuodeksi, jota aikaa täytyi pitää riittävän pitkänä yrityksen taloudellisen kannattavaisuuden kannalta katsoen. Kolme kamarin jäsentä oli kuitenkin puoltanut alueen myymistä. Vuotuisen vuokramäärän oli kamari äänestettyään päättänyt ehdottaa 25,000 markaksi 20 %:n korotuksin joka 15:s vuosi.

Rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto ilmoittaisi kaupungin suostuvan osakeyhtiö Hietalahden laivatokalle ja konepajalle 75 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, vuokraamaan esityksen oheisessa karttalehdessä osotetun alueen, 23,565 neliometriä mannerta ja 4,400 neliometriä vesialuetta, vuotuisesta 25,000 markan vuokramaksusta 20 %:n korotuksin joka viidestoista vuosi sekä muutoin eräin lähemmin mainituin ehdoin.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, koska rahatoimikamarin esitys tarkoitti, että puheena oleva alue, epäämällä hakijan anomus saada lunastaa se omakseen, luovutettaisiin eräin ehdoin vuok-

1) Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 26 §.

ralle, mutta hakijalle ei ollut annettu tilaisuutta lausua mieltään tästä ehdotuksesta, ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa kehoittaa kamaria vaatimaan hakijalta lausunnon kamarin ehdotuksen johdosta sekä lähettämään sen oman lausuntonsa kera valtuustolle.

Mainittua tehtävää täyttääkseen lähetti rahatoimikamari kirjelmässä¹⁾ syyskuun 27 päivältä valtuustolle osakeyhtiö Hietalahden laivatokan ja konepajan kamariin antaman kirjoituksen, jossa yhtiö ilmoitti jo periaatteellisista syistä olevan mahdotonta hyväksyä vuokratarjousta sekä joka tapauksessa epäsi ehdotetut vuokraehdot, mutta tarjoutui puheena olevasta alueesta maksamaan enintään 400,000 markan hinnan.

Viimeksi mainitussa kirjelmässään rahatoimikamari ilmoitti pysyvänsä aikaisemmalla kannallaan asiassa, minkä ohessa kamari piti tarjottua 400,000 markan hintaa liian alhaisena.

Valmisteluvaliokunta, jolle osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja sittemmin valiokunnan tekemän tiedustelun johdosta oli ilmoittanut suostuvansa ottamaan harkittavaksi kaupungin taholta tehdyn tarjouksen puheena olevan alueen vuokraamisesta, siinä tapauksessa että yhtiölle taattiin kyllin pitkä vuokrankausi ja muuten hyväksyttävät vuokraehdot, ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi osakeyhtiö Hietalahden laivatokalle ja konepajalle 100 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, vuokrata erikoisesti laaditussa kartassa lähemmin osotetun, 23,565 m² maata ja 4,400 m² vesialuetta käsittävän alueen vuotuisesta 5,000 markan vuokramaksusta 5 ensimmäisenä vuonna, 10,000 markan maksusta kuudennen vuoden alusta kymmenennen vuoden loppuun, 20,000 markan maksusta yhdennentoista vuoden alusta kahdenkymmenennen vuoden loppuun, 25,000 markan maksusta yhdennenkolmatta vuoden alusta kolmannenkymmenennen vuoden loppuun sekä sitten 30,000 markan vuosivuokrasta niin kauan kuin vuokrankautta kestää sekä muutoin seuraavin ehdoin:

1) että vuokramies on velvollinen vuokratulla alueella pitämään voimassa ajanmukaista laivaveistämöä, mutta ei oikeutettu sen ohessa alueella voimassa pitämään muuta kuin konepajakäyttöön kuuluvaa liikettä, sen uhalla että vuokraoikeus muutoin on menetetty;

2) että vuokramies oikeutetaan vuokrankauden kuluessa irtisanomaan sopimus ja muuttamaan pois kaikki omistamansa laitokset, ollen irtisanominen kuitenkin tehtävä viisi vuotta ennen vuokrasta luopumista;

3) että vuokramiehelle taataan oikeus saada kaksikymmentä vuotta ennen vuokrankauden päättymistä vuokranpitennystä tarkoittava

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 52.

hakemuksensa asianomaisten kaupunginviranomaisten toimesta tutkituksi ja ratkaistuksi;

4) että vuokramies oikeutetaan kaupunkia kuulematta kolmannelle luovuttamaan alueen hallintaoikeus, kuitenkin vaarinottaen että 1) kohdassa mainittu ehto pysytetään;

5) että vuokramies oikeutetaan teettämään telakkalaitoksia kaupungille kuuluvan maan poikki alueen etelärajan tahi kaupungin sinne ehkä teettämän kadun vierelle;

6) että mainitun kadun teettämiseksi ja liikennöimiseksi vuokramies veloitetaan telakkain risteykseen kadun tasoon omalla kustannuksellaan teettämään siltoja, joiden tulee sekä rakenteensa puolesta että muutoin olla kaupunginviranomaisten hyväksymät;

7) että telakkalaitokset on tehtävä sillä tavoin, etteivät ne vaikeita eivätkä saata mahdottomaksi puheena olevan tehdaskorttelin rannan täyttämistä siltä osalta, mikä ei ole vastaisten laitosten paikkana;

8) että, jos vuokramies haluaa aikaansaada raideyhteyden uuden tontin ja satamaradan välille, on sellainen yhteys rakennettava vuokramiehen kustannuksella ja kaupunginviranomaisten osotusten mukaan; sekä

9) että vuokramies oikeutetaan omalla kustannuksellaan rakentamaan aallonmurtajia ja laitureja vastaisen tontin rantaan kaupunginviranomaisten hyväksymäin piirustusten mukaan sekä muutoin näiden vahvistamin ehdoin.

Sittenkuin oli ilmoitettu, että osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja oli saatuaan kaupunginvaltuuston esityslistasta tiedokseen valmisteluvaliokunnan ehdotuksen asiassa, ilmoittanut hyväksyvänsä sen, päätti ¹⁾ valtuusto 41 äänellä 10 vastaan hyväksyä valiokunnan ehdotuksen. Mainitut 10 ääntä annettiin sen ehdotuksen puolesta, että vuotuinen vuokramaksu määrättäisiin yhdennenneljättä vuoden alusta neljännenkymmenennen vuoden loppuun 40,000 markaksi sekä sittemmin korotettavaksi 20 %:lla mainitusta määrästä vuokratuuden loppuun asti.

Helsingissä oleville valtion laitoksille halkoja hankkimaan asetetun komitean kirjelmässä heinäkuun 17 päivältä tehtyä kaupunginvaltuustolle anomuksen paikan luovuttamisesta halkopihaa y. m. varten sekä rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto:

että halkopihan järjestämiseksi Helsingissä olevia valtion laitoksia varten yhdeksi vuodeksi ja sen kuluttua kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla valtiolle vuokrataan kaupungin omistamat Fredriksperinkadun tontit n:ot 2, 4, 6, 8 ja 10 vuotuisesta 3,000 markan vuokrasta;

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 8 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 7 §.

että valtio oikeutetaan kaupungin maalle laittamaan ja, niin kauan kuin edellä mainittujen tonttien vuokrausta jatkuu, vuokravapaasti siinä pitämään Sörnäsän haararadalta lähtevää noin 100 metrin pituista sivuraidetta; sekä

että valtio oikeutetaan 1 markan maksusta pituusmetriltä vuodessa laittamaan ja, niin kauan kuin puheena olevain tonttien vuokrausta jatkuu, pitämään vastamainitulta sivuraiteelta Fredriksperinkadun poikki edellä luetelluille tonteille vievää kapearaiteista rautatietä, edellyttäen että tarpeelliset käytävät tehdään raiteen kumpaisellekin puolelle kadun täyteen leveyteen asti rakennuskonttorin lähemmän ohjeen mukaan sekä että noudatetaan valtuuston maaliskuun 23 päivänä 1915 vahvistamia määräyksiä yksityisten tilapäisten raitiotien omistajan velvollisuudesta pitää laitoksen täyttämä alue kunnossa ja puhtaana.

Rahatoimikamarin kirjelmässä kesäkuun 17 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto:

Anneperin tiluksen vuokraaminen.

että kaupungille kuuluva Anneperin tilus, siten rajoitettuna kuin edellä mainitun kirjelmän oheinen kartta lähemmin osotti, vuokrataan konsuli L. Waseniukselle 10 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, huvilapalstoista voimassa olevin yleisin ehdoin ja vuotuisesta 1,000 markan vuokramaksusta sekä sillä edellytyksellä, että vuokramies luopuu kaikista korvausvaatimuksista mikäli hänen vuokraoikeutensa ehkä tätä ennen kärsimää loukkausta koskee; samoin kuin

että vuokrasopimukseen tämän lisäksi pannaan seuraavat määräykset:

että vuokramies on velvollinen suhteellista vuokranhuojitusta vastaan kaupungille luovuttamaan ne tiluksen osat, mitkä se vuokrauden kuluessa tarvitsee; sekä

että kaupungille varataan oikeus käyttää tiluksella viertotien itäpuolella olevaa aluetta rikkain ja muiden karikkeiden kaatopaikkana sekä tilukselle sijoittaa maa- ja ilmajohtoja, kaikki kuitenkin vuokramiehen kanssa tehtävän lähemmän sopimuksen mukaan.

Rahatoimikamarin kirjelmässä marraskuun 4 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto:

Laiவைeistämöalueen vuokraaminen.

että hankkeissa olevalle Helsingfors skeppsvarfsaktiebolag nimiselle yhtiölle vuokrataan n. s. laivaveistämöalue, siten rajoitettuna kuin mainitun kirjelmän oheinen karttalehti lähemmin osotti, viiden vuoden ajaksi, heinäkuun 1 päivästä 1916 lukien, seuraavin ehdoin:

1) alueella on pidettävä voimassa laivaveistämöliikettä;

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 17 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 9 §.

2) vuokramaksu on 10,000 markkaa vuodessa ja on neljännesvuosittain kaupunginkassaan maksettava;

3) vuokramiehellä ei ole oikeutta vuokrata aluetta eikä sen osia toiselle henkilölle tai yhtiölle;

4) vuokramiehelle myönnetään etuoikeus vuokrakauden päättyessä, siinä tapauksessa ettei kaupunki tuohon aikaan halua käyttää aluetta muulla tavoin, vuokrata se vieläkin viiden vuoden ajaksi kuusikuu-kautisen irtisanomisen ehdolla, kuitenkin siten että irtisanominen on tehtävä tammikuun kuluessa;

5) vuokramiehen oikeus ranta-alueen käyttämiseen pysytetään loukkaamattomana; kuitenkin varaa kaupunki itselleen oikeuden pitentää nykyistä rantasiltaa veistämössä olevaan kaupunkiin omistamaan telakkaan asti; alueella olevia kaupungin omistamia rakennuksia, laitoksia ja koneita saa vuokramies käyttää, mutta on velvollinen pitämään ne hyvässä kunnossa sekä lähtöpäivänä korvaamaan kaupungille vuokrakauden kuluessa ehkä syntyneen vahingon;

6) vuokramies vapautetaan pitämästä alueella olevia kaupungin omistamia rakennuksia ja laitoksia palovakuutettuina, ollen vakuuttaminen kaupungin velvollisuutena; sekä

7) nykyisen vuokramiehen ja kaupungin muonitustoimikunnan kesken tehdyt, erinäisten alueella olevien makasiinien vuokrasopimukset pysyvät voimassaan; samoin kuin

että nykyinen vuokramies oikeutetaan joulukuun 1 päivästä 1915 vuokraamaan puheena oleva alue Helsingfors skeppsvarfsaktiebolag yhtiölle.

Erään alueen vuokraaminen entiseltä Toivon tilukselta.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan huhtikuun 16 päivänä 1912 päättänyt aktiebolaget Tennis yhtiölle lawntennishallin rakennuspaikaksi vuokrata Läntiseltä viertotieltä Eläintarhaan vievän tien varrella sijaitsevan 4,000 m²:n laajuisen alueen entiseltä Toivon maatilukselta yhtiön käytettäväksi 1923 vuoden loppuun vuotuisesta 480 markan vuokramaksusta, ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä joulukuun 9 päivältä yhtiön anoneen että, kun Toivon maa-alueen muutetun tasoitusehdotuksen mukaan yhtiölle luovutettu paikka vaihdettaisiin sopivampaan, Mäntymäen länsipuolella sijaitsevaan 2,850 m²:n laajuisen paikkaan, viimeksi mainittu paikka vuokrattaisiin yhtiölle sen käytettävänä nykyään olevan paikan sijasta, että vuosivuokra paikan pienemmän alan johdosta määrättäisiin 400 markaksi ja että yhtiölle myönnettäisiin 30 vuoden vuokrakausi, 1916 vuoden alusta lukien; ja esitti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi, kumoamalla aktiebolaget Tennis yhtiön kanssa voimassa olevan vuokrasopimuksen, yhtiölle vuokrata kamarin kirjelmän oheiseen karttaan kirjaimella B merkityn, entisellä Toivon tiluksella olevan 2,850 m²:n laajuisen alan 30 vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, 400

markan vuosivuokrasta sekä muutoin samoin ehdoin, mitkä olivat kaupungin ja yhtiön välillä aikaisemmin tehdyssä vuokrasopimuksessa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ esityksen.

Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntain kirkonvaltuuston kaupunginvaltuustolta anottua luovutettavaksi ja varattavaksi paikkoja vastaisille kirkkorakennuksille ²⁾ sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon ²⁾ asiasta päätti ³⁾ valtuusto:

Vallilan laajennettuun jaoituskaavaan Punkaharjun- ja Sammatintien välille merkityn kirkkotontin maksutta luovutettavaksi kirkkorakennuksen paikaksi kaupungin evankelis-luterilaisten seurakuntain käytettäväksi niin kauan kuin evankelis-luterilaista kirkkoa siellä pidetään voimassa, varaamalla kaupunginvaltuustolle oikeuden tarkastaa vastaisen kirkkorakennuksen piirustukset; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi kaupungin-
asemakaavaan sovittaa kirkkotonttien ehdotukset seuraaviin paikkoihin tai niiden läheisyyteen, nimittäin: a) Hesperiakadun tontille n:o 15 ja Töölöntorikadun tontille n:o 4, b) johonkin paikkaan Humaliston vastaisen kansakoulutontin koillispuolelle, c) johonkin sopivaan, ei alavaan paikkaan Fredrikseriin Maistraatinkadun eteläpuolelle sekä d) kortteliin n:o 369.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin uimaseuralle oikeuden 1915 vuoden kesänä vuokravapaasti käyttää Ursinin kallion länsipuolella sijaitsevaa kaupungin uimalaitosta, sillä edellytyksellä että laitoksessa pidetään voimassa miesten ja naisten osastoa, joissa kaupungin kaikki koululaiset sekä palo- ja poliisimiehistö saavat maksutta kylpeä ja maksutonta uinnin opetusta, että uimaseura valitsee järjestysmiehet, jotka maistraatti uimalaitosta varten vahvistettujen järjestyssääntöjen mukaisesti hyväksyy, samoin kuin että opetusta toimitetaan niin, että todistuksia uimataidosta voidaan antaa.

Tehdyn anomuksen johdosta vapautti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto Hermannin työväenyhdistys II:n vuodelta 1915 suorittamasta vuokramainsa Hauhontien tonttien n:ojen 14 ja 16 vuokramaksua 300 markkaa.

Restaurant Börs aktiebolag nimisen yhtiön anomuksen yhtiön käytettävänä olevan Esplanadikappelin vuokran huojistamisesta kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti epäsi ⁶⁾.

Kirjelmässä toukokuun 6 päivältä ilmoitti terveydenhoitolautakunta kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, että lautakunta oli lääkintöhallituksen tiedustelun johdosta osottanut paikan valtion väliaikaisten kulkutautiparakkien laittamiseksi Leppäsuon huvilan viereltä ja samalla ilmoittanut suostuvansa omaan kustannusten hinnasta toi-

Tonttien luovuttaminen ja varaaminen kirkkorakennusten paikaksi.

Maksuton käyttöoikeus Ursinin kallion länsipuolella sijaitsevaan uimalaitokseen.

Vapautus tontinvuokran suorittamisesta.

Evätty anomus vuokran huojistamisesta.

Paikan osottaminen väliaikaisia sairastusparakkeja varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 8 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 59. — ³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 4 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 15 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 28 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 9 §.

mittamaan lääkärin- ja sairaanhoidon sekä ruuanpidon vastaisessa sairaanhoitolaitoksessa.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä terveydenhoitolautakunnan toimenpiteet.

Maksutta luovutettu huoneisto Puutarhakadun talosta n:o 4.

Helsingin käsityökoulun johtokunnan tekemästä anomuksesta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto mainitulle koululle kolmen vuoden ajaksi, kesäkuun 1 päivästä 1915 lukien, maksutta luovutettavaksi Puutarhakadun talosta n:o 4 saman huoneiston lämmityksineen ja valaistuksineen, mikä koulun käytettävänä oli tähänkin asti ollut.

Oikeus Turvikin huvilatiluksen vuokralle antamiseen.

Tehdyn hakemuksen johdosta oikeutti ³⁾ kaupunginvaltuusto Lepokotiyhdistyksen kesäksi 1915 vuokraamaan Turvikin huvilatiluksen jollekin tunnetulle henkilölle.

Töölön tiilitehdasalueen tiluksen n:o 46 vuokraoikeuden pidentäminen.

Sittenkuin Töölön sokeritehdasosakeyhtiö oli kaupunginvaltuustolta anonut tiluksen n:o 46, Töölön tiilitehdasalueen, vuokrakauden pidentämistä ja rahatoimikamari antanut asiasta esityksen sekä valtuusto kokouksessaan kesäkuun 9 päivänä 1914 palauttanut ⁴⁾ asian kamariin, antoi kamari uuden esityksen ⁵⁾ asiasta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti:

että Töölön sokeritehdasosakeyhtiölle luovutetaan vuokralle:

a) se osa tilaa n:o 46, Töölön tiilitehdas, mikä rahatoimikamarin huhtikuun 27:ntenä 1914 päivätyn kirjelmän n:o 283 oheisessa kartassa osotetaan tummemmilla punaisilla viivoilla eli tiluskuvio h i j k h, 75 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1915 lukien eli 1989 vuoden loppuun, ensimmäisinä 50 vuonna 1,600 markan ja vuokrakauden jäljellä olevana aikana 3,200 markan vuosivuokrasta; ja

b) kartassa vaaleammilla punaisilla viivoilla osotettu mainitun tilan osa 50 vuodeksi edellä mainitusta ajankohdasta lukien eli 1964 vuoden loppuun 3,200 markan vuosivuokrasta, sillä ehdolla:

että yhtiö sallii koko vuokra-alueensa uudestijärjestämisen karttaluonnosten litt. II ja III mukaisesti;

että yhtiö luovuttaa kaupungille karttaluonnoksessa III kirjaimilla a b c d e a osotetun maa-alueen sekä kappaleen W, jossa tapauksessa yhtiö oikeutetaan pysyttämään kirjaimella I osotettu kivitalo paikallaan, olematta kuitenkaan oikeutettu sitä uudestirakentamaan, mutta sitä vastoin ollen velvollinen kahdentoista kuukauden kuluessa irtisanomisesta poistamaan rakennukset m ja n, ei kuitenkaan ennen 1925 vuoden umpeen menemistä, sekä rakennukset o, r ja s kuuden kuukauden kuluessa irtisanomisesta;

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 23 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 17 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 19 §. — ⁴⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 25. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 78 vuod. 1914. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 8 §.

että, jos tilat 47 ja 48 jommankumman lisäalueen vuokraoikeuden voimassa ollessa palautuvat kaupungille, tämä oikeus samalla lakkaa;

että yhtiö sitoutuu kaupunginviranomaisten osituksen mukaisesti rakennustaitteellisesti käsittelemään ne rakennukset tai sen rajamuurin, mitkä rakennetaan vasten Keskuspuiston tiensuun edustaa sekä vasten puistoa;

että yhtiö suhteellista vuokranalennusta vastaan kaupungille luovuttaa maan sitä tietä, viertotietä tai katuja varten, mikä ehkä tulee tehtäväksi yhtiölle luovutetun, b) kohdassa mainitun alueen poikki; sekä

ettei yhtiö vastusta käytettävään olevan Töölönlahden rannan reunustuksen järjestämistä, ollen kuitenkin oikeutettu, siinä tapauksessa että mainittu ranta täytetään, pysyttämään lahdessa olevan vedenottoaikkansa.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi kaupunginvaltuusto piteneen vuokraoikeuden:

huvilanomistaja G. A. Lönnbäckille ja hänen vaimolleen A. S. Lönnbäckille Hermannin 2 korttelin tonttiin n:o 2 1920 vuoden loppuun tähänastisin ehdoin¹⁾;

Suomen väri- ja värnissatehdasosakeyhtiölle tiluksiin n:o:ihin 107 ja 108, Pohjoinen ja Eteläinen Uunisaari, viidentoista vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1917 lukien, 1,500 markan vuosivuokrasta $\frac{1}{1}$ 1917 ja $\frac{31}{12}$ 1921 väliseltä, 1,750 markan vuosivuokrasta $\frac{1}{1}$ 1922 ja $\frac{31}{12}$ 1927 väliseltä sekä 2,000 markan vuosivuokrasta $\frac{1}{1}$ 1928 ja $\frac{31}{12}$ 1931 väliseltä ajalta sekä muutoin nykyään voimassa olevin ehdoin samoin kuin sillä edellytyksellä, että vuokraaja ylläpitää mainituilla tiluksilla olevaa teollisuuslaitosta, ja sillä ehdolla että, jos kaupunki havaitsee tarpeelliseksi vuokrakauden kuluessa käyttää jotakin vuokratun alueen osaa tai rajakkaisia saaria uimalaitoksen tahi sitä varten tarpeellisen tien paikaksi, on kaupunki oikeutettu sen saamaan suhteellista vuokran huojistusta vastaan²⁾;

leskirouva M. Blomqvistille Toukolan rantakorttelin n:o 9 asuntopalstaan n:o 9 tammikuun 1 päivästä 1916 heinäkuun 1 päivään 1922 muutoin samoin ehdoin kuin tähänkin asti, paitsi että vuokra pitennysajalta korotettiin 150 markkaan vuodessa, sekä sillä lisäyksellä, että vuokraaja on velvollinen, jos kaupungin etu sitä vaatii, kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta kaupungille luovuttamaan suurempia tai pienempiä palstan osia suhteellista vuokramaksun huojistusta vastaan³⁾;

leskivaimo A. Lindströmille Hermannin 2 korttelin tonttiin n:o 3 tammikuun 1 päivästä 1917 tammikuun 1 päivään 1921 samoin ehdoin, mitkä nykyään olivat tontista voimassa⁴⁾;

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 24 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13 ja valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 9 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 10 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 8 §.

Hermannin korttelin tontti n:o 2 vuokraoikeuden pitennys.

Pohjoisen ja Eteläisen Uunisaaren vuokraoikeuden pitennys.

Toukolan rantakorttelin asuntopalstan n:o 9 vuokraoikeuden pitennys.

Hermannin korttelin tontti n:o 3 vuokraoikeuden pitennys.

Erään Taival-
lahden vierei-
sen alueen
vuokraoikeu-
den pitennys.

Helsingin teurastamo-osakeyhtiölle siihen Taivallahden viereiseen alueeseen, missä yhtiön teurastamo sijaitsee, kesäkuun 1 päivästä 1915 siihen asti kuin rakenteilla oleva kaupungin teurastamo on saatu aikaan, ei kuitenkaan kolmea vuotta kauemmaksi, nykyään voimassa olevassa vuokrasopimuksessa mainituin ehdoin, lukuun ottamatta sopimuksen 6 ja 7 momentin määräyksiä¹⁾;

Meilansin hu-
vilapalstan n:o
22 vuokraoikeu-
den pitennys.

oikeusneuvosmies A. W. Nymanille Meilansin huvilapalstaa n:o 22 tammikuun 1 päivästä 1932 joulukuun 1 päivään 1945 tähänastisiin ehdoin ynnä seuraavin lisämääräyksin:

että vuokramies sitoutuu olemaan teettämättä uutisrakennuksia lähemmäksi kuin 15 metriin päähän alueen etelä- ja lounaispuolitse kulkevasta tiestä;

että vuokramies sitoutuu ennen vuokrakauden päättymistäkin kaupungille luovuttamaan yleistä tietä, katuja, rantasiltaa tai rantareunustusta varten ehkä tarvittavan alan luovutettua alaa vastaavaa vuokranhuojennusta vastaan; sekä

että vuosivuokra korotetaan tammikuun 1 päivän 1932 ja joulukuun 31 päivän 1941 väliseltä ajalta 350 markkaan sekä tammikuun 1 päivän 1942 ja joulukuun 31 päivän 1945 väliseltä ajalta 450 markkaan²⁾;

Humaliston hu-
vilapalstan n:o
7 erään osan
vuokraoikeu-
den pitennys.

talonmistaja K. A. Hilénille laadittuun karttaan kirjaimilla A B C D A merkityn Humaliston huvilapalstan n:o 7 alueen 1917 vuoden alusta 1921 vuoden loppuun vuotuisesta 1,200 markan vuokramaksusta ja sillä ehdolla, että vuokraaja sitoutuu suhteellista vuokranhuojitusta vastaan kaupungille luovuttamaan kadunjärjestelyä varten tarpeellisen alueen, olematta kaupunki velvollinen vuokraajalle antamaan korvausta sen johdosta ehkä tarpeelliseksi käyvästä vuokraajan omistamain rakennusten muutosta³⁾;

Hermannin ja
Toukolan tont-
tien vuokra-
oikeuden pi-
tennys.

Hermannin 1 korttelin asuntotonttien n:ojen 1, 2, 3 ja 4, 2 korttelin tonttien n:ojen 1 b ja 1 c sekä Toukolan 12 korttelin tontin n:o 6 ynnä rantakorttelin tonttien n:ojen 7 ja 8 vuokramiehille, Hermannin tontit 1920 vuoden loppuun, Toukolau 12 korttelin tontin n:o 6 1921 vuoden loppuun sekä Toukolan rantakorttelin tontit n:t 7 ja 8 1922 vuoden loppuun nykyään voimassa olevin ehdoin muutoin, paitsi että vuotuinen vuokramaksu pitennysajalta korotetaan: Hermannin 1 korttelin tonteista n:oista 1, 2 ja 4 450 markkaan, Hermannin 1 korttelin tontista n:o 3 350 markkaan, Hermannin 2 korttelin tontista n:o 1 b 150 markkaan, saman korttelin tontista n:o 1 c 100 markkaan, Toukolan 12 korttelin tontista n:o 6 300 markkaan, Toukolan rantakorttelin tontista n:o 7 150 markkaan sekä saman korttelin tontista n:o 8 250 markkaan⁴⁾;

1) Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 9 §. — 2) Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 14 §. — 3) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 15 §. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 7 §.

Uudenmaan pursiklubille tilukseen n:o 102, Blekholmankarin, kymmenen vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, samoin ehdoin kuin tähänkin asti¹⁾;

talonmistaja H. Santala-vainajan perillisille Hermannin I 11 korttelin tonttiin n:o 6 1921 vuoden loppuun tähänastisin ehdoin²⁾; sekä aktiebolaget Immanuel osakeyhtiölle XI kaupunginosan kortteliin n:o 330 viiden vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1918 lukien, nykyään voimassa olevin ehdoin³⁾.

Everstinleski A. Berens von Rautenfeldin anomuksen asuntopalstan n:o 68 c, Leppäsuon, joulukuun 11 päivänä 1918 päättyvän vuokraoikeuden pitentämisestä kymmeneksi vuodeksi kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti nykyään epäsi⁴⁾.

Rahatoimikamarin kirjelmässä⁵⁾ huhtikuun 29 päivältä tehdystä esityksestä päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto:

Helsingin kaupungin ja Helsingin telefoonyhdistyksen välisen toimilupakirjan 2, 4 ja 6 §:ä täydennettäväksi siten, että mainittujen pykäläin mukaan telefoonyhdistyksellä kaasu-, vesi- ja laskujohtoihin nähden olevat velvollisuudet ulotetaan koskemaan sähkölaitoksenkin johtoja, kuitenkin niin että telefoonyhdistys velvoitetaan puhelinkaapelia laskiessaan sähkölaitoksen osituksen mukaisesti louhituttamaan jakelujohdolle kanava, joka on 0,40 metriä puhelinkaapelin alapinnan alla sekä niin leveä ja pitkä kuin tarve vaatii; samoin kuin

antaa rahatoimikamarin toimeksi tehdä Helsingin telefoonyhdistyksen kanssa sopimuksen mainitusta toimilupakirjan täydentämisestä.

Kirjelmässä⁷⁾ helmikuun 1 päivältä huomautti rahatoimikamari että, kun kadulla sijaitseva raitiotie oli omansa kohottamaan kadun kunnossapitokustannuksia, sen johdosta että katupäällystyksen yhtäjaksoisuutta keskeyttävään raiteiden poikki kulkeva liikenne aikaansai syvennyksiä raiteiden väliin ja niiden molemmin puolin, raitiotien omistajan tulisi olla velvollinen kohtuuden mukaan korvaamaan tästä tientekovelvolliselle johtuvat lisäkulut. Tähän nähden ja kun teiden ja katujen kunnossapito kaupungeissakin oli kiinteistönomistajain velvollisuutena ja suoritettiin luonnossa, näytti sopivalta, että raiteiden omistajat velvoitettiin pitämään kunnossa tie tai katu raiteiden välillä ja jonkin matkan päähän niiden kumpaisellakin puolella. Samaa sääntöä kävisi myös soveltaminen kunnan kunnossapitämään tie- ja katuosain, yleisten paikkain ja rantasiltain poikki käyviin raitioiteihin. Mutta kun kunta, jolla oli käytettävänäään tarkoitukseen harjaantunut työvoima, sopivimmin itse teetti tämän työn, olisi tuollaisilla pai-

Tiluksen n:o 102, Blekholmankarin, vuokraoikeuden pitennys.

Hermannin I 11 korttelin tontti n:o 6 vuokraoikeuden pitennys.

Korttelin n:o 330 vuokraoikeuden pitennys.

Evätty anomu asuntopalstar n:o 68 c, Leppäsuon, vuokraoikeuden pitentämisestä

Helsingin telefoonyhdistyksen toimilupakirjan täydentäminen

Yksityisten tien päisten raitiotieiden kunnossapito- ja puhtaanpitolovelvollisuus.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 11 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk 14 p. 15 §. —

3) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 § — 4) Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 22 §. —

5) Valt. pain. asiakirj. n:o 25 — 6) Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 5 §. — 7) Valt. pain. asiakirj. n:o 14.

koilla sijaitsevan raitiotien alan kunnossapidosta maksettava rahakorvaus, jonka kävi edeltäpäin vahvistaminen määräsommaksi raitiotien pituusmetriltä. Tämän yksikköhinnan oli kamari, siihen nähden että kadun vuotuiset kunnossapitokustannukset ketokiveystä käytettäessä oli laskettava noin 50 penniksi neliömetriltä, ehdottanut markaksi vuodessa kapearaiteisen ja 1 markaksi 50 penniksi normaali-riteisen radan pituusmetriltä. Edellä sanotun kävi myös soveltaminen raitiotiealueen puhtaanapitoon. Lumen poistaminen tuollaiselta alueelta sitä vastoin näytti, sikäli kuin raitiotie kulki tien, kadun tahi muun sellaisen paikan poikki, missä kaupunki piti päällystyksen kunnossa, olevan raitiotien omistajan kustannettava, joka sentähden itse sai ratkaista, milloin hänen tarvitsi talvisaikaan käyttää raitiotietään.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että myönnettäessä lupa rakentaa ja käyttää tilapäistä raitiotietä yksityistarkoituksiin kadulla, tiellä, rantasilalla tahi yleisellä paikalla on raiteen omistaja velvoitettava ottamaan huolekseen raiteiden välisen ja puolen metriä niiden kumpaisellekin puolen ulottuvan alan kunnossa- ja puhtaanapito;

että, kun raitiotie rakennetaan paikalle, jonka kunnossapito on kaupungin toimitettava, mainittu velvollisuus on täytettävä suorittamalla kunnalle vuosimaksua marka kapearaiteisen ja 1 marka 50 penniä normaaliraitaisen radan kultakin pituusmetriltä; sekä

että rahatoimikamari saa tehtäväksi ryhtyä sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että nykyään olevain mainitun laatuisten raitioteiden omistajat velvoitetaan ottamaan täyttäkseen sama velvollisuus, mikä tässä edellä on vastedes rakennettaviin teihin nähden säädetty.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Raitiotielinjan laajentamisen toistaiseksi lykkääminen.

Rahatoimikamarin kirjelmässä maaliskuun 11 päivältä tehdystä esityksestä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto oikeuttaa Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön, niin kauan kuin nykyistä sotaa kestää ja kunnes on mahdollisuutta tarpeellisten raideaineiden hankkimiseen, lakkauttamaan yhtiölle sopimuksen mukaisesti kuuluvan raitiotielinjan laajentamisen.

Brändön huvila-kaupungin raitiotietä koskevan toimilupakirjan siirtäminen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa anoi aktiebolaget Brändö villastad, että kaupungin ja yhtiön kesken helmikuun 10 päivänä 1911 tehty toimilupakirja kaupungin ja mainitun huvilakaupungin välisen raitiotielinjan rakentamisesta ja liikennöimisestä siirrettäisiin vasta perustetulle Brändö spårvägsaktiebolag nimiselle yhtiölle, minkä ohessa viimeksi mainittu yhtiö toisessa kirjoituksessa anoi valtuustolta lupaa saada ottaa mainitun toimilupakirjan vastattavakseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 14 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 13 §

Rahatoimikamarin annettua lausunnon¹⁾ asiasta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto kamarin ehdotuksen mukaisesti myöntyä aktiebolaget Brändö villastad yhtiön anomukseen saada Brändö spårvägsaktiebolag yhtiölle siirtää edellä mainitun toimilupakirjan.

Rahatoimikamarin kirjelmässä elokuun 12 päivältä tehdystä esityksestä päätti³⁾ kaupunginvaltuusto vastamainittuun toimilupakirjaan pantavaksi seuraavan lisämääräyksen:

Lisäys Brändö-
huvilakaupungin
raitiotietä
koskevaan toimi-
lupakirjaan

Sen lisäksi mitä 7 §:n d) kohdassa on säädetty maksusta raitiovaunun käyttämisestä Vanhankaupunginlahden rannalla olevaan päätekohtaan asti taikka sieltä takaisin on yhtiö oikeutettu maistraatin vahvistaman aikataulun mukaisista kulkuvuoroista sinä vuorokaudenaikana, jolloin raitiotieliikenne kaupungin alueella on seisauksissa, kantamaan maksua enintään yhden (1) markan matkasta Vanhankaupunginlahden rannalla olevaan päätekohtaan tai sieltä pois.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 27 päivältä tehdystä esityksestä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin ja aktiebolaget M. G. Steniuksen välillä marraskuun 11 päivänä 1913 tehtyyn, Hagan—Munkkiniemen raitiotietä koskevaan toimilupakirjaan pantavaksi seuraavan lisäyksen:

Lisäys Hagan—
Munkkiniemen
raitiotietä kos-
kevaan toimi-
lupakirjaan.

Aktiebolaget M. G. Stenius oikeutetaan rahatoimikamarilta luvan hankittuaan vähitellen rakennuttamaan Hagan—Munkkiniemen raitiotien yksiraiteiset osat kaksoisraiteisiksi, kuitenkin seuraavilla ehdoilla:

että linjain rakentaminen kaksoisraiteisiksi täydellisesti suoritetaan kymmenen vuoden kuluessa kuluvan vuoden lopusta lukien:

että osakeyhtiö, siksi kunnes kaksoisraide on laskettu, suorittaa selaisesta osakeyhtiölle tarpeellisesta maasta, mikä nykyään on toiselle vuokrattuna, mutta kuluvan vuoden umpeen mentyä voidaan antaa yhtiön käytettäväksi, vuokramaksua samain yksikköhintain mukaan, mitkä maksetaan rajakkaisesta maasta;

että osakeyhtiö ottaa kustantaakseen niiden johtojen muuton, jotka jo on rakennettu kaksoisraiteiden alueelle, sekä omalla kustannuksellaan teettää tarpeelliset ylikäytävät ja muut laitostensa ehkä aiheuttamat työt; sekä

että kaksoisraiteiden rakentamisesta ja liikennöimisestä ovat soveltuvilta kohdin voimassa samat määräykset, mitkä toimilupakirjassa on vahvistettu osakeyhtiön muuhun raitiotielaitokseen nähden.

Kirjelmässä maaliskuun 22 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle tie- ja vesirakennusten ylihallituksen saman kuukauden 15:ntenä päivätyn kirjelmän, jossa ylihallitus Brändö spårvägsaktiebolag yhtiön anomuksen johdosta saada rakentaa metrin levyinen, sähkövoimalla käytettävä rautatie Helsingin pitäjän Brändön kartanosta Brändön saaren poikki Sörnäsän rantaan Helsingissä sekä Brändön saaren ja Sörnäsän ynnä Brändön kartanon ja Brändön saaren viereisen Rovholman saaren välisen salmen poikki kulkevina siltoineen, pyysi kaupunginviranomaisten lausuntoa rautatiesiltaan tehtävään aukkojen

Lausunto rautatien rakentamista Brändön kartanosta Sörnäsän rantaan tarkoittavasta lupahakemuksesta.

¹⁾ Rtk. kirj. toukok. 6 p. n:o 274. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 13 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 6 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 14 §.

suuruudesta, väylän syvyydestä ja asemasta sekä siitä, kävisikö mainittu silta salmen nykyiselle ja vastaiselle liikenteelle haitalliseksi ja missä määrin.

Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa asiasta, esitti kirjelmässä¹⁾ huhtikuun 26 päivältä seuraavaa:

Kamarilta oli aktiebolaget Brändö villastad vuonna 1914 anonut, että kaupunginviranomaiset sallisivat laittaa siltayhteyden kaupungin ja Brändön saaren välille. Ehdotuksen mukaan alkaisi silta Sörnäs in nykyisen lauttapaikan kohdalta ja kulkisi sieltä Norssin poikki siihen Brändön saaren kohtaan, joka nykyään oli lauttaliikkeen päätekohtana. Sittenkuin kaupungin yleisten töiden hallitus oli hankittuaan asettamansa valiokunnan lausunnon, antanut lausunnon hakemuksesta ja esittänyt mielipiteenään, että myöntyminen anomukseen tuntuvassa määrässä ehkäisisi kaupungin etuja, koska kaupunki melko laajassa mitassa menettäisi mahdollisuuden esteettömästi käyttää Vanhankaupunginlahtea ja sen länsirannalla olevia, edelleen käyttämättömiä alueita, oli kamari käsitellyt asiaa m. m. hiljattain perustetun Brändö spårvägsaktiebolag yhtiön edustajain läsnä ollessa, joka yhtiö oli omissa nimissään uudistanut anomuksen, ja kun silloin oli käynyt selville, että kamarin useimmat jäsenet olivat samalla epäävällä kannalla kuin kaupungin yleisten töiden hallitus, oli Brändö spårvägsaktiebolag peruuttanut hakemuksensa, minkä johdosta asia oli sillä kertaa rauennut joutumatta kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Sittemmin oli Brändö spårvägsaktiebolag k. senaattiin antanut puheenalaisen toimilupahakemuksen. Rahatoimikamari oli lähettänyt asian kaupungin yleisten töiden hallitukseen, joka antamassaan lausunnossa, viitaten m. m. aikaisemmin kamarille antamaansa lausuntoon siihen liittyvine mietintöineen, ei ollut katsonut voivansa puoltaa puheena olevaa lupahakemusta, mikäli koski sillan teettämistä Brändön saaren ja Sörnäs in välisen salmen poikki. Asiaa kamarissa käsiteltäessä oli enemmistö yhtynyt hallituksen esittämiin perusteluihin ja sentähden puoltanut hakemuksen epäämistä. Kaksi jäsentä oli erällä ehdoilla puoltanut myöntymistä hakemukseen.

Rahatoimikamari esitti, että valtuusto päättäisi annettavassaan lausunnossa ehdottaa puheena olevaa lupahakemusta evättäväksi, mikäli koski Helsingin kaupunkikunnalle kuuluvaa vesialuetta, ja samalla esiintuoda ne muistutukset, joita kaupungin yleisten töiden hallitus oli suunnitelmaa vastaan esittänyt.

Asiaa esiteltäessä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto sen palauttaa rahatoimikamariin, jonka tuli ryhtyä uusiin keskusteluihin hakijan kanssa

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 24. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 8 §

Sörnäsän niemekkeen ja Brändön saaren välisen salmen poikki suunnitellusta siltalaitteesta, sillä pohjalla että kaupunki myöntäisi toimiluvan määrääjäksi, ollen siinä vaadittava siltalaitokseen nähden noudatettavaksi kaikkia niitä ehtoja, mitkä mainittiin kaupungin yleisten töiden hallituksen asiaa valmistelemaan asettaman valiokunnan antamassa lausunnossa, sekä lisäksi niitä muita ehtoja, joita voitiin pitää tarpeellisina väylän mukavan käyttämisen sekä kaupungin muun oikeuden ja edun turvaamiseksi.

Rahatoimikamari lähetti sittemmin kirjelmässä¹⁾ syyskuun 16 päivältä valtuustolle laatimansa, Brändö spårvägsaktiebolag yhtiön hyväksymän ehdotuksen kaupungin ja yhtiön väliseksi toimilupakirjaksi kiintonaisten sillan rakentamisesta Sörnäsän rannan ja Norssisaarella käyvän kaupunginrajan välille sekä mainitulle sillalle tehtävän raitiotielinjan rakentamisesta ja liikennöimisestä, mutta toisti samalla asiasta aikaisemmin tekemänsä esityksen.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto 29 äänellä 22 vastaan evätä luvan raitiotien rakentamiseen Brändön saaren ja Sörnäsän rannan välille sekä samalla tie- ja vesirakennusten ylihallitukselle annettavassa lausunnossa esittää kaikki tuollaista laitosta vastustavat seikat.

Rahatoimikamarin kirjelmässä joulukuun 9 päivältä tehdystä esityksestä päätti³⁾ kaupunginvaltuusto myöntää osakeyhtiö Hietalahden laivatokalle ja konepajalle luvan laskea mainitun kirjelmän oheisessa kartassa lähemmin osotetun sivuraiteen satamaradalta korttelissa n:o 178 olevalle yhtiön vastaiselle veistämötontille seuraavin ehdoin:

Lupa sivuraiteen laskemiseen.

että raidetta ilmoitettuun suuntaansa laskettuna pidetään väliaikaisena ja että raide kuuden kuukauden kuluessa käskyn saamisesta muutetaan kaupunginviranomaisen antaman osotuksen mukaisesti;

että kaupungilla on oikeus korvauksetta yhdistää vaihderaide puheena olevaan raiteeseen; sekä

että yhtiö oikeudesta mainitun laitoksen teettämiseen maksaa vuotuista korvausta markan kultakin pituusmetriltä kaupungin hallussa välittömästi olevalla maalla sijaitsevaa raidetta siitä päivästä lähtien, jona laitoksen rakennustyö alkaa ja siihen asti kuin laitokseen käy sovelluttaminen valtuuston maaliskuun 23 päivänä 1915 vahvistamia määräyksiä yksityisten tilapäisten raitioteiden omistajan velvollisuudesta kustantaa laitoksen täyttämän alueen puhtaana- ja kunnossapito.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 48. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 11 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 7 §.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Sijain luovuttaminen Kivelän sairaalasta sairaille ja haavoittuneille sotilaille.

Suomen kaupunkien liiton sairaiden ja haavoittuneiden sotilaiden hoitoa varten keskustoimikunnan anomuksesta päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa terveydenhoitolautakunnan Kivelän sairaalassa tarkoitukseen käytettävänä oleviin huoneistoihin järjestämään ja mainitun liiton käytettäväksi antamaan 100 sijaa sairaille ja haavoittuneille sotilaille, ollen jokin määrä näistä sijoista varattava potilaille, jotka sairastivat tai joiden epäiltiin sairastavan tarttuvia tauteja, sillä ehdolla että liitto aikansa korvasi kaikki tästä johtuneet menot.

Kunnalliskodin väliaikaisen sairaalan voimassapito.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä joulukuun 2 päivästä tehdystä esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 4,807 markan 60 pennin määrärahan väliaikaisen sairaalan voimassapitoon kunnalliskodissa marras- ja joulukuun aikana.

Vahvistettaessa 1916 vuoden menosääntöä merkittiin ³⁾ siihen mainitun sairaalan voimassapitoa varten sauottuna vuonna määrärahoja kaikkiaan 58,675 markkaa.

Väliaikaisen tuberkulosisairaalan järjestäminen Hesperian entiseen kansakoulutaloon.

Väliaikaisen tuberkulosisairaalan voimassa pitämiseksi Hesperian entisessä kansakoulutalossa viiden kuukauden aikana vuonna 1916, tarpeellisen kaluston hankkimiseksi sairaalaan ja rakennuksen kuntoonpanettamiseksi osotti ³⁾ kaupunginvaltuusto mainitun vuoden menosäännön vahvistaessaan yhteensä 18,850 markkaa.

Kysymys vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöiden vastaanottolaitoksen perustamisesta Marian sairaalaan.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 29 päivänä 1912 antanut ⁴⁾ terveydenhoitolautakunnan toimeksi valtuustolle tehdä tšekäläisten olojen mukaan sovitettuna ehdotuksen ensi avun antamiseksi tapaturmissa ja äkillisissä taudintapauksissa, antoi lautakunta syyskuun 10:ntenä 1914 päivätyn esityksen ⁵⁾ asiasta. Siinä lautakunta, jolle sen asettama valiokunta oli antanut mietinnön asiasta, ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

lähinnä Marian sairaalan kirurgista osastoa sijaitsevaan ent. kulku-
tautipaviljonkiin mahdollisimman pian perustettavaksi vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöiden väliaikaisen vastaanottolaitoksen, jonka järjestäminen jätettäisiin Marian sairaalan hallituksen huoleksi; myöntää tämän paviljongin kuntoonpanettamiseksi 3,400 markkaa, tarpeellisten huonekalujen hankkimiseksi 800 markkaa sekä yksien rullapaarien ostoon 300 markkaa;

¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 22 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 13 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ⁴⁾ Ks. 1912 vuod. kert. siv. 104. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 27.

vastaanottolaitoksen vuotuista voimassapitoa varten vahvistaa mietinnön oheisen, 17,274 markkaan 50 penniin päättyvän menosään-
nön; sekä

vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöiden kuljettami-
seksi vastaanottolaitokseen ja sairaiden kuljettamiseksi sairaaloihin
automobiileilla myöntää kerta kaikkiaan 30,000 markan määrärahan
kahden automobiilin ostoon, jotka sijoitettaisiin etusijassa Vironkadun
paloasemalle, mutta tarpeen vaatiessa muuhunkin tarkoituksenmukai-
seen paikkaan, ja joita saataisiin käyttää palomiehistön välityksellä,
sekä kahden autonkuljettajan vuosipalkkoihin y. m. 3,540 markkaa ynnä
automobiilien käyttö- ja kunnossapitokustannuksiin 1,500 markkaa.

Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa asiasta, esitti kirjel-
mässä ¹⁾ huhtikuun 26 päivältä, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

kaupungin sairaankuljetustoiminnan uudistuksen toimeenpanta-
vaksi terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti;

sitä tarkoitusta varten hankittavaksi kaksi sairaankuljetusauto-
mobiiliä yhteensä 30,000 markan kustannuksilla sekä palolaitoksen pal-
velukseen asetettavaksi kaksi autonkuljettajaa, jotka kumpikin saisivat
1,200 markkaa palkkaa, 150 markkaa vaatetusapua ja 420 markkaa
ruokarahoja vuodessa;

Marian sairaalaan perustettavaksi äkkiä sairastuneiden ja vahin-
goittuneiden henkilöjen vastaanottoaseman;

asemaa varten vahvistaa kirjelmän oheisen, terveydenhoitolauta-
kunnan laatiman menosääntöehdotuksen;

aseman huoneistoksi osottaa Kirkkomaankadun varrella sijaitse-
van Marian sairaalan entisen kulkutautipaviljongin, joka sentähden oli
kuntoonpantava ja sisustettava; sekä

käskeä terveydenhoitolautakunnan, kaupungin yleisten töiden hal-
lituksen ja palotoimikunnan kunkin 1916 vuoden menosääntöehdotuk-
sessa ottaa huomioon tämän johdosta tarpeelliset määrärahat.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto vallitseviin oloihin
nähdn jättää sen toistaiseksi lepäämään.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto Hel-
singin tullikamarille luovuttaa satama-aseman käytettävänä Katajano-
kan tullihuoneessa nykyään olevat kaksi huonetta.

Huoneiden luovuttaminen tullikamarille Katajauokan tullihuoneesta

Kirjelmässä marraskuun 4 päivältä mainitsi rahatoimikamari ku-
vanveistäjä V. Wallgrenin kamarilta tiedustelleen, suostuisiko kaupunki
antamaan Suomen kuvanveistäjäliiton käytettäväksi jonkin huoneen,
johon maamme kuvanveistäjät saisivat sijoittaa ne veistokuvateoksensa,
jotka he halusivat lahjoittaa kaupungille »Suomen kuvanveistäjäliiton
veistokuvamuseona» liitettäväksi kaupungin museoon, minkä ohessa

Sijan luovuttaminen veistokuvateoksille Hakasalmissa olevasta kaupungin museosta.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 27. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 5 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 18 §.

kuvanveistäjä Wallgren oli Helsingin kaupungille lahjoittanut kymmenen veistokuvateosta, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi vastaanottaa kuvanveistäjä Wallgrenin kaupungille lahjoittamat taideteokset sekä valtuuttaa museolautakunnan sijoittamaan ne ynnä muutkin veistokuvateokset, joita maamme kuvanveistäjät kaupungille lahjoittanevat, Hakasalmessa olevaan kaupungin museoon sikäli kuin tila sallii ja muuten katsotaan sopivaksi, mutta että sitä vastoin kysymys erikoisen huoneuston luovuttamisesta vastaiselle veistokuvamuseolle jätettäisiin toistaiseksi avoimeksi, kunnes erinäiset Hakasalmen huvilan käyttämistä koskevat kysymykset on ratkaistu.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ rahatoimikamarin esityksen.

Rauennut kysymys sotaväen kulkutautisairaalan perustamisesta Hesperian huvilaan.

Kirjelmässä huhtikuun 15 päivältä ilmoitti terveydenhoitolautakunta, että viime aikoina oli suuri joukko erilaisiin tarttuviin tauteihin sairastuneita, tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen tahi sotilashenkilöjen perheisiin kuuluvia henkilöjä lähetetty kaupungin kulkutautisairaalaan ja sinne otettukin. Tämä sairaala oli kuitenkin, eritoten eräitä tauteja, niinkuin tuhkarokkoa, tulirokkoa ja kurkkumätä sairastavain henkilöjen hoitoa silmällä pitäen, etusijassa tarkoitettu lasten hoitolaksi ja mahdollisuus sinne hoidettavaksi ottaa aikuisia henkilöjä oli sentähden varsin rajoitettu. Tämän johdosta ja kun tämän sairaalan sijat oli terveydenhoitolautakunnan mielestä etusijassa varattava kaupungin omille asukkaille, esitti lautakunta, että kaupunginvaltuusto läänin kuvernöörin välityksellä huomauttaisi asianomaiselle sotilaalliselle terveydenhoitoviranomaiselle, että olisi suotavaa, että erikoinen kulkutautisairaala järjestettäisiin tänne sijoitettua sotaväkeä varten.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto läänin kuvernööriltä anoa ryhdyttäväksi sen suuntaisen toimenpiteeseen, että valtio perustaisi ja sota-aikana kustantaisi erikoisen kulkutautisairaalan tänne sijoitettua sotaväkeä ja sotilasperheitä varten, sekä samalla ilmoittaa suostuvansa tarkoitusta varten antamaan valtion käytettäväksi Hesperian huvilan ynnä tarpeellisen pihamaan.

Sittemmin lähetti ³⁾ maistraatti kirjelmässä syyskuun 18 päivältä valtuustolle jäljennöksen k. senaatin siviilitoimituskunnan läänin kuvernöörille lähettämästä kirjeestä, jonka mukaan senaatti oli mainitun kuukauden 7 päivänä evännyt edellä mainitun kaupunginvaltuuston esityksen.

Määräraha tulli- ja satamarakennusten korjauksiin.

Tulli- ja satamarakennusten korjauksiin myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan 7,800 markan määrärahan.

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 9 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 17 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 3 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto kunnallisten työväenasuntojen korjauksiin yhteensä 2,800 markkaa.

Palolaitoksen rakennusten korjauksiin myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan 6,550 markkaa.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto poliisilaitoksen rakennusten korjauksiin 9,640 markkaa.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 200 markkaa erään Marian sairaalan höyrykattilan laittamiseksi haloilla lämmitettäväksi.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,500 markkaa Marian sairaalan poliklinikkain lämminvesijohtojen uudistamiseen.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto lämmityslaitteen hankkimiseksi Marian sairaalan oppilaskoulu-rakennuksen porrashuoneeseen sekä sen yhteydessä olevia töitä varten 795 markkaa ynnä 200 markkaa lämmityksen toimittamiseen vuonna 1915, ja oli nämä menoerät maksettava valtuuston käyttövaroista.

Niinikään terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto 1,500 markan määrärahan semmoisen muutoksen tekemiseksi erääseen kulkutautisairaalan höyrykattilaan, että sitä voitiin lämmittää haloilla hiilien asemesta, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,500 markan määrärahan edellä kerrotun tapaisen muutoksen tekemiseksi erääseen toiseen kulkutautisairaalan höyrykattilaan, jota työtä ei kuitenkaan saisi alottaa, ennenkuin se vuodenajan ja edelleen vallitsevan hiilienpuutteen johdosta oli havaittu aivan välttämättömäksi.

Edelleen myönsi⁷⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä käyttövaroistaan 1,200 markkaa Kivelän sairaalan tuberkulosipaviljongissa olevain kolmen hoitajatarhuoneen korjauksiin.

Kirjelmässä⁸⁾ kesäkuun 10 päivältä mainitsi rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden hallituksen kamarille ilmoittaneen, että tehtyjen laskelmain mukaan Nickbyssä sijaitsevan kunnan mielisairaalan rakennuttamista varten myönnetty määräraha tuli ylitettäväksi sekä että 240,000 markan lisämääräraha tarvittiin rakennusyrityksen loppuun saattamiseksi. Asiaa koskevissa asiakirjoissa oli mainittu, että lisämääräraha rakennusyrityksen loppuun saattamiseksi oli etusijassa käynyt tarpeelliseksi sen johdosta, että alkuperäisessä, kaupunginval-

Määräraha kunnallisten työväenasuntojen korjauksiin. Määräraha palolaitoksen rakennusten korjauksiin. Määräraha poliisilaitoksen rakennusten korjauksiin. Määräraha Marian sairaalan höyrykattilan muutostyötä varten.

Määräraha Marian sairaalan poliklinikkain putkijohtojen uudistamiseen.

Määräraha Marian sairaalan oppilaskoulu-rakennuksen lämmitykseen.

Määräraha kulkutautisairaalan höyrykattilain muutostöitä varten.

Määräraha Kivelän sairaalan korjauksiin.

Lisämääräraha Nickbyn mielisairaalaan varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 8 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 10 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 18 §. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 13 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 8 §. —

⁷⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 8 §. — ⁸⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 39.

tuuston vahvistamassa kustannusarviossa ei ollut otettu huomioon arvaamattomiin töihin tarpeellisia varoja. Yli ohjelman tarpeelliset arvaamattomat työt olisi kuitenkin pitänyt voida ottaa huomioon kustannuslaskelmaa laadittaessa. Kaupunginvaltuusto ei siis myöntäessään mielisairaalan rakennuttamiseen tarpeellisen määrärahan ollut saanut selvää tietoa kokonaiskustannuksista, minkä johdosta valtuustolta oli riistetty mahdollisuus perin pohjin arvostella asiaa taloudelliselta kannalta. Annetusta selvityksestä oli tosin käynyt ilmi, että sairaalassa, jossa ohjelman mukaan tuli olla sijaa 300 potilaalle, oli osottautunut olevan niin runsaasti tilaa, että laitos varsin hyvin voi vastaanottaa 350 potilasta sairaalan terveydellisten olojen siitä kärsimättä. Tämä oli tosin edullinen tulos sinänsä, mutta antoi toiselta puolen vähemmän edullisen todistuksen laaditun ohjelman ja sen pohjana olleiden laskelmain luotettavuudesta. Asian nykyisellään ollessa ja kun oli todettavissa, että rakennustoimikunta ei ollut saattanut itseään syy-pääksi tuhlaukseen, näytti pyydetty lisämääräraha olevan myönnettävä ja osotettava maksettavaksi 1911 vuoden obligatsioonilainasta, samoin kuin oli ollut laita muidenkin mainitusta sairaalarakennushankkeesta olleiden kustannusten.

Rahatoimikamari esitti:

kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että 1911 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan 240,000 markkaa lisämäärärahasi Sipoossa olevan kunnan mielisairaalan rakennuttamista varten; sekä

että varsinainen valtuusto saa toimekseen hankkia mainitulle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen;

samoin kuin varsinaisen kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että ne Sipoossa olevan kunnan mielisairaalan rakennustyötä varten hankitut työkalut, joita ei käy edullisesti myyminen, korvauksetta siirretään kaupungin varastoon.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto hyväksyä rahatoimikamarin esityksen, sikäli kuin sen johdosta oli tarpeen toimenpidettä lisätyn valtuuston puolelta.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti²⁾ sen jälkeen:

hankkia k. senaatin vahvistuksen lisätyn kaupunginvaltuuston päätökselle edellä mainitun lisämäärärahan myöntämisestä; sekä

ne puheena olevan mielisairaalan rakennustyötä varten hankitut työkalut, joita ei voitu edullisesti myydä, kohtuullisesta hinnasta siirrettäväksi kaupungin varastoihin ja vastaavan suuruisen määrärahan merkittäväksi 1916 vuoden budjettiin.

1916 vuoden menosääntöön merkittiin³⁾ edellä mainittu 240,000

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. marrask. 2 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 1 §.
— ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §.

markan lisämääräraha sekä Nickbyn mielisairaalan rakennustyöstä jäljelle jääneiden työkalujen lunastamiseksi 9,606 markkaa 45 penniä.

Kaupungin sairaalain korjauksiin osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan 55,000 markkaa.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan toukokuun 13 päivänä 1913 antanut²⁾ erikoiskomitean toimeksi lähemmin valmistella kysymystä tuberkulosia sairastavain henkilöjen sairaalan rakentamisesta sekä sitä varten hankkia luonnospiirustukset ja kustannusarvion ynnä ehdottaa sairaalan paikan, antoi komitea asiasta toukokuun 20:ntenä 1915 päivätyn mietinnön³⁾. Siinä komitea esitti m. m. seuraavaa:

Edellyttäen että sairaalan paikaksi olisi valittava laajahko alue paikkakunnalta, missä ilma oli puhdasta ja terveellistä, hiekkamaalla havumetsässä etelään viettävällä rinteellä, tuulilta suojassa olevalla paikalla, jonkin matkan päässä rannikosta eikä liian loitolla kaupungista, sekä että sairaala olisi mikäli mahdollista rakennettava kaupungin omistamalle maalle, jottei olisi erityisiä menoja maan hankinnasta ja jotta vesijohto sekä muita mukavuuksia olisi käytettävänä, oli komitea tutkiakseen tuberkulosisairaalan rakentamisen mahdollisuutta käynyt neljällä eri paikalla. Kun yhtäkään näistä paikoista ei ollut havaittu tarkoitukseen sopivaksi, oli komitean täytynyt ulottaa tutkimusalueensa loitommaksi kaupungista, ja se olikin onnistunut löytämään kaikin puolin erittäin sopivan paikan Tuusulan pitäjistä Väfvarsin kruununvirkatalon maalta lähellä Helsinginpitäjän rajaa. Noin 24—25 kilometrin päässä Helsingistä ja Helsingin—Hämeenlinnan maantien varrella oli virkatalon maalla korkea, vankkaa mäntymetsää kasvava hiekkakangas, joka oli alaltaan noin 75 tynnyrinalaa. Maantietä leikkasi tältä kohden Korson rautatienasemalle vievä noin 4 kilometrin pituinen tie. Mikäli vesijohtolaitoksen johtaja A. Skog joka komitean jäsenten kera oli tutkinut puheena olevaa paikkaa, oli ilmoittanut, oli paikalta saatavissa riittävät määrät hyvää vettä. Mitä tuli mahdollisuuteen täältä hankkia tarpeellinen alue Helsingin kaupungin tuberkulosisairaala varten, oli komitea saanut tietää, että Väfvarsin majoitusmestarinvirkatalo, joka oli A. J. Winqwistillä vuokralla tammikuun 1 päivään 1927, haitatta voi luovuttaa puheena olevan maa-alueen sekä ettei käyne vaikeaksi joksikin pitemmäksi ajaksi ja kenties vuokravapaasti kruunulta saada vuokratuksi sairaalalle tarpeellista maata puheena olevalta paikalta. Tällaisen sopimuksen aikaansaamista helpotti se seikka, että tammikuun 15 päivänä 1915 annetun armollisen asetuksen kautta oli toimeenpantu sellainen muutos

Määräraha sairaalain korjauksiin.

Kysymys tuberkulosisairaalan rakentamisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ²⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 50 ja 51. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 37.

valtion virkatalojen vuokrauksesta aikaisemmin voimassa oleviin määräyksiin, että nyttemmin virkatalon osankin kävi vuokralle antaminen, minkä ohessa samassa asetuksessa säädettiin, että kaikki sellaiset alueet, jotka olivat valtiolle tarpeelliset tai jotka katsottiin tarkoituksemukaiseksi erottaa asetuksen säännösten alaisuudesta, pysytettiin valtion välittömässä hoidossa tai annettiin vuokralle erityisin ehdoin. Nykyisen vuokramiehen puolelta ei maan erottaminen myöskään kohdannut estettä. Hän oli päin vastoin komitealle julkilausunut tyytyväisyytensä sen johdosta, että hän vastaisessa laitoksessa saisi menekkiä virkatalon tuotteille.

Komitea oli edellyttänyt sairaalaan olevan otettava kaikissa keuhkotuberkulosin vaiheissa olevia potilaita, niiu huoltola- kuin parantolahoitoakin kaipaavia, sekä lastenosaston sijoitettavaksi eri rakennukseen. Komitealta saamansa tehtävän mukaisesti oli sen jäsen herra Tarjanne laatinut puheena olevalle paikalle rakennettavan tuberkulosisairaalan luonnospiirustukset. Nämä piirustukset oli komitea hyväksynyt ja niiden mukaan rakennettaisiin: nelikerroksinen päärakennus, jossa olisi 170 sairassijaa sekä lääkärrien ja hoitajatarten huoneet, lepohalleja, ruokasaleja, käsityösaleja, kanslia, keittiö, leipomo, kylpyosasto y. m.; lastenpaviljonki, jossa olisi 5 huonetta 30 lapselle ja 2 yksityishuonetta sekä hoitajatarten huoneet, lepohalleja, ruokasali, keittiö, kylpyhuone y. m.; rakennus, jossa olisi asunnot yli- ja alilääkärille sekä toimitsijalle; rakennus, jossa olisi höyrykattilahuone, pesulaitos y. m.; rakennus, jossa olisi puusepänpaja sekä asunnot palvelijastolle; portinvartijan tupa; ulkokuonerakennus, jossa olisi ruumis- ja ruumiinavaus-huone, vaunuvaja y. m.; sauna sekä paja.

Kustannukset mainittujen rakennusten teettämisestä oli laskettu 1,696,000 markaksi; kalustoa y. m. varten tarvittaisiin lisäksi 256,000 markkaa.

Oheen pannen edellä mainitut luonnospiirustukset komitea huomautti että, jos tuberkulosisairaala päätettiin komitean ehdottamalle paikalle rakentaa, olisi hakemus Väfvarsin virkataloon kuuluvan maan saamisesta käytettäväksi tähän tarkoitukseen mahdollisimman pian annettava k. senaattiin, jottei paikkaa käytettäisi muuhun tarkoitukseen.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto lähettää komitean mietinnön komiteaan, joka oli valtuustolta m. m. saanut toimekseen antaa selvityksen kaupungin lähiaikaisesta laajennettujen tai uusien sairaanhoitolaitosten tarpeesta.

Vastamainittu komitea antoi sittemmin asiasta marraskuun 9:ntenä päivätyn mietinnön²⁾. Siinä komitea mainitsi pääasiassa yhtyvänsä terveydenhoitolautakunnan asettaman komitean mietinnössä³⁾ esitet-

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 18 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 63. — ³⁾ Ks. 1912 vuod. kert. siv. 44 ja seur.

tyihin näkökohtiin. Komitea oli katsonut olevan eräiltä kohdin täydentäminen viimeksi mainitussa mietinnössä esitettyä tilastoa sekä siinä mielessä laatinut eräitä tilastotauluja.

Esillä olevan selvityksen nojalla oli komitea havainnut, että kunnan vähävaraisia keuhkotautisia varten olisi viivyttelemättä rakennettava hoitolaitos, jossa olisi tilaa vähintään 200 potilaalle sekä tilaisuutta vastaisiin laajennuksiin. Vastaiselle sairaalalle ehdotettua paikkaa Väfvarsin sotilasvirkatalon maalla piti komitea onnistuneesti valittuna ja kaikista kaupungin ympäristön paikoista parhaiten sopivana tarkoitukseen. Lähemmän selvityksen saamiseksi puheena olevaa tarkoitusta varten pyydettyvän alueen pinta-alasta ja piirirajoista oli komitea hankkinut paikan tiluskartan sekä maanmittarilla mittauttanut erikoiskomitean mainitseman alueen, jonka pinta-ala oli 39.23 ha. Oli kuitenkin näyttänyt tarpeelliselta hiukan laajentaa sairaala-alueita sopivamman luonnollisen rajan saamiseksi sekä vapaan alueen varaimiseksi sairaalan ympärille kaikkien tapausten varalle. Komitea sen tähden ehdotti, että lisäksi sairaala-alueeseen hankittaisiin sen itäpuolelta 10.66 ha:n laajuinen ala, joten sairaala-alue kaikkiaan käsittäisi 49.891 ha.

Komitea oli edelleen tarkastanut teetetyt luonnospiirustukset sekä kustannusarvion. Nämä piirustukset, jotka kaikissa pääkohdissaan olivat terveydenhoitolautakunnan alkuperäisessä mietinnössä esitetyn ohjelmaehdotuksen mukaiset, eivät olleet aiheuttaneet muistutuksia komitean puolelta. Komitea ei kuitenkaan ollut katsonut voivansa välittömästi kaupunginvaltuustolta hankkia vahvistusta esillä olevalle rakennusohjelmalle, vaan ehdotti, että se sitä ennen jätettäisiin asiantuntevaa tarkastusta varten kaupungin vastaiselle sairaalaylihallitukselle, koska ylihallitus kohdakkoin ryhtynee toimimaan ja tämän asian tulisi sen työohjelmassa olla huomattavimpia ja tärkeimpiä. Sittenkuin tämä työ oli suoritettu, tulisi rahatoimikamarin valmistella asiaa taloudelliselta kannalta, jolloin myös olisi esitettävä seikkaperäinen likimääräinen selvitys sairaalan vuotuisista käyttökuluista. Rahatoimikamari hankkisi sitten kaupunginvaltuustolta yleisen vahvistuksen rakennusyritykselle, minkä jälkeen valtuusto tekisi päätöksen lopullisten pää- ja työpiirustusten laatimisesta sekä rakennustyötä ja kustannusarviota varten tarpeellisen muun erikoisselvityksen hankkimisesta. Näiden piirustusten ja selvitysten pohjalla sitten laadittaisiin lopullinen kustannusarvio, joka piirustusten kera alistettaisiin kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi, jolloin tarpeellinen rakennusmäärärahaakin hankittaisiin.

Komitea esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

k. senaatille tehdä alistuksen Tuusulan pitäjän Ruotsinkylässä sijaitsevaan Väfvarsin sotilasvirkataloon n:o 11 kuuluvan, mietinnön

oheiseen karttaan piirretyn, 49,891 hehtaarin laajuisen maa-alueen luovuttamisesta Helsingin kaupungille tuberkulosia sairastavain henkilöiden sairaalan paikaksi sekä muutoin sillä ehdolla, että kaupunki saa maksutta käyttää aluetta niin kauan kuin kunnan sairaanhoitolaitosta siellä pidetään voimassa; samoin kuin

tuollaisen sairaalan rakennuttamiskysymyksen muun valmistelun toimitettavaksi sillä tavoin kuin komitea oli esittänyt sekä asianmukaisesti huomioon ottamalla asian kiireellinen laatu.

Asiaa uudestaan esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto viimeksi mainitun komitean esityksen.

Määrärahoja kaluvajan y. m. teettämiseen sekä korjaustöiden toimittamiseen kunnalliskodissa.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön osotti²⁾ kaupunginvaltuusto erään kaluvajan laajentamiseen ja kahden palopostin teettämiseen Forsbyn kunnalliskodissa 2,200 markkaa sekä mainitun kunnalliskodin korjauksiin 8,800 markkaa.

Koulutalon teettäminen ruotsinkielistä kansakoulua varten.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 28 päivänä 1913 päättänyt³⁾ m. m. kansakoulutalon rakennettavaksi Meilansin sekä rajakkaisten kaupunginosien kaupunginasemakaavaehdotuksessa koulutalon tontiksi varatulle paikalle Töölön pohjoisosaan ruotsinkielistä kansakoulua varten, lähetti rahatoimikamari kirjelmässä⁴⁾ tammikuun 28 päivältä valtuustolle mainitun koulutalon luonnospiirustukset. Näiden piirustusten mukaan käsitti koulutalo 10 luokkahuonetta, laulu- ja piirustussalin, veistosalin, voimistelusalin, pukuhuoneen, tarpeelliset opettaja-, kanslia-, työaine- ja virkistyshuoneet, vahtimestarin asunnon y. m.

Kirjelmän oheisen kustannusarvion mukaan oli koulutalosta laskettu olevan kustannuksia 337,000 markkaa, mihin lisäksi tulisi kustannuksia koulutontin järjestämisestä ja tasoittamisesta sekä paikan aitaamisesta 14,560 markkaa.

Rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä edellä mainitun XIV kaupunginosan pohjoisosaan rakennettavan kansakoulutalon piirustukset; sekä

antaisi kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi laatia rakennusyrityksen pääpiirustukset ja lopullisen kustannusarvion.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi⁵⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Töölön Arbetets vänner yhdistyksen kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen edellä mainitun kansakoulutalon sijoittamisesta toiseen paikkaan valtuusto, rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon, epäsi⁶⁾.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 21 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — 3) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 58. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 7. — 5) Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 8 §. — 6) Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 21 §.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto uusien kansakoulutalojen teettämiseen 100,000 markan siirtomäärärahan.

Määräraha uusien kansakoulutalojen teettämiseen.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin kansakoulutalojen korjauksiin 23,000 markkaa.

Määräraha kansakoulutalojen korjauksiin.

Niinkään 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto Bengtsårin kasvatuslaitoksen korjauksiin 3,900 markkaa.

Määräraha Bengtsårin kasvatuslaitoksen korjauksiin.

Kokouksessaan marraskuun 11 päivänä 1913 päätti²⁾ kaupunginvaltuusto m. m.:

Kysymys työväenopistotalon tonttipaikasta.

että rakennus kunnan työväenopistoa varten teetetään korttelin n:o 345 tontille n:o 13 XI kaupunginosaan;

että mainittuun tarkoitukseen niinkään varataan sanotun korttelin tontit n:ot 11 ja 15; sekä

että kaupungin yleisten töiden hallituksen on laadittava ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähetettävä puheena olevan rakennuksen piirustukset ja kustannusarvio, laadittuina pääasiallisesti rahatoimikamarin kirjelmässä lokakuun 13 päivältä mainitun laajemman ohjelman mukaisesti, jonka mukaan rakennuksesta oli laskettu olevan kustannuksia likimäärin 420,000 markkaa.

Kirjelmässä³⁾ huhtikuun 1 päivältä mainitsi työväenopiston yhteinen johtokunta kaupungin yleisten töiden hallituksen kehottaneen sitä antamaan lausunnon eräistä mainitun hallituksen ehdottamista muutoksista opistotalon asemapiirustuksiin, minkä ohessa yhteiselle johtokunnalle oli suotu tilaisuus lausua mielensä muistakin huoneistojen sijoitukseen ehkä halutuista muutoksista. Näitä kysymyksiä käsitellessään oli työväenopiston yhteinen johtokunta havainnut olevan syytä ottaa harkittavaksi kysymyksen talon sijoittamisesta muuanne kuin osotettuun paikkaan. Yhteisen johtokunnan hankkimista tilastollisista numerotiedoista kävi selville, että kaupungin ruotsia puhuva väestö etusijassa asui I—IX kaupunginosassa, jota vastoin sen määrä X—XII kaupunginosassa oli ainoastaan noin 20 %. Tähän nähden oli luultavaa, että ruotsinkielisiin esitelmätilaisuuksiin ja oppitunneille saapuisi enintään muutamia kymmeniä kuulijoita, siinä tapauksessa että opistotalo sijoitettaisiin Helsinginkadun varrelle. Työväenopiston suomenkielisellekin osastolle olisi epäilemättä tuntuvaksi eduksi, jos opistotalo voitaisiin sijoittaa Hakaniementorin läheisyyteen, joten talo sijaitsisi Työväentalon ja muiden työväestölle tärkeiden liikennekeskusten, niinkuin Työväen sanomalehtiosakeyhtiölle kuuluvan talon (Sirkuskatu n:o 3) ja Työväensäästöpankin talon läheisyydessä. Yhteinen johtokunta sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto ottaisi uudestaan harkittavaksi kysymyksen työväenopistotalon paikasta, sekä eh-

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ²⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 63 ja 64. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 23.

dotti siksi muuatta Hakaniemen torilla olevaa tonttia, joka oli varattu johonkin työväenluokan sivistyspyrintöjä edistävään tarkoitukseen, tonttia n:o 1 a korttelista n:o 301 Itäisen viertotien varrelta tai erästä korttelin n:o 301 b osaa Toisen linjan varrelta.

Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa asiasta, viittasi kirjelmässä¹⁾ huhtikuun 22 päivältä asiasta maaliskuun 10 päivänä 1913 antamaansa lausuntoon²⁾ sekä huomautti, että yrityksen pikaiselle toteuttamiselle oli kohtalokasta, jos kaupunginvaltuusto päätti luopua aikaisemmasta päätöksestään. Sillä jos jokin tarkoitetuista tonttipaikoista osotettaisiin puheena olevan talon paikaksi, täytyisi epäilemättä koko rakennusohjelma laatia uudestaan. Kaikki ehdotetut tontit olivat nimittäin joko niin kalliita tai niin laajoja, että niitä tuskin voitiin käyttää yksinomaan tässä mainittuun tarkoitukseen. Kamari sentähden esitti, että työväenopiston yhteisen johtokunnan esitys ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Asiaa esiteltäessä päätti³⁾ kaupunginvaltuusto antaa sen valmisteltavaksi valiokunnalle, johon valittiin herrat V. von Wright, Tarjanne, Sederholm, Listo ja Hornborg.

Määräraha sähkölaitoksen laajentamiseen.

Kirjelmässä⁴⁾ lokakuun 22 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle kamariin annetun, kaupunginvaltuustolle osotetun kirjelmän⁴⁾ saman kuukauden 18 päivältä, jossa kaupungin teknillisten laitosten hallitus anoi sekä osotettavaksi 420,000 markkaa uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi sähkölaitokseen syysyksi 1916 että mainitun laitoksen muiden laajennusten jättämistä toistaiseksi, ja ehdotti kamari kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että 1911 vuoden obligatiouilainasta osotetaan 420,000 markkaa uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi sähkölaitokseen syysyksi 1916;

että mainitun laitoksen muut laajennukset jätetään toistaiseksi sillensä; sekä

että varsinainen kaupunginvaltuusto saa toimekseen hankkia edellä mainitulle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Lisätty kaupunginvaltuusto hyväksyi⁵⁾ esityksen.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ sitten k. senaatilta hankkia vahvistuksen lisätyä valtuuston päätökselle määrärahan osottamisesta edellä mainittuun tarkoitukseen.

Edellä mainittu 420,000 markan määräraha merkittiin⁷⁾ 1916 vuoden menosääntöön.

Sähkölaitoksen rakennusten y. m. kunnossapitoon osotti⁷⁾ kau-

Määräraha sähkölaitoksen rakennusten kunnossapitoon y. m.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — ²⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 60 ja seur. — ³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 16 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 53. — ⁵⁾ Lis. valt. pöytäk. marrask. 2 p. 1 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 2 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §.

kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan yhteensä 19,500 markkaa.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto kahden uimahuoneen teettämiseksi Busholmaan yhteensä 10,000 markkaa.

Niinikään 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto seurahuoneen korjauksiin 3,000 markan määrärahan.

Ouluntien talon n:ojen 3 ja 5 korjauksiin myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan 6,100 markkaa.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto Eläintarhassa olevain kaupunginpuutarhan rakennusten korjauksiin 4,000 markkaa.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto Hakasalmen puiston n. s. portinvartijatuvan kuntoonpanettamiseksi käyttövaroistaan osottaa 650 markkaa sekä mainitun rakennuksen sittemmin, kunnes muuta määrättäisiin, annettavaksi kaupungin museolautakunnan käytettäväksi.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 4 päivältä tehdystä esityksestä päätti³⁾ kaupunginvaltuusto Alppilan ravintolaan laitettavaksi kaksi septictank-järjestelmän mukaista vesiklosettia ja tätä työtä varten, jonka sai heti alottaa, kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi 6,090 markkaa, joka rahamäärä kaupungin yleisten töiden hallituksen oli merkittävä vuodeksi 1916 laadittavaan erikoisbudjettiinsa.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto eräiden Oulunkylän rakennusten korjauksiin 1,770 markkaa.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi valitsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto agronomi A. S. Lindholmin ja rakennusmestari A. N. Nybergin sekä heidän varamiehikseen arkkitehti M. Schjerfbeckin ja rakennusmestari W. Ekmanin.

Hermannin työväenyhdistyksen II kaupunginvaltuustolle tekemän, Vallilan korttelin n:o 545 tonttien n:ojen 14 ja 16 tonttikartan muuttamista koskevan anomuksen johdosta sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto, että mainittujen tonttien sisäiset rakennusrajat oli muutettava kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen mukaisesti.

Määräraha uimahuoneen teettämiseksi Busholmaan.

Määräraha seurahuoneen korjauksiin.

Määräraha Ouluntien talon n:ojen 3 ja 5 korjauksiin.

Määräraha kaupunginpuutarhan rakennusten korjauksiin.

Määräraha Hakasalmen puiston n. s. portinvartijatuvan kuntoonpanettamiseksi.

Vesiklosettien laittaminen Alppilan ravintolaan.

Määräraha eräiden Oulunkylän rakennusten korjauksiin.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehet.

Muutetut sisäiset rakennusrajat.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 12 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 11 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 7 p. 5 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 14 §.

Kysymys aatekilpailun toimeenpanemisesta laivaveistämöalueen järjestämiseksi.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan maaliskuun 21 päivänä 1911 päättänyt¹⁾ antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen n. s. laivaveistämöalueen vastaiseksi jaoitukseksi ja tasoitukseksi, ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä²⁾ syyskuun 16 päivältä 1915, että kaupunginasemakaava-arkkitehti oli kamarin toimenannosta laatinut ja kamariin antanut semmoisen ehdotuksen. Tätä kamarin kirjelmän oheista alueen jaoitussuunnitelmaa ei kaupungin yleisten töiden hallitus kuitenkaan ollut katsonut voivansa puoltaa, ennenkuin oli täysi selvyys saatu sen julkisen laitoksen laadusta, joka hallituksen mielestä olisi veistämöalueelle sijoitettava, sekä tämän laitoksen tarvitsemasta tilasta. Kamarissa oli tätä asiaa käsiteltäessä esitetty se käsitys, että tämän hyvin sijaitsevan ja kaupunkikuvan vastaiselle kehitykselle tärkeän alueen käyttämiseksi ja järjestämiseksi olisi hankittava useampia suunnitelmia ja asiaa siten valaistava useammalta näkökannalta. Semmoinen asian lisävalmistelu olisi aikaansaattava toimeenpanemalla julkinen aatekilpailu, joten asia tulisi monipuolisemmin valaistuksi. Rahatoimikamari oli kuitenkin halunnut huomauttaa, ettei se ollut tällä ehdotuksellaan millään tavoin tahtonut vähäksyä kaupunginasemakaava-arkkitehdin tekemän ehdotuksen suuria ansioita, eikä sillä myöskään ollut sanonut, että asiaa lopullisesti käsiteltäessä hänen laatimaansa ohjelmaa ei kävisi paneminen alueen lopullisen järjestämisen pohjaksi.

Rahatoimikamarissa laadittu, kamarin kirjelmän oheisen aatekilpailuohjelman mukaan ei kilpailua rajoitettaisi yksinomaan arkkitehteihin tai insinööreihin, vaan laajennettaisiin siten, että asian onnistuttua ratkaisua harrastavia henkilöjä kutsuttaisiin ottamaan siihen osaa. Tehtävä käsittäisi aatekilpailun, minkätähden ohjelmaan ei ollut pantu ehtoja ja määräyksiä, jotka lähemmin osottaisivat, miten ja mihin tarkoituksiin puheena olevaa aluetta olisi käytettävä, tai jotka tavalla tai toisella sitoisivat kilpailevia. Palkintoja oli kamari ehdottanut annettavaksi neljä, kunkin 1,600, 1,400, 1,200 ja 1,000 markan suuruisen. Näiden summain välinen ero oli verraten vähäinen, mikä lähinnä johtui siitä, että, niinkuin kokemus osotti, palkittujen luonnosten usein oli arvostellessa katsottu olevan yhdenarvoisia. Mutta kun oli mahdollista, että saatiin erittäin ansiokkaitakin suunnitelmia, oli kamari ehdottanut, että lisäksi 3,000 markkaa annettaisiin palkintolautakunnan käytettäväksi ansiokkaiden suunnitelmain ostoon tai mahdollisesti palkintomäärän korottamiseksi, siinä tapauksessa että etevä, erikoisesti käyttökelpoisia suunnitelmia saataisiin. Sitä paitsi olisi palkintolautakunnan jäsenten ja sihteerin palkkioiksi sekä sen juokseviin menoihin myönnettävä 1,500 markan määräraha. Palkintokilpailusta joh-

¹⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 23 ja 24. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 49.

tuvat menot nousisivat siis enintään 9,700 markkaan. Ohjelmaehdotuksen oli kamari saattanut Helsingin arkkitehtiklubin tiedoksi, joka antamassaan vastauskirjelmässä oli ilmoittanut yhtyneensä ohjelmaan, lukuun ottamatta kilpailuaikaa, joka klubin mielestä olisi määrättävä neljäksi kuukaudeksi, jota vastoin kamarin mielestä oli ollut sopivampaa asettaa kilpailu päättyväksi määräaikana, siihen katsomatta saisivatko kilpailevat siten käytettäväkseen jonkin viikon lyhemmän tai pitemmän kilpailuajan.

Edellä esiintuomillaan perusteilla rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että rahatoimikamari saa toimekseen julistaa aatekilpailun laiva-
veistämöalueen järjestämisestä edellä mainitun ohjelman mukaan;

että tätä tarkoitusta varten osotetaan 9,700 markkaa ensintulevan
vuoden menosäännössä;

että palkintolautakuntaan valitaan kolme jäsentä; sekä

että rahatoimikamari saa tehtäväkseen pyytää Helsingin arkkitehtiklubia valitsemaan kaksi jäsentä mainittuun lautakuntaan.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto sen nykyään jättää
sillensä, ja oli se uudestaan esitettävä sodan päätyttyä.

Vaivashoitohallituksen kirjelmässä marraskuun 25 päivältä 1914 tehdyn esityksen 5,625 markan suuruisen määrärahan myöntämisestä kaupungin työlaitosta ja kunnalliskotia ympäröivän aidan korottamiseksi ja lujittamiseksi kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti epäsi²⁾.

Evätty esitys määrärahan osottamisesta työlaitosta ympäröivän aidan korottamiseen.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä maaliskuun 19 päivältä tehtyä esityksen mainittujen laitosten vakuuttamisesta sotavaaran varalta ja rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto käskeä kamarin ei ainoastaan, siinä tapauksessa että keskinäisyyteen perustuva liittymä sotavaaravakuutuksia varten täällä saadaan hyväksyttävässä muodossa aikaan, ilmoittaa kaupungin kiinteistöt siinä vakuutettaviksi, jos kaupungin etu sitä vaatii, vaan myös tehdä alotteen semmoisen liittymän muodostamiseksi.

Osakkeiden merkitseminen teknillisten laitosten vakuuttamiseksi sota-vakuutusyhtiössä.

Kirjelmässä huhtikuun 22 päivältä rahatoimikamari ilmoitti, että eräät kaupungissa toimivat vakuutusyhtiöt ja luottolaitokset olivat yksityisestä alotteesta kaupunginviranomaisten edustajain kanssa tehneet sopimuksen »Aktiebolaget Mars osakeyhtiö» nimisen laitoksen perustamisesta, jonka tehtävänä olisi antaa keskinäisyyteen perustuvaa sotavakuutusta, sekä että niin ollen kamarin puolelta ei enää tarvittu alotetta, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto valtuuttaisi kamarin mainitussa yhtiössä kaupungin puolesta merkitsemään osakkeita enin-

1) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 9 §. — 2) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 23 §. —

3) Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 9 §.

tään 25,000 markkaan. Valtuusto myöntyi¹⁾ esitykseen, ja tuli mainitun rahamäärän valtuuston sittenmin rahatoimikamarin esityksestä²⁾ tekemän päätöksen³⁾ mukaan jäädä tileihin yhtiön hajaantumiseen asti.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 12 päivältä tehdystä esityksestä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen hoidossaan olevista varoista maksamaan yhteensä 50,187 markkaa vesijohto-, kaasu- ja sähkölaitoksen sotavaaravakuutusmaksuina edellä mainitulle yhtiölle, ja oli mainittu rahamäärä toistaiseksi merkittävä tileihin saamisena vakuutuksenantajalta.

Lisämäärärahoja vesijohtolaitosta varten.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää vesijohtolaitokselle lisämäärärahoja yhteensä 15,240 markkaa.

Määräraha vesijohtolaitoksen laitteiden korjaukseen ja kuunnossapitoon.

Vesijohtolaitoksen laitteiden, työpajarakennusten, putkiverkon, palopostien y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan määrärahoja yhteensä 52,000 markkaa.

Määräraha varasadevesijohdon laskemiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi⁷⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 10,700 markkaa varasadevesijohdon laskemiseksi Puistokatuun Raatimiehenkadulta Merisataman viemäriin suuhun asti.

Määrärahoja vesijohtojen laskemiseen.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön osotti⁶⁾ kaupunginvaltuusto vesijohdon laskemiseksi Länsirannan alle Etelä Esplanadi- ja Pohjoismakasiinikadun välille 5,600 markkaa sekä muiden uusien johtojen laskemiseen hallituksen määräyksen mukaan 3,000 markkaa.

Esitysehdotus vesijohtolaitoksen täydentämisestä pohjavettä kuljettavalla juomavesijohdolla.

Kaupunginvaltuustolle annetussa esitysehdotuksessa ehdotti herra af Forselles esittämillään syillä, että valtuusto asiaa sopivasti valmisteltua ottaisi harkittavaksi, eikä olisi syytä täydentää kaupungin vesilaitosta pohjavettä kuljettavalla juomavesijohdolla.

Esitysehdotus lähetettiin⁸⁾ valmisteluvaliokuntaan, joka sai toimekseen ehdottaa, miten asia olisi valmisteltava.

Määrärahoja kaasulaitoksen rakennusten y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon.

Kaasulaitoksen rakennusten, pääputkiverkon, uunien, koneiden, kaasukellojen y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan määrärahoja yhteensä 33,500 markkaa.

Määräraha kaasulaitoksen pääputkiverkon laajentamiseen y. m.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti⁶⁾ kaupunginvaltuusto 20,000 markkaa kaasulaitoksen pääputkiverkon laajentamiseen sekä lyhtyjen, patsaiden ja talojohdojen laittamiseen hallituksen määräyksen mukaan.

1) Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 4 §. — 2) Rtk. kirj. marrask. 11 p. n:o 829. — 3) Valt. pöytäk. 30 p. marrask. 8 §. — 4) Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 11 §. — 5) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 23 §. — 6) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — 7) Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 9 §. — 8) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 19 §.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä toukuu-kuun 5 päivältä tehtyyn esitykseen sähkömuuntaja-aseman rakentamisesta kunnan teurastamoalueen kaakkoiskolkkaan kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myöntyi¹⁾.

Sähkömuunta-
ja-aseman ra-
kentamiuen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto käyttö-
varoistaan myöntää 3,500 markkaa jakelujohdon laskemiseksi Nimrod-
katuun ja 800 markkaa sähkövalaistuksen laittamiseksi mainitulle
kadulle.

Määrärahoja
jakelujohdon
laskemiseen
y. m.

Kirjelmässä kesäkuun 17 päivältä ilmoitti rahatoimikamari että, sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan marraskuun 17 päi-
vänä 1914 päättänyt³⁾ k. senaatilta anoa lupaa pakkolunastaa kauppa-
liike Segercrantz & C:on ja neiti R. Lundgrenin kaupungin omista-
maan Mikonkadun tonttiin n:o 4 kiinnitetyt nautintaoikeudet, oli se-
naatti ensimmäin mainitun kuukauden 9 päivänä oikeuttanut kaupungin
pakkolunastustietä hankkimaan mainitut nautintaoikeudet omikseen.

Lupa nautinta-
oikeuksien pak-
kolunastami-
seen.

Rahatoimikamarin kirjelmän sisällys merkittiin tiedoksi saaduksi⁴⁾.

Kaupunginvaltuustolle antamassaan esitysehdoituksessa ehdotti
herra Aschan esittämillään syillä, että valtuusto ottaisi uudelleen käsi-
teltäväksi kysymyksen Murtokadun nimestä.

Murtokadun
nimen muutta-
minen Kaisa-
niemenkaduksi.

Annettuaan⁵⁾ valmisteluvaliokunnan tehtäväksi ehdottaa asian
valmistelemiseksi tarpeellisia toimenpiteitä päätti⁶⁾ valtuusto asiaa
uudelleen esiteltäessä valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti
puolestaan muuttaa Murtokadun nimen nimeksi Kaisaniemigatan —
Kaisaniemenkatu sekä k. senaatilta hankkia vahvistuksen tälle nimen-
muutokselle.

Sittemmin lähetti⁷⁾ maistraatti kirjelmässä heinäkuun 9 päivältä
valtuustolle senaatin sivilitoimituskunnan kirjeen ilmoituksineen, että
senaatti oli edellisen kesäkuun 29 päivänä määrännyt, että Murto-
kadun nimi oli tästälähin oleva Кайсаниемская улица — Kaisaniemen-
katu — Kaisaniemigatan.

Kirjelmässä⁸⁾ huhtikuun 29 päivältä lähetti rahatoimikamari val-
tuustolle kaupungin teknillisten laitosten hallituksen yksissä neuvoin
kaupungin yleisten töiden hallituksen ja Helsingin telefoonyhdistyksen
asettaman komitean kanssa laatiman, kamarin osittain muuttaman
ehdotuksen ohjeiksi, joita on noudatettava johtoja kaupungin katuihin
laskettaessa tai niiden päällitse teetettäessä, ja esitti kamari mainitussa
kirjelmässä, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi ja noudatettavaksi
vahvistaisi mainitun ohje-ehdotuksen.

Ohjeita, joita
on noudatetta-
va johtoja kau-
pungin katui-
hin laskettaessa
tai niiden
päällitse t. e.
tettäessä.

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 10 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 20 §. —

³⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 51 ja 52. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 8 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 30 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 20 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 4 §. — ⁸⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 25.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto vähäisin muutoksin vahvistaa ehdotetut ohjeet seuraavina:

Ohjeet, joita on noudatettava johtoja kaupungin katuihin laskettaessa tahi niiden päällitse teetettäessä.

1 §.

Kahdeksaatoista metriä kapeampiin katuihin laskettaviin johtoihin nähden on noudatettava seuraavaa:

a) Vesi-, lasku- ja kaasujohdot sijoitetaan yhteiseen kanavaan ajotien keskikohtaan sillä tavoin, että vesijohto sijoitetaan alimmaksi, sitten laskujohto ja päällimmäiseksi kaasujohto, viimeksi mainittu kuitenkin sivulle muista johdoista. Jos kaasuputken läpimitta on 4" suurempi, on putki sijoitettava sivulle niin paljon, että vesijohtoon helposti pääsee käsiksi putkiosain vaihtamista toimitettaessa.

b) Sähkövoima- ja valaistusjohtoja varten on varattava paikka jommankumman jalkakäytävän alla, ja saa sähkötehdas sijoittaa erilaatuiset virtajohdot mainitulle alueelle sillä tavoin kuin sopivimmaksi katsoo. Kuitenkin on tässä varattava Helsingin telefoonyhdistyksen tarpeisiin enintään 0.30 metrin levyinen tila jakelujohdojen sijoittamiseksi erillistä kaapelia käyttämällä. Rahatoimikamarin asia on niinkään määrätä, kumpi jalkakäytävä on tarkoitukseen varattava.

c) Raitioteiden syöttökaapelit on sijoitettava siihen ajotien osaan, joka sijaitsee lähinnä sähkötehtaan kaapelia varten varattua jalkakäytävää, ja 0.80 metrin päähän reunuskiven ulkolaidasta kaapelikanavan keskikohtaan lukien. Jos tämä ajotien osa jo on edellä mainitulta leveydeltä käytetty muiden sähkökaapelien paikaksi, on raitiotien kaapelit sijoitettava näiden ulkopuolelle ajotiehen.

d) Puhelinjohtoja, sekä paikallisia että kaupunkienvälisiä, varten on varattava kadun toinen jalkakäytävä, ja on kaupunkienväliset johdot sijoitettava lähimmäksi reunuskiveä ja paikallisjohdot niiden tontinpuoleiselle sivulle.

2 §.

Kahdeksantoista metriä leveään tahi sitä leveämpään katuun lasketavista johdoista on muuten voimassa mitä 1 §:ssä sanotaan, kuitenkin että sähkötehtaan jakelujohdoille kadun toisessa jalkakäytävässä varataan lisätilaa vähintään 0.60 metrin leveydeltä puhelinjohtojen tontinpuoleisella sivulla.

3 §.

Jotta vastedes kävisi laskeminen poliisipuhelimen, sananlennättimen, palolennättimen ja sotilaspuhelimen johtoja, on sitä tarkoitusta varten varattava tilaa saman jalkakäytävän alla, mihin puhelinjohdot on sijoitettu, kaupunkienvälisten johtojen viereltä.

Putkipostia ja muita sen tapaisia johtoja varten on tilaa varattava kadun ajotiessä kohta puhelinjohtoja varten varatun jalkakäytävän ulkopuolelta.

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 5 §.

Lämmitys-, jäähditys- ja tyhjiöputkia varten on varattava paikka ajotiessä.

4 §.

Vesijohtoputket on sijoitettava vähintään 2 metriä katupinnan alle, mitta luettuna putken yläpintaan.

Viemäriputkien pohjan tulee mikäli mahdollista sijaita vähintään 1.80 metriä katupinnan alla.

Kaasujohtojen aseman taas tulee olla 1—1.50 metriä katupinnan alla.

Sähköjohdot on sijoitettava 0.70—1 metriä syvään katupinnan alle ja, samoin kuin erilliset puhelinjohdotkin, sopivalla tavalla suojeltava ulkonaiselta vahingonteolta rautapoltetuista tiilistä, sementtiputkesta, muotorausdasta, metallilevystä tai sammoisesta olevalla verholla.

Maanalaisen johdon haarautumiskohdan osottamiseksi on rakennuksen seinälle pantava johdon ja haarautumiskohdan paikkaa näyttävä merkkilaatta

5 §.

Kaduille, missä jalkakäytävän leveys on 3 metriä tai enemmän, on pysyväiset valaistus- ja raitiotiepatsaat sijoitettava reunuskiven linjaan.

Sitä vastoin ei 14.85 metriä (50 jalkaa) kapeammille kaduille saa valaistus- eikä raitiotiejohtojen patsaita asettaa, vaan tulee näitä johtoja kannattamassa sellaisten katujen varsilla olla talonseiniin kiinnitetyt laitteet.

Huvilakaupunginosissa, joissa tien leveys on 14.85 metriä vähempi, on valaistus yleensä järjestettävä ripustamalla keskeiset valaistuskappaleet niin että, ellei rakennuksia ole tehty aivan tontinrajaan, pysyväiset patsaat sijoitetaan siihen, jota vastoin muussa tapauksessa sovelletaan edellä 2 momentissa annettuja määräyksiä. Teille, joiden leveys on 14.85 metriä suurempi, on patsaat sijoitettava ensimmäisen momentin säännöksen mukaisesti.

6 §.

Välikaikaisten sähkö-, puhelin- ja lennätinjohtopatsaiden tulee saada sijansa jalkakäytävän reunassa tahi ajotiellä enintään 0.30 metrin päässä jalkakäytävästä.

Sellaisia patsaita saatakoon ainoastaan poikkeustapauksissa sijoittaa kaduille tai teille, joiden leveys on 14.85 metriä vähempi.

Kaksoispatsaita ei saa käyttää, ja ehken tarpeelliset tuet on sijoitettava niin, ettei liikenteelle synny estettä.

Mikäli mahdollista pitää yhteisiä patsaita käyttää puhelinkaapeleja ja sähkövalo- tahi voimajohtoja varten.

7 §.

Kaikkien laitosten ja viranomaisten tahi yksityisten yritysten, jotka toimittavat johtojen sijoittamista kaupungin katuihin, on velvollisuus kaupungin rakennuskonttoriin vuosittain antaa tarkat, mittakaavaan 1:500 laaditut yksityiskohtaiset piirustukset vuoden varrella lisäksi tulleista johdoista ja ennen huhtikuun loppua rakennuskonttoriin tehdä ilmoitus vuotuisten töittensä laajuudesta ja laadusta, minkä jälkeen konttorin tulee yksissä neuvoin asianomaisten kanssa laatia ohjelma, jonka kaupungin yleisten töiden hallitus tutkii ja noudatettavaksi vahvistaa, huomioon ottaen 1 §:n b) momentissa olevan määräyksen rahatoimikamarilla asiassa

olevasta toimivallasta. Edellä olevain määräysten mukaisesti on laadittava piirustus erilaatuisten johtojen paikoiksi osotetuista katukokonaisuuden osista.

Kadun kunnossapitomäärärahan ylitys.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, että 1914 vuoden menosääntöön Sörnäsintien ketokiveyksen uudistusta varten merkityn 5,400 markan määrärahan sai ylittää 4,500 markalla.

Katujen vierittäminen.

Kirjelmässä kesäkuun 10 päivältä ilmoitti rahatoimikamari valtuuttaneensa kaupungin yleisten töiden hallituksen kuluvan vuoden menosääntöön Tehtaan- ja Merikadun välisten Puisto- ja Laivurikadun kaupungille kuuluvain osain tervavierrosta varten merkityistä 11,700 markan ja 6,450 markan määrärahoista käyttämään mainittujen katusain päällystämiseen tavallisella vierroksella kesällä 1915, edellisestä 4,000 markkaa ja jälkimäisestä 1,620 markkaa, ja anoi kamari kaupunginvaltuuston hyväksymistä mainitulle toimenpiteelle. Valtuusto myöntyi²⁾ esitykseen.

Lisämääräraha katujen kunnossapitoon.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto käyttävarainaan 4,500 markan lisämäärärahan katujen ja yleisten paikkain kunnossapitoon.

Määrärahoja katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosääntöön myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto määrärahoja yhteensä 118,450 markkaa alempana mainittujen katujen ja yleisten paikkain korjauksiin ja kunnossapitoon, nimittäin: Merikadun tonttien n:ojen 19—21 viereisen jalkakäytävän, Hietaniemen torin poikki lounaisesta koilliseen kulkevan ajotien sekä sikäläisen kala-kauppapaikan ketokiveyksen, Pohjoisrannan kaupungille kuuluvan osan ketokiveyksen sekä tullihuoneen länsipuolella olevan ajomiesten odotuspaikan sementtipäällystykseen uudistamiseen, Pohjois Hietalahdenrannan raitiotien pohjoispuolisen kaupungille kuuluvan osan ja Myllytien uudesti viertämiseen, Kaivopuiston Läntisen lehtotien pintatervaukseen, Rantatorin kauppahallia ympäröivän sekä Aleksanterin- ja Katarinankadulla raatihuoneen vieritse kulkevan asfalttijalkakäytävän korjaukseen, Sture- ja Fredriksperinkadun risteyksessä olevan avonaisen paikan uudesti tasoittamiseen, Katajanokan sillan rantaosain kaapimiseen ja maalaukseen, Simonkadun ja Läntisen viertotien välisen Länsi Henrikinkadun, Länsi ja Itä Henrikinkadun välisen Simonkadun sekä Lapinlahdenkadun tontin osotetun 10 viereisen osan päällystämiseen I ketokivillä, kaupungille kuuluvain katusain viereisten kaiteiden uudistamiseen ja korjaukseen sekä erinäisiin korjauksiin.

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 9 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 11 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 9 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, että Brändönkadun tasoittamisen puoleen leveyteensä sai heti alottaa sekä siihen käyttää kuluvan vuoden menosääntöön tätä tarkoitusta varten merkityn määrärahan.

Brändönkadun tasoitus.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,200 markkaa Gumtähdenkadun n:ossa 4 olevan kansanlastentarhan edustalla sijaitsevan avonaisen paikan tasoittamiseen ja aitaamiseen.

Määräraha Gumtähdenkadun viereisen paikan tasoittamiseen ja aitaamiseen.

Edelleen myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä käyttövaroistaan 3,000 markan määrärahan korttelissa n:o 405 sijaitsevaan Fredrikinkadun tonttiin n:o 71 kuuluvain katuosain kiveämiseen.

Määräraha eräiden Fredrikinkadun osain kiveämiseen.

Rahatoimikamarin kirjelmässä syyskuun 16 päivältä tehdystä esityksestä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä kaupungin yleisten töiden hallituksen toimenpiteen kiveyttää osan Porvoonkatua, jota työtä varten määräraha oli pantu kuluvan vuoden menosääntöön hankkimatta siihen valtuuston erityistä valtuutusta.

Porvoonkadun erään osan kiveäminen.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto määrärahoja yhteensä 213,900 markkaa alempana mainittujen katujen ja yleisten paikkain teettämiseen, nimittäin: Harjutorin sekä Castrén- ja Alppikadun välisen Ensimmäisen linjan tasoitukseen, Toisen linjan ja Vanhan Eläintarhantien välisen Alppikadun laajentamiseen täyteen leveyteensä, Ensimmäisen ja Toisen linjan välisen Castrénkadun korottamiseen, Pohjois Katajanokanrannan kaupungille kuuluvan osan, Fjälldalinkadun kaupungille kuuluvan osan osotenumeron 4 viereltä sekä Hietaniemen- ja Arkadiakadun välisen Runebergkadun kaupungille kuuluvan osan päällystämiseen ketokivillä, puhtaanapitolaitoksen Ruoholahdessa olevan lastauskentän päällystämiseen sementillä, Kammi- ja Meilansinkadun välisen Topeliuskadun kaupungille kuuluvan osan, Porthankadun ja Itäisen viertotien välisen Viidennen linjan, Kotkan- ja Kajaaninkadun välisen Porvoonkadun kaupungille kuuluvan osan sekä Merikadun ja Merisataman välisen Kapteeninkadun jatkeen kaupungille kuuluvan osan päällystämiseen ketokivillä, jalkakäytävään teettämiseen kortteliin n:o 306, satamaradan viereisen ajotien viertämiseen Laivuri- ja Kapteeninkadun väliltä, Vallilantien ajotien viertämiseen ja jalkakäytävään sorastamiseen Itäisen viertotien ja Suvantotien väliltä, Inarintien samoin Vallilan- ja Eurantien väliltä, Suvantotien samoin Päijänteen- ja Inarintien väliltä sekä Keiteleentien samoin

Määrärahoja katujen ja yleisten paikkain teettämiseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 11 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 11 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 16 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 7 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §.

Inarintien ja Itäisen viertotien väliltä, Töölönkadun ja Läntisen viertotien välisen Nimrodkadun tasoitukseen, Kirkkomaankadun viereltä lunastetun venäläisen hautausmaan alueen aitaamiseen ja täyttämiseen sekä Kaisaniemenkadun teettämiseen (lisämääräraha).

Samalla määräsi kaupunginvaltuusto, että nämä kaduntasotustyöt sai panna käyntiin vasta sittenkuin valtuusto oli rahatoimikamarin esityksestä siitä erittäin päättänyt.

Laskujohtojen
kunnossapito-
määrärahan
ylitys

Rahatoimikamarin kirjelmässä joulukuun 17 päivältä 1914 tehtyä esityksen 6,000 markan lisämäärärahan myöntämisestä 1914 vuoden menosäännössä kanavain ja viemärien sekalaista kunnossapitoa varten olevaan määrärahaan päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, lausumalla, että esitys olisi ollut valtuustolle annettava niin hyvissä ajoin, että asia olisi ehditty käsitellä ja ratkaista sanotun vuoden kuluessa, sallia mainittuun menosääntöön puheena olevaa tarkoitusta varten merkityn määrärahan ylittää esitetyllä rahamäärällä.

Lisämäärärahoja
laskujohtojen
kunnossapitoon
ja teettämiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto: valtuuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen työnpuutteen ilmaantuessa ryhtymään uudistamaan Rautatien alasta Hakasalmenkadun ja Itäisen Teatterikujan välistä viemärijohtoa sekä rakennuttamaan katkaisevan laskujohdon Hesperian puistosta Töölön sokertehtasadalueen halki Savilan puhdistusasemalle, joita töitä varten kuluvan vuoden menosääntöön oli merkitty määrärahat; sekä

mainittuja töitä varten lasketut lisämäärärahat, 4,000 markkaa ja 6,000 markkaa, merkittäviksi 1916 vuoden menosääntöön.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,500 markan lisäyksen kuluvan vuoden menosäännössä kanavain ja viemärien sekalaista kunnossapitoa varten olevaan määrärahaan.

Määrärahoja
viemärien korjaukseen
ja kunnossapitoon.

Viemärien korjaukseen ja kunnossapitoon osotti⁴⁾ kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan yhteensä 66,700 markkaa.

Määräraha
viemärijohtoon
teettämiseen.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto 4,400 markan määrärahan syöksykaivojen teettämiseksi Ruoholahdenrannan ja Ruoholahdenkadun kulmaukseen sekä viemärijohtoon teettämiseksi näistä Kirkkomaankadun alaiseen viemäriin.

Kysymys kaupungin viemäriolojen järjestämisestä.

Kirjelmässä⁵⁾ heinäkuun 22 päivältä rahatoimikamari, tehtyään selkoa eräistä valmistavista toimenpiteistä, joihin kamari oli ryhtynyt kaupungin viemäriolojen järjestämiseksi, huomautti, että tuskin käynee

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 7 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 5 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 10 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 41.

kieltäminen, että järjestelmä, jota kaupunki edelleen käytti lokaveden pois johtamiseksi — laskemalla sen edeltäpäin puhdistamatta sangen mädänneessä tilassa meriveteen kohta raunassa — oli Helsingin kokeiselle kaupungille sopimaton ja tuotti vuosi vuodelta lisääntyviä ikävyyksiä ja terveydellisiä haittoja. Epäilystä näytti sentähden voivan syntyä ainoastaan niiden keinojen valinnasta, joiden avulla nykyiset epäkohdat oli poistettava. Tämä valinta oli kuitenkin sangen vaikea, sillä erehdykset voivat tuottaa miljooniin nousevia tappioita, minkätähden ensin oli huolellisesti koottava aineistoa asian valaisemiseksi koko laajuudessaan. Lisäselvitystä oli sentähden tarpeen, ennenkuin lopullinen ehdotus laadittiin ja arvosteltavaksi otettiin. Tämän selvityksen tuli käsittää kaikki asiaan vaikuttavat paikalliset seikat ja tarjota varmaa pohjaa paraanusmenettelyjen arvostelemiselle sekä niiden tehokkuuteen että niiden käyttämisestä oleviin likimääräisiin kustannuksiin nähden. Koska tässä tuli pohdittavaksi sekä terveydellisiä että teknillisiä ja taloudellisia kysymyksiä, näytti kamarista siltä, että mainitun selvityksen hankkiminen olisi sopivin antaa toimeksi komitealle, johon paitsi vesijohtolaitoksen laboratorion kemistiä filosofianmaisteri G. K. Bergmania, kemiallisten ja bakteriologisten tutkimusten vastaisena johtajana, olisi valittava esimerkiksi kaksi kaupunginvaltuuston jäsentä, kaksi terveydenhoitolautakunnan ja yhtä monta kaupungin yleisten töiden hallituksen edustajaa.

Selvityksen hankkimistapaan nähden rahatoimikamari huomautti, ettei näyttänyt aivan sopivalta sitoa komitean tehtävää seikkaperäiseen, edeltäpäin laadittuun ohjelmaan, koska luultavasti osottautuisi edulliseksi tehdä siihen muutoksia työn jatkuessa. Meri- ja lokaveden tutkiminen käyttämällä eri puhdistusmenettelyjä tarkoitusta varten rakennetuilla koeasemilla näytti tarpeelliselta, ja kamari ehdotti, että tutkimuksen johto annettaisiin toimeksi maisteri Bergmanille. Kun kunta ennen pääasian lopullista ratkaisua luultavasti käyttäisi ulkomaisia ammattimiehiä ja yhteistyö näiden kanssa olisi alustavaankin tutkimukseen nähden hyödyllinen, olisi komitea valtuutettava jo työn alussa käyttämään apunaan ulkomaalaisia asiantuntijoita. Arvokasta aineistoa olisi varmaankin saatavissa henkilökohtaisesti tutkimalla tähän kuuluvia oloja ulkomailla, ja olisi komitea oikeutettava terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti ottamaan opintomatkan työohjelmaansa.

Työnsä suoritettuaan tulisi komitean kaupunginvaltuustolle annettavassa kirjelmässä toimintakertomuksensa ohessa myös antaa saatuttuihin tuloksiin perustuva lausunto ja ehdotus siitä, mihin suuntaan lokaveden poistamisen lopullisen järjestämisen tulisi käydä. Valtuuston määrättyä kantansa tässä asiassa olisi lähinnä annettujen ohjeiden mukaan laadittava lopulliset, ehkäpä vaihtopuoliset ehdotukset

tarvittaviksi laitoksiksi, joka työ näytti olevan annettava teknillisten, koti- tai ulkomaisten henkilöiden toimeksi.

Kun seikkaperäistä ohjelmaa selvityksen hankkimiseksi ei vielä käynyt tekeminen, eivät tarpeelliset kustannuksetkaan olleet tarkoin ilmoitettavissa. Terveydenhoitolautakunnan laatiman kustannusarvion johdolla esitti rahatoimikamari aluksi koeasemain rakennuttamiseen sekä varsinaisiin työkustannuksiin noin vuoden aikana myönnettäväksi 15,000 markkaa. Tähän summaan ei ollut luettu asiantuntijain palkkioita, ei myöskään opintomatkan kustannusta.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto pääasiassa rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti:

antaa komitealle, johon valittaisiin kaksi kaupunginvaltuutusmiestä, kaksi terveydenhoitolautakunnan ja yhtä monta kaupungin yleisten töiden hallituksen edustajaa sekä maisteri Bergman, tehtäväksi hankkia selvityksen ja antaa lausunnon alustavine ehdotuksineen eri mahdollisuuksista kaupungin viemäriolojen järjestämiseksi;

mainitun komitean jäseniksi puolestaan valita herrat Aschanin ja Lindforsin, mutta jättää terveydenhoitolautakunnan ja kaupungin yleisten töiden hallituksen valittavaksi näiden viranomaisten edustajat;

komitean käytettäväksi mainittuun tarkoitukseen käyttövaroistaan asettaa 15,000 markkaa; sekä

valtuuttaa komitean käyttämään ulkomaisia asiantuntijoita ja toimeenpanemaan opintomatkan.

Edellä mainitun komitean esityksestä merkittiin²⁾ 1916 vuoden menosääntöön puheena olevaa tarkoitusta varten 10,000 markan määräraha.

Oulunkylään
vievän tien
uudesti teettä-
minen.

Kirjelmässä heinäkuun 29 päivältä ilmoitti rahatoimikamari valtuuttaneensa kaupungin yleisten töiden hallituksen alatuttamaan emäradan länsipuolitse Oulunkylään vievän tien uudesti teettämisen, jota työtä varten kuluvan vuoden menosääntöön oli merkitty 16,200 markan määräraha, ja anoi kamari kaupunginvaltuuston hyväksymistä mainitulle toimenpiteelleen. Valtuusto myöntyi³⁾ esitykseen.

Määrärahoja
teiden korjauk-
seen ja kun-
nossapitoon.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto Hel-singin kaupungille kuuluvain Mänsaksen talon puolikkaan ja Nybondak-sen talon tieosain viertämiseen kaupungin ja Espoon pitäjän rajan väliseltä osalta osottaa 12,700 markkaa sekä antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi jo syksyllä 1915 teettää mainitun työn; ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 3 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 13 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 6 §. —

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto määrärahoja yhteensä 27,150 markkaa alempana mainittujen teiden korjauksiin ja kunnossapitoon, nimittäin: sekalaisiin korjauksiin 10,000 markkaa, Läntiseltä viertotieltä Meilansin halki Munkkiniemen sillalle vievän tien korjaukseen 7,500 markkaa ja Itäiseltä viertotieltä Gumtähden sairaalaan vievän tien korjaukseen 1,650 markkaa sekä Oulunkylän halki kulkevan ison ajotien kaupungille kuuluvan osan kuntoon panettamiseen ja jalkakäytävän teettämiseen 8,000 markkaa.

Samassa tilaisuudessa osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto 550 markkaa määräraha tien jalkakäytävän teettämiseen Johannesbergin raitiotiepysäkin ja Meilansin viljelyspalstan n:o 36 välille. teettämiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 5,000 markan lisämäärärahan kuluvan vuoden menosäännössä viertoteiden korjausta varten olevaan määrärahaan. Lisämääräraha viertoteiden korjaukseen.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto viertoteiden erinäisiin korjauksiin 15,000 markan määrärahan. Määräraha viertoteiden korjaukseen.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto satamain korjaus- ja kunnossapitotoita varten seuraavat määrärahat, nimittäin: erinäisiä korjauksia varten 35,000 markkaa, jällelmenosiltoja varten 10,000 markkaa, satamain ruoppausta varten 35,000 markkaa, elevaattorin erinäisiä korjauksia sekä muuttoa varten 10,000 markkaa, uuden ruoppavarastopaikan järjestämiseen 6,000 markkaa, kolera-altaan eteläpuolisen rantasillan uudesti rakentamiseen 12,000 markkaa, Katajanokan kanavan kivirennustuksen uudistamiseen 6,800 markkaa, Keittuhuoneenrannan uudesti rakentamiseen 8,200 markkaa, Linnanrannan laiturin reunusparrujen korjaukseen 1,700 markkaa, Hietalahden rantasillan samoin 1,000 markkaa, Kaikukadun päässä Sörnäsin rantatien varrella olevan laiturin samoin 3,500 markkaa sekä Lintulahdenkadun päässä Sörnäsin rantatien varrella olevan laiturin samoin 2,700 markkaa eli yhteensä siis 131,900 markkaa. Määrärahoja satamain korjaus- ja kunnossapitotöihin

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 5,000 markan määrärahan Rahapajanrannan itäisimmän osan laiturimuurin poistamiseen 75 metrin pituudelta. Määräraha laiturimuurin poistamiseen.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto satamain uutistöihin seuraavat rahamäärät, nimittäin: kytkylaiturin teettämiseksi 40 soutuvenettä varten Taivallahteen 1,100 markkaa, venesijain järjestämiseksi Siltavuorenrantaan 3,500 markkaa sekä Pitkänsillan lounaispuolisen laiturin pitentämiseen 18,000 markkaa eli yhteensä siis 22,600 markkaa. Määrärahoja satamain uutistöihin.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 15 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 10 §.

Lausunto ehdotetusta lisäyksestä kaupungin satamaradan kääntösiltain käyttämistä koskevaan järjestyssääntöön.

Kirjelmässä kesäkuun 28 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle lääninhallituksen lähetteen, jossa vaadittiin kaupunginvaltuuston lausuntoa rautatiehallituksen tekemän ehdotuksen johdosta, joka tarkoitti sellaisen lisäyksen tekemistä k. senaatin kesäkuun 27 päivänä 1903 vahvistamaan Helsingin satamaradalla olevain valtionrautateiden kääntösiltain käyttämistä koskevaan järjestyssääntöön, että sivullisia kieltäisiin sakon uhalla kytkemästä aluksia kääntösiltoihin ja niiden maakiinnikkeisiin.

Rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto lausuntonaan mainitun ehdotuksen johdosta ilmoittaa, ettei valtuustolla ollut mitään muistuttamista ehdotetun lisäyksen antamista vastaan.

Määrärahoja istutusten kunnossapitoon.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto istutusten kunnossapitoa varten seuraavat määrärahat, nimittäin: istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoon 135,000 markkaa sekä Kivelän istutusten kunnossapitoon 2,140 markkaa, Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaukseen 1,050 markkaa, mainitun urheilukentän kunnossapitoon 1,070 markkaa, Kaisaniemen tenniskentän samoin 1,500 markkaa, Punauotkon leikkikentän samoin 540 markkaa ja Haapaniemen urheilukentän samoin 850 markkaa, järjestysmiehen palkkaamiseksi viimeksi mainitulle urheilukentälle 500 markkaa, kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineisiin 1,500 markkaa, kaupunginpuutarhan erinäisten huoneistojen lämmitykseen ja siivoamiseen 425 markkaa, samoin valaistukseen 175 markkaa, talvipuutarhan kunnossapitoon 7,500 markkaa, kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkkauksia, tallin rehuja y. m. varten 6,930 markkaa, Alpin kunnossapitoon 1,600 markkaa, vanhempain nurmien ja käytävän uudistamiseen 4,500 markkaa, kaupungin istutuksiin tarvittavan mullan valmisteluun 3,500 markkaa, lannan ostamiseksi hyötylavoihin 650 markkaa, kaupungin vesilintujen hoitokustannuksiin 1,150 markkaa, työkalujen ostoon ja korjaukseen 2,500 markkaa, vesipostien laittamiseksi eräisiin kaupungin istutuksiin 1,000 markkaa, aitain kunnossapitoon 5,350 markkaa, puistosohvain korjaukseen 3,000 markkaa, kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetun veden korvaukseksi 18,000 markkaa, neljän puistovartijan palkkaamiseksi 3,100 markkaa sekä Turvikissa olevan H. Borgströmin kansanpuiston kunnossapitoon 3,400 markkaa eli siis yhteensä 206,930 markkaa.

Määräraha leikkikenttään kuntoonpanettamiseksi.

Rahatoimikamarin kirjelmässä³⁾ maaliskuun 4 päivältä tehdystä esityksestä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaa 2,500 markkaa Tokantorilla, eräällä Töölön Isontorin luoteispuoleisella

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 5 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 7 §.

alueella ja Hesperian puistossa olevain leikkikenttään kuntoon panettamiseksi.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto Eläintarhan urheilukentän kuntoon panettamiseksi määrärahoja yhteensä 8,500 markkaa.

Määräraha Eläintarhan urheilukentän kuntoonpanettamiseksi.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto istutusten laittamiseen m. m. seuraavat rahamäärät, nimittäin: Laivurikadun ja Speranskintien viereisen istutuksen laittamiseen 5,000 markkaa, Kaisaniemen tasoitus- ja istutustöiden jatkamiseen 8,000 markkaa, Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisen alueen tasoittamiseen 6,000 markkaa, Kaisaniemen kelkkaratain väliaikaisten siltain teettämiseen 1,000 markkaa sekä kelkkaratain laittamiseen 3,400 markkaa eli yhteensä siis 23,400 markkaa.

Muita määrärahoja istutusten laittamiseen y. m.

Sittenkuin useat Malmilla olevan kaupungin kaatopaikan läheisyydessä asuvat henkilöt olivat kaupunginvaltuustolta anoneet, että kaatopaikka heille suuressa määrin epäterveellisenä ja haitallisena sijoitettaisiin toiseen paikkaan, sekä valtuusto oli kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon kokouksessaan huhtikuun 15 päivänä 1913 lähettänyt²⁾ asian terveydenhoitolautakuntaan edelleen valmisteltavaksi, esitti lautakunta kirjelmässä joulukuun 3 päivästä 1914, että edellä mainittua anomusta ei otettaisi huomioon, mutta että kaupunki kaatopaikan pohjoispuolelta hankkisi noin 1/2 hehtaarin laajuisen alueen ja istuttaisi siihen nopeasti kasvavia puita, joten kaatopaikan pohjoispuolelle saataisiin suojelualue.

Evätty anomus Malmiin kaatopaikan pois muuttamisesta

Rahatoimikamarin annettua lausunnon viimeksi mainitusta terveydenhoitolautakunnan esityksestä päätti³⁾ kaupunginvaltuusto evätä sekä puheena olevan anomuksen että lautakunnan esityksen suojelualueen hankkimisesta kaupungille edellä mainitun kaatopaikan pohjoispuolelta, mutta kuitenkin kehottaa lautakuntaa katsomaan, että ne kaatopaikalla vallitsevat haitat, mitkä lautakunnan valitsemat katseluumiehet olivat lokakuun 8 päivänä 1914 antamassaan lausunnossa todenneet, tarkoituksenmukaisella hoidolla ja sopiviin toimenpiteisiin ryhtymällä poistettaisiin tai ainakin olennaisesti vähennettäisiin.

Rahatoimikamarin esitysten⁴⁾ johdosta myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan puhtaanapitolaitokselle lisämäärärahoja yhteensä 101,280 markkaa.

Lisämääräraha ja puhtaanapitolaitokselle

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön osotti¹⁾ kaupungin-

Määrärahoja puhtaanapitolaitokselle.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ²⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 84 — ³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 23 §. — ⁴⁾ Rtk. kirj. syy#k. 23 p. n:o 651, jouluk. 9 p. n:o 906 ja jouluk. 16 p. n:o 922. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 7 § sekä jouluk. 29 p. 5 ja 9 §.

valtuusto puhtaanapitolaitosta varten seuraavat rahamäärät, nimittäin: tavaravajain sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 pihamaiden puhtaanapitoon 8,650 markkaa, kaatopaikkain ja laiturien kunnossapitoon 6,500 markkaa, vartijain palkkaukseen 8,700 markkaa, makkien ja käymäläin puhtaanapitoon 26,000 markkaa, makkien ja käymäläin korjaukseen ja maalaukseen 4,350 markkaa, makkien ja käymäläin vedenkulutusta ja desinfiointista varten 7,000 markkaa, kaupungin katujen ja yleisten paikkain puhtaanapitoon 188,000 markkaa, VI kaupunginosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapitoon 12,450 markkaa, X, XI, ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain puhtaanapitoon 16,450 markkaa sekä XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosuuksien puhtaanapitoon 18,100 markkaa, kaupungin katujen kasteluun 37,900 markkaa, Kauppatorin kasteluun ja huuhteluun käytettävää vettä varten 24,000 markkaa, viertoteiden puhtaanapitoon 65,000 markkaa, Kaivopuiston viertoteiden samoin 1,100 markkaa, teiden samoin 28,250 markkaa, venesatamain samoin 2,700 markkaa ja jäiden samoin 2,150 markkaa sekä käymälän teettämiseksi Läntisen viertotien varrelle vastapäätä hippodromia 2,000 markkaa eli yhteensä siis 459,300 markkaa.

Määräraha
hiihtomäkkien
korjaukseen.

Tehdystä anomuksesta myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan Helsingin hiihtoklubille 1,000 markan määrärahan Alppilan hiihtomäkkien kuntoon panettamiseksi, sillä ehdolla että klubi rahatoimikamariin antaa tilin varain käyttämisestä.

Määräraha Kor-
keasaaren ja
Seurasaaren
laitosten voi-
massapitoon.

Rahatoimikamarin kirjelmässä marraskuun 4 päivältä tehtyä esityksen määrärahan osottamisesta Helsingin anniskeluosakeyhtiölle Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitoon vuonna 1916 päätti²⁾ kaupunginvaltuusto mainittua tarkoitusta varten yhtiölle myöntää 100,000 markan määrärahan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta sekä aikansa korvattavaksi kaupungille tulevalla yhtiön voittovarain osuudella.

Evätty esitys
Korkeasaaren
ja sen eläin-
kokoelmain ot-
tamisesta kau-
pungin huos-
taan.

Tämän yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto evätä professorin vapaaherra J. A. Palménin y. m. valtuustolle tekemän esityksen, että kaupunki itse ottaisi huostaansa ja antaisi erikoisen asiantuntevan lautakunnan toimeksi Korkeasaaren ja sen eläinkokoelmain hallinnon.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 26 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 8 §.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan katsastusmiehiksi valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto herra Salingren ja konsuli F. Stockmannin sekä heidän varamieheikseen herra Ernst Krogiuksen ja pankinjohtaja H. Kihlmanin.

Kaupunginkassan katsastusmiehet.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 18 päivältä valtuustolle lähetetty, rahatoimikonttorin laatima kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen tileistä ja tilinpäätöksestä vuodelta 1914 esiteltiin kaupunginvaltuuston tiedoksi ²⁾.

Kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen 1914 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

Kirjelmässä huhtikuun 22 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle rahatoimikonttorin laatiman kertomuksen ³⁾ kaupungin 1914 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Tilinpäätös oli yhteen vedettynä seuraava:

Kertomus kaupungin 1914 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

Tulot.

Käytetty säästö vuodelta 1913	Smk.	500,000: —
Tuloja rahasäännön mukaan	„	31,965,572: 31
„ yli rahasäännön	„	1,176,948: 47
Säästöä määrärahoissa	„	1,366,580: 34
	Smk.	35,009,101: 12
Vuoden tulos, vajausta	„	147,204: 61
	Yhteensä Smk.	35,156,305: 73

Menot.

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk.	32,465,572: 31
„ ylitetty	„	942,916: 58
Vajausta lasketuissa tuloissa	„	1,747,816: 84
	Yhteensä Smk.	35,156,305: 73
Kun käyttämättömästä aikaisemmasta säästöstä	„	1,141,648: 67
luetaan pois vuoden vajeus	„	147,204: 61
saadaan saldoksi vuodelle 1915	Smk.	994,444: 06

Kirjelmässä toukokuun 15 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle kertomuksen ⁴⁾ kaupungin 1914 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

Kertomus kaupungin 1914 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

Edellä mainittua kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä annettua kertomusta sekä tilintarkastuskertomusta käsiteltäessä päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto:

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 7 p. 4 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 13 §. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 30. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 31. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 3 §.

Vastuunvapaus
kaupungin
johto- ja lauta-
kunnille vuo-
delta 1914.

myöntää rahatoimikamarille sekä kaupungin muille hallinnollisille johto- ja lautakunnille vastuunvapauden niiden toiminnasta ja tilityksestä vuodelta 1914;

tilintarkastajain tilintarkastuskertomuksessa tekemäin muistutusten johdosta lähettää asian budjettivaliokuntaan, jonka tuli, sittenkuin selitykset oli annettu ja valiokunnan tarpeelliseksi katsoma muu selvitys saatu, valtuustolle antaa asianhaarain vaatimat lausunnot ehdotuksineen.

Kertomus kau-
punginkirjas-
ton invent-
tauksesta.

Kaupunginkirjaston inventaajat, filosofianmaisterit Y. O. Ruuth, A. Jörgensen ja Elsa Inberg olivat kaupunginvaltuustolle lähettäneet kertomuksen toimittamastaan kaupunginkirjaston kirjavaraston inventauksesta. Kertomuksessa inventaajat esittivät, että kaikki toimituksessa hävinneiksi merkityt kirjat sekä palauttamattomat kirjalainat vuosilta 1909—12 poistettaisiin luetteloista.

Kun kirjaston sääntöjen mukaan on inventaajain asia kirjaluteloista poistaa hävinneet kirjat, katsoi¹⁾ kaupunginvaltuusto, ettei heidän esityksensä aiheuttanut erityistä päätöstä valtuuston puolelta.

Tämän yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin kirjelmässä syyskuun 23 päivältä tehdyn esityksen johdosta osottaa inventaajille alempana mainitut palkkiot, nimittäin maisteri Ruuthille 184 markkaa, maisteri Jörgensenille 216 markkaa ja maisteri Inbergille 192 markkaa, ollen nämä rahamäärät maksettava valtuuston käyttövaroista.

Vastuunvapaus
Sedmigradskyn
pienenlasten-
koulun ja Ma-
rian turvakodin
johtokunnalle.

Kirjelmässä huhtikuun 16 päivältä lähetti Sedmigradskyn pienenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunta valtuustolle kertomuksen näiden laitosten toiminnasta vuonna 1914 sekä tilintarkastajain lausunnon laitosten samanvuotisten tilien tarkastuksesta.

Asian esiteltäessä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto myöntää johtokunnalle vastuunvapauden mainitulta tilivuodelta.

Menoja ku-
ponki- ja pu-
heliinverosta.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 11 päivältä tehdystä esityksestä päätti³⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin vähitellen valtiolle suorittamaan ne määrät, mitkä helmikuun 1 päivänä 1915 pääoma- ja kuponkiverosta annetun asetuksen johdosta oli kaupungin sitoumuksen mukaisesti suoritettava kuponkiverona kaupungin 1898, 1900, 1902, 1909 ja 1911 vuoden obligatsioonilainoihin kuuluvista obligatsioneista, ja tuli kamarin aikansa valtuustolle tehdä esitys mainitun menon suorittamisesta.

Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 4 päivältä käskeneensä rahatoimikonttorin kirjanpidossa ottaa huomioon kuponkiverosta kaupungille johtuvan menon vuodelta 1915, kaikkiaan

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 17 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 11 §. —
³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 10 §.

110,319 markkaa 31 penniä, asianomaisten obligatsioonilainain kohdalla sekä valtiolle suoritettun puhelinveron 3,330 markkaa puhelinmaksujen määrärahan kohdalla.

Tämän rahatoimikamarin toimenpiteen kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾.

Kirjelmässä joulukuun 16 päivältä ilmoitti rahatoimikamari käskeneensä rahatoimikonttorin tileihin merkittä 60,100 markan rahamäärän, jolla kuluvan vuoden menosääntöön merkitty 1902 vuoden obligatsioonilainan kurssierotusten, provisionien y. m. tili oli ylitetty, sekä panna mainitun rahamäärän maksettavaksi 1915 vuoden säästöstä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ kamarin toimenpiteen.

Obligatsioonilainain provisionien y. m. tilin ylitys.

Rahatoimikamarin kirjelmässä tammikuun 21 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto, että kysymys kaupungin alueen ulkopuolella asuvain kunnallisten virkamiesten palkkaeduista näiden ja kaupungissa asuvain kunnallisten virkamiesten⁴⁾ verotuksen tasoittamiseksi oli käsiteltävä kaupungin palkkausolojen ja kunnallisten viranpitäjien palvelusehtojen uudistuskysymysten yhteydessä⁵⁾.

Kysymys kaupungin ulkopuolella asuvain virkamiesten palkkaetujen tasoittamisesta.

Kirjelmässä⁶⁾ marraskuun 4 päivältä mainitsi rahatoimikamari m. m., että siihen nähden, että elintarpeiden hinnat ja muut elantokustannukset kaupungissa olivat tuutuvasti kohonneet, kamarille ja muille kaupungin viranomaisille oli saapunut erinäisiä anomuksia palkkoroitusten tahii kalliinajanlisäyksen myöntämisestä. Nämä anomukset olivatkin aiheuttaneet toimenpiteitä eräissä tapauksissa, toisissa sitä vastoin eivät. Niinpä olivat kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten sekä työkunnan työntekijät saaneet kalliinajanlisäystä samaten kuin erinäiset teknillisten laitosten palveluksessa olevat apulaiset ja vähäpalkkaiset toimihenkilötkin. Kun kuitenkin oli odotettavana useampia saman suuntaisia hakemuksia ja oli jonkin verran tärkeätä, että kaupunginviranomaisten puolelta noudatettiin yhtenäistä menettelyä tämän asian järjestämisessä, oli kamari katsonut olevan ottaminen tämän asian koko laajuudessaan alustavasti keskusteltavaksi yksissä neuvoin kaupungin hallitusten, lautakuntain ja konttorien edustajain kanssa. Lähemmin valmistelemaan tähän kuuluvia kysymyksiä, eritoten niiden taloudellisen kantavuuden kannalta, oli kamari asettanut valiokunnan, joka sittemmin oli antanut asiasta mietinnön⁷⁾.

Kalliinajanlisäyksiä erälle virka- ja palvelusmiehille.

Valiokunnan antaman selvityksen oli kamari katsonut osottavan, että kalliinajanlisäystä olisi myönnettävä erinäisille kaupungin virka- ja palvelusmiehille. Kamari oli sentähden ollut sitä mieltä, että kau-

1) Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 7 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 11 §. — 3) Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 7 §. — 4) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 177 ja seur. — 5) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 68 ja seur. — 6) Valt. pain. asiakirj. n:o 57. — 7) Valt. pain. asiakirj. n:o 56.

pungin ei tulisi karttaa sitä lisämenoa, minkä kaupungin palveluksessa olevain vähäpalkkaisimpain toimihenkilöjen avustaminen nykyisen kalliin ajan vallitessa tuottaisi, ja oli pääkohdissa yhtynyt valiokunnan mietinnössä esitettyihin ehdotuksiin. Valitessaan esitettyjen vaihtopuolisten ehdotusten välillä oli kamari, siihen nähden että budjetin käsittely oli osottanut olevan melko suuria vaikeuksia voitettavana, jotta menot saatiin sovitetuiksi niin, ettei verotusta ensi vuonna tarvinnut ylenmäärin korottaa, katsonut olevan puoltaminen valiokunnan mietinnössä D kirjaimella merkittyä vaihtopuolista ehdotusta, jonka mukaan siis tasaluvuin 13,000 markkaa kuukaudessa myönnettäisiin edellä mainittuun tarkoitukseen.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kalliinajanlisäystä niille kaupungin virka- ja palvelusmiehille, joiden vuositulot kunnan palkasta taikka muista varoista eivät ole 4,800 markkaa suuremmat, toistaiseksi, lokakuun 1 päivästä 1915 lukiin, myönnetään maksettavaksi edellä mainitussa valiokunnan mietinnössä olevan vaihtopuolisen ehdotuksen D lähemmin osottamain perusteiden mukaan;

että tästä vuonna 1915 johtuviin kustannuksiin osotetaan 39,000 markkaa maksettavaksi valtuuston käyttövaroista; sekä

että asetettavan valiokunnan toimeksi annetaan järjestää ja ratkaista kysymykset, joita johtuu toimeenpantaessa valtuuston päätöstä kalliinajanlisäyksen myöntämisestä erälle kaupungin virka- ja palvelusmiehille.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen, ja valtuuston siten asettaman valiokunnan jäseniksi valittiin herrat Walldén, Salingre ja O. Rosenqvist, ent. protokollasihiteeri B. Wasastjerna sekä filosofianmaisteri G. Eistlander.

Vahvistettaessa 1916 vuoden menosääntöä merkittiin²⁾ puheena olevaa tarkoitusta varten 150,000 markan määräraha.

Virkaloman
myöntäminen
virka- ja palvelusmiehille.

Rahatoimikamarin kirjelmässä kesäkuun 3 päivältä tehdyn, virkaloman myöntämisestä kaupungin virka- ja palvelusmiehille koskevan esityksen johdosta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto, osittain äänestettyään, että asianomaisten lauta- ja johtokuntain oli vallitsevaan sotatilaan nähden järjestäessään alaiensa virka- ja palvelusmiesten virkalomia kesällä 1915 noudatettava:

että satamakonttorin, palolaitoksen, terveyden- ja sairaanhoidon sekä teknillisten laitosten virkamiehille ei saa myöntää virkalomaa;

että rakennuskonttorin virkamiehille saa myöntää tavanmukaisen virkaloman, sillä edellytyksellä että jäljellä oleva henkilökunta riittää hoitamaan laitoksen varsinaisia työtehtäviä sekä että virkalomalla ole-

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 6 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 20 §.

vatkin voivat tarpeen vaatiessa kutsusta heti saapua virantoimitukseen; samoin kuin

muiden kuin edellä mainittujen virkamiesten sekä kaupungin laitosten palvelusmiesten virkalomaan nähden ottaa harkittavaksi, voidaanko heille sellaista etua myöntää ja millä ehdoilla.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto lausua suotavaksi, että johto- ja lautakuntain valitut jäsenet järjestäisivät kesäoleskelunsa niin, että päätösvaltainen jäsenluku voidaan tarpeen vaatiessa viivyttlemättä kutsua koolle.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa anoi kaupungin Evättyjä viransijaisuuspalkkion anomuksia. lihantarkastusaseman kassanhoitaja everstilutnantti G. Stenius 250 markan korvausta siitä, että hän kesällä vuonna 1915 terveydenhoitolautakunnalta saamansa kuukauden virkaloman ajaksi oli palkannut viransijaisen.

Toisessa kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa esittivät eräät kaupungin palveluksessa olevat lääkärit valtuuston määrättäväksi, että ne terveyden- ja sairaanhoidossa palvelevat henkilöt, joiden palkkaetuihin kuuluu oikeus saada vuosittain kuukauden virkaloma kaupungin palkkaamin viransijaisiin, korvaukseksi siitä, että he olivat vuonna 1915 pakottavitta syittä menettäneet tämän etunsa, oikeutettiin kantamaan mainitun vuoden menosääntöön virkaloman aikaisen viransijaisten palkkaamiseksi merkityt palkkiot siihenkin katsomatta, olivatko he kesän kuluessa omalla kustannuksellaan nauttineet jonkin ajan virkavapautta vai pakosta luopuneet kaikesta virkalomasta.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon näistä hakemuksista epäsi¹⁾ kaupunginvaltuusto ne 31 äänellä 10 vastaan.

Yhteisen raastuvanoikeuden kirjelmässä lokakuun 4 päivästä tehdystä esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti²⁾ kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosääntöön merkittäväksi 29,850 markkaa raastuvanoikeuden väliaikaisen viidennen osaston sekä 14,850 markkaa saman oikeuden ensimmäisen osaston väliaikaisen toisen jaoston voimassapitoon vuodeksi 1915 vahvistettua jaoitusta noudattaen.

Yhteisen raastuvanoikeuden kirjelmässä marraskuun 29 päivästä tehdyn esityksen johdosta, joka koski tarpeellisen määrärahan myöntämistä viransijaisen palkkaamiseksi yhteen avonaiseen raastuvanoikeuden nuoremman oikeusneuvosmiehen virkaan, päätti³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää 250 markan määrärahan mainittuun tarkoitukseen joulukuulta, minkä ohessa valtuusto vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön osotti⁴⁾ 1,250 markkaa viransijaisen palkkaami-

Määrärahoja raastuvanoikeuden väliaikaisen osastojen voimassapitoon.

Määräraha raastuvanoikeuden oikeusneuvosmiehen viransijaisen palkkaukseen.

1) Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 17 §. — 2) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 36 §. — 3) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 6 §. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §.

seksi edellä mainittuun neuvosmiesvirkaan viiden kuukauden ajaksi tuona vuonna.

Erätyt esitys määrärahan osottamisesta raastuvanoikeuden laiminlyötyjen töiden teettämiseen.

Yhteisen raastuvanoikeuden kirjelmässä joulukuun 7 päivältä 1914 tehdyn esityksen että varatuomari Hj. Långströmille myönnettäisiin 170 markan korvaus hänen suorittamistaan, toisen henkilön laiminlyömistä töistä mainitussa oikeudessa kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti epäsi¹⁾).

Ehdotus raastuvanoikeuden uudeksi palkkaussäännöksi

Tehdessään päätöksen raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamisesta²⁾ hyväksyi³⁾ kaupunginvaltuusto puolestaan seuraavan asiassa asetetun komitean laatiman ehdotuksen:

Helsingin kaupungin raastuvanoikeuden palkkaussääntö.

Oikeuspormestari, palkkaa	Smk.	7,000		
palkkiota	„	5,000	—	12,000
11 vanhempaa oikeusneuvosmiestä, palkkaa	„	6,000		
palkkiota	„	2,000	8,000	88,000
8 nuorempaa oikeusneuvosmiestä, palkkaa	„	4,000	—	32,000
4 ylimääräistä neuvosmiestä, palkkaa	„	4,000	—	16,000
Palkkio 7 osastopuheenjohtajalle	„	2,000	—	14,000
2 notaaria sivilipöytäkirjaa varten, palkkiota	„	3,000	—	6,000
1 s:n s:n	„	—	—	—
6 notaaria rikosasiain pöytäkirjaa varten,				
palkkiota	„	4,000	—	24,000
	Yhteensä Smk.	—	—	192,000

Muist.: Kaikille oikeusneuvosmiehille tulee viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta palkkionkorotusta, vanhemmille neuvosmiehille 1,000 ja nuoremmille 500 markkaa kumpaisellakin kerralla.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto, että uudistuksen toimeenpano oli jääpä siksi, kunnes säännölliset olot jälleen olivat palanneet sodan päätyttyä, mihin nähden valtuusto vastedes tekisi eri päätöksen.

Lausunto maistraatinsihteerin viran uudesti järjestämisestä.

Kirjelmässä joulukuun 14 päivältä 1914 ilmoitti maistraatti että, sittenkuin maistraatinsihteerinvirka oli maistraatinsihteerin V. Ekroosin kuoleman johdosta tullut avonaiseksi, oli maistraatti, joka oli havainnut, ettei yksi henkilö enää ehtinyt suorittaa maistraatin ja raastuvanoikeuden työjärjestysten mukaan tähän virkaan liittyvää työmäärää, katsonut olevan aihetta asettaa maistraattia, raastuvanoikeutta ja kaupunginvaltuustoa edustavan kolmijäsenisen komitean laatimaan ehdotusta mainitun viran vastaiseksi jakamiseksi, ja esitti maistraatti tämän johdosta, että valtuusto valitsisi jäsenen komiteaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 6 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. etempänä. — ³⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 5 §.

Kaupunginvaltuusto myöntyi¹⁾ esitykseen ja valitsi komitean jäseneksi herra Lasseniuksen.

Kirjelmässä kesäkuun 2 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle lausunnon saamiseksi edellä mainitun komitean antaman, toukokuun 28:ntena päivätyu mietinnön²⁾, johon komiteaan yhteinen raastuvanoikeus oli valinnut jäseneksi oikeuspormestari F. Loon ja maistraatti oikeusneuvosmies J. von Haartmanin. Mainituksa mietinnössä lausui komitea m. m. seuraavaa:

Maistraatinsihteerin toiminta, semmoisena kuin virka nykyään oli järjestetty, käsitti kaksi eri alaa, nimittäin toiselta puolen maistraatinsihteerin ja julkisen notaarin tehtävät ja toiselta puolen sihteerinä toimimisen raastuvanoikeuden ensimmäisellä osastolla.

Maistraatinsihteerin työtaakkaan nähden oli komitea hankkinut tilastotietoja työmäärän kasvamisesta vuosina 1910—14. Nämä tiedot vahvistivat kaikin puolin sen, mitä kokemus jo useana vuonna oli osottanut, nimittäin että tälle virkamiehelle kuuluvat tehtävät nyttemmin olivat kasvaneet niin laajoiksi, ettei yksi ainoa henkilö niitä enää kyennyt hoitamaan. Jo useat vuodet olikin virka todellisuudessa ollut jaettuna, sillä maistraatinsihteerin Ekroosille oli kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan myönnetty virkavapaus tehtävistään raastuvanoikeudessa ja niitä hoitamaan määrätty lakimies, joka avustavana maistraatinsihteerinä itsenäisesti hoiti viran tämän osan, mutta sai Ekroosilta palkan. Sen ohessa oli maistraatinsihteerillä jo monet ajat ollut kansliassa oma palkkaamansa apulainen käikenlaisia kirjoitustehtäviä sekä luettelujen ja diarioiden pitoa varten, jota paitsi arkistoapulainen oli erittäin paljasti julkisia haasteita ja konkurssi-ilmoituksia kirjoittamaan. Vihdoin oli maistraatinkanslistikin viime vuosina ollut apuna eräissä toimitustehtävissä ja laivarekisteriasian hoidossa. Notaarintehtävätkin olivat lisääntymistään lisääntyneet, minkätähden ja kun osä niistä toimitettiin ulkona kaupungilla, oli virkaa jaettaessa komitean mielestä yleisön mukavuuden vuoksi maistraatin kansliaan asetettava toinen virkamies, jonka aina tulisi tuollaisia tehtäviä varten olla saapuvilla työhuoneessa virka-aikana.

Voidakseen arvostella kysymystä ehdollisesta maistraatinsihteerin virkatehtävien jakamisesta oli komitea koettanut hankkia mahdollisimman tarkan selvän tästä toimesta viime vuosina olleiden virkasivutulosten määrästä. Tämän selvityksen pohjalla ja kun maistraatinsihteerin sääntönäinen vuosipalkka oli 2,500 markkaa, oli komitea laskenut jakamattomasta maistraatinsihteerinvirasta olleen tuloja kaikkiaan hiukan yli 43,000 markan vuodessa. Siinäkin tapauksessa että

1) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 5 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 36.

virka järjestettäisiin niin, että siitä tehtäisiin kolme uutta virkaa, riittäisivät siis virkasivutulot ynnä pieni lisäys nykyiseen käteispalkkaan hyvin kaikkien kolmen virkamiehen palkkaukseen.

Komitean ehdotus sisälsi:

että maistraatinsihteerin toimisi ainoastaan maistraatin sihteerinä ja julkisena notaarina, jota vastoin hänen virantoimituksensa raastuvanoikeudessa lakkaisi;

että maistraatinsihteerin, paitsi varsinaisia maistraatin sihteerin työtehtäviä, ensimmäisenä julkisena notaarina toimittaisi vekseli-, meri- ja muut protestit sekä olisi saapuvilla arpomisissa ja muissa toimituksissa, joihin yleisö hänet kutsuu;

että sitä vastoin sellaisten notaarintodistusten antaminen, jotka eivät kuulu edellä lueteltuihin toimituksiin, olisi maistraatin valitseman erityisen toisen julkisen notaarin asia;

että edellä mainittujen molempain virkamiesten välinen työnjako ja heidän tehtävänsä määrättäisiin asianmukaisella tavalla annetuilla määräyksillä maistraatin työjärjestyksessä sekä komitean laatiman ehdotuksen mukaisesti;

että mainitut virkamiehet, paitsi virkasivutuloja antamistaan toimituskirjoista, saisivat vakinaista palkkaa, maistraatinsihteerin 2,000 markkaa ja toinen notaari 1,000 markkaa, sekä että tästä johtuva muutos voimassa olevaan, toukokuun 26 päivänä 1886 vahvistettuun palkkaussääntöön asianmukaisessa järjestyksessä hankittaisiin;

että yhteinen raastuvanoikeus saisi toimekseen järjestää maistraatinsihteerin virkatoimintaan raastuvanoikeudessa kuuluvat tehtävät;

että raastuvanoikeuden avuksi eräitä vastamainittuja tehtäviä hoitamaan asetettaisiin erityinen sivilinotaari yhteisen raastuvanoikeuden lähemmin määräämin työtehtävin;

että tämä uusi virkamies, jonka yhteinen raastuvanoikeus valitsisi ja joka otettaisiin raastuvanoikeuden vuosirahansääntöön, ei saisi vakinaista palkkaa, vaan ainoastaan antamistaan toimituskirjoista kertyvät virkasivutulot;

että tästä johtuvat muutokset raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta sekä raastuvanoikeuden työjärjestyksestä ja vuosirahansäännöstä voimassa oleviin määräyksiin toimeenpantaisiin raastuvanoikeuden uudestijärjestämisestä annetun komiteaehdotuksen pohjalla eräin komitean ehdottamin vähäisin muutoksin; sekä

että toisen julkisen notaarin sekä ehdotetun uuden raastuvanoikeuden sivilinotaarin virat aikanansa julistettaisiin avonaisina haettaviksi, sillä ehdolla että niiden pitäjät alistuvat virantoimitusvelvollisuuteen ja virkasivutuloihin nähden niihin muutettuihin määräyksiin, joita vastedes annettaneen.

Asiaa esiteltäessä lähetettiin ¹⁾ se lausunnon saamiseksi komiteaan, joka oli asetettu valmistelemaan m. m. kysymystä raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamisesta.

Viimeksi mainitun komitean annettua lausunnon ²⁾ asiasta päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto vaadituksi lausunnoksi maistraatille ilmoittaa, ettei valtuusto ollut havainnut syytä muistutukseen tehtyjä ehdotuksia vastaan sekä että valtuusto niinkään hyväksyi mainituista ehdotuksista johtuvan muutoksen voimassa olevaan palkkaussääntöön.

Maistraatin esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti osotti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 400 markan lisäyksen kaupunginvoudinkonttorin tarverahain määrärahaan. Lisäys kaupunginvoudinkonttorin tarverahain määrärahaan.

Valmisteluvaliokunnan esityksestä päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan siirtää 10,000 markkaa lisäykseksi tarverahainsa määrärahaan. Lisäys kaupunginvaltuuston tarverahain määrärahaan.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan päättänyt ⁶⁾ käskää rahatoimikamarin antaa valtuustolle lausunnon ehdotuksineen sen johdosta, että oli ehdotettu otettavaksi käytäntöön semmoinen menettely, että kamari ei saanut myöntyä rahavaraain tilaukseen eikä osottaa laskuja maksettavaksi, ellei rahatoimikonttorista hankitun selvityksen avulla ollut saatu varmuutta siitä että määrärahaa tarkoitukseen oli käytettävänä vahvistetun budjetin puitteissa, esitti kamari kirjelmässä lokakuun 14 päivältä mainituilla syillä, ettei kysymys nykyään aiheuttaisi toimenpidettä. Menettely rahavaroja tila-
tessa.

Asiaa esiteltäessä päätti ⁷⁾ kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä semmoiseen järjestelyyn, että 1916 vuoden alusta oli rahavaroja maksettavaksi osotettaessa annettava selvitys siitä, että määrärahaa tarkoitukseen oli käytettävänä vahvistetun budjetin puitteissa.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan lisäykseksi kuluvan vuoden menosäännössä rahatoimikonttorin ylimääräisten apulaisten palkkausta ja konttorin tarverahoja varten oleviin määrärahoihin 3,500 markkaa ja 2,500 markkaa. Lisämäärärahoja rahatoimikonttorille.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan syyskuun 23 päivänä 1913 rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi lähettänyt ⁹⁾ kysymystä maksuttoman makausajan myöntämisestä vientitavaralle valmistelemaan asetetun komitean antaman ehdotuksen vientimaksujen poistamisesta kaikilta Helsingin kautta maasta lähetettäviltä tavaroilta, puutavaroita lukuun ottamatta, esitti rahatoimikamari kirjelmässä Vientitavaran liikennemaksujen poistaminen.

1) Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 4 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 44. — 3) Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 5 §. — 4) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 6 §. — 5) Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 19 §. — 6) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 147 ja 148. — 7) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 11 §. — 8) Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 7 §. — 9) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 93.

tammikuun 25 päivältä, ettei mainittu ehdotus nykyään aiheuttaisi toimenpidettä.

Helsingin kauppavaltuutettujen annettua niiltä vaaditun¹⁾ lausunnon päätti²⁾ kaupunginvaltuusto äänestettyään, että vientitavarasta ei toistaiseksi kannettaisi liikenuemaksuja. Muuan valtuuston vähemmistö äänesti rahatoimikamarin ehdotuksen hyväksymisen puolesta.

Kysymys toimenpiteisiin ryhtymisestä talviläivallikenteen turvaamiseksi.

Kirjelmässä elokuun 19 päivältä ilmoitti rahatoimikamari että, sittenkuin kamari oli kaupungin jäänsärkijälaiivan hankintakysymyksen selvittämiseksi³⁾ anonut luotsilaitoksen toimesta ryhdyttäväksi semmoiseen toimenpiteeseen, että Helsingistä Porkkalaan ja sieltä Rönnskärin ynnä muiden saarien itäpuolitse avomerelle vievä väylä tutkittaisiin enintään 23 jalkaa syvässä kulkevia laivoja varten ja riittävän leveältä taikka myös että Helsingin kaupunki oikeutettaisiin omalla kustannuksellaan ja pätevien henkilöjen avulla toimituttamaan tuon väylän tutkiminen mainittuun syvyyteen asti, oli k. senaatti heinäkuun 20 päivänä, syystä että hydrografinen ylihallitus oli lausunnossaan ilmoittanut, että kauppamerenkulkua varten ei voitu sallia pitää avoinna Makelotin saaren itäpuolitse kulkevaa väylää, evännyt kamariin esityksen.

Rahatoimikamarin kirjelmää esiteltäessä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto kehottaa kamaria ottamaan asian uudelleen käsiteltäväksi säännöllisten olojen palauduttua.

Määrärahoja huoneistojen vuokraamiseksi ja sisustamiseksi valtionrautateiden tarpeisiin.

Rahatoimikamarin kirjelmässä huhtikuun 29 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto lisätilan hankkimiseksi Katajanokalla olevalle valtionrautateiden tavaratoimistolle toukokuun 1 päivästä 1915 lähtien toistaiseksi vuokrattavaksi huoneiston Helsingin makasiiniosakeyhtiön talosta 2,800 markan vuosivuokrasta sekä huoneiston sisustustöitä varten myöntää 4,100 markan määrärahan, ja oli vuodelta 1915 menevä vuokra, 1,866 markkaa 66 penniä, sekä mainittu 4,100 markan määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Samaten rahatoimikamarin kirjelmässä syyskuun 9 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto:

valtuuttaa rahatoimikamarin toiminimi Victor Ekiltä vuokraamaan huoneen Katajanokalla sijaitsevassa Helsingin makasiiniosakeyhtiön rakennuksessa olevasta toiminimen huoneistosta 65 markan kuukausivuokrasta, lokakuun 1 päivästä 1915 lukien, ja luovuttamaan huoneen rautatiehallituksen käytettäväksi satamarata-aseman palvelijaston päivytyshuoneeksi; sekä

¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 19 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 8 §. — ³⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 78. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 5 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 7 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 18 §.

mainitun huoneen vuokran suorittamiseen kuluvalta vuodelta osottaa käyttövaroistaan 195 markkaa, jota vastoin vastainen vuokran korvaus oli merkittävä menosääntöön.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 4,000 markan lisämäärärahan satamakonttorin ylimääräisten satamakonstaapelien palkkaukseen vuonna 1915.

Lisämääräraha ylimääräisten satamakonstaapelien palkkaukseen.

Niinkään rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,200 markkaa lisäykseksi kunnalliskertomusten jouduttamista varten olevaan tilastokonttorin määrärahaan sekä 700 markkaa lisäykseksi mainitun konttorin tarverahoihin.

Lisämääräraha ja tilastokonttorille.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan marraskuun 17 päivänä 1914 asettanut ³⁾ erikoisvaliokunnan, johon valtuusto sittemmin oli valinnut ³⁾ jäsenet, harkitsemaan ja säästäväisyyskannalta ehdotamaan muutoksia rakennustarkastuskonttorin järjestysmuotoon ja menosääntöön, antoi valiokunta asiasta maaliskuun 29:nä päivätyn mietinnön ⁴⁾. Siinä valiokunta esitti m. m. seuraavaa:

Kysymys rakennustarkastuskonttorin järjestyksen ja vuosirahasääntön muuttamisesta sekä rakennustarkastuksen toimistustaksan uudistamisesta.

Kaupungin rakennustoiminnan valvonta oli vuoteen 1912 asti ollut verraten huomaamaton ja laiminlyöty pääkaupungin kunnallishallinnon haara. Mainittuna vuonna oli asiaa valmistelemaan asetetun komitean ehdotuksesta kaupungin rakennustarkastus järjestetty perin pohjin uudestaan ja vahvistettu rakennustarkastuskonttorin johtosääntö ynnä mainitun viranomaisen vuosirahasääntö. Mutta vasta uusi, kohdakkoin voimassa astuva rakennusjärjestys saattoi rakennustarkastuksen lopulliseen muotoonsa olennaisesti laajennetuin toimivalloin ja tehtävin. Pitempiaikaista kokemusta rakennustarkastuksen toiminnan arvostelemiseksi ei siis ollut käytettävänä, ja tätä arvostelua vaikeutti lisäksi se seikka, että olot kahtena viime vuonna olivat monessa kohden poikenneet säännöllisistä. Valiokunta oli kuitenkin tehtävänsä mukaisesti koettanut selvittää kysymystä, kävisikö rakennustarkastuskonttorin nykyistä järjestysmuotoa ja vuosirahasääntöä supistaminen tai säästöjä siinä aikaansaaminen.

Yleisenä muistutuksena nykyistä järjestystä vastaan oli lausuttu, ettei se riittävässä määrässä sallinut rakennustarkastuksen työvoimain sovittamista tämän alan sängen paljon vaihtelevan työmäärän mukaan. Valiokunta oli saanut tietää, etteivät vakinaiset työvoimat nykyään olleet täydessä käytännössä eivätkä olleet sitä olleet niinkään vilkkaana rakennuskautena kuin vuonna 1913. Valiokunta myönsi, että vuosirahasäännössä olevat 7 vakinaista virkamiestä, joka luku oli suhteellisesti vähempi kuin erinäisissä ulkomaiden kaupungeissa, joissa rakennustarkastus oli uudenaikaisella kannalla, vilkkaan rakennustoi-

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 12 § — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 6 §. —

³⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 66. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 20.

minnan vallitessa ja edellyttäen uuden rakennusjärjestyksen astuvan voimaan, hyvin tarvittiin ajanmukaisesti järjestetyn rakennustarkastuksen asettamain vaatimusten täyttämiseen. Mutta kun rakennustoiminta ja sen varassa oleva rakennustarkastuksen työmäärä sangen paljon vaihteli ei ainoastaan eri vuosina, vaan eri vuodenaikoinakin, oli suotavaa ja luonnollista, että mahdollisimman paljon huomiota pantiin tähän seikkaan. Siltä kannalta katsoen olisi vakinainen vuosirahasääntö ollut sovittava työmäärän alarajan mukaan ja taas toiselta puolen lisävoimia tarpeen mukaan käytettävä asettamalla ylimääräisiä apulaisia, jolloin rakennusmestariammatin tarjoomaa halvempaakin työvoimaa voitaisiin käyttää. Valiokunnan käsityksen mukaan olisi kutakin vuosirasäännössä mainittua kolmea eri alaa, nimittäin rakennustarkastuksen yleisjohtoa, rakennelaskelmia ja jatkuvaa tarkastusta varten riittänyt yksi vakinainen edustaja, jotka olisivat olleet velvolliset esteen tahi virkavapauden sattuessa hoitamaan toistensa tehtäviä. Näin olisi vakinaisten virkamiesten luku, kanslisti siihen luettuna, voitu vähentää seitsemästä neljäksi.

Mutta vaikka rakennustarkastuksen nykyiseen järjestykseen edellä kerrotuissa ja ehkä muissakin kohdin olisi tehtävä asianhaaran vaatimia muutoksia, ei valiokunta kuitenkaan ollut tahtonut ehdottaa sen suuntaista toimenpidettä. Hiljattain kaupungin palvelukseen otettujen ja tehtävänsä tunnollisesti täyttäneiden virkamiesten irtisanominen oli toimenpide, jota kaupunkikunnan tuli koettaa välttää ja joka ei kohtuudella voinut tulla kysymykseen, ellei asianomaisille voitu antaa muuta samantapaista tointa. Mutta ennenkuin supistus tätä tietä taikka virkamiesten luonnollisen eroamisen johdosta saavutettiin, voi sattua, että olot olivat kehittyneet sellaisiksi, että alkuaan liian suureksi määrätty virkamiehistö puolusti paikkaansa. Tämä ei koskenut ainoastaan virkamiesten lukua, vaan myös 1912 vuoden rahasäännön mukaisia palkkauksia, joita vastaavissa kunnan palkkausryhmissä maksettuihin palkkauksiin verraten täytyi pitää suurenlaisina, mutta jotka, jos elantokustannukset yhäkin kohosivat, vastedes huomattaisiin kohtuullisiksi.

Laatiessaan ehdotustaan kaupungin rakennustarkastuksessa noudatettavaksi taksaksi oli 1912 vuoden komitea lähtenyt siltä pohjalta, että rakennustarkastuksen kustannukset tai suurin osa niistä oli sopivain maksujen muodossa pantava rakennuttajain suoritettavaksi sekä että aikaisemmin noudatettu virkasivutulojärjestelmä oli poistettava ja maksut suoritettava välittömästi kaupunginkassaan. Tämä aivan oikea ja oikeudenmukainen sekä muualla yleisesti noudatettu periaate ei kuitenkaan ollut tullut kaupunginvaltuuston sittemmin hyväksymässä komitean ehdotuksessa johdonmukaisesti toteutetuksi, sillä melkoinen osa rakennustarkastuksen tuottamiin runsaisiin menoihin tarpeellisista

tuloista oli pantu sellaisten veroesineiden maksettavaksi, joilla ei ollut mitään tekemistä rakennustarkastuksen varsinaisten työtehtävien kanssa. Rakennustarkastuksen työstä kannettavain maksujen ohessa oli nimittäin säädetty maksuja oikeudesta rakennusyritystä varten aidata erilleen kaupungin maata ja korvaus tontinrajan ulkopuolelle katua tai avonaista paikkaa vasten menevistä ulokkeista. Valiokunta, joka tunnusti vastamainittujen kahden maksuryhmän ja erittäinkin ensiksi mainitun olevan paikallaan kunnallisina verolähteinä, piti kuitenkin vääränä, että näitä maksuja oli katsottu rakennustarkastuksen menojen vastikkeeksi, erittäinkin kun ulokkeiden tarkastuksesta johtuva lisätyökin sisältyi yleiseen tariffiin.

1913 ja 1914 vuoden tilien mukaan olivat edellä mainittuihin kolmeen ryhmään kuuluvat maksut tuottaneet seuraavat määrät:

	1913	1914
Korvausta rakennustarkastuksen toimituksista	41,043: 89	22,244: 50
„ ulokkeista.....	4,564: 60	3,607: 40
Maksua kaup-maan erilleenaitaamisoikeudesta	34,118: 75	25,376: 21
Yhteensä Smk.	79,727: 24	51,228: 11

Jos, niinkuin näytti oikeimmalta, molempain viimeksi mainittujen ryhmäin maksut erotettiin joukosta ja tilitettiin erikseen, oli siis näinä kahtena vuonna rakennustarkastuksen menoja, jotka vuosirahasäännön mukaan olivat 72,800 markkaa vuonna 1913 ja 66,800 markkaa vuonna 1914, vastaamassa ollut tuloja ainoastaan Smk. 41,043: 89 ja 22,244: 50, joten siis rakennustarkastuksen kustannukset olivat ylittäneet tulomäärän Smk:lla 31,756: 11 edellisenä ja Smk:lla 44,555: 50 jälkimäisenä vuonna. Tässä oli kuitenkin huomattava, että menoihin oli luettu sekin 8,000 markan määrä, mikä oli maksettu kahdelle nykyään virassa olevalle maistraatin neuvosmiehelle korvaukseksi heidän menettämistään, katselmustoimitusten aikaisemmin tuottamista virkasivutuloista, 2,500 markan palkkio rakennuskatselmuksissa läsnä olevalle terveydenhoitolautakunnan asiamiehelle y. m. eriä, yhteensä 11,500 markkaa, jotka tarkoin katsoen eivät ensinkään kuuluneet rakennustarkastuksen menosääntöön. Vaikka siis rakennustarkastus tuotti kaupungille tappiota, oli valiokunnasta näyttänyt epäiltävältä, kohtasivatko nykyään uudesti-rakennustöistä taikka rakennus- ja tulisijanmuutoksista kannetut maksut rakennuksia oikeudenmukaisesti ja eikö näitä maksuja olisi tasoitettava ja saatettava kohtuullisesti suhtautumaan kunkin muutostyön kustannuksiin. Mitä sen sijaan uutisrakennuksista sekä lisä- ja korotusrakennuksista kannettaviin maksuihin tuli, olivat ne voimassa olevan taksan mukaan ainoastaan noin 0.08 % rakennuskustannuksista eivätkä siis voineet vaikuttaa kannattavaisuuteen eikä tuntua raken-

nustoinnasta rasittavilta. Kävisi sentähden kohtalaisesti korottaminen niitä maksuja, jotka kohtasivat rakennusta kokonaisuudessaan, jotta rakennuttajat itse edellä mainitun periaatteen mukaisesti tähänastista suuremmassa määrässä kustantaisivat rakennustarkastuksen. Lisä- ja korotusrakennuksista olisi maksut samoinkuin tähänkin asti laskettava saman perusteen mukaan kuin uutisrakennuksista. Nykyistä taksaa vastaan oli muun muassa muistutettu, että maksut velottiin heti, kun piirustukset oli vahvistettu, siihen katsomatta pantiinko rakennusyritys sittemmin toimeen vai ei. Kun tämä muistutus näytti olevan paikallaan, olisi kannanta järjestettävä niin, että osa maksuista perittäisiin piirustuksia vahvistettaessa ja loput sittekuin rakennusyritykseen oli ryhdytty.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

kysymyksen ehdollisten muutosten tekemisestä rakennustarkastuksen järjestykseen ja vuosirahasääntöön jätettäväksi toistaiseksi ja otettavaksi jälleen harkittavaksi, sikäli kuin rakennustarkastuksen virkoja nykyisten viranpitäjän eroamisen johdosta tulee avonaisiksi;

kehottaa maistraattia viranpitäjän erotessa olemaan julistamatta virkoja avonaisiksi, ennenkuin kaupunginvaltuusto on saanut tilaisuuden ryhtyä edellisessä ponnassa tarkoitettuun toimenpiteeseen; sekä

maistraatilta anoa toimenpidettä rakennustarkastuksen toimituksista voimassa olevan, k. senaatin syyskuun 20 päivänä 1912 vahvistaman taksan uudistamiseksi, sekä ehdotuksen asiasta aikansa annettavaksi valtuustolle.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto kolmannen edellä mainituista valiokunnan ponsista, jota vastoin valtuusto äänestettyään päätti valiokuntaan palauttaa mietinnön, jotta valiokunta laatisi ja valtuustolle antaisi ehdotuksen niiksi rakennustarkastuskonttorin johtaja menosäännön muutoksiksi, joita mietintö aiheutti, minkä ohessa valiokunnan oli otettava harkittavaksi, miten vastaiset muutokset oli heti toimeenpantava.

Valiokunta antoi sittemmin asiasta lokakuun 26:ntenä päivätyn mietinnön n:o 2²⁾. Siinä valiokunta, viitaten aikaisempaan lausuntoonsa rakennustarkastuskonttorin vakinaisten virkamiesten luvun vähentämisestä seitsemästä neljään, huomautti että, jos semmoinen supistus pantiin toimeen, edellytti tämä seuraavia muutoksia rakennustarkastuksen nykyiseen järjestelyyn: avustavan rakennustarkastajanviran lakkauttamisen, rakennusinsinöörin velvoittamisen hoitamaan rakennustarkastajan virkaa viimeksi mainitun ollessa virkalomalla tahi esitettyinä, avustavan insinöörin ja apulaiskanslistin virkain poistamisen vakinaisesta rahasäännöstä sekä sen sijaan tarpeellisten määrärahojen osottamisen ylimääräistä työvoimain lisäystä varten, lähinnä rakennus-

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 5 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 55.

insinööriin avuksi, sekä puhtaaksikirjoitusta ja päiväkirjanpitoa varten. Työvoimain lisäystä varten annettavan määrärahan jakaminen ja käyttäminen sekä ylimääräisten virkamiesten ottaminen näytti olevan jätettävä maistraatin asiaksi, jota vastoin rakennustarkastaja saisi ottaa ja erottaa kansliahenkilökunnan. Vuosirahasäännöstä poistuisi tämän johdosta palkkoja yhteensä 15,900 markkaa. Sen sijaan olisi vuosirahasääntöön pantava määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi, joka menoerä näytti olevan laskettava vähintään 6,000 markaksi, sekä puhtaaksikirjoitusta ja päiväkirjanpitoa varten 1,500 markkaa, joten vuosirahasäännössä syntyisi kaikkiaan 8,400 markan säästö. Valiokunta oli tämän mukaisesti laatinut mietinnön oheiset ehdotukset rakennustarkastuksen uusiksi johto- ja vuosirahasäännöksi.

Kysymyksestä, miten rakennustarkastuskonttorin järjestelyssä tehtävät muutokset kävisi hetimiten toimeenpanemisen, lausui valiokunta, että puheena olevat virat kävisi lakkauttaminen siten, että asianomaiset irtisanomisajan päätyttyä erotettaisiin toimistaan. Valiokunta oli edellisessä mietinnössään vastustanut tällaista jyrkkää toimenpidettä; joka tapauksessa näytti olevan muodotonta, että kaupunginviranomaiset toimeenpanisivat irtisanomisen, ennenkuin päätös pääasiassa oli tehty. Toinen uudestijärjestämisen valmistelukeino oli vapaaehtoinen sopimus, lähinnä toisten sopivain paikkain tarjoominen asianomaisille kunnallishallinnossa. Valiokunta ei ollut katsonut tehtävänsä kuuluvan esittää myönteisiä ehdotuksia tässä kohden, mutta pyysi vakaumuksenaan lausua, että asian pitäisi olla tätä tietä saatettavissa tyydyttävään ratkaisuun. Helpottaakseen siirtymistä toisiin toimiin, lienee kaupunginvaltuuston kuitenkin jo nyt ilmoitettava, että asianomaisten palkkaedut kohtuullisesti korvattiin, näin siltä varalta että heille uudesta toimesta maksettaisiin nykyistä vähempi palkka.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

maistraatilta anoa, että maistraatti ryhtyisi uudesti järjestämään rakennustarkastuskonttoria sekä sitä varten kaupunginvaltuustolle, antaisi pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti laaditut ehdotukset mainitun viraston muutetuksi johtosäännöksi ja uudeksi vuosirahasäännöksi;

pyytää maistraattia asianomaisten virkamiesten erotessa olemaan julistamatta virkoja avonaisiksi, ennenkuin kysymys rakennustarkastuskonttorin uudestijärjestämisestä on lopullisesti ratkaistu;

niille viranpitäjille, joiden virat rakennustarkastuskonttorin ehdollisen uudestijärjestämisen johdosta lakkautetaan, taata kohtuullisen palkkaetujen korvauksen, siinä tapauksessa että he pääsevät muuhun toimeen kunnan palveluksessa; sekä

kehottaa rahatoimikamaria esiintyvissä tapauksissa tekemään kaupunginvaltuustolle ehdotuksen tästä asiasta.

Asiaa uudelleen esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, osittain äänestettyään, hyväksyä valiokunnan vastamainitut ensimmäisen ja toisen ponnin, mutta sitä vastoin jättää muiden ponsien ratkaisun siksi, kunnes päätös pääasiassa oli tehty.

Virkavapaus
kaupungin-
reviisori K. A.
Wideniukselle
y. m.

Sen johdosta että kaupunginreviisori K. A. Widenius oli rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa, kamarin maistraattiin lähettämässä ja maistraatin kirjelmässä maaliskuun 13 päivältä valtuustolle lähetetyssä kirjoituksessa anonut m. m. pitennettyä virkavapautta heinäkuun 1 päivään voidakseen suorittaa erinäisiä valmistelutöitä ja laatia alustavan ehdotuksen hankkeissa olevan kaupungin tililaitosuudistuksen toimeenpanemiseksi, päätti²⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti:

myöntää kaupunginreviisori Wideniukselle virkavapautta huhtikuun 1 päivästä heinäkuun 1 päivään sekä määrätä reviisori K. G. Winterin ja isännöitsijä B. A. Hellmerin virkavapauden aikana hoitamaan, Winterin kaupunginreviisorin- ja Hellmerin reviisorinvirkaa nauttimalla hyväkseen vahvistetun vuosirahasäännön mukaan mainittuihin virkoihin liittyvät palkkaedut;

vakuuttaa kaupunginreviisori Wideniukselle hänen virkavapautensa aikana 750 markan kuukausimäärärahan;

heinäkuun 1 ja joulukuun 31 päivän 1915 väliseksi ajaksi osottaa 500 markan kuukausimäärärahan ylimääräisen reviisorin palkkaamiseksi revisionikonttoriin;

tililaitosuudistuksen toimeenpanosta johtuvat kustannukset merkittäväksi eri tilille ja vastedes pantavaksi vakinaiseen menosääntöön; sekä

käskeä kaupunginkassan tältä tililtä puheena olevain menojen suorittamiseksi maksaa yhteensä 5,250 markkaa.

Ylimääräisen,
reviisorin aset-
taminen revi-
sionikonttoriin.

Vahvistaessaan 1916 vuoden menosäännön päätti³⁾ kaupunginvaltuusto:

revisionikonttoriin tammikuun 1 päivästä 1916, siksi kunnes kysymys mainitun viraston uudesti järjestämisestä oli ratkaistu, asetettavaksi ylimääräisen reviisorin 6,000 markan vuosipalkoin; sekä

tämän virkamiehen otettavaksi kaupunginvaltuuston määräyksestä maistraatin esityksestä.

Määräraha yli-
määräisten
apulaisten
palkkaamiseksi
verotusvalmis-
telukuntaan.
Rauennut ky-
symys sopivim-

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,500 markan määrärahan ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi verotusvalmistelukuntaan.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan tammikuun 20 päivänä 1914 antanut verotusvalmistelukunnan toimeksi⁵⁾ esittää, miten

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 38 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 25 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 9 §. — ⁵⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 80.

verotuksen tulos voitaisiin sopivimmin saattaa asianomaisten verovelvollisten tiedoksi, antoi valmistelukunta syyskuun 22:nä 1915 päivätyn kirjelmän, jossa valmistelukunta lausui m. m. seuraavaa:

Kunnallishallituksesta kaupungissa joulukuun 8 päivänä 1873 annetun asetuksen 56 §:n mukaan pitää verotusluettelon, sittenkuin verotus on toimitettu, neljäntoista päivän aikana olla nähtävänä raastuvassa tai muussa sopivassa paikassa, jotta asianomaiset verovelvolliset voivat siihen tutustua. Helsingin kaupungissa oli tätä säännöstä noudatettu siten, että luettelo oli pantu esille verotuslautakunnan kansliahuoneeseen, missä yleisöllä oli ollut tilaisuus tutustua toimitettuun verotukseen. Aikaisempina vuosina, kun yleisön oli täytynyt ahtaassa huoneistossa koettaa päästä käsiksi luetteloihin saadakseen niitä hetkisen tarkastella, oli tämän johdosta ilmaantunut suurta tyytymättömyyttä. Verovelvolliset olivat joka vuosi vaatineet, että kaupunki painattaisi itse veroluettelon, jotta se siten olisi helpommin suuren yleisön saatavissa. Verotusvalmistelukunta ei kuitenkaan ollut katsonut voivansa puoltaa tuollaista ehdotusta, koska sen toteuttaminen nykyisen työjärjestyksen vallitessa tuottaisi sangen suuria vaikeuksia ja runsaita kustannuksia. Eräissä maissa, joissa kunnallisverotus perustui ilmoitusvelvollisuuteen, saatettiin verotuksen tulos verovelvollisten tiedoksi postitse. Täkäläisen verotusjärjestelmän mukaan tuollainen menettely kuitenkin olisi mahdoton jo siitäkkin syystä, että tietoja taksoitettujen oikeista osotteista puuttui siihen aikaan, jolloin verotusluettelot annettiin yleisön nähtäväksi, ja koska muutoinkin olisi mahdotonta ajoissa saada kaikille verotetuille kirjoitetuksi ja lähetetyksi tietoja verotuksen tuloksesta. Verotusvalmistelukunnassa oli tosin harkittu ehdotusta, että valmistelukunta pyynnöstä antaisi verovelvollisille tietoja heidän verotuksestaan, mutta tätäkin ehdotusta vastaan täytyi huomauttaa, että siihen aikaan, jolloin verotusluettelo pantiin yleisön nähtäväksi, ei vielä ollut olemassa verotusrekisteriä, joten valmistelukunnan oli mahdoton tarkoin ilmoittaa, minkä kaikkien osotteiden kohdalla verovelvollista oli verotettu, ja voisi tämän johdosta tiedonantoihin helposti pujahtaa virheitä.

Kun verotusluettelot nyttemmin kahtena viime vuonna oli pidetty esillä tilavammassa huoneistossa, missä yleisö oli riittävän lukuisain apulaisten avustamana voinut saada tiedon toimitetusta verotuksesta, ei yleisön puolelta enää ollut kuulunut mainittavaa tyytymättömyyttä. Tähän nähden ja olettaen sopivan huoneiston vastedeskin saatavan tarkoitukseen käytettäväksi jätti verotusvalmistelukunta kaupunginvaltuuston harkittavaksi, eikö kunnallisasetuksessa määrättyjä toimenpiteitä nykyään kävisi katsominen riittäviksi.

masta verotus-
tuloksen tie-
doksi saatta-
mistavasta.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto jättää sen nykyään raukeamaan.

Verotustyön
myöhemmäksi
siirtämisen ja
kannanta-
aikain luvun
lisääminen.

Helsingin kauppavaluutettujen tehtyä kaupunginvaltuustolle sen suuntaisen esityksen²⁾, että verotuslautakunnan työ vastedes päätettäisiin aikaisintaan huhtikuun 1 päivänä, sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon²⁾ asiasta, päätti³⁾ kaupunginvaltuusto:

lausua toivomuksen että verotusviranomaiset menettelisivät niin, että niillekin verovelvollisille, jotka haluavat verotuslautakunnalle antaa tilinpäätökseen perustuvia tietoja verotettavista tuloistaan, varattaisiin mahdollisuus siihen, kuitenkin huomioon ottaen, että verotustyön päättämistä ei lykätä myöhemmäksi, kuin että kunnallisverojen eusimäisen kannannan voi toimittaa toukokuun lopulla; sekä

että 1915 vuoden alusta kunnallisverojen kannanta on toimitettava kolmessa erässä rahatoimikamarin lähemmin määrättävinä aikoina.

Lisämääräraho-
ja kunnallisia
työväenasun-
toja varten.

Sosiaalilautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,000 markan lisämäärärahan Hietaniemenkadun kunnallisten työväenasuntojen puhtaanapitomaksujen suoritukseen vuodelta 1915 sekä 240 markan määrärahan apulaisen palkkaamiseksi mainittujen asuntojen talonmiehelle vuoden loppuosilta.

Asunnonväli-
tystoimiston
tulo- ja meno-
sääntö.

Tehdessään päätöksen kunnallisen asunnonvälitystoimiston⁵⁾ perustamisesta vahvisti⁶⁾ valtuusto seuraavan:

Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimiston tulo- ja menosäännön.

Tulot.

Välitysmaksuja, arviolta Smk. 500: —

Menot.

1 johtaja, palkkaa	Smk. 3,000: —
1 apulainen, palkkaa	„ 1,800: —
Kirjoitus- ja painatuskulut, siivoaminen y. m. käyttövarat	„ 1,000: —
	<hr/>
	Smk. 5,800: —

Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto toimiston järjestämiskuluja varten osottaa kerta kaikkiaan 2,000 markan määrärahan, mutta kysymys, mistä varoista mainittu rahamäärä oli maksettava, jätettiin toistaiseksi avoimeksi.

1) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 10 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 5. — 3) Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 20 §. — 4) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 18 §. — 5) Ks. tätä kert. edempänä. — 6) Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 13 §.

Kasvatuslautakunnan kirjelmässä joulukuun 11 päivältä 1914 anottua myönnettäväksi 550 markan ja 1,500 markan lisäyksiä mainitun vuoden menosäännössä lautakunnan tarverahoja sekä yksityistä elätteelleantoa ja jatkokasvatusta varten oleviin määrärahoihin päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan sallia nämä määrärahat ylitettävän mainituilla määrillä.

Kasvatuslautakunnan tarverahain y. m. määrärahoihin ylitys.

Palotoimikunnan kirjelmässä joulukuun 3 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto enintään 50,000 markan määrärahan ylimääräisen lisämiehistön ylläpitoon kaupungin vakinaisessa palokunnassa vuonna 1916, niin kauan kuin sotatilaa kestää, ja oli tämä määräraha maksettava niistä varoista, mitkä oli annettu valtuuston asettaman muonitustoimikunnan käytettäväksi sodasta johtuvia ylimääräisiä toimenpiteitä varten.

Määräraha lisätyn vakinaisen palomiehlistön ylläpitoon.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan kesäkuun 10 päivänä 1913 terveydenhoitolautakuntaan ja rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi lähettänyt³⁾ kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudesti järjestämistä varten asetetun komitean tekemät ehdotukset kunnan sairaalain taloushallinnon uudesti järjestämisestä, antoivat lautakunta ja kamari lausunnot⁴⁾ asiasta, ja esitti kamari, että komitean ehdotus sairaalain budjetinjärjestyksen muuttamisesta ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon taloushallinnon uudesti järjestäminen.

Komitean lausuttua⁵⁾ mielensä mainitusta rahatoimikamarin esityksestä päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto:

että lääkeaineiden hankintakustannusten huojistamiseksi kaupungin sairaalat, suomalla asianomaisille apteekinhaltijoille tilaisuuden vapaaseen keskinäiseen kilpailuun, voisivat saada lääketarpeensa mahdollisimman suurella hinnanalenuksella;

että tarvikkeita sairaaloihin hankittaessa yhteisostoja mahdollisimman laajassa mitassa käytettäisiin näiden laitosten hallinnossa;

että Kivelän sairaalan hoito olisi asetettava Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan hoitoa yksinkertaisemmalle ja halvemmalle kunnalle; sekä

että asianomaiset sairaalaviranomaiset noudattaisivat komitean mietinnön n:o 1⁷⁾ sivuilla 10—12 kaupungin sairaalain hallintoon nähden esitettyjä näkökohtia.

Edelleen päätti kaupunginvaltuusto, että rahatoimikamarin sekä asianomaisten lauta- ja johtokuntain tuli budjetin laadinnassa ottaa huomioon komitean valmistama kaupungin sairaalain vuosirahasäännön kaavio⁵⁾.

1) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 10 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 16 §. — 3) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 99 ja seur. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 11. — 5) Valt. pain. asiakirj. n:o 21. — 6) Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 19 §. Ks. myös tätä kert. edempänä. — 7) Valt. pain. asiakirj. n:o 60 vuod. 1913. Ks. myös 1913 vuod. kert. siv. 100—102.

Terveydenhoitola-
tolautakunnan
tarverahain
määrärahan
ylitys-

Terveydenhoitola-
tolautakunnan kirjelmässä joulukuun 10 päivältä 1914 tehtyä esityksen 1,500 markan lisäyksen myöntämisestä mainitun vuoden menosääntöön merkittyyn lautakunnan tarverahain määrärahaan sekä rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto sallia ylittää puheena olevan määrärahan mainitulla määrällä.

Lisämäärära-
hoja terveyden-
hoitola-
tolautakun-
nalle y. m.

Terveydenhoitola-
tolautakunnan kirjelmässä elokuun 24 ja marraskuun 11 päivältä tehtyjen esitysten johdosta sekä rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti osotti²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan seuraavat lisäykset alempana mainittuihin, kuluvan vuoden menosäännössä oleviin määrärahoihin, nimittäin: 300 markkaa terveydenhoitola-
tolautakunnan polttoainemäärärahaan, 200 markkaa rokotusainevaraston vuokra-
määrärahaan, 200 markkaa kaupungin varasairaalan vartioimista y. m. varten olevaan määrärahaan sekä yhteensä 12,000 markkaa kul-
kutautien vastustamismäärärahaan.

Kaupungin sai-
raalaylihalli-
tuksen vuosi-
rahasääntö.

Tehdessään päätöksen kaupungin sairaalaylihallituksen³⁾ perustamisesta vahvisti⁴⁾ kaupunginvaltuusto seuraavan:

Helsingin kaupungin sairaalaylihallituksen vuosirahasäännön.

Puheenjohtaja, palkkiota	Smk.	3,000: --
Valittujen jäsenten palkkio, 20 mk:aa kokoukselta, arviolta ..	„	1,500: --
Sairaalatarkastaja, palkkaa	„	10,000: --
Kanslia-apulainen, tarverahat ja vahtimestari	„	2,500: --
		<hr/>
	Yhteensä Smk.	17,000: --

Muist. Sairaalatarkastaja saa viiden ja kymmenen vuoden palveluk-
sesta 10 0/0:n korotuksen pohjapalkastaan.

Kaupungin sai-
raalain sair-
maksut.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan kesäkuun 10 päivänä 1913 terveydenhoitola-
tolautakuntaan ja rahatoimikamariin lausun-
non saamiseksi lähettänyt⁵⁾ kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon
uudesti järjestämistä varten asetetun komitean tekemän ehdotuksen
Helsingin kaupungin kunnansairaalan sairausmaksutaksaksi, antoivat
lautakunta ja kamari lausuntonsa⁶⁾ asiasta.

Sittenkuin komitea oli rahatoimikamarin lausunnon johdosta täy-
dentänyt⁷⁾ edellä mainittua ehdotustaan Nickbyn mielisairaalan sairas-
maksutaksan ehdotuksella, hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto puolestaan
seuraavan:

1) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 17 §. — 2) Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 7 §
ja jouluk. 14 p. 16 §. — 3) Ks. tätä kert. edempänä. — 4) Valt. pöytäk. toukok. 25
p. 19 §. — 5) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 103—104. — 6) Valt. pain. asiakirj. n:o 11.
— 7) Valt. pain. asiakirj. n:o 27.

Helsingin kaupungin kunnansairaalan sairasmaksutaksan.

Helsingin kaupunginvaltuuston kokouksessa toukokuun 25 päivänä 1915 asiasta tehdyn päätöksen mukaan on sairasmaksuja kunnan sairaaloissa suoritettava alempana mainittujen perusteiden mukaan vuorokaudelta:

A. Marian sairaalassa.

Kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevain henkilöjen:

yleisessä sairassalissa 1 markka 50 penniä;

puoliyksityisessä huoneessa 3 markkaa;

yksityishuoneessa 5 markkaa.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen:

yleisessä sairassalissa 4 markkaa;

puoliyksityisessä huoneessa 6 markkaa;

yksityishuoneessa 8 markkaa.

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

Potilaan, jossa sairaalan kirurgisella osastolla on tehty leikkaus, on vahvistetun päivämaksun lisäksi suoritettava 5 markan maksu kerta kaikkiaan leikkaus- ja sidetarvikkeista.

B. Humaliston sairaalassa.

Kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevain henkilöjen 1 markka 50 penniä.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen 4 markkaa.

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

C. Uudessa kulkutautisairaalassa.

Helsingissä sairastuneiden sekä tämän kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevain, toisella paikkakunnalla sairastuneiden henkilöjen:

yleisessä sairassalissa ei mitään maksua;

puoliyksityisessä huoneessa 3 markkaa;

yksityishuoneessa 5 markkaa.

Henkilöjen, jotka ovat toisella paikkakunnalla sairastuneet eivätkä ole täällä kirkon- tahi henkikirjoissa:

yleisessä sairassalissa 5 markkaa;

yksityishuoneessa 10 markkaa;

Sairaana omaisen, joka ylilääkärin suostumuksella on päässyt sairaalaan:

yleisessä sairassalissa 2 markkaa;

yksityishuoneessa, sairaan huonetoverina 8 markkaa.

D. Kivelän sairaalassa.

Kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevien henkilöjen:

mielenvikaisosastolla 1 markka 30 penniä;

muulla osastolla niinikään 1 markka 30 penniä.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen:

mielenvikaisosastolla 5 markkaa;

muulla osastolla 3 markkaa.

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

E. Nickbyssä olevassa kaupungin mielisairaalassa.

Kaupungin kirkon- tai henkikirjoissa olevien henkilöjen: ensimmäisessä luokassa (ravinto I) 4 markkaa; toisessa luokassa (ravinto II) 2 markkaa 50 penniä; kolmannessa luokassa (ravinto III) 1 markka 50 penniä.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto läänin kuvernööriltä anoa vahvistusta mainitulle taksalle.

Marian sairaalan määrärahan ylitys.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, että kaksi Marian sairaalan 1914 vuoden menosääntöön merkittyä määrärahaa sai ylittää yhteensä 750 markalla.

Lisämäärärahoja Marian y. m. sairaalolle.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä marraskuun 11 päivästä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan seuraavat lisäykset eräisiin alempana mainittujen sairaalain kuluvan vuoden menosääntöön merkittyihin määrärahoihin, nimittäin: 27,900 markkaa Marian sairaalalle, 5,650 markkaa kulkutautisairaallalle, 79,100 markkaa Kivelän sairaalalle, 9,000 markkaa Nickbyn mielisairaallalle ja 1,450 markkaa Humaliston varasairaallalle.

Kulkutautisairaalan määrärahan ylitys.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä marraskuun 26 päivästä 1914 anottua yhteensä 29,200 markan lisäystä eräisiin mainitun vuoden menosääntöön merkittyihin kulkutautisairaalan määrärahoihin sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto, että mainitun määrärahan sai ylittää yhteensä 11,660 markalla.

Lisämääräraha kulkutautisairaallalle.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,800 markan lisäyksen kulkutautisairaalan kaasunkulutsmäärärahaan.

Sotilaiden vaateparselien desinfioiminen sairaaloissa.

Sairaiden ja haavoittuneiden sotilaiden hoitoa varten perustetun Suomen kaupunkiliiton keskustoimikunnan esityksestä päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto, että kulkutautisairaalaan ja Marian sairaalaan sai liiton Helsingissä olevista sairaaloista eräin terveydenhoitolautakunnan esittämin ehdoin desinfioitavaksi vastaanottaa sairaaloihin otetuille sotilaille kuuluvia vaateparseleja.

Kivelän sairaalan määrärahan ylitys.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä joulukuun 17 päivästä 1914 tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto, että eräät mainitun vuoden menosääntöön merkityt Kivelän sairaalan määrärahat sai ylittää yhteensä 11,801 markalla 56 pennillä.

1) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 16 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 17 §. —

3) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 19 §. — 4) Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 12 §. —

5) Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 25 §. — 6) Valt. pöytäk. maal'sk. 2 p. 19 §.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä maaliskuun 11 päivältä tehtyä esityksen 29,000 markan lisämäärärahan myöntämisestä halkojen ostamiseksi Nickbyn mielisairaalaan sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan mainittuun tarkoitukseen osottaa 15,000 markkaa, minkä ohessa rahatoimikamaria oli kehotettava asiantuntijoilla tarkastuttamaan mielisairaalan lämmityslaitosten sekä laatua että hoitoa polttoainekulutuksen selvittämiseksi.

Lisämääräraha Nickbyn mielisairaalle.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä maaliskuun 4 päivältä tehdyn esityksen kaikkiaan 19,957 markan suuruisen määrärahan myöntämisestä vaateparseliin ja vuoteiden ostoon Nickbyn mielisairaalaan elätteelle annetuille potilaille kaupunginvaltuusto äänestettyään epäsi ²⁾.

Evätty esitys määrärahan osottamisesta vaateparseliin ostamiseksi mielisairaille. Humaliston rakennusten vuokrasopimuksen pidentäminen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto pidentää Humaliston huvila-alueella n:o 4 olevain rakennusten vuokrasopimuksen kahdeksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1915 lukien, siihenastisin ehdoin.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä lokakuun 21 päivältä tehdyn ehdotuksen johdosta ja budjettivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto:

Määräraha sijain hankkimiseksi silmä-sairaalaan.

myöntää lääketieteentohtori J. Silfvastille enintään 5,000 markan apurahan sijain hankkimiseksi hänen silmänsairaalaan kaupungista kotoisin oleville varattomille henkilöille; sekä

velvoittaa tohtori Silfvastin sairaalan päiväkirjain otteilla tekemään tilin mainitun määrärahan käyttämisestä, ollen päivämaksu luettava 3 markaksi aikuiselta potilaalta ja 2 markaksi 50 penniksi lapsilta.

Tehdessään päätöksen tehokkaan asuntotarkastuksen järjestämisestä ⁵⁾ vahvisti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto seuraavan:

Asuntotarkastuksen vuosirahasääntö.

Asuntotarkastuksen vuosirahasäännön.

1 asuntotarkastaja, palkkaa	Smk.	7,200: —
1 miespuolinen tarkastusapulainen, palkkaa	„	3,600: —
1 naispuolinen tarkastusapulainen, palkkaa	„	2,100: —
1 kanslia-apulainen, palkkaa	„	1,200: —
	Smk.	14,100: —

Asuntotarkastaja sekä apulaiset ovat oikeutetut saamaan 10⁰/₁₀₀:n korotuksen pohjapalkastaan viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta samassa toimessa.

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 11 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 12 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 10 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. —

⁵⁾ Ks. tätä kert. edempänä. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 9 §.

Terveystoimiston virkain lakkauttaminen ja uusien perustaminen.

Terveydenhoitolaetakunnan kirjelmässä syyskuun 16 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamariin ehdotuksen mukaisesti päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto:

että terveystoimiston vuosirahasääntö 1916 vuoden alusta muutetaan siten, että naisten hoitamat kaksi kaitsijanvirkaa lakkautetaan ja toimistoon perustetaan tarkastajattaren virka 3,000 markan, sairaanhoitajattaren virka 2,000 markan ja apulaisvirka niinkään 2,000 markan vuosipalkoin sekä viranpitäjät oikeutetaan saamaan 10 % korotus pohjapalkastaan viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta;

että tarkastajatar ja sairaanhoitajatar oikeutetaan saamaan kuu-kauden kesäloma, sillä ehdolla että loman aikana hoitavat toistensa tehtävät; sekä

että, edellyttäen että toinen nykyisistä naiskaitsijoista otetaan apulaiseksi toimistoon, hänet oikeutetaan pysyttämään nykyinen palkankorotuksensa 250 markkaa vuodessa, jota tarkoitusta varten eri määräraha pannaan menosääntöön.

Lisämääräraha kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorille

Terveydenhoitolaetakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorille erinäisiin määrärahoihin yhteensä 1,900 markan lisäyksen.

Lisäys kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin taksaan.

Terveydenhoitolaetakunnan kirjelmässä lokakuun 21 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto, kumoamalla joulukuun 11 päivänä 1906 tekemänsä päätöksen bakteriologisista tutkimuksista suoritettavasta korvauksesta, vahvistaa seuraavan:

Lisäyksen tammikuun 30 päivänä 1912 vahvistettuun kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin taksaan.

XIV. Bakteriologiset tutkimukset.

Kurkkumätänäytteen tutkiminen	Smk.	3:—
Tuberkelibasillinäytteen s:n	”	3:—
Gonokokkinäytteen s:n	”	5:—
Lavantautibasillinäytteen s:n	”	5:—
Wassermannin reaktio:		
veren tahi aivo- ja selkäydinnesteen	”	8:—
” sekä ” ” ” ”	”	12:—
Vidalin koe lavantautibasillin selville saamiseksi	”	5:—

Erityisiä määräyksiä.

Tutkimuksen tuloksen osottavasta todistuksesta ei suoriteta eri maksua.

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 17 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 19 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 12 §. Ks. myös tätä kert. edempänä.

Tehtävistä, joista taksassa on säädetty vaihtelevat maksut, määrää asianomainen osastonjohtaja maksun harkintansa mukaan. Jos taksassa ei ole mainittu maksua jossakin erikoisessa tapauksessa, määrää maksun asianomainen osastonjohtaja.

Varattomat voidaan, asianomaisen osastonjohtajan harkinnan mukaan, vapauttaa suorittamasta maksua terveydellisessä suhteessa tarpeellisesta tutkimuksesta.

Maaseudulta saapuneista bakteriologisista näytteistä sekä k:lo 10 illalla ja k:lo 7 aamulla välisenä aikana laboratorioin annetuista näytteistä suoritetaan lisämaksua 1 markka.

Maitomyymälän, ruokalan tai kansankeittiön omistajan tutkittavaksi antamasta maitonäytteestä suoritetaan puoli maksua.

Kemiallisella osastolla toimitettavasta tutkimuksesta on maksu suoritettava edeltäpäin; kuitenkin on tutkimus, jolla katsotaan olevan yleistä terveydellistä merkitystä kaupungille, toimitettava, vaikkei säädettyä maksua olekaan edeltäpäin suoritettu, jossa tapauksessa maksu kannetaan tutkimuksen tulosta ilmoitettaessa.

Jos Helsingissä asuva lääkäri on puoltanut bakteriologista tutkimusta maksutta toimitettavaksi, on näin tehtävä, ellei osastonjohtaja toisin määrää. Jos johtaja katsoo bakteriologisesta tutkimuksesta olevan maksun suoritettava, on tämä, ellei lääkäri ole sitoutunut siitä vastaamaan, mikäli mahdollista suoritettava näytettä laboratorioin annettaessa taikka myös, ellei se voi käydä päinsä, mahdollisimman pian laskun mukaan kannettava. Jos lääkäri on ottanut maksusta vastatakseen, kannetaan se kuukausittain annettavan laskun mukaan.

Tutkimus, jota maaseudulla asuva lääkäri haluaa, toimitettakoon ainoastaan jos hän on sitoutunut vastaamaan maksun suorittamisesta.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan kaupungin lihantarkastusasemalle yhteensä 900 markan lisäyksen eräisiin kuluvan vuoden menosäännössä oleviin aseman määrärahoihin.

Lisämääräraha
lihantarkastus-
asemalle.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä helmikuun 18 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen ²⁾ mukaisesti päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto:

Väliaikaisen
osaston perus-
taminen lihan-
tarkastusase-
malle.

kaupungin lihantarkastusaseman uuden osaston, kesäkuun 1 päivästä 1915 lukien, väliaikaisesti perustettavaksi toimimaan siksi, kunnes valtuusto muuta määrää;

tätä osastoa varten kesäkuun 1 päivän 1915 ja kesäkuun 1 päivän 1917 väliseksi ajaksi vuokrattavaksi huoneiston Salomoninkadun talosta n:o 3 1,500 markan vuosivuokrasta;

kaluston hankkimiseksi osastolle osottaa 3,513 markkaa;

osastolle vahvistaa seuraavan väliaikaisen menosäännön:

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 20 §. — ²⁾ Rtk. kirj. maalisk. 26 p. n:o 203. —

³⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 7 §.

Palkat.

Palkanlisäystä nykyisen aseman nuoremmalle tarkastuseläinlääkärille	Smk. 2,000: —	
1 nuorempi tarkastuseläinlääkäri	” 4,000: —	
Palkanlisäystä kassanhoitajan apulaiselle	” 1,200: —	
1 päiväkirjanpitäjä	” 1,500: —	
4 kantajaa, kukin 1,500: —	” 6,000: —	
2 leimaajaa, kumpikin 1,500: —	” 3,000: —	
1 näyttöiden ottaja	” 1,500: —	
1 tarkastusapulainen, samalla vahtimestari	” 1,800: —	
1 triikiinintutkijat	” 1,800: —	22,800: —

Muut menot.

Vuokra	Smk. 1,500: —	
Kaasu	” 500: —	
Valaistus	” 1,000: —	
Vesi	” 200: —	
Leimasinväri ja leimasimien korjaukset	” 200: —	
Pesu	” 600: —	
Arvaamattomat tarpeet	” 300: —	4,300: —

Yhteensä Smk. 27,100: —

valtuuttaa terveydenhoitolautakunnan mainitun menosäännön mukaisesti ottamaan osastolle tarpeellisen henkilökunnan; samoin kuin osaston kalustamiskulut sekä sen voimassapitoon ja käyttöön vuonna 1915 menosäännön mukaan tarvittavat 15,808 markkaa 33 penniä suoritettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha virkaloman hankkimiseksi lihan tarkastusase- man henkilökuunnalle.
Määräraha lihan tarkastus- aseman korjauksiin.

Niinikään terveydenhoitolautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 500 markan määrärahan virkaloman hankkimiseksi lihan tarkastusase- man henkilökuunnalle.

Edelleen myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti käyttövaroistaan 1,500 markan määrärahan eräiden korjaustöiden teettämiseen lihan tarkastusase- man huoneistossa Salomoninkadun talossa n:o 3.

Rokotusaine- varaston määrärahan ylitys.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä tammikuun 7 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että myönnettäisiin 200 markan lisäys 1914 vuoden menosääntöön rokotusainevaraston huoneiston vuokraa varten merkittyy määrärahaan, sekä rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti³⁾ kaupunginvaltuusto sallia ylittää puheena olevan määrärahan mainitulla määrällä.

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 9 §. Ks. myös tätä kert. edempänä. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 10 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 7 §.

Vaivaishoitohallituksen kirjelmässä lokakuun 22 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi ^{Lisämääräraho-} ^{ja vaivaishoi-} ^{dolle.} 1) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan yhteensä 87,700 markan lisäyksen eräisiin kuluvan vuoden menosäännössä oleviin vaivaishoidon määrärahoihin.

Vaivaishoitohallituksen kirjelmässä helmikuun 1 päivältä tehtyä esityksen hallituksessa palvelevain kaitsijain palkkaetujen vahvistamisesta sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti ^{Vaivaishoi-} ^{hallituksen} ^{kaitsijain palk-} ^{kauksen vah-} ^{vistaminen.} 2) kaupunginvaltuusto, että ne palkkamäärät, mitkä kaitsijoilla tehdyn palvelussopimuksen mukaan nykyään oli, olivat noudatettavina vuonna 1915 sekä myös että heille 1916 vuoden alusta tuli 1,500 markan vuosipalkka 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta, jonka korotuksen nauttimiseen nähden nykyiset kaitsijat saivat lukea virkavuosi-ksi sen ajan, minkä he ennen viimeksi mainittua vuotta olivat virassaan palvelleet, ja tuli vaivaishoitohallituksen laatiessaan erikoisbudjettiehdotustaan vuodeksi 1916 ottaa huomioon tästä johtuvat menot.

Vaivaishoitohallituksen kirjelmässä toukokuun 27 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin antaman lausunnon mukaisesti päätti ^{Eräiden tointen} ^{lakkauttami-} ^{nen ja uusien} ^{perustaminen} ^{kunnallis-} ^{kotiin.} 3) kaupunginvaltuusto kaupungin kunnalliskodissa:

seuraavat toimet lakkauttaviksi:

varastonhoitaja, palkkaa	Smk.	1,200: —
puutarhuri,	„	„	1,200: —
portinvartija,	„	„	900: —
emäntä,	„	„	900: —
ompeelijatar,	„	„	360: —

sekä seuraavat uudet toimet perustettaviksi:

maanviljelys- ja puutarhatöiden johtaja, palkkaa	Smk.	1,200: —
naistöiden oaaston johtajatar, palkkaa	„	600: —

emännöitsijän (vastedes emännän) rahapalkkaa korotettavaksi 600 markalla; sekä

portinvartijan palkkaamiseen myönnettäväksi vuosittain enintään 480 markkaa.

Nämä muutokset olisivat voimassa 1916 vuoden alusta.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti ^{Kunnallisko-} ^{dissa toimit-} ^{tun vaatteiden-} ^{pesun hinta.} 4) kaupunginvaltuusto lausua, että mainitun hallituksen tuli kunnalliskodissa toimitetusta Kivelän sairaalan vaatteidenpesusta vuonna 1915 laskea korvausta 25 penniä kilolta.

1) Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 15 §. — 2) Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 20 §.
— 3) Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 25 §. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 18 §.

Valmistavan poikainammattikoulun työvuoden lyhentäminen.

Valmistavan poikainammattikoulun johtokunnan esityksestä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, että koulun työpajatyön sai kesällä 1915 lopettaa kesäkuun 30 päivänä.

Lisämäärärahoja tyttöjen ammattikoululle.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 500 markkaa lisäykseksi tyttöjen ammattikoulun polttoainemäärärahaan sekä 1,500 markkaa lisäykseksi koulun ruuanpito määrärahaan.

Uuden huoneiston vuokraaminen tyttöjen ammattikoululle y. m.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 11 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa tyttöjen ammattikoulun johtokunnan tekemään henkivakuutusyhtiö Kalevan kanssa välikirjan uuden huoneiston vuokraamisesta ammattikoululle yhtiön omistamasta Itä Henrikinkadun talosta n:o 13 kesäkuun 1 päivästä 1915 alkaen vähintään viideksi vuodeksi 15,000 markan vuosivuokrasta niillä huoneiston sisustamista y. m. koskevilla ehdoilla, mitkä johtokunnan ja yhtiön välillä tehdyssä alustavassa sopimuksessa lähemmin mainittiin, sillä lisäyksellä että kaupunki voi sovitun vuokrakauden päätyttyä samasta vuokramaksusta vuokrata huoneiston vieläkin viideksi vuodeksi, että vuokraisäntä kustantaa kaikki sopimuksen mukaan tarpeellisiksi havaitut korjaukset sekä että kaupunki saa vuokraisäntää kuulematta hakea kiinnitystä vuokrakirjan vakuudeksi.

Tämä päätös ei koskisi kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemää periaatteellista päätöstä⁴⁾ oman talon rakennuttamisesta tyttöjen ammattikoululle, vaan ainoastaan että mainittua päätöstä ei nykyään panna toimeen.

Sittemmin myönsi kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitysten johdosta käyttövaroistaan 1,150 markan määrärahan tyttöjen ammattikoulun muuton kustantamiseksi sekä sähkövalaistuksen hankkimiseksi koulun uuteen huoneistoon⁵⁾ samoin kuin 5,250 markan lisäyksen koulun vuokramäärärahaan⁶⁾.

Saamatta jääneet kansakoulujen ja kasvatustaitosten valtioavut.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 29 päivänä 1914 päättänyt⁷⁾ tehdä k. senaatille alistuksen, että kaupungille myönnettäisiin vuodelta 1915 sen kausakouluille ja kasvatustaitoksille asetusten mukaisesti tulevaa apurahaa valtiovaroista 25 % 1,779,278 markasta 85 pennistä ja 139,736 markasta 62 pennistä, oli senaatti asiakirjoihin kirjoitetulla päätöksellä maaliskuun 11 päivältä evännyt valtuuston anomuksen, koska vuodeksi 1915 vahvistetussa suostuntarahaston tulo- ja menosäännössä ei ollut määrärahaa mainittua tarkoitusta varten.

Asiaa esiteltäessä päätti⁸⁾ kaupunginvaltuusto, että senaatin pää-

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 21 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 12 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 10 §. — ⁴⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 73. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 24 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 13 §. — ⁷⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 97 ja 98. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 2 §.

tös oli merkittävä tiedoksi saaduksi sekä sen ohessa ilmoitettava rahoituskammarille huomioon otettavaksi 1915 vuoden säästöarviolaskelman ja 1916 vuoden budjettiehdotuksen laadinnassa.

Kirjelmässä tammikuun 20 päivältä ilmoitti kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunta koulutoimen ylihallituksen marraskuun 28 päivänä 1914 myöntäneen kaupungille valtioapua 1,947 markkaa 11 penniä kesävirikistykseen hankkimiseksi kunnan kansakoululapsille.

Kansakoululasten kesävirikistystä varten myönnetty valtioapu.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto mainitun apurahan otettavaksi huomioon käytettäessä kaupungille tulevaa Helsingin aniskeluosakeyhtiön voittovarain osuutta.

Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esityksistä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan yhteensä 4,000 markan lisäyksen kuluvan vuoden menosäännössä oleviin mainittujen kansakoulujen määrärahoihin.

Lisämäärärahoja kansakouluille.

Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti osotti³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan kaikkiaan 11,600 markan lisäyksen eräisiin kuluvan vuoden menosäännössä oleviin mainittujen kansakoulujen määrärahoihin.

Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto opastuskurssien toimeenpanemiseksi mainittujen kansakoulujen opettajille kesällä vuonna 1915 ja matka-apurahoiksi maamme muissa kansakouluissa käyntiä varten käyttövaroistaan osottaa, opastuskursseja varten 600 markkaa ja matka-apurahoiksi 500 markkaa.

Määräraha opastuskurssien toimeenpanemiseksi kansakouluopettajille y. m.

Vuokrattujen kansakouluhuoneistojen korjauksiin myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto 1916 vuoden menosäännön vahvistaessaan 1,650 markan määrärahan.

Määräraha kansakouluhuoneistojen korjauksiin.

Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen 1,600 markan määrärahan myöntämisestä muovailu- ja varjokuvanleikkauskurssien toimeenpanemiseksi kansakoulujen opettajattarille valtuusto äänestettyään epäsi⁶⁾.

Evätty esitys määrärahan myöntämisestä muovailu- ja varjokuvanleikkauskurssien toimeenpanemiseen. Alistus valtioavun myöntämisestä kansakouluille ja kasvatustoksille.

Vahvistaessaan 1916 vuoden budjetin päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto k. senaatille alistaa, että Helsingin kaupungille myönnettäisiin mainitulta vuodelta sen kansakouluille ja kasvatuslaitoksille tuleva valtioapu eli 25 % kaupungilla niistä olevista menoista, jotka laaditun yh-

¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 9 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 21 § ja jouluk. 14 p. 23 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 24 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 20 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 15 §.

distelmän mukaan nousivat 1,894,805 markkaan 12 penniin kansakoulujen ja 146,501 markkaan 66 penniin kasvatuslaitosten osalta.

Määräraha lisätilan hankkimiseksi vastaanotto- ja havaintokotiin.

Kirjelmässä maaliskuun 22 päivältä anoi kasvatuslautakunta valtuutusta saada tilan hankkimiseksi poikia varten olevaan kaupungin vastaanotto- ja havaintokotiin käyttäen osan niistä maksuista, mitkä valtiolta vuonna 1915 saatiin alaikäisten lainrikkojain tilapäisestä hoidosta.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto evätä kasvatuslautakunnan esityksen, mutta sitä vastoin käyttövaroistaan myöntää puheena olevaan tarkoitukseen 1,500 markkaa.

Lisämääräraha kasvatuslaitoksille y. m.

Kasvatuslautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan yhteensä 8,200 markan lisäyksen eräille kasvatuslaitoksille sekä yksityistä elänteelleantoa ja jatkokasvatusta varten.

Palkankorotus kasvatuslaitosten johtajille ja johtajattarille.

Niinikään kasvatuslautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti³⁾ kaupunginvaltuusto, että niille kaupungin kasvatuslaitosten johtajille ja johtajattarille, jotka eivät kansakoulunopettajina tai -opettajattarina ole oikeutetut saamaan virastaan maksettavan pohjapalkan korotusta määrävuosien palveluksesta, tataan 1916 vuoden alusta palkankorotusta 5 ja 10 vuoden nuhteettomasta palveluksesta 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla sekä että silloiset johtajat ja johtajattaret saavat palkankorotukseen nähden lukea hyväkseen sen ajan, minkä he ovat ennen vuotta 1916 olleet virassa.

Uutteruusrain jakaminen Karstun kasvatuslaitoksen oppilaille.

Kasvatuslautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa lautakunnan, sikäli kuin Karstun kasvatuslaitoksen oppilaiden myydyistä töistä kertyi tuloja yli kuluvan vuoden tulosäännössä edellytetyn 600 markan määrän, ylijäämästä jakamaan laitoksen työpajaosaston oppilaille uutteruusrahoja sen määrän ja niillä perusteilla kuin lautakunta siinä kohden määrää.

Apumaksu kansanlastentarhain opettajarten eläkkeisiin.

Kirjelmässä⁵⁾ huhtikuun 26 päivältä esitti kansanlastentarhain johtokunta, että kaupunki tekisi Suomen yksityiskoulujen eläkekassan johtokunnan kanssa semmoisen sopimuksen, että kaikki kansanlastentarhain vakinaiset opettajattaret pääsisivät osakkaiksi mainitun kansan alimpaan eläkeluokkaan.

Sittenkuin rahatoimikamari oli antamassaan lausunnossa⁶⁾ puoltanut myöntymistä kansanlastentarhain johtokunnan esitykseen, lähetti⁶⁾ kaupunginvaltuusto asian erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat V. T. Rosenqvist, Relander ja Sederholm.

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 12 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 18 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 16 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 17 §. —

⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 43. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 4 §.

Valiokunta antoi asiasta marraskuun 12:ntena päivätyn mietinnön¹⁾, jossa esitettiin m. m. seuraavaa:

Valiokunta oli kansanlastentarhain johtokunnan ja rahatoimikamarin kanssa yhtä mieltä siitä, että kunnalla avustettujen kansanlastentarhain erikoisaseman johdosta oli aihetta auttaa näiden laitosten vakinaisia opettajattaria saamaan vauhuuseläkettä. Siihen järjestelmäänkiu nähden, jota eläkkeen antamisessa olisi noudatettava, oli valiokunta yhtynyt johtokunnan tekemään ja rahatoimikamarin kannattamaan ehdotukseen. Edut, joita yksityiskoulujen eläkekassa nyttemmin valtioapua saadessaan voi osakkailleen tarjota, eivät olleet vähemmät niitä, mitkä olisi saatavissa elinkorkovakuutuksella yksityisessä yhtiössä, mutta kassaan liittymisestä oli se huomattava etu, että kaupunki ei ollut sidottu, jos kansanlastentarhat vastedes kunnallistutettiin ja opettajisto saatettiin osalliseksi kunnan eläkkeestä.

Eläkekassan ohjesäännön mukaan oli eläke alimmassa luokassa 300 markkaa ja eläkeikä alkoi osakkaan 61:senä ikävuotena. Maksu suoritettiin vahvistetun tariffin mukaan osakkaan tuloian perusteella. Lisäksi suoritettiin pääsymaksu sekä vuosimaksua hoitokustannuksiin, kumpaistakin vahvistetut määrät. Työkyvyttömäksi tultuaan voi osakas, joka oli kolme vuotta kuulunut kassaan, mutta ei ollut saavuttanut eläkeikää, joko saada kerta kaikkiaan suoritettavan lunastusmaksun tahi tariffin mukaan lasketun työkyvyttömyyseläkkeen. Sikäli kuin kassan varat sallivat, annettiin eläkkeen korotuksiakin, ja työkyvyttömyyseläkkeen saajalle voitiin harkinnan mukaan vararahastosta antaa ylimääräistä eläkettä.

Vakinaisia opettajattaria, johtajattaret lukuun otettuina, oli kunnan avustamissa 17 kansanlastentarhassa nykyään 76. Erikoisena ryhmänä kansanlastentarhain opettajistossa olivat n. s. lastenkamariosastojen opettajattaret. Näiden opettajatarten tehtävänä oli hoitaa lapsia, jotka kotonaan olivat vailla hoitoa, sinä aikana kuin lastentarhat eivät olleet toiminnassa. Lastenkamariopettajatarten ei eläkekassan johtokunta kuitenkaan katsonut kuuluvan opettajatarten luokkaan eikä heitä sentähden otettu kassan osakkaiksi. Nämä toimihenkilöt samoin kuin kansanlastentarhain palveluksessa olevat apulaiset ja palvelijastokin eivät siis pääsisi puheena olevasta eläke-edusta osallisiksi.

Kaupungin ja eläkekassan kesken puheena olevasta asiasta tehtävän sopimuksen yksityiskohtiin nähden oli valiokunnan mielestä vastaisen varalle päätettävä, että opettajatar, joka tuollaiseen virkaan tullessaan oli täyttänyt 40 vuotta, ei ollut oikeutettu saamaan eläkeapumaksua kaupungilta. Mitä taas nykyään virassa oleviin vakinaisiin opettajattariin tuli, näytti oikeudenmukaiselta, että tämä ikäraja

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 62.

ulotettiin 50 ikävuoden loppuun, toisin sanoin eläkekassaan pääsemisen ehtona olevaan ylimpään ikärajaan. Tämän mukaisesti tulisi kaikista nykyään palveluksessa olevista 76 vakinaisesta opettajattaresta 73 osallisiksi eläke-edusta, kun taas 3 vanhinta opettajattarta, jotka huhtikuun alussa 1916, jolloin kassaan näytti olevan liityttävä, olivat ylittäneet mainitun ylimmän ikärajan eivätkä siis pääsisi osallisiksi vakinaisesta eläkkeestä.

Paitsi edellä mainittuja ehtoja olisi sopimuksessa määrättävä kunnan ja eläkekassan välinen oikeussuhde siltä varalta, että kaupunki ottaisi kansanlastentarhat välittömään hoitoonsa, samoin kuin senkin tapauksen varalta, että osakas oltuaan vähintään viisi vuotta kassan osakkaana eroaisi toimestaan. Eläkekassan johtokunta oli valiokunnan tiedustelun johdosta ilmoittanut olevansa valmis oikeuttamaan kaupungin, jos se niin halusi, kansanlastentarhain tultua kunnallistetuiksi, osakkuusajan viiden ensimmäisen vuoden kuluttua, irtisanomisen johdosta saamaan suorittamansa maksut takaisin ynnä 4 % korkoa korolle sekä myöntänyt kaupungille samanlaisen oikeuden, siinä tapauksessa että yksityinen osakas viisi vuotta kassan jäsenenä oltuaan erosi. Jos taas osakas kuoli kuuluttuaan kassaan vähintään kolme vuotta, mutta ennen eläkeikään tuloa, oli ohjesäännön mukaan saaminen maksettava oikeudenomistajalle, tässä tapauksessa kaupungille, mikäli sen suorittamia maksueriä koski. Ainoastaan niissä poikkeustapauksissa, että osakas kuoli osakkuutensa kolmen ensimmäisen vuoden kuluessa tahi erosi viiden ensimmäisen vuoden kuluessa, jäisivät suoritettut maksut ohjesäännön määräysten mukaan kassan hyväksi.

Esillä olevan ehdotuksen mukaan saavutettaisiin eläkekassan osakkuus siten, että kaupunki kerta kaikkiaan suorittaisi vahvistettua pääsymaksua kaikkien nykyään toimessa olevain laitosten puolesta 460 markkaa sekä vuotuista apumaksua hoitokustannuksiin 93 markkaa ynnä kaikkien vakinaisten opettajattarten puolesta vuosimaksut alimmassa eläkeluokassa, Viimeksi mainitut maksut oli valiokunta opettajattarten nykyisen lukumäärän sekä ohjesäännön 16 §:ssä olevan taulun johdolla laskenut Smk:ksi 5,136:90.

Valiokunta ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Helsingin kaupunki, huhtikuusta 1916 lähtien, avustaa eläke-edun hankkimista kunnan kannattamain kansanlastentarhain vakinaisille opettajattarille maksamalla yksityiskoulujen eläkekassaan mainittujen toimihenkilöiden puolesta sekä vahvistetun pääsymaksun ynnä säädetyn vuotuisen apumaksun kassan hoitokustannuksiin että myös osakasten tariffinmukaiset vuosimaksut alimmassa eläkeluokassa, kuitenkin siten, että mainittu apumaksuvelvollisuus ei käsitä niitä nykyään virassa olevia opettajattaria, jotka ovat täyttäneet 51 vuotta,

eikä niitäkään opettajattaria, jotka vastedes tulevat kansanlastentarhain palvelukseen 40 ikävuotta täytettyään;

että kansanlastentarhain johtokunta valtuutetaan edellä mainitua tarkoitusta varten yksityiskoulujen eläkekassan hallinnon kanssa tekemään sopimus puheena olevain toimihenkilöjen osakkuudesta, huomioon ottaen että kaupungille taataan oikeus, jos se niin haluaa, kansanlastentarhain tullessa kunnan laitoksiksi, sittenkuin osakkuusajan viisi ensimmäistä vuotta on kulunut, irtisanomisen johdosta saada takaisin kassaan suorittamansa maksut ynnä 4 % korkoa korolle sekä että kaupungille varataan samallinen oikeus sen tapauksen varalta, että yksityinen osakas kassasta eroaa viisi vuotta osakkaana oltuaan; samoin kuin

että valtuuston budjettivaliokunta saa tehtäväkseen 1916 vuoden menosääntöön merkitä tätä tarkoitusta varten arviolta 5,700 markkaa.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen.

Kansanlastentarhain johtokunnan esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan johtokunnalle 1,980 markan lisämäärärahan käytettäväksi mainittujen laitosten oppilaiden ruokintaan johtokunnan määräyksen mukaan.

Lisämääräraha kansanlastentarhoille.

Niinikään kansanlastentarhain johtokunnan esityksestä ja budjettivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti³⁾ kaupunginvaltuusto:

Kalliinanjanlisäys kansanlastentarhain opettajatarille.

että kaupungin avustamain kansanlastentarhain opettajattaret saavat kalliinanjanlisäystä niiden perusteiden mukaisesti, mitkä kaupunginvaltuusto marraskuun 16 päivänä 1915 on vahvistanut tuollaiseen kaupungin virka- ja palvelusmiehille tulevaan etuun nähden; sekä

että eräiden kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinanjanlisäyksiä varten 1916 vuoden menosäännössä olevaa määrärahaa tämän johdosta korotetaan 5,000 markalla.

Maistraatin kirjelmässä toukokuun 8 päiväältä ilmoitettiin⁴⁾ kaupunginvaltuuston tiedoksi, että koulutoimen ylihallitus oli myöntänyt kaupungille työväenopiston voimassapidosta vuonna 1913 olleiden kustannusten korvaukseksi 8,400 markan valtioavun, josta 3,900 markkaa tuli ruotsinkielisen ja 4,500 markkaa suomenkielisen osaston osalle.

Työväenopistolle myönnetty valtioapu.

Kaupungin työväenopiston yhteisen johtokunnan kirjelmässä marraskuun 23 päiväältä tehdystä esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan työväenopistolle lisämäärärahoja, ruotsinkieliselle osastolle 550 markkaa

Lisämäärärahoja työväenopistolle.

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 5 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 25 §.

— ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 2 §. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 16 §.

alkeiskurssien ja laulunopetuksen kustantamiseen, ilmoitus- ja painatuskulujen suoritukseen sekä heijastuskuvanäytäntöjen toimeenpanemiseen ja suomenkieliselle osastolle 700 markkaa vahtimestarin palkkaukseen.

Määräraha musiikkiopiston orkesterikoululle.

Helsingin musiikkiopiston johtokunnan anomuksesta sekä musiikkilautakunnan ja rahatoimikamarin lausunnot hankittuaan osotti¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,500 markkaa musiikkiopiston orkesterikoulun voimassapitoon syyslukukaudella 1915.

Rauennut kysymys kansliahuoneiston vuokraamisesta venäläiselle sotaväelle.

Sittenkuin majoitustoimikunta oli kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen kansliahuoneiston vuokraamisesta venäläisen sotaväen päällystölle liikekannallepanon varalta sekä valtuusto oli, m. m. rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta, kokouksessaan tammikuun 21 päivänä 1913 palauttanut²⁾ asian kamariin, jotta kamari yksissä neuvoin majoituslautakunnan ja ehkä venäläisten sotilasviranomaisten kanssa laatisi puheena olevan asian järjestämiseksi jonkin muun ehdotuksen kuin minkä kamari oli esittänyt, ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä tammikuun 21 päivältä 1915 olleensa keskusteluissa erinäisten talonomistajain kanssa ja saaneensakin aikaan alustavan sopimuksen tarvittavain huoneistojen saamisesta muualta sekä olleensa kesällä 1914 valmis osottamaan puheena olevaan tarkoitukseen tarpeelliset huoneistot, mutta oli venäläinen sotilaspäällystö sillä välin järjestänyt asian toisin, minkätähden kamari esitti valtuuston päätettäväksi, ettei asia aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi³⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Majoituskustannukset.

Kirjelmässä joulukuun 23 päivältä 1914 ilmoitti maistraatti että, sittenkuin läänin kuvernööri oli, sen johdosta että 67:nnen jalkaväkidivisionan ensimmäisen sairaalan tšekäläisiin rakennuksiin oli ilmaantunut kulkutaudin tapaisen taudin tartuntaa, ryhtynyt toimenpiteisiin maanviljelijä E. Gärkmanin omistamain Helsingin pitäjän Korpaksen tilalla olevain rakennusten luovuttamiseksi mainitun sairaalan käytettäväksi, oli k. senaatti saman kuukauden 3 päivänä määrännyt, että tästä johtuvat menot, 250 markan kuukausivuokra, oli pantava Helsingin kaupungin maksettavaksi.

Asiaa esiteltäessä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto senaatin päätöksen saatettavaksi rahatoimikamarin ja majoituslautakunnan tiedoksi.

Vuokrarahoja sotilashenkilöille.

Kirjelmässä maaliskuun 22 päivältä alisti majoituslautakunta, saiko vuokrarahoja tilauksesta osottaa maksettavaksi olomajoitustariffiin mukaan sellaisten sotilashenkilöiden palveluksessa oleville sotilashenkilöille, jotka sodan puhjetessa olivat olleet ja edelleen olivat tänne

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 15 §. — ²⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 124. —

³⁾ Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 6 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 3 §.

sijoitettuina, sekä että kaupunginvaltuusto k. seuaatilta pyytäisi lähempää selitystä senaatin edellisen helmikuun 2 päivänä samasta asiasta tekemään päätökseen.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, epäämällä nykyään majoituslautakunnan esityksen kääntymisestä senaatin puoleen esillä olevassa asiassa, että komendanttihallituksen ja piirisotilaspäällikköhallituksen palveluksessa oleville henkilöille sai maaliskuun 1 päivästä 1915 lähtien osottaa maksettavaksi vuokratrahoja olomajoitustariffiin mukaan, mutta että tätä etua ei ollut ulotettava näihin hallituksiin tilapäisesti komennettuihin henkilöihin.

Majoituslautakunnan kirjelmässä marraskuun 23 päivältä tehdystä esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti²⁾ kaupunginvaltuusto, muuttamalla lokakuun 6 päivänä 1914 tekemäänsä päätöstä sotilashenkilöille maksettavista vuokratrahoista³⁾, että se määrä, minkä vuokratrahoja sai maksaa arvoluokkiin kuuluville sotilashenkilöille, jotka oli tänne määrätty paraikaa jatkuvan sodan puhjettua, oli tammikuun 1 päivästä 1916 oleva 172 markkaa 50 penniä kuukaudessa viiteen ylimpään arvoluokkaan kuuluville ja 86 markkaa 25 penniä kuukaudessa johonkin yhdeksästä alimmasta arvoluokasta kuuluville henkilöille.

Majoituslautakunnan kirjelmässä helmikuun 4 päivältä tehdystä esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto mainitun lautakunnan sihteerille, sen lisäksi mitä asiasta oli aikaisemmin määrätty, 50 markan lisäpalkan kuukaudessa, niin kauan kuin majoitusta sodan aikana jatkui.

Edelleen myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan esityksestä 200 markan lisäyksen kuluvaan vuoden menosäännössä olevaan lautakunnan tarverahain määrärahaan, ja oli tämä rahamäärä maksettava valtuuston käyttövaroista.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 3,000 markkaa lisäykseksi Rantatorin kauppahallin vedenkulutusmäärärahaan.

Sittenkuin kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli herättänyt kysymyksen toimenpiteisiin ryhtymisestä kattilakivimuodostuksen vähentämiseksi kaupungin vesijohtovedessä sekä terveydenhoitolautakunta ja rahatoimikamari olivat antaneet lausunnot asiasta samoin kuin kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 28 päivänä 1911 lähettänyt⁷⁾ asian lisälausunnon saamiseksi terveydenhoitolautakun-

Korotettuja vuokratrahoja sotilashenkilöille.

Tilapäinen lisäys majoituslautakunnan sihteerin palkkaan.

Lisäys majoituslautakunnan tarverahain määrärahaan.

Lisämääräraha kauppahallia varten.

Ruennut kysymys vesijohtoveden puhdistamis- ja neutralisointimenettelyn muuttamisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 16 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 20 §. —

³⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 109. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 12 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 14 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 12 §. — ⁷⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 144 ja seur.

taan, antoi lautakunta huhtikuun 17:nä 1913 päivätyn lausunnon asiasta¹⁾.

Teknillisten laitosten hallituksen ja rahatoimikamarin edelleen lausuttua¹⁾ mielensä asiasta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto, ettei kysymys vesijohtoveden puhdistamis- ja neutralisoimismenettelyn muuttamisesta aiheuttanut muuta toimenpidettä.

Kaasun laatu.

Kirjelmässä kesäkuun 7 päivältä mainitsi kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että kaupungin kaasulaitoksen oli kivihiilien puutteessa täytyntä kaasua valmistaessaan käyttää tavallisiakin polttoaineita, mutta että tämän sekakaasun lämpöarvo oli ainoastaan 60 % kivihiilikaasun säännöllisestä lämpöarvosta, ja esitti hallitus sentähden kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaasulaitos saisi toistaiseksi toimittaa kaasua, jonka lämpöarvo oli noin 3,000 lämpöyksikköä.

Kaupunginvaltuusto myöntyi³⁾ esitykseen.

Kaasulaitoksen määrärahan muutettu käyttäminen.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä syyskuun 1 päivältä tehdystä esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto, että kaasulaitoksen budjetissa jäljellä olevista määrärahoista:

kivihiiliä varten	Smk. 525,000: —
ammoniakin valmistusta varten	» 20,000: —
kaasunpuhdistusta varten	» 3,000: —
	<u>Smk. 548,000: —</u>

sai vuonna 1915 käyttää:

vesikaasun valmistamiseen . . . ,	Smk. 103,000: —
puukaasun »	» 301,500: —
kaasukojeiden tarkistamiseen	» 6,000: —
	<u>Smk. 410,500: —</u>

Lisämäärärahoja sähkölaitokselle.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä lokakuun 27 päivältä tehdystä esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan sähkölaitokselle lisämäärärahoja yhteensä 32,000 markkaa.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto seuraaville henkilöille vuotuista eläkettä alempana mainitut määrät:

joulukuun 22 päivänä 1911 vahvistettujen eläkeperusteiden mukaan:

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 55 v. 1914. — ²⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 11 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 22 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 12 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 11 §.

Marian sairaalan portinvartijalle J. V. Kallströmille 208 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1915¹⁾;

maistraatin ja raastuvanoikeuden arkiston ent. apulaiselle leskirouva A. Landgrenille 420 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1915²⁾;

vesijohtolaitoksen ylikoneenkäyttäjälle A. N. Ljungdellille 840 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä, jona hän on eronnut toimestaan³⁾;

palolaitoksen kersantille J. V. Henrikssonille 1,800 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä, jona hän on eronnut toimestaan⁴⁾; ja

oikeusneuvosmies K. A. Nybergille 6,000 markkaa, maksettavaksi joulukuun 1 päivästä 1915⁵⁾; sekä

huhtikuun 15 päivänä 1913 vahvistettujen eläkeperusteiden mukaan:

parmaaja P. Hakkaraiselle 504 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä, jona hän on eronnut toimestaan⁶⁾;

parmaaja E. J. Kiiliäiselle 564 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä, jona hän on toimestaan eronnut⁷⁾;

parmaaja H. V. Kyrklundille 474 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä, jona hän on toimestaan eronnut⁸⁾;

kivenhakkaaja K. E. Lundgrenille 600 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1915⁹⁾;

työmies B. Johanssonille 684 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1915¹⁰⁾; ja

lyhdynsyttyttäjä J. V. Saleniukselle 660 markkaa, maksettavaksi kesäkuun 1 päivästä 1915¹¹⁾.

Sitä vastoin epäsi kaupunginvaltuusto leskironva F. Kvarnströmin¹²⁾, vahtimestarinleski V. F. Petterssonin¹³⁾ ja kaupungin huuto-kauppakamarin ent. vahtimestarin A. V. Bärlund-Terhon¹⁴⁾ eläkeanomukset.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto seuraaville henkilöille vuotuista elinkautisapurahaa alempana mainitut määrät, nimittäin:

kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajalle everstiluutnantti G. Mé-
lartille 1,600 markkaa, huhtikuun 1 päivästä 1915 lukien¹⁵⁾;

Eläke portin-
vartija J. V.
Kallströmille.
Eläke leskiron-
va A. Land-
grenille.

Eläke yliko-
neenkäyttäjä
A. N. Ljung-
dellille.

Eläke kersantti
J. V. Henriks-
sonille.

Eläke oikeus-
neuvosmies K.
A. Nybergille

Eläke parmaaja
P. Hakkarai-
selle.

Eläke parmaaja
E. J. Kiiliäi-
selle.

Eläke parmaaja
H. V. Kyrk-
lundille.

Eläke kiven-
hakkaaja K E
Lundgrenille.

Eläke työmies
B. Johans-
sonille.

Eläke lyhdy-
syttyttäjä J. V.
Saleniukselle.

Evättyjä eläke-
anomuksia.

Apuraha evers-
tiluutnantti G.
Mélartille.

1) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 21 §. — 2) Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 4 §. — 3) Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 19 §. — 4) Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 20 §. — 5) Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 3 §. — 6) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 20 §. — 7) Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 27 §. — 8) Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 21 §. — 9) Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 22 §. — 10) Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 11 §. — 11) Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 18 §. — 12) Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 23 §. — 13) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 33 §. — 14) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 35 §. — 15) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 16 §.

- Apuraha leski- maistraatin ja raastuvanoikeuden arkiston ent. apulaiselle leski-
rouva A. Landgrenille. kirova A. Landgrenille 580 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1915 lukien sekä suoritettavaksi mainitulta vuodelta valtuuston käyttövaroista¹⁾);
- Apuraha kasvat- Toivoniemen kasvatuslaitoksen johtajattarelle I. L. Walldénille
laitoksen 300 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päi-
johtajattarelle I. L. Walldénille. västä, jona hän on virastaan eronnut²⁾);
- Apuraha profes- taideteollisuuskeskuskoulun johtajalle professori E. S. Nordströmille
sori E. S. Nordströmille. 3,000 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päi-
västä, jona hän on toimestaan eronnut³⁾);
- Apuraha kone- koneenkäyttäjänleski V. Andstenille 240 markkaa, maksettavaksi
käyttäjän- kesäkuun 1 päivästä 1915 sekä mainitulta vuodelta suoritettavaksi
leski V. Andstenille. valtuuston käyttövaroista⁴⁾);
- Apuraha sairaa- sairaanhoitajatar J. Strandbergille 480 markkaa, maksettavaksi
nhoitajatar J. Strandbergille. marraskuun 1 päivästä 1914 lukien sekä mainitulta vuodelta ja vuo-
delta 1915 suoritettavaksi valtuuston käyttövaroista⁵⁾);
- Apuraha toi- toimittaja F. J. Valbäckille 600 markkaa, maksettavaksi marras-
mittaja F. J. Valbäckille. kuun 1 päivästä 1915 lukien sekä mainitulta vuodelta suoritettavaksi
Valbäckille. valtuuston käyttövaroista⁶⁾); ja
- Apuraha ent. ent. kaupunginpalvelijalle C. V. Åkermanille 400 markkaa, mak-
kaupunginpal- settavaksi heinäkuun 1 päivästä 1915 lukien sekä mainitulta vuodelta
velijalle C. V. Åkermanille. suoritettavaksi valtuuston käyttövaroista⁷⁾).
- Evättyjä apu- Ent. vahtimestarin F. M. Lindqvistin⁸⁾ työntekijään K. Johansonin⁹⁾ ja M. Hakomäen¹⁰⁾ sekä ent. kaasulaitostyöläisen J. Salmion¹¹⁾
rahan korotus- anomukset heille aikaisemmin myönnettyjen apurahain korottamisesta
anomuksia. kaupunginvaltuusto epäsi.
- Evätty apura- Samaten epäsi¹²⁾ kaupunginvaltuusto sairaanhoitajatar V. Peltosen
han anomus. anomuksen saada vuotuinen apuraha.
- Määräraha Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esityk-
muurarimestari Alex. Ärtin rahastosta. sestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan osotti¹³⁾ kaupungin-
raha- valtuusto muurarimestari Alex. Ärtin rahastosta 3,500 markkaa kurs-
sien järjestämiseksi kesäkuukausina vuonna 1915 kaupungin ruotsin- ja
suomenkielisten kansakoulujen oppilaille n. s. Ärtin koulupuutarhassa.
- Stipendejä ja Sittenkuin kauppias K. H. Renlund-vainaja oli Helsingin kau-
palkintoja K. H. Renlundin pungille testamentannut m. m. 50,000 markkaa rahatoimilaitoksen hoi-
stipendi- ja dettavaksi rahastoksi, jonka korkovarot käytetään palkinnoiksi ja sti-

1) Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 4 §. — 2) Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 21 §.
— 3) Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 20 §. — 4) Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 16 §. —
5) Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 27 §. — 6) Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 19 §. — 7) Valt.
pöytäk. marrask. 2 p. 34 §. — 8) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 32 §. — 9) Valt. pöy-
täk. marrask. 16 p. 18 §. — 10) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 31 §. — 11) Valt. pöytäk.
jouluk. 14 p. 32 §. — 12) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 30 §. — 13) Valt. pöytäk.
huhtik. 13 p. 26 §.

pendeiksi sekä matka-apurahoiksi Helsingin käsiammattiliikkeissä ja tehtaissa palvelevien oppilaiden ja nuorempain työläisten kehottamiseksi käymään käsityöläiskoulua tai muuta heitä varten olevaa oppilaitosta, sekä kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan maaliskuun 24 päivänä 1908 antanut rahatoimikamarin tehtäväksi¹⁾ valtuustolle lähettää ehdotuksen lähemmiksi määräyksiksi mainitun lahjoitusrahaston käyttämisestä, ilmoitti kamari kirjelmässä²⁾ toukokuun 14 päivästä että puheena olevan rahaston, jonka nimenä kaupungin tileissä oli „K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahasto käsiammatti- ja tehdastyöläisiä varten“, korkovarot, jotka kaupungin lahjoitusrahastojen 1914 vuoden tilinpäätökseen oli merkitty 1,736 markaksi 50 penniksi, vuonna 1915 ensi kerran voitiin käyttää, ja esitti kamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahaston käsiammatti- ja tehdastyöläisiä varten korkovarot on toistaiseksi käytettävä taide-teollisuuskeskuskoulun, alempain käsityöläiskoulujen ja työväenopiston alkeisoppikurssien oppilaiden stipendeiksi, palkinnoiksi ja matka-stipendeiksi;

että rahatoimikamarin on vuosittain käytettävänä olevat korot harkinnan mukaan jaettava edellä mainittujen kolmen koulun kesken; sekä

että asianomaisten koulujohtokuntain asia on lähemmin määrätä stipendien tai palkintojen antamistavasta, valita stipendiaatit sekä vuosittain rahatoimikamariin antaa kertomus stipendien käyttämisestä.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi kaupunginvaltuusto³⁾ rahatoimikamarin esityksen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa ilmoittivat kauppias K. H. Renlund-vainajan kuolinpesän selvitysmiehet, valtioneuvos M. Hallberg ja kauppaneuvos Hj. Schildt, että kauppias Renlund oli toukokuun 2 päivänä 1905 laaditussa testamentissaan määrännyt jäämistöstään 500,000 markkaa käytettäväksi „K. H. Renlundin säätiö Suomen käytännöllis-geologista tutkimusta varten“ nimisen säätiön perustamiseksi, jonka tarkoituksena olisi edistää malmien ja hyödyllisten kivennäisten ynnä teknillisiin tarkoituksiin kelpaavain vuori- ja maalajien etsimistä Suomessa sekä mikäli mahdollista antaa opastusta niiden käyttämisen ja menekin edistämiseksi. Säätiötä hoitaisi ja hallitsisi johtokunta, jonka kotipaikka olisi Helsingin kaupungissa ja johon kuuluisi viisi siten valittua palkatonta jäsentä, että k. Aleksanterin yliopiston konsistori valitsisi yhden palveluksessaan olevan mineralogian tahi geologian opettajan sekä Helsingin kaupunginvaltuusto kaksi käytännöllistä ja liiketoimiin perehtynyttä miestä, minkä ohessa testa-

palkintorahastosta.

K. H. Renlundin säätiö Suomen käytännöllis-geologista tutkimusta varten.

¹⁾ Ks. 1908 vuod. kert. siv. 127. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35. — ³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 10 §.

mentintekijä oli johtokunnan jäseniksi valinnut eversti F. Sohlbergin ja valtioneuvos Hallbergin. Yliopiston valitseman jäsenen erotessa tulisi hänen sijaansa toinen samalla tavalla valittu jäsen, mutta sijan jäädessä tyhjäksi jonkun muun jäsenen jälkeen valitsisivat uuden jäsenen hänen sijaansa joka toinen kerta johtokunnan jäljellä olevat jäsenet ja joka toinen kerta kaupunginvaltuusto. Ilmoittaen olevansa tilaisuudessa maksamaan mainitun lahjoitusmäärän selvitysmiehet esittivät, että kaupunginvaltuusto, siinä tapauksessa että se suostui täyttämään testamentintekijän toivomuksen, valitsisi kaksi jäsentä johtokuntaan.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto puheena olevaan esitykseen myöntyen edellä mainitun säätiön johtokunnan jäseniksi valita herra Elvingin ja insinööri A. von Julinin.

Matkastipendi
Gustav Pauligin
lahjoitusra-
hastosta,

Rahatoimikamarin esityksestä antoi²⁾ kaupunginvaltuusto Gustav Pauligin lahjoitusrahaston 1916 vuoden stipendin, 3,000 markkaa, ylioppilas V. Garoffille.

Karl Magnus
Kullmanin ra-
haston ja loma-
rahaston kor-
koverain käyt-
täminen.

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen johtokunnan kaupunginvaltuustolle Karl Magnus Kullmanin rahaston ja lomarahaston korkoverain käyttämistä koskevasta asiasta tekemän esityksen johdosta sekä rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti³⁾ kaupunginvaltuusto:

että mainittujen rahastojen korkoverat vuosittain annetaan Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle ja Helsingin kaupungin kansakoulujen opettajainliitolle käytettäväksi tilaisuuden hankkimiseen kaupungin ruotsin- ja suomenkielisten kansakoulujen oppilaille oleskella kesäiseen aikaan maalla;

että korkoverat on kaupungin kansakoulutarkastajain jaettava likimain suhteellisesti mainittujen koulujen oppilaslukuun;

että, jos toinen yhdistys jonakin vuonna ei järjestä kesäsiirtoloja, on saman vuoden korot kokonaan annettava toiselle yhdistykselle, sillä edellytyksellä että se ryhtyy toimenpiteisiin kesävirikistykseen hankkimiseksi kansakouluoppilaille; sekä

että korkoveroja jaettaessa lahjakirjain määräyksiä noudatetaan.

Aviopuolisojen
Isak Mattsson-
Kivilän avus-
tusrahasto.

Kirjelmässä marraskuun 25 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että talonomistajanleski S. Mattsson-Kivilä oli edellisen toukokuun 11 päivänä laatimassaan testamentissa määrännyt, että hänen jäämistönsä oli kokonaan tuleva Helsingin kaupungille sekä hoidettava „aviopuolisojen Isak Mattsson-Kivilän avustusrahaston“ nimisenä erityisenä rahastona, jonka korot on 100 markan suuruisina erinä jaettava joululahjoiksi Helsingin kaupungista kotoisin oleville vähävaraisille ja

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 24 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 10 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 16 §.

ja kivulloisille henkilöille tai perheille, sekä että kamari oli, sittenkuin testamentti laatijansa marraskuun 20 päivänä kuoltua oli annettu kamariin, ryhtynyt selvityttämään pesää, johon kuuluu Onlunkylässä sijaitseva palstatila siinä olevine huvilarakennuksineen ja ulkohuoneineen, jotka oli palovakuutettu 25,000 markasta, Kansallisosakepankkiin talletettuja varoja 52,000 markkaa, käteistä rahaa noin 4,000 markkaa ja erinäistä irtainta omaisuutta eli, pois luettuna vainajan hautauskulut, maksamattomat laskut y. m., kaikkiaan noin 70,000 markkaa; ja esitti kamari samalla, että kaupunginvaltuusto päättäisi Helsingin kaupungin puolesta vastaanottaa mainitussa testamentissa kaupungille lahjoitetun omaisuuden ja valtuuttaa kamarin ryhtymään kaikkiin toimenpiteisiin kaupungin testamenttiin perustuvan oikeuden valvomiseksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ rahatoimikamarin esityksen.

Kirjelmässä joulukuun 2 päivältä mainitsi rahatoimikamari ent. apteekkarin C. H. Hedbergin kamarille ilmoittaneen, että hän ja hänen lokakuun 6 päivänä 1915 kuollut vaimonsa O. I. Hedberg olivat toukokuun 13 päivänä 1911 laaditulla keskinäisellä testamentilla määränneet:

Aviopuolisojen
C. H. ja O. J.
Hedbergin tes-
tamentti.

että kumpaisenkin aviopuolison kuoltua kaikki jäämistö annetaan Helsingin kaupunkikunnalle;

että jo jommankumman aviopuolison kuoltua jälkeenalävän aviopuolison on velvollisuus pitää huolta, että kunta saa pesän kiinteistöihin kiinnityksen 40,000 markkaa vastaavalle rahamäärälle tai, jos kiinteistöt tahi jokin niistä on myyty, arvopapereita samaan määrään, mikä oli tarkoitus kiinnityksellä taata, ollen kuitenkin jälkeenalävä aviopuoliso oikeutettu elinaikanaan kantamaan näiden arvopaperien koron tai osingon;

että kumpaisenkin aviopuolison kuoltua kaikki jäämistö on heti otettava kunnan haltuun ja mahdollisimman pian edullisimmalla tavalla muutettava selväksi rahaksi;

että rahoista on päältäjaon otettava edellä mainitut 40,000 markkaa, jonka summan vuotuinen korko on jaettava tasan kaupunkilähteyksen ja rouvasväenyhdistyksen kesken sekä käytettävä kunnasta kotoisin olevain turvattomain tai paheellisten taikka huolimattomain vanhempain huonosti hoidettujen lasten, etusijassa 10 vuotta nuorempain, kustantamiseksi elätteelle vakavasti kristillismielisten maanviljelijäin luo maaseudulle; sekä

että mitä pesän varoista ehkä on jäljellä, sittenkuin edellä mainittu summa siitä on erotettu ja lisäksi erinäiset henkilöt ovat saaneet testamentissa mainitut rahamäärät, perustetaan rahasto, joka olisi kun-

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 8 §.

nan hallinnon hoidettava ja jonka korot olisi vuosittain joulun aikaan erisuuruisina erinä jaettava säätyläisluokkaan kuuluville kunnan köyhille.

Samalla oli apteekkari Hedberg, joka puolestaan oli valvonut puheena olevan testamentin, ilmoittanut, että hän, jolla oli hallussaan Konstantininkadun taloon ja tonttiin n:o 5 tässä kaupungissa kiinnitetty 60,000 markan määräinen velkakirja, joka oli irtisanottu maksettavaksi marraskuun 30 päivänä 1916, halusi siitä edellä mainituin ehdoin kaupungille suorittaa puheena olevat 40,000 markkaa käteisellä. Taatakseen kaupungille varain saamisen oli apteekkari Hedberg ilmoittanut suostuvansa kaupungille siirtämään tai panttaamaan edellä mainitun velkakirjan 40,000 markkaan asti, sillä ehdolla että sai nostaa velkakirjan jäljellä olevan määrän ynnä koron koko summalle, minkä ohessa apteekkari Hedberg, ilmoittaen että testamentissa lahjoilla muistetuista henkilöistä oli viisi kuollut, oli pyytänyt tietoa, suostuiko kaupunki edellä mainituilla ehdoilla vastaanottamaan ja hoitamaan puheena olevia testamenttivaroja.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi Helsingin kaupungin puolesta vastaanottaa puheena olevassa testamentissa kaupungille lahjoitetun omaisuuden sekä valtuuttaa kamarin ryhtymään kaikkiin toimenpiteisiin testamenttiin perustuvan kaupungin oikeuden valvomiseksi.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen; minkä ohessa valtuusto päätti kirjelmässä apteekkari Hedbergille lausua kaupungin kiitoksen lahjoituksesta.

Htuanti Helsingin anniskeluosakeyhtiölle.

Kirjelmässä huhtikuun 14 päivästä Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunta ilmoitti, että vuodelta 1914 vahvistetun tilinpäätöksen mukaan Helsingin kaupungille tuli yhtiön voitosta mainitulta vuodelta 196,967 markkaa 39 penniä, joka rahamäärä kesäkuun 9 päivänä 1892 paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkiviinajuomain myymisestä y. m. annetun asetuksen määräysten mukaan olisi huhtikuun kuluessa asianomaiseen paikkaan suoritettava, mutta että yhtiö kuitenkin nykyään vallitsevan tilan johdosta, yhtiön liikkeen ollessa hallituksen määräyksestä keskeytettynä määräämättömäksi ajaksi, oli kykenemätön täyttämään mainittua velvollisuuttaan. Yhtiökokouksessa huhtikuun 10 päivänä 1915 tehdyn päätöksen johdosta johtokunta sentähden ilmoitti, ettei yhtiö nykyään kyennyt suorittamaan mainittuja voittovaroja, ennenkuin yhtiön liike jälleen oli jonkin aikaa ollut käynnissä.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto, saattaakseen anniskeluyhtiölle mahdolliseksi suorittaa

1) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 14 §. — 2) Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 19 §.

kaupungille tulevan voittovarain osuuden, kaupunginkassasta myöntää yhtiölle mainittua osuutta vastaavan etuainin eli 196,967 markkaa 39 penniä korkoineen maksettavaksi kaupungille takaisin, niin pian kuin yhtiöllä oli siihen varoja käytettävänä.

Suomen voimistelunopettajaliiton kaupunginvaltuustolle tekemään anomukseen ¹⁾, että ne 364 markkaa 65 penniä, mitkä 1914 vuoden päättyessä olivat jäljellä liitolle Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovarain osuudesta myönnetystä 5,000 markan määrärahadista, saisi käyttää soutuveneiden sekä leikki- ja urheiluvälineiden ostoon, valtuusto myöntyi ²⁾.

Niinikään myöntyi kaupunginvaltuusto sosialilautakunnan esitykseen ²⁾, että Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunta oikeutettaisiin toimikautena 1915—16 käyttämään se noin 3,000 markan suuruisen määrä, mikä kevätlukukauden 1915 päättyessä oli käyttämättä mainitulle keskustoimikunnalle edellä mainituista voittovaroista myönnetystä 18,000 markan määrärahadista.

Ehdotusta Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden voittovarain kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi laatimaan asetettu kaupunginvaltuuston valiokunta antoi asiasta toukokuun 17:nä päivätyn mietinnön ³⁾. Siinä valiokunta esitti m. m. seuraavaa:

Saadun tiedon mukaan oli kaupungille vuodelta 1914 tuleva anniskeluosakeyhtiön voittovarain osuus 196,967 markkaa 39 penniä. Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen johdosta juovutusjuomavoittovarain ylijäämästä perustetussa voittovarainrahastossa oli joulukuun 31 päivänä 1914 143,320 markkaa 21 penniä, josta määrästä 3,738 markkaa 68 penniä oli kasvaneita korkoja. Koulutoimen ylläpidon antaman tiedon mukaan oli sanottu hallitus myöntänyt 1,947 markkaa 11 penniä mainittuun tarkoitukseen, ja kaupunginvaltuuston helmikuun 16 päivänä 1915 tekemän päätöksen mukaan oli tänä rahamäärä otettava huomioon juovutusjuomavoittovaroja jaettaessa. Valtuuston marraskuun 25 päivänä 1913 vahvistamain, juovutusjuomavoittovarain käyttämisestä koskevien sääntöjen 7 kohdan mukaan oli voittovarainrahaston pääomasäästö pysytettävä vähentämättömänä, jota vastoin rahaston korkovarot oli aiottu etusijassa käytettäväksi sellaisen olojen järjestämiseen, joita voi syntyä väkijuomaliikkeen rajoittamista tai lakkauttamista tarkoittavain, syvempään käypäin toimenpiteiden johdosta, mutta kaupunginvaltuusto voi kuitenkin, kun asiantaajat vaativat, käyttää niitä muihinkin yleishyödyllisiin tarkoituksiin, ei kuitenkaan sellaisiin, joista kunta itse oli velvollinen pitämään

Oikeus myönnettyjen, mutta käyttämättömain määrärahojen käyttämiseen.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden voittovarain jakaminen ja sen yhteydessä valtuuston käyttövaroista myönnetyt määrärahat.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 18 §. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 29.

huolta jäseniänsä verottamalla. Huomioon ottaen edellä mainitut määräykset ja kun nykyolot vaativat käyttämään rahaston korkovaroja puheena oleviin tarpeisiin, oli valiokunta laatinut ehdotuksensa sillä edellytyksellä, että käytettäviä juovutusjuomavoittovaroja oli

kaupungin osuus anniskeluyhtiön vuosivoitosta	Smk. 196,967: 39
kasvaneita korkoja	„ 3,738: 68
edellä mainittu valtion apumaksu	„ 1,947: 11
	<hr/>
	Yhteensä Smk. 202,653: 18

Kun kaupunginvaltuusto jo joulukuun 1 päivänä 1914 oli myöntänyt anniskeluosakeyhtiölle 35,000 markan määrärahan Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon, mikä rahamäärä oli maksettu edeltäpäin kaupunginkassasta, oli siis jaettavana 167,653 markkaa 18 penniä. Kaikkiaan oli määrärahoja haettu 388,170 markkaa 19 penniä, tähän luettuna ylempänä mainittu, anniskeluosakeyhtiölle edeltäpäin maksettu määrä.

Kun anniskeluvoittovaroista haettujen määrärahan summa siis noin 186,000 markalla ylitti käytettävänä olevain voittovarain määrän eikä avustusta näistä varoista sentähden voitaisi antaa läheskään kaikille sitä hakeneille yrityksille, oli valiokunta harkitessaan niitä periaatteita, joita jakamisessa olisi noudatettava, tullut yksimielisyyteen siitä, että ainoastaan ne yritykset, jotka jo aikaisemmin olivat avustusta saaneet, voivat nykyään tulla huomioon otetuiksi. Harkitessaan sitten kysymystä, mitä aikaisemmin kannatettuja yrityksiä olisi edelleen kannatettava, jottei niiden tunnustetusti yhteiskuntaa hyödyttävä toiminta keskeytyisi, ja minkä yritysten toiminta taas oli sellainen, ettei sen keskeytyminen joksikin ajaksi, jos se olisi seurauksena avustuksen puutteesta, tuottaisi yhteiskunnalle mainittavaa haittaa taikka että se voi jatkaa omin avuin, oli valiokunta katsonut voivansa näihin kahteen jälkimäiseen ryhmään lukea yritykset, joiden tarkoituksena oli edistää soitantoa, tanssia, voimistelua ja urheilua, sekä lisäksi nuoriso- ja raittiusliikkeen joka viimeksi mainittu pyrkimys voimassa olevan juovutusjuomakiellon johdosta ei ollut näyttänyt olevan erityisen avustuksen tarpeessa, eräät sairaanhoito- ja opetuslaitokset, eräät armeliaisuusyritykset y. m. Näiden yritysten puolesta tehdyt avustusanomukset oli valiokunta puolestaan yleensä ehdottanut evättäviksi.

Toimitettuaan tämän erottelun, minkä johdosta syrjäytettyjen hakemusten edustama summa nousi noin 65,000 markkaan, ja lisäksi noin 45,000 markalla vähennettyään niitä yhteiskunnalle hyödyllisiä yrityksiä varten anottuja määrärahoja, joiden valiokunta oli katsonut avustusta tarvitsevan ja ansaitsevan, oli puollettujen määrärahan

summa 75,700 markalla ylittänyt käytettävänä olevain voittovarain määrän. Tämän johdosta oli valiokunta vieläkin jakanut avunsaajat kahteen ryhmään. Toiseen oli valiokunta lukenut yritykset, joitten oli sen mielestä etusijassa ja joka tapauksessa saatava avustusta juovutusjuomavoittovaroista ja jommoisia erittäinkin olivat pienten lasten hoito sekä kesävirikistuksen hankkiminen lapsille ja nuorukaisille, ja toiseen ryhmään taas osin yritykset, jotka toimintansa laadun johdosta yleensä kävi asettaminen verotusvaroilla kannatettujen yritysten vertaisiksi, ja osin tarkoitukset, joita, vaikkeivät olleetkaan yhtä tärkeitä kuin ensimmäiseen ryhmään kuuluvat, valiokunta kuitenkin oli katsonut olevan kannatettava ja joille apuraha näytti olevan osotettava kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti myöntää:

Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtolakomitealle kesäoleskelun hankkimiseksi lapsille 4,200 markkaa;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen kesäsiirtolatoimikunnalle 11,000 markkaa sekä tuberkulootisten oppilaiden virkistyskodin voimassapitoon ja risatautisten oppilaiden pitämiseksi Högsandin parantolassa 5,000 markkaa;

Helsingin suomenkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen kesäsiirtolatoimikunnalle 25,000 markkaa;

Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle sen lasten- ja nuorisohoitotoimintaa varten ja etusijassa veistolaitoksen järjestämiseksi laiminlyötyjä kaupunkilaispoikia varten 10,000 markkaa;

Maitopisara-yhdistykselle sen toiminnan hyväksi 5,000 markkaa;

lastenhoidon edistämisyhdistykselle sen yleisiin tarkoituksiin 10,000 markkaa ja Pippingsköldin turvakotia varten 2,000 markkaa;

Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle jaettavaksi erinäisille raittiusyhdistyksille niiden toiminnan hyväksi, n. s. kotikäyntitoimintaa, kurseja ja esitelmiä, raittiusnäyttelyä sekä keskustoimikunnan toimistoa varten yhteensä 4,453 markkaa 18 penniä;

Helsingin palvelijataryhdistykselle sen palvelijatarkodin voimassapitoon 4,000 markkaa;

Valkonauha-yhdistykselle sen kahta lastenkotia varten 10,000 markkaa;

kaupunkilähetykselle lasten veisto- ja ompelukoukoksia sekä puutarhatyötä, köyhäin, heikkojen lasten kesäsiirtolaa, lähetyksen poika- ja tyttökotia, nuorisokirjastoa sekä halkotarhaa varten 12,000 markkaa; köyhäin lasten työkotien toimikunnalle sen kahden aikaisemman

1) Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 18 §.

sekä vuonna 1914 perustetun kolmannen työkodin voimassapitoon vuonna 1915 yhteensä 19,000 markkaa;

rouvasväenyhdistykselle sen lastenkotia varten 6,000 markkaa;
pelastusarmeijalle sen sosiaalisen työn voimassapitoon ja laajentamiseen 10,000 markkaa; sekä

Helsingin anniskeluosakeyhtiölle Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain laitosten voimassapitoon 30,000 markkaa.¹

Tästä johtuviin menoihin käytettäisiin ennen käyttämätön osa Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden voitosta kaupungille tulevaa osuutta eli 161,967 markkaa 39 penniä, mainitun vuoden päättyessä kertyneet voittovarain rahaston korot 3,738 markkaa 68 penniä sekä valtion kaupunginkassaan suorittama apumaksu kansakoululasten kesävirkestystä varten 1,947 markkaa 11 penniä eli yhteensä siis 167,653 markkaa 18 penniä.

Edelleen päätti kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää:

professorinrouva H. Vaseniukselle y. m. lastenseimen voimassapitoon Fredrikserissä 4,000 markkaa;

neideille Th. Vuorenhimolle ja E. Boreniukselle Hermannin lastentarhan lastenseimeä varten 3,000 markkaa;

neideille E. Olinille, L. Stoltzenbergille ja L. Wendellille Töölön työtupaa varten 600 markkaa;

neiti B. Hannénille lasten työkoulua varten 1,000 markkaa;

rouva N. Krogerukselle lasten työtupaa varten 3,400 markkaa;

ungdomsförbundet Fylgialle sen toimintaa varten 1,000 markkaa;

Helsingin kuuromykkäyhdistykselle kuuromykkäin opetusta ja yhdistyksen lastentarhakoulua varten 1,000 markkaa;

kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnalle mainittujen koulujen köyhäin oppilaiden ravitsemiseksi 7,500 markkaa;

kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalle mainittujen koulujen köyhäin oppilaiden ravitsemiseksi 15,000 markkaa;

Arbetets vänner yhdistykselle kesätyöskentelyn järjestämiseksi lapsille 1,200 markkaa;

saman yhdistyksen Sörnäsin-osastolle sen lastenkesäpuutarhaa varten 1,500 markkaa;

saman yhdistyksen ent. läntisen haaraosaston jäsenille kesätyöskentelyn järjestämiseksi 2,500 markkaa;

Risatautisten lasten parantolayhdistykselle 3,000 markkaa;

Maitopisara-yhdistykselle sen toiminnan hyväksi 4,000 markkaa;

Konvalescenthem-Toipumakoti-yhdistykselle 5,000 markkaa;

hammaslääkäri A. Aspelundille hänen yksityisen kansakouluhammaspoliklinikkansa voimassapitoon 10,000 markkaa;

Martta-yhdistyksen Helsingin-osastolle työläisnaisten ruuanlaitto-kursseja varten 3,000 markkaa;

Helsingin talousopistolle työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten 1,000 markkaa;

Valkonauha-yhdistykselle sen suojelutoimintaa varten 1,000 markkaa;

Suomen naisyhdistykselle työläisnaisten kesäsiirtolaa varten 1,500 markkaa;

Sokeain ystävät yhdistykselle sen työkoulua varten 1,500 markkaa; sekä

hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistyksen toiminnan tukemiseksi työn jakamisessa naisille 4,000 markkaa, eli yhteensä siis 75,700 markkaa.

Muutoin päätti kaupunginvaltuusto:

että ne yhdistykset, seurat ja yksityishenkilöt, joille avustuksia oli myönnetty, asetettiin säädetyn valvonnan alaisiksi varain asianmukaiseen käyttöön nähden siten, että:

työtupain ja lastenseimien sekä kansanlastentarhain kesäsiirtolain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat olivat kansanlastentarhain johtokunnan alaiset;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykset, ungdomsförbundet Fylgia ja Helsingin kuuromykkäyhdistys asianomaisten kansakoulujohtokunnan alaiset;

Nuorten miesten kristillinen yhdistys, lasten työskentelykurskien ja kesäpuutarhain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat, Valkonauha-yhdistys lastenkotiensa puolesta, köyhäin lasten työkodit sekä kaupunkilähetys ja rouvasväenyhdistys vastaanottokotiensa puolesta kasvatuslautakunnan alaiset;

Risatautisten lasten parantolayhdistys, Maitopisara-yhdistys, Konvalescenthem-Toipumakoti-yhdistys ja hammaslääkäri Aspelundin hammasklinikka terveydenhoitolautakunnan alaiset;

Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunta, Martta-yhdistyksen Helsingin-osasto, Valkonauha-yhdistys suojelutoimintaansa nähden, Helsingin palvelijataryhdistys ja Suomen naisyhdistys sosialilautakunnan alaiset; samoin kuin

kaupunkilähetys muuhun toimintaansa kuin vastaanottokoteihinsa nähden sekä Sokeain ystävät yhdistys, hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys ja pelastusarmeija vaivahoitohallituksen alaiset;

että lisäehtoina ja määräyksinä seuraavain avustusten nauttimiseen nähden säädettiin asianomaisten avustuksensaajain noudatettavaksi:

Konvalescenthem-Toipumakoti-yhdistyksen: että yhdistys kodissaan varasi maksutta sijaa vuoden umpeen vähintään seitsemälle vaivattomalle, kaupungin sairaaloista poistetulle potilaalle;

Risatautisten lasten parantolayhdistyksen: että yhdistys kesällä 1915 noin puolenneljästä kuukauden ajaksi luovutti kahdeksan makсутonta sijaa Högsandin parantolasta potilaille, jotka vaivaishoitohallitus sinne ehdotti; sekä

kaikkien avustusta saavain yritysten, jotka myönsivät tarvitseville henkilöille apua vastaavaa korvausta saamatta: että, samalla kuin niiden tuli sopivissa tapauksissa tehdä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, apurahain nauttimiseen oli liitettävä lisäehdoksi, että asianomaisen yhdistyksen tuli jokaisessa eri tapauksessa vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista sekä, sitä mukaa kuin avustusta muodossa tai toisessa annettiin, ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi, niin myös avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita vaivaishoitohallitus tai asianomainen lautakunta vaivaishoitohallituksen esityksestä katsonee tarpeelliseksi antaa; samoin kuin

antaa sosialilautakunnan ja vaivaishoitohallituksen toimeksi vahvistaa Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle ja vaivaishoitohallituksen toimeksi vahvistaa pelastusarmeijalle myönnetyn määrärahan seikkaperäiset nauttimisehdot.

Veistokuvateosten osto.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan toukokuun 26 päivänä 1914 Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovaroista kaupungille tulevasta osuudesta myöntänyt¹⁾ 19,151 markkaa 60 penniä käytettäväksi veistokuvateosten ostoon kaupungille ja samalla antanut erikoiskomitealle, jonka kokoonpanon valtuusto oli sittemmin määrännyt²⁾, tehtäväksi valmistella kysymyksen, milloin ja millä tavoin mainittu määräraha käytettäisiin, antoi komitea asiasta huhtikuun 12:nä päivätyn mietinnön³⁾. Siinä komitea esitti pääasiassa seuraavaa:

Saattoi tosin näyttää siltä, kuin voisi kysymys taideteosten ostosta kaupungin julkisten paikkain koristamiseksi kunnan etujen kannalta katsoen haitatta jäädä siksi, kunnes säännöllisemmät olot jälleen olivat päässeet valtaan kunnallisen elämän alalla. Käydessään tästä huolimatta kaupunginvaltuustolle antamaan mietintöä ja ehdotusta asiasta, oli komitea sen tehnyt asianomaisten taiteilijapiirien hartaasta pyynnöstä, koska niissä nykyään vallitsi työnpuutetta ja ja siitä johtuvaa taloudellista ahdinkoa. Komitea oli ollut sitä mieltä, että kaupungin tuli tälläkin alalla astua auttajana väliin, erittäinkin kun tarkoitukseen jo oli varattu rahoja.

Mainittuun tarkoitukseen käytettävänä oleva summa ei tosin riittäisi kalliinlaisten monumenttaalisten taideteosten hankkimiseen, mutta riitti kuitenkin eräiden paikkain kaunistamiseen pie-

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 124. — ²⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 127. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 22.

nemmillä kuvanveistoksilla taiteelliselta kannalta katsoen täysin arvokkaalla tavalla. Kysymykseen tulevista paikoista oli komitea valinnut kolme, Pitkäsillan kaidemuurien eteläiset päätekievet, Kaivopuiston eteläpuolisen ja Läntisen lehtokujan pohjoispuolisen avonaisen puistoalueen sekä Eiran sairaalan viereisen puistikon. Sopivien keino luonnosten kankkimiseksi näiden paikkain koristelemiseksi oli kutsua Suomen kuvanveistäjät julkiseen kilpailuun. Neuvoteltuaan Suomen kuvanveistäjäliiton puheenjohtajan, kuvanveistäjä Ville Wallgrenin kanssa, oli komitea laatinut kilpailuohjelmaehdotuksen. Suomen kuvanveistäjäliitto, joka oli saanut ohjelman tiedokseen, oli sen pääasiassa hyväksynyt sekä palkintolautakunnan jäseniksi valinnut taideyhdistyksen intendentin G. Strengellin ja taiteilija A. Gallén-Kallelan.

Komitea esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä edellä mainitun kilpailuohjelmaehdotuksen veistokuvateosten hankkimiseksi kaupungin kaunistamiseksi;

valita jäsenet kilpailua varten asetettavaan palkintolautakuntaan; sekä

antaa komitean toimeksi julistaa kilpailun ja ryhtyä sen yhteydessä oleviin muihin täytäntöönpanotoimiin.

Kilpailuohjelmaehdotuksessa oli m. m. seuraavat määräykset:

Kilpailut käsittävät luonnoksen tekemisen:

A) Pitkäsillan kaidemuurien eteläpuolisille päätekieville asetettaviksi veistokuvakoristeiksi;

B) koristeelliseksi veistokuvateokseksi, joka sijoitettaisiin Kaivuhuoneen alapuolelle johonkin kohtaan mainitun rakennuksen eteläpuolella ja Läntisen lehtokujan pohjoispuolella olevaa avonaista puistoaluetta; ja

C) Eiran sairaalan viereisen puistikon koristamiseksi.

Paikalle A) oli ajateltu asetettavaksi kaksi lepäävää jalopeuraa, paikalle B) koristeellinen eläinryhmä ja paikalle C) juomavesikaivo, mutta kilpailevilla oli täysi vapaus valita eri veistokuvateosten aiheet.

Nämä kolme kilpailua olivat toisistaan aivan erilliset, joten kilpailevat voivat ottaa osaa yhteen tai useampaan niistä.

Kilpailevain ohjeeksi ilmoitettiin m. m.:

että Pitkäsillan päähän sijoitettavat veistokuvateokset, jotka mieluummin oli suunniteltava graniitista valmistettaviksi, saivat valmiina maksaa yhteensä enintään 7,000 markan vaiheilla;

että Kaivopuistoon ja Eiran puistikkoon sijoitettavain taideteosten kustannukset saivat nousta, edellisen enintään 5,000 ja jälkimmäisen enintään 4,000 markkaan;

että kilpailevat saivat vapaasti valita veistokuvateosten aiheen luonnoksia B) ja C) varten sekä lähemmin osottaa, miten ne oli sijoitettava;

että sijoitukseen nähden suurta painoa pantiin siihen, että taide-teos hyvin sopeutui paikan laajuuteen ja luonteeseen, ja oli näin laita erittäinkin kilpailun A), jossa jalusta ja päällyskuva oli saatettava keskenään rakennustaiteelliseen sopusointuun; sekä

että, jos kilpailuissa B) ja C) ehdotettiin juomavesikaivoa, oli tämä suunniteltava niin, että voi juoda suorastaan vesisuihkusta kousaa käyttämättä.

Kilpailuihin B) ja C) tarkoitettujen luonnosten mukana tuli seurata asemakartta, josta näkyi taideteoksen vastainen paikka, sekä niinkään selvitys siitä, olivatko taideteokset niihin ehkä tarpeellisine jalustoineen saatavissa tarkoitukseen osotetuilla rahamäärillä, lukuun ottamatta perustus- ja paikallepanokustannuksia, jotka kaupunki maksoi erittäin.

Kilpailu oli nimetön, minkätähden siihen annettujen luonnosten mukana tuli olla nimilippu suljetussa kuoressa, jossa oli sama merkki kuin luonnoksessakin.

Kussakin eri kilpailussa jaettaisiin, jos vähintään kolme ohjelman mukaista luonnosta oli annettu, kolme palkintoa: ensimmäinen 500 markkaa, toinen 300 markkaa ja kolmas 200 markkaa. Palkintolautakunnalle varattiin kuitenkin oikeus, jos se yksimielisesti katsoi tarpeelliseksi, jakaa palkintosumman 1,000 markkaa muullakin tavoin.

Kilpailevalle, jonka luonnos pantiin valmistuksen pohjaksi, taatiin täysi taiteellinen oikeus lopullisen veistokuvateoksen muovailemiseen, mutta kaupunginvaltuustolla oli valta palkituista luonnoksista valita se, minkä sopivimmaksi katsoi.

Kilpailuluonnokset niihin kuuluvine asemapiirroksineen sekä ehkä selventävine piirustuksineen ja selityksineen oli viimeistään klo 12 päivällä kesäkuun 1 päivänä 1915 annettava kaupunginvaltuuston kansliaan.

Kilpailuluonnokset arvostelisi palkintolautakunta, johon kaupunginvaltuusto valitsi kolme ja kuvanveistäjäliitto kaksi jäsentä.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto komitean esityksen muutoin, paitsi että kilpailuaika määrättiin päättyväksi syyskuun 1 päivänä 1915, minkä ohessa kilpailuohjelmaa oli selvennettävä niin, että valtuustolla olisi täysi valta päättää, oliko jokin palkituista luonnoksista valmistettava, sekä luonnoksista valita se, joka havaittiin sopivimmaksi. Palkintolautakunnan jäseniksi valittiin herra Norrmén, taiteilija V. Blomstedt ja kaupungin asemakaava-arkkitehti B. Jung.

Suomen kuvanveistäjäliiton kaupunginvaltuustolle sittemmin tekemän esityksen, että aika luonnosten jättämiseksi edellä mainittuun kilpailuun ulotettaisiin kesäkuun 15 päivään 1915, valtuusto äänestettyään epäsi²⁾.

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 6 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 24 §.

Kirjelmässä¹⁾ syyskuun 15 päivältä lähetti edellä mainittu palkintolautakunta valtuustolle lausuntonsa toimeenpannusta kilpailusta. Lausunnonsta kävi selville m. m. seuraavaa:

Määräajan kuluessa oli annettu 91 kilpailuluonnosta.

Ennen palkintojen jakamista oli lautakunta halunnut lausua, että kilpailun tulos A-ryhmässä oli huono. Useimmat kilpailijat eivät olleet tarpeellisessa määrässä ottaneet huomioon tehtävän vaatimuksia mitä tuli teoksen koristeelliseen esitykseen, sen liittymiseen jalustan kanssa elimelliseksi kokonaisuudeksi sekä muovailun sovittamiseen graniitin luonteen mukaan, vaan olivat painaneet ehdotuksiinsa tässä tapauksessa sopimattoman realistisen leiman. Ne kilpailijat taas, jotka olivat löytäneet oikean otteen, eivät aatteensa taiteellisessa esityksessä olleet kohonneet niin korkealle kuin olisi ollut suotava. Annettujen ehdotusten joukossa ei lautakunnan mielestä ollut ainoatakaan, jonka kävisi paneminen valmistettavan teoksen pohjaksi. Kun tähän tuli lisäksi, että lautakunta ei voinut ylemmässäkään luokassa varmasti asettaa mitään teosta toisen edelle, oli lautakunta päättänyt käyttää sille suotua oikeutta jakaa palkintosumman tasan kolmen ylimpään luokkaan luetun ehdotuksen kesken, sekä sentähden antanut kuvanveistäjille I. Saxelinille ja M. Warénille yhteisesti 334 markkaa, kuvanveistäjä G. Finnelle 333 markkaa ja kuvanveistäjä G. Winterille 333 markkaa.

B-ryhmässä oli ensimmäisen palkinnon, 500 markkaa, saanut kuvanveistäjä V. Janson, toisen palkinnon, 300 markkaa, kuvanveistäjä G. Finne (kyyryllään oleva nainen, luonnos n:o 87) ja kolmannen palkinnon, 200 markkaa, niinkään kuvanveistäjä G. Finne.

C-ryhmässä oli ensimmäisen palkinnon, 500 markkaa, saanut kuvanveistäjä V. Janson ynnä arkkitehtitoiminimi Palmqvist & Sjöström (luonnos n:o 36), toisen palkinnon, 300 markkaa, kuvanveistäjä B. Nilsson (luonnos n:o 45) ja kolmannen palkinnon, 200 markkaa, neiti G. Qvist.

Edellä mainitussa kirjelmässä esitti palkintolautakunta eräitä kilpailuluonnoksia lunastettaviksi ja valmistettaviksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto palkintolautakunnan esitykseen liittyen:

että ajatus Pitkänsillan koristamisesta saa toistaiseksi raueta;

että B-ryhmän luonnokset n:ot 27 (koristeellinen kaivo) ja 30 (leikkiviä karhuja), lunastetaan, edellyttäen luonnosten laatijain siihen suostuvan, kumpikin 200 markalla;

että kuvanveistäjä Jansonin yhteistoimin arkkitehtitoiminimi Palmqvist & Sjöströmin kanssa laatima juomakaivon luonnos (n:o 36) valmistetaan arvioiduilla 4,000 markan kustannuksilla ja sijoitetaan Eiran puistikkoon;

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 45. — ²⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 13 §.

että kuvanveistäjä Finnen luonnos (kyyryllään oleva nainen, luonnos n:o 87) 5,000 markaksi arvioituilla kustannuksilla valmistetaan ja sijoitetaan Kaivuhuoneen edustalle;

että kuvanveistäjä Nilssonin juomakaivon luonnos (n:o 45) arvioituilla 4,000 markan kustannuksilla valmistetaan sekä sijoitetaan Kaivopuiston lehtokujan viereiselle neliön muotoiselle pienten lasten leikkikentälle;

että luonnos n:o 27 (koristeellinen kaivo) arvioituilla 2,000 markan kustannuksilla valmistetaan sekä sijoitetaan valtuuston vastedes määräämään paikkaan;

että siten kaikkiaan 15,400 markaksi lasketut kustannukset edellä lueteltujen taideteosten valmistamisesta ja lunastamisesta suoritetaan tähän tarkoitukseen varatuista anniskeluvaroista; sekä

että rahatoimikamaria kehoitetaan ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin edellä mainittujen valtuuston päätösten toimeenpanemiseksi.

Rauennut kysymys hypoteekikassan aikaansaamiseksi lainain myöntämiseksi vähävaraisten rakennusyrityksiin.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan toukokuun 13 päivänä 1913 rahatoimikamariin lähemmin valmisteltavaksi lähettänyt¹⁾ kysymyksen erityisen hypoteekikassan aikaansaamisesta lainojen myöntämiseksi vähävaraisille yhteiskuntaluokille tarkoitettuihin rakennusyrityksiin, esitti rahatoimikamari kirjelmässä tammikuun 21 päivästä, silloisiin oloihin katsoen ja kun ei kaupunki niiden tuntuvain rahamäärän johdosta, joita sen täytyisi siihen sitoa, voinut lähivuosina käydä esitettyä ajatusta toteuttamaan, että asia ei aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ esityksen.

Apurahoja kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta.

Vuodelta 1915 jaettaessa niitä apurahoja, jotka kaupunginvaltuuston lokakuun 26 päivänä 1886 tekemän päätöksen johdosta on vuosittain annettava kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, annettiin³⁾ 46 hakijasta seuraaville henkilöille kullekin 50 markan apuraha, nimittäin: M. Anderssonille, E. K. Blomfeldtille, V. J. Hukille, M. Israelsdotterille, A. M. Johanssonille, M. Lindqvistille, M. Lönubergille, E. S. Nygrenille, A. L. Nyholmille, H. Söderbergille ja K. H. Wikholmille; ja oli nuo rahamäärät rahatoimikonttorin toimesta mainitun rahaston käytettävänä olevista varoista talletettava säästöpankkiin kunkin edellä mainitun henkilön hyväksi, jotka sitten saisivat rahatoimikonttorista noutaa säästöpankkikirjansa, minkä ohessa näiden ja muiden hakijain saatavana oli rahatoimikonttorissa pidettävä heidän sinne antamansa todistukset ja papinkirjat.

Matka-apuraha lehtori J. Reuterille.

M. m. kansakoulun jatko-opetusksymystä valmistelevaan asetetun komitean esityksestä myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto lehtori J. Reuterille 1,000 markan matka-apurahan mainitun opetuksen tutki-

¹⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 146. — ²⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 19 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 28 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 24 §.

mista varten Ruotsissa, sillä ehdolla että lehtori Reuter kotiin palatuaan antaa komitealle täydellisen matkakertomuksen; ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa anoi pelastusarmeija, jolle valtuusto oli 1914 vuoden budjetinkäsittelyssä myöntänyt 10,000 markan määrärahan sen pelastustoimintaa varten mainittuna vuonna, oikeutta saada tästä määrarahasta tammi- ja helmikuulla vuonna 1915 käyttää 2,400 markkaa, jota määrää ei ollut käytetty ensinmainittuna vuonna.

Vaivahoitohallituksen ja rahatoimikamarin annettua lausunnot asiasta päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto evätä pelastusarmeijan anomuksen, mutta kuitenkin määrätä, ettei armeijan tarvinnut maksaa takaisin niitä 733 markkaa 31 penniä, mitkä armeija jo oli edellä mainitusta rahamäärästä nostanut.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 500 markan lisäyksen kuluvan vuoden menosäännössä kunnallisasetuskokoelman julkaisemista varten olevaan määrärahaan.

Suomen kaupunkien valtuuskunnan esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto myöntää 12,500 markan arviomäärärahan kunnallisen keskustoimiston voimassapitoon vuonna 1916 sekä 480 markkaa Suomen kunnallislehden 80 kappaleen tilaukseen, ja oli nämä määrarahat merkittävä mainitun vuoden menosääntöön.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,700 markkaa lisäykseksi kuluvan vuoden menosäännössä olevaan työntekijäin tapaturmankorvausmäärärahaan.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä osotti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 7,000 markan lisäyksen kuluvan vuoden menosäännössä kaupungin työkuntaa varten olevaan määrärahaan.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto myöntää työkunnan esimiehelle G. H. Peltoselle 10 %:n palkankorotuksen kesäkuun 1 päivästä 1916 lukien.

Rahatoimikamarin kirjelmässä lokakuun 21 päivästä tehdystä esityksestä päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto:

myöntää kaupungin työkunnan työntekijöille kalliinajanlisäystä 25 markkaa miestä kohti kuukaudessa, lokakuun 1 päivästä 1915 lukien; tarkoitukseen osottaa 1,050 markkaa mainitun vuoden käyttövaroista;

kaupungin työkunnan vahvistetun taksan IV kohdan muutettavaksi

Määrärahan käyttämistä koskeva pelastusarmeijan anomus evätty.

Lisäys kunnallisasetuskokoelman julkaisumäärärahaan.

Määrärahoja kunnallisen keskustoimiston voimassapitoon.

Lisäys työntekijäin tapaturmankorvausmäärärahaan.

Lisämääräraha työkunnalle.

Palkankorotus työkunnan esimiehelle G. H. Peltoselle.

Kalliinajanlisäys työkunnan työntekijöille sekä työkuunan taksan muutos.

¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 15 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 7 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 22 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 8 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 11 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 14 §

seuraavaksi: »Työkunnan miehistöä voidaan käyttää aikapalkallakin ja on maksu siinä tapauksessa marka tunnilta miestä kohti», sekä viimeksi mainitun muutetun määräyksen heti astuvaksi voimaan.

Johto- ja lautakuntain toimivallan rajoittaminen, mikäli koskee menojen osottamista maksettavaksi yleisestä kalustomäärärahasta.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli 1915 vuoden menosäännön vahvistamisen yhteydessä antanut¹⁾ rahatoimikamarin toimeksi valtuustolle tehdä eri esityksen kamarin esittämästä ehdotuksesta että asianomaisia hallituksia ja viranomaisia kiellettäisiin käymästä ostamaan kalustoa, ennenkuin siitä oli kamarille tehty ilmoitus, esitti kamari kirjelmässä helmikuun 4 päivältä kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupungin johto- ja lautakunnilla ei ole oikeutta kamarilta edeltäpäin lupaa saamatta osottaa menosääntöön eräisiin kaupungin taloihin hankittavaa kalustoa sekä sen korjausta ja täydentämistä varten olevasta yleisestä määrärahadista maksettavaksi menoja tarpeellisen kaluston ostosta eikä sen korjauksesta ja täydentämisestä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ esityksen.

Lisämääräraha puhelinmaksuja varten.

Rahatoimikamarin kirjelmässä joulukuun 16 päivältä anottua lupaa saada 600 markalla ylittää kuluvan vuoden menosäännössä puhelinmaksuja varten olevan määrärahan päätti³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää 600 markkaa lisäykseksi mainittuun määrärahaan.

Määräraha ylimääräisten lämmittäjänapulaisten palkkaukseen.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 400 markan määrärahan ylimääräisten lämmittäjänapulaisten palkkaamiseksi vuonna 1915 niihin kaupungin taloihin, missä lämmitykseen täytyy käyttää halkoja koksien asemesta.

Työntekijäin palkkojen suoritus.

Kirjelmässä syyskuun 2 päivältä ilmoitti rahatoimikamari vaihtorahan puutteen johdosta päättäneensä, että kaupungin työntekijäin palkat on toistaiseksi maksettava täysin 5 markoin, jolloin kunkin työntekijän saamisen ylittävä maksu katsotaan etuanniksi seuraavasta tilistä.

Lisämääräraha työntekijäin palkkaukseen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁵⁾ rahatoimikamarin toimenpiteen. Rahatoimikamarin esityksestä myönsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 3,500 markan määrärahan lisäpalkan maksamiseksi joulukuun 1915 jälkipuoliskolta kaupungin yleisissä töissä oleville työntekijöille.

Ervätty esitys hätäaputöiden työ- ja palkkaoloja koskevien tietojen järjestämisestä.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 6 päivänä 1914 päättänyt⁷⁾ m. m. kehoittaa tilastokonttoria antamaan lausunnon sosialilautakunnan esityksestä, että konttori saisi toimekseen järjestää rakennuskonttorin päivätyölistoissa olevat, kaupungin talvella 1913—14 toimeenpanemain hätäaputöiden työ- ja palkkaoloja koskevat tiedot, antoi tilastokonttori semmoisen lausunnon.

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 147. — ²⁾ Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 8 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 10 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 8 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 30 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 4 §. — ⁷⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 131.

Rahatoimikamarin ja sosialilautakunnan annettua niiltä vaaditut lausunnot asiasta katsoi¹⁾ kaupunginvaltuusto, koska ehdotettu, talvella 1913—14 toimeenpantujen hätäaputöiden työoloja koskevain tietojen järjestäminen olisi, mikäli tilastokonttori oli huomauttanut, käytettävänä olevan ensiaineiston johdosta vailla mainittavaa merkitystä sekä toiveita oli tarkoituksen mukaisen aineiston saamisesta vastaisuudessa, ettei asiassa ollut tarpeen muuta toimenpidettä.

Kaupungin hätäapukomitean kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta että myönnettäisiin määräraha töiden järjestämiseksi työttömille naisille ja Helsingin työväenjärjestöjen työttömyyskomitean valtuustolle tekemän anomuksen johdosta saada laina hätäaputöiden järjestämiseksi naisille sekä vaivaishoitohallituksen, rahatoimikamarin ja kunnan työnvälitystoimiston annettua lausunnon asiasta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan asettaa kaupungin hätäapukomitean käytettäväksi 15,000 markan määrärahan sopivien hätäaputöiden järjestämiseksi naisille, josta määrästä 5,000 markkaa annettaisiin Helsingin työväenjärjestöjen hätäapukomitealle, edellyttäen kaupungin hätäapukomitean valvovan ja tarkastavan varojen käyttöä, sekä 10,000 markkaa yhdelle tahi useammalle kaupungissa toimivalle armeliaisuusyhdistykselle ehdoilla, jotka viimeksi mainittu komitea harkitsi sopivaksi vahvistaa.

Kaupungin hätäapukomitean esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan komitean käytettäväksi asettaa lisäksi 15,000 markan määrärahan hätäaputöiden järjestämiseksi täkäläisille työttömille naisille.

Vaivaishoitohallituksen kirjelmässä helmikuun 18 päiväältä tehdyn esityksen saada vuonna 1915 työttömäin avustamiseksi käyttää sen noin 3,000 markan suuruisen rahamäärän, mikä 1914 vuoden lopussa oli jäljellä kaupunginvaltuuston aikaisemmin tähän tarkoitukseen myöntämistä varoista, valtuusto rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta epäsi⁴⁾, mutta myönsi sen sijaan käyttövaroistaan vaivaishoitohallitukselle 3,000 markan määrärahan eräin ehdoin käytettäväksi työttömäin perheiden avustuksiksi.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen elatusvelvollisille työntekijöille maksamaan sepelikivenhakuusta korotettua urakkahintaa 4 markkaa kuutiometriltä.

Helsingin talousopiston kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen saada 1,000 markan määräraha uusien keittokurssien voimassapi-

Määrärahoja
hätäaputöiden
järjestämiseksi
naisille.

Määräraha
työttömäin per-
heiden avus-
tamiseksi.

Sepelikiven-
hakkun urak-
kahinnan ko-
rotus.

Evätty anomus
määrärahan
osottamisesta
keittokurssien
voimassa-
pitoon.

1) Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 12 §. — 2) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 21 §. —

3) Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 18 §. — 4) Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 16 §. —

5) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 4 §.

tämiseksi varattomille työläisluokan naisille ja aterian antamiseksi heille oppituntien päätyttyä kaupunginvaltuusto äänestettyään epäsi¹⁾.

Elintarvekomitean asettaminen.

Rahatoimikamarin kirjelmässä maaliskuun 23 päivältä tehtyä esityksen elintarve-toimikunnan asettamisesta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto:

asettaa komitean, jonka tehtävänä on valtuuston puolesta ryhtyä kaikkiin niihin valmistuksiin ja toimenpiteisiin, mitkä paraikaa jatkuvan sodan johdosta ehkä tapahtuvan kaupungin piirityksen aikana havaitaan tarpeen vaatimiksi, ollen komitealla täysi valta alistaa, jos aika sallii, päätöksensä ja toimenpiteensä valtuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäväiksi;

valtuuttaa komitean tehtäväänsä täyttäessään käyttämään kaupungin johto- ja lautakuntain avustusta sekä ottamaan tarpeellisen henkilökunnan palvelukseensa;

oikeuttaa komitean kaupunginkassasta maksettavaksi osottamaan päätöstensä toimeenpanoon tarpeelliset varat; sekä

komitean jäseniksi valita herrat Norrménin, Tarjanteen ja Relanderin, kunnallispuormestarin vapaaherra R. F. Wreden sekä todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin.

Kysymys kunnallisen halkotarhan laittamisesta.

Vahvistaessaan 1916 vuoden budjetin päätti³⁾ kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin tehtäväksi laatia lausunnon ehdotuksineen kunnallisen halkotarhan perustamisesta etusijassa kaupungin omain laitosten halkotarpeen tyydyttämiseksi, mutta myös halkojen hankkimiseksi kaupungin asukkaille kohtuulliseen hintaan.

Evätty anomus kiinteistön myynnistä johtuneen vahingon korvaamisesta.

Asunto-osakeyhtiö Vuorenpään kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen saada kaupungilta korvaus tappiosta, joka yhtiölle oli koitunut sille kuuluvan Bölen asuntotontin n:o 65 hallintaoikeuden ynnä tontilla olevain rakennusten omistusoikeuden myymisestä pakkohuuto-kaupalla, valtuusto, rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta, epäsi⁴⁾.

Evätty anomus huojennusten saamisesta tontin kauppahinnan suorituksessa.

Kauppias G. S. Nemejkon oikeudenomistajain kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen saada huojennuksia korttelissa n:o 515 Läntisen viertotien varrella sijaitsevan tontin n:o 76 kauppahinnan suoritukseen nähden valtuusto, rahatoimikamarin hakemuksesta antaman lausunnon mukaisesti, epäsi⁵⁾.

Lausunto tuulaakimaksun laskemisen perusteesta.

Kun joulukuun 26 päivänä 1913 tuulaakimaksun laskemisen perusteesta annettu asetus lakkasi 1916 vuoden lopussa voimassa olemasta sekä esitys mainitun maksun laskemisen perusteesta sanotun ajankohdan jälkeen siis oli annettava viimeksi mainitun vuoden valtiopäiville, oli k. senaatti vaatinut kaupunginvaltuustolta lausuntoa,

1) Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 17 §. — 2) Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 26 §. — 3) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 13 §. — 4) Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 17 §. — 5) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 29 §.

olisiko nykyään vahvistettu tuulaakin kannannan peruste pysytettävä edelleen 1916 vuoden jälkeen vai ei.

Rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto käsityksensä ilmoittaa, ettei valtuustolla puolestaan ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että myöskin 1916 vuoden jälkeen pysytettäisiin puheena olevan maksun nykyinen peruste eli että sitä suoritettaisiin määräprosentti tuulaakimaksun alaisen tavaran tullimaksusta.

Kirjelmässä maaliskuun 8 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle k. senaatin valtiovarainoimituskunnan kiertokirjeen edellisen helmikuun 28 päivältä, jossa kaupunginvaltuustoa oli kehoitettu antamaan selvitys kaupungin oikeudesta tulli- ja kellarivapauteen.

Lausunto kaupungin oikeudesta tulli- ja kellarivapauteen.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto lausuntonaan esittää seuraavaa:

1617 vuoden kauppasetuksessa (20 §) määrättiin, että kussakin kaupungissa oli oleva kaupunginkellari. Tämän asetuksen nojalla perustettujen tai eräissä kaupungeissa jo ennestään olevain kaupunginkellarien tarpeiksi oikeutettiin erinäiset valtakunnan kaupungit eräillä 1600-luvulla annetuilla asetuksilla tullitta tuottamaan maahan jonkin, kutakin kaupunkia varten erittäin vahvistetun määrän viinejä ja muita ulkomaisia juomia. Kun kaupunginkellariliikkeestä olevat tulot tavallisesti oli osotettu pormestarin ja raadin palkkaamiseksi, muodostui siten myönnetty n. s. tulli- ja kellarivapaus kaupunkien nauttimaksi apumaksuksi mainittujen menojen suoritukseen, josta seikasta hallitus erinäisissä tapauksissa nimenomaan huomautti. Tämä kaupungeille suotu etu vahvistettiin m. m. maaliskuun 2 päivänä 1678 kaupunkien valitukseen annetulla kunink. päätöksellä (4 §). Sittenkin vahvistettiin 1680-luvulla valtiokonttorille annetuissa erinäisissä kuninkaallisissa kirjeissä se yhteenlaskettu summa, mihin kaupungeille siten suotu tullivapaus sai nousta, ja tämä summa jaettiin kaikkien kaupunkien kesken suhteellisesti niiden kunkin apuveron oletettuun määrään.

Sittenkin tämä tullivapaus kuitenkin oli havaittu sopimattomaksi tullitarkastusta kohtaavien vaikeuksien johdosta, määrättiin elokuun 27 päivänä 1777 annetulla kunink. kirjeellä mainittu erioikeus lakkautettavaksi ja kaupungeille sen sijaan vuosittain maksettavaksi valtiovaroista vastaava rahamäärä. Tätä n. s. tulli- ja kellarivapauden korvausta on sittemmin nykyaikaan asti suoritettu muuttomattoman perusteen mukaan. Sitä vastoin on Kauppakaaren 4 luvun 4 §:ssä oleva säännös, jonka mukaan »jokaisessa kaupungissa olkoon kellari, yksi tahi useampi, jossa viinaa ja olutta myydään», porvarisäädyssä 1891 vuoden valtiopäivillä tehdyn ja valtiosäätyjen hyväksymän esitysehdotuksen johdosta kumottu maaliskuun 21 päivänä 1892

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 7 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 25 §.

annetulla asetuksella, samalla kuitenkin vapauttamatta valtiota mak-
samasta n. s. tulli- ja kellarivapauden korvausta kaupungeille.

Puheena oleva tuloerä ei tosin mitään merkitse — Helsingissä se on
368 markkaa vuodessa — ja jos ehdotusta tulli- ja kellarivapauden kor-
vauksen lakkauttamisesta muutoin pidetään perusteltuna, ei asian jär-
jestämisen tarvitse herättää epäilyksiä raha-asialliselta kannalta. Mutta
sitä vastoin saanee syyllä epäillä, käykö tämän asian järjestäminen
asianomaisten kaupunkien ja valtion kesken sopimalla. Puheena oleva
kaupunkien oikeus on nimittäin niiden tuloatuottava oikeus, jonka
järkehtämätön pysyväisyys on niille muiden vapauksiensa ja oikeuk-
siensa ohessa erioikeuden pyhyydellä taattu. Näitä erioikeuksia ei
sentähden näy voivan rajoittaa muulla tavoin kuin eduskunnan myö-
tävaikutuksella ja noudattamalla säätyerioikeuksien muuttamiseen näh-
den säädettyä menettelyä. Koska siis tulli- ja kellarivapauden kor-
vauksen lakkauttaminen vähentäisi porvaristolle ja kaupungeille helmi-
kuun 23 päivänä 1789 annetussa armollisessa vakuutuksessa vahvistet-
tuja kaupunkien erioikeuksia, ei tuollaista toimenpidettä voi toteuttaa
muulla tavoin kuin eduskunnan myötävaikutuksella ja noudattamalla
sitä menettelyä, mikä voimassa olevan valtiopäiväjärjestyksen 60 §:ssä
on säätyerioikeuksien muuttamiseen nähden säädetty.

Kirjelmässä¹⁾ toukokuun 20 päivältä esitti rahatoimikamari m. m.

Kysymys kort-
telin n:o 83 ton-
tin n:o 4 käyt-
ämisestä asun-
totarkoituksiin.

seuraavaa:

Rahatoimikamarin erinäisten Helsingin kaupungissa sijaitsevain
tonttien ja alueiden omistusoikeutta tutkimaan asettama komitea oli
marraskuun 14 päivänä 1911 antamassaan mietinnössä selvityksineen
aktiebolaget P. Sinebrychoff osakeyhtiön Hietalahden vierellä sijaitse-
vasta panimoalueesta²⁾ havainnut mainitusta selvityksestä m. m. käyvän
selville, että osakeyhtiöllä oli omistusoikeus Hietalahden eteläraunan
tonttiin n:o 1 a ja n. s. puutarhatonttiin n:o 4 sekä että tontinomistaja
sai viimeksi mainittua tonttia, sen luovutukseen liittyvien määräysten
mukaisesti, käyttää ainoastaan puutarhapaikaksi, olematta oikeutettu
sinne teettämään muita rakennuksia, laitteita ja laitoksia kuin sem-
moisia, jotka olivat puutarhaliikkeessä tarpeellisia ja joilla oli sen kanssa
yhteyttä, minkä ohessa komitea oli kaupunginviranomaisten tutkit-
tavaksi ja ratkaistavaksi jättänyt, oliko kaupungin saatettava ensin-
mainittuun tonttiin nähden pantu takaisinostoehto voimaan vai ei.

Sittemmin oli aktiebolaget P. Sinebrychoff rahatoimikamarilta
anonut että, koska edellä mainitun komitean saavuttamiin tuloksiin ei
käynyt paneminen merkitystä, kaupunginviranomaiset lausuisivat käsi-
tyksensä puheena olevista tonteista, minkä ohessa yhtiö selkkausten,
kustannusten ja ajanhukan välttämiseksi näitä tontteja vastedes raken-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 53 vuod. 1911.

nettaessa anoi tilaisuutta, siltä varalta että erimielisyyttä syntyisi, keskustella kaupungin kanssa erimielisyyksien sovittamiseksi tavalla taikka toisella.

Tätä asiaa käsitellessään oli kamari yksimielisesti yhtynyt komitean kantaan sekä antanut asettamansa valiokunnan toimeksi ryhtyä aktiebolaget P. Sinebrychoff osakeyhtiön kanssa sovittelemaan erimielisyyksiä, ja oli valiokunta esittänyt vaatimuksen, että kaupungille olisi maksettava 400,000 markan hyvitys siitä, että kaupunki julistaisi tontin n:o 4 rakennustontin luontoiseksi sekä luopuisi takaisinostoehdosta Hietalahden etelärannan tonttiin n:o 1 a nähden, jota vastoin osakeyhtiö oli katsonut kaupungin voivan tyytyä 150,000, enintään 200,000 markan korvaukseen kerta kaikkiaan. Saadakseen varman pohjan korvausvaatimuksen arvostelemiselle oli rahatoimikamari lähettänyt asian tältä kohden kaupungin yleisten töiden hallitukseen, ja oli hallitus ollut sitä mieltä, että yhtiön tulisi kaupungille maksaa korvausta 230,000 markkaa. Tämän määrän olikin aktiebolaget P. Sinebrychoff sittemmin hyväksynyt.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

edellyttäen aktiebolaget P. Sinebrychoff osakeyhtiön ennen vuoden 1915 päättymistä maksavan kaupunginkassaan 230,000 markkaa, suostua siihen:

a) että puutarhapaikaksi V kaupunginosan korttelista n:o 83 lunastetun tontin n:o 4 saa käyttää asuntotarkoituksiin; ja

b) että kaupunki luopuu takaisinostoehdosta Hietalahden etelärannan tonttiin n:o 1 a nähden; sekä

antaa rahatoimikamarin toimeksi tehdä tästä kirjallinen sopimus aktiebolaget P. Sinebrychoff osakeyhtiön kanssa.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto äänestettyään hyväksyä rahatoimikamarin esityksen muutoin, paitsi että ensimmäisessä ponnassa mainittu kauppahinta määrättiin 400,000 markaksi.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan päättänyt²⁾ seuraavat mainitun vuoden menosääntöön merkityt menoerät, edellyttäen lisätyn kaupunginvaltuuston hyväksymistä, maksettavaksi 1911 vuoden obligatsioonilainasta, nimittäin:

Määrärahoja
1911 vuoden
obligationi-
lainasta.

hoitajaoppilaiden asuinhuoneistojen sisustamiseksi

Nickbyn mielisairaalaan	Smk.	13,000:—
lisämäärärahaa saman mielisairaalan kalustoa varten	„	27,100:—
lisämäärärahaa Hakaniementorin kauppahallia varten	„	50,000:—
vesijohdon laajentamiseksi	„	118,300:—

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 6 §. — ²⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 150.

kaasumittarien ostoon	Smk.	20,000: —
sähkötehtaan Sörnäsissä olevan aseman uudestirakentamiseksi	„	69,000: —
sähkömittarien ostoon	„	60,000: —

päätti ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto:

1911 vuoden obligatsioonilainasta osottaa mainitut rahamäärät; sekä antaa varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle k. senaatin vahvistus.

Sittemmin ilmoitettiin ²⁾ maistraatin kirjelmässä huhtikuun 29 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli saman kauden 20 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston päätöksen osottaa 1911 vuoden obligatsioonilainasta edellä mainitut määrärahat.

Kotimaisen lainan ottaminen.

Kirjelmässä ³⁾ syyskuun 11 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että sen oli, siihen nähden että Helsingin kaupungin menot nykyolojen johdosta olivat tuntuvasti lisääntyneet, samalla kuin vakinaiset tulot olivat vähentyneet, täytynt ottaa erinäisiä pienempiä lainoja sekä ulkomailta että kotimaasta. Niinpä oli kamari ottanut seuraavat lyhytaikaiset lainat, nimittäin:

erinäisiltä lontoolaisilta pankkiiriliikkeiltä sinne sijoitettuihin kaupungin lainoihin kuuluvain korkolippujen ja obligatsioonien lunastamiseksi sota-aikana 60,000 punttaa sterlingiä, mikä säännöllisen kurssin mukaan vastasi noin 1,600,000 markkaa;

eräältä tukholmalaiselta pankilta Ruotsin rahassa suoritettavain kaupungin menojen maksamiseksi 150,000 kruunua eli noin 210,000 markkaa; sekä

Helsingin Privatbankenilta n. s. muonitustoimikunnan ja halkokomitean tarpeisiin 3,500,000 markkaa.

Privatbankenilta lainatut 3,500,000 markkaa oli käytetty jauhojen, suolan, halkojen sekä erinäisten muiden tarvikkeiden ostoon, joita tarpeen vaatiessa myytäisiin kaupungin asukkaille, mutta kun epätietoista oli, milloin siten käytetyt varat saataisiin takaisin ja minkä suuruisin erin, sekä kun Privatbankenin laina erääntyi helmikuussa 1916, oli katsottu tarpeelliseksi tässä ottaa tämäkin summa lukuun. Nämä lyhytaikaiset lainat nousivat siis kaikkiaan noin 5,300,000 markkaan, riippuen siitä kurssista, minkä mukaan ulkomaan rahan määräiset lainat oli takaisin maksettava. Mutta lisäksi tarvittiin määrärahoja jo aloitettuihin töihin, joita varten oli lainavaroja osoitettu. Kunnan teurastamon rakennusyrityksen loppuun saattamiseen tarvittiin vieläkin 1,000,000 markkaa. Hietalahden sataman järjestämis- ja tasoitustöistä oli laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan noin 5,000,000 markkaa.

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. helmik. 16 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 6 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 46.

Tähän asti oli tähän tarkoitukseen lainavaroista myönnetty 2,200,000 sekä verotusvaroista 100,000 markkaa. Kun näitä satamarakennus- ja järjestämistöitä vielä jatkuu useat vuodet, riittänee tällä kertaa 1,500,000 markkaa. Tämän lisäksi oli vielä osotettava esimerkiksi 500,000 markkaa vastikkeeksi Vikin kapteeninvirkatalon luovuttamisesta Helsingin kaupungille.

Helsingin kaupunki voi siis tulla toimeen noin 8 miljoonan markan lainalla. Järkevä rahapolitiikka kuitenkin näytti kehoittavan, siinä tapauksessa että suurempi summa oli saatavissa, varaamaan kaupungille muutaman miljoonan edellä mainitun välttämättömän tarpeellisen summan lisäksi. Epäilemätöntä nimittäin lienee, että rahan kysyntä Europassa rauhan tultua on oleva erittäin suuri, vieläpä niin suuri, että Helsingin tapaisen verraten vähäpätöisen kaupungin käy mahdottomaksi maailmanmarkkinoilla kilpailla lainoista niiden valtioiden ja suurkaupunkien kanssa, jotka varmasti esiintyvät lainanhakijoina, minkä johdosta täytyi pitää varmana, että Helsingin kaupungin olisi mahdoton moniin aikoihin saada uutta suureltaista obligatsioonilainaa. Huomattava oli kuitenkin, että kestänee pitemmän aikaa sodan päätyttyä, ennenkuin teollisuuslaitokset voivat jälleen ryhtyä jatkamaan työtään entisessä laajuudessa, jota paitsi monet merkit viittasivat siihen, että kaupungin rakennustoiminta oli pitemmän aikaa pysyvä seisauksissa. Näiden seikkain johdosta oli oletettavissa, että työttömyys kaupungissa kävisi varsin huomattavaksi, minkätähden kaupunginhallinnolla täytyi olla mahdollisuutta työansion hankkimiseksi melkoisille väestön osille panna käyntiin varsin huomattavia yleisiä töitä, joista kaupungilla voi olla erinomaista hyötyäkin. Näytti sentähden olevan syytä korottaa hankittavan lainan summa 10—12 miljoonaan markkaan. Kun kotimaiset rahamarkkinat nykyään näyttivät tarjoavan mahdollisuuksia mainitun suuruisen lainan saamiseen, oli rahatoimikamari ryhtynyt keskusteluihin erinäisten kotimaisten rahalaitosten ja yksityisten rahamiesten kanssa 12,000,000 markan suuruisen, 5-prosenttisen lainan ottamisesta, jonka lainanantajat ottaisivat hankkiaksensa 98⁰/₁₀₀:n kurssista.

Rahatoimikamari ehdotti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi m. m., että kamari valtuutetaan, sittenkuin asianmukainen vahvistus tälle päätökselle on saatu, tekemään sopimus enintään 12,000,000 markan suuruisen, 5⁰/₁₀₀:n korolla juoksevan lainan ottamisesta 98⁰/₁₀₀:n kurssista ja muutoin pääasiassa edellä mainituin ehdoin sekä lainasta antamaan 25,000 markan suuruisia, nimitetyille lainanantajalle tahi määräämälle asetettuja velkakirjoja.

Valmisteluvaliokunta huomautti marraskuun 5 päivänä asiasta antamassaan mietinnössä¹⁾ m. m., että melko suuret määrät lainavaroja

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 58.

tärvittiin myöskin tuberkulosisairaalan, uuden kaupungintalon ja poliisilaitoksen talon rakentamiseen, joita rakennusyhtiöksiä tuskin käynee sanottavan kauaksi siirtäminen. Sitä paitsi tarvittiin lainavaroja teknillisten laitosten yhtämittaista laajentamista varten. Tosin ei vielä ollut tarkempia laskelmia mainittuihin tarkoituksiin tarvittavista rahamääristä, mutta tämän seikan ei tulisi estää kaupunkia kotimaisilla rahamarkkinoilla vallitsevia suotuisia oloja hyväkseen käyttämällä täyttämästä lähiaikaista lainatarvettaan. Aikaisempiinkin lainoihin nähden oli noudatettu sitä menettelyä, että lainasumma oli määrätty suuremmaksi kuin siitä jo osoitetut määrärahat olivat vaatineet, mutta hakiessaan lupaa lainain ottamiseen oli kaupunginvaltuusto sitoutunut ennen lainavarain käyttämistä uusiin tarkoituksiin hankimaan lisätyn kaupunginvaltuuston hyväksymisen ja k. senaatin vahvistuksen sille. Samanlainen sitoumus näytti olevan annettava uudenkin lainan käyttämiseen nähden.

Edelleen mainitsi valmisteluvaliokunta, että sille oli saapunut eräältä viiden täkäläisen suuremman pankin muodostamalta konsortsiolta kirjallinen tiedustelu, eikö sillekin voitaisi suoda tilaisuutta tehdä lainatarjouksensa. Kun kilpailun aikaansaamisesta valiokunnan käsityksen mukaan ainoastaan voi olla asialle etua, oli valiokunta katsonut olevan vastaaminen tiedusteluun myöntävästi, kuitenkin nimenomaan ilmoittaen, että siinä tapauksessa myöskin rahatoimikamarin mainitsemalla lainanantajaryhmällä olisi oikeus tehdä tarjoamiinsa lainaehtoihin ne muutokset, joihin katsoisi olevan aihetta. Valmisteluvaliokunnalle olikin sittemmin saapunut sekä vastamainitulta pankkikonsortsiolta lainan hankintatarjous että ensiksi mainitulta lainanantajaryhmältä kirjelmä, jossa ilmoitettiin ryhmän suostuvan korottamaan hankintakurssin 99 $\frac{0}{10}$:iin. Kun viimeksi mainittu tarjous pääomanalennuksen vähenemisen johdosta oli havaittu pankkien tekemää tarjousta edullisemmaksi, erittäinkin kun lainanantajain kanssa tehdyn alustavan sopimuksen mukaan kaupungilla oli oikeus nostaa laina 1916 vuoden kuluessa tarpeen mukaan vähitellen, niin että, lukuun ottamatta niitä 4 miljoonaa, mitkä kaupungin olisi nostettava helmikuun kuluessa, jäljellä olevaa määrää ei tarvitsisi nostaa ennenkuin mainitun vuoden lopulla ja koronmaksuvelvollisuus alkaisi vasta samalla kuin lainaerät nostettiin, oli valiokunta päättänyt kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin hyväksyttäväksi puoltaa puheena olevaa tarjousta, jonka mukaan siis lainanantajat 99 $\frac{0}{10}$:n kurssista ottivat hankkiaksensa Helsingin kaupungille 12,000,000 Suomen markan suuruisen lainan jaettuna 25,000 markan suuruisiin, nimitetyille lainanantajalle tahi määräämälle asetettuihin 5 prosentin velkakirjoihin, joiden korko maksettiin puolivuositain ja jotka olivat sekä lainanottajan että lainanantajain puolelta irtisanomattomia kolme vuotta, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, mutta

iotka kaupungin siitä lähtien oli arpomalla kuoletettava vähintään 500,000 markalla vuosittain, saaden kaupunki kuitenkin korottaa kuoletusmäärää taikka vähintään kolmen kuukauden kuluttua irtisanomista lunastaa kaikki siihen aikaan liikkeessä olevat velkakirjat.

Valmisteluvaliokunta esitti, että kaupunginvaltuusto lisätyn luvuin päättäisi:

valtuuttaa rahatoimikamarin, edellyttäen k. senaatin vahvistuksen saatavan, tekemään viimeksi mainittujen lainanantajain kanssa sopimuksen 12,000,000 markan suuruisen lainan hankkimisesta Helsingin kaupungille 99 %:n kurssista sekä alustavassa sopimuksessa muutoin määrättyin ehdoin; samoin kuin

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi k. senaatilta hakea vahvistusta lainan ottamispäätökselle, samalla antamalla sitoumuksen että, ennenkuin mitään osaa lainasta tarkoitukseensa käytetään, tarkoitusta varten valitun lisätyn kaupunginvaltuuston hyväksyminen hankitaan sekä päätös alistetaan k. senaatin tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto valmisteluvaliokunnan esityksen.

Kaupunginvaltuuston vuodeksi 1916 vahvistama²⁾ meno- ja tulo- sääntö osoittaa 1915 vuoden rahasaäntöön verraten seuraavat loppusummat:

<i>Menot.</i>	1916	1915
1. Kaupungin velat Smk.	3,794,112:45	3,551,926:88
2. Kaupungin virastot "	412,416:67	407,800:—
3. Kunnallishallinto "	737,693:33	987,015:—
4. Palolaitos "	312,610:—	259,890:—
5. Poliisilaitos "	393,978:33	379,028:33
6. Yleiset rasitukset "	195,354:96	150,154:96
7. Terveysten- ja sairaanhoito "	2,464,202:80	2,002,081:77
8. Vaivaishoito "	1,549,933:—	1,407,932;50
9. Opetus- ja sivistyslaitokset "	2,966,273:22	2,750,053:20
10. Kauppahallit ja kauppatorit "	64,290:—	67,840:—
11. Kaupungin teknilliset laitokset "	3,916,881:—	3,613,062:—
12. Katu- ja laiturivalaistus "	302,250:—	275,950:—
13. Yleiset työt "	2,507,791:45	5,158,843:70
14. Eläkkeet ja apurahat "	97,802:67	89,967:50
15. Sekalaiset menot "	840,430:—	587,670:—
16. Arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan "	500,000:—	500,000:—
Yhteensä Smk.	21,056,019:88	22,189,215:84

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. marrask. 16 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:ot 60 ja 66 sekä valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 18 §.

Tulot.		1916	1915
	Säästö	Smk. 600,000: —	400,000: —
1.	Korot	850,500: —	849,800: —
2.	Tontinlunastukset.....	800,000: —	700,000: —
3.	Kaupungin kiinteä omaisuus	886,250: —	861,015: —
4.	Tuloa tuottavat oikeudet	891,061: —	819,075: —
5.	Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.....	1,022,561: 70	883,700: —
6.	Valtioavut	70,768: —	317,394: 82
7.	Kaupungin teknilliset laitokset	5,848,150: —	5,681,070: —
8.	Puhtaanapitolaitos	360,980: —	331,900: —
9.	Sekalaiset tulot.....	171,516: —	126,456: —
10.	Lainat	2,202,000: —	4,378,197: 70
11.	Verotus	7,352,233: 18	6,840,607: 32
Yhteensä Smk.		21,056,019: 88	22,189,215: 84

Siirtomäärä-
rahat.

Menosäännön vahvistaessaan päätti kaupunginvaltuusto, että siihen siirtomäärärahoiksi merkityt määrärahat sai valtuustolle esitystä tekemättä, sikäli kuin niitä ei ollut budjettivuoden kuluessa käytetty, siirtää seuraavaan vuoteen käytettäviksi tarkoituksiinsa.

Vuosien 1916 ja 1915 budjettien välinen eroavaisuus johtui pääasiallisimmin seuraavista seikoista:

Menot. Kau-
pungin velat.

Ensimmäisen pääluokan, Kaupungin velat, kohdalle merkittiin vuotuismaksut ja lainakustannukset kaupungin obligatsioonilainain vahvistettujen kuoletussuunnitelmain ja lainasopimuksissa olevain määräysten mukaisesti sekä lainain korkoja y. m. 300,000 markkaa. Vuoden 1915 menosääntöön merkitty 1882 vuoden uutisrakennus- ja järjestelylainan kuoletus ja korko, yhteensä 93,047 markkaa 50 penniä, poistui, koska tuo määrä oli mainittuna vuonna suoritettu, joten laina oli täysin maksettu. Tämän pääluokan kohdalla osoittavat menot lisäännyttä 242,185 markkaa 57 penniä.

Kaupungin vi-
rastot.

Toisen pääluokan, Kaupungin virastot, kohdalle merkittiin palkankorotuksena määrävuosien palveluksesta erälle virka- ja palvelusmiehille yhteensä 1,616 markkaa 67 penniä, kun taas toisilta poistui sellaista palkankorotusta yhteensä 4,150 markkaa. Tarverahain määrärahoja korotettiin yhteensä 1,400 markalla. Raastuvanoikeuden yhden avonaisen oikeusneuvosmiehen viran viransijaisen palkkausta varten merkittiin 1,250 markkaa¹⁾. Kuluvan vuoden menosäännössä Sekalaiset menot nimisen pääluokan kohdalla oleva määräraha raitiotielippujen ostoon kaupunginpalvelijoille ja ulosottoapulaisille merkittiin tähän 4,800 markan määräisenä ja pantiin asianomaisten lukujen kohdalle. Menot maistraatin ja raastuvanoikeuden yhteisistä apulaisista

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 59.

ja palvelijoista jaettiin asianomaisten lukujen kesken, minkä ohessa arkiston menot merkittiin eri lukuna. Menojen kokonaissumma puheena olevan pääluokan kohdalla osoittaa lisäennystä 4,616 markkaa 67 penniä.

Kolmannen pääluokan, Kunnallishallinto, kohdalla korotettiin kaupunginvaltuuston tarverahain määrärahaa 5,000 markalla. — Toisen vahtimestarin apulaisen palkkaamiseksi rahatoimikamariin merkittiin 720 markan määräraha. — Rahatoimikonttorin menosäännössä korotettiin m. m. ylimääräisten apulaisten ja tarverahain määrärahoja, edellistä 8,000 markalla ja jälkimäistä 1,500 markalla. — Liikennekonttorin menosäännössä väheni ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha 1,020 markalla ja mittaripalkkioitten määräraha 1,200 markalla, valaistusta, vedenkulutusta, kalustoa ja hissien käyttökuluja varten olevat määrärahat yhteensä 13,000 markalla sekä tarverahain määräraha 1,000 markalla. — Satamakonttorin menosäännössä kohosi m. m. ylimääräisten konstaapelien palkkausmääräraha 4,000 markalla. — Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rakennuskonttorin menosääntö siirrettiin kolmanteentoista pääluokkaan, Yleiset työt. — Tilastokonttorin menosääntöön merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta johtajalle 700 markkaa, minkä ohessa korotettiin m. m. ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa 2,100 markalla. Kunnalliskertomuksia varten oleva määräraha väheni 2,000 markalla. — Revisionilaitoksen menosääntöön merkittiin yhden ylimääräisen reviisorin palkkaamiseksi 6,000 markkaa ¹⁾, jota paitsi ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa korotettiin 3,600 markalla. — Verotusvalmistelukunnan menosäännössä korotettiin m. m. ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa 3,600 markalla, vuokramäärärahaa 1,100 markalla ja tarverahain määrärahaa 900 markalla. — Niinikään korotettiin kunnan työnvälitystoimiston menosäännössä m. m. yhden naisapulaisen palkkaa 600 markalla sekä tarverahain y. m. määrärahaa 740 markalla. — Kasvatustalokunnan, Helsingin kaupungin museolautakunnan, kansanlastentarhain johtokunnan ja musiikkilautakunnan menosäännöt siirrettiin yhdeksänteen pääluokkaan, Opetus- ja sivistyslaitokset. — Sosialilautakunnan menosääntöön aikaisemmin merkityt kunnallisten työväenasuntojen menot siirrettiin viideteentoista pääluokkaan, Sekalaiset menot. — Oikeusaputoimiston huoneiston vuokra, 1,400 markkaa, poistui. — Menot tämän pääluokan kohdalla osoittavat vähenemistä 249,321 markkaa 67 penniä budjetinjärjestyksen muuttumisen johdosta.

Neljänteen pääluokkaan, Palolaitos, tuli luvun Palkkaukset ja muut edut kohdalla lisää 3,000 markan määräraha kolmannen ruiskumestarin palkkaukseen. Palomiestöön palkat kohosivat 10,260 mar-

Kunnallishallinto.

Palolaitos

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 70.

kalla, sen johdosta että miehistöstä usea sai ikäkorotuksen. Samaten korotettiin ruuanpito- ja vaatetusmäärärahoja 180 markalla ja 50 markalla miestä kohti, joten nämä menoerät kohosivat, edellinen 18,540 markalla ja jälkimäinen 5,150 markalla. — Myöskin Palotalli, 28 hevosta, sekä Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus nimisten lukujen kohdalla kohosivat menot 8,200 markalla ja 8,370 markalla. — Sitä vastoin vähenivät palokaluja ja kalustoa varten olevat määrärahat 2,500 markalla. — Sekalaista nimisen luvun kohdalla menot kohosivat 1,700 markalla. — Tämä pääluokka osoittaa siis menojen lisääntymistä 52,720 markkaa.

Poliisilaitos.

Viidennen pääluokan, Poliisilaitos, kohdalla kohosivat Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus nimisen luvun määrärahat 11,200 markalla sekä Sekalaista nimisen luvun määrärahat 3,750 markalla.

Yleiset rasitukset.

Kuudennen pääluokan, Yleiset rasitukset, kohdalla kohosivat majoituskustannukset 44,480 markalla. — Majoituslautakunnan sihteerille merkittiin 600 markan palkanlisäys¹⁾ Tämän pääluokan menosääntö osoittaa lisäännystä 45,200 markkaa.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Seitsemännen pääluokan, Terveyden- ja sairaanhoito, kohdalla merkittiin terveystoimiston menosääntöön palkankorotusta määrävuosien palveluksesta toiselle työtarkastajalle ja erälle kaitsijoille yhteensä 666 markkaa 67 penniä. Työväenasuntojen tarkastusta varten oleva 7,000 markan määräraha poistui. — Asuntotarkastuksen menosääntö vahvistettiin kaupunginvaltuuston ennen tekemän päätöksen²⁾ mukaisesti muutoin, paitsi että asuntotarkastajan palkkaussmääräraha 7,200 markkaa poistui, koska apulaisrakennustarkastaja toistaiseksi hoiti tätä virkaa ilman eri korvausta³⁾. — Poliklinikat ja muu sairaanhoito nimiseen lukuun merkittiin Eiran sairaalan silmäpoliklinikalle, jota vuonna 1916 johdaisi lääketieteellisensiaatti E. Kuhlefelt, 5,000 markasta 7,500 markkaan korotettu määräraha, minkä ohessa päätettiin kehoittaa terveydenhoitolautakuntaa kaupunginvaltuustolle antamaan selvitys ehdotuksineen niiksi ehdoiksi, mitkä olisi vahvistettava mainitun määrärahan nauttimiseen nähden. Sijain hankkimiseksi lääketieteen tohtori J. Silfvastin silmäsaaraalassa osoitettiin 5,000 markkaa²⁾. Määräraha kätilöavun kustantamiseksi varattomille kotonaan väheni 1,000 markalla. — Terveystoimiston menosääntö muutettiin kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen⁴⁾ mukaisesti, minkä ohessa siihen tuli lisää yhteensä 500 markkaa viransijaisten palkkaamiseksi lääkärin ja assistentin virkaloman aikana sekä 5,000 markkaa toimiston pelastavaa toimintaa varten. — Terveydellisten tutkimusten laboratorion menosäännössä korotettiin m. m. polttoaineita sekä kojeiden y. m. kun-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 89. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 77. — ³⁾ Ks. tätä kert. edempänä. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 78.

nossapitoa ja ostoa varten olevia määrärahoja yhteensä 1,900 markalla. Lihantarkastusaseman menot kohosivat pääasiallisesti sen johdosta, että kaupunginvaltuusto oli päättänyt¹⁾ perustettavaksi aseman väliaikaisen osaston. Uutena määrärahana merkittiin 2,000 markkaa tarkkailulippujen y. m. painatusta varten. Aseman johtajan palkka, 8,000 markkaa, poistui, koska virkaa toistaiseksi ilman eri korvausta hoiti kunnan teurastamon johtaja²⁾. — Sekalaista nimisessä luvussa korotettiin kulkutautien vastustamismäärärahaa 4,000 markalla, jota vastoin puhtaanapitoa y. m., desinfiomismajalaa ja rottain tappamista varten olevia määrärahoja vähennettiin yhteensä 3,000 markalla. — Helsingin kaupungin sairaalaylihallituksen menosääntö merkittiin kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen³⁾ mukaisesti. — Marian sairaalan samoin kuin kaupungin muidenkin sairaalain menosäännöt järjestettiin kaupunginvaltuuston vahvistaman kaavan⁴⁾ mukaisesti. Niinpä Marian sairaalan osastojen aikaisemmat menosäännöt yhdistettiin; ainoastaan desinfiomislaitoksen ja oppilaskoulun menosäännöt merkittiin erikseen. Ruuanpitomäärärahaa korotettiin 55,334 markalla 15 pennillä ja lämmitysmäärärahaa 64,400 markalla. Marian sairaalan kokonaismenot kohosivat 623,137 markkaan 90 penniin kuluvan vuoden menosäännön 504,088 markasta 75 pennistä. — Kulkutautisairaalan menosäännössä korotettiin ruuanpitomäärärahaa 1,633 markalla 25 pennillä, lämmitysmäärärahaa 23,800 markalla, kaluston kunnossapitomäärärahaa 12,000 markalla ja desinfiomismäärärahaa 3,000 markalla, minkä ohessa siihen merkittiin lisäksi m. m. 900 markkaa päivystävän yöhoitajattaren ja 1,680 markkaa huonekalupuusepän palkkaukseen, 7,500 markkaa vaatteiden pesua ja 1,000 markkaa puhtaanapitoa y. m. varten. — Kivelän sairaalan ynnä Greijuksen lisäsairaalan menot kohosivat 34,282 markalla 33 pennillä. — Samaten kohosivat Nickbyn mielisairaalan menot 110,700 markalla 5 pennillä, etusijassa sen johdosta että eräiden toimihenkilöjen palkka ja ruoka laskettiin koko vuodelta 1916, jota vastoin vastaavat 1915 vuoden menosäännön erät tarkoittivat ainoastaan viimeksi mainitun vuoden jälkipuoliskoa, että kalliinajanlisäyksenä ruuanpitomäärärahaan merkittiin 12,100 markkaa sekä että lämmitystä, kalustoa ja potilaiden elätteelleantoa varten olevia määrärahoja korotettiin kutakin 35,000 markalla, 7,000 markalla ja 5,000 markalla. — Myöskin Humaliston sairaalan menot kohosivat 14,431 markalla 25 pennillä, pääasiallisesti vallitsevan kaliiin ajan johdosta. — Hesperian ylimääräistä tuberkulosisairalaa varten merkittiin määrärahoja yhteensä 18,850 markkaa⁵⁾. — Kunnalliskodin väliaikaisen sairaalan menosääntöön merkittiin lääkärin palkaksi 3,600 markkaa ja 4 sairaanhoitajattaren palkkaukseen yhteensä 2,880

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 79 ja 80. — ²⁾ Ks. tätä kert. edempänä. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 74. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 73. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 28.

markkaa sekä kunnalliskodille suoritettavaksi maksuksi, lukien 110 potilaalta kultakin 1 markka 30 penniä, 52,195 markkaa, yhteensä siis 58,675 markkaa. — Tämän pääluokan menojen kokonaissumma osottaa lisäännystä 462,121 markkaa 3 penniä.

Vaivaihoito.

Kahdeksannen pääluokan, Vaivaihoito, kohdalla korotettiin m. m. toimitusjohtajan palkkaa 3,000 markalla ja apulaisjohtajan palkkaa 1,500 markalla sekä määrärahaa virkalamon hankkimiseksi eräille toimihenkilöille 600 markalla. Kaitsijain palkat merkittiin kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen mukaisesti¹⁾. Yhden tarkastusapulaisen palkkaamiseksi merkittiin 1,500 markan määräraha. Arvaamatomien menojen määräraha väheni 1,000 markalla ja painatuskustannusten määräraha, 2,000 markkaa, poistui. — Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten, kunnalliskodin sekä työlaitoksen menosäännöt vähenivät kukiu 2,420 markalla, 3,542 markalla 50 pennillä ja 4,000 markalla, pääasiallisesti sen johdosta että erät sisustus- ja tasoitustöitä, maanviljelystä, vaatetusta, kalustoa, korjaustöitä ja utteruusrahoja varten ovat määrarahat alenivat. — Oulunkylän lastenkodin menosäännössä kohosivat m. m. vaatetusmääräraha 1,000 markalla, ruuanpito-määräraha 1,533 markalla ja polttoaineiden määräraha 1,200 markalla. Korjaustöitä ja vaatteiden pesua varten merkittiin lisäksi 600 markkaa ja 2,800 markkaa. Sekalaisten menojen määräraha väheni 1,500 markalla. — Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten nimisessä luvussa kohosi elätteleantomääräraha 60,000 markalla, mielenvikaisten hoitokustannusten määräraha 50,000 markalla, lääkemääräraha 4,000 markalla ja suoranaisten avustusten määräraha 25,000 markalla. — Sekalaista nimisessä luvussa pelastusarmeijan pelastustoiminnalle myönnetyn 10,000 markan määrärahan nauttimisen ehdoksi päätti kaupunginvaltuusto panna, että varat käytettäisiin määrätyn toiminta-haaran hyväksi ja vaivaihoitohallitukselle varattaisiin tilaisuus asiasta lähemmin määrätä. — Tämän pääluokan kohdalla osoittavat menot lisäännystä 142,000 markkaa 50 penniä.

Määrärahan nauttimisehdot.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Yhdeksannen pääluokan, Opetus- ja sivistyslaitokset, kohdalla laskettiin Käsiyöläiskoulut nimisessä luvussa kaupungin määräraha taide-teollisuuskeskuskoulun voimassapitoon 46,798 markaksi. Alempain käsiyöläiskoulujen määräraha väheni 2,020 markalla. Valmistavan poikainammattikoulun menot lisääntyivät 7,358 markalla 68 pennillä, etusijassa sen johdosta että koulun suomenkielisen osaston toisen luokan rinnakkaisluokan menot laskettiin koko vuodelta 1916.

Tehtävä palkkalautakunnalle.

Tämän yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto antaa vastaisen palkkalautakunnan tehtäväksi ottaa harkittavaksi, minkä perusteiden mukaan palkankorotusta olisi annettava valmistavan poikainammattikoulun virkailijoille.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 81.

Tyttöjen ammattikoulun menosäännössä kohosivat m. m. ruuanpito-, vuokra- ja polttoainemäärärahat kukin 3,000 markalla, 9,000 markalla ja 3,200 markalla. Uusina erinä merkittiin 720 markkaa varastonhoitajattaren palkkaamiseksi ja 750 markkaa liinavaatteiden ompelun opetuksesta maksettavaksi palkkioksi.

Tämän yhteydessä sai rahatoimikamari toimekseen antaa valtuustolle lausunnon, olisiko syytä myydä Kasarminkadun tontti n:o 7 ja sen sijaan osottaa tyttöjen ammattikoulun vastaiselle talolle toinen paikka.

Kysymys Kasarminkadun tontin n:o 7 myynnistä.

Kauppaoppilaitokset nimiseen lukuun tuli lisäksi 6,000 markan määräraha kaluston ja opetusvälineistön hankkimiseksi högre svenska handelsläroverket nimisen opiston uuteen koulutaloon. — Kansakoulujen menosääntöihin merkittiin palkankorotusta määrävuosien palveluksesta opettajille ja opettajattarille 9,811 markkaa 68 penniä, kalliinajanlisäyksiä opettajille ja opettajattarille 5,449 markkaa 98 penniä sekä 5 uuden opettajan ja 13 uuden opettajattaren palkkaukseen yhteensä 12,000 markkaa ja 23,300 markkaa. Menosäännöissä kohosivat m. m. vuokramäärärahat 5,850 markalla, opetusvälineistön määrärahat 1,000 markalla, käsityö- ja koulukeittiötarvikkeiden määrärahat 3,000 markalla, kouluhuonekaluston määrärahat 4,000 markalla, polttoaineiden ja halonhakkuun määrärahat 12,500 markalla sekä puhtaanapitomäärärahat 8,000 markalla. Uutena eränä merkittiin m. m. 12,450 markan määräraha köyhäin oppilaiden ravitsemiseksi (siirtomääräraha). Kansakoulupoikain torvisoittokunnan johtoa varten oleva 900 markan, yliopistollisiin jatkokursseihin osanottoa varten oleva 4,700 markan sekä Eläintarhankadun kansakoulun opetusvälineistöä ja sisustusta varten oleva 56,100 markan määräraha poistuivat. Kansakoulujen menot kohosivat kaikkiaan 41,571 markalla 65 pennillä. — Samaten kohosivat laiminlyötyjen ja huonohoitoisten lasten laitosten menot 16,561 markalla 69 pennillä. — Kansanlastentarhain johtokunnan menosäännössä kohosi m. m. tarkastajan palkka 1,200 markalla. Kansanlastentarhain määrärahat kohosivat 38,614 markalla 90 pennillä, lukuun otettuna 5,700 markan apumaksu eläke-edun hankkimiseksi vakinaisille opettajattarille¹⁾. — Helsingin kaupungin kirjaston menosäännössä korotettiin m. m. ylimääräisten apulaisten palkkausta, kirjoja y. m. sekä painatuskustannuksia varten olevia määrärahoja kutakin 1,020 markalla, 1,500 markalla ja 1,500 markalla. Sekalaisten y. m. määräraha väheni 1,500 markalla. — Työväenopiston menot kohosivat 1,700 markalla. — Kaupunginorkesterin ja musiikkiopiston orkesterikoulun määrärahoja korotettiin, edellistä 27,000 markalla ja jälkimäistä 2,000 markalla. — Menojen kokonaissumma tämän pääluokan kohdalla osoittaa lisäännystä 216,220 markkaa 2 penniä, osin johtuen edellä kolmannen pääluokan kohdalla mainituista budjetin järjestyksen muutoksista.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 84 ja seur.

Kauppahallit ja
kauppatorit.

Kymmenennen pääluokan, Kauppahallit ja kauppatorit, kohdalle merkittiin uutena eränä 450 markan palkkio myyntipaikkain osoittamisesta toreilla, joka erä oli aikaisemmin ollut viidennentoista pääluokan, Sekalaiset menot, kohdalla. — Puheena oleva pääluokka osoittaa menojen vähenemistä 3,550 markkaa.

Kauppahallien
valaistusmenojen
laskeminen.

Tämän yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto kehoittaa rahatoimikamaria menosäännössä vastedes laskemaan kaikki kauppahallien valaistusmenot samojen perusteiden mukaisesti.

Kaupungin
teknilliset
laitokset.

Yhdennentoista pääluokan, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla merkittiin vesijohtolaitoksen menosääntöön palkankorotusta toiselle assistentille 1,500 markkaa ja kemistille 2,200 markkaa, minkä ohessa korotettiin m. m. konttori- ja varastoapulaisten palkkausmäärärahaa 3,200 markalla, tarverahain y. m. määrärahaa 2,000 markalla, vedennostomäärärahaa 15,000 markalla, veden kemiallista puhdistusta varten olevaa määrärahaa 205,000 markalla, Vanhaukaupungin laitoksen lämmitysmäärärahaa 4,000 markalla, vesimittarien lukemista y. m. varten olevaa määrärahaa 3,000 markalla ja putkiverkon y. m. korjausmäärärahaa 8,000 markalla sekä merkittiin lisäksi 15,000 markan määräraha arvaamattomia menoja varten. Erä korkoja kaupunginkassassa olevalta konttokuranttitililtä väheni 5,000 markalla. Uutistöitä¹⁾ varten merkittiin 13,600 markkaa, johon summaan myös luettiin 5,000 markkaa työkalujen ostoon. Menoja uutistöistä oli kuluvan vuoden menosäännön mukaan 118,300 markkaa. Vesijohtolaitoksen menosääntö päättyi 750,303 markkaan. — Kaasulaitoksen menosäännössä kohosivat menot hallinnosta, johto- ja uutistöistä¹⁾ kukin erä 700 markalla, 1,700 markalla ja 6,500 markalla, jota vastoin valmistusta ja muita menoja varten ovat määrärahat, lukuun ottamatta 30,000 markkaa talojoh-toja, kaasumittareja ja kalustoa varten, joka erä poistui, vähenivät edellinen 248,810 markalla ja jälkimäinen 21,520 markalla. Kaasulaitoksen menosääntö kohosi 1,030,314 markkaan. — Sähkölaitoksen menosäännössä kohosivat hallintomenot 1,000 markalla, käyttömenot 321,700 markalla, johtoverkko-osaston menot 8,000 markalla, mittari-osaston 17,500 markalla, johtotyöosaston 855 markalla, sekalaiset menot 7,664 markalla ja uutistöiden kustannukset 87,000 markalla. Uutistöiden määrärahoihin merkittiin 70,000 markkaa mittarien ja laboratoriojeiden sekä 420,000 markkaa (siirtomääräraha) uuden turbo-generaattorin²⁾ ostoa varten. Sähkölaitoksen menosääntö päättyi 2,136,264 markkaan. — Tämän pääluokan menojen kokonaissumma osoittaa kohoamista 303,819 markkaa.

Kysymys tek-
nillisten lai-
tosten virka-
miesten ikä-
korotuksesta.

Tämän yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti, että budjettivaliokunnan tekemä ehdotus, että kaikille teknillisten laitosten vakinaisille virkamiehille vakuutettaisiin 10 0/0:n korotus pohjapalkasta sekä 5 että

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 42. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 38.

10 vuoden palveluksesta oli otettava ratkaistavaksi palkanjärjestelyvaliokunnan mietinnön¹⁾ yhteydessä 1916 vuoden alussa.

Kahdennentoista pääluokan, Katu- ja laiturivalaistus, kohdalla kohosivat menot katujen kaasuvalaistuksesta 21,595 markalla ja katujen sähkövalaistuksesta 14,305 markalla, jota vastoin petrolivalaistuksen kustannukset vähenivät 9,600 markalla. Tämä pääluokka osoittaa siten menojen lisäännystä 26,300 markkaa.

Katu- ja laiturivalaistus.

Kolmannentoista pääluokan, Yleiset työt, kohdalla merkittiin kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rakennuskonttorin menosääntöön, joka oli tähän siirretty kolmannelta pääluokasta, m. m. 1,000 markan henkilökohtainen palkanlisäys molemmille katu-, viemäri- ja satamastosaston insinööreille, palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta eräille virkamiehille yhteensä 1,600 markkaa sekä polttoaineiden määrärahan korotusta 1,220 markkaa. Uutena eränä merkittiin 4,600 markkaa eräiden Äggelbyn osain vaakitusta varten. Puheena oleva menosääntö päättyi 214,275 markkaan. — Rakennukset ja talot nimiseen lukuun merkittiin korjauksia ja kunnossapitoa varten tässä kertomuksessa aikaisemmin mainittu 137,100 markan määräraha²⁾ sekä sitä paitsi 45,000 markkaa erinäisiä korjauksia ja 7,000 markkaa lumenkuljetusta y. m. varten, yhteensä siis 189,100 markkaa. Kuluvan vuoden menosäännön mukaan olivat vastaavat menot 168,406 markkaa. Uutistöitä varten merkittiin edellä mainittu 352,200 markan määräraha³⁾. Menoja uutistöistä oli kuluvan vuoden menosäännön mukaan 1,771,597 markkaa 70 penniä. Viimeksi mainitussa menosäännössä nimikkeen Kiinteistöjen hankinta kohdalla olevat määrärahat 1,275,900 markkaa poistuivat. — Kadut ja yleiset paikat nimiseen lukuun merkittiin korjauksia ja kunnossapitoa varten 118,450 markkaa⁴⁾ kuluvan vuoden menosäännön 72,375 markan sijasta sekä uutistöitä varten 213,900 markkaa⁵⁾ mainitun menosäännön 485,900 markan sijasta.

Yleiset työt.

Tämän yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että kuluvan vuoden menosäännössä eräitä kaduntasoitus-, viemäri- ja vesijohtotöitä varten olevia määrärahoja, yhteensä 285,400 markkaa, oli pidettävä säästyneinä.

Säästyneet määrärahat.

Kanavat ja viemärit nimiseen lukuun merkittiin korjausta ja kunnossapitoa varten 70,700 markkaa⁶⁾ kuluvan vuoden menosäännön 58,000 markan sijasta sekä uutistöitä varten 10,400 markkaa⁷⁾ mainitun menosäännön 121,900 markan sijasta. — Teiden korjausta ja kunnossapitoa varten osoitettiin 27,150 markkaa⁸⁾ kuluvan vuoden menosäännön 32,440 markan sijasta sekä uusien teiden teettämistä varten 550 markkaa⁹⁾. — Vientoteiden erinäisiä korjauksia varten merkittiin

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 68 ja seur. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 30, 31, 33, 36, 37, 39 ja 83. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 32, 36, 37 ja 39. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 46. ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 47 ja 48. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. siv. 48. — ⁷⁾ Ks. tätä kert. siv. 48 ja 50. — ⁸⁾ Ks. tätä kert. siv. 50 ja 51.

15,000 markkaa. — Satamain korjaus- ja kunnossapitotöitä varten merkittiin 131,900 markkaa¹⁾ kuluvan vuoden menosäännön 128,300 markan sijasta sekä satamain uutistöitä varten 22,600 markkaa¹⁾ mainitun menosäännön 81,500 markan sijasta. — Istutukset nimiseen lukuun merkittiin nimikkeen Korjaukset ja kunnossapito kohdalle 206,930 markkaa²⁾ sekä uutistöitä varten 23,400 markkaa²⁾. Vastaavat menoterät olivat kuluvan vuoden menosäännössä 191,275 markkaa ja 33,600 markkaa. — Puhtaanapitolaitos nimiseen lukuun merkittiin määrärahoja 459,300 markkaa³⁾ aikaisemman määrän 382,200 markan sijasta. Menot yleisestä makkien puhtaanapidosta kohosivat 24,000 markalla. — Työkaluja varten olevat määrärahat kohosivat 14,286 markalla 45 pennillä, johon summaan oli luettu 9,606 markkaa 45 penniä Nickbyn sairaalarakennustyöstä⁴⁾ jäljelle jääneiden työkalujen osalta. — Sekalaista nimiseen lukuun merkittiin lisäksi 84,000 markkaa vallitsevan kalliin ajan johdosta kaupungin yleisissä töissä maksettavien korotettujen työpalkkain varalta. — Tämän pääluokan kokonaissumma osoittaa vähenemistä 2,651,052 markkaa 25 penniä.

Eläkkeet ja
apurahat

Neljännentoista pääluokan, Eläkkeet ja apurahat, kohdalla kohosivat menot 7,835 markalla 17 pennillä.

Sekalaiset
menot.

Viidestoista pääluokka, Sekalaiset menot, jaettiin kolmeen lukuun: Kaupungin talot ja maatilat, Erityiset määrärahat sekä Verotettujen varojen ja muiden tulojen poisto ja palautus. Ensimmäisessä luvussa kohosivat raatihuoneen määrärahat 1,470 markalla, kymmenen, eri nimikkeiden kohdalla mainitun talon määrärahat yhteensä 4,750 markalla, kunnan virutushuoneiden määräraha 1,500 markalla, puhelinmaksujen määräraha 1,500 markalla sekä talojen isännöitsijän palkkio 1,000 markalla, minkä ohessa siihen merkittiin lisäksi määrärahoja 17,270 markkaa kunnan työväenasuntoja varten (aikaisemmin merkityt kolmannen pääluokan kohdalle) ja 750 markan palkkio Sinivuoremaan järjestysmiehelle, jota paitsi m. m. seuraavat määrärahat vähenivät, nimittäin seurahuoneen 2,700 markalla, Toivoniemen tilan 1,560 markalla ja eräiden kaupungin talojen kalustoa y. m. varten oleva määräraha 10,000 markalla sekä poistuiivat Henrik Borgströmin Turholmassa olevaa kansanpuistoa varten merkitty 3,400 markan ja käsi-työläiskoulun huoneiston vuokraa varten oleva 4,000 markan määräraha. — Erityiset määrärahat nimisessä luvussa kohosivat m. m. kaupungin työkunnan määräraha 12,500 markalla, kunnallisen keskustuomiston⁵⁾ määräraha 3,980 markalla ja työntekijäin tapaturmankorvauksia varten oleva määräraha 3,200 markalla, minkä ohessa tuli lisäksi 3,580 markkaa huoneistojen vuokraamiseksi Katajanokalta valtionrau-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 51. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 52 ja 53. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 53 ja 54. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 32 ja 33. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 107.

tateiden tarpeisiin ¹⁾, 5,000 markkaa Suomen voimistelunopettajaliitolle urheiluleikkien toimeenpanemiseksi, 8,500 markkaa Eläintarhan urheilukentän kuntoon panettamiseksi, 7,500 markkaa tililaitosuudistuksen toimeenpanemiseksi ²⁾, 10,000 markkaa kaupungin viemäriolojen järjestämismahdollisuuksien selvittämiseksi ³⁾ ja 155,000 markkaa kalliinajallisäyksiksi ⁴⁾ eräille virka- ja palvelusmiehille. Porvarissäädyn historian julkaisemista varten oleva 8,000 markan määräraha poistui. — Määräraha verotusvarain ja muiden tulojen poistoa ja palautusta varten kohosi 50,000 markalla. — Lukuun ottamatta alempana mainittua 500,000 markan määrärahaa kohosivat menot tämän pääluokan kohdalla 252,760 markalla.

Eri pääluokan, kuudennentoista, kohdalle merkittiin aikaisemmin viidennentoista pääluokan kohdalla ollut 500,000 markan määräraha arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

Menot arvaamattomiin tarpeisiin.

Tulosääntöön merkittiin vuodelta 1915 säästöä 600,000 markkaa mainitun vuoden tulosäännön 400,000 markan sijasta.

Tulot. Säästö.

Ensimmäisen osaston, Korot, kohdalla laskettiin kaupungin lainaobligatsioonien korot ja erinäiset korot 500 markkaa ja 125,000 markkaa suuremmiksi kuluvan vuoden tulosäännön vastaavia määriä, jota vastoin erät tontinlunastusten ja teknillisten laitosten etuantien korot sekä osingot vähenivät kukin 90,000 markalla, 21,800 markalla ja 13,000 markalla. Tämä osasto osoittaa siis tulojen lisäännystä 700 markkaa.

Korot.

Toisen osaston, Tontinlunastukset, tulosääntö kohosi 100,000 markalla.

Tontinlunastukset.

Kolmannen pääluokan, Kaupungin kiinteä omaisuus, kohdalla kohosivat m. m. erät Penger- ja Ratakadun poliisihuoneistojen vuokrat 1,700 markalla ja kunnallisten työväenasuntojen vuokrat 3,900 markalla, satunnaiset sekä kenttäin vuokrat 15,000 markalla ynnä tulot kloseteista (kuluvan vuoden menosääntöön merkityt Sekalaisten tulojen osaston kohdalle) 1,000 markalla. Erä laivaveistämöalueen vuokra väheni 3,620 markalla sekä seurahuoneen ja Puutarhakadun talon n:o 4 vuokrat, edellinen 1,700 ja jälkimäinen 3,200 markalla. — Kauppahallit ja kauppatorit nimisessä eri luvussa kohosivat kauppahallimyymläin ja torimyyntipaikkain vuokratulot kumpikin 5,000 markalla. — Tämän osaston tulosääntö päättyi 886,250 markkaan. Kuluvan vuoden vastaava tulomäärä oli 861,015 markkaa.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

Neljännän osaston, Tuloa tuottavat oikeudet, kohdalla kohosivat tulot tonttiveroista (aikaisemmin merkittyinä eri osaston kohdalle) 100 markalla. Tuulaaki- ja liikennemaksut nimisessä luvussa kohosivat m. m. erät tuulaaki 60,000 markalla, satamamaksut 10,000 markalla ja

Tuloa tuottavat oikeudet.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 64 ja 65. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 70. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 48 ja seur. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 57 ja 58 sekä 87.

siltamaksut 2,000 markalla sekä väheni m. m. erä makasiininvuokraa 1,500 markalla. — Sekalaista nimiseen eri lukuun merkittiin m. m. aikaisemmin Sekalaiset tulot nimisen osaston kohdalla olleet erät henkilökohtainen vaivaismaksu 65,000 markan, koiraveron (aikaisemmin 24,000 markkaa) 27,000 markan ja vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ennen 8,075 markkaa) 8,361 markan määräisinä, miinkä ohessa ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta niminen erä väheni 1,700 markalla. — Tulot tämän osaston kohdalla kohoavat 891,061 markkaan. Kuluvan vuoden tulosäännön mukaan oli vastaava summa 819,075 markkaa.

Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.

Viidennen osaston, Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista, joka osasto pääasiassa vastaa aikaisempaa Sekalaiset tulot nimistä osastoa ja jossa tuloerät on jaettu neljään lukuun, kohosivat Terveyden- ja sairaanhoito nimisessä luvussa erät vaivaishoidon suoritettava korvaus mielenvikaisten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa 95,000 markalla sekä tulot terveydellisten tutkimusten laboratorista 1,000 markalla, minkä ohessa uusina erinä merkittiin tuloja Nickbyn sairaalan maanviljelyksestä ja puutarhasta 5,000 markkaa sekä työkaluista, jotka vastamainitusta sairaalasta osin oli siirretty kaupungin varastoon¹⁾, osin myyty teurastamolle, 10,961 markkaa 70 penniä. M. m. seuraavat erät vähenivät, nimittäin Kivelän, Nickbyn ja Humaliston sairaalan sairaanhoito, kukin 2,000 markalla, 12,000 markalla ja 3,500 markalla, kotien desinfiointi 1,000 markalla sekä lihan tarkastusaseman tulot 16,000 markalla. — Vaivaishoito nimisessä luvussa kohosivat erät tuloja kunnalliskodista ja korvaus köyhäin ylläpidosta, edellinen 15,000 markalla ja jälkimäinen 25,000 markalla, jota vastoin tulot työlaitoksesta vähenivät 15,000 markalla. — Opetus- ja sivistyslaitokset nimiseen lukuun merkittiin m. m. tulot kaupunginorkesterista korotettuina 27,000 markalla. — Muut laitokset nimisessä luvussa kohosi m. m. tuloja kaupungin työkunnasta niminen erä 9,500 markalla. — Tämän osaston tulosääntö päättyy 1,022,561 markkaan 70 penniin. — Vastaava tulomäärä oli kuluvan vuoden tulosäännön mukaan 883,700 markkaa.

Valtioavut.

Kuudennen osaston, Valtioavut, kohdalle merkittiin valmistavan poikainammattikoulun valtioapu 3,150 markkaa 1 penni suurempana kuluvan vuoden tulosäännössä olevaa määrää, jota vastoin kaupungin osuuden paloviinaverosta laskettiin vähenevän 10,000 markasta 100 markkaan. Kansakoulujen ja kasvatustilainosten valtioavut, yhteensä 239,876 markkaa 83 penniä, poistuivat. Tämä osasto osoittaa siis tulojen vähenemistä 246,626 markkaa 82 penniä.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Seitsemännen osaston, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla kohosi vesijohtolaitos nimisessä luvussa m. m. vedenmyynti niminen

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 31 ja seur.

erä 280,000 markalla, jota vastoin tulot vesimittarien vuokrasta vähenivät 3,000 markalla. — Kaasulaitos nimisessä luvussa kohosi katuvalaistuksen korvaus 21,595 markalla, jota vastoin korvaus yksityiskulutuksesta, tulot sivutuotteista ja voitto tehdyistä töistä vähenivät kukin erä 66,870 markalla, 464,000 markalla ja 10,000 markalla. — Sähkölaitos nimisessä luvussa kohosivat korvaukset katuvalaistuksesta, yksityiskulutuksesta ja raitiotiekäytöstä, kukin erä 14,305 markalla, 375,000 markalla ja 20,000 markalla. — Tulojen kokonaissumma tämän osaston kohdalla osoittaa lisäännystä 167,080 markkaa.

Kahdeksannen pääluokan, Puhtaanapitolaitos, kohdalla kohosivat erät maksuja kaupungin omien talojen puolesta, tuloja myydystä lanasta ja korvaus katujen puhtaanapidosta y. m., kukin 6,580 markalla, 10,000 markalla ja 12,500 markalla. Puhtaanapitolaitos.

Yhdeksannen osaston, Sekalaiset tulot, kohdalle merkittiin Apumaksut nimiseen lukuun kuluvan vuoden tulosäännön Sekalaiset tulot nimisen osaston kohdalle merkityt erät vuokra-apumaksu postipakettiosaston puolesta ja apumaksut henkikirjoittajalle luovutetusta huoneistosta, eräiden istutusten kunnossapidosta y. m. yhteensä 10,516 markan määräisinä sekä eri lukuun viimeksi mainitun osaston kohdalle aikaisemmin merkitty majoituksen korvaus korotettuna 115,940 markasta 161,000 markkaan. Sekalaiset tulot.

Kymmenennen osaston, Lainat, kohdalla osoitettiin 1911 vuoden obligatsioonilainasta Nickbyn mielisairaalaa varten 240,000 markkaa, uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi sähkölaitokseen 420,000 markkaa ja, lisätyn kaupunginvaltuuston päätöksestä riippuen, lisämäärärahana Kaisaniemenkadun tasoitusta varten 42,000 markkaa sekä merkittiin lainaa kahta vuotta lyhyemmälle takaisinmaksuajalle kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta syntyvän vajauksen täyttämiseksi enintään 1,500,000 markkaa. Lainat.

Yhdennentoista osaston, Verotus, kohdalle merkittiin verottamalla kunnan verovelvollisilta jäseniltä otettavana määränä 7,352,233 markkaa 18 penniä 1915 vuoden tulosäännön 6,840,607 markan 32 pennin sijasta. Verotus.

C. Muut asiat.

Esiteltäessä kaupunginvaltuuston diareihin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1914 ratkaisematta olevain asiain luetteloa ¹⁾ päätti ²⁾ valtuusto, että huhtikuun 29 päivän 1912 kohdalle merkitty asia, joka koski yleisten rakennusten yllähallituksen esitystä toimenpiteisiin ryh-

Ratkaisemat-
mat asiat.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 29 §.

tymisestä IV kaupunginosan kaupunginasemakaavan muuttamiseksi, oli diarista poistettava.

Lausuntoja ha-
keruuksista lu-
van saamiseksi
voimassa ole-
vasta rakennus-
järjestyksestä
poikkeamiseen.

Vaadituksi lausunnoksi fastighetsaktiebolaget Badhusgatan 6—8 nimisen yhtiön k. senaatille tekemän hakemuksen johdosta saada poiketa kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistetusta rakennusjärjestyksestä sikäli, että yhtiön korttelin n:o 102 tonteille n:oille 8 ja 10 Saunakadun varrella rakennetun talon pohjakerroksen saisi sisustaa myymälöiksi ja asuinhuoneistoiksi, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto, edellyttäen asian käsittelyssä ja ratkaisussa otettavan huomioon ne seikat, mitkä voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaan voivat aiheuttaa poikkeuksen rakennusjärjestyksen yleisistä määräyksistä puheena olevassa kohden, huomauttaa, ettei yhtiö ollut hakemuksensa tueksi voinut esiintuoda, että rakennus olisi teetetty jyrkästi kaltevalle maalle, jossa tapauksessa kellarikerrosta mainitun rakennusjärjestyksen 46 §:n viimeisen kappaleen mukaan ei tarvitse lukea kerrokseksi, eikä että tontin koko tai muoto tai muut erikoiset pintamuodostumat, niinkuin 48 §:ssä säädetään, välttämättä vaatisivat poikkeusta, mihin nähden valtuusto puolestaan ehdotti yhtiön anomusta evättäväksi.

Vaadituksi lausunnoksi leskirouva O. Aikalán k. senaatille tekemästä hakemuksesta saada erinäisissä kohdin poiketa kaupungin voimassa olevasta rakennusjärjestyksestä Mikonkadun tontille n:o 1 a korttelissa n:o 97 aikomaansa uutisrakennukseen nähden päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto ilmoittaa, ettei valtuustolla puolestaan ollut hakemusta vastaan mitään muistuttamista.

Lausunto tont-
tien yhteenra-
kentamista kos-
kevasta hake-
muksesta.

Maistraatin vaatimaksi lausunnoksi Pohjoismaiden osakepankin kauppaa ja teollisuutta varten tekemästä hakemuksesta saada yhteenrakentaa korttelissa n:o 32 sijaitsevat Unioninkadun tontti n:o 4 sekä Aleksanterinkadun tontit n:ot 8 ja 9 päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto puoltaa myöntymistä mainittuun hakemukseen.

Lausunto ton-
tin halkomista
tarkoittavasta
hakemuksesta.

Maistraatin vaatimaksi lausunnoksi aktiebolaget Lådbrädsågeriet — Laatikkolautasaha osakeyhtiön tekemästä hakemuksesta saada halkoa korttelissa n:o 173 sijaitseva Köydenpunojankadun tehdastontti n:o 8 a päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto ilmoittaa, ettei valtuustolla puolestaan ollut hakemusta vastaan mitään muistuttamista.

Pitennetty tont-
tien rakennus-
aika.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto pitennettyä aikaa seuraavain tonttien rakentamiseen:

kesäkuun 1 päivään 1916:

osakeyhtiölle Brahenkatu 4 korttelissa n:o 355 sijaitsevaan Läntisen Brahekadun tonttiin n:o 4 nähden ⁵⁾ ja

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 4 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 2 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 4 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 3 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 12 §.

maalarimestari A. Haanojalle korttelissa n:o 364 sijaitsevaan Läntisen Brahekadun tonttiin n:o 10 nähden¹⁾;

syyskuun 1 päivään 1916:

muurari V. Palinille korttelissa n:o 388 sijaitsevaan Porvoonkadun tonttiin n:o 53 nähden²⁾;

joulukuun 1 päivään 1916:

kiinteistöosakeyhtiö Savilalle korttelissa n:o 525 sijaitsevaan Läntisen viertotien tonttiin n:o 27 nähden³⁾;

tammikuun 1 päivään 1917:

rakennusmestari V. Ekmanille korttelissa n:o 371 sijaitsevaan Kristiinankadun tonttiin n:o 19 nähden⁴⁾;

tehtailija E. M. Blomille korttelissa n:o 379 sijaitsevaan Karjalankadun tonttiin n:o 15 nähden⁵⁾;

insinööri Hj. Londénille korttelissa n:o 228 sijaitsevaan Ehrensvärdtien tonttiin n:o 8 nähden⁶⁾ ja

liikemies A. Grönbergille korttelissa n:o 522 sijaitsevaan Läntisen viertotien tonttiin n:o 29 nähden⁷⁾;

helmikuun 1 päivään 1917:

merikapteeni Chr. Jacobsenille korttelissa n:o 219 sijaitsevaan Tehtaankadun tonttiin n:o 34 b nähden⁸⁾;

maaliskuun 1 päivään 1917:

rakennusmestari K. Taipaleelle korttelissa n:o 230 sijaitsevaan Ehrensvärdtien tonttiin n:o 23 nähden⁹⁾;

huhtikuun 16 päivään 1917:

perustuslailiselle työväenyhdistykselle korttelissa n:o 411 sijaitsevaan Hietaniemenkadun tonttiin n:o 6 nähden¹⁰⁾;

huhtikuun 30 päivään 1917:

rakennusmestari V. Sippolalle korttelissa n:o 379 sijaitsevaan Karjalankadun tonttiin n:o 11 nähden¹¹⁾ ja

arkkitehti S. Frosterukselle korttelissa n:o 435 sijaitsevaan Töölönkadun tonttiin n:o 10 nähden¹²⁾;

toukokuun 1 päivään 1917:

merikapteeni Chr. Jacobsenille korttelissa n:o 219 sijaitsevaan Tehtaankadun tonttiin n:o 34 a nähden¹³⁾ ja

puutarhuri J. Rannikolle korttelissa n:o 388 sijaitsevaan Porvoonkadun tonttiin n:o 55 nähden¹⁴⁾;

1) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 13 §. — 2) Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 24 §. — 3) Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 21 §. — 4) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 14 §. — 5) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 15 §. — 6) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 18 §. — 7) Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 25 §. — 8) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 17 §. — 9) Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 8 §. — 10) Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 18 §. — 11) Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 10 §. — 12) Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 8 §. — 13) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 17 §. — 14) Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 25 §.

elokuun 31 päivään 1917:

rouva H Wileniukselle korttelissa n:o 226 sijaitsevaan Armfeltien tonttiin n:o 6 nähden¹⁾;

1917 vuoden loppuun:

aktiebolaget J. E. Cronvall yhtiölle korttelissa n:o 138 sijaitsevaan Pormestarinrinteen tonttiin n:o 6 nähden²⁾;

maaliskuun 31 päivään 1918:

pankinjohtaja V. Soinille korttelissa n:o 232 sijaitsevaan Engelaution tonttiin n:o 3 nähden³⁾;

kesäkuun 1 päivään 1918:

insinööri Hj. Londénille korttelissa n:o 219 sijaitsevaan Ehrensvaldtien tonttiin n:o 35 nähden⁴⁾ sekä

marraskuun 1 päivään 1920:

Helsingin nuorten naisten kristilliselle yhdistykselle ja Helsingfors svenska kristliga förening af unga kvinnor nimiselle yhdistykselle korttelissa n:o 251 sijaitsevaan Wilhovuorenkadun tonttiin n:o 5 nähden⁵⁾.

Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttaminen.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 31 päivänä 1911 myöntynyt⁶⁾ yhteisen raastuvanoikeuden esitykseen komitean asettamisesta valmistelemaan m. m. kysymystä raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamisesta sekä puolestaan valinnut jäsenet mainittuun komiteaan, antoi komitea, johon yhteinen raastuvanoikeus oli edustajikseen valinnut oikeuspormestari Edvard Loon ja oikeusneuvosmies W. F. Heimbürgerin sekä Helsingin asianajajayhdistys varatuomarit A. Souranderin ja G. Takolanderin, kesäkuun 8 pntena 1914 päivätyn mietinnön n:o 2⁷⁾ asiasta. Mietinnössä esitti komitea m. m. seuraavaa:

Viime vuosina toimeenpannut väliaikaiset järjestelyt eivät komitean käsityksen mukaan riittäneet saattamaan raastuvanoikeutta kykeneväksi tyydyttävästi ja vaikeuksitta täyttämään työtehtävänsä. Oikeudenhoidon ja oikeutta etsivän yleisön vaatimuksia silmälläpitäen täytyi vaatia toimeenpantavaksi perinpohjaisempi uudestijärjestäminen, sikäli kuin se oli toimeenpantavissa maamme nykyisen tuomioistuinlain pohjalla.

Etusijassa oli vakinaisten työvoimain lisääminen osoittautunut tarpeen vaatimaksi, jotta raastuvanoikeus voisi hallita vuosi vuodelta lisääntyvää työtaakkaansa ja täyttää tälle maamme huomattavimmalle alioikeudelle asetettavat vaatimukset. Tämän yhteydessä oli johtavaksi periaatteeksi pantava työtavan yksinkertaistuttaminen sekä raastuvan-

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 9 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 18 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 11 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 16 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 30 §. — ⁶⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 120. — ⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 31 vuodelta 1914.

oikeuden työn järjestäminen sillä tavoin, että se antoi mahdollisimman hyvät tulokset. Siltä kannalta katsoen oli eri osastojen kesken aikaansaatava työnjako, joka oli omansa nykyistä suuremmassa määrässä turvaamaan oikeudenkäytön yhtenäisyyden raastuvanoikeudessa. Lisäksi näytti pienempäin rikosasiain käsittely olevan järjestettävä siten, että suurempaa huomiota voitiin kiinnittää tapauksiin, joissa syytetty enemmän ymmärtämättömyydestä ja onnettomuuksien johdosta kuin rikoksenteon halusta oli joutunut tekemisiin oikeudenhoidon kanssa ja hänet ehkä vielä voi sopivilla toimenpiteillä estää rikollisuuttaan jatkamasta. Lopuksi oli komitea tullut siihen vakaumukseen, että virkaylennustavan raastuvanoikeudessa tuli olla sellainen, että kokeneita lakimiehiä tähänastista suuremmassa määrässä saatiin pyrkimään raastuvanoikeuteen, erittäinkin kun oli kysymys puheenjohtajan- ja varapuheenjohtajanpaikkain täyttämisestä.

Raastuvanoikeuden suoritettava työ oli viime aikoina runsaasti lisääntynyt. Komitean tämän seikan valaisemiseksi vuosilta 1901—1912 esittämistä numeroluvuista näkyi, että vuonna 1912 verrattuna vuoteen 1901 oli lisäännys ollut: ilmoitusasioitten luvun noin 60 %, riita-asiaain noin 90 % sekä rikosasiain noin 150 %, jos poliisijutut erotettiin luvusta. Vaikka juttujen luku eri vuosina jonkin verran vaihteli kulloinkin vallitsevain taloudellisten olosuhteiden sekä järjestyksellisen osoittaman erilaisen tarmokkuuden johdosta, näytti työmäärä kuitenkin tasaisesti pyrkivän kohoamaan, ja vuonna 1913 saavutettu kokemus yhäkin vahvisti tätä käsitystä. Tähän nähden ja kun vakinaiset työvoimat laitoksessa, jolla oli semmoiset oikeudenhoitotehtävät kuin pääkaupungin raastuvanoikeudella, oli sovitettava niin, että ne asianmukaisesti käytettyinä voivat säännöllisissä oloissa suorittaa tuomioistuimen asiana olevat vakinaiset työtehtävät, oli komitea ollut sitä mieltä, että raastuvanoikeuden työvoimain nykyinen tilapäinen lisääminen olisi lakkautettava ja sekä ensimmäisen osaston toinen jaosto että viides osasto asetettava vakinaiselle kannalle. Tämän mukaisesti komitea ehdotti, että nykyisten raastuvanoikeuden osastojen sijaan asetettaisiin kuusi vakinaista osastoa, joista kaksi ensimmäistä vastaisi ensimmäisen osaston molempia jaostoja sekä neljä muuta nykyisiä II—V osastoa. Tämän lisäksi oli komitea katsonut olevan ehdottaminen sellaista muutosta juttujaon tähänastisiin perusteisiin, että poliisijutut ja eräät muut vähäpätöisten rikosasiain ryhmät siirrettäisiin kahteen niitä varten perustettuun erikoisosastoon, jotka siten muodostaisivat raastuvanoikeuden seitsemännen ja kahdeksannen osaston. Kumpaiseenkin osastoon kuuluisi ainoastaan yksi lainopillisesti sivistynyt tuomari puheenjohtajana sekä apujäsenenä kaksi maallikkoa, jotka jälkimäiset valittaisiin erikoisesti silmällä pitäen sitä seikkaa, että oikeuden apulaisina tulee olla yhteiskuntahoitoa harrastavia henkilöitä. Osastot ko-

koontuisivat vuorotellen joka päivä ja, poistamalla nykyinen valtakirjajärjestelmä, olisi niihin tuotava kaikki poliisiu pienenlaisista rikoksista pidättämät henkilöt saamaan, mikäli mahdollista, paikalla tuomionsa. Näiden asiain käsittelyn päätyttyä käsiteltäisiin ne muut rikosjutut, mitkä vahvistetun työjärjestyksen mukaan olisivat näiden osastojen käsiteltäviä. Sen seikan että raastuvanoikeuden osastoihin siten kuuluisi ainoastaan yksi lakimies ja muutoin maallikkoja, ei pitäisi herättää epäilyksiä. Sekä maamme pienempäin kaupunkien raastuvanoikeudet että kaikki maaseudun alioikeudet työskentelivät tällaisella jäsenistöllä, ja etteivät mitkään periaatteelliset tai käytännölliset näkökohdat vastustaneet vähäpätöisten asiain antamista tämän laatuisten tuomioistuinten käsiteltäviksi, sen osoittivat, paitsi muista sivistysmaista saatua kokemusta, oikeudenkäynti-uudistuskomitean ja lainvalmistelukunnan ehdotukset oikeudenkäyntilaitoksen uudistamiseksi, jotka ehdotukset rakentuivat tuollaiseen lainkäytön järjestykseen. Lopuksi ja tahtomatta tämän yhteydessä likemmältä kajota erityisten lasten- ja nuorisontuomioistuinten tärkeään järjestämiskysymykseen, jonka järkiperäinen ratkaisu vaati lainsäätäjän myötävaikutusta, komitea kuitenkin huomautti, että edellä esitetty ehdotus varasi mahdollisuuden tuollaisen tuomioistuimen perustamiseen joko siten, että jompi-kumpi pienempäin rikosasiain osastoista sai toimekseen eri istunnoissa käsitellä lapsia ja nuorisoa koskevia asioita, tahi siten, että perustettiin yksinomaan tällaisia asioita varten eri osasto järjestettynä samalla tavoin kuin edellä mainitut kaksi osastoa. Mitä raastuvanoikeudessa noudatettuun virkaylennystapaan tuli, oli komitean mielestä muutos siinäkin toivottava raastuvanoikeuden työkuuntoisuuden kohottamiseksi. Nykyään otettiin ainoastaan nuoremmat oikeusneuvosmiehet virkoihinsa valitsemalla, ja siten valittu yleni virkaikänsä mukaan vanhemmaksi oikeusneuvosmieheksi ja vihdoin oikeuden puheenjohtajaksi. Komitean mielestä olisi toimeenpantava sellainen järjestys, että kunkin osaston oikeusneuvosmiehenvirat täytettäisiin, ei ylenemisvuoron perusteella, vaan toimittamalla vaali. Siten varattaisiin vanhemmille, kokeneille lakimiehille, eritoten asianajajille y. m., tilaisuus pyrkiä raastuvanoikeuden jäseniksi, joten tähän oikeuteen tulisi lisäksi kokemusta, jota ei ole saavutettu yksinomaan raatihuoneen seinän sisällä. Tämä järjestys ei tietenkään riistäisi nuoremmilta neuvosmiehiltä mahdollisuutta yletä vanhemmiksi neuvosmiehiksi, heidän täytyisi vain alistua valittaviksi. Tätä uutta järjestystä ei kuitenkaan näyttänyt käyvän soveltaminen nykyisiin nuorempiin oikeusneuvosmiehiin, jotka olivat tulleet virkoihinsa toisilla edellytyksillä ja jotka sentähden lienee katsottava oikeutetuiksi tähän asti noudatetussa järjestyksessä ylenemään vanhemmiksi neuvosmiehiksi.

Niinkuin edellä on huomautettu, oli komitea johtavaksi periaatteeksi raastuvanoikeuden uudestijärjestämisessä asettanut vaatimukset suuremman yhtenäisyyden aikaansaamisesta lainkäyttöön. Tämä tarkoitus oli saavutettavissa ainoastaan siten, että, mikäli käytännön kannalta vaikeuksia kohtaamatta voi käydä päinsä, työ raastuvanoikeudessa jaettiin asiallisella pohjalla. Raastuvanoikeuden nykyiseen työnjakoon nähden oli noudatettu O. K:n 6 luvun 2 §:n säännöstä, joka kohdistui ensimmäisen osaston työtehtävään, mutta tämän lisäksi ei ollut mainittavia tehty ristiriitaisten päätösten ja tuomioiden sekä erilaisen käytännön ehkäisemiseksi eri osastoilla. Arpomiseen perustuva työnjako, jommoinen nykyään oli olemassa toisen, kolmannen, neljännen ja väliaikaisen viidennen osaston kesken, sai välttämättä aikaan, että samanlaatuisia asioita voi olla käsiteltävinä kolmessa tahi useammassa näistä osastoista yhtäaikaan tahi lyhyin väliajoin. Ellei oikeuskysymys ollut aivan selvä, oli likellä tarjona mahdollisuus ristiriitaisiin ratkaisuihin. Lukuisia esimerkkejä tuollaisista ristiriitaisista päätöksistä ja tuomioista oli mainittavissa. Tunnettu asianlaita oli niinkään, että rangaistuksen määräämisessä oltiin toisissa osastoissa ankarampia kuin toisissa, ja siten voi olla arvan varassa, saiko syytetty sovitaa rikoksensa sakolla vai tuomittiinko hänet vapausrangaistukseen. Mainittujen epäkohtain poistamiseksi ei ollut muuta keinoa kuin että jutut ja asiat vastedes, mikäli mahdollista, jaettiin laatunsa mukaan eikä arpomalla. Tämän periaatteen johdonmukainen toteuttaminen edellytti, että jutut jaettiin eri laatunsa mukaan ja että siis samanlaatuiset asiat käsiteltiin samassa osastossa. Komitea ei kuitenkaan ollut katsonut olevan likemmältä tutkiminen kysymystä soveliaimmasta jakoperusteesta, vaan ollut sitä mieltä, että tämän asian käytännöllinen ratkaisu olisi jätettävä yhteiselle raastuvanoikeudelle.

Kun oli likellä tarjona oletamus että noudatettaessa asialliseen pohjaan perustuvaa työnjakoa satunnaiset syyt voivat joskus aikaansaada tavattoman suuren asiain kasautumisen johonkin tai joihinkin osastoihin ja ehkä toiselta puolen työn ohimenevän vähenemisen muissa osastoissa, näytti olevan ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän johdosta jollakin osastolla tarpeellisen työvoimain siirron tahi lisäämisen aikaansaamiseksi. Tämä voisi käydä päinsä esimerkiksi siten että, kun jollekin osastolle kasautui liiaksi työtä, yhteinen raastuvanoikeus saisi joksikin lyhyeksi ajaksi tahi jotakin tai joitakin saapuneita työläämpiä juttuja varten, senaatille ja hovioikeudelle esitystä tekemättä, jakaa osastot kahteen tahi useampaan jaostoon tahi osastoon ja lisäksi ottaa tarpeellisia työvoimia.

Kun yhteinen raastuvanoikeus oli verraten hidasliikkeinen koneisto ja kävisi vieläkin hidasliikkeisemmäksi, jos oikeuden jäsenluku lisääntyisi, oli suuremman yhtenäisyyden ja keskityksen saavuttami-

seksi raastuvanoikeuden sisäiseen hallintoou näyttänyt olevan tarkoituksenmukaista eräiden hallintoasiain käsittelyä varten asettaa n. s. puheenjohtajainkokous, johon ainoastaan oikeuspormestari ja eri osastojen puheenjohtajat ottaisivat osaa.

Usealta näkökannalta katsoi komitea suotavaksi, että oikeuspormestari tähänastista enemmän esiintyisi raastuvanoikeuden päällikönä sekä hänelle nimenomaan annettaisiin valta ja velvollisuus pitää silmällä raastuvanoikeutta ja katsoa, että sen virkamiehet asianmukaisesti täyttivät laissa ja työjärjestyksessä säädetyt velvollisuutensa.

Raastuvanoikeuden voimassa olevassa työjärjestyksessä oli säädetty, että eri osastojen tuli kokoontua määrättyinä, työjärjestyksessä mainittuina viikonpäivinä, ellei yhteinen raastuvanoikeus poikkeustapauksessa muuta määrännyt. Komitean käsityksen mukaan oli olemassa pätevä syy työjärjestyksessä määrätä kolme viikonpäivää yhden päivän väliajoin ensimmäisen osaston kokouksia varten, tämä mainitun osaston käsiteltävään asiain laadun johdosta. Sen sijaan käynee haittaa jättäminen yhteisen raastuvanoikeuden määrättäväksi muiden osastojen varsinaisten istuntojen aika, jota vastoin tavallisesti pidettävään viikkoistuntojen luku täytyi määrätä työjärjestyksessä.

Edellä esitettyyn viitaten komitea antoi kaupunginvaltuustolle ehdotukset m. m.:

muutetuiksi määräyksiksi Helsingin kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta; sekä

Helsingin raastuvanoikeuden uudeksi työjärjestykseksi.

Samalla esitti komitea,

että kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyisi komitean ehdotukset sekä antaisi ne lausuntonsa kera yhteiselle raastuvanoikeudelle asianmukaista toimenpidettä varten.

Yhteisen raastuvanoikeuden ja rahatoimikamarin annettua lausuntonsa¹⁾ asiasta lähetti²⁾ kaupunginvaltuusto ne lausunnon saamiseksi edellä mainittuun komiteaan.

Komitea antoi sittemmin syyskuun 23:nä päivätyn mietinnön n:o 3³⁾ asiasta. Siinä komitea m. m. yhteisen raastuvanoikeuden tekemästä ehdotuksesta että raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskevista määräyksistä sekä raastuvanoikeuden työjärjestyksestä poistettaisiin kielto jakaa jutut arpomalla, lausui, että komitea oli katsonut voitavansa tähän ehdotukseen yhtyä, kuitenkin lausumalla toivotavaksi, että arpomisjärjestelmää vain viime tingassa käytettäisiin.

Komitea esitti m. m.:

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 28 ja 32 — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 4 §. — 3) Valt. pain. asiakirj. n:o 44.

että kaupunginvaltuusto päättäisi puolestaan hyväksyä komitean laatimat ja sen mietinnön oheiset ehdotukset:

muutetuiksi määräyksiksi Helsingin kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta; sekä

Helsingin raastuvanoikeuden uudeksi työjärjestykseksi; samoin kuin

että uudistuksen toimeenpano oli jääpä siksi, kunnes säännölliset olot sodan päätyttyä jälleen ovat palautuneet, mistä seikasta kaupunginvaltuusto vastedes tekisi eri päätöksen.

Asiaa uudestaan esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto tämän komitean esityksen.

Siten hyväksytyt ehdotukset olivat seuraavat:

Ehdotus Helsingin kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta voimassa olevain, keisarillisen Suomen senaatin toukokuun 18 päivänä 1906 vahvistamain määräysten muuttamiseksi.

1. Helsingin kaupungin maistraatin muodostavat yksi kunnallispuhemies, yksi oikeusneuvosmies ja kaksi kunnallisneuvosmiestä.

2. Helsingin kaupungin raastuvanoikeudessa on yksi oikeuspuhemies, yksitoista vanhempaa ja kahdeksan nuorempaa oikeusneuvosmiestä sekä neljä ylimääräistä neuvosmiestä, joiden ei tarvitse olla lainoppineita.

Vanhemmat ja nuoremmat oikeusneuvosmiehet valitaan virkoihinsa raastuvanoikeudessa yleisessä raastuvankokouksessa toimitettavalla vaalilla, niinkuin siitä on laissa säädetty.

Ylimääräisiä neuvosmiehenvirkoja ei toistaiseksi täytetä vakinaisesti, vaan hoitavat niitä viransijaiset, jotka vuodeksi kerrallaan määrätään sillä tavoin kuin 6 kohdan f) kohdassa säädetään.

Nykyään virassa oleviin nuorempiin neuvosmiehiin nähden on kuitenkin, mitä tulee heidän ylenemiseensä vanhemmiksi neuvosmiehiksi, voimassa mitä keisarillisen senaatin toukokuun 18 päivänä 1906 antama päätös Helsingin kaupungin raastuvanoikeuden ja maistraatin kokoonpanosta ja toiminnasta asiasta lähemmin sisältää.

3. Maistraatin ja raastuvanoikeuden apuna on yksi maistraatinsihteeri, joka samalla on ensimmäinen julkinen notaari, toinen julkinen notaari, kaksi maistraatinnotaaria, kolme riita-asiainnotaaria, kuusi rikosasiainnotaaria, yksi aktuaari ja yksi kanslisti.

4. Maistraatti, jossa puhetta johtaa läänin kuvernööri niin usein kuin hyväksi näkee, mutta muutoin kunnallispuhemies ja, kun hänellä on jäävi tahi este, oikeusneuvosmies, käsittelee ja toimittaa kaikki maistraatille kaupungin hallituksena, julkisena viranomaisena sekä talous- ja järjestysasiain tuomioistuimena kuuluvat asiat ja tehtävät.

5. Raastuvanoikeus kokoontuu joko yhteiseksi raastuvanoikeudeksi tahi osastoittain.

Yhteinen raastuvanoikeus kokoontuu osin täysi-istuntoon, osin puheenjohtajainkokoukseen. Täysi-istuntoon ottavat osaa oikeuspuhemies ja

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 5 §. Ks. myös tätä kert. siv. 60.

kaikki raastuvanoikeudessa palvelevat vakinaiset neuvosmiehet, puheenjohtajainkokoukseen taas pormestari ja raastuvanoikeuden eri osastojen puheenjohtajat.

6. Yhteisen raastuvanoikeuden täysi-istunnon tehtävänä on:

- a) Turun hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeuspormestarinvirkaa, kun tarve sitä vaatii, sekä ehdottaa ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja, muiden osastojen puheenjohtajat ynnä toisen, kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen osaston varapuheenjohtajat;
- b) jakaa neuvosmiehet virantoimitukseen raastuvanoikeuden eri osastoille;
- c) toimeen ottaa ja siitä erottaa raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehet;
- d) päättää, millä perusteilla jutut on jaettava raastuvanoikeuden eri osastojen kesken;
- e) raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten kesken jakaa pöytäkirjanpito sekä sakko- ja rangaistusluetteloista ynnä muista raastuvanoikeuden annettavista luetteloista ja selonteoista johtuva työ, niin myös määrätä raastuvanoikeuden toimituskirjain antamistapa;
- f) myöntää virkavapautta raastuvanoikeuden jäsenille ynnä virka- ja palvelusmiehille sekä määrätä viransijaiset;
- g) jakaa osasto jaostoihin;
- h) antaa raastuvanoikeudelta vaadittu lausunto, kun se ei koske toimenpidettä, johon tuomarinvirassa on ryhdytty tai ryhtymättä oltu; sekä
- i) määrätä osastojen varsinaisten istuntojen aika.

7. Yhteisen raastuvanoikeuden puheenjohtajainkokouksen tehtävänä on:

- a) lähemmin järjestää juttujako raastuvanoikeuden eri osastojen kesken;
- b) ratkaista, minkä osaston oikeastaan on otettava mikin saapunut asia käsiteltäväksi; sekä
- c) myöntää lupa julkisen asianajotoiminnan harjoittamiseen raastuvanoikeudessa.
- b) kohdassa mainitusta päätöksestä ei saa valittaa.

8. Raastuvanoikeuden osastoja on kahdeksan ja kuuluu:

ensimmäiseen osastoon oikeuspormestari ja kaksi oikeusneuvosmiestä; toiseen, kolmanteen, neljänteen, viidenteen ja kuudenteen osastoon kuhunkin kolme oikeusneuvosmiestä; sekä seitsemänteen ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusneuvosmies ja kaksi ylimääräistä neuvosmiestä.

9. Ensimmäinen osasto käsittelee:

- a) lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasiat sekä sellaisista asioista johtuvat riidat;
- b) holhoojan tilitystä koskevat riidat;
- c) riidat, jotka koskevat osatalokkaan ja naapurin oikeutta lunastaa kaupungissa oleva huoneus ja maa, niin myös muuta kiinteän omaisuuden lunastamista koskevat vaatimukset;
- d) riidat haitoista ja rasituksista, joita naapurin tulee toiselta kärsiä;
- e) perunkirjoitustoimituksista johtuvat riidat;
- f) testamentin valvomiset sekä perintöä ja testamenttia koskevat riidat; samoin kuin
- g) vekseli- ja merioikeusjutut.

10. Toinen osasto käsittelee:

- a) riidat taloon ja siitä pois muuttamisesta;
- b) konkurssi- pesäero- ja vuosihaasteasiat;
- c) riidat paremmasta oikeudesta konkurssiin luovutettuun omaisuuteen;
- d) syytteet konkurssirikoksesta;
- e) hakemukset kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi;
- f) hakemukset hukkaantuneen asiakirjan kuolettamisesta; sekä
- g) raastuvanoikeuden toimitettavat katselmukset ja arvioimiset.

11. Kolmas, neljäs, viides ja kuudes osasto käsittelevät kaikki ne jutut ja asiat, jotka nimenomaan eivät ole muun osaston käsiteltäviä.

Juttujen jakamisessa näiden osastojen kesken on noudatettava, että samanlaatuiset tärkeämmät jutut mikäli mahdollista tulevat saman osaston käsiteltäviksi.

Seitsemäs ja kahdeksas osasto käsittelevät raastuvanoikeuteen saapuneet pienentlaiset rikosasiat

12. Keskenään erottamattomassa yhteydessä olevat jutut on, edellä sanotun estämättä, saman osaston käsiteltävä.

Syytteet käräjärauhan rikkomisesta tahi muusta oikeuden edessä tehdystä pienentlaisesta rikoksesta käsittelee se osasto, jossa rikos on tapahtunut.

Palautettu asia sekä kuulustelun toimittaminen ja lausunnon antaminen aikaisemmin käsitellystä asiasta on sen osaston tehtävä, joka ennen on asiaa käsitellyt.

13. Asiat, jotka voidaan käsitellä haastetta edeltäpäin antamatta, niinkuin todistajain kuulustelun O. K:n 17 luvun 23 §:n johdosta tahi toisen tuomioistuimen tahi viranomaisen määräyksestä, meriselitykset, velkojanvalan tekemisen sekä saamisen ilmoittamisen marraskuun 9 päivänä 1868 muun muassa määräajasta velkomisasiossa annetun asetuksen 1 §:n mukaan, käsittelee se osasto, jolle asia on ilmoitettu.

14. Jos jonkin osaston työ tilapäisesti lisääntyy siinä määrin, ettei osasto vakinaisessa kokoonpanossaan voi tarpeen mukaisesti sitä suorittaa, tahi jos jonkin laajemman asian käsittelyä varten muutoin käy tarpeelliseksi, saa osasto sitä tarkoitusta varten kokoontua jaostoittain niin, kuin yhteinen raastuvanoikeus siitä lähemmin määrää.

15. Yhteisessä raastuvanoikeudessa johtaa puhetta oikeuspormestari tahi, hänen poissa ollessaan, virassa vanhin osastonpuheenjohtaja.

Oikeuspormestari on niinkään ensimmäisen osaston puheenjohtaja.

Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja sekä muiden osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat on, yhteisen raastuvanoikeuden siitä 6 kohdan mukaan tehtyä esityksen, Turun hovioikeuden määrättävä vuodeksi kerrallaan. Jos joku heistä vuoden varrella kuolemalli tahi muusta syystä eroaa, tulee yhteisen raastuvanoikeuden tehdä hovioikeudelle esitys toisen puheenjohtajan tahi varapuheenjohtajan määräämisestä eronneen sijaan; ja ryhtyköön yhteinen raastuvanoikeus sillä välin tarpeellisiin toimiin oikeuden jäsenluvun saattamiseksi tuomionvoipaan määrään.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja on poissa, johtaa puhetta vanhin läsnäoleva jäsen.

Seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla johtaa puheenjohtajan poissa ollessa joku muu oikeuden lainoppinut jäsen puhetta.

16. Oikeuspormestari on vastuunalainen asiain tasaisesta kulusta

raastuvanoikeudessa ja sentähden velvollinen katsomaan, että oikeuden jäsenet sekä virka- ja palvelusmiehet asianmukaisesti täyttävät tehtävänsä.

17. Raastuvanoikeuden jäsenet, samoin kuin raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehetkin, ovat velvolliset, muun virantoimitusjakonsa estämättä, jäävin tahi esteen ilmaantuessa, eri korvauksetta kutsusta hoitamaan virkaa toisen puolesta.

Sama koskee neljäätoista päivää lyhyemmäksi ajaksi myönnettyä virkavapautta, ellei yhteinen raastuvanoikeus ole toisin määrännyt.

Raastuvanoikeus on oikeutettu tuomionvoivan jäsenmäärän saavuttamiseksi lisäjäsenekseen ottamaan asianajajan tahi muun siihen halukkaan lainoppineen henkilön.

18. Erityisessä työjärjestyksessä, jonka Turun hovioikeus kaupunginvaltuusmiehiä kuultuaan yhteisen raastuvanoikeuden ehdotuksesta raastuvanoikeudelle vahvistaa, mutta jommoisen maistraatille antavat läänin kuvernööri ja maistraatti, ei ole annettava ainoastaan niitä lisämääräyksiä raastuvanoikeudessa ja maistraatissa palvelevien virkamiesten velvollisuuksista ja tehtävistä, mitkä, sen johdosta mitä täten on säädetty ja määrätty, havaitaan tarpeellisiksi, vaan myös lähempiä määräyksiä vastamainittujen viranomaisten sekä raastuvanoikeuden eri osastojen istuntoajasta ynnä haasteiden antamis- ja pöytäkirjanpitotavasta kaikkineen mitä siihen kuuluu.

Maistraatin ja raastuvanoikeuden puheenjohtajain ja jäsenten tulee saada kahden kuukauden kesäloma, jos puolestaan asettavat maistraatin ja yhteisen raastuvanoikeuden hyväksymät jäsensijaiset, kuitenkin siten, että saman osaston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tahi maistraatin kunnallispuormestarilla ja oikeusneuvosmiehellä ei saa yhtäaikaa olla tuollaista lomaa.

Ehdotus Helsingin raastuvanoikeuden työjärjestykseksi.

1 §.

Raastuvanoikeus kokoontuu osin yhteisesti, osin osastoittain, niinkuin tässä työjärjestyksessä tarkemmin sanotaan.

2 §.

Yhteinen raastuvanoikeus kokoontuu osin täysi-istuntoon, osin puheenjohtajainkokoukseen. Täysi-istuntoon ottavat osaa oikeuspuormestari ja kaikki raastuvanoikeudessa palvelevat vakinaiset neuvosmiehet, puheenjohtajainkokoukseen taas puormestari ja raastuvanoikeuden eri osastojen puheenjohtajat.

3 §.

Yhteisen raastuvanoikeuden täysi-istunnon tehtävänä on:

a) hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeuspuormestarinvirkaa, kun tarve sitä vaatii, sekä ehdottaa ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja, muiden osastojen puheenjohtajat ynnä toisen, kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen osaston varapuheenjohtajat;

b) jakaa neuvosmiehet virantoimitukseen raastuvanoikeuden eri osastoille;

c) toimeen ottaa ja siitä erottaa raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehet:

d) päättää, millä perusteilla jutut on jaettava raastuvanoikenden eri osastojen kesken;

e) raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten kesken jakaa pöytäkirjanpito sekä sakko- ja rangaistusluetteloista ynnä muista raastuvanoikeuden annettavista luetteloista johtuva työ, niin myös määrätä raastuvanoikeuden toimituskirjain antamistapa;

f) myöntää virkavapautta raastuvanoikeuden jäsenille ynnä virka- ja palvelusmiehille sekä määrätä viransijaiset;

g) jakaa osasto jaostoihin;

h) antaa raastuvanoikeudelta vaadittu lausunto, kun se ei koske toimenpidettä, johon tuomarinvirassa on ryhdytty tai ryhtymättä oltu; sekä

i) noudattaen mitä 17 §:ssä säädetään määrätä osastojen varsinaisten istuntojen aika.

4 §.

Yhteisen raastuvanoikeuden puheenjohtajainkokouksen tehtävänä on:

a) lähemmin järjestää juttujako raastuvanoikeuden eri osastojen kesken;

b) ratkaista, minkä osaston oikeastaan on otettava mikin saapunut asia käsiteltäväkseen; sekä

c) myöntää lupa julkisen asianajotoiminnan harjoittamiseen raastuvanoikeudessa.

b) kohdassa mainitusta päätöksestä ei saa valittaa.

5 §.

Raastuvanoikeuden osastoja on kahdeksan ja kuuluu:

ensimmäiseen osastoon oikeuspormestari ja kaksi oikeusneuvosmiestä; toiseen, kolmanteen, neljänteen, viidenteen ja kuudenteen osastoon kuhunkin kolme oikeusneuvosmiestä; sekä

seitsemänteen ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusneuvosmies ja kaksi ylimääräistä neuvosmiestä.

6 §.

Ensimmäinen osasto käsittelee

a) lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasiat sekä sellaisista asioista johtuvat riidat;

b) holhoojan tilitystä koskevat riidat;

c) riidat, jotka koskevat osatalokkaan ja naapurin oikeutta lunastaa kaupungissa oleva huoneus ja maa, niin myös muuta kiinteän omaisuuden lunastamista koskevat vaatimukset;

d) riidat häiöista ja rasituksista, joita naapurin tulee toiselta kärsiä;

e) perunkirjoitustoimituksista johtuvat riidat;

f) testamentinvalvomiset sekä perintöä ja testamentteja koskevat riidat; samoin kuin

g) vekseli- ja merioikeusjutut.

7 §.

Toinen osasto käsittelee:

a) riidat taloon ja siitä pois muuttamisesta;

b) konkurssi-, pesäero- ja vuosihaasteasiat;

c) riidat paremmasta oikeudesta konkurssiin luovutettuun omaisuuteen;

- d) syytteet konkurssirikoksesta;
- e) hakemukset kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi;
- f) hakemukset hukkaantuneen asiakirjan kuolettamisesta; sekä
- g) raastuvanoikeuden toimitettavat katselmukset ja arvioimiset.

8 §.

Kolmas, neljäs, viides ja kuudes osasto käsittelevät kaikki ne jutut ja asiat, jotka nimenomaan eivät ole muun osaston käsiteltäviä.

Juttujen jakamisessa näiden osastojen kesken on noudatettava, että samanlaatuiset tärkeähköt jutut mikäli mahdollista tulevat saman osaston käsiteltäviksi.

9 §.

Seitsemäs ja kahdeksas osasto käsittelevät raastuvanoikeuteen saapuneet pienensaiset rikosasiat.

10 §.

Keskenään erottamattomassa yhteydessä olevat jutut on, edellä sanottuun estämättä, saman osaston käsiteltävä.

Syytteet käräjärauhan rikkomisesta tahi muusta oikeuden edessä tehdystä pienensaisesta rikoksesta käsittelee se osasto, jossa rikos on tapahtunut.

Palautettu asia sekä kuulustelun toimittaminen ja lausunnon antaminen aikaisemmin käsitellystä asiasta on sen osaston tehtävä, joka ennen on asiaa käsitellyt.

11 §.

Asiat, jotka voidaan käsitellä haastetta edeltäpäin antamatta, niinkuin todistajain kuulustelu O. K:n 17 luvun 23 §:n johdosta tahi toisen tuomioistuimen tahi viranomaisen määräyksestä, meriselitykset, velkojanvalan tekeminen sekä saamisen ilmoittaminen marraskuun 9 päivänä 1868 muun muassa määrääjasta velkomisasioissa annetun asetuksen 1 §:n mukaan, käsittelee se osasto, jolle asia on ilmoitettu.

12 §.

Jos jotakin rikosasiaa kolmannessa, neljännessä, viidennessä tahi kuudennessä osastossa käsitellessä käy selville, että asia olisi laatuunsa katsoen ollut vahvistetun työnjaon mukaan muun osaston käsiteltävä, ja jos tutkimus asiassa jo on alkanut, älköön se seikka yksin aiheuttako asian jäämistä sille osastolle, jonka oikeastaan olisi ollut asia käsiteltävä.

13 §.

Jos jonkin osaston työ tilapäisesti lisääntyy siinä määrin, ettei osasto vakinaisessa kokoonpanossaan voi tarpeenmukaisesti sitä suorittaa, tahi jos jonkin laajemman asian käsittelyä varten muutoin käy tarpeelliseksi, saa osasto sitä tarkoitusta varten kokoontua jaostoittain niin, kuin yhteinen raastuvanoikeus siitä lähemmin määrää.

14 §.

Yhteisessä raastuvanoikeudessa johtaa puhetta oikeuspormestari tahi, hänen poissa ollessaan, virassa vanhin osastonpuheenjohtaja.

Oikeuspormestari on niinikään ensimmäisen osaston puheenjohtaja. Muiden osastojen puheenjohtajat sekä ensimmäisen, toisen, kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen osaston varapuheenjohtajat määrää hovi-oikeus, niinkuin 3 §:ssä on sanottu.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja on poissa, johtaa puhetta vanhin läsnäoleva jäsen.

Seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla johtaa puheenjohtajan poissa ollessa joku muu oikeuden lainoppinut jäsen puhetta.

15 §.

Oikeuspormestari on vastuunalainen asiain tasaisesta kulusta raastuvanoikeudessa ja sentähden velvollinen katsomaan, että oikeuden jäsenet sekä virka- ja palvelusmiehet asianmukaisesti täyttävät tehtävänsä. Niinikään tulee oikeuspormestarin valvoa tässä työjärjestyksessä olevain ja yhteisen raastuvanoikeuden antamain, työnjakoa koskevain määräysten noudattamista. Oikeuspormestarin tulee niinikään, kun asianhaarat sen aiheuttavat, kutsuttaa yhteinen raastuvanoikeus täysi-istuntoon tahi puheenjohtajainkokoukseen.

Osastonpuheenjohtajan velvollisuutena on katsoa, että työssä noudatetaan säädettyä järjestystä, että pöytäkirjat jutuista ja asioista niin pian kuin mahdollista asianmukaisessa järjestyksessä laaditaan ja lähetetään, niin myös että asianomainen pöytäkirjanpitäjä sekä muut virka- ja palvelusmiehet täyttävät velvollisuutensa, mikäli osastoa koskee.

16 §.

Raastuvanoikeuden jäsenet, samoin kuin raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehetkin, ovat velvolliset muun virantoimitusjakonsa estämättä, jäävin tahi esteen ilmaantuessa, eri korvauksetta kutsusta hoitamaan virkaa toisen puolesta.

Sama koskee neljäätoista päivää lyhyemmäksi ajaksi myönnettyä virkavapautta, ellei yhteinen raastuvanoikeus ole toisin määrännyt.

Raastuvanoikeus on oikeutettu tuomionvoivan jäsenmäärän saavuttamiseksi lisäjäsenekseen ottamaan asianajajan tahi muun siihen halukkaan lainoppineen henkilön.

17 §.

Raastuvanoikeuden eri osastot kokoontuvat, ellei yhteinen raastuvanoikeus poikkeustapauksissa toisin määrää, ensimmäinen osasto maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin, sekä muut osastot niinikään kukin kolmena päivänä viikossa. Asianomaisen puheenjohtajan kutsusta kokoontuvat osastot sitä paitsi ylimääräiseen istuntoon, kun sellainen on tarpeellinen.

Osaston varsinaisten istuntojen ajasta on ilmoitettava julkipanolla oikeuden ovella.

18 §.

Viimeistään viikon kuluessa kustakin istunnosta pitää raastuvanoikeuden pöytäkirjain ja muiden toimituskirjain olla valmiit tarkistettaviksi. Sittenkuin tarkistus on toimitettu ja puheenjohtaja tästä tehnyt merkinnän pöytäkirjaan, on pöytäkirjanpitäjän joutuisimmin toimitettava kaikki lähte-

vät toimituskirjat, niin että ne ovat valmiit asianomaisille annettaviksi lailisen toimitusajan kuluessa.

19 §.

Jos joku haluaa saada jäljennöksen pöytäkirjasta tai muusta asiakirjasta, ilmoittakoon siitä arkistossa. Jos konseptipöytäkirja jo on arkistoon annettu, on pyydetty jäljennös aktuaarin, muussa tapauksessa asianomaisen pöytäkirjanpitäjän, annettava aktuaarilta asiasta tiedon saatuaan.

Merkinnot raastuvanoikeuden diareihin ja julkisten haasteiden luetteloon on pöytäkirjanpitäjän tehtävä viimeistään istunnon jälkeisenä päivänä.

20 §.

Kun juttu on lykätty johonkin istuntoon päätöksen julistamista varten, on julistaminen aina toimitettava määräaikana.

21 §.

Raastuvanoikeuden pöytäkirjat kultakin vuodelta niihin kuuluvine sakko- ja rangaistus- sekä muine luetteloineen on annettava arkistoon niin aikaisin, että pöytäkirjan sitominen voi olla toimitettu ennen lokakuun 1 päivää sen jälkeisenä vuonna, minkä tuomiokirja käsittää. Näitä tuomiokirjoja ei saa muutoin kuin kuittia vastaan antaa arkistosta.

22 §.

Raastuvanoikeudessa pidetään seuraavia diareja, nimittäin: yhteisessä raastuvanoikeudessa: yhteistä diaria kaikkia siellä esiintyviä asioita varten;

ensimmäisellä osastolla: toista yhteistä diaria lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioita sekä toista muita juttuja ja asioita varten;

toisella osastolla: toista yhteistä diaria konkurssi-, pesäero- ja vuosihaasteasioita sekä toista muita juttuja ja asioita varten;

kolmannella, neljännellä, viidennellä ja kuudennella osastolla, kullakin: toista diaria riitajuttuja ja asioita sekä toista rikosasioita varten; niin myös

seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla, kumpaisellakin: yhtä diaria näissä osastoissa esiintyviä juttuja ja asioita varten.

Nämä diarit sekä yhteisen raastuvanoikeuden ja kunkin osaston jututluettelot hoitaa pöytäkirjanpitäjä, ja tulee niiden kunakin arkipäivänä kello kymmenestä kahteen olla käytettävänä oikeuden istuntohuoneessa tai arkistossa.

23 §.

Ensimmäisen osaston silmälläpidon alaisena ja sen lähemmän määräyksen mukaan on pidettävä sekä kaupungin holhouskirjaa että myös sen laatuista lainhuudatus- ja kiinnitysluetteloa, että rasitus- ja muita todistuksia osaston toimenpiteistä lainhuudatus- ja kiinnitysasioissa voidaan pyynnöstä viivyttämättä antaa.

24 §.

Haastehakemus, suullinen tai kirjallinen, annetaan aktuaarille, joka

heti lyhyesti kirjoittaa sen ynnä asian laadun sitä varten olevaan luetteloon. Jos aktuaari on epätietoinen siitä, mihin raastuvanoikeuden osastoon asia vahvistettujen perusteiden mukaan kuuluu, tulee hänen siitä viivyttämättä ilmoittaa oikeuspormestarille, joka voi päättää jaosta tai myös jättää sen yhteisen raastuvanoikeuden ratkaistavaksi.

Asianomainen puheenjohtaja määrää sitten, minä päivänä asia on otettava käsiteltäväksi. Kun useita asioita on määrätty samana päivänä käsiteltäviksi, on ne asianhaaran mukaan pantava kahdelle tai useammalle kellolyömälle.

Aktuaari on velvollinen edellä mainittuun luetteloon merkitsemään ajan, milloin asia tulee käsiteltäväksi, niin myös, minkä osaston käsiteltävä asia on.

25 §.

Jos kirjallista haastetta on haettu, tulee sen osaston puheenjohtajan, jonka osalle asia on tullut, antaa ja aktuaarille jättää haaste niin aikaisin, että hakija mikäli mahdollista vielä samana päivänä voi sen noutaa aktuaarin työhuoneesta. Jos on suullista haastetta pyydetty, tulee hakijan aktuaarilta tiedustella, minkä osaston käsiteltäväksi asia on joutunut ja minä päivänä se tulee käsiteltäväksi, minkä jälkeen hakijan itsensä tulee toimittaa asianomainen haastetuksi siihen. Jos julkista haastetta on haettu, ilmoittakoon aktuaari asian asianomaiselle osastolle ensi istunnossa.

Ennen kutakin istuntoa tulee aktuaarin asianomaisen osaston juttuluetteloon kirjoittaa ne jutut ja asiat, mitkä hänen 24 §:ssä mainitun luettelonsa mukaan silloin ovat osastossa käsiteltävät.

Ellei asianomainen puheenjohtaja ole saapuvilla, saa haasteen antaa muikin virantoimituksessa oleva osastonpuheenjohtaja.

26 §.

Kaupunginviskaalien ja muiden syyttäjien lähetteet ovat niinkään aktuaarin vastaanottavat sekä muutoinkin käsiteltävät niin, kuin 24 ja 25 §:ssä on sanottu. Aktuaari olkoon niinkään velvollinen vastaanottamaan 11 §:ssä mainitun ilmoituksen, jos sitä vaaditaan ja ilmoitus on kirjallisesti laadittu.

27 §.

Aktuaari vastaanottaa päällykseen suljettuina saapuneet valvontakirjat sekä lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioissa raastuvanoikeuden istuntojen väliaikoina annetut hakemukset ja antaa nämä asiakirjat ensi istunnossa oikeudelle.

Niinkään on aktuaarin velvollisuus istuntojen väliaikoina vastaanottaa vetoraha ja tyytymättömyydenilmoitus sekä siitä asianomaiselle osastolle ensi istunnossa ilmoittaa, niin myös vastaanottaa, esitysmerkinnällä varustaa ja asianomaiselle puheenjohtajalle ennen ensi istuntoa jättää kaikki istuntojen väliaikoina saapuneet, raastuvanoikeudelle osoitetut kirjeet ja kirjelmät sekä avonaiset kirjoitukset. Näistä kirjoituksista niiden mukana ehkä seuraavine asiakirjoineen tulee aktuaarin pitää eri luetteloa.

Kunakin arkipäivänä tulee aktuaarin olla työhuoneessaan arkistossa saapuvilla kello kymmenestä kolmeen.

28 §.

Lähteväin toimituskirjain lunastus tulee sille, joka toimituskirjan laa-

tii, kuitenkin niin että raastuvanoikeuden, paitsi ensimmäisen osaston, antamain haasteiden lunastus jaetaan tasan asianomaisten osastojen puheenjohtajain kesken. Vetoraha jaetaan asian ratkaisuun osaa ottaneiden kesken siten, että puheenjohtaja saa kaksi sen vertaa kuin muut.

29 §.

Kussakin raastuvanoikeuden eri osastossa tulee olla täydellinen koelma tässä maassa voimassa olevia yleisiä sääntöjä ja asetuksia; eikä mitään niistä saa pitemmäksi eikä lyhyemmäksi ajaksi viedä pois istuntohuoneesta.

30 §.

Kustannukset asianomaiseen hovioikeuteen lähetettävän raastuvanoikeuden tuomiokirjan kappaleen sekä 3 §:ssä mainittujen sakko- ja rangaistusluetteloiden, asialuetteloiden ja selontekojen puhtaaksi kirjoittamisesta suoritetaan, laskun mukaan ja asianomaisen puheenjohtajan siihen kirjoitettua todistuksen, raastuvanoikeuden tarverahoista.

Muutoksia tilastokonttorin johtosääntöön.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan tehnyt päätöksen¹⁾ amanuenssinviran perustamisesta tilastokonttoriin sekä antanut konttorin toimeksi esittää ehdotuksen mainitusta konttorin vakinaisen henkilökunnan lisäämisestä huhtikuun 25 päivänä 1911 vahvistettuun konttorin johtosääntöön jottuvaksi muutokseksi, lähetti konttori kirjelmässä joulukuun 6 päiväältä valtuustolle semmoisen ehdotuksen.

Asiaa esiteltäessä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto, pääasiassa hyväksyen tilastokonttorin ehdotuksen, vahvistaa seuraavat:

Muutokset Helsingin kaupungin tilastokonttorin huhtikuun 25 päivänä 1911 vahvistettuun johtosääntöön.

3 §.

Konttorin vakinaisena henkilökuntana on johtaja, aktuari, amanuenssi sekä tarpeellinen määrä laskuapulaisia.

Tarvittaessa voidaan konttoriin myös ottaa ylimääräistä palveluskuntaa.

4 §.

Johtajan, joka ei ole oikeutettu pitämään muuta virkaa, joka on esteeksi hänen virkatoiminnalleen, valitsee kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin julistettua viran avonaisena haettavaksi kolmenkymmenen päivän kuluessa ja sittenkun rahatoimikamari oman lausuntonsa ohella on hakurijat lähettänyt valtuustolle.

Aktuarin ja amanuenssin nimittää virkaan rahatoimikamari, sittenkun virka sen toimesta on ollut julistettu kolmenkymmenen päivän kuluessa avonaisena haettavaksi ja johtaja on hakijoista antanut lausuntonsa.

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 79. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 27 §.

Johtaja, aktuari ja amanuessi otetaan epämääräiseksi ajaksi ja kuuden kuukauden molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla.

6 §.

Aktuarin velvollisuutena on:

- 1) johtajan ohjeen mukaan olla hänelle apuna konttorissa suoritettavissa töissä;
- 2) hoitaa konttorin kirjastoa ja arkistoa;
- 3) huolehtia konttorin julkaisujen vaihdosta muiden koti- ja ulkomaisten laitosten kanssa; sekä
- 4) johtajan ollessa laillisesti estettynä hoitaa hänenkin tehtäviään.

7 §.

Amanuessin velvollisuutena on:

- 1) johtajan ja aktuarin osoituksen mukaan olla näiden apuna konttorissa suoritettavissa töissä;
- 2) hoitaa konttorin reistraattorintehtävät; sekä
- 3) aktuarin ollessa laillisesti estettynä hoitaa hänenkin tehtävänsä.

8 §.

Johtaja, aktuari, amanuessi ja vakinaiset laskuapulaiset saavat vuosittain, eivät kuitenkaan molemmat ensinmainitut yhtäaikaan, kuukauden kesälomaa, edellyttäen ettei kaupunginkassaa sen johdosta rasiteta eri menolla.

9, 10 ja 11 yhtä knin nykyiset 8, 9 ja 10 §.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan huhtikuun 15 päivänä 1913 antanut¹⁾ sosialilautakunnan toimeksi ottaa lähemmin valmisteltavaksi kysymyksen kunnallisen asunnonvälityksen järjestämisestä ja antaa valtuustolle seikkaperäisen ehdotuksen siitä, esitti lautakunta kirjelmässä²⁾ kesäkuun 4 päivältä 1915, että kaupunginvaltuusto päättäisi m. m.:

Asunnonvälitystoimiston perustaminen.

koetteeksi kolmen vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, perustettavaksi Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimiston nimisen kunnallisen toimiston vuokrahuoneistojen välitystä varten tämän kaupungin alueella; sekä

hyväksyä lautakunnan laatiman ehdotuksen mainitun toimiston johtosäännöksi.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon²⁾ asiasta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto äänestettyään:

vuokrahuoneistojen välitystä varten perustettavaksi Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimiston nimisen kunnallisen toimiston koetteeksi kolmen vuoden ajaksi siitä päivästä lukien, minkä valtuusto sosialilautakunnan esityksestä vastedes määrää, sekä

vahvistaa seuraavan:

¹⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 201. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 38. — ³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 13 §; ks. myös tätä kert. siv. 72.

Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimiston johtosäännön.

1 §.

Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimiston tehtävänä on Helsingin kaupungin alueella olevien huoneistojen vuokrauksen välittäminen.

2 §.

Asunnonvälitystoimisto on Helsingin kaupungin sosialilautakunnan alainen.

3 §.

Enintään kaksi huonetta ja keittiön käsittävien asuinhuoneistojen välitys on maksuton.

Kaikesta muusta toimiston välittämästä vuokrauksesta on vuokraisäntä velvollinen vuokralletarjouksesta ilmoittaessaan suorittamaan välitysmaksua sosialilautakunnan vahvistaman taksan mukaan.

4 §.

Jos asunnonvälitystoimistolle ilmoitettu vuokralletarjous vuokrauksen johdosta tahi muusta syystä lakkaa, on vuokraisännän kahden päivän kuluessa siitä ilmoitettava toimistolle.

Siltä, joka ei noudata tätä määräystä tahi muita asunnonvälityksestä voimassa olevia sääntöjä, evättäköön määräajaksi oikeus välityksen käyttämiseen.

5 §.

Asunnonvälitystoimistoon asetetaan johtaja sekä tarpeelliset apulaiset.

Toimistonjohtajaksi valitsee sosialilautakunta hakemuksen perusteella siihen sopivan henkilön kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisajan varaten.

Toimistoapulaiset ottaa ja erottaa sosialilautakunta toimistonjohtajan ehdotuksesta.

Toimistonjohtajalla saa ainoastaan sosialilautakunnan suostumuksella olla muu toimi.

6 §.

Toimistonjohtajan tulee johtaa asunnonvälitystoimiston töitä ja ottaa niihin osaa sekä vastata niiden asianmukaisesta kulusta, ja on toimistonjohtaja eritoten velvollinen:

kutsusta olemaan saapuvilla sosialilautakunnan kokouksissa asunnonvälitystä tahi muita sen yhteydessä olevia, asumusoloja koskevia kysymyksiä käsiteltäessä;

sosiaalilautakunnalle asunnonvälitykseen nähden tekemään välitystoimiston toiminnan ja kehityksen vaatimat esitykset;

vastaamaan ja tekemään tilin toimistossa tahi sen puolesta kannetuista varoista; sekä

vuosittain ennen helmikuun loppua sosialilautakunnalle antamaan kertomuksen toimiston toiminnasta edellisenä kalenterivuotena.

7 §.

Sosiaalilautakunnalla on oikeus tämän asunnonvälitystoimiston johtosäännön perusteella säätää erityinen työjärjestys, vahvistaa välityksessä tarvittavien ilmoituskorttien ja luetteloiden kaavakkeet sekä antaa muita välitystoiminnassa tarpeelliseksi havaittuja määräyksiä.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan marraskuun 4 päivänä 1914 sekä hyväksynyt¹⁾ ehdotuksen kasvattilasten hoitoa koskevaksi uudeksi säännöksi ja päättänyt tälle ehdotukselle hankkia läänin kuvernöörin vahvistuksen että myös vahvistanut kasvatuslautakunnan johtosäännön, lähetti maistraatti kirjelmässä tammikuun 9 päivältä valtuustolle lääninhallituksen joulukuun 30 päivänä 1914 antaman lähetepäätöksen, jossa kaupunginvaltuuston käskettiin, sen johdosta että v. t. vaivashoidontarkastaja oli kuvernöörille antamassaan lausunnossa tehnyt mainittua ehdotusta vastaan eräitä muistutuksia sekä esittänyt johtosäännöstä poistettavaksi 32 §:ssä olevan säännöksen että vaivashoittoon kuuluvain lasten valvontaoikeus luovutettaisiin kasvatustalokuntaan asetetulle ammattiholhoajalle, antaa vastine mainittuihin muistutuksiin ja esittää ne muutosehdotukset, joihin syytä saattoi olla.

Terveystalokunnan, vaivashoitohallituksen ja kasvatustalokunnan annettua lausunnot asiasta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto kuvernöörille lähettää nämä lausunnot sekä omasta puolestaan, lausunnoissa esitettyihin näkökohtiin viitaten, esittää, että v. t. vaivashoidontarkastajan tekemät muistutukset eivät, koska ne olivat omansa vaikeuttamaan puheena olevalla alalla tarpeellisen käytännöllisen työn järjestämistä, jota kaupungin viranomaiset olivat tarkoittaneet ehdotuksillaan mikäli mahdollista edistää ja helpottaa, aiheuttaisi toimenpidettä.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli 1915 vuoden menosäännön vahvistamisen yhteydessä päättänyt³⁾, että musiikkilautakunnan tuli valvoa, että ruotsalaisten ja suomalaisten teatterien apurahoihin liittyviä ehtoja noudatettiin, sekä kehoittanut lautakuntaa, siinä tapauksessa että siten annettu tehtävä vaatisi tekemään muutoksia tai lisäyksiä sen johtosääntöön, laatimaan ja valtuustolle antamaan ehdotuksen siinä kohden, esitti lautakunta kirjelmässä helmikuun 3 päivältä, samalla ilmoittaen eräistä toimenpiteistä, joihin lautakunta oli mainitun päätöksen johdosta ryhtynyt, että puheena oleva lautakunnan laajennettu toimiala järjestettäisiin muuttamalla huhtikuun 28 päivänä 1914 vahvistetun lautakunnan johtosäännön 3 § lautakunnan sitä varten laatiman ehdotuksen mukaisesti.

Lausunto kasvattilasten hoitoa koskevan säännön sekä kasvatuslautakunnan johtosäännön ehdotusta vastaan tehtyjen muistutusten johdosta.

Musiikkilautakunnan johtosäännön 3 §:n muutos.

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 160 ja seur. — ²⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 4 §. — ³⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 144.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto vahvistaa edellä mainitun johtosäännön 3 §:n muutettuna seuraavaksi:

Muutoin on musiikkilautakunnan asiana:

- a) pitää silmällä ja tarkastaa kaupungin kannattamain musiikkiyri-
tysten johtoa sekä taiteellisessa että taloudellisessa suhteessa;
- b) myös valvoa, että kaupungin teatteriyrityksille myöntämät apu-
rahat käytetään tarkoituksiinsa sekä että tuollaisiin apurahoihin liittyvät
ehdot asianmukaisesti täytetään;
- c) vastaanottaa hakemuksia apurahain myöntämisestä kaupungin va-
kainaisesta rahasäännöstä musiikki- ja teatteriyrityksille sekä vuosittain
budjetinjärjestelyn yhteydessä rahatoimikamariin lähettää nämä hakemukset
oman lausuntonsa kera ja tarpeen mukaan ehdottaa kunkin apurahan naut-
timisehdot;
- d) antaa lausunto asioista, jotka kaupunginvaltuusto lähettää lauta-
kunnan valmisteltaviksi; sekä.
- e) tehdä alote toimialaansa kuuluvissa asioissa ja kaupunginvaltuus-
tolle antaa niistä ehdotuksia.

Kaupungin ter-
veydenhoito-
järjestyksen
ehdotus.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan syyskuun 21 päivänä 1909 maistraatin esityksestä²⁾ valinnut jäsenet siihen valio-
kuntaan, joka yhdessä maistraatin kanssa tarkastaisi terveydenhoito-
lautakunnan laatiman ehdotuksen Helsingin kaupungin terveydenhoito-
järjestykseksi sekä maistraatti oli sittemmin lautakunnalle palauttanut
asiassa syntyneet asiakirjat uuden ehdotuksen laatimiseksi, lähetti lau-
takunta kirjelmässä³⁾ huhtikuun 12 päivästä 1915 valtuustolle sem-
moisen ehdotuksen.

Asiaa uudestaan esiteltäessä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto sitä val-
mistelevaan asettaa komitean, johon valittiin herrat Tollet, Lundqvist
ja Nevaulinna, ent. senaattori J. Serlachius, lääkintöneuvos A. Koski-
mies sekä asessori vapaaherra O. von Hellens.

Kaupungin sai-
raalaylihalli-
tuksen perusta-
minen sekä sai-
raalain tarkas-
tajan asettami-
nen.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan kesäkuun 10 päivänä 1913 terveydenhoitolautakuntaan ja rahatoimikamariin lau-
sannon saamiseksi lähettänyt⁵⁾ kysymystä kaupungin terveyden- ja
sairaanhoidon uudesti järjestämisestä valmistelemaan asetetun komitean
esityksen kaupungin sairaalaylihallituksen perustamisesta ja sairaalain-
tarkastajan asettamisesta ynnä ylihallituksen ohjesääntöehdotuksen
sekä eräisiin terveydenhoitolautakunnan ja kaupunginlääkärien johto-
sääntöjen pykäliin ehdotettujen muutosten hyväksymisestä, antoivat
terveydenhoitolautakunta ja rahatoimikamari lausunnot⁶⁾ asiasta, ja
ehdotti lautakunta, ettei sairaaloille yhteistä ylihallitusta perustettaisi,
mutta että sairaaloille asetettaisiin eri sairaalainjohtokunnat.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 14 §. — ²⁾ Ks. 1909 vuod. kert. siv. 127. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 7 §. — ⁵⁾ Ks. 1913
vuod. kert. siv. 205 ja seur. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

Komitean annettua lausunnon¹⁾ terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto äänestettyään:

että kaupungin sairaalain hallinto on, niin laajasti ja sillä tavoin kuin kaupunginvaltuusto erityisessä ohjesäännössä määrää, annettava toimeksi Helsingin kaupungin sairaalaylihallitus nimiselle yhteiselle keskushallitukselle; sekä

että sairaalain taloushallintoa johtamaan, silmällä pitämään ja tarkastamaan on asetettava erityinen, sairaalaintarkastaja niminen virkamies, semmoisin toimivalloin, kuin ylihallituksen ohjesäännössä tarkemmin määrätään.

Sitä vastoin lähetettiin ehdotukset uuden ylihallituksen ohjesäännöksi sekä terveydenhoitolautakunnan ja kaupunginlääkärien johtosääntöjen muutoksiksi terveydenhoitolautakuntaan lausunnon saamiseksi.

Terveydenhoitolautakunnan esitettyä eräitä muistutuksia ja muutosehdotuksia palautettiin³⁾ asia komiteaan lausunnon saamiseksi.

Komitea antoi tämän johdosta marraskuun 9:ntenä päivätyn mietinnön n:o 4⁴⁾ ehdotuksineen asiasta, mutta komitean ehdotus kaupungin sairaalaylihallituksen ohjesäännöksi palautettiin⁵⁾ äänestyksen johdosta komiteaan, lisättyinä herra Charpentierillä, jotta komitea tekisi ohjesääntöehdotukseen erinäisiä, pääasiallisesti muodollisia muutoksia, ja tuli komitean muiden ehdotusten käsittelyn jäädä siksi, kunnes komitea oli antanut uuden ehdotuksen ylihallituksen ohjesäännöksi.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä kesäkuun 10 päivältä tehdystä esityksestä päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto, että kaupungin aluelääkärintalouksien oli luettava seuraavat alueet:

Kaupungin ja kaminen aluelääkärintalouksiin.

eteläiseen alueeseen: kolmas, viides, kuudes, seitsemäs ja yhdeksäs kaupunginosa sekä näiden edustalla sijaitsevat saaret Blekholma, Rysänsaari, Puolimatkansaaari, Hernesaari ja Munkkisaari;

pohjoiseen alueeseen: ensimmäinen, toinen, neljäs ja kahdeksas kaupunginosa ynnä Ruoholahden täytetyllä osalla sijaitsevat varastopaikat ja Lapinniemen edustalla sekä neljännen kaupunginosan lounaispuolella sijaitsevat saaret Sulhanen, Morsian, Iso ja Pikku Pässä, kaupungin omistama osa Merholmaa, Sellari, Jätkäsaari ja Utteri, Korkeasaari, Vrakholma ja Nihti sekä ensimmäisen kaupunginosan itäpuolella sijaitseva Tervasaari;

Töölön alueeseen: kolmastoista, neljästoista ja viidestoista kaupunginosa sekä Eläintarha ja kaupunkiin yhdistetty alue rautatielinjan länsi- ja Bölen talon lounaispuolella ynnä näiden alueiden länsipuolella sijaitsevat saaret Pukkisaari, Seurasaaari, Rajasaari, Taivalsaari ja Ourat;

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 21. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 19 §; ks. myös tätä kert. siv. 73. — ³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 7 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 61. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 6 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 22 §.

Kallion eteläiseen alueeseen: Siltasaari, Eläintarhan huvilat (myöskin rautatielinjan länsipuolella sijaitsevat), kymmenennen kaupunginosan eteläpuoli Lintulahdenkatuun asti pohjoisessa sekä yhdenentoista kaupunginosan eteläpuoli siihen rajaan asti pohjoisessa, jonka muodostavat Castrénkatu Toiseen linjaan asti, Toinen linja Lönnrotkatuun asti, Lönnrotkatu, Itäinen Papinkatu Agrikolakatuun asti, Agrikolakatu, Agrikola- ja Sakarinkadun välinen Pengerkatu ja Sakarinkatu Pengerkadun itäpuolella Itäiseen viertotiehen asti;

Kallion pohjoiseen alueeseen: yhdestoista kaupunginosa edellä mainitun rajaviivan pohjoispuolella;

Sörnäsän alueeseen: kahdestoista kaupunginosa sekä kymmenennen kaupunginosan pohjoispuoli Lintulahdenkadusta pohjoiseen ynnä saaret Kana, Hanaholma, Sumppari ja Sinivuoremaa;

Hermannin alueeseen: kaupunkiin yhdistetty alue rautatielinjan pohjoispuolella Sörnäsän lastauspaikkaan asti ja emäradan itäpuolella;

Bölen alueeseen: Bölen talo sekä kaupunkiin yhdistetty alue Töölön alueen pohjois- ja emäradan länsipuolella.

Sen ohessa määräsi kaupunginvaltuusto, että naispuolisen lääkärin toimialaan samoin kuin tähänkin asti kuului velvollisuus antaa lääkärintapua n. s. naistauteja poteville naisille koko kaupungissa sekä sitä paitsi I, II, III ja VIII kaupunginosassa ynnä Siltasaarella asuville naisille ja enintään viisitoistavuotiaalle lapsille.

Tehokkaan
asuntotarkas-
tuksen järjestä-
minen.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan huhtikuun 15 päivänä 1913 antanut¹⁾ terveydenhoitolautakunnan toimeksi esittää täydellisen ehdotuksen tehokkaan asuntotarkastuksen järjestämistä tarkoitukselliseksi toimenpiteiksi, ehdotti lautakunta kirjelmässä²⁾ lokakuun 15 päivältä 1914, että kaupunginvaltuusto semmoisen tarkastuksen aikaansaamiseksi päättäisi kaupungin palvelukseen asetettavaksi asuntotarkastajan ynnä yhden mies- ja kaksi naispuolista tarkastusapulaista sekä kanslia-apulaisen ja sen ohessa vahvistaa kirjelmän oheisen ehdotuksen Helsingin kaupungin asuntotarkastuksen johtosäännöksi.

Sittenkuin rahatoimikamari oli antamassaan lausunnossa²⁾ m. m. ehdottanut perustettavaksi terveydenhoitolautakunnan alaisen asuntotarkastajanviran, päätti³⁾ kaupunginvaltuusto äänestettyään:

tehokkaan asuntotarkastuksen aikaansaamiseksi tammikuun 1 päivästä 1916 asettaa asuntotarkastajan ynnä yhden mies- ja yhden naispuolisen tarkastusapulaisen sekä kanslia-apulaisen;

käskää terveydenhoitolautakunnan julistaa asuntotarkastajan viran avonaiseksi niin hyvissä ajoin, että kaupunginvaltuusto voi sen täyttää ennen 1915 vuoden umpeen menemistä; sekä

vahvistaa seuraavan:

¹⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 201 — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 53 vuod. 1914. — ³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 9 §; ks. myös tätä kert. siv. 77.

Helsingin kaupungin asuntotarkastuksen johtosäännön.

1 §.

Asuntotarkastuksen, joka on terveydenhoitolautakunnan johdon ja silmälläpidon alainen, tehtävänä on pitää silmällä kaupungin asumusoloja, ja tulee asuntotarkastuksen sitä varten erittäinkin:

tarkastaa asuntojen terveydellisiä oloja;

avustaa asianomaisia kunnan viranomaisia niiden asuntoyritysten silmälläpidossa, joille kaupunki on määräehdoin myöntänyt jonkinlaisia etuja; ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin tarkastuksessa ilmisaatujen epäkohtain poistamiseksi; sekä

ylipäättään toimia asumusolojen parantamiseksi sekä asuntojen laatua ja hoitoa että niiden käyttöä silmällä pitäen.

2 §.

Tarkastus käsittää jokaisen asuinhuoneiston, jossa sen laillisesti saa toimittaa, ja on mikäli mahdollista toimitettava vähintään kerran vuodessa työväenasunnoissa sekä huoneissa, jotka työnantaja on luovuttanut apulaisten, työntekijäin ja oppilasten makuupaikaksi, niin myös sellaiselle ton- tille rakennetuissa huoneistoissa, jota luovutettaessa tarkastusvalta on kaupungille varattu.

Tarpeen vaatiessa ulotetaan asuntotarkastus tekeillä oleviin asuinrakennuksiin.

Asuntotarkastus käsittää myös sellaiset asunnon ympäristössä esiintyvät seikat, jotka voivat vaikuttaa asunnon terveydellisiin oloihin.

3 §.

Asuntotarkastusta hoitaa asuntotarkastaja ynnä tarpeellinen määrä sekä mies- että naispuolisia tarkastusapulaisia ja tarvittava kansliahenkilökunta.

4 §.

Asuntotarkastajan velvollisuutena on:

1) Itsekohtaisesti tahi tarkastusapulaiden kautta toimittaa 1 ja 2 §:ssä mainitut tarkastukset;

2) antamalla neuvoja ja ohjeita sekä vuokraisännille että vuokralaisille koettaa saada korjatuiksi asunnoissa huomattavat epäkohdat sekä asianomaisen niskoittellessa tai, jos asianhaarat muutoin vaativat, tästä ilmoittaa terveydenhoitolautakunnalle tahi ensimmäiselle kaupunginlääkärille asianmukaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä varten;

3) kaikista toimitetuista tarkastuksista pitää päiväkirjaa sekä kustakin tarkastetusta huoneistosta laatia terveydenhoitolautakunnan vahvistaman kaavakkeen mukaan asunnonselitys, jolloin myös on muistiin kirjottettava kaikki ne toimenpiteet, joihin asuntotarkastus taikka myös terveydenhoitolautakunta tahi muu viranomainen on kuhunkin huoneistoon nähden ryhtynyt;

4) toimittaa terveydenhoitolautakunnan, ensimmäisen kaupunginlääkärin tai muiden kunnan viranomaisten terveydenhoitolautakunnan välityksellä antamat tehtävät asuntotarkastuksen alalla, ja siinä kohden erittäin olla apuna asuntotilastollisissa, asuntoterveydellisissä ja asuntopoliittisissa selvityksissä;

5) kutsusta ottaa osaa sosialilautakunnan kokouksiin tärkeämmän laatuista asuntopoliittisia kysymyksiä käsiteltäessä;

6) lähinnä pitää silmällä, että asuntotarkastuksen palveluskunta asianmukaisesti täyttää tehtävänsä; sekä

7) asuntotarkastuksen toiminnasta terveydenhoitolautakunnalle antaa kuukausittain raportti sekä ennen helmikuun umpeen menemistä kertomus edelliseltä kalenterivuodelta.

5 §.

Asuntotarkastajaksi valitsee kaupunginvaltuusto, sittenkuin terveydenhoitolautakunta on julistanut viran avonaisena haettavaksi, lautakunnan ehdotuksesta henkilön, jolla on hyvät tiedot asuntokysymystä koskevissa terveydellisissä, teknillisissä ja sosialisissa asioissa.

Asuntotarkastaja asetetaan virkaan kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla.

6 §.

Tarkastusapulaisen tulee olla asuntotarkastajan apuna hänen toimituksissaan ja tehtävissään sekä tarkastajan käskystä suorittaa tähän kuuluvia tehtäviä, ollen miespuolisen apulaisen varsinkin huolehdittava asuntojen teknillisistä parannuksista, jota vastoin naispuolisen apulaisen etusijassa tulee antaa oikeata asuntohoitoa koskevia ohjeita.

Tarkastusapulaisiksi ottaa terveydenhoitolautakunta hakemuksesta ja asuntotarkastajan ehdotuksesta kuusikuukautisin molemminpuolisin irtisanomisehdoin toimeen sopivia henkilöitä, ja tulee miespuolisen apulaisen omata teknillisiä tietoja rakennusammattissa ja naispuolisen apulaisen olla perehtynyt sosialiseen menestystyöhön.

7 §.

Tarpeellisen kansliahenkilökunnan ottaa terveydenhoitolautakunta toimeen asuntotarkastajan ehdotuksesta.

8 §.

Asuntotarkastajalla enempää kuin tarkastusapulaisillakaan ei saa terveydenhoitolautakunnan luvatta olla muuta virkatointia.

9 §.

Terveydenhoitolautakunnan tulee tämän johtosäännön pohjalla antaa asuntotarkastajalle erityinen työjärjestys sekä muita tarpeellisiksi havaittuja määräyksiä.

Sittenkuin terveydenhoitolautakunta oli kirjelmässä lokakuun 28 päivältä kaupunginvaltuustolle lähettänyt lautakunnalle saapuneet asuntotarkastajanvirkaa koskevat hakemukset sekä samalla esittämistään syistä jättänyt valtuuston ratkaistavaksi, miten viran täyttämässä olisi meneteltävä, päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, että asuntotarkastajanvirkaa ei ollut nykyään vakinaisesti täytettävä, sekä määräsi avus-

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 13 §.

tävän rakennustarkastajan L. Mallanderin tammikuun 1 päivästä 1916 toistaiseksi eri korvauksetta hoitamaan mainittua virkaa, mutta nauttimalla avustavan rakennustarkastajan virkaan liittyvän palkan.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä lokakuun 21 päivästä tehdystä esityksestä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, kumoamalla seuraavat kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoriiin nähden voimassa olevat määräykset, nimittäin työjärjestyksen tammikuun 30 päivästä 1912, johtajan johtosäännön toukokuun 26 päivästä 1903, assistentin johtosäännön samalta päivästä ja bakteriologin johtosäännön marraskuun 17 päivästä 1908, vahvistaa seuraavan:

Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorian johtosääntö.

Helsingin kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin johtosäännön.

1 §.

Helsingin kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorio, joka on terveydenhoitolautakunnan alainen, on aiottu yleiseen terveydenhoitoon tai ravintoaineiden, kauppatavarain y. m. terveydelliseen laatuun kohdistuvia kemiallisia, fysikaalisia, bakteriologisia ja serologisia tutkimuksia varten. Laboratoriossa on kemiallinen ja bakteriologinen osasto, joilla kumpaisellakin on eri johtajansa. Kemiallisen osaston johtaja on samalla koko laboratorin johtaja.

Laboratorioin asetetaan assistentti kemialliselle osastolle sekä tarpeellinen henkilökunta ja palvelijasto.

2 §.

Kemiallisella osastolla, joka on yleisölle avoinna kolme tuntia päivittäin terveydenhoitolautakunnan määräämänä aikana, toimitetaan etusijassa ne tutkimukset, mitkä terveydenhoitolautakunta tai ensimmäinen kaupunginlääkäri tai näiden välityksellä muut kaupungin viranomaiset ovat laboratorin tehtäväksi antaneet. Kuitenkin voidaan vähemmän laajoja tutkimuksia osastonjohtajan kanssa tehdyn sopimuksen mukaan toimittaa kaupungissa asuvan yksityishenkilönkin sekä toisen kunnan ja toisella paikkakunnalla asuvain henkilöjen varalle, jos laboratorin aika ja käytettävänä olevat työvoimat sen sallivat.

Bakteriologisella osastolla tutkittaviksi voivat näytteitä antaa sekä kaupungin terveydenhoitoviranomaiset ja sairaalat että lääkärit ja yksityiset, kaupungissa asuvat henkilöt. Maaseudulta vastaanotetaan ainoastaan lääkärien lähettämiä näytteitä.

3 §.

Laboratorin kemiallisen osaston johtajan tulee olla taitava toimittamaan kemiallisia tutkimuksia, erittäinkin ravinto- ja nautintoaineiden ynnä muiden terveydellisessä suhteessa tärkeiden tavarain ja aineiden tutkimuksia, sekä olla perehtynyt bakteriologiaan. Bakteriologisen osaston johtajan tulee olla tässä maassa oikeutettu lääkäri sekä perehtynyt tämän osaston toimialaan kuuluviin bakteriologiaan ja serologiaan tutkimuksiin.

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 12 §; ks. myös tätä kert. siv. 81.

Osastonjohtajat, joista kemiallisen osaston johtaja ei saa pitää eikä hoitaa muuta virkatointia, ottaa kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esityksestä kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla.

Assistentin, jonka pitää olla täysin perehtynyt kemiallisiin analyyseihin ja sen ohessa tuntee bakteriologiaa, ottaa terveydenhoitolautakunta laboratorioin johtajan esityksestä niinkään kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla.

Muun henkilökunnan ottaa johtaja.

Johtajat saavat, olematta velvolliset palkkaamaan viransijaista, vuosittain kuukauden kesälomaa terveydenhoitolautakunnan määräämänä aikana.

4 §.

Kemiallisen osaston johtajan velvollisuus on, laboratorioin johtajana:

valvoa laboratorioin toimintaa ja jakaa työt laboratorioin eri osastojen kesken;

katsoa, että laboratorioissa pidetään kaikkien siellä toimitettujen tutkimusten ja niiden tulosten täydellistä luetteloa;

valvoa toimitetuista tutkimuksista kertyneiden maksujen kirjanpitoa sekä kuukausittain toimittaa nämä maksut asianomaiseen paikkaan; ynnä terveydenhoitolautakunnalle kuukausittain antaa kertomus laboratorioin toiminnasta sekä vuosittain ennen helmikuun loppua vuosikertomus; kemiallisen osaston johtajana:

johtaa ja toimittaa tutkimuksia kemiallisella osastolla;

tutkituttaa ja tutkia semmoisia kaupungissa kaupan pidettyjä ravintoaineita, juomatavaroita ja nautintoaineita sekä muita kauppatavaroita, joiden laadulla on merkitystä terveydelliseltä kannalta;

antaa terveydenhoitolautakunnan vaatimat lausunnot; sekä

kunakin arkipäivänä olla laboratorioissa tavattavana vähintään kaksi tuntia terveydenhoitolautakunnan määräämänä aikana.

5 §.

Bakteriologisen osaston johtajan velvollisuutena on:

olla laboratorioissa tavattavana ainakin tunti päivässä terveydenhoitolautakunnan määräämänä aikana;

mahdollisimman joutuisasti tutkia tauteja synnyttävien bakterien olemassaoloa lääkärien, sairaalain tahi yksityishenkilöjen sitä varten laboratorioin lähettämässä tahi laboratorioin hankituissa tutkimusnäytteissä sekä diagnostisessa tarkoituksessa toimittaa lääkärien tahi sairaalain pyytämiä serologisia tutkimuksia ja kohta tutkimuksen päätyttyä saattaa tulos asianomaisten tiedoksi;

terveydenhoitolautakunnan tahi ensimmäisen kaupunginlääkärin toimenannosta suorittaa kaikki sellaiset bakteriologiset tutkimukset, jotka tarkoittavat tartuntalähteiden ja kulkutautien tahi muiden kaupungissa liikkuvain bakteritautien leviämisteiden selville saamista;

kemiallisen osaston johtajan vaatiessa olla tälle avullisena sellaisten bakteriologisten tutkimusten toimittamisessa, mitkä terveydenhoitolautakunta tahi ensimmäinen kaupunginlääkäri on antanut laboratorioin tehtäväksi;

pitää tarkkaa päiväkirjaa kaikista toimittamistaan tutkimuksista ja kuukausittain johtajalle antaa selonteko toiminnastaan: sekä

ennen tammikuun loppua laboratorioin johtajalle antaa selonteko kaikista edellisestä vuonna suorittamistaan töistä liitettäväksi laboratorioin toiminnasta annettavaan vuosikertomukseen.

6 §.

Assistentin velvollisuus on:

suorittaa kaikki virkatehtävänsä alaan kuuluvat työt ja tutkimukset, jotka osaston johtaja antaa hänen toimekseen; edustaa johtajaa tämän ollessa virkaan kuuluvain töiden tahi lyhyenlaisen taudin tähden estettynä olemasta laboratorioissa saapuvilla; sekä jos terveydenhoitolautakunta hänet siihen määrää, toimia johtajan viransijaisena tämän nauttiessa kesälomaa tahi virkavapautta.

7 §.

Terveydenhoitolautakunnan, ensimmäisen kaupunginlääkärin, jonkin kaupungin sairaalan johtajan tahi terveystoimiston johtajan taikka kaupungin muun viranomaisen tai virkamiehen pyynnöstä yleisen terveydenhoidon hyväksi toimitettu tutkimus on maksuton. Muusta tutkimuksesta suoritetaan maksu terveydenhoitolautakunnan ehdottaman ja kaupunginvaltuuston vahvistaman taksan mukaan.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan huhtikuun 7 päivänä 1914, antanut¹⁾ terveydenhoitolautakunnan toimeksi valtuustolle laatia ehdotuksen lihantarkastusaseman johtosäännöksi, lähetti lautakunta kirjelmässä²⁾ seuraavan elokuun 26 päivältä valtuustolle semmoisen ehdotuksen.

Lihantarkastusaseman johtosääntö.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon³⁾ ehdotuksesta vahvisti³⁾ kaupunginvaltuusto seuraavan:

Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman johtosäännön.

1 §.

Lihantarkastukseen nähden Helsingin kaupungissa määrättyjä toimituksia sekä kaupungin lihantarkastusaseman asiana muutoin olevia tehtäviä varten on siihen asetettu johtaja, vanhempi ja nuorempi tarkastuseläinlääkäri, kassanhoitaja sekä tarpeellinen määrä apulaisia ja palvelusmiehiä.

2 §.

Johtajan ja tarkastuseläinlääkärien tulee olla Suomessa oikeutettuja eläinlääkärejä, minkä ohessa johtajalla ja vanhemmalla tarkastuseläinlääkärillä tulee olla kokemusta lihantarkastuksessa ja bakteriologiassa.

3 §.

Johtajan, vanhemman tarkastuseläinlääkärin ja kassanhoitajan ottaa

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 174. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 8. — ³⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 7 §; ks. myös tätä kert. 79 ja 80.

kaupunginvaltuusto toimeen molemminpuolisin kuuden kuukauden irtisanomisehdoin.

Terveydenhoitolautakunnan asia on julistaa virat avonaisina kolmenkymmenen päivän kuluessa lautakunnalta haettaviksi sekä kaupunginvaltuustolle lähettää hakukirjat esityksineen virkain täyttämisestä.

Nuoremman tarkastuseläinlääkärin asettaa terveydenhoitolautakunta johtajaa kuultuaan molemminpuolisin kolmen kuukauden irtisanomisehdoin.

Apulaiset ja palvelijaston ottaa ja erottaa johtaja.

4 §.

Johtajan velvollisuus on:

1) johtaa ja valvoo lihantarkastusasemaa sekä järjestää laitoksen palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten toiminta;

2) epäilyttävissä tapauksissa viime kädessä ratkaista, voiko tutkitun lihan hyväksyä vai ei:

3) johtaa laitoksen laboratoriaa;

4) katsoa, että lihantarkastusasemalla pidetään tarpeellisia kirjoja, sekä pitää silmällä sen omaisuutta ja tavaroita;

5) tarpeen mukaisesti valvoa aseman rahankannantaa sekä kuukausittain rahatoimikamariin antaa tili kertyneistä varoista; niin myös

6) terveydenhoitolautakunnalle antaa kuukausiraportit aseman toiminnasta sekä helmikuun kuluessa kertomus edelliseltä vuodelta.

Johtajan poissa tahi virkavapaana ollessa tulee vanhemman tarkastuseläinlääkärin hoitaa johtajan tehtävät.

5 §.

Kassanhoitajan, jonka on pantava kannantatakuu 3,000 markasta, tulee päivittäin toimittaa kertyneet varat rahatoimikonttoriin.

6 §.

Aseman henkilökunnan tulee työnjakoon nähden noudattaa johtajan siitä antamia määräyksiä.

7 §.

Johtajalla, tarkastuseläinlääkäreillä ja kassanhoitajalla on oikeus saada kuukauden kesäloma terveydenhoitolautakunnan hyväksyminä aikoina ja muulla henkilökunnalla kahden viikon kesäloma lihantarkastusaseman johtajan määrääminä aikoina.

8 §.

Lihantarkastusaseman palveluksessa olevat eläinlääkärit eivät saa harjoittaa eläinlääkärinammattia eivätkä myöskään terveydenhoitolautakunnan luvatta pitää eikä hoitaa muuta virkaa.

9 §.

Lihantarkastusasema pidetään avoinna terveydenhoitolautakunnan määrääminä aikoina.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 1 päivänä 1914 päättänyt¹⁾ virkavuosien lukemisoikeuden hankkimiseksi k. senaatilta kaupungin lihan tarkastusaseman johtajalle E. S. Boxströmille, saman aseman vanhemmalle tarkastuseläinlääkärille J. O. A. Lindströmille ja nuoremmalle tarkastuseläinlääkärille Å. V. Hällforsille sekä teurastamon johtajalle V. Kankaanpäälle, lääkintöhallitukselta anoa heille määräystä edellä mainittuihin virkoihinsa, ilmoitti maistraatti kirjelmässä mainitun joulukuun 30 päivältä lääkintöhallituksen saman kuukauden 22 päivänä antaneen semmoiset määräykset.

Asiaa undestaan esiteltäessä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto senaatilta anoa, että edellä mainituille viranpitäjille suotaisiin oikeus lukea virkavuosia siitä ajankohdasta lähtien, jolloin heidät kukin oli toimeen otettu.

Sittemmin lähetti³⁾ maistraatti kirjelmässä marraskuun 24 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi jäljennöksen senaatin edellisen lokakuun 20 päivänä antamista päätöksistä, joista kävi selville, että senaatti oli oikeuttanut edellä mainitut viranpitäjät, lukuun ottamatta johtaja Boxströmiä, joka oli sillä välin kuollut, virkaylennykseen ja eläkkeeseen nähden valtion virassa lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä he, lukien joulukuun 22 päivästä 1914, jolloin lääkintöhallituksen määräykset oli annettu, heinäkuun 27 päivään 1915, jolloin asia oli esitelty senaatissa, olivat olleet edellä mainituissa viroissaan kaupungin palveluksessa.

Kirjelmässä maaliskuun 20 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle k. senaatin maanviljelystoimituskunnan kirjeen saman kuukauden 11 päivältä, josta kävi selville, että senaatti oli kaupunginvaltuuston marraskuun 17 päivänä 1914 tekemästä esityksestä⁴⁾ mainittuna maaliskuun 11 päivänä määrännyt, että kaupungin lihan tarkastusasema ja teurastamo oli juoksupunnusvaakain käyttämiseen nähden katsottava semmoiseksi laitoksiksi, joista säädetään heinäkuun 16 päivänä 1886 mittain, painojen ja punnitsimien vakauksesta ja leimauksesta annetun ohjesäännön 22 §:ssä, semmoisena kuin mainittu pykälä on heinäkuun 14 päivänä 1899 annetussa asetuksessa.

Kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ että senaatin päätös oli saatettava edellä mainittujen laitosten tiedoksi.

Kirjelmässä joulukuun 30 päivältä 1914 lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle läänin kuvernöörin edellisen marraskuun 18 päivänä antaman päätöksen vahvistettuine sääntöineen Helsingin teurastamo-osakeyhtiön käyttämässä teurastamossa teurastettujen eläinten lihan tarkastamisesta.

Lihantarkastusaseman virkailijain ja teurastamon johtajan virkavuosien lukeminen.

Lupa käyttää juoksupunnusvaakoja lihan tarkastusasemalla ja teurastamossa.

Vahvistettu sääntö Helsingin teurastamo-osakeyhtiön teurastamossa teurastettujen eläinten lihan tarkastamisesta.

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 193. — ²⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 5 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 2 §. — ⁴⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 175. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 2 §.

Jäljennös säännöstä, joka oli vahvistettu kaupunginvaltuuston syyskuun 22 päivänä 1914 tekemän päätöksen¹⁾ mukaisesti, oli lähetettävä²⁾ terveydenhoitolautakunnalle, sopivalla tavalla saatettavaksi yleisön tiedoksi.

Uusi sääntö
maito- ja
kermakaupasta
kaupungissa.

Kirjelmässä³⁾ joulukuun 10 päivältä 1914 mainitsi terveydenhoitolautakunta m. m. niiden tietojen johdosta, joita lautakunnalle oli kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoriolta saapunut täällä kaupan tarjotun maidon viimeaikaisesta laadusta, antaneensa erään valiokunnan toimeksi ottaa käsiteltäväksi kysymyksen kaupungin maitokaupan järjestämisestä.

Kun täällä kaupan pidettyä maitoa koskevat tähänastiset tutkimukset, joiden pääasiallisena tarkoituksena oli ollut saada selville, oliko maito väärentämätöntä vai ei, eivät voineet antaa täysin luotettavaa kuvaa maidon laadusta terveydellisessä suhteessa, oli valiokunta pitänyt suotavana, että hetimiten myös toimitettaisiin tutkimuksia täällä kaupan pidetyn maidon puhtauden, kestävyuden, happamuuden ja bakteripitoisuuden selville saamiseksi. Kaupungin laboratoriossa oli sen tähden kesäkuun 1 ja marraskuun 1 päivän välisenä aikana 1914 toimitettu tuollaisia täydentäviä tutkimuksia. Näistä tutkimuksista oli käynyt selville, että suuri osa täällä kaupan pidettyä maitoa oli terveydellisessä suhteessa kaikkea muuta kuin tyydyttävää, mihin vielä tuli lisäksi, että terveydenhoitolautakunnan puolesta ei toistaiseksi ollut voitu mitenkään tarkastaa tuotantopaikkain terveydellisiä oloja eikä maidon sikäläistä käyttelyä. Tällä alalla nykyään vallitsevain epäkohdaintain poistamiseksi oli pidetty tarpeellisena perin pohjin laatia uudestaan Helsingin maitokaupasta nykyään voimassa olevat säännöt. Siinä mielessä oli valiokunta tutustunut erinäisissä Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Saksan kaupungeissa maitokaupasta voimassa oleviin määräyksiin, minkä ohessa eräs valiokunnan jäsen oli Skandinaviassa tutkinut siellä maitokaupasta voimassa olevia sääntöjä sekä sikäläistä maidontarkastuksen järjestämistapaa. Siten saadun kokemuksen nojalla oli valiokunta laatinut ehdotuksen Helsingin maitokauppaa koskeviksi säännöiksi.

Mainitun ehdotuksen, jonka terveydenhoitolautakunta oli tarkastanut ja eräin vähäisin muutoksin hyväksynyt, lähetti lautakunta kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi.

Asiaa esitellessä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto antaa sen valmistettavaksi komitealle, johon valittiin herrat Idman, Frey, Tulenheimo ja Listo, ylimäär. professori E. Ehrnrooth sekä filosofiantohtori G. A. Bredenberg.

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 175. — ²⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 2 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 6 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 16.

Komitea antoi huhtikuun 21:ntenä päivätyn mietinnön¹⁾ asiasta sekä esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä mietinnön oheisen, komitean tarkastaman ehdotuksen säännöksi maidon ja kerman kaupasta Helsingissä;

kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen 76 §:n johdosta alistaa päätöksen läänin kuvernöörin vahvistettavaksi, samalla esittäen määrättäväksi, että maitosääntö on astuva voimaan kolmen kuukauden kuluttua vahvistamisesta; sekä

pyytää maistraattia kuvernöörinvirastolta hankkimaan voimassa olevaan, lokakuun 30 päivänä 1908 annettuun poliisijärjestykseen sellaisen muutoksen kuin puheena oleva maitosääntö vaatii.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi²⁾ kaupunginvaltuusto komitean esityksen.

Siten hyväksytty maidon ja kerman kauppaa koskeva sääntö oli seuraava:

Helsingin kaupungin maito- ja kermakauppasääntö.

1 §.

Maito- tai kermakauppaa saa Helsingin kaupungissa ja siihen yhdistetyllä alueella harjoittaa ainoastaan:

- 1:ksi erityisessä maitokaupaksi tarkoitettussa myymälässä;
- 2:ksi erittäin osoitetuilla myyntipaikoilla;
- 3:ksi lähettämällä maitoa kuluttajain kotiin.

2 §.

Jokaisen, joka Helsingin kaupungissa haluaa harjoittaa maito- tai kermakauppaa, tulee terveydenhoitolautakunnalle ilmoittaa se tai ne karjat, meijerit tai muut tavaranhankkijat, joilta kaupan pidetty maito tai kerma saadaan. Samanlainen ilmoitus on tehtävä, kun uusi tavaranhankkija otetaan.

3 §.

Huoneistossa ei saa pitää kaupan, käsitellä eikä säilyttää maitoa tai kermaa, ennenkuin terveydenhoitolautakunta tehdyn ilmoituksen johdosta on sen siihen tarkoitukseen hyväksynyt. Kun sellainen huoneisto siirtyy uudelle omistajalle, on ilmoitus siitä tehtävä terveydenhoitolautakunnalle.

Edellisessä kohdassa mainitun huoneiston tulee asemaansa ja laitteisiinsa nähden olla terveellinen, valoisa, tilava ja tarkoituksenmukaisesti sisustettu; seinäin ja katon tulee olla maalatut vaalealla värillä tai varustetut pestävällä, vaaleanvärisellä päällystyksellä sekä siten laitettut, että ne voidaan aina pitää puhtaina. Lattian tulee olla päällystetty sen laatusella vettä läpäisemättömällä aineella, että puhdistuksen käy helposti toimittaminen. Huoneiston tulee niinkään olla varustettu tyydyttävällä ilmanvaihtolaitteella ja on se pidettävä hyvässä kunnossa.

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — 2) Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 15 §.

Sisustuksen tulee olla väriltään vaalea ja muutoin sen laatuinen, että sen käy helposti puhdistaminen.

Huoneistossa on puhtautta ja järjestystä aina tarkoin noudatettava.

Sellaista huoneistoa ei saa käyttää asuntona, makuuhuoneena, keittiönä eikä läpikäytävänä, eikä se myöskään saa olla sellaisen huoneen välittömässä yhteydessä, joka jollakin tavoin voi haitallisesti vaikuttaa maidon laatuun.

Maidonmyyntihuoneiston ulkopuolella tulee olla nimikilpi, joka selvästi ilmaisee liikkeen laadun ja omistajan nimen. Myyntihuoneessa tulee kapaleen näitä sääntöjä aina olla julkipantuna.

4 §.

Astiat, joissa myytäväksi tarkoitettua maitoa tai kermaa säilytetään tai kuljetetaan, sekä muut maidon kanssa kosketuksiin tulevat tarvekalut ovat pidettävät puhtaina ja tulee niiden olla valmistetut aineesta, joka ei anna maidolle hajua eikä makua eikä myöskään saata siihen terveydelle haitallisia aineksia.

Säilytys- ja kuljetusastiat tulee olla tiiviisti sulkeutuvat. Myytäessä maidon tai kerman jakeluun käytettävissä mitta-astioissa ja kipoissa tulee olla sopivat kädensijat, niin että kokonaan vältetään käsin tai käsivarsin koskemasta maitoon tai maitoastian sisäseiniin.

Maitoa tai kermaa ulkosalla myydessään tulee jälleenmyyjän säilyttää niitä sen laatuissa umpinaisessa astiassa kuin terveydenhoitolautakunta tarkoitukseen hyväksyy.

Pidettäessä kaupan maitoa tai kermaa taikka valmistetta, jossa nämä aineet ovat pääosana, tulee astian, josta tavaraa myydään, olla varustettu ilmoituksella, että tavara on joko kuorimatonta maitoa, kuorittua maitoa, separoitua maitoa, kermaa, kuohukermaa, ternimaitoa, pimąa, kirnupiimää, yoghurtia, kefiria t. m. s., tai on siitä ilmoitettava näkyvässä paikassa olevalla julkipanolla.

5 §.

Kielletty on myymästä tai myytäväksi säilyttämästä maitoa tai kermaa:

1:ksi mikä tiettävästi on peräisin eläimestä, joka sairastaa sellaista tautia, että se, kuten todettava tuberkulosi, pernarutto, turpa- ja sorkkatauti, utare- ja emäntulehdus, myrkytys, pahanlainen ripuli tai muu kuumeen yhteydessä oleva tauti, voi haitallisesti vaikuttaa maidon laatuun. Maitoa eläimistä, jotka ovat reageeranneet tuberkulinilla tutkittaessa, mutta eivät sairasta todettavaa tuberkulosia, saa myydä ainoastaan, jos se on kuumenettu sillä tavoin, kuin voimassa olevassa asetuksessa tarttuvain kotieläintautien ehkäisemisestä säädetään, ja tulee astian, jossa sellaista maitoa pidetään kaupan, olla varustettu selvällä ilmoituksella, että maito on pastoroitu;

2:ksi eläimestä, jota sisällisesti tai ulkonaisesti on hoidettu lääkkeillä, jotka voivat mennä maitoon ja siten tuottaa sille vahingollisia ominaisuuksia;

3:ksi johon on sekoitettu vettä, tärkkelystä, säilytys- tai muita vieraita aineita, 4 §:ssä mainittuja valmisteita kuitenkaan lukuun ottamatta;

4:ksi joka näöltään, hajultaan tai maultaan poikkeaa tavallisesta; tai

5:ksi jossa on likaa enemmän kuin 8 milligrammaa maitolittraa kohti.

6 §.

Kaupan pidettävän maidon ja kerman tulee kestävyyteensä ja happamuuteensa nähden täyttää terveydenhoitolautakunnan vahvistamat vaatimukset sekä sisältää:

- a) kuorimattoman maidon vähintään 3°/_o rasvaa;
- b) kuoritun maidon vähintään 0.5^o/_o rasvaa;
- c) separoidun maidon vähintään 8°/_o kiinteitä aineksia;
- d) kerman vähintään 15°/_o rasvaa; sekä
- e) kuohukerman vähintään 25°/_o rasvaa.

Maitoa, josta on poistettu jokin osa sen luonnollisista aineksista tai johon on sekoitettu kuorittua maitoa, ei saa kuorimattomana pitää kaupan eikä myydä.

Maitoa eläimistä, jotka ovat poikineet viimeksi kuluneiden viiden vuorokauden kuluessa, ei saa sekoittaa muuhun maitoon, mutta saatakoon kuitenkin pitää kaupan ilmoittamalla maidon olevan ternimaitoa.

7 §.

Maitoa tahi kermaa ei saa terveydenhoitolautakunnan luvatta myydä lastenmaitona, tarkastettuna maitona tahi muutoin niin nimitettynä, että yleisö voi saada sen käsityksen, että se maito tahi kerma on laadultaan erikoisen hyvää.

Myönnettäessä lupaa siten nimitetyn maidon tahi kerman myymiseen noudatettakoon:

1:ksi että hakemuksen oheen pannaan ilmoitus siitä tai niistä karjoista, joista maito saadaan;

2:ksi että oikeutettu lääkäri valvoo, että navetassa ja maidonkäsittelyssä toimiva henkilökunta ei sairasta tarttuvaa tautia;

3:ksi että karjaa ja maitotalouteen kuuluvia laitoksia valvoo oikeutettu eläinlääkäri, jonka on katsottava, että terveydelliset olot ovat täysin tyydyttävät ja kaikki karjaan kuuluvat eläimet terveet sekä että maitoa käsitellään täysin tyydyttävällä tavalla; samoinkuin

4:ksi että maidossa on vähintään 3,4^o/_o rasvaa ja että eläinten ruokinnassa ja hoidossa sekä maidon käsittelyssä ja myynnissä noudatetaan terveydenhoitolautakunnan ehkä antamia erikoismääräyksiä.

Maitoa tahi kermaa, joka ilmoitetaan pastoroiduksi, steriloiduksi tahi muutoin jollakin erikoisen turvaavalla tavalla käsitellyksi, ei myöskään saa myydä, ennenkuin terveydenhoitolautakunta on siihen antanut luvan sekä vahvistanut ne lähemmät ehdot ja määräykset, joita myynnissä on noudatettava.

8 §.

Maidonmyyntihuoneistossa älköön, paitsi maitoa ja kermaa sekä niistä valmistettuja tuotteita, pidettäkö kaupan eikä säilytettäkö muuta kuin leipää, muniä, hunajaa, laserretusta savesta, lasista tahi posliinista valmistetuissa, ilmatiiviisti suljetuissa astioissa säilytetyjä ravintoaineita sekä pulloihin pantuja virvokejuomia, joita viimeksi mainittuja ei kuitenkaan saa itse myymälässä säilyttää vasuissa eikä laatikoissa. Juustoa saa myydä ainoastaan, jos sitä säilytetään umpinaisessa juustokaapissa.

9 §.

Maidonkäsittelyssä toimivain henkilöjen tulee noudattaa itsekohtaista puhtautta sekä olla puettuina vaaleisiin, pestäviin, lyhytaihisiin tai ihomyötäisillä irtohihoilla varustettuihin työpukuihin. Maitokaupassa työskentelevä henkilökunta ei saa toimittaa muiden kuin 8 §:ssä mainittujen tavain myyntiä.

Henkilöä, jolla on ihotauti, vetistävä tahi märkivä haava taikka myös sukupuolitauti, keuhkotuberkulosi tahi muu tarttuva tauti, älköön pidettävä maitoa käsittelyssä, ellei lääkärintodistuksella näytetä, ettei siitä ole tartunnan vaaraa eikä muuta haittaa.

Jos maidonkäsittelyssä toimiva henkilö taikka joku, jolla on sellaisen henkilön kanssa yhteinen asunto, sairastuu, ja aihetta on olettaa taudin olevan tarttuvaa laatua, on asianlaidasta viivyttlemättä ilmoitettava terveydenhoitolautakunnalle. Kunnes lautakunta on ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen ehkäisemiseksi, on maidon tai kerman antaminen sellaisesta myyntipaikasta tahi säilytysluoneesta kielletty.

10 §.

Kun aihetta ilmaantuu, voi terveydenhoitolautakunta velvoittaa maitokauppiiaan näyttämään eläinlääkärin antaman, lautakunnan vahvistaman kaavakkeen mukaan laaditun todistuksen eläinten teveydentilasta, hoidosta ja ruokinnasta sekä muista karjaa ja maidonkäsittelyä koskevista seikoista. Ellei sellaista todistusta anneta terveydenhoitolautakunnan paneman määräajan kuluessa, kieltäköön lautakunta toistaiseksi Helsingin kaupungissa myymästä maitoa tahi kermaa siitä karjasta.

11 §.

Jos suolikuumetta, tulirokkoa, kurkkumätää tahi muuta tarttuvaa tautia on ilmestynyt karjatilalla, meijerissä tahi kokoomispaikalla, mistä maitoa tahi kermaa kaupunkiin toimitetaan, tahi jos on aihetta epäillä sellaisia tautteja ilmaantuneen, on siitä viivyttlemättä ilmoitettava Helsingin terveydenhoitolautakunnalle, joka voi harkintansa mukaan toistaiseksi kieltää lähettämästä maitoa ja kermaa sieltä kaupunkiin.

12 §.

Maidonkuljetukseen kaupungissa käytettyjen maitokauppiiaan ajoneuvojen tulee olla varustetut nimikilvellä, jossa on omistajan nimi tahi toiminimi sekä osoite. Sellaisilla ajoneuvoilla ei saa kuljettaa aineita, jotka voivat niitä liata.

13 §.

Terveyspoliisilta tahi muilta terveydenhoitoa valvomaan asetetuilta ja oikeutetuilta henkilöiltä älköön kiellettävä tilaisuutta maidon tahi kerman myynti- tahi säilytyspaikasta ottaa tavaränäytettä sillä tavoin, kuin 14 §:ssä sanotaan.

Jos aihetta on, saa näytteenottaja toimitustilaisuudessa toistaiseksi kieltää myymästä tavaraa, kunnes se on tutkittu.

14 §.

13 §:ssä mainittu näyte on otettava tavarahan haltijan tahi hänen edus-

tajansa läsnäollessa, ja ovat nämä velvolliset näytteenottajalle antamaan hänen vaatimansa tiedot. Näytteenotto on toimitettava todistajan läsnäollessa sellaisella huolellisuudella, että täysi varmuus saadaan siitä, että näyte kuuluu siihen tavararaan, josta se on otettu.

Jokaista näytettä otettaessa on näytteenottajan koetettava saada keskimääränäyte, jota varten maito ja kerma on ennen näytteen ottamista perinpohjin hämmennettävä. Jos tavara on jäänyt, on se ennen näytteen ottamista saatettava sulaan tilaan.

Näyte on heti varustettava numerolla tai muulla selvällä merkinnällä sekä sinetillä lukittava, minkä ohessa näytettä otettaessa on laadittava pöytäkirja terveydenhoitolautakunnan vahvistaman kaavakkeen mukaan. Pöytäkirjassa on tarkoin mainittava näytteen numero ja merkintä, ja on näytettä otettaessa muutoin noudatettava terveydenhoitolautakunnan asiasta antamia lähempiä määräyksiä.

Jos tavaran haltija haluaa saada omalle varalleen näytteen, on näytteenottajan se hänelle annettava sinetillä lukitussa astiassa ja asianmukaisella todistuksella varustettuna.

Terveydenhoitolautakunnan varalle otetut näytteet korvataan käypähinnan mukaan.

15 §.

Terveyspoliisi pitääköön tärkeänä, kun syytä siihen on, hankkia itselleen pääsyn niihin navettoihin, meijereihin ja kokoomispaikkoihin, mistä maitoa tai kermaa kaupunkiin tuodaan, tutkiakseen sellaisten paikkain terveydelisiä oloja. Jos omistaja sellaista tutkimusta vastustaa tai vaikeuttaa, tulee terveydenhoitolautakunnan käyttää asianomaisen viranomaisen virka-apua.

16 §.

Mitä edellä 1, 4, 5, 6, 11, 13 ja 14 §:ssä on sanottu, koskee myös sellaista maidon ja kerman myyntiä, jota maaseudun yhteinen kansa ja tilanomistaja harjoittavat kaupunginalueella.

17 §.

Jos joku rikkoo tätä sääntöä tahi laiminlyö noudattaa sen perusteella annettuja määräyksiä, rangaistakoon, ellei hairahduksesta ole erityistä rangaistusta yleisessä laissa tahi voimassa olevissa asetuksissa määrätty taikka varoituksen katsota riittävän, enintään neljänsadan markan sakolla.

5, 9 ja 11 §:ssä mainituissa tapauksissa on, jos tarpeelliseksi katsotaan, paikalla ryhdyttävä sopivaan toimenpiteeseen tavaran saattamiseksi vaarattomaksi.

18 §.

Tämä sääntö astuu voimaan kesäkuun 1 päivänä 1916.

Kokouksessaan marraskuun 25 päivänä 1913 päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto panna pöydälle vaivaishoitohallituksen laatimat ehdotukset hallituksen toimitusjohtajan ja lastenhoidontarkastajan johtosäännöiksi sekä Helsingin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan johtosäännöksi,

Vaivaishoitohallituksen toimihenkilöjen johtosäännöt.

¹⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 216.

kunnes kaupungin vaivashoidon uusi ohjesääntö oli vahvistettu. Sitenkuin läänin kuvernööri oli lokakuun 30 päivänä 1914 vahvistanut¹⁾ semmoisen ohjesäännön sekä vaivashoitohallitus kirjelmässä seuraavan joulukuun 21 päivästä kaupunginvaltuustolle lähettänyt ehdotukset hallituksen apulaisjohtajan ja sihteerin johtosäännöiksi, vahvasti²⁾ valtuusto seuraavat johtosäännöt³⁾:

Helsingin vaivashoitohallituksen toimitusjohtajan johtosääntö.

Toimitusjohtajan, jonka yleiset virkatehtävät mainitaan Helsingin kaupungin lokakuun 30 päivänä 1914 vahvistetun vaivashoito-ohjesäännön 26 §:ssä, on erittäin velvollisuus:

- 1) olla saapuvilla yhteisen vaivashoitohallituksen sekä keskushallituksen kokouksissa, joissa hänellä on oikeus ottaa osaa keskusteluihin, mutta ei päätöksiin, sekä, kutsuttaessa tahi kun hän tarpeelliseksi katsoo, myös osastojen ja vaivashoitohallituksen alaisten lautakuntain kokouksissa antamassa tietoja ja tekemässä esityksiä, joita asianhaarat kulloinkin vaativat;
- 2) antaa kutsu hallituksen kokouksiin sekä, kun jäsen ilmoittaa esteen, kutsua hänen sijaansa varajäsen;
- 3) pitää huolta siitä, että vaivashoitohallituksen käsiteltävät asiat mahdollisimman pian esitetään hallitukselle asianmukaisesti selvitetystä tilasta sekä että hallituksen kokouksissa käsiteltävien asiain esityslista hyvissä ajoin edeltäpäin toimitetaan hallituksen puheenjohtajalle;
- 4) antaa lausunto kaikista vaivashoitohallituksen hänen tutkittavikseen lähettämistä vaivashoitoasioista;
- 5) tutustuttuaan osastohallitusten kustakin kokouksesta keskushallitukselle annettuihin pöytäkirjoihin keskushallitukselle ilmoittaa niissä mainitut, toimenpidettä vaativat asiat sekä muutoin keskushallituksen kokouksissa, puheenjohtajalle ilmoituksen tehtyään, esittää mitä hänen mielestään pitää tulla hallituksen tietoon;
- 6) hallituksen antamain tarkempain määräysten mukaisesti toimittaa sellaiset vaivashoitoa koskevat asiat, jotka eivät välittömästi vaadi hallituksen erityistä päätöstä;
- 7) kunakin arkipäivänä vaivashoitohallituksen määräämänä aikana, vähintään kaksi tuntia päivässä, jossakin vaivashoitohallituksen kansliassa vastaanottaa ja auttaa niitä, jotka haluavat tietoja tahi neuvoja vaivashoitoasioissa;
- 8) katsoa että vaivashoidon tilit hoidetaan tarkasti ja pidetään kulloinkin kuluvaan päivään asti, sekä vähintään kerran kuukaudessa tarkastaa kassanhoitajan hallussa oleva kassa todetakseen, että se on kirjain mukainen;
- 9) pitää huolta, että kaikista avunsaajista pidetään siten laadittua rekisteriä, että siitä helposti voi saada tiedon sekä kaikista kunkin avunsaajan vaivashoidon tarpeeseen ja oikeuteen vaikuttavista seikoista että myös annetusta vaivashoidosta;
- 10) usein käydä kunnalliskodissa ja suljetun vaivashoidon lautakunnalle tehdä näiden käyntien ehkä aiheuttamat ilmoitukset;

¹⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 178. — ²⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 11 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 4.

11) avonaiseen vaivahoitoon nähden, tarkastusmiesten esimiehenä, valvoa ja johtaa näiden toimintaa, niin että he täyttävät velvollisuutensa sekä niitä kohtaan, jotka ovat avustusta anoneet tahi saaneet, että myös niitä alueenjohtajia kohtaan, joiden apuna heidän tulee olla, niin myös, kun tarpeellista on, tutkivat vaivahoidon tarpeellisuutta koskevia ilmoituksia sekä muutoin antavat osastohallituksille näiden tarvitsemää apua;

12) vaivahoitohallituksen puheenjohtajan kanssa neuvoteltuaan hakemuksesta myöntää sekä virkamiehille että sellaisille palvelusmiehille, jotka eivät ole vaivahoitolaitosten, rekisteritoimiston ja lastenhoito-osaston palveluksessa, virkavapautta enintään seitsemäksi päiväksi sekä määrätä asianmukainen henkilö tointa sinä aikana hoitamaan, kun se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä ja ehdolla ettei vaivahoidolle siitä koidu menoja sekä että, mitä virkamiehiin tulee, heidän kannantamiehenvastuunalaisuutensa ja tilitysvelvollisuutensa virkavapauden aikana jatkuvat;

13) vuosittain, vahvistettujen kaavakkeiden mukaisesti, toimittaa edelliseltä vuodelta laadituiksi Helsingin kaupungin vaivahoidosta vaivahoitohallitukselle annettavat tilastolliset selonteot;

14) ennen huhtikuun umpeen menemistä laatia ja vaivahoitohallitukselle antaa kertomus Helsingin vaivahoidon hallinnosta edellisenä vuonna; sekä

15) hyvissä ajoin laatia ja vaivahoitohallitukselle antaa ehdotus vaivahoidon seuraavan vuoden tulo- ja menosäännöksi.

Toimitusjohtajalla on oikeus vuosittain saada kuukauden kesäloma, kun se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen, ettei kaupunginkassaa sen johdosta rasiteta erityisillä menoilla.

Samoilla edellytyksillä voi vaivahoitohallituksen puheenjohtaja hakemuksesta myöntää toimitusjohtajalle virkavapautta enintään seitsemäksi päiväksi.

Helsingin vaivahoitohallituksen apulaisjohtajan johtosääntö.

Apulaisjohtajan tulee olla toimitusjohtajan apuna kaupungin vaivahoidon johtamisessa sekä suorittaa vaivahoitohallituksen hänelle antamat tehtävät.

Erittäin on apulaisjohtajan velvollisuus:

1) valvoa, että Helsingin kaupungissa asuvat elatusvelvolliset vaivahoidolle korvaavat heille tai heidän omaisilleen annetun avustuksen;

2) pitää huolta siitä, että kaikista 1 kohdassa mainituista elatusvelvollisista pidetään sen laatuista luettoloa, että siitä helposti saa tiedon avustuksen laadusta sekä siitä, missä määrin se on vaivahoidolle korvattu;

3) panna 1 kohdassa mainittuja elatusvelvollisia koskevat vaivahoitohallituksen päätökset toimeen;

4) valvoa tarkastusmiesten toimintaa sekä ilmoittaa, mitä hänen mielestään pitää tulla toimitusjohtajan tietoon;

5) hallituksen antamain lähempään määräysten mukaisesti avustaa toimitusjohtajaa sellaisten vaivahoitoa koskevain asiain toimittamisessa, jotka eivät välittömästi vaadi hallituksen erityistä päätöstä;

6) vuosittain joulukuun kuluessa yksissä neuvoin toimitusjohtajan kanssa laatia ehdotus seuraavan vuoden tarkastusalueiden rajoiksi;

7) kunakin arkipäivänä vaivahoitohallituksen määräämänä aikana, vähintään tunti päivässä, Sörnäsän kansliassa vastaanottaa ja auttaa niitä,

jotka sieltä hakevat tietoja tai neuvoja vaivaishoitoasioissa, niin myös käsitellä vaivaishoitohallituksen päätöksen mukaan poliisin toimesta sinne kutsutut tai noudetut elatusvelvolliset; sekä

8) toimitusjohtajan kesäloman aikana tahi muutoin estettynä ollessa hoitaa hänen virkaansa.

Apulaisjohtajalla on oikeus vuosittain saada kuukauden kesäloma, jos se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen ettei kaupunginkassaa sen johdosta rasiteta erityisillä menoilla.

Samoilla edellytyksillä voi vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja hakemuksesta myöntää apulaisjohtajalle virkavapautta enintään seitsemäksi päiväksi.

Helsingin vaivaishoitohallituksen lastenhoidontarkastajan johtosääntö.

1 §.

Lastenhoidontarkastuksen tarkoitus on valvoa vaivaishoidon huostaan otettujen lasten hoitoa ja kasvatusta, olivatpa nämä sijoitettuina kunnan sitä varten perustamiin laitoksiin tahi annetut yksityishenkilöjen tahi yhdistysten hoitoon.

Lastenhoidon tarkastusta johtaa lastenhoidontarkastaja, jonka yleiset virkatehtävät mainitaan Helsingin kaupungin lokakuun 30 päivänä 1914 vahvistetun vaivaishoito-ohjesäännön 27 §:ssä.

Maaseudulla avustavat lastenhoidontarkastajaa tarkastuksessa paikkakunnalla asuvat, siihen valitut, paikallisasiamiehiksi sanotut henkilöt.

Elänteelle annettujen lasten hoidon valvonnasta niissä kunnissa, joihin ei ole asetettu asiamiehiä, on ohjesäännössä erittäin säädetty.

2 §.

Lastenhoidontarkastajan tulee vaivais hoitohallitukselle ehdottaa paikkakunnat, joihin lapsia elänteelle annetaan' sekä paikallisasiamiehet.

3 §.

Elänteelleantoalueeksi maaseudulla valitaan terveellisiä, hyvillä kulkulaitoksilla varustettuja seutuja, missä kasvateille on helposti hankittavissa kouluopetusta ja lääkärinhoitoa ja joita muutoin katsotaan tarkoitukseen sopiviksi; suurenlaisia tehdassentuja on vältettävä.

4 §.

Paikallisasiamieheksi valitaan elänteelleantoalueella asuva mies tahi nainen, joka on tunnettu elämäntavoiltaan hyväksi ja kunnialliseksi ja jolla on harrastusta, aikaa ja kykyä valvoa lasten hoitoa ja kasvatusta.

5 §.

Kun olot vaativat laajentamaan tahi uudestimuodostamaan elänteelleantoaluetta, jonka yleensä pitää käsittää kokonainen kunta, taikka myös kun ennestään käytetty alue ei enää näy vastaavan sille asetettavia vaati-

muksia, on lastenhoidontarkastajan siitä ilmoitettava vaivahoitohallitukselle ja ehdotettava niitä toimenpiteitä, joihin sen johdosta on ryhdyttävä.

6 §.

Kukin elätteelleantoalue on tarkastettava ainakin kerran vuodessa, mutta sitäpaitsi niin usein kuin olot vaativat, Tarkastaessaan pitää lastenhoidontarkastajan itse käymällä kasvatuskodeissa ja koulussa sekä muutoin sopivaksi katsotulla tavalla hankkia tarkka tieto elätteelle annettujen lasten oloista sekä koettaa edistää hyvää yhteistyötä kasvatusvanhempain ja paikallisasiamiehen kesken.

7 §.

Jos lastenhoidontarkastaja havaitsee terveydentilan jossakin kasvatuskodissa tahi jollakin elätteelleantoalueella yleensä epätyydyttäväksi, pitää hänen siitä neuvotella asianomaisen piiri- tahi kunnanlääkärin tahi muun asiantuntevan henkilön kanssa sekä sitten viipymättä ilmoittaa asiasta vaivahoitohallitukselle.

8 §.

Jos paikallisasiamies laiminlyö tehtävänsä eikä lastenhoidontarkastaja kykene aikaansaamaan oikaisua, on hänen siitä tehtävä ilmoitus vaivahoitohallitukselle.

9 §.

Kun tarkastustilaisuudessa tahi muutoin olojen havaitaan sitä vaativan, on lastenhoidontarkastajan viipymättä toimitettava elätteelle annettu lapsi pois kasvatuskodista sekä annettava se toiseen, tahi myös toimitettava lapsi uudelleen lastenkotiin.

Niinikään pitää hänen, jos lapsi sairastuu erityistä hoitoa vaativaan tautiin, toimittaa se sopivaan hoitolaitokseen sekä muutoin ryhtyä niihin toimenpiteisiin, jotka ovat elätteelle annettujen lasten hoidolle ja vaalinnalle tarpeellisia eivätkä siedä lykkäystä.

Tuollaisista toimenpiteistään on lastenhoidontarkastajan mahdollisimman pian ilmoitettava vaivahoitohallitukselle.

10 §.

Elätteelleantoalueen tarkastuksen toimitettuaan pitää lastenhoidontarkastajan vaivahoitohallitukselle antaa kirjallinen selonteko tarkastuksesta sekä siinä erittäin mainita ne toimenpiteet, joihin hän on katsonut olevan ryhtyminen, sekä ne havainnot, jotka hänestä näyttävät vaativan hallituksen tarkempaa huomiota.

11 §.

Helsingin kaupunki on sinänsä eri elätteelleantoalue, missä lapset annetaan hoidettaviksi etusijassa omaisille tahi muille, jotka jo ennen ovat lasta huoltaneet sekä osoittaneet kykenevänsä sitä hyvin hoitamaan, niin myös yksityishenkilöjen tahi tarkoitusta varten perustettujen yhdistysten toimeenpanemiin lastenkoteihin.

Kaupungissa toimittamistaan tarkastuksista antaa lastenhoidontarkastaja selonteon kultakin kerralta.

12 §.

Kaikkiin lastenhoitotarkastajan huostaan annettuihin lapsiin nähden saa hän käyttää vaivahoitohallitukselle kuuluvaa edusmiesoikeutta.

13 §.

Elätteelle annettaessa on laadittava kirjallinen sopimus, joka sisältää sekä vaivahoitoasetuksessa säädetyt sitoumukset kasvatuksen ja hoidon antamisesta että myös sellaiset tarkat määräykset elätteelle annetun vaarinpidoista kuin hänen terveydentilaansa, ikäänsä, tietojansa tai muuta silmälläpitäen harkitaan tarpeelliseksi. Tässä sopimuksessa pitää hallituksen m. m. nimenomaan varata itselleen oikeus ottaa elätteelle annettu takaisin, kohta kun syytä siihen on.

14 §.

Paikallisasiamiesten ehdotettavain kasvatuskotien sopivaisuutta on tarkoin tutkittava ja ainoastaan sellaiset hyväksyttävä, joissa terveellistä ja lempeätä hoitoa on odotettavana.

Sittenkuin lapsi on tuollaiseen kotiin lähetetty ja koti määrätyn koeajan kuluttua huomattu lapselle sopivaksi, on lastenhoidontarkastajan asianomaiselta paikallisasiamieheltä vaadittava säädettyyn muotoon laadittu ja kasvatusisän tahi äidin allekirjoittama välikirja kaksin kappalein sekä alistettava tämä sopimus vaivahoitohallituksen tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi. Siten tehdyn sitoumuksen allekirjoittaa vaivahoitohallituksen puolesta puheenjohtaja ja varmentaa lastenhoidontarkastaja. Toinen kappale säilytetään lastenhoidontarkastajan hallussa, toinen lähetetään paikallisasiamiehelle toimitettavaksi kasvatusvanhemmille.

15 §.

Vaivahoidon huostaan otettuja lapsia varten olevia kunnan laitoksia valvoakseen pitää lastenhoidontarkastajan usein käydä näissä laitoksissa ja silloin ottaa tarkka selko hoidokkien hoidosta ja vaalinnasta sekä katsoa, että ruoka on ravitsevaa ja riittävää sekä että kalusto ja muut tavarat hyvin pidetään kunnossa.

Jos hän silloin havaitsee olevan syytä muistutukseen, on hänen siitä tehtävä ilmoitus suljetun vaivahoidon lautakunnalle.

16 §.

Vaivahoitohallituksen puheenjohtajan kanssa neuvoteltuaan saa lastenhoidontarkastaja pyynnöstä myöntää alaisilleen vaivahoidon palveluksessa oleville henkilöille enintään seitsemän päivän virkavapauden sekä määrätä asianmukaisen henkilön sinä aikana tointa hoitamaan, jos se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä eikä vaivahoidolle siitä koidu menoja.

17 §.

Lisäksi on lastenhoidontarkastajan velvollisuus:
toimittaa laadituksi luettelo:

a) kaikista vaivahoidon huostaan otetuista lapsista ja sen laatuinen, että siitä helposti saa kaikki tarpeelliset tiedot näistä;

b) kustakin elätteelleantoluueesta ynnä niihin sijoitetuista hoidokeista ja näiden hoitajista; sekä

c) paikallisasiamiesten ehdottamista kasvatuskocodeista;

laadituttaa hallituksen kokouksessa esiteltävään asiain esityslista;

hallitukselle ilmoittaa, milloin maksun suoritus kunkin elätteelle annetun puolesta on alkava, niin myös milloin tuollainen maksu muuttuu tahi lakkaa;

tarkastaa kaikki paikallisasiamiehiltä saapuvat laskut, ennenkuin ne hyväksytään maksettaviksi;

kunakin arkipäivänä, jolloin matkat tahi muut pätevät syyt eivät häntä siitä estä, vaivashoitohallituksen määräämänä aikana, vähintään tunti päivässä, vastaanottaa ja avustaa niitä, jotka pyytävät tahi antavat tietoja huostaan otetuista lapsista;

olla saapuvilla yhteisen vaivashoitohallituksen ja keskushallituksen kokouksissa, joissa hänellä on oikeus ottaa osaa keskusteluihin, mutta ei päätöksiin;

aikanansa toimitusjohtajalle antaa Helsingin kaupungin vaivashoidon hallintoa edellisenä vuonna käsittelevään kertomukseen pantavaksi selonteko lastenhoidon ja elätteelleannon toimittamisesta; sekä

toimitusjohtajalle antaa tarpeelliset ensitiedot hallintoa koskevan tilastollisen selonteon ja vuosikertomuksen laatimista varten.

18 §.

Mitä tässä johtosäännössä on säädetty lapsista, on soveltuvilta kohdin noudatettava myös elätteelle annettuihin aikuisiin henkilöihin nähden.

19 §.

Lastenhoidontarkastajalle on vuosittain annettava kuukauden kesäloma, jos se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen ettei siitä koidu kaupunginkassalle erityisiä menoja.

Samoilla edellytyksillä voi vaivashoitohallituksen puhejohtaja hakemuksesta myöntää lastenhoidontarkastajalle enintään seitsemän päivän virkavapauden.

Helsingin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan johtosääntö.

Johtajan, jonka yleiset virkatehtävät mainitaan Helsingin kaupungin lokakuun 30 päivänä 1914 vahvistetun vaivashoito-ohjesäännön 28 §:ssä, on erittäin velvollisuus:

1) olla saapuvilla suljetun vaivashoidon lautakunnan kaikissa kokouksissa sekä niissä antaa ne tiedot ja tehdä ne esitykset, joita asianhaarat aiheuttavat;

2) laatia lautakunnan kokouksissa käsiteltävään asiain esityslista;

3) sekä laitosten virka- että palvelusmiehiltä vastaanottaa ja oman lausuntonsa kera perille antaa suljetun vaivashoidon lautakuntaan menevät esitykset ja asiakirjat;

4) toimitusjohtajan kutsusta olla saapuvilla yhteisen vaivashoitohallituksen ja keskushallituksen kokouksissa sekä siellä antaa tarpeellisia tietoja;

- 5) hoitaa laitosten kassaa ja kunkin kuukauden lopussa antaa siitä tili;
- 6) todistaa kaikki laitoksia koskevat saapuvat laskut;
- 7) valvoo, että laitosten rakennuksia, kalustoa, varastoja ja muuta omaisuutta huolellisesti hoidetaan;
- 8) kunakin vuonna ennen tammikuun umpeenmenemistä toimittaa laitosten kaikkien varastojen ja kaluston luetteleminen;
- 9) hyvissä ajoin tehdä esitykset laitoksiin tarvittavain tavarain, tarvikkeiden ja kaluston ostamisesta sekä laitoksissa toimitettavain korjausten tahi muiden töiden teettämisestä, elleivät ostot tai työt ole vähäpätöisiä laadultaan;
- 10) tarkoin valvoo, että kaikki laitoksiin toimitetut tavarat ovat täysin hyviä laadultaan sekä että ruoka laitetaan huolellisesti ja tarkasti;
- 11) katsoa, että kaikista laitoksiin otetuista hoitolaisista pidetään täydellistä luetteloa, jossa on täydelliset tiedot kunkin hoitolaisen nimestä, iästä ja kotipaikasta sekä tulo- ja lähtöpäivästä;
- 12) valvoo, että kaikkia jonkin verran työkykyisiä henkilöitä pidetään sopivassa työssä, sekä, mikäli mahdollista, katsoa ettei hoitolaisia, jotka vanhuuden tahi muun voimattomuuden tähden eivät itse ole voineet elättää itseään, ei sijoiteta niiden yhteyteen, jotka laiskuuden, juoppouden tahi muun oman tuottamuksensa johdosta ovat joutuneet vaivaishoidon rasitukseksi;
- 13) laskea lomalle hoitolaiset, jotka ovat sen ansainneet, sekä antaa niille, jotka ovat osoittaneet erityistä akkeruutta ja luotettavaa käytöstä, uutteruusrahoja tahi muuta sopivaa kehoitusta, jonka vaivaishoitohallitus määrää;
- 14) katsoa, että laitokseen otettuja hoitolaisia kohdellaan vakavasti, mutta samalla sävyisästi ja suopeasti sekä että he saavat mitä heille oikeutta myöten on tuleva;
- 15) jos laitoksiin otetut hoitolaiset kieltäytyvät noudattamasta järjestyksen, siisteyden ja siveellisyyden voimassa pitämiseksi annettuja määräyksiä tai muutoin osoittavat niskoittelua, ilkeävaltaa, epäsäännöllisyyttä tahi röyhkeyttä, tuollaisille hoitolaisille määrätä jonkin aikaa kestävä lomakielto tai myös, hairahdusten uusiintuessa tahi ollessa raskaampaa laatua, erottaa heidät muista valoisaan tahi pimeään huoneeseen enintään neljäksi päiväksi; ja on johtajan siten määräämistään rangaistuksista tehtävä muistoonpanoja sekä ilmoitettava niistä suljetun vaivaishoidon lautakunnalle sitä toimenpidettä varten, minkä ne voivat aiheuttaa;
- 16) suljetun vaivaishoidon lautakunnan puheenjohtajan kanssa neuvoteltuaan myöntää enintään seitsemän päivän virkavapaus laitosten palveluksessa oleville henkilöille, kun se työn tasaista kulkua haittaamatta käy päinsä eikä siitä koidu vaivaishoidolle menoa;
- 17) toimeen ottaa ja siitä erottaa laitosten palveluskunta sekä muuta niiden henkilökuntaa otettaessa tahi erotettaessa antaa suljetun vaivaishoidon lautakunnalle lausunto;
- 18) toimitusjohtajalle antaa tarpeelliset ensitiedot hallintoa koskevan tilastollisen vuosiselonteon ja vuosikertomuksen laadintaa varten; sekä
- 19) yksissä neuvoin suljetun vaivaishoidon lautakunnan kanssa hyvissä ajoin laatia ja toimitusjohtajalle antaa ehdotus puheenalaisten laitosten tulo- ja menosäännöksi.
- Johtajalle on vuosittain annettava kuukauden kesäloma, kun se työn

tasaista kulkua haittaamatta käy päinsä sekä edellyttäen, ettei kaupunginkassalle siitä koidu erityisiä menoja.

Samoilla edellytyksillä voi vaivahoitohallituksen puheenjohtaja hake-
muksesta myöntää johtajalle enintään seitsemän päivän virkavapauden.

Vaivahoitohallituksen sihteerin johtosääntö.

Sihteerin on velvollisuus:

1) kunakin arkipäivänä vaivahoitohallituksen määräämänä aikana, vähintään kaksi tuntia päivittäin, hallituksen pääkansliassa vastaanottaa ja lähettää asiakirjoja sekä antaa asianomaisille tietoja ja neuvoja vaivahoitoasioissa;

2) pitää huolta siitä, että saapuvat kirjelmät ja niiden aiheuttamat toimenpiteet tarkoin merkitään tarkoitusta varten oleviin diareihin;

3) pitää pöytäkirjaa yhteisen vaivahoitohallituksen ja keskushallituksen kokouksissa ja antaa tarpeellista apua komiteoille ja lautakunnille, joita hallitus asettaa erinäisiä asioita selvittämään ja käsittelemään, sekä laatia, varmentaa ja mikäli mahdollista kahden viikon kuluessa lähettää hallituksen kirjelmät, lausunnot ja päätökset;

4) kaikissa Helsingin kaupungin vaivahoitoa koskevissa jutuissa ja asioissa avustaa puheenjohtajaa, johon nähden sihteerin tulee:

a) panna vireille ja ajaa perille kanteet muita vaivahoitoyhdyskuntia vastaan sekä mikäli koskee sellaisten henkilöiden vastaanottamista elätettäviksi, joille, vaikka eivät vaivahoidollisessa suhteessa kuulu Helsingin kuntaan, kuitenkin on täällä annettu vaivaisapua, että myös korvauksen saamista kustannuksista, joita kaupungin vaivahoidolla on tuolaisten henkilöiden tähden ollut;

b) niinkään mitä tulee vastuunalaisuuteen sellaisista vaivahoidontarpeista, joiden täyttämiseen yksityishenkilöjä käy voimassa olevan lain nojalla velvoittaminen, ynnä tästä johtuvista kustannuksista asianomaisen viranomaisen luona panna vireille ja ajaa perille kanteita sekä ryhtyä toimenpiteisiin, joita asianhaarat kulloinkin vaativat;

c) vastata muiden vaivahoitoyhdyskuntain tahi viranomaisten Helsingin kaupungin vaivahoitoyhdyskuntaa vastaan esittämiin, huolenpito-velvollisuutta koskeviin vaatimuksiin;

d) muissakin tuomioistuimissa, virastoissa tahi muissa julkisissa viranomaisissa esiintulevissa, vaivahoitohallitusta koskevissa oikeudenkäynneissä tahi asioissa ilman eri määräystä valvoa ja ajaa perille hallituksen oikeutta ja kannetta, ollen hallitus esteetön käyttämään toistakin asiamiestä;

e) määrääjän kuluessa hakea korvausta niistä vaivahoitokustannuksista, joista kruunun tulee vaivahoitoasetuksen 27 ja 28 §:n mukaan vastata;

5) kaikista käsittelemistään jutuista ja asioista pitää diaria, johon kirjoitetaan niiden lyhyt nimike siinä järjestyksessä kuin ne ovat sihteerille saapuneet, sekä se tahi ne toimenpiteet, joihin kussakin asiassa on ryhdytty, ja johon liitetään kaikkien sihteerin välityksellä lähetettyjen kirjelmäin täydelliset konseptit, ja pitää diarin olla luettelolla varustettu;

6) hoitaa hallituksen arkistoa;

7) vuosittain ennen huhtikuun loppua hallitukselle antaa lyhyt selonteko kuluneena vuonna käsitellyistä, kotipaikka-oikeutta ja vaivahoitokustannusten korvausta koskevista asioista;

8) muutoin antaa sitä apua ja suorittaa ne tehtävät, joita hallitus häneltä virassaan vaatii.

Sihteerillä on oikeus vuosittain saada kuukauden kesäloma, jos se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen, ettei siitä koidu kaupunginkassalle erityisiä menoja.

Samoin edellytyksillä voi vaivahoitohallituksen puheenjohtaja hakemuksesta myöntää sihteerille enintään seitsemän päivän virkavapauden.

Vaivahoitohallituksen kahdessa kirjelmässä lokakuun 12 päivältä tehtyä esityksen eräiden hallituksen virkamiesten johtosääntöehdotusten vahvistamisesta päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto:

vaivahoitohallituksen kirjanpitäjää ja lokakuun 30 päivänä 1914 vahvistetussa Helsingin vaivahoidon ohjesäännössä edellytettyä kassanhoitajaa nimitettäväksi, edellistä kamreeriksi ja jälkimäistä kassanhoitajaksi;

kehoittaa vaivahoitohallitusta julistamaan kassanhoitajanviran avonaiseksi ja valtuustolle antamaan ehdotuksen viran täyttämiseksi; sekä

vahvistaa vaivahoitohallituksen kanslianjohtajille, kamreerille ja kassanhoitajalle seuraavat johtosäännöt:

Vaivahoitohallituksen kanslianjohtajan johtosääntö.

Kanslianjohtajan on velvollisuus:

kunakin arkipäivänä vaivahoitohallituksen määrääminä aikoina vastaanottaa avun etsijöitä;

jakaa avunanomukset kaitsijain kesken sekä katsoa, että nämä viivyttelemättä toimittavat tutkimukset ja muut saamansa tehtävät;

laatia esityslista kaikkiin osastohallituksen kokouksiin, joissa heidän tulee olla saapuvilla ja laatia pöytäkirja;

valvoa myönnettyjen avustusten tarkkaa maksamista ja katsoa, että avustusmääriä ei ylitetä; sekä

muutoin olla kansliatoissa apuna toimitusjohtajan lähemmän osoituksen mukaan.

Vaivahoitohallituksen kamreerin johtosääntö.

Kamreerin on velvollisuus:

rahatoimikamarista nostaa ja kuitata vaivahoitohallituksen tilaamat varat ja panna ne vaivahoitohallituksen tilille pankkiin;

kassanhoitajan kera allekirjoittaa shekit varain nostamiseksi pankista; kuitata kaikki kirjoihin pannut ja vakuutetut postilähetykset sekä postiosoitukset;

varustaa kaikki saapuneista varoista annetut reversaalit ja maksetut laskut merkinnällä, että hän on ne kirjaan pannut;

pitää kassakirjaa, memoriaalia ja pääkirjaa vaivahoidon tuloista ja menoista;

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 19 §.

pitää reskontraa vaivashoitoa saaneista ja toisiin kuntiin kuuluvista henkilöistä sekä katsoa, että annetusta vaivashoidosta kirjoitetaan laskut; toimitusjohtajan kera todistaa maksuluettelot oikeiksi; kuukausittain laatia ja allekirjoittaa tili vaivashoidon tuloista ja menoista;

vähintään kahdesti kuukaudessa tarkastaa kassa;

panna tarkkaa huomiota kunnalliskodin kirjanpitoon ja taloudenhoitoon;

toimitusjohtajan kera valvoa, että asianmukaista säästäväisyyttä noudatetaan sekä kanslioissa että kunnalliskodissa;

kuukausittain laatia vaivashoitohallituksen palkattujen toimihenkilöjen palkkausluettelot;

neljännesvuosittain laatia vaivashoitohallituksen jäsenille valmistelukokouksista ja suljetun vaivashoidon lautakunnalle tulevain palkkioiden luettelot;

toimitusjohtajan kera allekirjoittaa kaikki memoriaalilaskut ja panna ne kirjaan;

olla kaupungin tilintarkastajille tahi vaivashoitohallituksen asianomaisille apuna kassan tarkastuksessa;

neljännesvuosittain kaupungin revisionikonttoriin antaa määrärahain käyttämistä osoittavat tiliasemat;

toimitusjohtajan kera tarkastaa kaikki laskut;

olla vaivashoitohallituksen ja toimitusjohtajan apuna tulo- ja menoarvioehdotusta laadittaessa;

vuosikertomukseen antaa tietoja vaivashoidon tuloista ja menoista; sekä

kanslia-aikana vähintään kolme tuntia päivittäin olla tavattavana vaivashoitohallituksen pääkansliassa, ellei hän tässä johtosäännössä mainittujen virkatehtäväinsä johdosta ole sidottu toisaalla.

Vaivashoitohallituksen kassanhoitajan johtosääntö.

Kassanhoitajan velvollisuutena on:

vastaanottaa kaikki vaivashoidolle kertyvät varat ja katsoa, että reversaali aina seuraa mukana;

maksaa kaikki laskut, sittenkuin ne on asianmukaisesti tarkastettu;

maksaa kaikki asianomaisen kanslianjohtajan vaivashoitohallituksen päätöksen mukaisesti maksettavaksi määräämät avustukset ja elänteelleantokulut;

pitää kassakirjaa kaikista tuloista ja menoista;

pitää kaikista tuloista kirjaa sihteerin ja apulaisjohtajan käytettäväksi;

kamreerille toimittaa kaikki reversaalit ja laskut kirjoihin pantavaksi; maksetuista avustuksista ja eläkkeelleantokuluista pitää päivälistoja (sekä konsepteja että puhtaaksi kirjoitettuja kappaleita);

kirjoittaa kuitti kustakin maksusta ja antaa se kamreerin tahi, ellei se käy päinsä, kanslianjohtajan allekirjoitettavaksi;

kamreerin kera allekirjoittaa juoksevan tilin shekit;

muutoin olla kansliatöissä apuna toimitusjohtajan määräyksen mukaan; sekä

päivittäin kassa-ajan päätyttyä lukea kassa.

Evätyt esitys kasvatuslaitosten toimihenkilöiden eläkeperusteiden muuttamisesta.

Hätäapukomitean asettaminen.

Kasvatuslautakunnan kirjelmässä tammikuun 25 päivältä tehdyn esityksen oppilasasumalaitosten yhteydessä toimivain kaupungin kasvatuslaitosten johtajain ja johtajatarten eläkeperusteiden muuttamisesta kaupunginvaltuusto äänestettyään epäsi¹⁾.

Sosiaalilautakunnan kirjelmässä joulukuun 1 päivältä tehdystä esityksestä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto asettaa semmoisen hätäapukomitean, josta lähemmin mainitaan valtuuston helmikuun 25 päivänä 1913 tekemässä päätöksessä³⁾, ja valittiin komitean puheenjohtajaksi everstiluutnantti O. Ehrström sekä yhdeksi jäseneksi herra Eskola ynnä varajäseniksi herra Edvard Krogius ja rouva M. Erkkö, minkä ohessa niitä laitoksia, joiden miinikään tuli valita jäseniä komiteaan, oli kehoitettava toimittamaan näiden vaali.

Ero oikeusaputoimiston avustavalle oikeusavustajalle sekä viran jälleen täyttämisen.

Tehdystä hakemuksesta myönsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin oikeusaputoimiston avustavalle oikeusavustajalle varatuomari O. Möllerille eron virasta, ja valittiin⁵⁾ varatuomari M. Wilskman avustavaksi oikeusavustajaksi.

Terveydellisten tutkimusten laboratorin johtajanviran jälleen täyttämisen.

Jälleen täyttäessään kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin johtajanviran valitsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto siihen filosofianmaisteri B. Geitlinin.

Lihantarkastusaseman johtajanviran hoitaminen.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä toukokuun 6 päivältä tehdystä esityksestä päätti⁷⁾ kaupunginvaltuusto jättää kaupungin lihantarkastusaseman johtajanviran toistaiseksi täyttämättä, minkä ohessa lautakunta valtuutettiin määräämään kaupungin teurastamon johtaja V. Kankaanpää sitoumuksensa mukaisesti hoitamaan kesäkuun 1 päivästä lähtien toistaiseksi ja niin kauan kuin se hänen omia virkatehtäviään estämättä voi käydä päinsä, oman virkansa ohessa lihantarkastusaseman johtajan virkaa, saamatta siitä eri korvausta kaupunginkassasta.

Virkaero vaivahoitohallituksen sihteerille sekä viran jälleen täyttämisen.

Tehdystä hakemuksesta myönsi⁸⁾ kaupunginvaltuusto vaivahoitohallituksen sihteerille ent. lääninsihteerille A. Th. Möllerille eron virasta, ja valittiin⁹⁾ ent. senaattori A. Nybergh hallituksen sihteeriksi.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajanviran jälleen täyttämisen.

Jälleen täyttäessään huhtikuun 1 päivänä avonaiseksi tulevan kaupungin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan viran valitsi¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto siihen kaartinluutnantti W. Bergströmin.

Virkaero avustavalle kansakouluntarkastajalle sekä viran jälleen täyttämisen.

Tehdystä hakemuksesta myönsi¹¹⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin suomenkielisten kansakoulujen apulaistarkastajalle filosofiantohtori O. Mantereelle eron virasta, tammikuun 15 päivästä 1916 lukien, ja va-

1) Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 18 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 22 §. —

3) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 228 ja 229. — 4) Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 15 §. —

5) Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 14 §. — 6) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 8 §. — 7) Valt.

pöytäk. toukok. 11 p. 22 §. — 8) Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 16 §. — 9) Valt. pöy-

täk. jouluk. 29 p. 17 §. — 10) Valt. pöytäk. helmik. 2. p. 9 §. — 11) Valt. pöytäk.

syysk. 21 p. 16 §.

littiin¹⁾ kansakoulutarkastaja K. G. Aminoff mainittujen kansakoulujen apulaistarkastajaksi.

Tehdystä hakemuksesta myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin suomenkielisten kansakoulujen lääkäriksi professori M. Oker-Blomille eron virasta, syyskuun 1 päivästä lukien, ja valittiin³⁾ lääketieteen tohtori E. Alho mainittujen kansakoulujen lääkäriksi.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli herra Ehrnroothin y. m. valtuustolle antaman esitysehdotuksen johdosta asettanut komitean harkitsemaan, mihin toimenpiteisiin kunnan puolelta olisi ryhdyttävä kaupungin elintarvehintain huojistamiseksi, sekä aikansa valtuustolle antamaan tästä tehtävästä johtuvat esitykset ja ehdotukset, ja tämä komitea oli antanut mietinnön asiasta, päätti⁴⁾ valtuusto kokouksessaan syyskuun 22 päivänä 1914 asettaa uuden komitean edelleen valmistelemaan tätä kysymystä, ja valittiin⁴⁾ sittemmin komitean jäsenet.

Viimeksi mainittu komitea antoi huhtikuun 16:nä päivätyn mietinnön n:o 1 toimenpiteistä Helsinkiin rautateitse tapahtuvan maidonkuljetuksen helpottamiseksi⁵⁾ sekä esitti siinä m. m. seuraavaa:

Komitealle annettu tehtävä tarkoitti toimenpiteiden ehdottamista niiden elintarpeiden hinnan huojistamiseksi, joita täytyi pitää välttämättöminä kaupungin väestön suuren enemmistön jokapäiväiseksi elintukseksi. Tuollaiset toimenpiteet oli tietenkin, voidakseen viedä tarkoitettuun tulokseen, sovittava kunkin eri elintarvelajin tuotanto- ja menekisuhteiden mukaan. Komitea oli sentähden laatinut toimintaohjelmansa, johon oli otettu ne käytännöllistä laatua olevat asiat, jotka olisi lähinnä käsiteltävä. Näistä mainitsi komitea kysymykset elintarpeiden kaupunkiin tuonnin helpottamisesta, leipä-, kala- ja lihakaudan järjestämisestä, lihan ja kasvitarhantuotteiden tuonnin lisäämisestä, yhtäjaksoisen, elintarpeiden kauppaa valaisevan tilaston järjestämisestä, keskushallin rakennuttamisesta elintarpeiden tukkukauppaa varten y. m. Nämä ohjelmakysymykset aikoi komitea vähitellen ottaa käsiteltäviksi, minkä jälkeen komitea, sikäli kuin toimenpiteet harkittiin tarpeellisiksi ja mahdollisiksi toteuttaa, oli kaupunginvaltuustolle tekevä esityksen asiasta.

Komitea oli tutkinut, oliko maidon hinta viime vuosina ollut kohtaan päin ja kävikö sitä ehkä jo nyt pitäminen liian kalliina. Liitteenä seurasi taulu, joka osoitti kuorimattoman ja kuoritun maidon keskihinnan vuosina 1907—1914 kuukausittain ja josta näkyi, että maidon hinta oli viime aikoina jossain määrin, vaikkakaan ei yhtä mittaa, kohonnut. Pienemmälläkin hinnannousulla oli kuitenkin merkitystä, kun oli kysymys ihmiselle niin tärkeästä ravintoaineesta kuin mai-

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 26 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 28 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 15 §. — ⁴⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 194. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

Virkaero kansakoulunlääkärille sekä viran jälleen täyttäminen.

Toimenpiteitä kaupungin elintarvehintain huojistamiseksi.

dosta. Tähän tuli lisäksi, että jatkuvaa hinnannousua oli, sen johdosta että Suomen maidon menekkimahdollisuudet Pietarissa olivat viime aikoina lisääntymistään lisääntyneet, varsin luultavasti kohdakkoin oleva huomattavana Helsingissäkin, ellei ajoissa ryhdytty sopiviin toimenpiteisiin tuollaisen hinnannousun ehkäisemiseksi. Erinäisiä toimenpiteitä Suomen maidon kuljetuksen helpottamiseksi Pietariin oli kuitenkin juuri nyt ehdotettu. Oli sentähden Helsingin kaupungille erittäin tärkeätä että, ennenkuin kysymys maidonkuljetuksesta valtionrautateilla ehken pitkiksi ajoiksi ratkaistiin, nekin epäkohdat, joita nykyään vallitsi Helsinkiin tuotavan maidon kuljetuksessa, asiaumukaisesti esiintuottiin ja välttämättömmimpiä toimenpiteitä kuljetusolojen parantamiseksi esitettiin.

Komitea ehdotti kaupunginvaltuuston tehtäväksi rautatiehallitukselle sitä tarkoittavan esityksen:

että pikakulkuisia tavarajunia asetettaisiin Salon—Helsingin, Hangon—Kariksen, Lohjan—Kariksen, Toijalan—Helsingin, Järvelän—Riihimäen ja Lohjan—Hyvinkään rataosille tai, ellei tämä käy päinsä, että maidon kuljettamista matkustaja-, paikallis- ja muissa sellaisissa junissa ainakin eräillä rataosilla helpotettaisiin;

että Turun—Toijalan rataosalla oleville Toijalan lähiasemille järjestettäisiin mukava liikenneyhteys Toijalasta lähtevään sekä Turun—Salon asemille Salosta lähtevään junaan;

että nämä junat eivät lähtisi pääteasemiltaan ennen k:lo 10—11 a. p. eivätkä saapuisi Helsinkiin myöhemmin kuin k:lo 6—7 i. p.;

että maitoa näillä rataosilla kuljetettaisiin etusijassa tarkoitusta varten rakennetuissa ja terveydelliseltä kannalta tyydyttävissä vauunuissa, jotka päätekohtistaan kulkevat Helsinkiin asti, tarvitsematta välillä toimittaa uudestilastausta;

että lämmitettäviä tavaravajoja maidon säilyttämiseksi rakennettaisiin niille asemille, missä niitä nykyään ei ole ja mistä mainittavia maitomääriä säännöllisesti lähetetään Helsinkiin;

että maitoasema rakennettaisiin sopivaan kohtaan Sörnäsän haararadan varrelle; sekä

että toimeenpannut junayhteyksien parannukset ja erikoisten maitovaunujen käytäntöön ottaminen eivät aiheuttaisi mainittavaa rahtimaksujen korotusta.

Tämän komitean esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾.

Keisarivi erailu

Sen johdosta että Hänen Majesteettinsa Keisari ja Suuriruhtinas maaliskuun 10 päivän aamulla saapuisi kaupunkiin, päätti²⁾ kaupunginvaltuusto:

että herrain Norrménin, Elvingin, Ehrnroothin, Grotenfeltin, Id-

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 21 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 8 p. 1 §.

manin, Lindbergin, Nevanlinnan, Paloheimon, V. T. Rosenqvistin ja Tolletin muodostama lähetystö olisi rautatienasemalla vastaanottamassa Hänen Majesteettinsa saapuessa;

että herra Norrmén ranskaksi lausuisi Hänen Majesteetilleen muuttaman tervehdysnan; sekä

että kaupungin rakennukset ynnä Rautatietori ja Aleksanterin-kadun päästä Pohjoissataman jälle vievä tie, jota Hänen Majesteettinsa kulkisi käydessään tänne sijoitetussa laivastossa, sekä Katajanokan kanavan poikki kulkeva silta koristettaisiin lipuilla.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto alamaissessa kirjelmässä Keisarilliselle Majesteetille ilmoitua hartaan yhtymisensä viime eduskunnan puhemiehistön anomukseen eduskunnan pikaisesta koolle kutsumisesta, ja sai valiokunta toimekseen laatia tämän kirjelmän.

Alustus eduskunnan koolle kutsumisesta.

Kirjelmässä²⁾ huhtikuun 29 päivältä esitti rahatoimikamari m. m., että kaupunginvaltuusto päättäisi maistraatilta hankkia määräyksen, että 14.85 metriä kapeampain katujen tai teiden varsilla olevain rakennusten omistajat olisivat velvolliset sallimaan talojensa seinille asettaa raitioteiden kontaktilangan tai valaistusvälineen kannattamiseksi tarpeellisia laitteita, ellei heille siitä koidu vahinkoa eikä haittaa.

Evätyt esitys luvan saamisesta raitioteiden kontaktilangan ja valaistusvälineen kannattamiseksi tarpeellisten laitteiden asettamisesta talojen seinien.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti³⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa valmisteluvaliokuntaa antamaan lausunnon, kävikö ehdotettua säännöstä järjestysohjeella antaminen ja oliko maistraatin otettava asia käsiteltäväksi.

Valmisteluvaliokunnan annettua kunnallisen keskustuomiston asiasta laatiman selvityksen epäsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Sittenkuin maistraatti oli kirjelmässä huhtikuun 9 päivältä 1913 valtuustolle lähettänyt k. venäläisen teknillisen seuran kaupungille lähettämän kutsun ottaa osaa vuonna 1915 toimeenpantavan näyttelyn järjestämiseen kunnallista toimintaa koskevain kysymysten valaistamiseksi sekä kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan seuraavan toukokuun 13 päivänä lähettänyt⁵⁾ asian rahatoimikamariin sen edelleen valmisteltavaksi yksissä neuvoin valtuuston tätä asiaa varten aikaisemmin valitsemain valtuutettujen kanssa, ilmoitti kamari kirjelmässä tammikuun 21 päivältä alustavasti käsitelleensä asiaa yksissä neuvoin valtuutettujen kanssa ja saaneensa selville m. m., että kustannukset Helsingin kaupungin osanotosta mainittuun näyttelyyn nousisivat melko suureen määrään. Kamarin mielestä kuitenkin nykyolot olivat

Evätyt kutsu ottaa osaa näyttelyn järjestämiseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 25 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 25. — ³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 5 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 3 §. — ⁵⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 239

vaikkeuttaneet, milteipä saattaneet mahdolltomaksi kaupungin osanoton puheenalaisen näyttelyyn, jonka toimeensaamisesta kuluvana vuonna saattoi olla perusteltuja epäilyksiä. Kamari sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi annettavassa vastauskirjelmässä ilmoittaa, ettei Helsingin kaupunki nykyoloissa katsonut voivansa ottaa osaa hankkeissa olevaan näyttelyyn ja kongressiin.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto maistraatilta anoa, että maistraatti ilmoittaisi edellä mainitulle seuralle, ettei valtuusto nykyoloissa ollut havainnut mahdolliseksi vastaanottaa puheena olevaa kutsua.

Lausunto ehdotuksesta kaupungin hissien rakentamista ja käyttöä y. m. koskevaksi ohjesäännöksi.

Kirjelmässä²⁾ maaliskuun 13 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle lausunnon saamiseksi erään komitean laatiman ehdotuksen hissien rakentamista ja käyttöä Helsingin kaupungissa koskevaksi ohjesäännöksi sekä Helsingin kaupungin hissitarkastajain johtosäännöksi.

Palotoimikunnan annettua lausunnon mainitusta ehdotuksesta päätti³⁾ kaupunginvaltuusto puoltaa myöntymistä ehdotusten vahvistamiseen, ohjesäännön siten muutettuna, että 2 §:n lähinnä viimeisen kappaleen ensimmäinen lause olisi seuraava: »Hissikaivoon vievä ovi pitää voida avata ainoastaan hissien ollessa oviasennossa, eikä se saa avautua hissirataa päin», minkä lisäksi 9 §:n viimeisessä lauseessa oleva sana »aineen» olisi vaihdettava sanaan »köysien».

Lausunto halonmittaustaksan muuttamista koskevasta asiasta.

Kirjelmässä marraskuun 15 päivältä vaati maistraatti kaupunginvaltuuston lausuntoa kaupungin parmaajain tekemän anomuksen johdosta että muuttamalla, voimassa olevaa halonmittaustaksaa maksu määrättäisiin 50 penniksi syleltä pitkiä halkoja ja 40 penniksi syleltä pilkkeitä.

Hankittuaan rahatoimikamarin ja satamakonttorin lausunnot päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto ilmoittaa maistraatille, ettei valtuustolla puolestaan ollut mitään muistuttamista ehdotettua muutosta vastaan.

Lausunto taajaväkisen yhdyskunnan perustamisesta Munkkiniemen säterin maalle.

Kirjelmässä helmikuun 20 päivältä 1914 lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle lääninhallituksen lähetteen, jossa oli vaadittu valtuuston lausuntoa kysymyksestä, joka koski taajaväkisen yhdyskunnan muodostamista Helsingin pitäjän Munkkiniemen säterin maalle antamalla sille poliisi-, rakennus-, palo- ja terveydenhoitojärjestys.

Rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti⁵⁾ valtuusto vaadituksi lausunnoksi ilmoittaa, että valtuusto puolestaan kannatti puheenalaista toimenpidettä.

Lausunto Hagan huvilayhdyskunnan järjestyssääntöehdotuksesta.

Kirjelmässä huhtikuun 10 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle lääninhallituksen lähetteen, jossa kaupunginvaltuustolta

1) Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 3 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 12. — 3) Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 5 §. — 4) Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 2 §. — 5) Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 4 §.

oli vaadittu lausuntoa Hagan huvilayhdyskunnan järjestyssääntöehdotuksesta.

Ra hatoimikamarin annettua lausunnon ehdotuksesta päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto lausunnokseen ilmoittaa, ettei valtuuston puolelta ollut syytä muistutuksiin ehdotusta vastaan.

Kirjelmässä elokuun 27 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle lääninhallituksen lähetteen, jossa valtuuston lausuntoa oli vaadittu Hagan huvilayhdyskunnan palojärjestyksen ehdotuksesta.

Rahatoimikamarin ja palotoimikunnan annettua lausuntonsa mainitusta ehdotuksesta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto puoltaa sitä hyväksyttäväksi.

Kaupunginvaltuusto antoi 65 tapauksessa puoltavan³⁾ ja 4 tapauksessa epäävän⁴⁾ lausunnon Suomen kansalaisuuden hakemuksista.

Kaupunginvaltuusto antoi 9 tapauksessa puoltavan⁵⁾ ja 2 tapauksessa epäävän⁶⁾ lausunnon ulkomaalaisten tekemistä hakemuksista saada kaupungissa harjoittaa elinkeinoa.

Puoltavan⁷⁾ lausunnon antoi kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa hakemuksesta saada kaupungissa harjoittaa rohdoskauppaa.

Kaupunginvaltuusto antoi 3 tapauksessa puoltavan⁸⁾ ja 1 tapauksessa epäävän⁹⁾ lausunnon hakemuksista saada kaupungissa harjoittaa huutokauppaajan ammattia.

Puoltavan¹⁰⁾ lausunnon antoi kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa hakemuksesta saada täällä harjoittaa ravintolaliikettä.

Yhden hakemuksen saada lupa väkiviinajuomain tukkukaupan harjoittamiseen kaupunginvaltuusto epäsi¹¹⁾.

Kahdessa tapauksessa antoi kaupunginvaltuusto puoltavan¹²⁾ lausunnon hakemuksista saada täällä kesäkuun 1 päivään 1916 asti anniskella väkiviinajuomia, minkä ohessa valtuusto 1 tapauksessa puolsi¹³⁾ myöntymistä hakemukseen saada siirtää sellainen lupa toiselle henkilölle.

Lausunto Hagan huvilayhdyskunnan palojärjestyksen ehdotuksesta.

Lausunto ja Suomen kansalaisuuden hakemuksista.

Lausuntoja elinkeino-oluiden hakemuksista.

Lausuntoja rohdoskaupan ja huutokauppaajanammattin harjoittamista tarkoittavista lupahakemuksista.

Lausunto ravintolaliikkeen harjoittamista tarkoittavasta hakemuksesta.

Evätty väkiviinajuomain tukkukaupan harjoittamista tarkoittava hakemus.

Lausuntoja väkiviinajuomain anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista.

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 3 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 4 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 1 §, helmik. 2 p. 1 §, helmik. 16 p. 2 §, maalisk. 1 p. 2 §, maalisk. 23 p. 2 §, huhtik. 13 p. 1 §, huhtik. 27 p. 1 §, toukok. 11 p. 1 §, toukok. 25 p. 1 §, kesäk. 8 p. 1 §, syysk. 7 p. 1 §, syysk. 21 p. 1 §, lokak. 5 p. 1 §, lokak. 19 p. 1 §, marrask. 2 p. 3 §, jouluk. 14 p. 1 § ja jouluk. 29 p. 1 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 1 §, helmik. 16 p. 2 § ja syysk. 7 p. 1 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 2 §, maalisk. 2 p. 2 §, syysk. 7 p. 2 §, lokak. 5 p. 2 §, lokak. 19 p. 2 § ja jouluk. 29 p. 2 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 2 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 3 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 6 § sekä marrask. 16 p. 3 ja 4 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 5 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 19 §. — ¹¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 3 §. — ¹²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 4 § ja syysk. 21 p. 19 §. — ¹³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 29 §.

Lausuntoja
mallasjuomain
vähittäis-
myyntilupaa
tarkoittavista
hakemuksista.

Kahdessa tapauksessa antoi kaupunginvaltuusto puoltavan ¹⁾ ja 4 tapauksessa epäävän ²⁾ lausunnon hakemuksista saada täällä vähittäin myydä mallasjuomia kesäkuun 1 päivän 1915 ja kesäkuun 1 päivän 1917 välisenä myyntikautena.

Lausuntoja
mallasjuomain
anniskelulupaa
tarkoittavista
hakemuksista.

Puoltavan ³⁾ lausunnon antoi kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa hakemuksesta saada täällä kesäkuun 1 päivän 1915 ja kesäkuun 1 päivän 1916 välisenä aikana anniskella mallasjuomia.

K. senaatin
päättös viinien
ja muiden miedompain
juovutusjuomain
vähittäismyyntiä
koskevassa
asiassa.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan kesäkuun 9 päivänä 1914 päättänyt ⁴⁾ k. senaattiin valittaa läänin kuvernöörin edellisen maaliskuun 19 päivänä antamista päätöksistä, joilla kirjaltajanvaimo E. V. Karlberg y. m. oli oikeutettu täällä harjoittamaan viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppaa kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1916 välisenä aikana, oli senaatti maaliskuun 23 päivänä 1915 annetulla, valtuustolle saapuneella ⁵⁾ päätöksellä vahvistanut kuvernöörin päätöksen.

Lausunto viinien
y. m. vähittäismyynti-
oikeutta tar-
koittavasta ha-
kemuksesta.

Yhdessä tapauksessa antoi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto epäävän lausunnon hakemuksesta saada täällä vähittäin myydä viinejä ja muita miedompia juovutusjuomia kesäkuun 1 päivästä 1915 lähtien.

Lausuntoja viinien
y. m. vähittäismyynti-
oikeuden epäyksen johdosta
tehdyistä valituksista.

Kolmessa tapauksessa vaati ⁷⁾ kaupunginvaltuusto hyljättäväksi valituksia, joita oli tehty maistraatin päätöksistä evätä oikeus viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin.

Väki- ja viinajuomain vähittäismyyntin ja anniskelun, mallasjuomain anniskelun sekä viinien y. m. vähittäiskaupan järjestäminen.

Kun se kahden vuoden aika, joksi maistraatti oli myöntänyt väki- ja viinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeudet, meni umpeen kesäkuun 1 päivänä 1916, jätti maistraatti kahdessa kirjelmässä syyskuun 25 päivästä, paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väki- ja viinajuomain myymisestä y. m. kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen 6 §:n johdosta kaupunginvaltuuston päätettäväksi, oliko tuollaisia oikeuksia ensintulevaksi myyntikaudeksi, ensinmainitusta päivästä saamaan päivään vuonna 1918 lukien, myönnettävä ja montako, sekä missä kaupungin seuduissa vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saisi olla.

Niinikään pyysi maistraatti samaten kirjelmässä syyskuun 25 päivästä, mallasjuomain myymisestä ja anniskelusta huhtikuun 2 päivänä 1883 annetun asetuksen 10 §:n säännökseen nähden kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, oliko väkevän mallasjuomain anniskeluoikeuksia edellä mainituksi myyntikaudeksi myönnettävä ja montako, sekä mihin osiin kaupunkia tuollaisia anniskelupaikkoja ei saisi sijoittaa.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 6 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 10. — ³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 6 §. — ⁴⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 209. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 4 § ja toukok. 25 p. 3 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 2 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 5 §. ja syysk. 21 p. 2 §.

Lisäksi pyysi maistraatti kirjelmässä syyskuun 25 päivältä, 2 §:n säännöksen johdosta toukokuun 2 päivänä 1895 annetussa asetuksessa erinäisistä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kaupan rajoituksista, kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, oliko puheenalaisen laatuista oikeuksia seuraavaksi myyntikaudeksi, edellä mainitulla tavalla lukien, annettava ja montako, sekä missä osissa kaupunkia tuollaisia vähittäismyyntipaikkoja ei saisi olla.

Asianomaisen valiokunnan annettua joulukuun 8:ntenä päivätyn mietinnön¹⁾ näistä asioista sekä Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan esityksestä saada ensintulevaksikin myyntikaudeksi yksinoikeus väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun, oikeutettuna luovuttamaan osan saamiaan anniskeluoikeuksia sillä tavoin, kuin siitä oli aikaisemmin määrätty, päätti²⁾ kaupunginvaltuusto, osittain äänestettyään:

että erityisiä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuksia ei ole kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi annettava sen vähittäiskaupan lisäksi, jota mainitun laatuisten juomain kaupasta toukokuun 2 päivänä 1895 annetun asetuksen johdosta erityisettä luvatta saa harjoittaa se, jolla on oikeus vähittäin myydä paloviinaa ja siihen verrattavia tavaroita;

että väkevän mallasjuomain anniskelu-oikeuksien luku on oleva enintään kolmekymmentä, joista kaksikymmentä oikeutta on annettava isonlaisille ruokaloille ja täydellistä ruuantarjoilua pitävillä ravintoloille sekä kymmenen oikeutta niille työväenluokkaa varten oleville ruokaloille, joissa olutta saa anniskella;

että semmoisten mallasjuomain anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkoja ei saa olla sen alueen ulkopuolella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhan-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulun-, Fredrikin-, Ison Robertin, Pikku Robertin-, Kasarmin-, Etel. Esplanadi- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva, kuitenkin siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella;

että vähittäismyyntiä ja anniskelua siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun eikä kirkon välittömässä läheisyydessä eikä myöskään Senaatintorin varrella; sekä

että poikkeuksen anniskeluun nähden saa tehdä Kauppa- ja Rautatien torin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon, Kaivohuoneeseen ja Kleinehn hotelliin sekä teattereihin ja klubeihin nähden;

maistraatille esittää toivomuksen että maistraatti, ennenkuin kysymys jonkin mallasjuomain anniskelu-oikeuden antamisesta otetaan

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 64 — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 20 §.

ratkaistavaksi, varaisi kaupunginvaltuustolle tilaisuuden antaa siitä lausunnon; sekä

muilta kohdin palauttaa asian valiokuntaan lähemmin selvitettäväksi.

Ehdotettu puheenjohtaja holhouslautakuntaan.

Holhouslautakunnan puheenjohtajaksi vuosiksi 1916—19 ehdotti¹⁾ kaupunginvaltuusto raastuvanoikeudelle ent. esittelijäsihteeriä J. A. Nordmania.

Jäsenten vaali kaupungin kansakoulujen johtokuntaan.

Jäseniksi kaupungin ruotsinkielisten kausakoulujen johtokuntaan valitsi kaupunginvaltuusto filosofianmaisteri E. Meinanderin ja arkkitehti W. Aspelinin²⁾ sekä jäseniksi suomenkielisten kansakoulujen johtokuntaan arkkitehti W. G. Palmqvistin, ent. protokollasihteerin K. Malinin samoin kuin professori E. Bonsdorffin sijaan, joka pyynnöstään vapautettiin tehtävästä, professori A. V. Strengin³⁾.

Kaupungin kirjaston inventaajain vaali.

Edelleen valitsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin kirjaston inventaajiksi filosofianmaisterit Y. O. Ruuthin, A. Jörgensenin ja Elsa Inbergin.

Ehdotus oppilaitosten kouluneuvostojen jäseniksi.

Kirjelmässä helmikuun 11 päivästä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle läänin kuvernöörin kirjelmän saman kuukauden 9 päivästä, jossa valtuustoa oli kehoitettu laatimaan ehdotus 21 tšekäläisen oppilaitoksen kouluneuvostojen jäseniksi ensi kolmivuotiskaudeksi, syyskuun 1 päivästä 1915 lukien.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli antanut⁵⁾ herrain V. T. Rosenqvistin, Cannelinin, Hornborgin ja Tarjanteen sekä vapaaherra de la Chapellen toimeksi valtuuston valitsijamiehinä laatia semmoisen ehdotuksen ja valitsijamiehet olivat mainitun tehtävän täyttäneet, päätti⁶⁾ valtuusto maistraatin välityksellä lähettää siten laaditun ehdotuksen kuvernöörille.

Sedmidgradskyn pientenlasten koulun ja Marian turvakodin tilintarkastajain vaali.

Tarkastamaan Sedmidgradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 1915 vuoden tilejä valitsi⁷⁾ kaupunginvaltuusto herra Thurmanin ja kaupunginreviisori K. A. Wideniuksen.

Jäsenten vaali taideteollisuusyhdistyksen johtokuntaan.

Jäseniksi Suomen taideteollisuusyhdistyksen johtokuntaan valitsi⁸⁾ kaupunginvaltuusto arkkitehti A. Lindgrenin ja tehtailija T. Sohlbergin sekä varajäseniksi arkkitehti E. Schroderuksen ja puuseppämestari T. Emeleuksen.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto huomauttaa johtokuntaa, että sen tuli valtuuston huhtikuun 23 päivänä 1907 tekemän päätöksen johdosta että yhden varsinaisen ja molempain varajäsenten tuli vuosittain erota, ennen marraskuun loppua vuosittain valtuustolta anoa yhden varsinaisen ja kahden varajäsenen valitsemista.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 5 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 13 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 13 § ja jouluk. 14 p. 29 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 23 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 5 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 5 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 11 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 23 §.

Sittemmin valittiin¹⁾ arkkitehti Lindgren, joka kuluvan vuoden päätyestä oli erovuoroinen, uudelleen mainitun johtokunnan jäseneksi.

Jäseniksi valiokuntaan, jonka oli tarkastettava kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosääntöehdotus, valitsi²⁾ kaupunginvaltuusto herrat Norrménin, af Forselleksen, Paasikiven, Castrénin, Freyru, Althanin ja Relanderin.

Budjettivaliokunnan jäsenen vaali.

Samaten valitsi³⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajiksi vuodeksi 1915 herra Häggmanin, kaupunginkirjantäjä E. Enebergin, pankkivirkamies M. Höckertin, merikapteeni L. Laurentin, insinööri Ch. Procopén, notaari A. Sallménin ja tehtailija K. A. Wiggin sekä heidän varamiehikseen filosofianmaisteri W. E. Liuksialan, konttorinjohtaja E. Grönlundin, ylioppilas V. Hougbergin, arkkitehti W. von Essenin ja filosofiantohtori A. H. Bergholmin.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain vaali.

Edelleen valitsi⁴⁾ kaupunginvaltuusto jäseniksi valiokuntaan, jonka oli annettava ehdotus Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi, herrat V. T. Rosenqvistin, Ehrnroothin, Hurmerinnan, Idmanin ja Sederholmin.

Voittovarain valiokunnan jäsenten vaali.

Jäseniksi valiokuntaan, jonka oli jaettava vuodelta 1915 apurahat kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, valitsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto herrat V. von Wrightin, Hurmerinnan, Nummivuoren, Roosin ja Maneliuksen.

Kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta avustuksia jakavan valiokunnan jäsenten vaali.

Jäseniksi siihen valiokuntaan, jonka tuli järjestellä väkiviina- ja mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntiä koskevia asioita, valitsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto herrat Lundqvistin, Häggmanin, Lasseniuksen, Salingren ja Ståhlbergin.

Väkiviina- ja mallasjuomain y. m. kauppaan koskevien asiain valmisteluvaliokunnan vaali.

Edelleen valitsi⁷⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden tilejä tarkastamaan kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtin.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tilintarkastajan vaali.

Jäseniksi Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokuntaan kesäkuun 1 päivän 1915 ja kesäkuun 1 päivän 1916 väliseksi ajaksi valitsi⁸⁾ kaupunginvaltuusto herrat Lundqvistin ja Ehrnroothin.

Jäsenten vaali Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokuntaan.

Edelleen valitsi⁹⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin pörssin 1915, 1916 ja 1917 vuoden tilien ja hallinnon tarkastajaksi herra Ernst Krogiuksen.

Helsingin pörssin tilintarkastajan vaali.

Puheenjohtajiksi, jäseniksi ja varajäseniksi johto- ja lautakuntiin niiden henkilöiden sijaan, jotka kuluvan vuoden päätyessä olivat erovuoroiset, valitsi¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto:

Kaupungin johto- ja lautakuntainpuheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten vaali.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 35 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 32 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 21 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 30 §. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 37 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 29 §. —

⁷⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 31 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 15 §. —

⁹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 16 p. 22 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 35 §.

rahatoimikamariin: puheenjohtajaksi todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin, varapuheenjohtajaksi herra Liston, jäseneksi herra Lindbergin sekä varajäseniksi kamarineuvos N. B. A. Grotenfeltin, ylimäär. professorin E. Ehrnroothin ja herra Relanderin;

kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan: puheenjohtajaksi herra Ivalon, varapuheenjohtajaksi lakitieteenkandidaatti E. Böökin, jäseniksi rakennusmestari J. Ahteen ja kirvesmies Th. Lillkvistin sekä varajäseniksi kirjansitoja O. J. Liljan ja taloudenhoitaja K. Heinosen;

oikeusapulautakuntaan: varajäseniksi varatuomari K. Sundmanin ja herra Freyn;

palotoimikuntaan: jäseniksi insinööri G. Souranderin ja arkkitehti B. W. Blomin sekä varajäseniksi aistivalliskoulujentarkastaja V. Forsiuksen ja konsuli F. Stockmannin;

majoituslautakuntaan: jäseniksi alikapteeni H. M. Tamelanderin sekä varajäseniksi varatuomari A. Söderholmin ja alikapteeni A. Lindbergin;

terveydenhoitolautakuntaan: puheenjohtajaksi asessorin vapaaherra O. J. von Hellensin, jäseniksi lakitieteenjohtaja F. O. Liliuksen, herrat Idmanin ja Zilliacuksen ynnä arkkitehti E. Fabritiuksen sekä varajäseniksi apteekkari L. E. Stigzeliuksen, professori A. W. Juséliuksen, ent. senaattori C. J. Timgrenin, lääketieteenjohtaja K. F. Hirvisalon ja dosentti V. Wegeliuksen;

Marian sairaalan hallitukseen: jäseniksi herra af Forselleksen, lääketieteenjohtaja E. Suolahden, pankinjohtaja E. Indreniuksen ja herra Salingren;

vaiavaishoitohallitukseen: puheenjohtajaksi professori A. Serlachiuksen sekä jäseniksi aluelääkäri V. Leontjeffin, kunnan työnvälitystoimiston johtajan A. H. Karvosen, todellisen valtioneuvoksen L. F. Munckin, rakennusmestari W. Ekmanin, ylimäär. professorin A. L. Wallgrenin, kansakoulunjohtajatar S. Strengin, aluelääkäri N. A. H. Sundeliuksen ja herra Edvard Krogiuksen;

alempain käsityöläiskoulujen johtokuntaan: jäseneksi herra Holmbergin;

valmistavan poikainammattikoulun johtokuntaan: jäseneksi teknikko G. R. Lindbergin sekä varajäseniksi insinöörit O. Lönnrotin ja A. Engströmin;

tyttöjen ammattikoulun johtokuntaan: jäseniksi rouva E. Sjöströmin ja neiti A. Furuohjelmin sekä varajäseniksi neidit M. von Troilin ja V. Hjeltin ynnä herra Lindbergin;

kasvatustalautakuntaan: puheenjohtajaksi herra Charpentierin ja jäseneksi johtajatar I. Poppiuksen;

kansanlastentarhain johtokuntaan: jäseniksi herra Freyn ja filosofiantohtori O. Mantereen;

Helsingin kaupungin kirjaston hallitukseen: jäseneksi ylimäär. professorin J. Reuterin ja varajäseneksi ylimäär. professorin K. Grotenfeltin;

musiikkilautakuntaan: jäseniksi herrat Lindbergin ja Frenckellin, apteekkari L. E. Stigxeliuksen, ylimäär. professorin A. I. Wallgrenin, ent. senaattorin vapaaherra S. Gripenbergin, johtaja E. Melartinin ja herra Walldénin;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi professorit Th. Homénin ja herra Aschanin; sekä

kaupungin yleisten töiden hallitukseen: jäseneksi herra Castrénin sekä varajäseniksi konsuli K. Stockmannin ja insinööri C. Enckellin.

Tämän yhteydessä valitsi kaupunginvaltuusto jäseniksi Helsingin teollisuuskoulun johtokuntaan vuosiksi 1916—18 arkkitehti R. Björnbergin, intendenttti K. J. Appelbergin sekä insinöörit G. Souranderin ja J. Eichingerin.

Jäsenten vaali
Helsingin teol-
lisuuskoulun
johtokuntaan.

II. Rahatoimikamari.

Rahatoimikamarissa olivat vuoden varrella puheenjohtajana todellinen valtioneuvos A. Gripenberg, varapuheenjohtajana oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger, jäsenenä arkkitehti A. Lindahl, ent. esittelijäsihteeri A. Listo, pankinjohtaja H. Hertzberg ja lakitieteentohtori K. Ignatius sekä varajäsenenä kamarineuvos N. B. A. Grotenfelt, ylimäär. professori E. Ehrnrooth ja filosofiantohtori H. M. J. Relander.

Sihteerinä toimi filosofianmaisteri C. G. Estlander sekä apulais-sihteerinä filosofianmaisteri K. Rein ja insinööri J. W. Andersin.

Rahatoimikamari piti vuoden varrella 102 kokousta, niistä 52 varsinaista ja 50 ylimääräistä.

Vuoden varrella saapui 2,999 asiaa. Näistä ja edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevista 358 asiasta käsiteltiin loppuun 2,831, joten siis vuoteen 1916 siirtyi 526 asiaa. Maksumääräyksiä annettiin 8,496. Kamarin pöytäkirjain pykäläluku oli 2,641, lähetettyjen kirjeiden taas 986.

Rahatoimikamarin vuoden varrella käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat ¹⁾):

A. Kaupungin kiinteän omaisuuden hoitoa koskevat asiat.

1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat.

Rahatoimikamari möi vuoden varrella allamainitut tontit:

Myytyjä
tontteja.

Katu.	Tontin numero.	Korttelin numero	Ostaja.	Tontin pinta-ala m ² .	Yksikkö-hinta m ² ltä, Smk.	Kauppahinta Smk.
Porvoonkatu S:n	16	373	Tal. omistaja V. Nyysönen ²⁾	1 534.972	7 —	10,744 80
	37	378	Huvilanomistaja J. E. Suominen ³⁾	768.400	— —	10,510 —

¹⁾ Viitoissa mainitut päivämäärät ja pykälät kohdistuvat rahatoimikamarin pöytäkirjoihin. — ²⁾ Syysk. 16 p. 1 §. — ³⁾ Tammik. 14 p. 1 §.

Sörnäsän rantatie, lisäalue	—	292	Kone- ja siltarakennus- osakeyhtiö ¹⁾	6,559,000	2	—	13,118	—
Viides linja	3	328	Kone- ja siltarakennus- osakeyhtiö ²⁾	1,226,392	20	—	24,527	84
Viipurinkatu	18	373	Kauppias F. F. Johans- son ³⁾	1,338,300	8	—	10,706	40

2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat.

Rahatoimikamari teki vuokrasopimuksen kaupungille kuuluvasta maasta seuraavissa tapauksissa:

Vuokralle annettuja tiluksia.

Tiluksen nimi	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuotui- nen vuokra- maksu, Smk.
Anneperi	Konsuli I. Wasenius ⁴⁾	1925, joul. 31	1,000 —
Jätkäsaari, alue, Sirpalekari ja Helsinginniemi, niiden välinen ranta-alue	Viaporin sotasataman tilauskomitea ⁵⁾	Sotatilan la- katessa	1 000 kuuk. 520 kuuk.
Greijus, viljelyspalsta n:o 7	Huvilanomistaja J. F. Granlund ⁶⁾	1915, joul. 31	50 —
S:n, alueet n:ot 17 ja 18	Ajuri O. W. Heinonen ⁷⁾	1915, joul. 31	200 —
S:n, » » 19 ja 20	Kauppias E. Vennola ⁸⁾	1915, joul. 31	300 —
Gumtähhti, viljelyspalsta n:o 19	Suomen kenttäratsastus- klubi ⁹⁾	1915, joul. 31	525 —
Gumtähhti, viljelyspalsta n:o 45	Huvilanomistaja J. A. Nyman ¹⁰⁾	1915, joul. 31	200 —
Kortt. n:o 178, alue	Osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja ¹¹⁾	2015, joul. 31	5,000 — 1920, joul. 31 asti, 10,000 — 1925, joul. 31 asti, 20,000 — 1935, joul. 31 asti, 25,000 — 1945, joul. 31 asti, sitten 30,000 —
Meilans, tontti n:o 33	Rakennusmestari A. V. Rautanen ¹²⁾	1939, joul. 31	150 — 1922, joul. 31 asti, 225 — 1932, joul. 31 asti, sitten 300 —

¹⁾ Marrask. 18 p. 45 §. — ²⁾ Marrask. 11 p. 1 §. — ³⁾ Lokak. 28 p. 1 §. —

⁴⁾ Lokak. 11 p. 2 §. — ⁵⁾ Syysk. 16 p. 12 §. — ⁶⁾ Huhtik. 8 p. 26 §. — ⁷⁾ Toukok. 20 p. 19 §. — ⁸⁾ Huhtik. 28 p. 15 §. — ⁹⁾ Heinäk. 8 p. 2 §. — ¹⁰⁾ Huhtik. 15 p. 9 §. — ¹¹⁾ Jouluk. 23 p. 65 §. — ¹²⁾ Heinäk. 1 p. 48 §.

Katajanokka, ranta-alue	Viaporin sotasataman tilauskomitea ¹⁾	Sotatilan lakatessa	85 — kuuk.
Läntinen Rönnskär, huvilapalsta n:o 1	Vuorineuvos K. Södermanin kuolinpesä ²⁾	1928, joul. 31	45 —
Nybondas, viljelyspalsta n:o 12	Makkarantekijä A. Piehl ³⁾	1915, joul. 31	400 —
Sörnäsän rantatie, kaksi aluetta	Viaporin sotasataman tilauskomitea ⁴⁾	Toistaiseksi	4,500 —
Uuden luterilaisen ja venäläisotaväen hantausmaan välinen alue	Suomen ruumiinpolttoyhdistys ⁵⁾	1965, kes. 30	10 —

Vuokraoikeuden pitennys

Pitennetty vuokraoikeus myönnettiin seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi pitennetty		Vuotuisen vuokramaksu, Smk.
		mistä	mihin	
Backas, viljelyspalsta n:o 54	Kauppias P. J. Svenssonin perilliset ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	250 —
Blekkholmankari	Uudenmaan pурсиклуби ⁷⁾	1916, tam. 1	1925, joul. 31	100 —
Grejjus, viljelyspalsta n:o 5	Puutarhuri C. T. Ward ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	160 — 200 —
S:n » » 6				
S:n » » 7	Huvilanomistaja J. F. Granlund ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	50 —
S:n » » 8	Puutarhuri C. T. Ward ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	250 —
S:n » » 9	Pika-ajuri K. Wathén ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	151 —
S:n » » 10	Pika-ajuri J. A. Lindfors ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	180 —
S:n » » 11	Puutarhuri K. A. Hiltunen ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	1,200 —
S:n » » 12	Pika-ajuri E. Hiltunen ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	50 —
S:n » » 13	Puutarhuri C. T. Ward ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	125 —
S:n » » 15	Konsulentti H. Savela ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	345 — 350 —
S:n » » 16				
S:n » n:ot 17 ja 18	Ajuri O. W. Heinonen ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	200 —
S:n » n:ot 19 ja 20	Kauppias E. Vennola ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	300 —
S:n » n:o 21	Rankkuri A. Korhonen ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	120 — 150 — 225 — 50 —
S:n » » 22				
S:n » » 23				
S:n » » 24				
S:n, tonttipalst. » Roos	Työmies A. Aaltonen ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	60 —
S:n, tonttialue	Kauppias J. E. Lindlöf ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	300 —

¹⁾ Syysk. 16 p. 12 §. — ²⁾ Toukok. 6 p. 2 §. — ³⁾ Toukok. 14 p. 30 §. — ⁴⁾ Syysk. 23 p. 22 §. — ⁵⁾ Toukok. 20 p. 8 §. — ⁶⁾ Jouluk. 30 p. 4 §. — ⁷⁾ Jouluk. 23 p. 32 §.

Greijus, tonttipaikka Röd- backenilla	Pika-ajuri E. Hiltunen ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	60	—
S:n, tonttipaikka Rödbackenilla	Huvilanomistaja J. F. Granlund ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	60	—
S:n, tonttipaikka Rödbackenilla	Huvilanomist. A. Siik ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	60	—
S:n, huvila Roos	Ajomies G. Strömberg ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	100	—
S:n, huvilapalsta	Leskirouva S. Wick- ström ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	60	—
S:n, huvilapalsta n:o 2	Huvilanomistaja K. A. Virta ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	60	—
S:n » » 3	Huvilanomistaja J. F. Ahlbäck ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	60	—
S:n » » 5	Huvilanomist. J. Aulma- nin perilliset ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	100	—
S:n » » 6	Leskirouva J. W. Ny- ström ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	100	—
S:n » » 7	Taloudenhoitajatar A. Andersson ja rouva A. Martenson ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	70	—
S:n » » 8	Huvilanomistaja O. W. Heinonen ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	75	—
Gumtähti, viljelys- palstat n:ot 1 ja 2	Pika-ajuri H. Ylöstalo ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	260	—
S:n viljelyspalst. n:o 3	Rakennusmestari A. von Bell ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	400	—
S:n » » 4	Kuorma-ajuri F. Löf- berg ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	400	—
S:n » » 5	Vuokraaja A. Rehn- ström ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	265	—
S:n » n:ot 6, 6 a ja 7	Puutarhuri A. Holm- qvist ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	1,750	—
S:n » n:ot 8 ja 8a	Puutarhuri C. R. Lind- berg ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	910	—
S:n » n:o 9	Talonomistaja G. A. Wickström ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	500	—
S:n » » 10	Vuokraaja A. Rehn- ström ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	275	—
S:n » » 11	Työmies K. G. Aaltonen ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	310	—
S:n » » 12	Vuokraaja A. Rehn- ström ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	770	—
S:n » » 13	Työmies E. Hänninen ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	300	—
S:n » » 14	Ajuri V. Jyvä ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	210	—
S:n » » 15	Huvilanomistaja J. V. Helenius ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	300	—
S:n, vilj.-palstat n:ot 15 a ja 15 b	Talonomistaja S. Koivu- mäki y. m. ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	900	—
S:n vilj.-palsta n:o 16	Vuokraaja K. O. Aarnio ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	350	—

¹⁾ Jouluk. 30 p. 4 §.

Gumtähti,							
vilj.-palsta n:o 17	}	Vuokraaja A. Rehn-	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	{	500 —	
S:n » » 18						ström ¹⁾	475 —
S:n » » 19	}	Suomen kenttäratsastus-	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	{	525 —	
						klubi ¹⁾	
S:n » » 23		Ajomies E. Bikoff ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		1,000 —	
S:n » n:o 24	}	Puutarhuri V. Carls-	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	{	1,420 —	
ja 25						son ¹⁾	400 —
S:n » n:o 26							
S:n » » 27		Puutarhuri W. Karls-	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		320 —	
		son ²⁾					
S:n » » 28		Talonomistaja G. A.	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		280 —	
		Wickström ¹⁾					
S:n » » 31		Leskirouva G. Johans-	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		250 —	
		son ²⁾					
S:n » » 33		Huvilanomistaja A. To-	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		255 —	
		lonen ¹⁾					
S:n » » 35		Leskirouva A. Karlsson ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		130 —	
S:n » » 39		Herra K. Lüning ²⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		350 —	
S:n » » 42	}	Vuokraaja J. A. Ny-	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	{	403 —	
S:n » » 43						man ¹⁾	401 —
S:n » » 44		Puutarhuri A. H. Karls-	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		351 —	
		son ¹⁾					
S:n » » 45		Huvilanomistaja J. A.	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		200 —	
		Nyman ¹⁾					
S:n, tonttipalsta litt. O		Työmies K. G. Aalto-	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		25 —	
		nen ¹⁾					
Harju, tontti n:o 19		Lakit.-tri F. J. Oberst	1916, tam. 1	1918, joul. 31		500 —	
		y. m. ³⁾					
Hermannin,		Tehdastyöläinen G. A.	1917, tam. 1	1920, joul. 31		200 —	
kortt. 2, tontti 2		Lönnbäck ⁴⁾					
S:n » 2, » 3		Leskivaimo A. Lind-	1917, tam. 1	1920, joul. 31		200 —	
		ström ⁵⁾					
S:n » II, » 6		Talonomistaja H. Santa-	1919, helm. 1	1921, joul. 31		240 —	
		lan perilliset ⁶⁾					
Läntinen viljelmä-		Huvilanomistaja A. L.	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		60 —	
ryhmä, palsta n:o 29		Siik ¹⁾					
S:n » » 30		Ajuri J. R. Järvi ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		100. —	
S:n » » 31	}	Ajuri W. Karlberg ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	{	25 —	
S:n » » 32						15 —	
S:n » » 33						160 —	
Meilans,		Emännöitsijä S. V.	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		300 —	
vilj.-palsta n:o 35		Niinisaari ¹⁾					
S:n » » 37		Rouva O. Aikala ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.		300 —	
S:n, huvilapalsta » 22		Oikeusneuvosmies A. W.	1932, tam. 1	1945, joul. 31		350 —	
		Nyman ⁷⁾					
						1941, joul. 31 asti, sitten 450 —	

¹⁾Jouluk. 30 p. 4 §. — ²⁾Jouluk. 16 p. 15 §. — ³⁾Jouluk. 9 p. 3 §. — ⁴⁾Maalisk. 26 p. 8 §. — ⁵⁾Toukok. 6 p. 12 §. — ⁶⁾Jouluk. 23 p. 33 §. — ⁷⁾Syysk. 30 p. 15 §.

Nybondas, vilj.-palsta n:o 12	Makkarantek. A. Piehl ¹⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	400 —
Pohjoin.- ja Etel. Uunisaari	Suomen väri- ja vernissa- tehdasosakeyhtiö ²⁾	1917, tam. 1	1931, joul. 31	1,500 — 1921, joul. 31 asti, 1,750 — 1927, joul. 31 asti, sitten 2,000 —
Sinivuorenmää, varastopaikka n:o 4 b	Suomen höyrylaiva- osakeyhtiö ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	1,200 —
S:n huvilapalsta n:o 1	Johtaja F. Noschis ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	400 —
S:n » » 2	Rakennusmest. J. Ahde ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	350 —
S:n » » 3	Herra K. R. M. Berg- qvist ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	100 —
S:n » » 4	Rakennusmest. W. Ek- man ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	360 —
S:n » » 4 c	Kalastaja V. W. Wick- man ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	40 —
S:n » » 5	Kauppias K. E. Grön- lund ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	250 —
S:n » » 6	Herra W. Sjöberg ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	225 —
S:n » » 7	Tehtailija H. Ulrich ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	250 —
S:n » » 8	Tullivahtimest. G. Ahl- bom ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	240 —
S:n » » 9	Herra E. Thunberg ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	180 —
S:n » » 10	Arkkitehti J. Stolpe ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	400 —
S:n » » 11	Kauppias K. Wiborg ³⁾	1915, tam. 1	1919, joul. 31	350 —
Taivallahti, alue	Helsingin teurastamo- osakeyhtiö ⁴⁾	1915, kes. 1	1918, touk. 31	Maksutta
Toivo, asuntopalsta litt. D.	Kauppias H. Bogdanoffin perilliset ⁵⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	200 —
S:n, vilj.-palsta » A	Puutarhuri S. Bikoff ⁶⁾	1916, tam. 1	6 kk. irtis.	{ 380 — 250 —
Sn » » B				
Toukola, asuntopalsta n:o 9, rantakorttelissa	Leskirouva M. Blom- qvist ⁷⁾	1916, tam. 1	1922, kes. 30	150 —
Toukola, kortt. 1, tontti n:o 5	Huvilanomistaja A. Ny- man ⁸⁾	1915, tam. 1	1921, joul. 31	250 —
Töölön tiilitehdas, alue	Töölön sokeritehdas- osakeyhtiö ⁹⁾	1915, tam. 1	1989, joul. 31	1,600 — 1964, joul. 31 asti, sitten 3,200 —
S:n » »				

1) Jouluk. 30 p. 4 §. — 2) Heinäk. 8 p. 1 §. — 3) Toukok. 6 p. 17 §. —
Kesäk. 3 p. 38 §. — 4) Jouluk. 9 p. 11 §. — 5) Jouluk. 9 p. 12 §. — 6) Huhtik.
28 p. 11 §. — 7) Tammik. 14 p. 2 §. — 8) Maalisk. 4 p. 41 §.

Vuokraoikeu-
den siirto.Rahatoimikamari hyväksyi seuraavien tilusten vuokraoikeuden
siirron:

Tiluksen nimi.	Uuden vuokraajan nimi.
Böle, tontti n:o 3.....	Leskirouva A. Pasila ¹⁾
Bölenkatu, tontti n:o 7.....	{ Leskivaimo A. L. Roth ²⁾ { Leskirouva M. K. Lindström ³⁾
Greijus, palstat n:ot 21, 22 ja 23	Rankkuri G. A. Korhonen ⁴⁾
S:n, tonttipalsta »Roos».....	Työmies A. A. Aaltonen ⁵⁾
S:n, tonttialue	Kauppias J. E. Lindlöf ⁶⁾
Hermannin, kortt. 1 tontti n:o 2.....	Leskirouva Ch. E. Vesander ⁷⁾
S:n » 2 tontit n:ot 6 ja 7 ..	Aktiebolaget Tolfvan ⁸⁾
S:n » 2 tontti n:o 10	Kauppias A. Lindholm ⁹⁾
S:n » 11 » » 6	Talonomistaja H. Santalan perilliset ¹⁰⁾
S:n » 15 » » 2	Leskirouva H. K. Norlin ¹¹⁾
Hernesaari, palstat n:ot 1, 2 ja 3.....	Rakennusmestari E. Oksanen ¹²⁾
Inarintie, tontti n:o 5	Työmies A. Silvonen ¹³⁾
S:n » » 25	Kauppias K. H. Waldén ¹⁴⁾
S:n » » 27	Rakennusmestari E. Ikäläinen ¹⁵⁾
S:n » » 31	Ajuri H. Heinonen ¹⁶⁾
Keuruuntie, tontti n:o 21	Työmies S. Rissanen ¹⁷⁾
Leankatu, tontti n:o 3	{ Kauppias D. Lahtinen ¹⁸⁾ { Leskirouva A. Roth ¹⁹⁾
Lohjantie, tontit n:ot 11 ja 13	Neiti J. Rosendahl ²⁰⁾
Maistraatinkatu, tontti n:o 13	Lihakauppias A. Salo ²¹⁾
Merholma, palsta n:o 1	Rouva A. M. Wikström ²²⁾
» » » 3	Vahtimestari K. E. Kullberg ²³⁾
» » » 5	Faktori K. A. Grefveberg ²⁴⁾
Merisatama, varastopaikka n:o 7	Helsingin rakennustoimisto Lindgren & C:o ²⁵⁾
Morsian	Herra E. Ahlholm ²⁶⁾
Ouluntie, tontti n:o 8	Leskirouva M. Bastman y. m. ²⁷⁾
Päijänteentie, tontti n:o 11	Rouva L. V. Relander ²⁸⁾
S:n, tontit n:ot 39 ja 41.....	Konsuli F. Stockmann ²⁹⁾
Sinivuoreenmaa, huvilapalsta n:o 3	Rautatienvirkamies K. R. M. Bergqvist ³⁰⁾
Susannankatu, tontti n:o 4	Huvilanomistaja J. R. Järvi ³¹⁾

1) Toukok. 27 p. 4 §. — 2) Syysk. 23 p. 41 §. — 3) Lokak. 7 p. 18 §. —
4) Toukok. 14 p. 22 §. — 5) Kesäk. 3 p. 16 §. — 6) Jouluk. 9 p. 17 §. — 7) Lokak.
28 p. 25 §. — 8) Jouluk. 9 p. 14 §. — 9) Heinäk. 1 p. 13 §. — 10) Lokak. 28 p.
14 §. — 11) Marrask. 6 p. 19 §. — 12) Kesäk. 10 p. 30 §. — 13) Marrask. 25 p. 44 §.
— 14) Lokak. 4 p. 7 §. — 15) Syysk. 9 p. 39 §. — 16) Lokak. 14 p. 73 §. —
17) Syysk. 30 p. 14 §. — 18) Lokak. 14 p. 12 §. — 19) Marrask. 6 p. 20 §. —
20) Marrask. 6 p. 21 §. — 21) Heinäk. 22 p. 11 §. — 22) Maalisk. 18 p. 12 §. —
23) Helmik. 25 p. 18 §. — 24) Heinäk. 22 p. 10 §. — 25) Tammik. 21 p. 26 §. —
26) Kesäk. 17 p. 13 §. — 27) Elok. 5 p. 7 §. — 28) Kesäk. 10 p. 31 §. — 29) Lokak.
28 p. 16 §. — 30) Huhtik. 1 p. 8 §. — 31) Elok. 26 p. 14 §. —

Suvannontie, tontti n:o 6.....	Neiti H. Thunberg y. m. ¹⁾
S:n » » 10	{ Kauppias A. Långstedt ²⁾
	{ Valuri E. Henriksson ³⁾
Taipale, osa siitä.....	Tehtailija D. Podschevaloff ⁴⁾
Vallilantie, tontti n:o 15	Leskirouva M. Dufholm ja urkuri H. W. Nordbäck ⁵⁾
Vanajantie, tontti n:o 3	Rakennusmestari A. V. Brandthin ⁶⁾
Virtaintie, tontti n:o 3	Kauppias O. V. Ruusulaakso ⁷⁾
Äggelby, palsta n:o 12	Rouva A. E. Brandt ⁸⁾
S:n » » 42	Veturinkuljettaja F. E. Sinivuori ⁹⁾
Ätsärintie, tontti n:o 4	Talonomist. K. N. Sturéuin kuolinpesä ¹⁰⁾
S:n » » 5	Kauppiaat J. Tuominen ja F. O. Pekkarinen ¹¹⁾

Tilapäisluontoisia vuokrasopimuksia pienemmistä, osin viljelykseen, osin varastopaikoiksi y. m. sopivista paikoista teki rahatoimikamari seuraavissa tapauksissa:

Tilapäisiä vuokrasopimuksia.

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuokramaksu Smk.	Muist.
Backas, varastopaikka	Agronomi U. Hernberg ¹²⁾	3 kk. irtis.	2 50	Kuuk.
Berga, osa	Puutarhuri N. Matrosoff ¹³⁾	1 kk. irtis.	100	— Vuod.
Busholma, varastopaikka	Helsingin höyrypursi-osakeyhtiö ¹⁴⁾	2 kk. irtis.	20	— Kuuk.
S:n »	Viaporin venäl. insinöörihallitus ¹⁵⁾	Sotatilan loppuun	170	— Kuuk.
Böle, viljelyspalsta n:o 30	Ajuri J. R. Järvi ¹⁶⁾	1915, jouluk. 31	100	— Kuuk.
Eläintarhanpuisto, varastopaikka	Töölön sokeritehdas-osakeyhtiö ¹⁷⁾	1 kk. irtis.	15	—
Etel. Rautatiekatu, varastopaikka	Maanviljelijäin maitokeskus-osakeyhtiö ¹⁸⁾	2 kk. irtis.	25	— Kuuk.
Flemingkatu, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijä V. Pihlajisto ¹⁹⁾	2 kk. irtis.	2	— Kuuk.
Forsbyn mäki, perunamaa	Leskivaimo E. Söderholm ²⁰⁾	Kesäksi	20	—
S:n, pelto	Leskivaimo E. Söderholm ²¹⁾	1915, jouluk. 31	20	—

1) Elok. 26 p. 13 §. — 2) Elok. 12 p. 18 §. — 3) Jouluk. 30 p. 7 §. — 4) Jouluk. 23 p. 54 §. — 5) Syysk. 9 p. 20 §. — 6) Toukok. 20 p. 14 §. — 7) Kesäk. 10 p. 32 §. — 8) Heinäk. 8 p. 16 §. — 9) Kesäk. 17 p. 48 §. — 10) Marrask. 6 p. 18 §. — 11) Huhtik. 15 p. 26 §. — 12) Huhtik. 22 p. 27 §. — 13) Maalisk. 4 p. 41 §. — 14) Toukok. 27 p. 15 §. — 15) Marrask. 6 p. 39 §. — 16) Maalisk. 11 p. 8 §. — 17) Syysk. 27 p. 8 §. — 18) Toukok. 26 p. 25 §. — 19) Syysk. 9 p. 6 §. — 20) Marrask. 11 p. 5 §. — 21) Huhtik. 22 p. 19 §.

			Maksutta	
Fredrikssperinkatu, tontit n:ot 2 ja 4	Vankeusyhdistys ¹⁾	Kesäksi		
Greijus, laidunpalsta n:o 2	Rankkuri G. A. Korhonen ²⁾	Kesäksi	40	—
Gumtähti, laidunpalsta n:o 9	A. M. Ferin ³⁾	Kesäksi	40	—
S:n, viljelyspalsta n:o 34	Ajuri F. Åström ⁴⁾	Kesäksi	170	—
S:n, » n:ot 36 ja 37	Asemapäällikkö A. Vickman ⁵⁾	Kesäksi	300	—
S:n, viljelyspalsta n:o 38	Kauppias K. E. Berggren ⁶⁾	Kesäksi	20	—
S:n » » 39	Työmies P. Nikkarinen ⁷⁾	Kesäksi	260	—
S:n » » 49	Kuorma-ajuri K. R. Berggren ⁸⁾	Kesäksi	40	—
S:n, alue n:o 8	Työmies O. Aarnio ⁹⁾	Kesäksi	70	—
Hietakannas, varastopaikka	Herra I. Magi ¹⁰⁾	3 kk. irtis.	50	Vuod.
S:n, varastopaikka	Levyseppä G. Viklund ¹¹⁾	6 kk. irtis.	120	Vuod.
Hietaniemi, alue	Kauppias I. Barkoff ¹²⁾	6 kk. irtis.	200	Vuod.
S:n »	Sementtitehtailija H. Pietiläinen ¹³⁾	6 kk. irtis.	50	Kuuk.
S:n, varastopaikka	Rakennusmestari J. N. Syvähuoko ¹⁴⁾	6 kk. irtis.	55	Kuuk.
S:n »	Tehtailija K. Lönnqvist ¹⁵⁾	6 kk. irtis.	375	Vuod.
It. viertotie, laidunpalsta	Huvilanomistaja J. W. Helenius ¹⁶⁾	Kesäksi	50	—
Kaарlenkatu, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijä T. Sven ¹⁷⁾	1 kk. irtis.	1	Kuuk.
Kirkkomaankatu, alue	Kivityöntekijä K. H. Salmela ¹⁸⁾	2 kk. irtis.	180	Vuod.
Korpas, laidunmaa	Kirvesmies G. V. Virtanen ¹⁹⁾	Kesäksi	25	—
Kortt. n:o 150, varastopaikka	Toiminimi Bröderna Udd, byggnadskont. ²⁰⁾	1915, huht. 15	10	Viik.
S:n, n:o 178, alue	Aktiebolaget Packlädsfabriken ²¹⁾	3 kk. irtis.	100	Kuuk.
S:n » 178 » n:o 2	Vihdin halkosahaosakeyhtiö ²²⁾	3 kk. irtis.	15	Kuuk.
S:n » 178, » n:o 23	Kiviteollisuusosuskunt. Roima ²³⁾	3 kk. irtis.	30	Kuuk.

¹⁾ Kesäk. 10 p. 50 §. — ²⁾ Toukok. 14 p. 23 §. — ³⁾ Kesäk. 17 p. 7 §. — ⁴⁾ Kesäk. 17 p. 27 §. — ⁵⁾ Kesäk. 25 p. 12 §. — ⁶⁾ Kesäk. 25 p. 10 §. — ⁷⁾ Kesäk. 17 p. 26 §. — ⁸⁾ Heinäk. 15 p. 28 §. — ⁹⁾ Toukok. 14 p. 6 §. — ¹⁰⁾ Helmik. 25 p. 2 §. — ¹¹⁾ Jouluk. 23 p. 24 §. — ¹²⁾ Tammik. 7 p. 1 §. — ¹³⁾ Jouluk. 2 p. 15 §. — ¹⁴⁾ Jouluk. 2 p. 2 §. — ¹⁵⁾ Jouluk. 9 p. 31 §. — ¹⁶⁾ Huhtik. 29 p. 1 §. — ¹⁷⁾ Marrask. 1 p. 24 §. — ¹⁸⁾ Marrask. 11 p. 27 §. — ¹⁹⁾ Toukok. 20 p. 16 §. — ²⁰⁾ Tammik. 21 p. 29 §. — ²¹⁾ Marrask. 18 p. 1 §. — ²²⁾ Helmik. 18 p. 3 §. — ²³⁾ Helmik. 18 p. 4 §.

Kortt. n:o 178, varasto- paikka	Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och me- kaniska verkstad ¹⁾	1915. jouluk. 31	130	—	
S:n » 198 »	Toiminimi S. Nikolajeffi J:r ²⁾	1 kk. irtis.	75	—	Kuuk.
S:n » 250, kivilouhok- sen paikka	Kivityöntekijä A. F. Elovuori ³⁾	1 kk. irtis.	5	—	Kuuk.
S:n n:o 251, varastopaikka	Työmies J. A. Salonen ⁴⁾	1 kk. irtis.	1	—	Kuuk.
S:n » 340, kivilouhok- sen paikka	Kivityönjohtajat N. H. Eskelin ja A. Laitinen ⁵⁾	1 kk. irtis.	2	—	Kuuk.
S:n » 350 »	Kivityöntek. K. Heikel ⁶⁾	2 kk. irtis.	1	—	Kuuk.
S:n » 356 »	Työmies K. Ahtiala ⁷⁾	1 kk. irtis.	2	—	Kuuk.
S:n » 381 »	Kivityöntekijä V. Sun- dell ⁸⁾	2 kk. irtis.	2	—	Kuuk.
S:n » 385 »	Kivityöntekijä V. R. Sun- dell ⁹⁾	2 kk. irtis.	2	—	Kuuk.
S:n » 403, varasto- paikka	Kauppias R. C. Tång ¹⁰⁾	1 kk. irtis.	20	—	Kuuk.
S:n » 414 »	Tehtailija K. Lönnqvist ¹¹⁾	6 kk. irtis.	450	—	Vuod.
S:n » 414 »	Rakennusmestari J. N. Syvähuoko ¹²⁾	6 kk. irtis.	40	—	Kuuk.
S:n » 534, alue	Pelastusarmeija ¹³⁾	6 kk. irtis.	280	—	Vuod.
Kotkankatu y. m., laidun- maa	Ajuri K. Oksanen ¹⁴⁾	Kesäksi	20	—	
Laidunpalsta n:o 12, osa	Torikauppias M. Nikka- nen ¹⁵⁾	1915. jouluk. 31	20	—	
Ljusörn, katoksen paikka	Kalastaja K. Nyholm ¹⁶⁾	Toistaiseksi	10	—	Vuod.
Länt. Brahekatu, kivi- louhoksen paikka	Kivenhakkaaja J. Viita- kangas ¹⁷⁾	1 kk. irtis.	2	—	Kuuk.
Länt. Kaivopuisto, varastopaikka	Kiinteistöosakeyhtiö Union ¹⁸⁾	1 kk. irtis.	80	—	Kuuk.
S:n »	Reviisori C. J. Castrén ¹⁹⁾	1 kk. irtis.	15	—	Kuuk.
S:n »	Johtaja K. E. Johns- son ²⁰⁾	1 kk. irtis.	36	—	Kuuk.
S:n »	Frenckellska tryckeri- aktiebolaget ²¹⁾	1 kk. irtis.	12	50	Kuuk.
Läntinen viertotie, laidunmaa	Ajuri V. Rantanen ²²⁾	Kesäksi	10	—	
S:n, perunamaa	Poliisikonstaapeli H. Hertell ²³⁾	Kesäksi	40	—	
S:n, niittypalsta	Työmies N. Korpi ²⁴⁾	Kesäksi	30	—	

1) Jouluk. 2 p. 18 §. — 2) Helmik. 25 p. 35 §. — 3) Kesäk. 17 p. 5 §. —
4) Lokak. 7 p. 1 §. — 5) Jouluk. 16 p. 1 §. — 6) Syysk. 9 p. 9 §. — 7) Heinäk. 22
p. 27 §. — 8) Heinäk. 15 p. 12 §. — 9) Marrask. 25 p. 55 §. — 10) Elok. 12 p. 23 §. —
11) Elok. 19 p. 23 §. — 12) Lokak. 14 p. 4 §. — 13) Huhtik. 22 p. 1 §. — 14) Huhtik.
28 p. 12 §. — 15) Toukok. 20 p. 21 §. — 16) Kesäk. 17 p. 4 §. — 17) Tammik. 21 p.
28 §. — 18) Heinäk. 1 p. 38 §. — 19) Heinäk. 29 p. 29 §. — 20) Elok. 26 p. 2 §. —
21) Syysk. 27 p. 18 §. — 22) Toukok. 29 p. 3 §. — 23) Toukok. 5 p. 15 §. — 24) Kesäk.
10 p. 4 §.

Meilans, viljelyspalsta n:o 38	Ajuri N. Malmström ¹⁾	Kesäksi	175	—
S:n » » 39	Ajuri N. Malmström ²⁾	Kesäksi	60	—
S:n, alue n:o 36	Rouva O. Aikala ³⁾	Kesäksi	175	—
S:n, kivilouhoksen paikka	Osuuskunta Pohja ⁴⁾	1 kk. irtis.	2	Kuuk.
Merisatama, varasto- paikka	Viaporin sotasataman tilauskomitea ⁵⁾	1 kk. irtis.	50	Kuuk.
Porvoonkatu, kivilou- hoksen paikka	Kivityöntek. A. Köntti ⁶⁾	2 kk. irtis.	2	Kuuk.
Ruoholahti, varasto- paikka	Nyländska skärgårds- aktiebolaget ⁷⁾	2 viikon irtis.	25	Kuuk.
S:n »	Aktiebolaget Asfaltfä- fären ⁸⁾	6 kk. irtis.	20	Kuuk.
S:n varastopaikka n:o 5 b	Rakennusmestari A. Lek- man ⁹⁾	6 kk. irtis.	180	Vuod.
Salli, viljelyspalsta n:o 1, osa	Raitotie-esimies I. Löf- gren ¹⁰⁾	Kesäksi	15	—
S:n, alue	Aktiebolaget Bollplan ¹¹⁾	1915, jouluk. 31	Maksutta	—
Santaholma, varasto- paikka	Hiilentuontiosakeyht. ¹²⁾	3 kk. irtis.	2,250	Vuod.
Sinivuorenmaa, viljelys- palstoja	Veneenrakentaja M. Salo ¹³⁾	Kesäksi	20	—
S:n, kaksi aluetta	Pelastusarmeija ¹⁴⁾	6 kk. irtis.	Maksutta	—
Speranskitie, varasto- paikka	Prokuristi L. Lindelöf ¹⁵⁾	1 kk. irtis.	25	Kuuk.
Strömstenin pelto, palsta n:o 1	Huvilanomistaja W. G. Sneitz ¹⁶⁾	6 kk. irtis.	180	Vuod.
S:n, palsta n:o 2	Kauppias N. Matro- soff ¹⁶⁾	6 kk. irtis.	240	Vuod.
S:n » » 3	Huvilanomistaja A. Le- ander ¹⁶⁾	6 kk. irtis.	250	Vuod.
S:n » » 4	Puutarhuri N. Matro- soff ¹⁶⁾	6 kk. irtis.	300	Vuod.
S:n » » 5	Santarmi D. Ivanoff ¹⁶⁾	6 kk. irtis.	200	Vuod.
S:n » » 6	Prokuristi J. Helli- sten ¹⁶⁾	6 kk. irtis.	360	Vuod.
S:n palstat n:ot 7 ja 8	Puutarhuri I. Matrosoffin perilliset ¹⁶⁾	3 kk. irtis.	160	Vuod.
Sörnäsän rantatie, varastopaikka	Asfalttitehtailija K. Ro- senberg ¹⁷⁾	6 kk. irtis.	15	Kuuk.

¹⁾ Heinäk. 1 p. 1 §. — ²⁾ Kesäk. 17 p. 24 §. — ³⁾ Kesäk. 3 p. 14 §. —
⁴⁾ Jouluk. 2 p. 20 §. — ⁵⁾ Lokak. 7 p. 2 §. — ⁶⁾ Kesäk. 17 p. 14 §. — ⁷⁾ Toukok.
6 p. 1 §. — ⁸⁾ Heinäk. 1 p. 45 §. — ⁹⁾ Tammik. 13 p. 27 §. — ¹⁰⁾ Huhtik. 1 p. 38 §. —
¹¹⁾ Toukok. 20 p. 18 §. — ¹²⁾ Elok. 26 p. 16 §. — ¹³⁾ Kesäk. 25 p. 7 §. —
¹⁴⁾ Marrask. 6 p. 22 §. — ¹⁵⁾ Heinäk. 1 p. 37 §. — ¹⁶⁾ Maalisk. 4 p. 41 §. —
¹⁷⁾ Maalisk. 18 p. 15 §.

Sörnäsän rantatie, varastopaikka	Aktiebolaget Gottfr. Strömberg ¹⁾	1916, kesäk. 30	450	—	Vuod.
Tehtaanpuisto, varastopaikka	Ångtvättinrättningen Puritas aktiebolag ²⁾	1 kk. irtis.	27	—	Kuuk.
Toivo, viljelyspalsta C.	Raitotie-esimies I. Löfgren ³⁾	Kesäksi	40	—	
S:n y. m. alueet, osa	Uudenmaan ja Hämeen läänin maanviljelyseura ⁴⁾	1917, lokak. 31	Maksutta		
Topeliuskatu, laidunmaa	Työmies O. J. Holmberg ⁵⁾	Kesäksi	15	—	
S:n »	Työmies O. J. Holmberg ⁶⁾	Kesäksi	15	—	
Toukola, kortt. 9, tontti n:o 2	Työmies S. Koivumäki ⁷⁾	Kesäksi	15	—	
Träski, laidunmaa	Työmies D. Lahtinen ⁸⁾	Kesäksi	50	—	
Ursinin kallio, uimalaitos	Helsingin uimaseura ⁹⁾	Kesäksi	Maksutta		
Vallila, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijä K. Evonen ¹⁰⁾	2 kk. irtis.	1	—	Kuuk.
Åggelby, laidunhaka	Herra A. Krabbe-Rosqvist ¹¹⁾	Kesäksi	50	—	
S:n, laidunmaa	Muurari E. Lintula ¹²⁾	Kesäksi	10	—	
S:n, alue	Kauppias K. E. Berggren ¹³⁾	1915, syysk. 15	30	—	
S:n, »	Työmies H. Penttilä ¹⁴⁾	Kesäksi	20	—	

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari 20 tehtyjen vuokrasopimusten takuusitoumusta.

Hyväksytyjä takuusitoumuksia.

Kaikkiaan 19 tapauksessa hyväksyttiin kaupungin maille hankkeissa olevain uusien rakennusten tai niillä ennestään oleviin rakennuksiin tehtävain muutosten piirustukset.

Hyväksytyjä rakennuspiirustuksia.

Vuoden varrella toimitettiin kolmivuotiskatselmus 203 ja lähtökatselmus 11 tiluksella sekä sitä paitsi erinäisiä katselmuksia ehdotuksen laatimiseksi tilusten, varastopaikkain y. m. vuokraamiseksi.

Toimitettuja katselmuksia.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi rahatoimikamari seuraaville henkilöille oikeuden kaupunkia kuulematta toiselle luovuttaa hallinto-oikeuden vuokraamiinsa, alempana mainittuihin vuokratiluksiin, ni-

Myönnetty vapaampi käyttöoikeus vuokratiluksiin.

rakennusmestari A. V. Rautaselle¹⁵⁾ Meilansin tonttiin n:o 33 ja leskirouva T. Nissiselle¹⁶⁾ Vallilan tonttiin n:o 3.

1) Heinäk. 1 p. 15 §. — 2) Elok. 19 p. 8 §. — 3) Kesäk. 17 p. 3 §. — 4) Maalisk. 4 p. 21 §. — 5) Heinäk. 1 p. 2 §. — 6) Heinäk. 15 p. 29 §. — 7) Huhtik. 8 p. 1 §. — 8) Toukok. 20 p. 4 §. — 9) Toukok. 14 p. 26 §. — 10) Lokak. 21 p. 19 §. — 11) Huhtik. 22 p. 25 §. — 12) Kesäk. 17 p. 25 §. — 13) Kesäk. 17 p. 31 §. — 14) Heinäk. 1 p. 3 §. — 15) Huhtik. 29 p. 22 §. — 16) Jouluk. 2 p. 36 §.

- Tiluksien
vuokraaminen. Rahatoimikamari antoi vuokralle m. m. seuraavat tilukset:
2 rakennusta ynnä Greijuksen huvilapalstan n:o 14 yhdelle henkilö-
lölle 400 markan vuosivuokrasta ¹⁾;
11 rakennusta Gumtähdessä 6 henkilölle yhteensä 1,463 markan
vuosivuokrasta ¹⁾; sekä
1 rakennuksen Meilansissa 1 henkilölle 200 markan vuosivuokrasta ²⁾.
- Kauppahallit. Kaupungin kauppahallien myymälöistä ja kellareista kertyi vuoden
varrella vuokria yhteensä 127,053 markkaa 74 penniä.
- Virvokejuoma-
vaunujen,
myyntikojujen
y. m. paikat. Huutokaupan toimitettuaan myönsi ³⁾ rahatoimikamari 15 henki-
lölle yhteensä 19,782 markan maksusta oikeuden tarkoitukseen määrää-
tyillä viidellätoista paikalla yhden vuoden aikana vaunuista myydä
virvokejuomia, hedelmiä y. m. Neljälle henkilölle myönnettiin ⁴⁾ oikeus
yhden vuoden aikana eri paikkoihin asettaa kaikkiaan 8 virvoke-
juomain, hedelmäin; y. m. myyntivaunua 50 markan maksusta kukin.
Jäätelön myyntiä varten yhden vuoden aikana oikeutettiin 1 henkilö ⁵⁾
asettamaan 2 vaunua 100 markan maksusta kumpaisenkin ja 2 hen-
kilöä ⁶⁾ 1 vaunun kumpikin 50 markan maksusta. Lisäksi oikeutet-
tiin 53 henkilöä ⁷⁾ 25 markan maksusta kukin, 1 henkilö ⁸⁾ 12 markan
50 pennin maksusta ja 4 henkilöä ⁷⁾ maksutta yhden vuoden aikana
eri paikkoihin asettamaan kahvin, virvokejuomain y. m. myynti-
kojuja.
- Kauppias J. Jusslinille aikaisemmin myönnetty oikeus huhtikuun
1 päivään 1916 asti pitää 19 kioskipaikkaa virvokejuomain myyntiä
varten siirrettiin ⁹⁾ konttoristi V. Sandbergille.
- Heinänteko-
oikeus. Oikeus heinäntekoon kesällä 1915 erällä tiluspalstalla luovutet-
tiin ¹⁰⁾ 1 henkilölle 27 markan maksusta.
- Lupa puistojen
y. m. käyttämi-
seen. Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi rahatoimikamari erinäisille
yhdistyksille luvan määrättyinä päivinä vuoden varrella käyttää Eläin-
tarhan ¹¹⁾ urheilukenttää ja Mäntymäkeä, Hakasalmen ja Hesperian
puistoja ¹²⁾ sekä Kyläsaarta ¹³⁾ urheilukilpailuihin, juhliin ja kansan-
huveihin.
- Kaupungin
uimahuoneiden
vuokraus. Oikeudet kesällä 1915 kantaa maksut Ruoholahden ja Humallahden
partaalla sekä Kyläsaarella olevain kaupungin uimahuoneiden käyt-
tämisestä annettiin ¹⁴⁾ huutokaupan toimitettua määrättyin ehdoin 3
henkilölle yhteensä 1,561 markan maksusta.

¹⁾ Jouluk. 30 p. 4 §. — ²⁾ Maalisk. 4 p. 2 §. — ³⁾ Maalisk. 22 p. 1 §. —
⁴⁾ Huhtik. 1 p. 41, 42 ja 43 § sekä huhtik. 8 p. 17 §. — ⁵⁾ Maalisk. 26 p. 36 §. —
⁶⁾ Huhtik. 8 p. 2 ja 18 §. — ⁷⁾ Huhtik. 15 p. 18 § ja toukok. 20 p. 23 §. — ⁸⁾
Syysk. 2 p. 1 §. — ⁹⁾ Maalisk. 18 p. 1 §. — ¹⁰⁾ Huhtik. 22 p. 5 §. — ¹¹⁾ Huhtik.
8 p. 15 §, huhtik. 15 p. 28 §, huhtik. 28 p. 14 §, toukok. 5 p. 3 §, toukok. 6 p.
13 §, toukok. 29 p. 5 §, heinäk. 8 p. 28 § ja lokak. 7 p. 19 §. — ¹²⁾ Huhtik. 15 p.
29 §. — ¹³⁾ Elok. 19 p. 28 §. — ¹⁴⁾ Toukok. 20 p. 1 § ja kesäk. 3 p. 1 §.

Oikeuden talvella 1914—15 ottaa jäitä Vanhankaupunginlahdesta myönsi ¹⁾ rahatoimikamari osakeyhtiö Hugo Bastmanin höyrypanimolle 25 markan maksusta.

Jäidenotto-oikeus.

Niinikään myönnettiin Aug. Ludv. Hartwall, kivennäisvesitehdas-osakeyhtiölle ²⁾ ja osakeyhtiö Hugo Bastmanin höyrypanimolle ³⁾ oikeus jäiden ottoon talvella 1915—16, ensinmainitulle yhtiölle Vantaanjoesta 100 markan maksusta ja jälkimäiselle Gumtähdenlahdesta 25 markan maksusta.

Tehdystä hakemuksesta myönsi ⁴⁾ rahatoimikamari Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle luvan rakentaa väliaikaisen raitiotieraiteen Itäiselle viertotielle yhtiön Hermannissa olevan vaunuhallin edustalle.

Lupa raitiotie-
raiteiden laske-
miseen.

Samaten myönsi ⁵⁾ rahatoimikamari Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle luvan asettaa Kauppatorille vaihtokioskin, velvollisena kohta käskyn saatuaan kioskin poistamaan.

Lupa vaihto-
kioskin asetta-
miseen.

Tehdystä hakemuksesta myönsi ⁶⁾ rahatoimikamari Helsingin telefoonyhdistykselle eräin ehdoin luvan asettaa puhelinkioskeja Itäisen viertotien ja Vilhovuorenkadun, Läntisen viertotien ja Runebergkadun, Kapteenin- ja Vuorimiehenkadun sekä Punavuoren- ja Fredrikinkadun kulmaukseen.

Lupa puhelin-
kioskien laitta-
miseen.

Edelleen myönsi ⁷⁾ rahatoimikamari insinööri B. Gagneurille luvan juomaveden hankkimiseksi laittaa vähäisiä putkikaivoja Fredriksperin ratapihan ja Eläintarhan urheilukentän väliselle alueelle, velvollisena kohta käskyn saatuaan kaivot poistamaan sekä alistamaan veden myyntihinnan kamariin tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi.

Lupa putki-
kaivojen teettä-
miseen.

Tehdystä anomuksesta myönsi ⁸⁾ rahatoimikamari Helsingin höyrypursiosakeyhtiölle luvan laittaa venelaiturin Busholman rantaan, kuitenkin sillä ehdolla että yhtiö kahden kuukauden kuluessa irtisanomisesta poistaa laiturin.

Lupa venelaitu-
rin teettämi-
seen Bushol-
man rantaan

Samaten myönsi ⁹⁾ rahatoimikamari osakeyhtiö Suomalaiselle luistinradalle luvan talvella 1914—15 laittaa luistinratoja Töölönlahdelle ja toistaiseksi talvisin Kaisaniemenlahdelle.

Lupa luistiu-
ratojen laitta-
miseen.

3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Rahatoimikamari hyväksyi ¹⁰⁾ asettamansa komitean panemat uudet arvot kaupunginaseமாகাavan piirissä ja kaupunkiin yhdistetyllä alueella sijaitseville rakennuksille ja rakennetuille kiinteistöille, ja oli komitean laatima arvion yhteenvedo lähetettävä rahatoimikonttoriin otettavaksi huomioon kaupungin pääomavarain laskelmaa toimitettaessa joulukuun 31 päivänä 1914.

Kaupungin
kiinteän omai-
suden uusi
arviointi.

¹⁾ Tammik. 28 p. 21 §. — ²⁾ Syysk. 16 p. 10 §. — ³⁾ Jouluk. 9 p. 1 §. —
⁴⁾ Lokak. 28 p. 40 §. — ⁵⁾ Marrask. 18 p. 24 §. — ⁶⁾ Lokak. 21 p. 5 §. —
⁷⁾ Jouluk. 11 p. 5 §. — ⁸⁾ Toukok. 27 p. 15 §. — ⁹⁾ Tammik. 25 p. 4 § ja kesäk.
25 p. 23 §. — ¹⁰⁾ Huhtik. 12 p. 6 §.

Niinikään hyväksyi¹⁾ rahatoimikamari asettamansa komitean laatiman ehdotuksen kaupungin muun kiinteän omaisuuden arvioinnissa noudatettaviksi periaatteiksi. Tämä päätös sisälsi:

että kaupungin asemakaavan piirissä oleville kaduille ja toreille ei panna raha-arvoa, vaan pidetään sekä niiden maa-arvo että tasoitus-kustannukset siirrettyinä rajakkaisille tonteille;

että kaupungin asemakaavan piirissä sijaitsevat puistot ja istutukset arvioidaan huomioon ottamalla asema ja perustamikustannukset, käytettävänä olevat tontit merkitään rahatoimikamarin vuonna 1915 panemiin arvoihin ja tasoittamattomat tontit arvioidaan ottamalla huomioon niiden asema ja laatu sekä aika, minkä kuluessa ne oletetaan voitavan myydä;

että kaupungin vastaiseen laajentamiseen tarvittava, kaupungin asemakaavan ulkopuolella sijaitseva maa arvioidaan yksinomaan huomioon ottamalla sen sopivaisuus laajennustarkoituksiin ja aika, jolloin maa tulee siihen tarkoitukseen käytettäväksi, sekä että tällä maalla sijaitsevain rakennusten arvioinnissa otetaan huomioon aika, jonka kuluttua rakennukset täytyy poistaa²⁾;

että yksityiset maa-alueet, jotka eivät ole kaupunginmaan yhteydessä, ja etäisemmät saaret arvioidaan huomioon ottamalla maan tuotto tai ostoarvo sekä näillä alueilla sijaitsevat rakennukset merkitään täyteen teknilliseen arvoonsa; samoin kuin

että kaupungin kalavedet arvioidaan kasvuuttamalla niiden nykyään tuottama vuokratulo 5 0/0:n mukaan.

Elintarpeiden
säilytysuojat.

Sen johdosta että kaupunginvaltuuston asettama elintarvekomitea oli rahatoimikamarilta anonut osoitettavaksi suojia elintarpeiden säilyttämiseksi, päätti³⁾ kamari tätä tarkoitusta varten panettaa kuntoon Länsirannan 10:ssä olevan voihallin eteläpuolisen osaston.

Haapaniemen-
kadun vierein
urheilukenttä.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä päätti³⁾ rahatoimikamari, että kiekon- ja keihäänheittoa, kuulantyöntiä ja moukarinheittoa ei saa toimittaa Haapaniemenkadun urheilukentällä sekä että jalkapalloilua saa siellä harjoittaa ainoastaan arkipäivin ennen klo 9 ja jälkeen 5 päivällä, samoin kuin että järjestystä valvomaan kentällä on asetettava vartija enintään 500 markan palkalla.

Isännöitsijä-
palkkiot.

Rahatoimikamari antoi⁴⁾ varatuomari K. L. F. Mörtengrenille, joka kamarin kesäkuun 29 päivänä 1914 tekemän päätöksen⁵⁾ johdosta oli seuraavan heinäkuun 1 päivästä hoitanut Mikonkadun talon n:o 17 ja Vuorikadun talon n:o 12 isännöitsijän tehtäviä, palkkiota yhteensä 150 markkaa kuukaudessa kumpaisestakin isännöitsijätoimesta.

Seurahuoneen
taloudenhoita-
jan toimi.

Tehdystä hakemuksesta⁶⁾ vapautti rahatoimikamari arkkitehti A. Nybergin seurahuoneen taloudenhoitajan toimesta, ja annettiin⁷⁾ ka-

¹⁾ Jouluk. 23 p. 43 §. — ²⁾ Kesäk. 17 p. 1 §. — ³⁾ Kesäk. 10 p. 62 §. —

⁴⁾ Tammik. 13 p. 30 §. — ⁵⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 229. — ⁶⁾ Lokak. 21 p. 55 §.

— ⁷⁾ Marrask. 4 p. 10 §.

marin kanslian tehtäväksi marraskuun 1 päivästä lukien toistaiseksi hoitaa mainittua tointa, ollen kuitenkin vahtimestari J. Lindlöfin olta- va siinä kanslialle avullisena sekä siitä saatava 100 markan kuukausi- palkka vuonna 1915 ja sittemmin 75 markkaa kuukaudessa.

Äggelbyn kartanon ja Nybondaksen talon valvojan P. J. Björkin Korotettu val-
vojan palkka. palkkausta korotti¹⁾ rahatoimikamari 200 markalla vuodessa, tammi- kuun 1 päivästä 1915 lukien.

Sinivuorenmaan järjestysmieheksi touko—syyskuun ajaksi otti²⁾ Sinivuoren-
maan järjestys-
miehen asetta-
minen. rahatoimikamari luotsi K. F. Lönnrothin kaupunginvaltuuston vahvis- tamasta 150 markan kuukausipalkkiosta.³⁾

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan ylimääräisiksi inventtaajiksi kuluvalle vuodelle valittiin⁴⁾ herrat Gripenberg ja Hertzberg. Ylimääräiset
inventtaajat.

Helsingin kaupungin obligatsioonilainoihin kuuluvia obligatsioneja Obligatsioonien
arvonta. arvottaessa joutuivat⁵⁾ lunastettaviksi seuraavat numerot:

5 % lainaa vuodelta 1876 (arvonta marraskuun 1 päivänä):

Sarja litt. A á 1,000 markkaa, n:ot	13, 70, 76, 145, 185, 190, 253, 280, 281, 282, 289, 309, 312, 347, 353, 397 ja 469.
„ „ B „ 500 „ „	5, 15, 55, 106, 128, 145, 163, 226, 261, 289, 290, 332, 334, 342, 361, 383, 384, 411, 421, 432, 462, 497, 518, 543, 561, 566, 608, 624, 637, 685, 717 743, 760, 827, 847, 884, 919, 931, 960, 980, 1023, 1090, 1097, 1112, 1114, 1158, 1164, 1169, 1452, 1491 ja 1494.
„ „ C „ 200 „ „	36, 37, 48, 135, 149, 176, 231, 249, 255, 267, 302, 333, 352, 355, 359, 379, 399, 412, 414, 454, 465, 501, 503, 617, 618, 646, 669, 679, 740, 766, 778, 832, 899, 912, 925, 946, 958, 960, 1079, 1106, 1158, 1172 ja 1240.

¹⁾ Tammik. 28 p. 8 §. — ²⁾ Huhtik. 15 p. 12 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 10.

— ⁴⁾ Tammik. 7 p. 4 §. — ⁵⁾ Helmik. 10 p. 10 §., kesäk. 10 p. 41 § ja marrask. 6 p. 37 §.

4 $\frac{1}{2}$ %₀ lainaa vuodelta 1892 (arvonta marraskuun 1 päivänä):

Sarja	litt.	A	á	5,000	markkaa,	n:ot	171, 194, 209 ja 259.
"	"	B	"	1,000	"	"	382, 430, 687, 750, 806, 934, 1046, 1087, 1112, 1134, 1146, 1209, 1229 ja 1281.
"	"	C	"	500	"	"	23, 71, 182, 308, 686, 888, 906, 966, 1063, 1099, 1126, 1141, 1144, 1225, 1368, 1919, 1976 ja 1988.

3 $\frac{1}{2}$ %₀ lainaa vuodelta 1898 (arvonta helmikuun 4 päivänä):

Sarja	litt.	A	á	5,000	markkaa,	n:ot	32, 112 ja 170.
"	"	B	"	2,000	"	"	28, 43 ja 378.
"	"	C	"	1,000	"	"	300, 308, 315, 439, 523 ja 558.
"	"	D	"	500	"	"	17, 146, 165, 251, 348, 482, 669, 694, 734, 883, 1003 ja 1182.

4 %₀ lainaa vuodelta 1900 (arvonta helmikuun 4 päivänä):

Sarja	litt.	A	á	5,000	markkaa,	n:ot	2, 40 ja 51.
"	"	B	"	2,000	"	"	366, 559 ja 573.
"	"	C	"	1,000	"	"	918 ja 971.
"	"	D	"	500	"	"	1592, 1690, 2024, 2030 ja 2122.

4 %₀ lainaa vuodelta 1902 (arvonta kesäkuun 2 päivänä):

á	500	markkaa,	n:ot	60, 104, 283, 393, 531, 767, 806, 1163, 1332, 1507, 1538, 1587, 1644, 2060, 2150, 2268, 2410, 2596, 2647, 2753, 2778, 3037, 3089, 3223, 3287, 3344, 3424, 3460, 3472, 3493, 3536, 3735, 3752, 3820, 3936, 3938, 4057, 4086, 4096, 4394, 4450, 4696, 4724, 4887, 5275, 5285, 5566, 5734, 5992, 6141, 6200, 6300, 6581, 6618, 6845, 6965, 7170, 7228, 7312, 7357, 7430, 7547, 7664, 7695, 7701, 7757, 7759, 7809, 7873, 7894, 8053, 8137, 8237, 8444, 9053, 9724, 9811, 9966, 10439, 10596, 10744, 10794, 11462, 11513, 11532, 11552, 11592, 11728, 11776, 11917, 11930, 12075, 12153, 12210, 12268, 12338, 12501, 12539, 12764, 12792, 13067, 13080,
---	-----	----------	------	---

13252, 13299, 13641, 13708, 13800, 13945, 13952,
14194, 14286, 14292, 14352, 14363, 14364, 14365,
14577, 14634, 14657, 14756, 14860, 14957, 14958,
15060, 15116, 15227, 15799 ja 15952.

4 $\frac{1}{2}$ % lainaa vuodelta 1909 (arvonta marraskuun 1 päivänä):

à 2,515 markkaa, not 54, 639, 640, 715, 1257, 1353, 1404, 1905,
1914, 2209, 2544, 2904, 2905, 3276, 3673,
4057, 4352, 4641, 4704, 4960, 4964, 5040,
5041, 5201, 5280, 5281, 5354, 5441, 5520,
5571, 5624, 5686, 5793, 5900, 5921, 5924,
6075, 6128, 6160, 6188, 6316 ja 6372.

Samalla kuin rahatoimikamari päätti ¹⁾ helmikuun 1 päivään irti- sanoa senaatin ylimääräisen kopistin J. Gahmbergin hänen hoitamas- taan rahainperijän toimesta kamarissa, määräsi kamari pöytäkirjurin varatuomari K. L. F. Mörtengrenin 200 markan kuukausipalkasta avustamaan asiameistä kamarin perittäviksi jätettyjen suorittamat- tomain maksujen perimisessä.

Apulainen suorittamatto- maiu maksujen perimistä varten.

Rahatoimikamari päätti ²⁾ kehoittaa kaupunginteknillisten lai- tosten hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin kaupungin laitosten halko- tarpeen tyydyttämiseksi kesäkuun 1 päivän 1915 ja kesäkuun 1 päi- vän 1916 välisenä aikana sekä hankkimaan tarpeelliset halkomäärät kaupungin asukkaille myytäväksi talvella 1915—16.

Toimenpiteitä kaupungin hal- kotarpeen tur- vaamiseksi.

Sen johdosta että vesijohtoveden kemiallinen puhdistus oli tar- peellisten kemikalioiden puutteessa käynyt mahdottomaksi, päätti ³⁾ rahatoimikamari kehoittaa sekä kaupungin yleisten töiden hallitusta ryhtymään alustaviin toimiin veden jakelemiseksi kaupungin eri osiin puhtaanapitolaitoksen kasteluvaunuilla ja antamaan tämän toimenpi- teen kustannuksista ilmoituksen kamarille että myös vesijohtokontto- ria ja kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoria ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin niiden kaupungin maalla tai yksityisten hallussa olevain kaivojen tutkimiseksi, joita ehkä voitaisiin käyttää, sekä tämän tuloksesta ilmoittamaan kamarille.

Toimenpiteitä vesijohtoveden kemiallisen puhdistuksen mahdottomaksi käymisen joh- dosta.

Kaupungin majatalon- ja kyydinpito kesäkuun 1 päivästä 1915 samaan päivään 1918 annettiin ⁴⁾ toimeksi ajuri A. Willbergille hänen neljästä hevosesta vaatimastaan 1,900 markan vuosikorvauksesta.

Majatalon- ja kyydinpito.

Majoituslautakunnan esityksestä myönsi ⁵⁾ rahatoimikamari lau- takunnan vahtimestarille K. V. Sandbergille 300 markan lahjapalkkion.

Lahjapalkkio.

Osin kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallituk-

Vahingonkor- vauksia tapa- turmaisesta ruumiinvam- masta.

1) Tammik. 25 p. 6 §. — 2) Maalisk. 8 p. 4 §. — 3) Jouluk. 17 p. 1 §. — 4) Huhtik. 1 p. 34 §. — 5) Jouluk. 9 p. 7 §.

sen, osin kunnan teurastamon rakennustoimikunnan esityksistä myönsi rahatoimikamari seuraaville kaupungin työssä tapaturmaisen ruumiinvamman saaneille henkilöille vahingonkorvausta alempana mainitut määrät, nimittäin: työmies J. V. Uuraselle 55 markkaa lokakuun 14 päivään 1914¹⁾, työmies K. J. Olinille 396 markkaa lokakuun 9 päivään 1915²⁾, työmies H. Heimanille 127 markkaa 80 penniä toukokuun 8 päivään 1915³⁾, kirvesmies A. Rissaselle 180 markkaa marraskuun 19 päivään 1915⁴⁾, työmies K. A. Anderssonille 73 markkaa 44 penniä huhtikuun 7 päivään 1915⁵⁾, työmies J. Lempiselle 432 markkaa tammikuun 1 päivään 1916⁶⁾, työmies A. Aarniolle 192 markkaa 80 penniä tammikuun 1 päivään 1916⁷⁾, työmies J. Hytöselle 108 markkaa tammikuun 1 päivään 1916⁸⁾, työmies E. Wassmanille 504 markkaa toukokuun 18 päivään 1916⁹⁾, työmies J. A. Siljanderille 88 markkaa 80 penniä heinäkuun 28 päivään 1915¹⁰⁾, kirvesmies E. Jakobsson-Nisulalle 147 markkaa 60 penniä toukokuun 25 päivään 1914¹¹⁾, työmies V. Anderssonille 252 markkaa syyskuun 8 päivään 1915¹²⁾, työmies D. Lindgrenille 252 markkaa syyskuun 4 päivään 1915¹³⁾, työmies P. Karttuselle 122 markkaa 72 penniä syyskuun 26 päivään 1915¹⁴⁾, työmies O. Puustiselle 268 markkaa 20 penniä maaliskuun 11 päivään 1915¹⁵⁾ ja kirvesmies E. Qvistille 155 markkaa 77 penniä lokakuun 20 päivään 1915¹⁶⁾ sekä työmies G. E. Sohlbergille 130 markkaa¹⁷⁾, työmies K. Salmelle 125 markkaa¹⁸⁾ ja työmies E. Kukalle 100 markkaa¹⁹⁾ kerta kaikkiaan.

Vuotuista vahingonkorvausta samanlaisesta ruumiinvammasta myönsi rahatoimikamari kirvesmies E. Jakobsson-Nisulalle 151 markkaa 20 penniä, toukokuun 25 päivästä 1914²⁰⁾ lukien, porari J. Virtaselle 43 markkaa 20 penniä, helmikuun 21 päivästä 1914²¹⁾ lukien, muurari K. R. Salomaalle 108 markkaa, maaliskuun 4 päivästä 1915²²⁾ lukien, lämmittäjä A. Sillmanille 43 markkaa 20 penniä, maaliskuun 19 päivästä 1915²³⁾ lukien, työmies O. Puustiselle 108 markkaa, maaliskuun 11 päivästä 1915²⁴⁾ lukien, työmies H. Heimanille 129 markkaa 60 penniä, toukokuun 8 päivästä 1915²⁵⁾ lukien, työmies G. Sunellille 216 markkaa, heinäkuun 27 päivästä 1915²⁶⁾ lukien, kirvesmies E. Qvistille 144 markkaa, lokakuun 20 päivästä 1915²⁷⁾ lukien,

¹⁾ Tammik. 28 p. 14 §. — ²⁾ Tammik. 28 p. 15 § ja kesäk. 25 p. 46 §. — ³⁾ Tammik. 28 p. 16 §. — ⁴⁾ Tammik. 30 p. 3 §. — ⁵⁾ Helmik. 4 p. 23 §. — ⁶⁾ Maalisk. 26 p. 32 §. — ⁷⁾ Huhtik. 8 p. 22 §. — ⁸⁾ Toukok. 10 p. 4 §. — ⁹⁾ Toukok. 10 p. 5 §, elok. 5 p. 9 § ja jouluk. 23 p. 22 §. — ¹⁰⁾ Toukok. 10 p. 6 §. — ¹¹⁾ Kesäk. 3 p. 20 §. — ¹²⁾ Kesäk. 25 p. 47 §. — ¹³⁾ Elok. 5 p. 6 §. — ¹⁴⁾ Elok. 19 p. 30 §. — ¹⁵⁾ Lokak. 28 p. 15 §. — ¹⁶⁾ Jouluk. 2 p. 50 §. — ¹⁷⁾ Tammik. 28 p. 13 §. — ¹⁸⁾ Maalisk. 26 p. 30 §. — ¹⁹⁾ Jouluk. 2 p. 35 §. — ²⁰⁾ Kesäk. 3 p. 20 §. — ²¹⁾ Kesäk. 25 p. 45 §. — ²²⁾ Syysk. 23 p. 39 §. — ²³⁾ Syysk. 23 p. 40 §. — ²⁴⁾ Lokak. 28 p. 15 §. — ²⁵⁾ Marrask. 6 p. 23 §. — ²⁶⁾ Jouluk. 2 p. 34 §. — ²⁷⁾ Jouluk. 2 p. 50 §.

työmies K. J. Olinille 324 markkaa, lokakuun 9 päivästä 1915¹⁾ lukien, työmies P. Karttuselle 142 markka 56 penniä, syyskuun 26 päivästä 1915²⁾ lukien, ja työmies D. Lindgrenille 142 markkaa 56 penniä, syyskuun 4 päivästä 1915³⁾ lukien.

Rahatoimikonttorin ehdotuksesta poistettiin⁴⁾ tileistä 1906—14 Kunnallisvero-
vuoden maksamattomia kunnallisveroja yhteensä 384,861 markkaa 35
penniä. jen poisto.

Samaten poistettiin⁵⁾ tileistä kertymättömiä maanvuokria ja Vuokramaksu-
tilapäismaksuja vuosilta 1911—15 yhteensä 23,884 markkaa 77
penniä. jen y. m.
poisto.

Liikennekonttorin esityksestä päätti⁶⁾ rahatoimikamari 1909—11 Liikennemak-
vuoden tileistä poistettavaksi suorittamattomia liikennemaksuja yh-
teensä 3,073 markkaa 92 penniä. sujen poisto.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi⁷⁾ rahatoimikamari suori- Liikennemak-
tettujen liikennemaksujen palautusta 44 markkaa 7 penniä. sujen palautus.

Samaten myönsi⁸⁾ rahatoimikamari suorittettujen satamamaksu- Satamamaksu-
jen palautusta yhteensä 985 markkaa 20 penniä. jen palautus.

Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoriossa toimitettu- Tutkimusmak-
jen tutkimusten suorittamattomia maksuja poistettiin⁹⁾ tileistä kaik-
kiaän 436 markkaa. sujen poisto.

Rahatoimikonttorin ehdotuksesta poistettiin¹⁰⁾ tileistä suoritta- Henkilöllisten
mattomia henkilöllisiä vaivaismaksuja vuosilta 1910—14 yhteensä vaivaismaksu-
14,042 markkaa 50 penniä. jen poisto.

Niinikään poistettiin¹¹⁾ tileistä vuosilta 1909—13 kertymätöntä Koiraveron
koiraveroa yhteensä 3,452 markkaa 6 penniä. poisto.

Rahatoimikamarille ilmoitettiin¹²⁾, että aktiebolaget P. Sine- Korttelin n:o 83
brychoff oli kaupunginkassaan suorittanut sen 400,000 markan suu-
ruisen lunastushinnan, josta kaupunginvaltuusto oli oikeuttanut yhtiön käyttämään V kaupunginosan korttelin n:o 83 tontin n:o 4 asunto-
tarkoituksiin¹³⁾. kaupungin
suoritus.

Jakaessaan K. H. Renlundin käsityö- ja tehdastyöntekijäin sti- K. H. Renlundin
pendi- ja palkintorahaston korkovaroja¹⁴⁾ antoi¹⁵⁾ rahatoimikamari tai-
deteollisuuskoululle 1,060 markkaa, alemmille käsityöläiskouluille 470 palkintorahas-
markkaa sekä työväenopiston suomenkieliselle osastolle 126 markkaa tonkorkovarain
50 penniä ja sen ruotsinkieliselle osastolle 80 markkaa. jako.

1) Jouluk. 9 p. 16 §. — 2) Jouluk. 23 p. 21 §. — 3) Jouluk. 23 p. 23 §. —
4) Tammik. 28 p. 10 §, huhtik. 22 p. 47 §, lokak. 28 p. 58 § sekä jouluk. 20 p. 5,
6 ja 7 §. — 5) Tammik. 7 p. 25 §, helmik. 4 p. 28 § ja jouluk. 20 p. 8 §. —
6) Tammik. 7 p. 27 §, lokak. 21 p. 53 § ja jouluk. 30 p. 9 §. — 7) Elok. 19 p. 18 §.
— 8) Elok. 26 p. 6 §. — 9) Helmik. 18 p. 9 § ja jouluk. 30 p. 5 §. — 10) Tammik.
14 p. 14 §. ja heinäk. 15 p. 36 §. — 11) Tammik. 28 p. 11 §. — 12) Jouluk. 30 p.
13 §. — 13) Ks. tätä kert. siv. 112 ja seur. — 14) Ks. tätä kert. siv. 93 ja 94. —
15) Jouluk. 2 p. 9 §.

C. Muut asiat.

Vakuusasia-
kirjain tarkas-
tus.

Kaupungin vakuusasiakirjoja tarkastaessaan päätti¹⁾ rahatoimikamari eräissä tapauksissa ryhtyä toimenpiteisiin kaupungin oikeuden turvaamiseksi.

Hyväksytyjä
takuusitou-
muksia.

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari 3 takuusitoumusta myytyjen tonttien kauppahinnan suorituksen vakuudeksi.

Kysymysraken-
tamatta jätetyt
tontin myymis-
estä.

Sittenkuin maistraatti oli toukokuun 17 päivänä 1913 antamallaan päätöksellä määrännyt²⁾, että professori Y. Jahnssonin korttelissa n:o 122 omistama Hernesaarenkadun tontti n:o 17 oli, koska sitä ei ollut määräajan kuluessa rakennettu kaupungin toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistetun rakennusjärjestyksen 29 §:n mukaan, professori Jahnssonin hyväksyi rahatoimikamarin toimesta julkisella huutokaupalla myytävä, sekä läänin kuvernööri oli lokakuun 24 päivänä 1913 antamallaan päätöksellä vahvistanut maistraatin päätöksen, oli k. senaatin talousosasto, johon professori Jahnsson oli valitustietä vetänyt asian, joulukuun 2 päivänä 1914 antamallaan päätöksellä, koska kysymystä siitä, oliko professori Jahnsson rakennusvelvollisuutensa laiminlyönnin johdosta menettänyt omistusoikeutensa mainittuun tonttiin sillä seurauksella että kaupunki olisi oikeutettu sen jälleen myyttämään ei voitu käsitellä hallinnollista oikeudenkäyntitietä, kumonnut kuvernöörin ja maistraatin päätökset sekä kaikki mitä mainitut viranomaiset olivat asiassa tehneet.

Rahatoimikamari päätti³⁾ antaa asiamiehensä toimeksi tuomioistuimessa ajaa professori Jahnssonia vastaan kannetta asiassa.

Kysymys Itä-
sen viertotien
poikki kulke-
van rautatie-
sillan laajentami-
sesta.

Sittenkuin rahatoimikamari oli rautatiehallitukselta anonut, että rautatiehallitus laajennuttaisi Itäistä viertotietä katkaisevan rautatien poikki vievän sillan 19 metrin levyiseksi sekä uudesti rakennuttaisi ja lujittaisi sen niin, että raitiotieliikenne siinä kävisi mahdolliseksi, mutta rautatiehallitus oli kamarille ilmoittanut, että valtionrautatiet eivät ole velvolliset tuollaista mainitun sillan uudesti rakennuttamista kustantamaan, päätti⁴⁾ kamari oikeudenkäyntitietä koettaa saada rautatiehallituksen velvoitetuksi laajennuttamaan ja lujittamaan siltaa.

Tilastokontto-
rin amanuens-
sinviran täy-
ttäminen.

Tilastokonttorin vastikään perustettua amanuenssinvirkaa⁵⁾ täy-
täessään valitsi⁶⁾ rahatoimikamari siihen filosofianmaisteri O. Bruunun.

Talonisännöit-
sijän virka-
k a.

Toukokuun 25 p:nä 1914⁷⁾ vahvistetun talonisännöitsijän johtosäännön j) kohdassa olevan määräyksen johdosta päätti⁸⁾ rahatoimikamari, että talonisännöitsijän tulee vähintään kahtena päivänä viikossa yhden tunnin aikana, jonka tunnin kaupungin yleisten töiden

¹⁾ Tammik. 4 p. 1 §, tammik. 16 p. 1 §, heinäk. 9 p. 1 § ja heinäk. 23 p. 1 §. — ²⁾ Ks. 1913 vuod. kert. siv. 269. — ³⁾ Maalisk. 4 p. 9 §. — ⁴⁾ Heinäk. 22 p. 3 §. — ⁵⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 79. — ⁶⁾ Helmik. 11 p. 2 §. — ⁷⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 236. — ⁸⁾ Tammik. 25 p. 5 §.

hallitus määräisi, oleskella rakennuskonttorin talorakennusosastolla ollakseen tavattavana virka asioissa.

Mainituksi ajaksi määräsi¹⁾ kaupungin yleisten töiden hallitus sittemmin jokaisen arkisen keskiviikon ja perjantain klo 11—12.

Jäseneksi kaupungin yleisten töiden hallitukseen valitsi²⁾ rahatoimikamari herra Heimbürgerin ja hänen varamiehekseen herra Lindahlin. Jäsenen vaali kaupungin yleisten töiden hallitukseen.

Edelleen valitsi²⁾ rahatoimikamari sosialilautakunnan jäseneksi herra Ignatiuksen ja hänen varamiehekseen herra Liston. Jäsenen vaali sosialilautakuntaan.

Niinkään valitsi²⁾ rahatoimikamari jäseneksi kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen herra Hertzbergin ja varajäseneksi herra Heimbürgerin. Jäsenen vaali kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen.

¹⁾ Maalisk. 11 p. 9 §. — ²⁾ Tammik. 7 p. 6 §.

III. Liikennekonttori.

Liikennekamreerin antama kertomus liikennekonttorin toiminnasta vuonna 1915¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Tulot.

Vuoden varrella kaupungille suoritettaviksi pannut maksumäärät nousivat Smk:aan 691,485: 78, josta määrästä oli:

Tuulaakia	Smk. 263,832: 91
Liikennemaksuja	» 414,222: 28
Makasiininvuokra	» 2,128: 80
Työpalkkoja	» 11,301: 79
<hr/>	
Yhteensä Smk. 691,485: 78	

Mittausmaksua ei vuoden varrella pantu maksettavaksi, koska suolaa ei tuotettu ulkomailta kaupunkiin.

Verrattuna 1914 vuoden veloitukseen osoittaa veloitus vuonna 1915 vähenemistä Smk. 175,823: 02, sen johdosta että kaiken vuotta 1915 vallitsi sotatila, jota vastoin sotaa vuonna 1914 jatkui ainoastaan elo—joulukuulla. Tammi—heinäkuulta oli vähennys Smk. 253,325: 18, mutta elo—joulukuulla oli sitä vastoin huomattavana lisäännystä Smk. 77,502: 16.

Verrattuina 1914 vuoden tulosäännössä laskettuihin määriin osoittivat tulot ylijäämää seuraavat määrät:

Tuulaaki	Smk. 63,832: 91
Liikennemaksut	» 14,222: 28
Makasiininvuokra	» 128: 80
Työpalkat	» 7,301: 79
<hr/>	
Yhteensä ylijäämää Smk. 85,485: 78	

Osalta, vaikka vähäiseltäkin, on koko viennin vapauttaminen liikennemaksuista kaupunginvaltuuston maaliskuun 23 päivänä 1915

¹⁾ Kertomukseen liitetyt taulukotiedot ovat julkaistuinä Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1915.

tekemäu päätöksen mukaan vaikuttanut tulojen vähenemiseen edellisen vuoden määrään verraten.

Koko maksettavaksi pannusta määrästä tuli pääkonttorin osalle Smk. 455,064: 57 ja haaraosaston I osalle Smk. 226,421: 21. Haaraosasto II ei ollut vuoden varrella toimessa.

Haaraosastossa I maksettaviksi pantuihin määriin on luettu Smk. 95,297:08 yleisessä varastossa tullatuista tavaroista, Smk. 63,448: 55 erikoisvarastoihin pannuista tahi sieltä otetuista tavaroista sekä Smk. 67,675: 58 postitse saapuneista tavaroista.

Erioikeutetun talvipurjehduskauden aikana myönnetty liikennemaksujen alennus oli Smk. 3,875: 27. Merenkulkua harjoitettiin ainoastaan Helsingin sekä Pietarin ja Räävelin välillä, ja huhtikuun 1 päivästä lähtien lakkasi kaupunginvaltuuston maaliskuun 23 päivänä tekemän päätöksen mukaan liikennemaksujen kannanta kaikista Helsingistä lähetetyistä tavaroista.

Talvipurjehduskauden aikainen liikennemaksujen alennus.

Kaikista vuonna 1915 maksettaviksi pannuista eristä Smk:sta 691,485: 78 on vuoden varrella kertynyt Smk. 681,159: 36 eli 98,5 %.

Kannanta.

Vuosien 1909—14 rästeistä Smk:sta 12,232: 03 on vuonna 1915 kertynyt Smk. 5,838: 73 sekä poistettu tileistä Smk. 2,624: 62. Joulukuun 31 päivänä 1915 oli rästejä vuodelta 1915 Smk. 10,326: 42 sekä edellisiltä vuosilta yhteensä Smk. 3,768: 68.

Vuonna 1915 valvoi konttori saamia 3 konkurssissa yhteensä Smk. 21: 03.

Kaupunginvaakamestaria, jonka toimenä on pyynnöstä määrätystä, eri taksassa säädetyistä maksusta avustaa yleisöä tavarain punnitsemisessa ja luettelemisessa tullikäsittelystä erillään, on kertomusvuonna käytetty enemmän kuin yhtenäkkään edellisenä vuonna hänen toimintansa alkamisesta lähtien vuonna 1909. Niinpä on hän punninnut 159 isompaa tavaramäärää, sen sijaan että vastaava suurin lukumäärä edellisinä vuosina oli ollut 95, ja punnittujen tavaramääräin paino oli 27,511 tonnia. Tässä työssä toimi 16 apulaista, jotka vaakamestarin itsensä tulee ottaa ja palkata, kaikkiaan 819 työpäivää, joilta maksettiin palkkaa Smk. 7,398: 04. Keskimääräinen päiväpalkka oli siis Smk. 9: 03. Vastaavat suurimmat numeroluvut edellisinä vuosina olivat 17,798 tonnia, 11 apulaista, 279 työpäivää sekä Smk. 3,038: 60 palkkoja, alimpain numerolukujen ollessa 6,824 tonnia, 5 apulaista, 148 työpäivää ja Smk. 1,174: 93. Vaakamestarin nettotulot punnitusmaksuista olivat vuoden varrella Smk. 5,346: 22 edellisten vuosien keskimäärän ollessa Smk. 1,193: 26. Sitä paitsi saa vaakamestari vuokra-rahvoja 700 markkaa vuodessa.

Kaupunginvaakamestarin toiminta.

Työkunta on myöskin vuonna 1915 työskennellyt tappiolla, joka nousi Smk:aan 7,821: 61, ja niin kauan kuin sotaa kestää, ei tässä kohden myöskään ole käännettä parempaan odotettavana, vaikka taksa

Työkunta.

kaupunginvaltuuston marraskuun 2 päivänä 1915 tekemän päätöksen johdosta on korotettu 75 pennistä 1 markkaan tunnilta. Tullikäsitteilyä jatkuu nimittäin ainoastaan 5 tuntia päivässä, ja työkunnan jäsenten palkka on kunkin 125 markkaa kuukaudessa eli 5 markkaa työpäivältä, lukuun otettuna kalliinajaulisäys, jota on maksettu lokaan 1 päivästä 1915 lähtien. Kohta kun säännölliset olot jälleen ovat palanneet ja tullikäsitteilyä jatkuu pitemmän aikaa päivästä, on parannusta näihin oloihin odotettavana. Paitsi pakkahuoneen ja sen toimistojen puhtaanapitoon on työkunnan miehistöä toukokuun 1 päivästä 1915, jolloin koksini sijasta täytyi ruveta käyttämään halkoja, myös käytetty sahaamaan sitä osaa halkoja, jota ei ole voitu käyttää sahaamattomana.

Menot.

Menoja, jotka konttorin menosäännössä oli laskettu Smk. 113,600, oli todellisuudessa Smk. 94,682:30, joten syntyi säästöä Smk 18,917:70.

Menojen jakautuminen eri määrärahoihin kesken näkyy seuraavasta taulusta:

Määräraha.	Menoja.		Säästö.	Vajaus.
	Tilipäät. muk.	Menosääntön muk.		
Palkkaukset	75 812 96	79 660 —	3,847 04	— —
Mittaripalkkiot	240 —	1 440 —	1,200 —	— —
Polttoaineet	10,074 55	10,000 —	— —	74 55
Valaistus.....	1,870 45	7,500 —	5,629 55	— —
Vedenkulutus	391 78	7 600 —	7,208 22	— —
Kalusto	1,610 98	1,500 —	— —	110 98
Sähköhissien käyttökulut....	102 45	400 —	297 55	— —
Tarverahat.....	4 579 13	5,500 —	920 87	— —
Yhteensä Smk.	94 682 30	113,000 —	19,103 23	185 53
Työkunta	— —	12,000 —	— —	— —
Kaupunginvaltuuston lokak. 19 p:nä 1915 tekemän päätöksen mukaan.....	— —	7,000 —	— —	— —
Kaupunginvaltuuston marrask. 2 p:nä 1915 tekemän päätöksen mukaan.....	— —	1 050 —	— —	— —
	19,123 40	20 050 —	926 60	— —

Palkkasäästöön sisältyy Smk. 2,100 avustavan vaakamestarin sekä Smk. 587:50 yhden vahtimestarin palkkaa, joiden toimet olivat avoimina, edellinen koko vuoden ja jälkimäinen $3\frac{2}{3}$ kuukautta. Kaksi konttorin palveluksessa olevaa ylimääräistä apulaista on sitä vastoin palvellet verotusvalmistelukunnassa, toinen $8\frac{1}{2}$ ja toinen $5\frac{1}{2}$ kuukautta, jolta ajalta heille on maksettu palkkiota Smk. 1,617:50, joka

rahamäärä siten on käytetty konttorin toiminnalle vieraaseen tarkoitukseen. Konttorin käytettäväksi asetetusta 79,660 markan palkkausmäärärahasta on siis konttorin omiin tarpeisiin todellisuudessa käytetty ainoastaan Smk. 74,195:46, joten säästö konttorin osalta oikeastaan on Smk. 5,464:54.

Mittaripalkkioiden määrärahasta on säästynyt Smk. 1,200. syystä ettei semmoisia tavaralajeja, jotka tullikäsittelyssä on kaupungin mittarien mitattava, ole vuoden varrella saapunut ja ainoastaan parmaajain vanhimmalle tuleva 240 markan palkkio on puheena olevasta määrärahasta maksettu.

Se seikka että ainoastaan vähäinen osa valaistusta, vedenkulutusta ja sähkövoimaa varten olevista määrärahoista on käytetty, johtuu valaistukseen nähden siitä, että kaksi pakkahuonetoimistoa makasiineineen sekä kahdeksan kaupungin yhdeksästä tavaravajasta oli kaiken vuotta sotilaspäällystön käytettävänä, minkä ohessa tullikäsittelyä tullihuoneen käyttämissä huoneistoissa on jatkunut ainoastaan 5 tuntia päivässä, sen sijaan että sitä säännöllisten olojen vallitessa jatkui 7:kin tuntia. Vedenkulutukseen nähden on huomattava, että sitä varten olevasta määrärahasta on kustannettu ainoastaan yleinen kulutus ja puhtaanapito, jotka menot oli laskettu 400 markaksi, jota vastoin vettä ei ole käytetty liikevoimana, kun molemmat hydrauliset hissit on vuoden varrella voitu pitää seisauksissa. Sähkövoimaa varten olevassa määrärahassa syntynyt säästö taas on johtunut siitä, että ainoastaan yhtä neljästä sähköhissistä on voitu käyttää, syystä että kolme muuta oli sotilaspäällystön käyttämissä huoneistoissa.

Tarverahain määrärahasta on säästynyt Smk. 240:— haaraosaston II konttorihuoneiston puhtaanapitomäärärahasta, syystä että mainittu huoneisto oli kaiken vuotta suljettuna, Smk. 525:— tullipalvelijastolle maksettavaa korvausta avustuksesta tietojen hankkimisessa makasiinivuokran maksunpanossa, syystä että tuollaista vuokraa on voitu kantaa ainoastaan yhdestä kaupungin yhdeksästä tavaravajasta, ja loput, Smk. 155:87, kansliatarvikkeiden sekä yhden pakkahuoneosaston puhtaanapitotarvikkeiden määrärahasta. Ylitetty on polttoainesten määräraha Smk:illa 74:55 ja kalustomääräraha Smk:illa 110:98. Kumpaisessakaan tapauksessa ei konttorilla ollut tilaisuutta hankkia lisämäärärahaa, syystä että se vasta tammi-kuun 26 ja 28 päivänä 1916 sai viimeiset laskut halkokomitealta ja rakennuskonttorista, edellisen Smk:lle 2,837:95 ja jälkimäisen Smk:lle 260:13.

IV. Tilastokonttori.

Tilastokonttorin antama kertomus vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä :

Ilmestyneet
julkaisut.

Vuonna 1915 valmisti Helsingin kaupungin tilastokonttori seuraavat kuusi julkaisua, jotka ilmestyivät alempana mainittuina aikoina :

- Maalisk. 3. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 8. 1912. XXIV+412 s.
- Kesäk. 17. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 23. 1910. VI+456 s.
- Heinäk. 15. Helsingfors stads statistisk. I. Hälso- och sjukvård. 4. 1913. XII+214+132 s.
- Heinäk. 17. Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 4. 1913. XII+214+132 s.
- Jouluk. 18. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 24. 1911. VI+506 s.
- Jouluk. 28. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 9. 1913. XXVI+448 s.

Kaikki nämä julkaisut olivat entisestään laajentuneet mikä missäkin määrin.

Mitä ensinnä vuosikirjaan tulee, voi tilastokonttori, niinkuin edellä olevasta luettelosta näkyy, tyytyväisyydekseen vuoden varrella julkaista kaksi sen vuosikertaa, molemmat tuntuvasti laajennettuina ja parannettuina. Taulujen luku oli 1912 vuoden vuosikerrassa lisääntynyt 24:llä eli 323:een ja 1913 vuoden vuosikerrassa edelleen 23:lla eli 346:een sekä taulusivujen lukumäärä 1912 vuoden vuosikerrassa 28:lla eli 411:een ja 1913 vuoden vuosikerrassa 32:lla eli yhteensä 443:een. Uusista tauluista perustuivat useat tilastoaineistoon, jota ei ollut Helsingin kaupunkiin nähden aikaisemmin järjestetty. Semmoisia olivat kolme Helsingistä muuttoa koskevaa, kuusi matkustaja- ja tavaraliikennettä sekä eräiden elintarpeiden rautateitse tuontia valaisevaa taulua, neljä kaupungin ulkomaista kauppamerenkulkua, kolme kunnallisverotusta, kaksi uusien katujen ja laskukanavain teettämistä, yksi kaupungissa oleskelevia mooseksenuskolaisia, yksi kaupungista kotoi-

sin olevain alusten kantavuutta ja ikää, yksi kaupungin obligatsiionalainoja, yksi kasvatustilastoja, yksi kaupungin rakennuskonttorin työläisten työ- ja palkkaoloja koskeva taulu y. m. Aikaisemmin alottua vanhempain taulujen sekä asiallista että muodollista uudistusta oli sen ohessa jatkettu, ja oli tämä työ likimittäin loppuun suoritettu.

Terveysten- ja sairaanhoitotilastoon oli tullut lisää m. m. kertomus työtarkastuksesta. Edelleen oli tekstiosastoa jonkin verran laajennettu, eritoten mitä tulee lasten kuolleisuuteen, joka osasto oli kokonaan laadittu uudestaan, sekä tauluosastoon lisätty kaksi uutta taulua, minkä johdosta taulusto laajeni 36 sivulla ja käsitti kaikkiaan 57 taulua.

Myöskin vuoden varrella ilmestyneet kunnalliskertomusten vuosikerrat osoittivat laajenemista, 1910 vuoden kertomus 40 ja 1911 vuoden kertomus 50 sivua. Jälkimmäiseen olivat tulleet lisää kaupungin teknillisten laitosten hallituksen sekä verotusvalmistelukunnan kertomukset.

Ilmestymisaikaan nähden voitiin 1912 vuoden vuosikirjan osalta merkitä ajanvoittoa toista kuukautta ja 1913 vuoden vuosikirjan osalta kolmatta kuukautta sekä 1910 vuoden kunnalliskertomuksen suomenkielisen laitoksen osalta niinkään ajanvoittoa viidettä kuukautta ja 1911 vuoden kunnalliskertomuksen ruotsinkielisen laitoksen osalta noin 2 viikkoa. Sitä vastoin myöhästyi 1913 vuoden terveyden- ja sairaanhoitotilasto edelliseen vuosikertaan verraten, ruotsinkielinen laitos 5 1/2 ja suomenkielinen lähes 5 kuukautta.

Huomattava osa tilastokonttorin julkaisutyöstä vuoden varrella ei kuitenkaan kohdistunut edellä olevassa luettelossa mainittuihin julkaisuihin, joista pari oli enimmältä osalta valmistettu jo vuonna 1914, vaan käytettiin eräisiin 1915 vuoden päättyessä vielä painatettavana oleviin julkaisuihin. Vuoden vaihteessa oli viimeksi mainituista julkaisuista alempana lueteltujen viiden työ edistynyt niin pitkälle, että osa niistä oli puhtaaksi painettu.

Vuoden lopussa painatettavina olevat julkaisut.

	Valmiita kahdeksansivuisia painoarkkeja.
Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 24.	
1911	55
Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 25. 1912	34
Resultaten af byggnadsräkningen i Helsingfors den 7 december 1910	16 1/4
Helsingissä joulukuun 7 p:nä 1910 toimitetun rakennuslaskun tulokset	16 1/4
Resultaten af arbetslöshetsräkningen i Helsingfors den 29 januari 1914	12

Korjausvedoksena oli vihdoin, paitsi moniaita viimeksi mai-

nittujen teosten arkkeja, myös osia seuraavista vuoden vaihteessa vielä painamattomista julkaisuista:

Helsingfors stads statistik. I. Hälso- och sjukvård. 5. 1914.

Helsingissä tammikuun 29 p:nä 1914 toimitetun työttömyyslaskun tulokset.

Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 25. 1912.

Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 26. 1913.

Tilastollista
apua ja tilasto-
tietoja kunnan
viranomaisille.

Tilastokonttorin apua käyttivät samoin kuin edellisinäkin vuosina kunnalliset komiteat ja valiokunnat varsin laajassa mitassa.

Ensinnä on tässä mainittava rahatoimikamarin asettama valiokunta, jonka oli valmistettava kysymystä kalliinajanlisäysten myöntämisestä eräille kaupungin virka- ja palvelusmiehille, jossa valiokunnassa konttorin johtaja oli jäsenenä ja jolle konttori laati eräät tarkoitusta varten koottuun laajaan aineistoon perustuvat taloudelliset tilastolliset laskelmat.

Eräs toinen konttorin virkamiehistä laati tilastoa komitealle, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä taideteollisuuskeskuskoulun sekä kansakoulujen jatko-opetuksen uudesti järjestämisestä, sekä Helsingin elintarvekysymystä varten asetetuille y. m. komiteoille ja valiokunnille. Kun nämä työt osittain olivat niin laajoja, että ne haitaksi konttorin omille töille olisivat kokonaan vaatineet osakseen puheena olevan virkamiehen ajan, järjestettiin ne ajoittain siten, että hän ainoastaan osan virka-aikaansa valmisti niitä ja suoritti loput työstä konttorian ulkopuolella, saaden viimeksi mainitusta työn osasta eri korvauksen asianomaisilta komiteoilta ja valiokunnilta.

Niistä kunnan viranomaisista, jolle konttori vuoden varrella suoritti tilastotöitä, voidaan mainita terveydenhoitolautakunta, jolle kuukausittain lähetettiin vahvistettujen kaavakkeiden mukaiset tiedot sattuneista kuolemantapauksista ryhmitettyinä kuolemansyiden ja vainajain iän mukaan; edelleen rahatoimikamari, jolle osin valtioarkistosta hankitun aineiston pohjalla laadittiin eräitä tietoja hengille kirjoitetusta väkiluvusta eräissä osissa kaupunkia; kaasulaitos, jonka käytettäväksi järjestettiin eräitä väkiluvuntietoja sekä tietoja hiilien ja koksen maahantuonnista y. m.

Konttorin johtajan avustusta tilastoasiain tuntijana kunnallisten johto- ja lautakuntain kokouksissa konttorin johtosäännön 5 §:n mukaan käytti vuoden varrella muuan kaupungin yleisten töiden hallituksen asettama valiokunta.

Tämän yhteydessä miinikään mainittakoon, että kasvatuslautakunnan kanssa tehtiin vuoden varrella sopimus eräiden lautakunnan annettavain tilastotietojen hankkimisesta.

Uudenmaan läänin kuvernöörinvirastolle lähetti tilastokonttori samoin kuin ennenkin maistraatin välityksellä osin erinäisiä vuosittain

Tilastotietoja
muille viran-
omaisille.

uusiintuvia tietoja n. s. kuvernörintauluihin, osin tietoja tautisuudesta ja kuolleisuudesta.

Myöskin tilastolliseen päätoimistoon lähetettiin tavanmukaisia erilaatuisia tietoja.

Summittaisia tietoja kuolemansyistä Helsingissä lähetettiin samoin kuin ennenkin viikottain julkaistavaksi kansainvälisessä tilastossa Tukholman kaupungin tilastokonttoriin, jota vastoin samanlaisen tietojen säännöllinen lähetys Belgian tilastolliselle keskustoimikunnalle on sodan johdosta lakannut.

Kaupunginvaltuuston pyytämäksi lausunnoksi sosialilautakunnan Lausunto pää-esityksestä että valtuusto antaisi tilastokonttorin tehtäväksi järjestää vätyölistain tilastollista käsittelyä tarkoittavasta ehdotuksesta. rakennuskonttorin päivätyölistoissa olevat tiedot kaupungin hätäaputoimissa talvella 1913—14 vallinneista työ- ja palkkaoloista esitti konttori huhtikuun 10 päivänä antamassaan lausunnossa mainituilla syillä, että ehdotus saisi tällä kertaa raueta.

Budjettivaliokunnan tekemän ehdotuksen johdosta että kunnalliskertomuksiin ei painatettaisi eräiden kunnan viranomaisten jo painatettuja kertomuksia sekä että painettuja kertomuksia antavat lautaja johtokunnat yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi painattaisivat ne samaa kokoa kuin kunnalliskertomus esitti tilastokonttori, jota kaupunginvaltuusto oli kehottanut lausumaan mielensä asiasta, joulukuun 3 päivänä annetussa lausunnossa esitetyillä syillä valtuuston päätettäväksi, että kaupungin teknillisten laitosten hallituksen sekä vesijohtolaitoksen, kaasulaitoksen ja sähkölaitoksen antamia vuosikertomuksia ei enää painatettaisi kunnalliskertomuksiin sekä että painettuja vuosikertomuksia antavain kunnan terveyden- ja sairaanhoitoviranomaisten tulisi ne painattaa samassa kirjapainossa, samaa kokoa ja samoja kirjasinlajeja käyttämällä kuin Helsingin kaupungin tilastosarja, jota vastoin muut painettuja kertomuksia antavat kunnalliset viranomaiset mainituissa kohdin noudattaisivat kunnalliskertomusta. Konttorin lausunnon ohessa seurasi liite, jossa oli tietoja kaikkien kunnallisten viranomaisten vuosikertomuksista, niiden julkaisemistavasta, koosta y. m.

Helsingin kauppavaluutettujen pyynnöstä antoi tilastokonttori Lausunto kunnallisen kauppatilaston ottamisesta tilastokonttorin huostaan. toukokuun 8 päivänä lausunnon kolleginasessori O. Häggmanin laatimasta suunnitelmasta Helsingin kauppayhdistyksen toimittaman »Helsingin tuonti ja vienti y. m.» nimisen vuosijulkaisun muutetuksi järjestykseksi, erityisesti huomioon ottamalla ehdotuksen että tilastokonttori ottaisi tämän julkaisun huolekseen, ja lausui konttori silloin, samalla kuin se eräin ehdoin yhtyi viimeksi mainittuun ehdotukseen, eräissä kohdin asessori Häggmanin kannasta eroavan mielipiteen.

Sotatilán kaupungin taloudenhoitoon aikaansaama häiriö pidätti tilastokonttoria samoin kuin lähinnä edellisenäkin vuonna budjetinjär-

Ehdotus 1916 vuoden menosäännöksi.

jestelyssä esittämästä kauan vireillä ollutta toivomusta konttorin henkilökunnan ammattitaitoisen osan lisäämisestä. Sitä vastoin konttori syyskuun 30 päivänä rahatoimikamariin antamassaan ehdotuksessa 1916 vuoden menosäännöksi esitti, että konttorin ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha korotettaisiin 3,900 markasta 6,000 markkaan, jonka lisäyksen miltei kokonaan korvaisi ehdotettu kunnalliskertomusten määrärahan vähentäminen 7,850 markasta 5,850 markkaan. Menosääntöehdotus, johon sen ohessa edellisen vuoden määrärahain lisäksi oli merkitty ikäkorotus viiden vuoden palveluksesta johtajalle sekä vähäisiä palkankorotuksia yhdelle vakinaiselle laskuapulaiselle ja vahtimestarille, päättyi 58,730 markkaan 1915 vuoden menosäännön 57,330 markan sijasta, ja hyväksyi kaupunginvaltuusto sen budjettia järjestäessään poistamalla vähäisen erän, minkä johdosta konttorin 1916 vuoden menosääntö vahvistettiin 58,550 markaksi.

Ylimääräisiä määrärahoja.

Rahatoimikamarille osoitetussa kirjelmässä syyskuun 10 päivältä anoi tilastokonttori, että kamari kaupunginvaltuustolta hankkisi konttorille kaksi, pääasiassa lisääntyneistä käännöskuluista johtuvaa ylimääräistä määrärahaa, toisen 2,200 ja toisen 700 markkaa, edellisen lisäykseksi kunnalliskertomusten ja jälkimäisen lisäykseksi konttorin tarverahain määrärahaan. Rahatoimikamarin puollettua anomusta myöntyi valtuusto siihen lokakuun 5 päivänä.

Konttorin henkilökunta.

Kertomusvuoden alussa tilastokonttoriin perustettua vakinaisen amanuenssin virkaa hoiti helmikuun 11 päivään asti, ennenkuin virka oli ehditty vakinaisesti täyttää, ylimäär. amanuenssi filosofianmaisteri O. Bruun, jonka rahatoimikamari oli siihen määrännyt konttorinjohtajan ehdotuksesta, ja valitsi kamari filosofianmaisteri Bruunin viimeksi mainittuna päivänä, sittenkuin hän oli kolmesta hakijasta saanut johtajan puoltosanan virkaan, myös konttorin vakinaiseksi amanuenssiksi. Filosofianmaisteri Bruunin siirryttyä vakinaiseksi amanuenssiksi ei konttoriin otettu uutta ylimääräistä amanuenssia, joten konttorin henkilökunta ei lisääntynyt mainitun muutoksen johdosta.

Amanuenssi Bruun nautti virkavapautta tieteellisten opintojen harjoittamista varten syyskuun 20 päivästä joulukuun 20 päivään, ja hoiti amanuenssinvirkaa tuona aikana filosofiankandidaatti K. J. Kalliala, joka sitten ylimääräisenä amanuenssina pysyi konttorin palveluksessa vuoden loppuun. Vakainainen laskuapulainen neiti Valborg Kuhlefelt nautti yksityisten asiain tähden virkavapautta lokakuun 10 päivästä marraskuun 10 päivään, viransijaisena ylimääräinen laskuapulainen neiti Märtha Hedlund.

Ylimääräisinä laskuapulaisina toimivat rouva Sigrid Hedlund koko vuoden, neiti Märtha Hedlund vuoden alusta elokuun 4 päivään, elokuun 19 päivästä lokakuun 10 päivään ja marraskuun 10 päivästä vuoden loppuun, neiti Anna Broms vuoden alusta heinäkuun 4

päivään ja heinäkuun 19 päivästä vuoden loppuun, neiti Gertrud Fontell vuodeu alusta heinäkuun 1 päivään ja syyskuun 1 päivästä vuoden loppuun sekä neiti Olga Spåre koko vuoden. Näiden palkkaus suoritettiin osin ylimääräisten apulaisten, osin kunnalliskertomusten määrärahasta.

Vakinaisen amanuenssinviran perustamisen johdosta teki tilastokonttori joulukuun 6 päivänä kaupunginvaltuustolle ehdotuksen siitä johtuviksi lisäyksiksi ja muutoksiksi konttorin johtosääntöön, jonka ehdotuksen valtuusto joulukuun 14 päivänä vähäisin muutoksin hyväksyi.

Lisäyksiä ja muutoksia konttorin johtosääntöön.

Tilastokonttorin kirjasto lisääntyi vuoden varrella 291 numerolla, joista 203 oli painettu kotimaassa ja 88 ulkomailla. Näistä oli kaikkiaan 34 eli 18 koti- ja 16 ulkomaalla julkaistua (kukin eri numeroksi luettuna) neljännesvuosi-, kuukausi-, viikko- y. m. aikakautisjulkaisua. Ostamalla hankittiin 21 ja vaihtamalla tahi lahjoina 270 numeroa.

Konttoriin kirjasto.

Viimeksi mainituista mainittakoon erittäin lahjat, joita ovat antaneet kaupunginlääkäri tri A. Ulrik Kööpenhaminassa sekä filosofianmaisterit O. Bruun ja H. Dalström, filosofiantohtori A. G. Fontell, dosentti E. Gylling ja filosofianlisensiaatti A. E. Tudeer, kaikki Helsingistä.

Sen johdosta että sota keskeytti konttorin yhteyden useimpain ulkomaisten kirjeenvaihtajain kanssa, oli uuden ulkomaisen kirjallisuuden vaihdon johdosta lisääntynyt numeroluku vuoden varrella huomattavasti vähentynyt.

Lähteväin toimituskirjain luku vuonna 1915 oli 1,498. Näistä oli lähteviä kirjelmiä 459, niistä 403 koti- ja 56 ulkomaan paikkoihin meneviä, sekä jaeltuja julkaisuja 1,039, niistä 897 koti- ja 142 ulkomaan paikkoihin meneviä.

Lähtevät toimituskirjat.

V. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta vuonna 1915¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Palotoimikun-
nan jäsenet.

Palotoimikuntaan, jonka kaupunginvaltuusto valitsee ja jonka tehtävänä on tarkastaa ja valvoa kaupungin palolaitosta, ovat vuonna 1915 kuuluneet puheenjohtajana koneinsinööri Hugo Catani, varapuheenjohtajana arkkitehti Gustaf Estlander, sihteerinä varatuomari Werner Holmberg, muina jäseninä palovakuutustarkastaja arkkitehti Berndt Blom ja sähkötekniikko insinööri Gustaf Sourander sekä varajäseninä filosofianmaisteri Valter Forsius ja konsuli Frans Stockmann.

Palokunta hälyytettiin vuoden varrella 226 kertaa, niistä 124 kertaa tulipalojen, 69 kertaa nokivalkeain sekä 33 kertaa muiden syiden takia. Edelliseen vuoteen verraten on hälyytysten luku vähentynyt 2:lla ja tulipalojen luku 32:lla. Sitä paitsi sattui vuoden varrella 80 tulipalonalkua, joita sammuttamaan palokuntaa ei ollut kutsuttu.

Tulipalot.

Tulipalojen ryhmittäminen kuukausien ja viikonpäiväin kesken näkyy seuraavasta taulusta:

	Tammikuu.	Helmikuu.	Maaliskuu.	Huhtikuu.	Toukokuu.	Kesäkuu.	Heinäkuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Lokakuu.	Marraskuu.	Joulukuu.	Yhteensä.
Sunnuntai.....	—	3	—	1	2	2	1	1	—	1	1	—	12
Maanantai	2	1	3	1	1	—	1	1	3	—	4	3	20
Tiistai	1	1	3	1	1	2	1	1	—	2	—	2	15
Keskiviikko.....	2	—	1	—	1	—	1	1	1	—	1	7	15
Torstai	3	2	3	3	1	1	1	2	2	1	—	6	25
Perjantai	2	5	1	—	—	—	1	1	1	1	1	7	20
Lauantai	2	1	1	1	—	2	1	1	2	2	2	2	17
Yhteensä	12	13	12	7	6	7	7	8	9	7	9	27	124

¹⁾ Kertomusta seurannutta tauluyhdistelmää tulipaloista y. m. ei ole tässä julkaistu.

Vuorokaudenaikaan nähden on 40 tulipaloa sattunut öiseen aikaan, klo 6 ip. ja klo 6 a. p. välillä, sekä 84 päiväsaikaan, klo 6 a. p. ja klo 6 i. p. välillä.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsemisestä on 65 tapauksessa saapunut puhelimitse, 49 tapauksessa palolennättimellä ja 10 tapauksessa suullisen sanantuojan kautta.

Tulipalojen ryhmittäminen paikkaan nähden käy selville seuraavasta taulusta:

	Kivi- taloja.	Puu- taloja.		
Asuinhuone	25	24	Siirto	III
Myymlä- tai liikehuoneisto	5	2	Automobiili.....	I
Kellari	10	8	Myyntikoju	2
Ullakko	4	—	Laiva	3
Tehdas tai työpaja	10	6	Pihamaa	2
Makasiini tai ulkokuone	1	7	Raitiotievaunu	2
Höyrykattilahuone	4	—	Hiilivarasto.....	I
Sairaala	1	—	Rikkalaatikko.....	2
Pesutupa.....	1	2		
Riihi	—	1	Yhteensä	124
			Siirto	61 50
				III

Syynä tulen irtipääsyyn oli:

	Tulipalojen syyt.
Tulisijasta pudonneet kekäleet tai kipinät	23 tap.
Viallinen tulisija tai savujohto	II »
Varomaton lampun tai kynttilän pitely	7 »
Huolimaton n. s. helkutuslampun pitely jäätyneitä vesijohtoputkia sulatettaessa	15 »
Varomaton tulenvaarallisten aineiden pitely.....	I »
Huolimaton tupakoiminen	3 »
Itsesytytys	I »
Sähkövalojohtojen lyhytsulku	2 »
Kaatumut tai pudonnut lamppu	4 »
Huolimaton tulitikkujen pitely.....	3 »
Lasten leikkiminen tulella	7 »
Tulensekainen tuhka puuastiassa	4 »
Primuskeittiön räjähdys	I »
Bentsiiniräjähdys	3 »
Primuskeittiön huolimaton pitely.....	2 »
Murhapoltto	I »
Nokivalkea	I »

Tulisijan tai lämpöjohtoputken tulistuminen.....	6 tap.
Varomaton desinfiointi.....	1 »
Likelle puuseinää sijoitettu rautauuni	2 »
Puualustalle sijoitettu kaasukeittiö	1 »
Epätietoinen syy	25 »
	<u>Yhteensä 124 tap.</u>

Tulipalojen
ryhmittäminen
eri kaupungin-
osain kesken.

Eri kaupunginosain kesken ryhmittäytyivät tulipalot seuraavasti:

I kaupunginosa	10	XIV kaupunginosa	—
II »	15	XV »	—
III »	10	Läntisen viertotien viereinen	
IV »	15	järjestämätön kaupungin-	
V »	5	osa	3
VI »	7	Itäisen viertotien viereinen	
VII »	4	järjestämätön kaupungin-	
VIII »	5	osa	4
IX »	1	Fredriksperi.....	5
X »	10	Hietaniemi	1
XI »	16	Arabia	1
XII »	5	Greijus	1
XIII »	6		
		<u>Yhteensä 124</u>	

Palovahingot.

Palovahinkotilasto osoittaa seuraavaa:

A. Järjestetty kaupunki.

Tulen milloin minkin verran vahingoittaman omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk	4,083,187: —	
kiinteän omaisuuden....	»	<u>20,460,860: —</u>	24,544,047: —

ja taas vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta	Smk	396,717: 31	
kiinteästä omaisuudesta.....	»	<u>99,392: 28</u>	496,109: 59

Vahinko oli siis 2.02 % omaisuuden arvosta.

B. Järjestetyn kaupungin ulkopuolinen alue (esikaupungit ja maaseutu).

Vahingoittuneen omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston.....	Smk	121,400: —	
kiinteän omaisuuden	»	<u>465,100: —</u>	586,500: —

ja vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta.....	Smk	31,023: 43	
kiinteästä omaisuudesta	»	<u>35,058: 77</u>	66,082: 20

siis 11.27 % omaisuuden arvosta.

Kaupungin koko alueella eli sekä järjestetyssä että järjestämättömässä kaupungissa oli palovahinkojen prosenttimäärä (vahingon ja vakuutussumman välinen suhde) ainoastaan 2.24 %.

Vuoden palovahinkojen koko summasta Smk:sta 562,191: 79¹⁾ ovat kotimaiset paloapuyhtiöt korvanneet Smk 313,225: 13 ja ulkomaiset yhtiöt Smk 248,966: 66.

Laajuutensa puolesta on 124 tulipalosta 24 ollut suurta tai sen laatuista, että kaksi tahi useampia vesisuihkuja palovesiputkesta, isommasta käsivoima- tahi höyryruiskusta on tarvittu tulen rajoittamiseen, 28 kohtalaisen suurta eli sellaista, että yksi vesisuihku mainituista voimalähteistä on riittänyt tulen tukahuttamiseen, kun taas 72 tulipaloa oli niin pientä, että ne sammutettiin sankoruiskulla tai oli sammutettu palokunnan paikalle saapuessa.

Huomattavammista vuoden varrella sattuneista tulipaloista mainittakoon seuraavat: Huomattavamat tulipalot.

Tulipalo Saariniemen talossa n:o 1 tammikuun 6 päivänä, jossa palovahinkojen määrä oli	Smk	7,226: 90
Tulipalo Suomen myllynkivitehdas osakeyhtiön puuseppäosastolla Hermannissa helmikuun 25 päivänä, joka tuotti vahinkoa	»	4,713: 80
Tulipalo puusepäntehtaassa Sörnäsini rantatien talossa n:o 21 toukokuun 19 päivänä, joka tuotti paloapuyhtiöille vahinkoa.	»	74,468: 32
Tulipalo Eteläsatamassa toukokuun 25 päivänä eräässä rautatiesillalla olevassa tavaravarastossa, mistä tuli levisi rannassa olevaan höyrylaivaan Bore II, jolloin kaksi aikuista henkilöä ja kolme lasta paloi, neljä henkilöä hukkui ja hävinneen omaisuuden arvo oli	»	431,189: 25

¹⁾ Tähän ei ole luettu höyrylaiva Boren saamia vaurioita.

- Tulipalo Porthankadun talossa n:o 9 marraskuun 1 päivänä, joka tuotti vahinkoa Smk 15,348: 50
- Tulipalonalku eräässä asuinhuoneistossa I. Kaivopuiston 8:ssa marraskuun 13 päivänä, jolloin muuan palvelijatar primuskeittiön räjähdyksestä sai niin pahoja palovammoja, että hän seuraavana aamuna kuoli kirurgisessa sairaalassa.
- Tulipalo Vallilassa Virtaintien talossa n:o 4 joulukuun 23 päivänä, jolloin muuan lapsi joutui liekkien uhriksi ja palovahinkoja syntyi » 13,918: 42
- Tulipalo Arabian tehtaan alueella eräässä puusta rakennetussa kaksikerroksisessa asuintalossa joulukuun 25 päivänä, jolloin palovahinkoja syntyi » 18,512: 13

Palokunnan
kulkema
matka.

Matka, minkä palokunta on kulkenut vuoden varrella tapahtuneiden hälyytysten johdosta, on ollut:

matkalla tulipaloihin	469.72	kilometriä
» nokivalkeoita sammuttamaan	171.6	»
muiden hälyytysten johdosta	93.4	»
	<u>734.72</u>	<u>kilometriä</u>

Palolaitoksen
sairaankuljetusvaunut.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunuja käytettiin vuoden varrella kaikkiaan 1,568 kertaa, niistä 1,403 kertaa taudintapausten ja 165 kertaa tapaturman johdosta. Edellisenä vuonna olivat vastaavat luvut 1,364, 1,254 ja 110.

Eri kuukausien kesken ryhmittivät kuljetukset seuraavasti:

Tammikuu	153
Helmikuu	146
Maaliskuu	122
Huhtikuu	135
Toukokuu	139
Kesäkuu ..	134
Heinäkuu	113
Elokuu	106
Syyskuu	119
Lokakuu	123
Marraskuu	149
Joulukuu	129

Yhteensä 1,568

Palomiestistö
ja sen sijol-
tus.

Palokuntaan kuului vuonna 1915 kaikkiaan 119 miestä, nimittäin: Päälystöä: 1 palomestari (palopäällikkö) ja 1 alipalomestari;

alipäällystää: 2 ruiskumestaria, 1 ylikoneenkäyttäjä ja lennätinmekanikko, 1 työmestari sekä 10 kersanttia; miehistöä: 3 alikoneenkäyttäjää, 30 korpraalia ja 70 konstaapelia.

Hevosia oli 29.

Palomiesthistö oli jaettuuna pääaseman ja viiden aliaseman kesken seuraavasti:

A s e m a	Päällystää.	Alipäällystää.	Miehistöä.	Yhteensä.	Hevosia.
Pääasema Korkeavuorenkadun varrella.....	2	6	62	70	16
Kallion asema It. Papinkadun varrella.....	—	4	22	26	6
Pohjoinen asema Vironkadun varrella.....	—	1	7	8	4
Kampin asema Kampintorin varrella.....	—	1	4	5	1
Hermannin asema Itäisen viertotien varrella.....	—	1	4	5	1
Fredriksperin asema Maistraatinkadun varrella.....	—	1	4	5	1
Yhteensä	2	14	103	119	29

Toukokuun 1 päivästä lähtien on palomiesthistö ollut lisättynä 32 miehellä, jotka ovat olleet jaettuina pääasemalle, Kallion asemalle ja pohjoiselle asemalle. Kustannukset tästä palokunnan tilapäisestä lisäyksestä, jota on pidetty olevien olojen vaatimana, on suorittanut kaupunkien yleinen paloapuyhtiö, joka on tähän tarkoitukseen myöntänyt 31,000 markan määrärahan.

Palokunnan pääasiallisimpina tulensammutusvälineinä olivat:

Palokalut ja varusteet.

Päällikön bentsiinautobiili	1	Hyppyypurjeita	4
Sähköautobiili	1	Hengenpelastuskojeita	6
Höyryruiskuja	3	Pelastusköysiä	32
Kaasuruiskuja	3	Sairaankuljetusvaunuja	2
Isonlaisia käsivoimaruiskuja ..	6	Pyöräpaareja	3
Sankoruiskuja	10	Pyörättömiä paareja	2
Kemiallisia sammutuskojeita..	4	Savunsiustajia	3
Hydranttivaunuja.....	12	Happikojeita	2
Palokalu- ja miehistövaunuja..	7	Sidetarvikelaatikkoja.....	2
Palokalu- ja miehistörekiä....	6	Vöitä karbinikoukkuineen ..	107
Vesirattaita	2	Kirveitä.....	123
Vesirekiä	3	Teräskankia.....	22
Vedenlämmityskojeita	4	Jäätuuria	4

Purjekankaisia vesiammeita ..	5	Sorkkarautoja	14
Purjekankaisia vesisankoja ..	44	Lapioita	42
Koneellisia palotikapuita	2	Suutinputkia	63
Hakatikapuita	21	Vesijohdonpäitä (pystöputkia)	30
Liitostikapuita	24	Haaraputkia	23
Asetetikapuita	3		

Letkuvarasto käsitti:

Kumitettua letkua

Hamppu- tai pellavaletkua

Yhteensä 8,445 m.

Kaluston arvo.

Palolaitoksen hallussa olevan irtaimiston ja tulensammutusvälineistön kirjaanpantu arvo oli 1915 vuoden alussa Smk. 148,292: 50. Vuoden varrella on tullut lisää palokaluja ja kalustoa Smk:n 35,757: 50 arvosta, jota vastoin niitä on julistettu kelvottomiksi ja poistettu tileistä 1,046 markan arvosta. Joulukuun 31 päivänä 1915 oli kirjaanpantu arvo siis 183,004 markkaa, ja oli tämä jakaantuneena eri paloasemain kesken seuraavasti:

Pääasema

Kallion asema

Pohjoinen asema

Fredrikserin asema

Kampin asema

Hermannin asema

Yhteensä Smk. 183,004:—

Vesijohto.

Vesisäiliö, joka on kahdella johdolla yhdistettynä kaupungin putki-johtoon, vetää 10,000 m³. Palovesijohdot ovat maanalaiset ja niitä on kaikkiaan 947. Katuihin sijoitettujen putkien suurin läpimitta on 812 ja vähin 102 mm. Putkiverkon keskiläpimitta on 270 mm. ja kuutiosisäilyys 7,075 m³. Vesipaine on putkissa alimpana sijaitsevilla kaduilla 4 ja korkeimmilla paikoilla 1,5 ilmakehää.

Palotalli.

Palokunnan hevoset olivat vuoden varrella terveitä eikä mainittavaa tapaturmaa sattunut. Päivittäiseen ruokintaan käytettiin 5 kg. heiniä ja 4 kg. kauroja.

Hevosten kengitys toimitetaan pääpaloasemalla. Palokunnan sepät takovat kengät palokunnan omassa pajassa.

Ylläpitokustannuksia, lukuun otettuina kengitys, lääkkeet ja silojen korjaus, oli Smk. 1:67 hevosta kohti vuorokaudessa vastaavan määrän edellisenä vuonna ollessa Smk. 1:26. Ruokintakuluja oli Smk. 1:54 hevosta kohti vuorokaudessa Smk:n 1:06 sijasta vuonna 1914. Tämä kalliista ajasta huolimatta verraten suotuista tulos johtuu osittain siitä, että palokunnan käytettävänä on ollut oma heinäniitty, jonka tuotolla hevoset on ruokittu kesäkuukausina.

Palolennättimen hoitoa ja montteerausta on palolaitoksen henkilökunta toimittanut. Kaupungissa oli 84 palokaappia, niistä 14 yksityisten laitosten omistamia. Palolennätinverkko, jonka pituus on kaikkiaan noin 40 kilometriä ja jonka johdot ovat maanpäällisiä, on miltei kokonaan eristetyistä Hackethal-langasta. Ilkivaltaisuudesta on palokuntaa vuoden varrella hälyytetty 8 kertaa edellisen vuoden 4 kerran sijasta sekä palolennätintä kohdanneen ulkonaisen häiriön takia kolmasti. Samoin kuin edellisenäkin vuonna on vuonna 1915 useampia tulipalonilmoituksia annettu puhelimitse (65) kuin palolennättimellä (49). Puhelinten luku kaupungissa joulukuun 31 päivänä 1915 oli 10,593, joista 291 oli yhdistettyinä sivujohtoihin ja useampiin kojeihin.

Varamiehistöinä toimi Helsingin vapaaehtoinen palokunta, johon kuului noin 400 toimivaa jäsentä. Vapaaehtoisen palokunnan apua on vuoden varrella tarvittu kahdesti, nimittäin Sörnäsin rantatien varrella sijaitsevan sahalaitoksen palossa toukokuun 19 päivänä ja höyrylaiva Boren palossa toukokuun 25 päivänä.

Harjoituksia on pidetty joka päivä, mikäli olot ovat sallineet. Harjoitukset ovat käsittäneet harjoittelua tulensammutus- ja hengenpelastusvälineillä, valjastusta ja liikkeellelähtöä, ohjeiden antamista, paikantunteamista kaupunginasemakaavan mukaan ja voimistelua. Lauantait on käytetty huoneistojen ja palokaluhallien suursiivoukseen sekä kylpemiseen.

Palokunnan työpajoissa on toiminut 11 miestä, nimittäin kolme suutarina, yksi satulaseppänä, kaksi puuseppänä ja viisi seppinä, viilajina ja sorvareina. Palokunnan työpajoissa on enimmäkseen suoritettu kunnan hallussa olevan palosammutusvälineistön uudistus- ja korjaustöitä, vaikka on lisäksi valmistettu erinäisiä vähäisiä uusiakin palokaluja.

Samoin kuin edellisenäkin vuonna on palokunta hoitanut paloasemiin kuuluvain pihamaiden ja katuosain puhtaanapidon sekä toimittanut sairaankuljetusta kaupungissa.

Teattereissa ja kokoussaleissa on pidetty vartijoita näytäntöjen aikana seuraavasti:

Ruotsalaisessa teatterissa	2 miestä	276	kertaa	=552	vartiovuoroa
Suomalaisessa	» 3	»	214	»	=642
Venäläisessä	» 2	»	184	»	=368
Apollo-	» 1 mies	305	»	=305	»
Kaivopuiston kesäteatterissa	..	2 miestä	102	»	=204	»
Folkteatterissa ylioppilastalolla	1	mies	128	»	=128	»
Sirkuksessa	2 miestä	79	»	=158	»
Ritarihuoneella	1 mies	72	»	= 72	»

Yhteensä 2,429 vartiovuoroa

Vartiovuorojen luku oli siten 2,429 edellisen vuoden 1,616 vuoron sijasta.

Palolennätin.

Varamiehistö.

Harjoitukset,
virantoimitus
y. m.

Miehistön täydentäminen ei toistaiseksi ole kohdannut vaikeuksia, eikä vakanssipäiviä yleensä ole sattunut. Sitä vastoin eroaa täysin-palvellet miehistö tavallisesti kahden vuoden kuluttua sopimuksenmukaisen palvelusaikansa päättyessä siirtyäkseen edullisempiin toimiin. Kertomusvuoden kuluessa erosi kaikkiaan 17 miestä, niistä 11 omasta pyynnöstään, 1 kivulloisuuden tähden ja 5 laiminlyöntien johdosta palveluksessa.

Kilpailuja yleisessä urheilussa on tänäkin vuonna palomiehistölle toimeenpantu ja palkintoina jaettu arvoesineitä.

Palomiehistö on samoin kuin edellisenäkin vuonna saanut maksettua kylpeä ja maksutonta uinnin opetusta Helsingin uimaseuran käytettävänä olleessa Ursinin kallion uimalaitoksessa.

Miehistön ja alipäällystön lomiin nähden on vuoden varrella noudatettu sitä järjestystä, että lomaa saadaan joka neljäs päivä. Virantoimituksesta vapaiden konstaapelien velvollisuutena on toimittaa vartioimista kaupungin teattereissa, josta työstä he kuitenkin saavat eri korvauksen. Kesällä on joka mies, joka on palokunnassa palvelut vähintään vuoden, saanut kesälomaa 7—10 vuorokautta sekä alipäällystö 14 vuorokautta.

Palokunnan
terveydentila.

Palokunnan terveydentila oli ylipäätään hyvä; sairaalassa hoidettiin kuitenkin 10 miestä kaikkiaan 172 vuorokautta. Potilaiden ryhmittyminen taudin laadun mukaan käy selville seuraavasta taulusta:

Taudin laatu.	Potilaita.	Sairaanhoido- päiviä.
Keuhkotulehdus	5	65
Nivelreumatismi	1	73
Kurkkumätä	1	15
Influensa	1	3
Paiseet	1	2
Veneerinen tauti	1	14
Yhteensä	10	172

Tulipaloissa, harjoituksissa ja matkalla tulipaloon ovat palomiehistön keskuudessa sattuneet seuraavat tapaturmat, joissa vahingoittuneet on hoidettu paloasemilla:

Henkilö.	Tapaturman laatu.	Seuraukset.
Kersantti n:o 14	Voimistelussa vioittanut niskaansa	Hoidettu kotona 7 vuorok.
Palokonst. » 15	Nyrjähdyttänyt nilkkansa matkalla tulipaloon	» » 30 »
» » 16	Katkaissut toisen jalkansa voimisteluharjoituksessa	» » 20 »
» » 109	Vioittanut polvensa tulipalossa	» » 10 »

Edellä luetellut tapaturmat eivät ole tuottaneet minkäänlaista työkyvyttömyyttä, vaan on terveys joka tapauksessa täydellisesti palautunut.

Palokunnan avustusrahasato, joka on syntynyt siten, että Helsingin kaupunginvaltuusto helmikuun 4 p:nä 1905 tekemänsä päätöksen mukaan jätti palotoimikunnan päätettäväksi sairaankuljetuksesta kertyneiden varain käyttämisestä, oli vuoden alussa	Smk. 22,675: 83	Avustusrahasato
Vuoden varrella on rahastoon tullut lisää sairaankuljetuksesta	» 3,494: —	
sekä korkoja	» 1,121: 09	
	<u>Smk. 27,290: 92</u>	

Rahaston varoista on vuoden varrella annettu avustuksia kaikkiaan	» 125: —
joten säästö jouluk. 31 p:nä 1915 oli	Smk. 27,165: 92
Mainituista varoista on talletettuna säästökassatilille Helsingin säästöpankkiin	» 12,131: 83
sekä karttuvalle pääomatilille Vaasan osakepankkiin	» 15,034: 09

Kersantti Johan Wilhelm Henriksson, joka oli 25 vuotta ollut palolaitoksen palveluksessa, erosi kesäkuun 1 päivänä 54 vuoden ikäisenä. Hän sai 1,800 markan vuosieläkkeen jäljellä olevaksi elinajakseen.

Eläke.

	Määrärahat menosään- nön mukaan		Menot		Määrä- rahoja yli- tetty		Määrä- rahoja sääs- tynyt	
	Smk.		Smk.		Smk.		Smk.	
Palkkaukset, vaatetus, ruoka y. m.	203,910	—	199,996	37	—	—	3,913	63
Palotalli	18,350	—	17,729	29	—	—	620	71
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito, vedenkulutus	20,130	—	20,042	22	—	—	87	78
Palokalut ja kalusto	12,500	—	12,710	37	210	37	—	—
Sekalaista	5,000	—	4,766	84	—	—	233	16
Yhteensä	259,890	—	255,245	09	210	37	4,855	28

Palolaitoksen menojen yhdistelmä.

Majoitusvarusteiden, erinäisen uuden palokaluston y. m. hankkimiseksi kaupunkien yleisen paloapuyhtiön kustantamalle ylimääräiselle miehistölle myönsi kaupunki puolestaan 50,000 markan ylimääräisen määrärahan, josta summasta on vuoden varrella käytetty Smk. 28,308: 90.

Kaupungin kustannukset palolaitoksesta nousivat tämän johdosta vuonna 1915 Smk:aan 283,553: 99.

Jo vuonna 1913 myönnettyä ja siitä lähtien palolaitoksen budjettiin merkittyä 133,000 markan määrärahaa automobiilikaluston ostoon ei jatkuvan sodan johdosta ole tänäkään vuonna käytetty.

Kustannukset kaupungin palolaitoksesta nousivat kymmenvuotiskautena 1906—15 seuraaviin määriin:

1906	134,282: 90	1911	156,333: 22
1907	145,404: 95	1912	162,725: 21
1908	165,351: 08	1913	253,033: 03
1909	156,259: 95	1914	291,289: 99
1910	155,166: 18	1915	283,553: 99

Näihin kustannuksiin ei ole luettu niiden kaupungin omistamain talojen vuokraa, joihin palokunta on ollut majoitettuna.

VI. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen kertomus Helsingin kaupungin vaivaishoidon hallinnosta vuonna 1915 oli seuraavaa sisällystä:

Sekä vaivaishoidon työ että vaivaishoitohallituksen kokoonpano ovat kuluneena kertomusvuonna muuttuneet entisestään, sen johdosta että läänin kuvernöörin lokakuun 30 p:nä 1914 vahvistama Helsingin kaupungin vaivaishoidon ohjesääntö on kertomusvuoden alusta astunut voimaan.

Tämän ohjesäännön mukaan on vaivaishoitohallituksessa puheenjohtaja sekä neljäkolmatta kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi valitsemaa jäsentä, ja kokoontuu se osin kokonaisuudessaan, osin keskuhallituksena ja osin osastoina, jotka kukin päätösvaltaisina käsittelevät edellä mainitussa ohjesäännössä tarkemmin mainittuja asioita.

Kaupungin nopean kasvamisen johdosta on vaivaishoidon työ huomattavasti lisääntynyt ja laajentunut sekä vaatinut tekemään muutoksia niin vaivaishoitoalan toimihenkilöjen laatuun kuin lukumääräänkin, minkä ohessa on käynyt tarpeelliseksi mainittua työtä varten enmistä enemmän käyttää yleisönkin harrastusta ja osallisuutta.

Vuoden 1896 vaivaishoito-ohjesäännön johdosta siirtyi oleellisin vaivaishoitotyö, jonka siihen asti oli pääasiallisimmin hoitanut hallituksen puheenjohtaja, uudelle toimihenkilölle, nimittäin toimitusjohtajalle, joka lähinnä johtokunnan silmälläpidon alaisena hoitaa vaivaishoidon toimintaa.

Avustusasiain käsittelyyn nähden tehtiin 1913 vuoden alussa se muutos, että aikaisemmin sitä tarkoitusta varten asetetun n. s. valmistusvaliokunnan sijaan, joka oli useana vuonna valmistellut nämä asiat, asetettiin neljä piirihallitusta, joiden, kukin käsittäen kolmen tarkastuspiirin puheenjohtajat, tästälähin tuli valmistella sekä sitten vaivaishoitohallituksen tutkittavaksi ja ratkaistavaksi jättää mainitut asiat. Tämän muutoksen johdosta on avunetsijain todellisten tarpeiden selvitys käynyt paljon perusteellisemmaksi, minkä ohessa hallituksen kaikki jäsenet, kukin tarkastuspiirinsä johtajina, ovat tehokkaammin ja henkilökohtaisemmin ottaneet osaa vaivaishoitotyöhön.

Kun kuitenkin piirihallituksilla, jotka yksin voivat arvostella todellisen avustuksen tarvetta kussakin eri tapauksessa, ainoastaan oli

oikeus tehdä ehdotus avustuksen antamisesta, mutta itse ratkaisuvallta oli vaivaishoitohallituksella, muodostui tämä ratkaisu tavallisesti vain piirihallitusten jo tekemäin päätösten muodolliseksi vahvistamiseksi, erittäinkin kun tuollaisia asioita saattoi kuukausittain olla lähes neljäsataa eikä vaivaishoitohallitus sentähden voinut käydä niitä perinpohjaisemmin tutkimaan, koska hallituksen oli kahdesti kuukaudessa pidettävissä kokouksissaan sen lisäksi käsiteltävä lukuisia muita vaivaishoitoasioita.

Vaivaishoitohallituksen toimivallan jakaminen esiintyi tämän johdosta epäämättömänä välttämättömyytenä, ja onkin tämä jako uudessa ohjesäännössä toimeenpantu siten, että vaivaishoitohallitus, niinkuin edellä mainittiin, päätösvaltaisena kokoontuu osin kokonaisuudessaan, osin keskushallituksena ja osin osastoittain.

Kokonaisuudessaan kokoontuu vaivaishoitohallitus tavallisesti ainoastaan kerran vuodessa, nimittäin tammikuun ensimmäisenä arkimaanantaina:

jakaakseen kaupungin tarpeelliseen määrään tarkastuspiirejä;

valitakseen kunkin tarkastuspiirin johtajan ja apulaisjohtajan sekä tarpeellisen määrän jäseniä suljetun vaivaishoidon valvontaa toimittavaan lautakuntaan;

jakautuakseen neljään osastoon, joissa kussakin on kuusi jäsentä; sekä

valitakseen vaivaishoitohallituksen varapuheenjohtajan ynnä osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Osastohallitukset, jotka kokoontuvat kerran kuukaudessa tai tarpeen vaatiessa useammin, käsittelevät avustusasioita.

Keskushallitus kokoontuu kahdesti kuukaudessa, paitsi kesäkuukausina kerran, käsittelemään kaikkia muita vaivaishoitoasioita.

Vaivaishoitohallituksen kokoonpano on kertomusvuonna ollut seuraava:

Puheenjohtaja: professori Allan Serlachius; jäsenet: aluelääkäri V. Leontjeff, varapuheenjohtaja, kunnallisneuvos N. Kochtomow, aluelääkäri Ludvig Wetterstrand, filosofiantohtori Jenny af Forselles, isännöitsijä C. H. Fagerholm, aluelääkäri Harald Sundelius, aluelääkäri, ylimäär. professori Axel Wallgren, kansakoulunjohtajatar Sofia Streng, kunnallisen työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen, ent. kuvernööri, tod. valtioneuvos Lennart Munck, ent. prokuraattori Lorenzo Kihlman, lakitieteentohtori Antti Tulenheimo, työnjohtaja F. Nummi-vuori, varapresidentti Axel Spåre, everstiluutnantti Otto Ehrström, tohtorin leskirouva Selma Pätiälä, kaupunginkätilö H. Edelmann, filosofianmaisteri Elsa Heikel, rouva Seidi Swendelin, lääketieteenlisensiaatti Julius Frisk, pastori A. W. Kuusisto, pastori Sigurd Berglund,

lääketieteen- ja kirurgiantohtori K. E. Lindén ja rakennusmestari Wilhelm Ekman sekä varajäsenet: lakitieteenkandidaatti Einar Bööök, kansakoulunopettaja Viktor Allardt, neiti Matilda Bohm ja lääketieteenlisensiaatti K. A. Tukiainen.

Toimitusjohtaja: ent. vankilanjohtaja Bruno Breitholtz (1914).

Lastenhoidontarkastaja: ent. kuvernööri Ivar Gordie (1911).

Sihteeri: ent. lääninsihteeri Axel Th. Möller (1913). Sittenkuin sihteeri Möller oli pyynnöstä saanut virkaeron lokakuun 20 päivänä, hoiti sihteerinvirkaa vuoden loppuun hovineuvos A. Perret.

Johtajan apulainen: nuorempi lehtori Jarl Jakobsson (1913).

Kirjanpitäjä ja kassanhoitaja: kamreeri Frans Rosendahl (1909).

Kanslianjohtajat: rouva H. von Creutlein (1909) ja ylioppilas Herman Myhrberg (1909).

Vaivahoitohallituksen köyhäin silmälläpitoa varten Helsingin vaivahoidon ohjesäännön 30 §:n johdosta asetetut kaitsijat: rouvat Sigrid Amirchanjanz (1905), Adèle Stenman (1909), Sigrid Kullman (1913) ja Karin Boisman (1913), neidit Frideborg Wallin (1912), Rosa Bronck (1912), Elfride von Hippus (1913), Maria Ådahl (1913), Olli Ugglä (1913) ja Anni Lindgren (1913) sekä herrat Thure Fagerlund (1909) ja Paul Eklund (1913).

Kaitsijoista on neiti Lindgren toiminut kassanhoitajana helmikuun 1 päivästä, ja on hänen kaitsijantointaan hoitanut leskirouva Lissi Nyman.

Kirjuriapulaiset: rouvat Anna Stegman (1912), erosi syyskuun 15 p:nä, Hanna Wallin (1913), Tyyne Landén (1913), Otti Wilén (1913) ja Ester von Hertzen (1914).

Diakonissat: Alma Lundmark (1913), Olga Saraja (1913), Olga Lyytikäinen (1914) ja Anna Renfors (1914).

Rekisteritoimiston johtaja: neiti Edit Johansson (1912).

Rekisteritoimiston kirjuriapulaiset: neidit Elsa Nyman (1913) ja Elna Ekholm (1913).

Elätteelleanto-osaston kirjuriapulainen: rouva Bertha Stenman (1913).

Johtaja: everstiluutnantti Gustaf Mélar (1907), erosi kivulloisuuden tähden huhtikuun 1 p:nä, jolloin hänen seuraajakseen tuli kaartinluutnantti Walter Bergström.

Lääkäri: aluelääkäri Hj. M. Stenbäck (1912).

Saarnaaja: pastori A. W. Kuusisto (1914).

Konttoristi: herra Werner Qveflander (1914).

Konttoriapulainen: neiti Anna Grönblo (1909).

Työlaitoksen kaitsija: herra G. W. Lindroth (1892).

Yhteinen vaivahoitohallitus on kertomusvuonna kokoontunut ainoastaan kerran käsittelemään voimassa olevan vaivahoito-ohjesäännön 15 §:ssä mainittuja asioita.

Vaivahoito-
hallituksen
toimihenkilöt.

Kunnalliskoti
ja työlaitos.

Vaivahoito-
hallituksen ko-
koukset, asiain
luku y. m.

Keskushallitus on pitänyt 21 varsinaista ja 2 ylimääräistä kokousta sekä niissä käsitelty 1,819 asiaa, joista 665 on ollut toimitusjohtajan, 278 lastenhoidontarkastajan, 601 sihteerin ja 275 suljetun vaivahoidon lautakunnan valmistelemina.

Osastoista on I ja II osastolla ollut kumpaisellakin 21, III osastolla 22 ja IV osastolla 20 kokousta. Osastojen käsittelemistä kaikkiaan 3,086 asiasta on I osasto käsitellyt 668, II osasto 621, III osasto 941 ja IV osasto 856 asiaa.

Vaivaishoitohallituksen lähettämäin kirjelmäin luku oli 1,993, toimitusjohtajan lähettämäin taas 280.

Taulusta 1 saa yleiskatsauksen vaivaishoitohallituksen molempain kansliain, Aleksanterinkadun 1:ssä ja Sörnäsissä Pengerkadun 5:ssä olevain toimintaan. Näissä kanslioissa käsiteltyjen asiain luku oli — paitsi edellä mainittuja — 54,481.

Tarkastuspiirit.

Suoranaista avustusta nauttivain sekä kaupunkiin elätteelle annettujen köyhäin silmälläpitoa varten on kaupunki Helsingin vaivahoidon voimassa olevan ohjesäännön 15 §:n mukaan samoin kuin aikaisemminkin ollut jaettuna tarkastuspiireihin, joista kukin on ollut kahden hallituksenjäsenen valvonnan alaisena. Nämä tarkastuspiirit, lukuun 12, ovat olleet seuraavat:

1:nen piiri: I, II, III ja VIII kaupunginosa sekä Yrjönkadun itäpuoliset seudut IV ja V kaupunginosa. Johtaja: kunnallisneuvos N. Kochtomow, asunto: Bulevardinkatu 22; apulaisjohtaja: lääketieteen- ja kirurgiantohtori K. E. Lindén, asunto: Bulevardinkatu 13.

2:nen piiri: VII ja IX kaupunginosa sekä Tehtaankadun eteläpuolella sijaitseva VI kaupunginosa. Johtaja: filosofianmaisteri Elsa Heikel, asunto: Puistokatu 3; apulaisjohtaja: everstiluutnantti Otto Ehrström, asunto: Konstantininkatu 9.

3:s piiri: Sepän- ja Merimiehenkadun välinen VI kaupunginosa. Johtaja: prokuristi C. F. Fagerholm, asunto: Hietalahdenkatu 8; apulaisjohtaja: lakitieteen tohtori Antti Tulenheimo, asunto: Yrjönkatu 27.

4:s piiri: muut V ja VI kaupunginosan alueet sekä Vladimirkadun eteläpuolella sijaitseva IV kaupunginosa. Johtaja: prokuraattori Lorenzo Kihlman, asunto: Korkeavuorenkatu 19; apulaisjohtaja: työjohtaja Fridolf Nummivuori, asunto: Mikonkatu 15.

5:s piiri: Vladimirkadun pohjoispuolinen sekä Lapinlahdenkadun ja Malminrinteen eteläpuolinen IV kaupunginosa. Johtaja: kansakoulunjohtajatar Sofia Streng, asunto: Yrjönkatu 23; apulaisjohtaja: pastori Sigurd Berglund, asunto: Pitkäsillanranta 17 C.

6:s piiri: muut IV kaupunginosan alueet sekä Töölö ja Meilans.

Johtaja: ylimäär. professori Axel Wallgren, asunto: Ruusulankatu 14; apulaisjohtaja: rouva Seidi Swendelin, asunto: Siltavuorenkatu 6.

7:s piiri: Lönnrotkadun kaakkoispuolinen sekä Viidennen linjan ja Haapaniemenkadun lounaispuolinen X ja XI kaupunginosa. Johtaja: aluelääkäri V. Leontjeff, asunto: It. viertotie 13; apulaisjohtaja: kaupunginkätilä H. Edelmann, asunto: Siltasaarenkatu 6.

8:s piiri: Lönnrotkadun luoteispuolinen ja Flemingkadun länsipuolinen XI kaupunginosa. Johtaja: filosofiantohtori Jenny af Forselles, asunto: Korkeavuorenkatu 8; apulaisjohtaja: lääketieteenlensiaatti Julius Frisk, asunto: Erottaja 4.

9:s piiri: muut XI kaupunginosan alueet, Vaasankadun eteläpuolinen XII kaupunginosa sekä Vilhovuoren- ja Haapaniemenkadun välinen X kaupunginosa. Johtaja: aluelääkäri Ludvig Wetterstrand, asunto: It. viertotie 5; apulaisjohtaja: rakennusmestari Wilhelm Ekman, asunto: Lapinlahdenkatu 13.

10:s piiri: Vaasan- ja Viipurinkadun välinen XII kaupunginosa sekä Vilhovuorenkadun pohjoispuolinen X kaupunginosa. Johtaja: aluelääkäri Harald Sundelius, asunto: It. Viertotie 32; apulaisjohtaja: tohtorinleskirouva Selma Pätiälä, asunto: Kasarminkatu 38.

11:s piiri Fredriksperi ja Huopalahti, Viipurinkadun pohjoispuolinen XII kaupunginosa sekä Vallila. Johtaja: todellinen valtioneuvos Lennart Munck, asunto: Eläintarhan huvila 11; apulaisjohtaja: varapresidentti Axel Spåre, asunto: Kruunuvuorenkatu 3.

12:s piiri: Hermannin, Toukola ja Vanhakaupunki. Johtaja: kunnallisen työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen, asunto: P. Rautatienkatu 15; apulaisjohtaja: pastori A. V. Kuusisto, asunto: Kirkonrinne 2.

Keskushallitukseen, jona Helsingin vaivahoidon voimassa olevan ohjesäännön 16 §:n mukaan ovat, paitsi vaivahoitohallituksen puheenjohtajaa, osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä kaksi suljetun vaivahoidon lautakunnan jäsentä, ovat kuuluneet seuraavat jäsenet, nimittäin: prokuraattori Lorenzo Kihlman, ylimäär. professori Axel Wallgren, aluelääkärit V. Leontjeff ja Harald Sundelius, everstiluutnantti Otto Ehrström, lakitieteentohtori Antti Tulenheimo, filosofiantohtori Jenny af Forselles, kunnallisen työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen, isännöitsijä C. F. Fagerholm sekä kunnallisneuvos N. Kochtomow ensimmäisestä osastosta, koska mainitun osaston varapuheenjohtaja evertiluutnantti O. Ehrström suljetun vaivahoidon lautakunnan varapuheenjohtajana käytti istunto- ja puhevaltaa keskushallituksessa.

Osastot, lukuaan neljä, ovat kertomusvuonna olleet kokoonpanutuina seuraavasti:]

ensimmäiseen osastoon kuuluivat ensimmäisen, toisen ja neljännen

tarkastuspiirin johtajat ja apulaisjohtajat, puheenjohtajana prokuraattori L. Kihlman ja varapuheenjohtajana everstiluutnantti O. Ehrström;

toiseen osastoon kuuluivat kolmannen, viidennen ja kuudennen tarkastuspiirin johtajat ja apulaisjohtajat, puheenjohtajana professori A. Wallgren ja varapuheenjohtajana lakitieteentohtori A. Tulenheimo;

kolmanteen osastoon kuuluivat seitsemännen, kahdeksannen ja yhdennentoista tarkastuspiirin johtajat ja apulaisjohtajat, puheenjohtajana aluelääkäri V. Leontjeff ja varapuheenjohtajana filosofiantohtori Jenny af Forselles;

neljänteen osastoon kuuluivat yhdeksännen, kymmenennen ja kahdennentoista tarkastuspiirin johtajat ja apulaisjohtajat, puheenjohtajana aluelääkäri Harald Sundelius ja varapuheenjohtajana johtaja A. H. Karvonen.

Suljetun vaivashoidon lautakunta.

Suljetun vaivashoidon lautakuntaan, jonka tehtävänä on lähinnä valvoa kunnalliskotia ja siihen yhdistettyjä laitoksia, ovat kuuluneet seuraavat jäsenet: isännöitsijä C. F. Fagerholm, puheenjohtajana, everstiluutnantti O. Ehrström, varapuheenjohtajana, tohtorinleskirouva S. Pätiälä, tohtori K. E. Lindén ja pastori A. V. Kuusisto.

Vapaaehtoiset köyhäinkatsoijat.

Toisessa, neljännessä ja kahdeksannessa tarkastuspiirissä on ollut käytännössä muodosteltu Elberfeldin-järjestelmä vapaaehtoisine köyhäinkatsojineen (huoltajineen). Näiden kanssa on piirinjohdaja pitänyt kokouksia neuvotellakseen ja keskustellakseen turvattien hoidosta ja silmälläpidosta. Seuraavat henkilöt ovat olleet vapaaehtoisina köyhäinkatsojina:

toisessa tarkastuspiirissä, jota on johtanut filosofianmaisteri Elsa Heikel: rouvat Emelie Alleen, Anna Lindberg, E. Salomaa, Signe Chryscinicz ja Saimi Kivekäs, neidit Hanna Lilius, Sigrid Leinberg, Alice Hallonblad, A. Charpentier, Anna Florell, Evi Lindeqvist, Tyne Parkkanen ja Elli Johansson sekä herra Gunnar Carlsson;

neljännessä tarkastuspiirissä, jota on johtanut prokuraattori L. Kihlman: rouvat Ida Kihlman, Fredrika Nyman, Elli Castrén, Aina Gordie, Mimmi Heimbürger, Agda Wasastjerna ja E. Norrmén, neidit Ester Heikel, Elsa Olin, Helga Montin, Hilda Winqvist ja Hilda Grönblad sekä herrat V. Heikel, J. Nummelin ja W. Holmberg;

kahdeksannessa tarkastuspiirissä, jota on johtanut filosofiantohtori Jenny af Forselles: rouvat Hanna Grenman, Augusta Blåfield, Emelie Alleen, Olga Relander ja Julia von Gerich sekä neidit Hanna Boisman, Olga Hedman, Hedvig Poppius, Agnes Widerholm, Constance Hedman, E. Nylander, Ellinor Dordette, Matilda Bohm, Sigrid Buur ja Anna Juselius.

Vaivahoitohallituksen toimesta hoidetuista, elätetyistä ja rahalla avustetuista on ollut:

Avustettujen
koko luku-
määrä.

	1915.	1914.	1913.	1912.	1911.
a) Kunnalliskotiin otettuja	1,184	781	975	1,449	1,386
b) Elätteelle annettuja	918	966	823	847	717
c) Kotonaan suoranaista avustusta saaneita ¹⁾	1,828	1,803	2,077	1,762	1,534
d) Kunnalliskodista erillään olevissa mielisairaloissa ja turvalaitoksissa hoidettuja	816	330	315	60	61
e) Kunnalliskodista erillään olevissa sairaaloissa hoidettuja.....	2,319	786	770	240	209
f) Lahjoitusrahastojen koroista avustusta nauttivia.....	92	92	92	84	88
Yhteensä	7,157	4,758	5,052	4,442	3,995

Suoranaista avustusta kotonaan saaneista köyhistä oli:

Suoranaiset
avustukset.

	1915.	1914.	1913.	1912.	1911.
a) Henkilöitä, jotka 17 p:nä maaliskuuta 1879 annetun arm. asetuksen 2 §:n mukaan ehdottomasti olivat oikeutetut vaivahoitoon	1,039	943	1,300	1,131	971
b) Puutteenalaisia henkilöjä, jotka eivät ehdottomasti olleet oikeutettuja vaivahoitoon	789	860	777	631	563
Yhteensä	1,828	1,803	2,077	1,762	1,534

Helsingin kaupungin vaivahoidon kustannuksella hoidettiin vuonna 1915 alempana mainituissa laitoksissa tai turvakodeissa seuraava henkilömäärä:

Erinäisissä
laitoksissa
hoide-
tut.

Kivelän mielisairaalassa ja Greijuksen lisäsairaalassa	567
Helsingin kaupungin mielisairaalassa Nickbyssä sekä elätteelle annettuja mielenvikaisia Sipoossa	196
Lapinlahden mielenvikaisten keskuslaitoksessa	5
Pitkänniemen	4
Niuvanniemen	2
Seilin	19
Käkisalmen	14
Räckhalsin kaatuvatautisten kodissa	5
Vaajasalon	1
Helsingin sokeain miesten työkoulussa	3
Yhteensä	816

¹⁾ Ottamatta lukuun avunsaajain perheitä (miestä tai vaimoa ja lapsia).

Kunnalliskodista erillään olevissa sairaaloissa hoidetut.

Kunnalliskodista erillään olevissa sairaaloissa Helsingin vaivashoidon kustannuksella hoidettujen henkilöiden lukumäärä oli:

Yleisen sairaalan eri osastoilla	224
Marian ” ” ”	1,235
Kivelän sairaalan yleisellä osastolla.....	631
Humalistou sairaalassa	199
Helsingin sairaskodissa	8
Muissa sairaaloissa	22
	Yhteensä 2,319

Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut.

Erinäisten vaivashoidolle lahjoitettujen, rahatoimikamarin hoitamien rahastojen korot on vaivashoitohallitus jakanut 92 henkilön kesken, jotka maksunosoituksilla ovat rahatoimikonttorista nostaneet heille myönnettyt osuudet.

Nämä korkovarot on jaettu seuraavan laskelman mukaan:

Helmikuussa 1915 korkoa:

Aleksandran rahastosta	Smk.	200:—
Wilhelm Elgin rahastosta	»	633: 75
Gustaf Hanellin rahastosta	»	325: 95
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta	»	689: 10

Toukokuussa 1915 korkoa:

Carl Sierckenin rahastosta.....	»	172: 25
Gustava Katharina Brobergin y. m. rahastoista	»	892: 15

Lokakuussa 1915 korkoa:

Maria Bergmanin rahastosta	»	615: 29
----------------------------------	---	---------

Joulukuussa 1915 korkoa:

Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	»	430: 70
Elsa Maria Lampan rahastosta	»	674: 50
Lisette Gardbergin rahastosta	»	61: 50
W. J. E. Westzynthiuksen rahastosta.....	»	1,285: 95
W. Wavulinin rahastosta	»	922: 95
Emma Grefbergin rahastosta	»	1,599: 65

Sitä paitsi jaettiin:

W. Wavulinin haudanhoito-apurahastosta	»	300:—
--	---	-------

Yhteensä Smk. 8,803: 74

Kun niistä yhteensä 13,000 markan määrärahoista, mitkä kaupunginvaltuusto joulukuussa 1913 ja huhtikuussa 1914 vallitsevan työnpuutteen johdosta myönsi jaettavaksi avustuksina työttömäin perheille, oli 1914 vuoden päättyessä jäljellä Smk. 3,232:81, anoi vaivaishoitohallitus kaupunginviranomaisilta lupaa saada jatkuvan työnpuutteen johdosta siirtää viimeksi mainitusta rahamäärästä 3,000 markkaa vuoteen 1915 avustusten jakamiseksi mainittuna vuonna. Tähän anomukseen ei kuitenkaan myönnytty, vaan osoitti kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan uuden 3,000 markan määrärahan puheena olevaan tarkoitukseen vaivaishoitohallituksen jaettavaksi samaten kuin edellisenäkin vuonna. Vaivaishoitohallituksen aikaisemmin tarkoitusta varten asettama komitea on kertomusvuonna pitänyt 24 kokousta ja käsitellyt 214 avustusasiaa sekä jakanut avustuksina, pääasiassa luontoisavustuksina, Smk. 2,628:29.

Avustuksia
työttömille.

Henkilöitä, jotka vaivaishoitohallitus syystä tai toisesta oli antanut poliisin toimeksi noutaa, oli 1,649. Näistä otettiin työlaitokseen 64. Kuvernööriltä on anottu laiminlyöneiden perheenelättäjien etsimistä kuulutuksella.

Poliisilla nou-
detut henkilöt.

Henkilöitä, joita toimitusjohtaja on vaivaishoitohallituksen puolesta poliisin pyynnöstä varottanut joutilaisuuden, kerjäämisen y. m. johdosta, oli 1,866, niistä 731 miestä ja 1,135 naista. Kuvernöörin käsiteltäviksi suositeltiin 5 miestä ja 5 naista.

Annettuja varo-
tuksia.

Seuraava taulu osoittaa maksuvelvollisten valvontatyön kehityksen:

Annettujen
avustusten kor-
vaus.

V u o n n a.	Korvausta kertynyt Smk.	Maksuvelvol- lisiä elättäjiä koskevia pää- töksiä.	Poliisille annet- tuja kirjallisia noutopyyntöjä.
1911.....	1) 6,083 85	145	130
1912.....	1) 5,684 41	181	198
1913.....	8,702 37	273	394
1914.....	14,071 12	603	1,040
1915.....	29,296 44	649	1,649

1) Summa oli pääasiallisimmin mielenvikaisten hoitolaitokseen otettujen henkilöiden puolesta suoritettuja maksuja, joka laitos nyttemmin kuuluu terveydenhoitolautakunnan alaisiin.

Vaivashoidon
tulot ja menot.

Seuraava laskelma osoittaa vaivashoidon tulot ja menot
vuonna 1915:

	Smk.	p:ää	Smk.	p:ää
Tulot.				
Kassasäästö vuodelta 1914	—	—	666	42
Tuloja kunnalliskodista	46,164	71		
» työlaitoksesta	53,763	47		
Korvausta köyhään ylläpidosta.....	94,198	09	194,126	27
Nostettu rahatoimikonttorista	—	—	778,200	—
Juoksevan tilin korkoa.....	—	—	398	23
Kaupungin laitosten hyväksymistä laskuista	—	—	405,245	05
Yhteensä Smk.	—	—	1,378,635	97
Menot.				
<i>1. Vaivashoitohallitus.</i>				
Palkkaukset	57,680	—		
Vaivashoitohallituksen jäsenten palkkiot.....	7,590	—		
Kaupungissa olevain kaitsijain ja vakinaisten maa- seutuasiamiesten palkkiot	19,715	50		
Tarkastusmatkain korvaus	1,989	15		
Raitioteiden vuosikortit.....	800	—		
Virkaloman aikainen palkkio.....	775	—		
Valaistus.....	471	23		
Polttoaineet	1,196	20		
Vedenkulutus	16	77		
Tarverahat, siivoaminen y. m.	5,999	83		
Painatuskulut	2,000	—		
Arvaamattomat menot	4,767	81	103,001	49
<i>2. a) Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset. (yhteiset kustannukset)</i>				
Palkkaukset	26,286	—		
Lääkkeet	6,587	89		
Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt.....	2,092	23		
Maanviljelys	3,273	34		
Kirjasto	1,000	—	39,239	46
<i>2. b) Kunnalliskoti.</i>				
Palkkaukset	7,600	—		
Virkaloman aikainen palkkio.....	414	33		
Vaatetus.....	16,932	06		
Ruoka	108,155	07		
Kalusto	16,751	45		
Tarveaineet	4,567	56		
Polttoaineet	50,734	26		
Valaistus	6,749	80		
Siirto	211,904	53	142,240	95

	Smk.	p:ää	Smk.	p:ää
Siirto	211,904	53	142,240	95
Vedenkulutus	6,704	11		
Kaurat, heinät, silain kunnossapito y. m.	7,721	79		
Korjaustyöt	3,440	80		
Utteruusrahat	6,434	40		
Sekalaiset menot	19,943	83	256,649	46
<i>2 c). Työlaitos.</i>				
Palkkaukset	9,840	—	}	
Virkaloman aikainen palkkio	—	—		
Polttoaineet	5,893	—		
Valaistus	743	90		
Vedenkulutus	70c	—		
Ruoka	37,149	50		
Vaatetus	7,986	33		
Tarveaineet	48,908	26		
Kalusto ja työkalut	2,197	75		
Utteruusrahat	4,791	—	}	
Korjaustyöt	921	10		
Sekalaiset menot	2,309	46	121,500	30
<i>2 d). Lastenkoti.</i>				
Palkkaukset	4,307	50		
Virkaloman aikainen palkkio	250	—		
Vaatetus	3,479	28		
Ruoka	16,284	77		
Polttoaineet	1,977	25		
Valaistus	435	28		
Vedenkulutus	—	—		
Kalusto	1,687	67		
Lääkkeet	1,200	01		
Sekalaiset menot	3,418	29	33,120	05
<i>3. Laitoksesta erillään olevien köyhien avustaminen.</i>				
Elänteellearokustannukset	154,985	21		
Sairaanhoitokustannukset	194,127	34		
Mielisairaiden hoitokustannukset	257,205	40		
Lääkkeet	16,953	55		
Suoranaisia avustuksia				
a) vaivashoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	148,384	59		
b) puitteenalaisille, jotka eivät ehdottomasti ole oikeutettuja vaivashoitoon	46,399	12	818,055	21
Siirto	—	—	1,371,565	97

	Smk.	p:ää	Smk.	p:ää
	—	—	1,371,565	97
	—	—	4,374	99
<i>Kaupunginvaltuuston käyttövarat.</i>				
	—	—	2,628	29
	Smk.	—	1,378,569	25
	—	—	66	72
	Yhteensä Smk.	—	1,378,635	97

Menot verrattuna määrärahoihin.

Seuraava taulu osoittaa määrärahan ja menojen välisen eron vuonna 1915:

	Määrärahat (ynnä lisämäärärahat).	Tilien mukaiset menot.	Määrärahoja ylitetty.	Määrärahoja säästynyt.
Vaivaishoitohallitus	105,080 —	103,001 49	— —	2,078 51
Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset	44,436 —	39,239 46	— —	5,196 54
Kunnalliskoti	273,993 —	256,649 46	— —	17,343 54
Työlaitos	129,089 50	121,500 30	— —	7,589 20
Lastenkoti	34,734 —	33,120 05	— —	1,613 95
Elätteleellantokustannukset	155,000 —	154,985 21	— —	14 79
Sairaanhoitokustannukset	200,000 —	194,127 34	— —	5,872 66
Mielisair. hoitokustannukset	260,000 —	257,205 40	— —	2,794 60
Lääkkeet	17,000 —	16,953 55	— —	46 45
Suoranaiset avustukset	225,000 —	194,783 71	— —	30,216 29
Hautauskulut	4,800 —	4,374 99	— —	425 01
Työttömäin avustukset	3,000 —	2,628 29	— —	371 71
	Yhteensä Smk.	1,452,132 50	1,378,569 25	— — 73,563 25

Vuoden 1915 menosäännön mukaan oli vaivaishoitoa varten osoitettu kaikkiaan Smk. 1,407,932: 50, josta määrästä kuitenkin kaupunkilähetys käytti 36,500 markkaa työlaitostensa y. m. voimassapitooon ja pelastusarmeija 10,000 markkaa pelastustyöhönsä. Vaivaishoidon menoihin oli siten käytettävänä Smk. 1,361,432: 50.

Edellä mainitun, vuosirahasääntöön merkityn rahamäärän lisäksi on kaupunginvaltuusto niiden summain suorituksiksi, joilla vaivais-
hoitohallitus oli laskenut ylittävänsä erät menoerat, käyttövaroistaan
osoittanut 87,700 markkaa sekä työttömäin avustamiseksi 3,000 markkaa.

Niinkuin edellä olevasta taulusta näkyy, oli vuonna 1915 menoja
Smk. 1,378,569:25, jota vastoin määrärahoja (lukuun ottamatta lisä-
määrärahoja) oli ainoastaan Smk. 1,361,432:50. Menot ylittivät siis
määrärahasumman Smk:lla 17,136:75.

Vaivaishoidon hallinnosta selkoa tehdessä on myös otettava huo-
mioon muiden kuntain ja yksityishenkilöjen, huolimattomain perheen-
isäin ja muiden yksityisten elatusvelvollisten suorittamat apumaksut
sekä korvaukset, jotka valtio on suorittanut maaliskuun 17 p:nä
1879 annetun arm. asetuksen 28 §:n perusteella, samoin kuin tulot
työ- ja vaivaistalosta, ja oli mainittuja tuloja vuonna 1915 Smk.
194,126:27 vastaavan määrän vuonna 1914 ollessa Smk. 174,706:01.

Kun tässä edellä luetelluista vaivaishoitomenoista, kaikkiaan
Smk:sta 1,378,569:25, vähennetään vastamainitut tuloerat, Smk. 194,126:27,
huomataan, että kunnan todelliset vaivaishoitomenot vuonna 1915 oli-
vat Smk. 1,184,442:98.

Vertailun vuoksi mainitaan kunnan todelliset vaivaishoitomenot
5-vuotiskautena 1911—15:

1915.....	Smk.	1,184,442:98
1914.....	»	1,102,356:38
1913.....	»	1,075,752:54
1912.....	»	642,035:23
1911.....	»	587,545:83

Vertaillen budjetin sekä tulo- että menopuolta 1915 vuoden
todellisiin tuloihin ja menoihin havaitsee määrärahoista säästyneen
Smk. 19,126:27, jota vastoin menot ylittävät budjetissa lasketut määrät
Smk:lla 17,136:75. Jos ylittävä menomäärä vähennetään tulojen yli-
jäämästä, syntyy vaivaishoidon budjetissa säästöä Smk. 1,989:52.

Seuraava taulu osoittaa eri menojen välisen erotuksen vuosina 1914 ja 1915:

	Menoja.		Lisään-	Vähennys
	1915	1914	nys	
			vuonna 1915 verratuna 1914 vuoden menoihin.	
Vainvaishoitohallitus	103,001 49	92,229 21	10,772 28	— —
Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset	39,239 46	307,036 14	21,972 83	— —
Kunnalliskoti	256,649 46			
Lastenkoti	33,120 05			
Työlaitos	121,500 30	135,432 03	— —	13,931 73
Elätteelleantokustannukset	154,985 21	117,998 07	36,987 14	— —
Sairaanhoitokustannukset	194,127 34	198,395 07	— —	4,267 73
Mielenvik. hoitokustannukset ..	257,205 40	212,265 39	44,940 01	— —
Lääkkeet	16,953 55	12,490 85	4,453 70	— —
Suoranaiset avustukset	194,783 71	184,892 88	9,890 83	— —
Hautauskulut	4,374 99	4,999 40	— —	624 41
Työttömäin avustukset	2,628 29	9,767 19	— —	7,138 90
Työttömäin avustuksien jakaminen	— —	1,047 16	— —	1,047 16
Vainvaishoidon arkiston kuntoonpano	— —	500 —	— —	500 —
Yhteensä Smk.	1,378,569 25	1,277,062 39	129,016 79	27,509 93

Lastenhoidon toimittaminen.

Vainvaishoitohallituksen asiana olevaa lastenhoitoa on samoin kuin tähänkin asti toimittanut lastenhoidontarkastaja, joka on keskushallituksen kokouksissa esitellyt kaikki tätä erikoisalaa koskevat kysymykset.

Sen ohessa on kaikissa niissä tapauksissa, joissa lastenhoitoa koskevat asiat ovat asianomaisen elättäjän kyvyttömyyden johdosta täyttää hoitovelvollisuutensa olleet osastohallituksen käsiteltäviä, alustavasti hankittu lastenhoidontarkastajan lausunto.

Toimenpiteet, joihin tämän johdosta on ryhdytty, ovat olleet seuraavat:

	Tapauksia.
Suoranaista avustusta vanhemmille kotonaan	4
Annettu elätteelle yksityiseen perheeseen	31
Otettu kunnan lastenkotiin	81
» väliaikaisesti kasvatuslautakunnan poikain vastaanottokotiin	32

	Tapauk- sia.
Otettu väliaikaisesti kaupunkilähetyksen tyttöjen vastaanotto- kotiin	27
Sijoitettu muuhun lastenhoitolaitokseen	11
Siirretty kasvatustalouden hoitoon	3
Myönnetty yksityishenkilölle lapsenhoitoapua, kun vanhemmat ovat lyhyemmän aikaa olleet kykenemättömät lapsiaan hoita- maan	42
Ilmoitettu poliisille tarpeelliseksi havaitun tutkinnon toimittami- seksi	1
Ei ole aiheuttanut muuta toimenpidettä	10
	Yhteensä 242

Niinkuin edellä olevasta näkyy, on vaivaishoitohallituksen täytynyt yhä edelleen, melko suureksi haitaksi kasvatustaloudelle ja sen toiminnalle, varsin huomattavassa määrässä käyttää sekä omaansa että lautakunnan käytettävänä olevaa kaupunkilähetyksen vastaanotto-
kotia. Tämä on, niinkuin edellisessä kertomuksessa on huomautettu, johtunut siitä, että nykyinen lastenkoti on sijoitettuna kaupungin ulko-
puolelle Oulunkylään, missä kouluikäisille ja lukukauden varrella huostaan otetuille lapsille ei voida hankkia kouluopetusta, sekä siitä että siellä on vaikea hankkia tilaa puheena olevan ikäisille eri suku-
puolta oleville lapsille.

Lastenrekisterissä, joka laadittiin vuonna 1912 ja käsittää kaikki vaivaishoitohallituksen huostaan otetut lapset, oli 1915 vuoden alussa 1,536 henkilöselvitystä. Vuoden varrella tuli lisää 252 uutta selvitystä, joten niitä vuoden päättyessä oli kaikkiaan 1,788.

Lähteviä kirjeitä oli vuoden varrella 221.

Elänteelle annettuihin nähden vuoden varrella tapahtuneet muu-
tokset käyvät selville seuraavasta taulusta: Elänteelleanto.

	Kaupungissa.		Maaseudulla.		Yhteensä.	
	Aikui- sia.	Lap- sia.	Aikui- sia.	Lap- sia.	Aikui- sia.	Lap- sia.
Vuoden alussa elätteellä olevia....	10	209	80	541	90	750
Vuoden varrella elätteelle annet- tuja	1	51	31	117	32	168
Vuoden varrella oli elätteellä	11	260	111	658	122	918
Näistä poistui:						
Siirrettyinä toiselle elätteelleanto- alueelle	—	16	1	14	1	30
Vanhempain tai omaisten ottamina hoitoonsa	—	10	—	18	—	28
Toisen kunnan ottamina hoitoonsa	—	1	—	—	—	1
Kasvatuslautakunnan ottamina hoi- toonsa	—	3	—	6	—	9
Työkykyisiksi tulleina	—	14	—	32	—	46
Otettuina kunnalliskotiin, kunnan lastenkotiin tai muuhun laitokseen	4	14	8	10	12	24
Kuoleman kautta	—	4	1	7	1	11
Yhteensä vuoden varrella poist.	4	62	10	87	14	149
Vuoteen 1916 oli jäljellä	7	198	101	571	108	769

Maaseudulle elätteelle annettujen ryhmittyminen eri paikkakuntain kesken näkyy seuraavasta taulusta:

Elätteelleantoalue.	Jäljellä v:ltä 1914.		Vuonna 1915 lisäksi tulleita.		Vuonna 1915 poistettuja.		Jäljellä v:een 1916.	
	Aikui- sia.	Lap- sia.	Aikui- sia.	Lap- sia.	Aikui- sia.	Lap- sia.	Aikui- sia.	Lap- sia.
Espoo	2	75	1	9	—	14	3	70
Kirkkonummi	10	69	—	5	4	11	6	63
Siuntio.....	4	53	2	4	—	2	6	55
Vihti.....	8	37	—	22	2	6	6	53
Helsingin pit.	3	53	1	16	—	9	4	60
Tuusula	1	49	—	24	—	9	1	64
Nurmijärvi.....	3	3	—	—	3	3	—	—
Sipoo	2	40	1	3	—	7	3	36
Janakkala	—	10	—	9	—	1	—	18
Muut kunnat ¹⁾	47	152	29	28	4	28	72	152
Yhteensä	80	541	34	120	13	90	101	571

¹⁾ Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan silmälläpitoa toimittaa asianomainen vaivahoitoviranomainen.

Paikallisasiamiehinä edellä mainituilla elätelleentoalueilla ovat vuoden varrella toimineet:

Kirkkonummella: rouva Hildur Sundqvist.

Espoossa: neiti Anna Bergström (naimisissa, nyttemmin rouva Charpentier).

Siuntiossa: neiti Victoria Boxström.

Vihdissä: neiti Frieda Gräsbeck, joka tammikuun 1 päivänä tuli 1914 vuoden päättyessä eronneen neiti Emmy Lindbergin sijaan.

Helsingin pitäjässä: rouva Maria Ekholm.

Tuusulassa: neiti Siina Helenius.

Sipoossa: sairaanhoitajatar neiti Agnes Lindén.

Janakkalassa: rouva Zaida Einola.

Vuoden varrella on asiamiehentoimi yhdellä aikaisemmalla elätelleentoalueella, nimittäin Nurmijärvellä, lakkautettu. Vaivahoitohallitus oli nimittäin sitä mieltä että, kun mainitulla alueella oli vuoden alussa elätteellä ainoastaan 3 aikuista henkilöä ja 3 lasta, kävivät erityisen asiamiehen toimittaman silmälläpidon kustannukset liian kalliiksi, minkätähden, sittenkuin Nurmijärven vaivahoitohallituksen kanssa oli sovittu, että tämä ottaisi mainitun silmälläpidon huolekseen, toimi lakkautettiin.

Kun sodan aikaansaama elantokustannusten kohoaminen 1914 vuoden jälkipuoliskolla ja 1915 vuoden alussa oli niissä henkilöissä, jotka olivat ottaneet elättääkseen vaivahoitohallituksen heidän huostaansa antamat lapset, herättänyt vakavia huolia lasten tyydyttävästä elatuksesta ja vaatettamisesta, aiheutti tämä hoitajain puolelta sekä lukuisia maksujen korotusvaatimuksia että myös monia irtisanomisia. Vaivahoitohallitus, joka ei voinut kieltää näiden esitettyjen vaatimusten oikeutusta, katsoi sentähden tarpeelliseksi maaliskuun 1 päivänä pitämässään kokouksessa korottaa kaikkia elätelleantomaksuja keskimäärin 2 markalla kuukaudessa.

Vuoden varrella on kaikki maaseudulla olevat elätelleentoalueet tarkastanut, paitsi asianomaista asiamiestä, jonka on velvollisuus vähintään neljästi vuodessa toimittaa kunkin kasvattikodin tarkastus, lastenhoidontarkastaja. Hänen vaivahoitohallitukselle antamistaan tarkastuskertomuksista on käynyt selville, että hoitoa vastaan ei ole esiintynyt huomattavampia muistutuksia. Missä vähäisiä puutteellisuuksia on ilmaantunut, on ne poistettu lastenhoidontarkastajan toimesta. Kasvattikodista toiseen on lapsia muutettu verraten harvakuusissa tapauksissa.

Myöskään lasten hoito kaupunkiin sijoitetuissa kasvattikodeissa,

joiden valvonta on ollut lastenhoidontarkastajan henkilökohtaisena velvollisuutena, ei ole aiheuttanut sanottavia muistutuksia.

Kun lastenhoidontarkastaja kuitenkin oli vaivaishoitohallitukselle ilmoittanut, että se kaupungissa olevain kasvattilasten valvonta, minkä hän on yksinään ehtinyt toimittaa, on sen rajoitetun ajan johdosta, minkä hän on kansliatehtäviltään voinut siihen käyttää, ollut aivan riittämätön, katsoi vaivaishoitohallitus asian edun vaativan kuluvan vuoden menosääntöön merkitsemään 1,500 markkaa palkaksi tarkastusapulaiselle, jonka tuli avustaa lastenhoidontarkastajaa kaupungissa olevain kasvattikotien valvonnassa. Tämän määrärahan kaupunginvaltuusto hyväksyikin mainitun menosäännön vahvistaessaan.

Äggelby las-
tenkoti.

Lastenkodissa, joka edelleen on sijoitettu Äggelbyn kartanoon, ei hallintoon, sisäiseen hoitoon eikä valvontaan nähden ole vuoden varrella tapahtunut muutoksia. Lastenkodin palveluksessa olevassa palkatussa henkilökunnassa ei myöskään ole muutoksia tapahtunut.

Paitsi kodissa esiintyviä tavallisia töitä on siellä valmistettu seuraavat ompelutyöt osin käytettäväksi kodissa ja osin niiden lasten tarpeisiin, jotka sieltä on annettu elänteelle yksityiskoteihin, nimittäin:

Hursteja, isoja	14 kpl.	Lapsen kaapuja	150 kpl.
» lasten	130 »	Esiliinoja, isoja	30 »
Pieluksen päällisiä	8 »	» lasten	233 »
Lasten aluspatjoja	10 »	Poikain pukuja, villasia	2 »
Pojan paitoja	136 »	Pyyheliinoja	130 »
Tytön paitoja	210 »	Pikkulapsen paitoja	100 »
Pojan flanelipukuja	25 »	Yöpaitoja	6 »
» tvillipukuja	75 »	Housuja tvillistä	31 paria
Naisten hameita	7 »	Vuodeutimia	14 kpl.
Hamosia ginghamista	109 »	Lapsen röijyjä flanelista	120 »
» puolivillasesta	43 »	Kappoja taskukankaasta	3 »
Lapsen housuja printers	173 par.	Mattoja purjekankaasta	6 »
» » flanelista	134 »	Pöytäliinoja vohvelikank.	1 »
Poikain alushousuja	100 »	» , pieniä	8 »
Lasten päällystakkeja	82 kpl.	Leukalappuja vohvelik.	50 »
Alushameita printersistä	42 »	Pesulappuja	50 »
» flanelista	51 »	Nenäliinoja	600 »
Alusliivejä printersistä	118 »	Vuodepeitteitä vohvelik.	7 »
» flanelista	50 »	Lapsenhattuja	250 »
Napavöitä	150 »	Lapsenmyssyjä	60 »

Tänäkin vuonna on kodissa ollut 4 naista lapsineen, joiden on toimeentulomahdollisuuksien puutteessa täytynyt turvautua vaivais-

hoidon apuun. Näiden naisten työkykyä on samoin kuin ennenkin käytetty erinäisten karkeampain taloustehtävain suorittamisessa.

Vuoden varrella on lastenkotiin otettu ja sieltä poistunut seuraava määrä lapsia:

	Äiteineen.		Äideittä.		Yhteensä lapsia.
	Pikku lapsia.	Vanhempia lapsia.	Pienten lasten osastolla.	Yleisellä osastolla	
Vuoden alussa jäljellä olevia	—	4	5	28	37
Vuoden varrella lisäksi tulleita	—	5	82	104	191
Vuoden varrella hoidettuja yhteensä	—	9	87	132	228
Näistä poistui:					
Vanhempain tai omaisten hoitoonsa ottamina.....	—	—	22	30	52
Toisen kunnan hoitoonsa ottamina	—	—	2	7	9
Kasvatuslautakunnan hoitoonsa ottamina	—	—	—	—	—
Elänteelle annettuina	—	—	16	44	60
Toiseen laitokseen otettuina	—	2	—	5	7
Sairaalaan otettuina	—	1	31	12	44
Kuoleman kautta	—	—	4	—	4
Yhteensä poistuneita	—	3	75	98	176
Jäljellä vuoteen 1916	—	6	12	34	52

Hoidokkien vaihtuminen lastenkodissa oli seuraava:

Terveysolot lastenkodissa.

Jäljellä vuodelta 1914	37
Kotiin otettuja vuonna 1915	191
Yhteensä	228

Poistettuja vuonna 1915	176
Jäljellä vuoteen 1916	52
Yhteensä	228

Vuoden varrella kotiin otetuista lapsista oli 69 syntynyt avioliitossa, 108 avioliiton ulkopuolella ja 14 oli tuntematonta syntyperää.

Lasten terveydentila kotiin otettaessa käy selville seuraavista numerotiedoista:

Hyvä	120
Kivulloinen	68

Kolmea lasta ei tutkittu, syystä että he oleskelivat lastenkodissa ainoastaan muutaman päivän.

Eri taudeista todettiin lastenkotiin otetuissa lapsissa riisitauti 14 tapauksessa, suolikatarri 9, vähäverisyys 10, keuhkokatarri 9, tuberkuloosi eri muodoissa 6 tapauksessa j. n. e. Tarttuvia tauteja havaittiin lastenkotiin otettaessa yhdessä tulirokko, kahdessa tuhkarokko ja yhdessä tartuntaperäinen suolikatarri.

Poistettuja hoidokkeja punnittaessa todettiin seuraavaa:

Lapsia, joiden paino oli lisääntynyt yli 100 gramman	111
” ” ” oli pysynyt ennallaan	29
” ” ” oli vähentynyt yli 100 gramman	23
Ainoastaan kerran punnittiin 9 lasta.	

Lastenkodissa on 4 lasta vuoden varrella kuollut. Näistä kuoli kaksi, molemmat riisitautisia, äkilliseen kouristukseen (eclampsia infantum) yksi miliari-tuberkuloosiin ja yksi tartuntaperäiseen suolikatarriin. Viimeksi mainittuun tautiin sairastui, paitsi edellä mainittua, 9 pientä lasta, joista 8 lähetettiin Marian sairaalan lastenosastolle.

Tuhkarokkoa on sattunut ainoastaan 3 tapausta, vaikka tämä tauti liikkui yleisenä kulkutautina paikkakunnalla. Sitä vastoin on tulirokkoa esiintynyt yleisemmin, nimittäin 11 tapausta. Kulkutautina ei tämä tauti kuitenkaan ole esiintynyt, sillä nämä tapaukset sattuivat eri aikoina vuodesta. Kaikki tuhka- ja tulirokkopotilaat on heti lähetetty kulkutautisairaalaan. Sama oli niinkään laita kahden kurkkumätäpotilaan.

Paitsi edellä mainittuja 24 potilasta on sairaaloihin lähetetty 20 lasta, nimittäin 1 yleisen sairaalan lastenosastolle (atrophia infantum) ja 19 Marian sairaalan lastenosastolle (9:ssä äkillinen suolikatarri, 3:ssä keuhkotulehdus, 4:ssä atrophia infantum, 1:ssä risitauti, 1:ssä tuberkuloottinen vatsakalvontulehdus ja 1:ssä eclampsia infantum).

Lasten terveydentila niiden poistuessa kodista käy selville seuraavista numeroluvuista:

Hyvä	88
Parempi	13
Ennallaan	25
Huonompi (niihin on luettu 44 sairaaloihin siirrettyä).....	46
Kuolleita	4

Yhteensä 174

Uuden lasten-
kodin tarve.

Uuden, ajanmukaisen lastenkodin tarve vaivahoidolle on kuluneena vuonna, eritoten sen jälkipuoliskolla, osoittautunut yhä tuntu-vammaksi. Kun kuitenkin haittoja lastenkodin sijoituksesta Äggelbyhyn sekä sikäläisten rakennusten sopimattomuutta tarkoitukseensa

on vaivashoitohallituksen lähinnä edellisiltä vuosilta antamissa kertomuksissa seikkaperäisesti valaistu ja kun niillä herroilla kaupunginvaltuusmiehillä, jotka viime keväänä kävivät kodissa, oli tilaisuus henkilökohtaisesti tutustua sikäläisiin oloihin ja he siinä tilaisuudessa anetuista lausunnoista päättäen myös totesivat edellä lausutun paikkansa pitäväksi, katsoo vaivashoitohallitus voivansa luopua nyt jälleen toistamasta aikaisempia vaatimuksiaan ja toivoo että, kun tekeillä oleva uuden lastenkodin ehdotus, jota varten kaupungin rakennuskonttori vaivashoitohallituksen pyynnöstä paraikaa laatii luonnospii-rustuksia, kaupunginvaltuustolle lähetetään, se vastaanotetaan semmoisella olojen ja ajan vaatimusten ymmärtämyksellä, että tämä kauan tunnettu tarve tulee kaikin puolin tyydyttävästi täytetyksi.

Vuodelta 1914 antamassaan kertomuksessa teki vaivashoitohallitus selkoa mainittuna vuonna syntyneestä tohtorinrouva Emma Grefbergin rahastosta sekä sen suunnitellusta käyttämisestä. Vaivashoitohallituksen lokakuun 5 p:nä 1914 asiasta tekemän päätöksen mukaan on tämän rahaston korot käytettävä niiden lasten tai nuorten henkilöjen avustukseksi, jotka saavat tai ovat saaneet osakseen vaivashoidon huolenpitoa ja joille erityisten luonnonlahjain tai muiden seikkain johdosta jatkokasvatus kansakoulussa saadun opetuksen lisäksi luultavasti olisi hyödyksi sekä joille sentähden olisi hankittava tilaisuus edelleen kehittyä sillä alalla, johon heidän luonnonlahjansa viittaavat, mutta johon he nykyään voimassa olevan lain tai ohjesäännön mukaan eivät ole oikeutetut saamaan avustusta valtiolta eikä kunnalta.

Tohtorinrouva
Emma Gref-
bergin rahasto

Tämän mukaisesti on kuluneena vuonna myönnetty stipendejä tai opintoapurahoja:

jatko-opetuksen saamiseksi kansakoulujen jatkuoluokilla kahdelle tytölle, jotka olivat päättäneet kansakoulukurssinsa maaseudulla;

opetuksen hankkimiseksi taideteollisuusyhdistyksen piirustuskoulussa yhdelle pojalle maalarinammatin opiskelemiseksi;

teollisuuskoulun iltakursseissa käyntiä varten yhdelle nuorukaiselle;

maalla sijaitsevan pikkukoulunopettajatarseminarin kurssin suorittamiseksi yhdelle tytölle; sekä

oppilasavustusta yhdelle nuorukaiselle.

Avustuksina annetut varat nousivat kaikkiaan 1,599 markkaan 65 penniin. Rahaston kertyneitä korkovaroja oli 1915 vuoden alussa Smk. 6,689:05 ja joulukuun 31 päivänä samaa vuotta Smk. 8,566:13.

Vaikka huomattavaa edistystä on todettu rekisteritoimiston järjestämisessä ja välitystoiminnassa vaivashoidon ja armeliaisuuden keskinäisessä suhteessa ei vaivashoitohallitukselta kuitenkaan ole voinut jäädä huomaamatta, etteivät vielä kaikki armeliaisuustarkoituksissa toimivat yhdistykset ja yksityishenkilöt ole toimistolle antaneet

Rekisteri-
toimisto.

sitä avustusta, mikä olisi ollut suotava. Tämän johdosta katsoi vaivahoitohallitus olevan aihetta lokakuun alussa, jolloin kaikki kaupungissa toimivat armeliaisuusyhdistykset alottivat työnsä, lähettä mainituille yhdistyksille kirjelmän, jossa niitä kehoitettiin olemaan antamatta avustuksia avunetsijöille, ennenkuin heidän olojaan ja tarpeitaan oli tiedusteltu rekisteritoimistosta, sekä sitten kuukausittain toimistolle ilmoittamaan todellisen avun tarpeessa olleille avunetsijöille annetuista avustuksista.

Sen ohessa on hallituksesta näyttänyt tarpeelliselta sanomalehdistön suosiollisella avulla kehoittaa yleisöä mahdollisimman laajassa mitassa tiedusteluja tekemällä ja tietoja antamalla edistämään toimiston toimintaa. Sanomalehdet ovatkin kiitettävällä auliudella antaneet mainituissa kohden avustustaan sekä useasti julkaisemalla rekisteritoimiston toimintaa valaisevia uutisia että myös kehoittamalla yleisöä antamaan avunetsijöille avustusta ainoastaan käyttämällä rekisteritoimiston myötävaikutusta, ja onkin yleisö tämän johdosta nähtävästi melko paljon suuremmassa määrässä kuin ennen noudattanut tätä kehoitusta.

Toiselta puolen on vaivahoitohallitus katsonut olevan myöntyminen parilta yksityiseltä taholta lausuttuun toivomukseen, ettei rekisteritoimistoa pidettäisi avoinna ainoastaan kanslian virantoimitusaikana klo 10 ja 3 välillä päivällä, vaan myös johonkin aikaan ilta-päivällä. Toimisto onkin sentähden helmikuun keskivaiheilta lähtien (paitsi kesäkuukausina) pidetty avoinna kaikkina arkipäivinä klo 10—3 ja klo 5—7, mikä on järjestämällä toimiston henkilökunnan virantoimitus tarkoituksenmukaisella tavalla käynyt päinsä tarvitsematta henkilökuntaa tai kustannuksia lisätä.

Avunetsijöitä
koskevat tie-
dustelut.

Avunetsijöitä koskevia tiedusteluja tehtiin yksityishenkilöjen ja armeliaisuusyhdistysten taholta vuoden varrella seuraavat määrät:

Yksityishenkilöt (niistä a. p. 310 ja i. p. 65)	375
Pelastusarmeija	1,105
Kaupunkilähetys	62
Kasvatuslautakunta	7
Järjestyneen työväen työttömyyskomitea	221
Helsingin kaupungin kansakoulut	81
Lastenhoidon edistämisyhdistys	12
Suomenkielisten kansakoulujen kesäsiirtolat	360
Köyhäin lasten työkodit	31
Rouvasväenyhdistys	2
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys	41

Yhteensä 2,297

Ilmoituksia hädänalaisille henkilöille annetusta avusta ovat antaneet:

Kaupunkilähetys	1,821
Köyhäin lasten työkodit	461
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys	63
Maitopisara-yhdistys	106
Pelastusarmeija	1,289
Lastenhoidon edistämisyhdistys	166
Kansanlastentarhat	438
Risatautisten lasten parantola	8
Pippingsköldin turvakoti	61
Toipumakoti-yhdistys.....	167
Ruotsinkielisten kansakoulujen kesäsiirtolat	224

Yhteensä 4,804

Ilmoituksia lakanneista jatkuvista avustuksista ovat tehneet:

Maitopisara-yhdistys	83
Lastenhoidon edistämisyhdistys	30
Toipumakoti-yhdistys.....	159
Pippingsköldin turvakoti	55

Yhteensä 327

Rekisteröityjä kortteja oli vuoden päättyessä 10,201 vastaavan määrän vuonna 1914 ollessa 8,133, joten lisäannos oli 2,068. Henkilöselvityksiä, joita vuoden alussa oli 6,137, on vuoden varrella tullut lisää 1,314, joista 1,073 koski vaivaishoidolta sekä 241 yksinomaan armeliaisuusyhdistyksiltä avustusta saaneita henkilöjä.

Rekisteri.

Että ammattimaista kerjuuta harjoitetaan laajassa mitassa, näkyy siitä, että kokonaista 106 kerjäävää henkilöä on ilmoittanut väärän osoitteen, minkä johdosta heitä ei ole tavattu. Toimitusjohtajalle on ilmoitettu 115 henkilöä varoituksen saamiseksi kerjuusta. Näistä henkilöistä oli 16 semmoisia, jotka olivat joko yksityishenkilöiltä tai armeliaisuusyhdistyksiltä anoneet avustusta, mutta joiden oli havaittu olevan vailla kotipaikkaoikeutta täällä.

Kerjuu.

Kunnalliskotiin ja työlaitokseen on vuonna 1915 ollut otettuihin kaikkiaan 1,184 henkilöä (1,226 vuonna 1914), niistä kunnalliskotiin ja sen eri osastoille 960 (893 vuonna 1914).

Kunnalliskoti ja työlaitos.

Kunnalliskotiin ja sen eri osastoille otetuista henkilöistä oli:

Miehiä.....	266
Naisia	459
Lapsia	235

Yhteensä 960

Ikänsä mukaan ryhmittäivät nämä seuraavasti:

10 vuotta nuorempia	235
10 ja 20 vuoden välillä	33
20 „ 30 „ „	82
30 „ 40 „ „	69
40 „ 50 „ „	77
50 „ 60 „ „	97
60 „ 70 „ „	139
70 „ 80 „ „	165
80 „ 90 „ „	54
90 vuotta vanhempia	9
	<hr/>
	Yhteensä 960

Näistä oli syntynyt:

Helsingissä	105
muilla paikkakunnilla	855
	<hr/>
	Yhteensä 960

Työlaitokseen otetuista 224 miehestä oli:

10 ja 20 vuoden välillä	4
20 „ 30 „ „	26
30 „ 40 „ „	47
40 „ 50 „ „	48
50 „ 60 „ „	51
60 „ 70 „ „	37
70 „ 80 „ „	11
	<hr/>
	Yhteensä 224

Näistä oli syntynyt:

Helsingissä	57
muilla paikkakunnilla	167
	<hr/>
	Yhteensä 224

Koko määrästä, 1,184:stä, kuoli vuoden varrella 63 (25 vuonna 1914), joista oli:

Miehiä	27
Naisia	27
Lapsia	9
	<hr/>
	Yhteensä 63

Hoidokkien luku eri kuukausina oli:

	Suurin luku.	Vähin luku.	Keskimäärä.
Tammikuu.....	665	652	658.6
Helmikuu	662	609	637.5
Maaliskuu	618	593	606.6
Huhtikuu	595	576	585.1
Toukokuu	576	519	544.3
Kesäkuu.....	521	510	515.4
Heinäkuu	519	502	510.2
Elokuu	500	482	491.3
Syyskuu	501	482	491.8
Lokakuu	510	494	500.6
Marraskuu.....	510	470	484.3
Joulukuu	526	499	512.6

Koko vuoden keskimäärä oli 539.

Laitoksessa hoidettuja mielisairaita oli 15 (16 vuonna 1914) eli 7 miestä ja 8 naista.

Muihin kuntiin kotiinlähetettyjä tai muiden kuntain asiamiesten pois ottamia oli:

Miehiä	I
Naisia	II

Laitoksen kirjoissa oli vuoden alussa 668 ja vuoden lopussa 524 hoidokkia.

Kunnalliskotiin otettuja hoidokkeja on kykynsä mukaan käytetty työhön, mikä näkyy siitä, että suurimman osan kaikista vuoden varrella tehdyistä uusista vaatekappaleista ovat hoidokit valmistaneet, jota paitsi he ovat laitoksen vanhoja vaatekappaleita tarpeen mukaisesti pitäneet kunnossa. Hoidokkien vuoden varrella laitoksen omiksi tarpeiksi valmistamista vaatekappaleista ja kalustosta mainittakoon m. m. 284 miehen ja 146 naisen paitaa, 146 alushametta, 258 naisen pukua, 674 lapsen pukua, 288 röijyä, 294 paria naisen alushousuja, 60 alusliiviä, 118 esiliinaa, 204 pieluksen päällistä, 1,138 paria sukkaa, 465 ruumisvaatetta, 450 m. erilaatuisia kankaita, 265 m. mattoja, 523 m. nauhaa, 41 kiulua, 21 saavia, 10 sankoa, 117 pesuastiaa, pesuammetta y. m., joita paitsi on valmistettu 1,561 paria voimistelukenkkiä, jotka on osittain toimitettu Helsingin kansakouluihin.

Työlaitoksen toimintaan nähden vuonna 1915 viitataan tauluun 2.

Paitsi kaikkia kunnalliskodissa vuosittain uusiintuvia puutarha-, maanviljelys- talous- y. m. töitä, on siellä lisäksi suoritettu ei ainoas-

taan Kivelän sairaalan, vaan myös mainittuun sairaalaan otettujen haavoittuneiden sotilaiden vaatteidenpesu, minkä ohessa niinikään on pesty palvelushenkilöjen ja näiden perheiden vaatteet, josta työstä kertyneenä korvauksena vaivaishoitohallitukselle on toimitettu 26,813 markkaa 20 penniä.

Sittenkuin kaupunki oli 1915 vuoden alussa kunnalliskodin käytettäväksi luovuttanut noin 30 tynnyrialaa aikaisemmin vuokrattuna ollutta viljelysmaata, on maanviljelystä ja sen yhteydessä olevaa puutarhanhoitoa harjoitettu entistä laajemmassa mitassa. Tämän johdosta ja kun laitoksen maanviljelyskaluja pidettiin puutteellisina ja riittämättöminä, on ryhdytty toimenpiteisiin näiden saattamiseksi käyttökelpoiseen kuntoon ja uusien hankkimiseksi. Vuonna 1915, jota ylipäätään on pidettävä erittäin hyvänä vuotena, on korjattu 1,000 hl perunoita, 100 hl. turnipsia, 7,000 kg. vihantarehua, 7,000 kg. niittyheiniä, 100 hl. lanttuja, 70 hl. porkkanoita, 7 hl. punajuuria, noin 8,000 kg. valkokaalia, 15 hl. sipulia, 890 kurkkua, kukkakaalia, brysselikaalia ja muita vihanneksia. Bruttotulot on laskettu 9,000 markaksi.

Kokonaistuloja kunnalliskodista oli vuonna 1915 tilikirjain mukaan Smk. 46,164:71.

Maaliskuun 1 p:nä 1915 tekemällään päätöksellä on vaivaishoitohallitus hyväksynyt erityiset määräykset uutteruusrahain antamisesta kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten hoidokeille. Tämän päätöksen mukaan annetaan hoidokeille, niin miehille kuin naisillekin, uutteruusrahoja vähintään 1 mk. 50 p. ja enintään 7 mk. 50 p. kuukaudessa, joista varoista enintään 60 % annetaan rahana käytettäväksi kahvin ostoon, lisäruuan hankintaan y. m. Uutteruusrahain jäljellä oleva osa eli 40 % merkitään kunkin hoidokin erikoiselle säästökassatilille ja annetaan hänelle hänen poistuessaan laitoksesta. Hellittävissä tapauksissa on johtajalla oikeus pyynnöstä antaa enemmänkin kuin 60 %.

Huhtikuun alusta vuoden loppuun on avattu 468 säästökassatiliä. Vuoden varrella päätettiin 178 tiliä, joten niitä vuodeuvaihteessa oli jäljellä 290.

Säästökassatilillä pankissa oli

joulukuun 31 päivänä	Smk. 1,447:60
Kassassa	„ 234:60

Yhteensä Smk. 1,682:20

Edellä mainitun menettelyä käytäntöön ottaminen on toiselta puolen saattanut hoidokit säästävämmin käyttämään rahavarojaan sekä saanut aikaan, että he laitoksesta poistuessaan eivät ole aivan varattomia, vaan voivat omilla varoillaan tulla toimeen ensimmäiset päivät, mutta

toiselta puolen on tämä n. s. säästöpankkiliike tuntuvasti lisännyt konttorityötä. Ei riitä että laaditaan yhdistetyt päivätyö-utteruusrahalitukset kullakin osastolla ja työmaalla, vaan täytyy lisäksi laatia samanlaiset konttorissa. Sen sijaan että kukin hoidokki aikaisemmin sai kuukausittain koko määrän käteisenä, on nyttemmin voimaan saatettujen määräysten johdosta kullekin utteruusrahoja saavalle hoidokille avattava eri säästökassatili. Alituinen säästövarain otto tai myös niiden anominen niinkään lisää työtä. Näiden varain hoidon valvonnan toimittamiseksi on käynyt tarpeelliseksi järjestää täydellinen kirjanpito.

Ainoastaan vähäiset määrät hoidokeille kuuluvia omia varoja on annettu hoidettavaksi.

Tarkempia tietoja kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten ruuanpidosta vuonna 1915 annetaan tauluissa 3 ja 4.

Vuoden varrella on samoin kuin edellisenäkin vuonna kunnalliskotiin ollut sijoitettuna kaksi terveydenhoitolautakunnan alaista väliaikaista sairaosastoa, toinen 54 mies- ja toinen 56 naispotilaalle eli yhteensä 110 potilaalle. Näiden hoitajina on toiminut 4 sairaanhoitajatar (2 päivä- ja 2 yöhoitajatar) apunaan 6 siivoojatar, 3 kumpaisellakin osastolla, sekä lähinnä kunnalliskodin ylihoitajattaren valvonnan alaisina. Laitoksen lääkäri on käynyt näillä osastoilla joka arkipäivä. Puheena olevain sairaosastojen kustannusten korvaamiseksi on terveydenhoitolautakunnalta velottu Smk. 1:30 potilasta kohti vuorokaudessa, lukuun ottamatta lääkärinpalkkiota ja sairaanhoitajattarten palkkoja. Ylihoitajatar ei ole saanut eri korvausta työstään sairaosastoilla.

Kunkin (aikuisen) henkilön elatuksesta kunnalliskodissa ja työlaitoksessa oli kustannuksia keskimäärin 53.33 penniä (67.39 penniä vuonna 1914), kun taas kunkin henkilön elatuksesta lastenkodissa oli menoja keskimäärin 64.14 penniä.

Kunnalliskodista ja siihen yhdistetyistä laitoksista oli vuonna 1915 menoja Smk. 450,509:27 (Smk. 442,468:87 vuonna 1914). Näistä tuli:

	1915.	1914.
Kunnalliskodin osalle Smk.	295,888:92	307,036:14
Työlaitoksen „ „	121,500:30	135,432:03
Lastenkodin „ „	33,120:05	¹⁾ —
Yhteensä Smk.	450,509:27	442,468:17

Hoidokkien elatuspäiviä oli vuonna 1915 kaikkiaan 215,591 (206,334 vuonna 1914) Näistä tuli:

¹⁾ Lastenkotia koskevat numerotiedot ovat kunnalliskodin kohdalla.

	1915.	1914.
Kunnalliskodin osalle	169,711	159,866
Työlaitoksen „	27,078	46,468
Lastenkodin „	18,802	1) —
	Yhteensä 215,591	206,334

Toimi- ja palvelushenkilöjen elatuspäiviä oli kaikkiaan 19,775, josta määrästä tuli;

	Toimihenkilöjä. Palvelijoita. Yhteensä.	
Kunnalliskodin osalle	} 4,299	{ 9,045
Työlaitoksen „		{ 2,478
Lastenkodin „		{ 3,223
	Yhteensä 5,029	14,746
		13,344
		2,478
		3,953
		19,775

Keskimääräinen kustannus (hoidokkien) elatuspäivää kohti oli:

	1915.	1914.
Kunnalliskodissa ja työlaitoksessa Smk. 2: 12}		
Lastenkodissa „ 1: 76}		2: 14
Koko laitoksessa .. „ 2: 09}		2: 14

Päättynyt vuosi on laitoksessa kulunut järjestyksen tai työn kärsimättä minkäänlaisia häiriöitä. Hoidokkien käytös ei yleensä ole aiheuttanut muistutuksia, minkätähden rangaistuksia on harvoin tullut kysymykseen. Kuluneena vuonna on kuitenkin läänin kuvernööri tuominut kaksi naista hurjasta käyttäytymisestä osastonjohtajarta kohtaan yleiseen työhön.

Lääkärin virkaa kunnalliskodissa ja työlaitoksessa on hoitanut lääketieteenlisensiaatti Hj. M. Stenbäck, joka on keskiviikkoisin ja lauantaisin pitänyt hoidokkien polikliinillistä vastaanottoa ja käynyt osastoilla hoitamassa vuoteen omama olevia sairaita. Neuvoja on annettu noin 2,000.

Kulkutaudeista on laitoksissa, lukuunottamatta paria satunnaista kurkkumätätapausta, ilmaantunut ainoastaan tulirokkoa. Tämän toi lastenosastolle muuan äiti lapsineen käydessään portinvartijan luona, missä tauti todettiin mutamaa päivää myöhemmin. Kaikkiaan sairastui 8 lasta, jotka siirrettiin kulkutautisairaalaan.

Sairasosasto on tänäkin vuonna ollut avoinna. Potilaiden vaihtuminen käy selville seuraavista numeroista:

Jäljellä vuodelta 1914	81
Vastaanotettu vuonna 1915	107
Poistettu „ 1915	146
Jäljellä vuoteen 1916	42

1) Lastenkotia koskevat numerotiedot ovat kunnalliskodin kohdalla.

Sairaanhoitopäiviä on kuukausittain ollut:

Tammikuussa	2,541
Helmikuussa	2,383
Maaliskuussa	2,620
Huhtikuussa	2,528
Toukokuussa	2,525
Kesäkuussa	2,489
Heinäkuussa	2,655
Elokuussa	2,555
Syyskuussa	2,509
Lokakuussa	2,612
Marraskuussa	1,261
Joulukuussa	1,127
	<hr/>
	Yhteensä 27,805

Keskimääräinen päivittäinen potilasluku oli siis 76.18.

Poistetuista on 41 kuollut sairasosastolla, 51 siirretty Kivelän sairaalaan, 29 kunnalliskotiin tai työlaitokseen, 3 Marian sairaalaan ja 22 vapaaseen oleskeluun. Kuolleista oli 3 alle 60 vuoden, 12 60—70 vuoden ja 26 yli 70 vuoden ikäisiä. Kuolemansyynä oli 12 tapauksessa vanhuudenheikkous, 8 tapauksessa keuhkotulehdus, 6 tapauksessa syöpä, 6 tapauksessa sydänvika, 4 tapauksessa verenvuoto aivoissa, 3 tapauksessa munuaistauti, 1 tapauksessa tuberkulosi ja 1 tapauksessa selkädintauti.

sen kansliain työhön vuonna 1915.

Ettymäärä.	Yksityissairaaloihin.		Keuhkotautiparantolaan.	Lääkkeitä.	Sairaspareleja.	Maksuton lääkärintaput.	Rautauksia.	Varattomuuden todistuksia.										Kaiken kaikkiaan.			
	Lastenosaajille.	Yhteensä.						Prof. Engströmin klinikkaan.	Dikomisssatiokseen.	Yhteensä.	Oikeuspuna varten.	Verofien maksunn.	Passia varten.	Eläkeliiä varten.	Parantolaan pääsemiseksi.	Koulunkäynnii varten.	Ruokailippuja.		Yönajalippuja.	Evätyjä hakemuksia.	Muita asioita.
1	4	—	—	—	138	—	4	8	21	103	1	2	2	12	—	—	24	1,498	1,914		
3	9	—	—	—	135	—	3	6	14	65	—	2	1	—	—	—	19	1,412	1,769		
—	4	—	—	—	125	7	—	10	22	17	1	4	1	—	—	—	11	1,416	1,706		
1	7	1	—	1	132	1	4	9	17	15	2	1	3	—	—	—	19	1,502	1,813		
1	11	2	—	2	103	1	6	5	29	21	2	1	—	4	—	—	28	1,350	1,674		
1	15	—	—	—	80	—	3	9	15	4	6	2	1	6	—	—	18	1,398	1,660		
—	10	—	—	—	89	1	3	3	28	3	7	—	—	2	3	1	15	1,423	1,680		
2	4	1	—	1	67	1	6	5	23	1	3	1	1	11	—	—	9	1,606	1,847		
4	13	4	—	4	103	—	3	5	18	29	4	4	2	18	—	—	16	1,297	1,620		
1	6	1	—	1	112	1	7	7	27	83	2	3	1	10	1	1	11	1,152	1,600		
3	11	1	—	1	99	1	7	7	25	44	2	2	1	—	2	4	14	4,124	4,501		
3	8	1	—	1	105	1	4	12	22	16	1	9	1	4	—	2	33	4,700	5,025		
20	102	11	—	11	1,288	14	50	86	261	401	31	31	14	67	6	8	217	22,878	26,809		
—	6	—	1	1	287	7	18	8	9	91	1	1	5	4	5	2	35	1,185	1,829		
1	10	—	—	—	329	1	23	9	12	46	2	—	—	—	—	—	33	1,248	1,826		
2	15	—	—	—	283	5	17	14	15	8	2	5	—	—	2	2	28	1,424	1,928		
1	10	—	—	—	231	5	20	2	15	15	5	—	—	—	1	—	36	1,292	1,770		
2	6	—	1	1	208	3	10	10	12	8	11	3	—	2	—	—	33	1,411	1,848		
1	10	—	—	1	183	2	9	9	12	2	2	3	—	3	—	—	16	1,280	1,660		
1	9	—	—	—	167	1	8	6	23	—	7	—	—	—	1	1	29	1,113	1,490		
—	13	—	—	—	155	3	24	6	10	—	2	1	—	3	2	—	29	1,237	1,598		
1	11	—	—	1	192	5	11	9	13	8	—	1	—	11	—	—	17	1,314	1,710		
2	4	—	—	2	190	4	14	2	18	42	2	—	1	4	—	1	27	1,343	1,780		
—	8	—	2	2	196	3	26	8	15	21	1	3	2	2	—	—	41	2,908	3,393		
1	10	—	—	—	240	5	14	12	12	1	2	2	1	1	—	—	47	6,334	6,840		
12	112	—	4	4	2,661	44	194	95	166	242	37	19	9	30	11	6	371	22,089	27,672		

Taulu 2. Helsingin kaupungin työlaitoksen toiminta vuonna 1915.

	Tulot hoidokkien päivätöistä, tarveaineet lukuun otettuina, Smk.					Päivätöiden luku.	Keskiarvo päivätöitä kohti. Smk.	Menot.	Smk.
	Vieraita töitä.	Työlaitokseen tehtyjä töitä.	Kunnalliskotiin tehtyjä töitä.	Lastenkotiin tehtyjä töitä.	Yhteensä				
Sepäntyöpaja	6,756 85	196 85	2,053 63	72 55	9,079 88	1,863	4 87	Palkat	9,840 —
Suutarintyöpaja	14,475 30	1,964 95	3,327 48	857 25	20,624 98	2,780	7 41	Polttoaineet	5,893 —
Räätilintyöpaja	825 75	1,302 50	1,353 33	— —	3,481 58	1,767	1 97	Valo	743 90
Puusepäntyöpaja	2,841 63	751 40	7,861 09	322 70	11,776 82	2,265	5 19	Vedenkulutus	700 —
Maalarintyöpaja	10,216 45	904 55	2,113 41	126 10	13,360 51	1,863	7 17	Ruoka	37,149 50
Kirjansitojain työt	246 05	19 —	96 —	1 50	362 55	34 8	1 04	Vaatetuskulut	7,986 33
Sekalaiset työt	259 —	1,396 35	6,590 90	681 —	8,927 25	11,385	— 78	Tarveaineet	48,968 26
								Kalusto	2,197 75
								Utteruusrahat	4,791 —
								Korjaustyöt	921 10
								Sekalaiset menot	2,309 46
Yhteensä	35,621 03	6,535 60	23,395 84	2,061 10	67,613 57	22,271	3 03	Yhteensä	121,500 30

Menoja..... Smk 121,500:30

Tuloja..... „ 67,613:57

Nettomeno Smk 53,886:73, jaettuna 27,078 elatuspäivälle, antaa tulokseksi Smk 1:99 kutakin elatuspäivää kohti.

1) Kertynyt tilien mukaan Smk 53,763:47

Maksamattomia laskuja „ 13,850:10

Smk 67,613:57

Taulu 3. Äggelbyn lastenkodin ruokalaan toimitetut ja ostetut tuotteet vuonna 1915.

	Kahvia.	Sokeria.	Maitoa.	Hivaleipää.	Hapanleipää.	Ruisleipäjä.	Vehnäleipäjä.	Luuksia.	Perunonia.	Henettä.	Suurimoja.				Sikojä.	Lihaa.	Silavaa.	Siakkaa.	Voita.	Smk.	
											Manna-	Riisi.	Tattari-	Kaura-							
	kg.	kg.	litr.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	
Säästöä vuodelta 1914	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Osin toimitettu, osin ostettu vuonna 1915	70	870	28,615	752	880	498	1,776	—	4,087	50	489	400	65	522	3	623.2	441	150	304	13,695.21	
Sekalaisia vähäisiä elintarpeita ja ylimääräistä kestitystä vuoden kuluessa ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,589.56
Ruuanpitoon käytetty	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	300	—	—	—	399.—
Yhteensä	70	870	28,615	752	880	498	1,776	—	4,087	50	489	400	65	522	—	623.2	741	150	304	16,683.77	
Säästöä vuoteen 1916	6	100	—	—	—	60	242	—	—	50	80	100	—	50	—	—	100	—	50	—	846.88
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,836.89

Muist.: Vuonna 1915 jaettiin kaikkiaan 22,755 täyttä päiväannosta seuraavasti:
 hoidokeille 18,802
 virkailijoille 3,953
 Täyden päiväannoksen kustannus oli koko laitoksessa 696 penniä.
 » » » » » hoidokkia kohti 64.14 »

Taulu 4. Helsingin kaupungin kunnalliskodin ja työlaitoksen

	Suolaa.	Sokeria.	Kahvia.	Munia.	Perunoita.	Ruusu- hoja.	Punroksia.	Herneitä.	Maitoa.	Vehnäjuu- hoja.
	kg.	kg.	kg.	kpl.	hl.	kg.	kg.	kg.	litr.	kg.
Säästö vuodelta 1914....	—	—	—	—	634	1,490	—	—	—	830
Osin toimitettu, osin ostettu vuonna 1915.....	11,793	3,398	533.5	2,804	2,019	86,296	1,370	9,777	240,513	44,422
Sekalaisia vähäisiä elintar- peita ja ylimääräistä kes- titystä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ruokalassa käytetty.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	11,793	3,398	533.5	2,804	2,653	87,786	1,370	9,777	240,513	45,252
Siittämällä tullut lisää porsaita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vähenee myytyjen jättei- den hinta.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Säästö vuoteen 1916	5,422	823	89.8	206	29.8	30,146	1,000	1,797	—	17,898
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Muist.: Vuonna 1915 jaettiin kaikkiaan 212,611 täyttä päiväannosta

kunnalliskodissa 169 711
työlaitoksessa 27,078
virkailijoille 15,822

Täyden päiväannoksen kustannus oli koko laitoksessa keski-
" " " " kutakin hoidokkia

ruokalaan toimitetut ja ostetut tuotteet vuonna 1915.

Lihaa.	Suurimoja				Sikoja.	Siivaraa.	Siakkaa.	Voita.	Kaalin- kypuja	Lanttuja.	Porkkan.	Maltaita.	Smk.
	Riisi- kg.	Ohra- kg.	Kaura- kg.	Tattari- kg.									
250	—	300	—	260	84	600	1,620	—	—	(505 hl.) 3,383	(32 hl.) 2,080	—	13,973 60
13,396.1	3,850	4,706	4,900	—	—	7,438.5	3,231	3,029.8	2,492	1,270	1,635	3,370	136,631 90
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,673 37
—	—	—	—	—	50	6,123	—	—	—	—	—	—	8,142 89
13,646.1	3,850	5,006	4,900	260	34	14,161.5	4,851	3,029.8	2,492	4,653	3,715	3,370	167,421 76
—	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125 87
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	167,295 89
89	1,189	—	1,100	—	74	585	90	130	—	100	100	477	46,819 65
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120,476 24

seuraavasti:

määrin 56.66 penniä.
kohti 53.88 „

**Taulu 5. Työaineiden käyttö Helsingin kaupungin työläis-
toksen työpajoissa vuonna 1915.**

	Säästö vuo- teen 1915		Vuoden var- rella ostettu		Yhteensä		Vuoden var- rella käy- tetty		Säästö vuo- teen 1916	
	Smk		Smk		Smk		Smk		Smk	
Sepäntyöpaja	1,516	75	6,943	72	8,460	47	6,754	15	1,706	32
Suutarintyöpaja ..	1,056	16	23,024	57	24,080	73	13,858	89	10,221	84
Räätälintyöpaja....	—	—	191	25	191	25	178	93	12	32
Puusepäntyöpaja ..	2,346	72	10,374	78	12,721	50	6,792	76	5,928	74
Maalarintyöpaja ..	355	—	7,868	63	8,223	63	7,568	98	654	65
Kirjansitomotyöt ..	36	—	245	55	281	55	205	64	75	91
Sekalaiset työt	172	—	219	77	391	77	323	42	68	35
Yhteensä Smk	5,482	63	48,868	27	54,350	90	35,682	77	18,668	13

VII. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan kertomus vuodelta 1915¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Siihen nähden että kaupunginvaltuusto oli marraskuun 4 p:nä 1914 hyväksynyt kasvatuslautakunnalle uuden johtosäännön²⁾, on osa lautakunnan työtä kuluneena vuonna kohdistunut järjestysohjeiden laatimiseen lautakunnan ja sen alaisten laitosten toiminnalle. Niinpä on laadittu ehdotus lautakunnan työjärjestykseksi, vaikkei lautakunta kuitenkaan, odotellessaan tarpeellista kokemusta sen tarkoituksenmukaisuudesta, vielä ole asiaa loppuun käsitellyt. Helsingin kaupungin kasvatuslaitosten ohjesäännön on lautakunta niinkään laatinut ja toukokuun 27 p:nä 1915 vahvistanut. Tämä ohjesääntö, jonka laatimisessa myöskin asianomaiset laitosten johtajat ovat olleet avullisina, on täyttänyt kauan tuntuvana olleen aukon lasten ja nuorison hoitotyön järjestämisessä. Ohjesääntö, joka käsittää 5 lukua ja yhteensä 34 pykälää, on julkaistu kunnallisasetuskokoelmassa.

Lautakunnan
yleinen toi-
minta.

Muutoin on kasvatuslautakunnan toiminta jatkunut saman suunnitelman mukaan kuin edellisinäkin vuosina. Sen johdosta että lautakunnan kanslian työvoimia on lisätty, on sen ohessa entistä suurempaa huomiota voitu panna suojelevaan kasvatustyöhön. Lautakunnalle ilmoitetuista 45 lapsesta, jotka olivat pätevättä syyttä keskeyttäneet koulunkäyntinsä, on käymällä heidän kotonaan ja tekemällä heidän vanhemmilleen esityksiä kokonaista 27 voitu saada jatkamaan koulunkäyntiään. Kuudessa tapauksessa, joissa vanhemmat eivät ole varojen puutteessa voineet lapsilleen antaa tarpeellista hoitoa ja kasvatusta, on lautakunnan johtosäännön 17 §:n mukaan ilmoitus asiasta tehty vaivashoitohallitukselle. Samoin kuin aikaisemmin on myöskin vuonna 1915 lautakunnan toimesta järjestetty kesätyöskentelyä lapsille n. s. kaartinpuutarhassa.

Sittenkuin kasvatuslautakunnan uusi johto- ja vuosirahasääntö

Lautakunnan
kokoonpano
kokoukset
y. m.

¹⁾ Kertomukseen liittyvistä tauluista on ainoastaan osa otettu tähän; osa niissä olevista tiedoista on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1915. — ²⁾ Ks. Helsingin kaupungin kunnallisasetuskokoelma n:o 4 vuodelta 1914.

oli vahvistettu, valitsi kaupunginvaltuusto johtosäännön mukaisesti jäsenet lautakuntaan kolmivuotiskaudeksi 1915—18. Näistä valittiin puheenjohtajaksi vuodeksi 1915 lakitieteentohtori Axel Charpentier. Muina jäseninä ovat olleet ent. kuvernööri Ivar Gordie vaivaishoitohallituksen edustajana ja samalla lautakunnan varapuheenjohtajana johtosäännön 6 §:ssä mainituissa tapauksissa, lääketieteellisensiaatti vapaaherra Emil Cedercreutz, kansakoulunopettajatar Bertha v. Nandelstadh, kansanlastentarhanjohtajatar Ingrid Poppius ja professori Onni Tarjanne. Johtosäännön 4 §:ssä sanotaan, että kasvatuslautakunnan toimiessa kansakoulujohtokuntana on sen kokoonpanoon ja puheenjohtajan vaaliin nähden noudatettava mitä voimassa olevissa asetuksissa siinä kohden sanotaan kansakoulujohtokunnasta. Tämän johdosta päätti lautakunta eräissä ensimmäisiä kokouksiaan vuoden varrella kehoittaa kaikkia kasvatuslaitosten opettajia ja opettajattaria valitsemaan edustajan niihin kokouksiin, joissa kansakoululaitosta koskevia kysymyksiä tulisi käsiteltäväksi. Vaali, joka toimitettiin umpilipuin, antoi tulokseksi, että kasvatuslaitosten opettajiston edustajaksi valittiin johtaja Taavi Rönkä. Sen ohessa ja kun kansakouluohjesäännön mukaan kansakoulujohtokunnan puheenjohtaja on johtokunnan jäsenen valittava, valitsi kasvatuslautakunta lakitieteentohtori Charpentierin myöskin kansakouluasioita käsiteltäessä toimimaan lautakunnan puheenjohtajana.

Kaupunginvaltuuston vaalin mukaan on tammikuun 1 päivästä 1915 kasvatuslautakunnan ammattiholhojana ja sihteerinä toiminut vapaaherra Adolf v. Bonsdorff, kamreerina kamreeri Frans Oskar Rosendahl ja lääkärinä lääketieteellisensiaatti Thor Waenerberg. Kassanhoitajattareksi on lautakunta ottanut neiti Ruth Wigrenin, ylimääräiseksi apulaisiksi filosofianmaisteri Henrik Ståhlin ja neiti Carin Nyströmin sekä vahtimestariksi Birger Sjöblomin.

Vapaaherra v. Bonsdorff on kivulloisuuden tähden nauttinut virkavapautta syyskuun 15 päivästä vuoden loppuun, ja on hänen viransijaisenaan toiminut ensimmäinen ylimääräinen apulainen filosofianmaisteri Ståhl.

Kasvatuslautakunta on tavallisesti kokoontunut kunkin kuukauden toisena ja neljäntenä maanantaina, paitsi kesä- heinä- ja elokuulla, jolloin on kokoontunut ainoastaan kerran kuukaudessa. Ylimääräisiä kokouksia on pidetty kahdesti. Sen lisäksi on asiat, jotka eivät ole sietäneet lykkäystä, käsitelty siten, että sihteeri on asiasta hankkinut kolmen jäsenen lausunnon, joka sitten on ollut voimassa lautakunnan päätöksenä, joka seuraavassa kokouksessa on merkitty pöytäkirjaan. Lautakunnan kokouksissa vuoden varrella laaditut pöytäkirjat käsittävät yhteensä 331 pykälää. Diariin merkittyjä läh-teviä kirjelmia oli 284.

Vuonna 1915 on diariin merkitty ilmoitetuiksi 103 lasta, joiden on katsottu olevan hoidon ja kasvatuksen tarpeessa. Näistä lapsista on lautakunnan huostaan otettu 69 eli 17 ruotsia ja 34 suomea puhuvaa poikaa sekä 4 ruotsia ja 14 suomea puhuvaa tyttöä. Lapsista oli 16 eli 11 poikaa ja 5 tyttöä ilmoittanut kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja sekä 6 poikaa (mutta ei yhtään tyttöä) kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastaja; kaupungin vauvahoitohallitus tai sen lastenhoidontarkastaja oli ilmoittanut 17 lasta eli 13 poikaa ja 4 tyttöä, poliisin siveellisyysosasto 1 pojan ja yksityishenkilöt 29 lasta eli 20 poikaa ja 9 tyttöä. Äidinkielen mukaan ryhmittäytyivät vuoden varrella lautakunnan huostaan otetut 69 lasta siten, että 17 poikaa ja 4 tyttöä eli 21 lasta oli ruotsia sekä 34 poikaa ja 14 tyttöä eli 48 lasta suomea puhuvia. Näistä lapsista oli 5 ruotsia ja 10 suomea puhuvaa poikaa sekä 2 ruotsia ja 3 suomea puhuvaa tyttöä aviotonta syntyperää. Huostaan otettujen lasten ryhmittäytyminen syntymäpaikan ja iän mukaan näkyy seuraavasta taulusta:

Ilmoitetut ja huostaan otetut lapset.

Äidinkieli ja sukupuoli.	Syntymäpaikka.		Ikä huostaan otettaessa.					Yhteensä
	Helsinki.	Muu paikkakunta.	Alle 7 v:n	7-9 v.	9-13 v.	13-15 v.	15-18 v.	
Ruotsia puhuvia poikia	12	5	3	3	7	3	1	17
» » tyttöjä	4	—	—	—	2	2	—	4
Suomea » poikia	17	17	—	4	23	7	—	34
» » tyttöjä	9	5	1	—	6	6	1	14
Yhteensä	42	27	4	7	38	18	2	69

Vuoden 1914 päättyessä oli kasvatustalautakunnan asettamisesta lähtien sen silloiselle sihteerille uskottuja holhoustoimia 80, jotka koskivat yhteensä 133 lasta. Näistä oli kuitenkin 65 lasta saavuttamansa täysi-ikäisyyden johdosta tai muista syistä lakannut nauttimasta lautakunnan huolenpitoa. Vuonna 1915 on lautakunnan 13 tapauksessa täytynt ammattihoiloojansa välityksellä kääntyä holhoustautakunnan ja raastuvanoikeuden puoleen saadakseen hoitoonsa lapsia, jotka näyttivät olevan erittäin suuresti sen tarpeessa, mutta joiden vanhemmat olivat vastustaneet lasten ottamista lautakunnan hoitoon. Kaikissa näissä tapauksissa onkin kasvatusoikeus otettu vanhemmilta sekä ammattihoilooja määrätty lasten hoiloojaksi ja kasvattajaksi. Lautakunnan sihteerille ja ammattihoiloojalle uskottuja hoiloojatoimia oli siten vuoden päättyessä 93. Mikäli koskee muita tapauk-

Holhoustoimi.

sia, joissa ammattiholhooja on määrätty holhoojaksi, viitataan tämän ohjeeseen, ammattiholhoojan antamaan selontekoon.

Lautakunnan
hoidettavina
olevat lapset.

Vuoden 1915 alussa oli kasvatustalokunnan huollettavina 365 lasta eli 262 poikaa ja 103 tyttöä. Kun vuoden varrella 51 poikaa ja 18 tyttöä eli 69 lasta otettiin lautakunnan hoitoon, on vuoden 1915 tai jonkin osan siitä siis 313 poikaa ja 121 tyttöä eli yhteensä 434 lasta saanut hoitoa ja kasvatusta lautakunnan toimesta. Vuoden varrella on 57 poikaa ja 20 tyttöä poistunut lautakunnan hoidosta, joten vuoden päättyessä oli jäljellä 256 poikaa ja 101 tyttöä eli yhteensä 357 lasta. Hoidokkien ryhmittäminen kasvatustalokosten, muiden lastenhoitolaitosten, ammattikoulujen y. m. kesken näkyy taulusta 2, jossa sen ohessa on menneeseen aikaan kohdistuvia tietoja vuodesta 1900 lähtien. Lasten iästä ja koulunkäynnistä helmikuun 1 päivänä 1915 vallinneiden olojen mukaan annetaan tietoja taulussa 1.

Kaupungin
kasvatustalok-
set ja koulu-
siirtolat.

Vuonna 1915 on kaupunki pitänyt voimassa yhtä poikain vasaanotto- ja havaintokotia, neljää oppilasasumalaitoksella varustettua kasvatustalokosta ja viittä koulusiirtolaa. Oppilasasumalaitoksella varustetuista kasvatustalokoksista on Bromarvin Bengtsårin laitos tarkoitettu sekä ruotsia että suomea puhuvia poikia varten, Finnbyn Sjötorpin laitos ruotsia ja Lohjan Toivoniemen laitos suomea puhuvia tyttöjä varten. Oppilasasumalaitoksella varustettu Vihdin Vanjoen laitos, joka samalla on koulusiirtola, vastaanottaa nuorempia ja henkisesti takapajulla olevia suomea puhuvia poikia. Porvoon pitäjän Vekkosken koulusiirtola on tarkoitettu alemman kansakoulun kehitysiässä olevia pienempiä ja henkisesti takapajulla olevia ruotsia puhuvia poikia varten, kun taas Sipoon Paipisten ja Porvoon pitäjän Laversin ruotsinkieliset sekä Nummen Tavolan ja Lohjan Karstun suomenkieliset siirtolat ovat tarkoitettut ylempään kansakoulun kehitysteella olevia poikia varten. Viimeksi mainittuun koulusiirtolaan on myös yhdistetty ammattiosasto. Johtajan antamasta kertomuksesta käy m. m. selville, että laitoksessa on kertomusvuoden kuluessa valmistettu ja myyty puuteoksia 1,514 markan 85 pennin arvosta.

Opetusta näiden laitosten kouluissa on Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesäännön 37 §:n johdosta mikäli mahdollista annettu kaupungin kansakouluille vahvistettujen lukusuunnitelman mukaisesti. Eri laitosten oppilaiden ryhmittäminen luokittain helmikuun 1 päivänä 1915 näkyy taulusta 1.

Muuanne sijoit-
tetut lapset.

Samoin kuin aikaisemmin on kasvatustalokunnalla kuluneena-kin vuonna ollut hoidokkeja sijoitettuina muihin lastenhoitolaitoksiin, vieraisiin kasvatustalokoksiin, ammattikouluihin ja yksityisiin koteihin. Kustannukset heidän elatuksestaan ja kasvatuksestaan on suoritettu yksityistä elänteelleantoa ja jatkokasvatusta varten olevasta määrära-hasta. Tällaisia lapsia oli vuoden alussa 47 ja sen lopussa 35.

Rippikouluikäisille hoidokeille on kustannettu erityinen rippikouluopetus.

Rippikoulu-
opetus.

Kasvatustalokunnan hoidokkien terveydentila on yleensä ollut hyvä. Sen johdosta että Finbyn ja Sipoon pitäjissä oli määrätty toimitettavaksi yleinen uudestirokotus, rokotettiin näihin pitäjiin sijoitettujen laitosten oppilaat uudestaan. Kasvatustalokunnan palveluksessa oleva lääkäri on toimittanut kaikkien talokunnan huostaan otettujen lasten ensimmäisen tutkimuksen ja antanut lausunnon sitä varten laaditun kaavakkeen mukaisesti. Lääkäri on niinkään vuoden varrella käynyt kaikissa kasvatustaloksissa ja tutkinut näiden oppilaat. Taudin tähden laiminlöivät oppilaat 1,356 lukupäivää, jotka jakautuivat eri laitosten kesken seuraavasti:

Oppilaiden
terveydentila.

	Laiminlyötyjä päiviä.		Laiminlyötyjä päiviä.
Bengtsår, ruots. os. ..	209	Toivoniemi	300
» suom.	283	Karstu	297
Sjötorp	70	Tavola	82
Paipinen	53	Vanjoki	35
Lavers	25	Yhteensä	1,356
Vekkoski	2		

Mitä laitosten oppilaiden käytökseen tulee, ei se tänäkään vuonna ole suonut sijaa vakavammille muistutuksille. Karkausyrityksiä on kuitenkin sattunut, eritoten Bengtsårin kasvatustaloksessa.

Oppilaiden
käytös.

Tietoja aikaisemmin eronneiden oppilaiden myöhemmistä vaiheista ei ole tänäkään vuonna talokunnalle saapunut. Tämä asiantilaa on valitettava ja kaipaa epäilemättä toimenpidettä talokunnan puolelta. Miten yhteyttä talokunnan ja sen entisten hoidokkien kesken on ylläpidettävä, on kuitenkin kysymys, jota ei voida ilman muuta ratkaista. Talokunta toivoo ensi vuosikertomuksessa voivansa esittää myönteisen ehdotuksen asiasta. Miten vuoden varrella talokunnan hoidosta poistuneet on sijoitettu, näkyy seuraavista tiedoista:

Eronneet oppi-
laat.

Paikan sai:

renkeinä maalla	14
» kaupungissa	2
tehdastyöläisinä	10
apureina	7
puutarhanhoidon y. m. opastajattarina	6
palvelijattarina maalla	6
» kaupungissa	2
Ilman vakinaista tointa	15
Yhteensä	62

niistä Helsingissä.....	36
» muulla paikkakunnalla	26

Kasvatuslaitosten
opettajakuunta.

Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitoksen johtajatar neiti Ina Wallén, joka on pitemmän aikaa ollut virasta vapaana, on vihdoin elokuun 1 p:nä omasta pyynnöstään saanut eron ynnä 750 markan vuosieläkkeen yleisistä varoista. Sen ohessa myönsi kaupunginvaltuusto hänelle hänen jäljellä olevaksi elinajakseen 300 markan vuosiapurahan. Mainitun laitoksen johtajattareksi on kahdeksi koevuodeksi, elokuun 1 päivästä lukien, otettu virkaatoimittava johtajatar neiti Lydia Ridvall. Sipoon Paipisten kasvatuslaitoksen johtaja Gottfrid Kvarnström on kuolemalla eronnut huhtikuun 27 p:nä. Hänen seuraajakseen, ensinnä virkaatoimittavaksi ja elokuun 1 päivästä lähtien kahdeksi koevuodeksi, on otettu kansakoulunopettaja Algot Lindfors.

Kasvatuslautakunnan esityksestä on kaupunginvaltuusto maaliskuun 2 päivänä 1915 päättänyt, että niiden kaupungin kasvatuslaitoksissa palvelevain johtajain ja johtajarten, jotka eivät kansakoulunopettajina tai kansakoulunopettajattarina ole oikeutetut opettajatai opettajatarpohjapalkkansa korotukseen määrävuosien palveluksesta, saavat 1916 vuoden alusta lukien palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta kumpaisellakin kerralla 10 % heille tulevasta pohjapalkasta.

Vastaanotto-
ja havainto-
koti.

Vastaanotto- ja havaintokodin ei ole ollut täytettävä ainoastaan lautakunnan, vaan myöskin vaivashoitohallituksen tarve mitä tulee kotiin, johon huostaanotetut lapset, joita ei ole katsottu olevan heti sijoittaminen maaseudulle, sijoitetaan koulunkäynnin keskeytyksen välttämiseksi. Poliisin etsivä osastokin on saanut alaikäisille lainrikkajille, joita ei ole voitu pitää vangittuina, sijaa vastaanottokodissa, kunnes näitä vastaan nostettu juttu on lopullisesti ratkaistu. Vastainmittua tarkoitusta varten myöskin kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 28 päivänä 1915 lautakunnalle 1,500 markan määrärahan, jota ei kuitenkaan ole tarvinnut käyttää. Vihdoin on ne kasvatuslaitosten oppilaat, jotka ovat olleet semmoisen lääkärin hoidon tarpeessa, jota ei ole voitu saada maaseudulla, täällä oleskellessaan olleet sijoitettuina vastaanottokotiin. Missä määrin vastaanottokoti on täyttänyt näitä eri vaatimuksia, näkyy taulusta 3.

Kaupunkilähe-
tyksen vastaan-
ottokotiin otet-
ut tytöt.

Kuluneenakin vuonna on kasvatuslautakunta suorittamalla 1 markan 50 pennin päivämaksun saanut tyttöjä, joita sen on täytynyt ottaa huostaansa, otetuiksi kaupunkilähettyksen vastaanottokotiin silmälläpidettäviksi. Lautakunnan kotiin sijoittamain tyttöjen sekä hoitopäiväin luku käy selville taulusta 4.

Lautakunnan
toiminnan kus-
tannukset.

Lautakunnan hoidossa olevain lasten elatuksesta ja kasvatuksesta oli, ellei kasvatuslautakunnan menoja oteta lukuun, vuonna 1915

kustannuksia kaikkiaan Smk. 279,056: 71, johon summaan myös on luettu Bengtsårin kasvatuslaitoksen rakennuksen laskettu vuokra 16,100 markkaa ja Toivoniemen rakennusten vuokra 3,500 markkaa. Näistä kustannuksista on Smk. 269,068: 26 maksettu laiminlyötyjen ja huonohoitoisten lasten kasvatuksesta ja jatkokehityksestä sekä Smk. 9,988: 45 aistivallisten ja raajarikkoisten lasten elatuksesta ja opetuksesta heitä varten olevissa erikoislaitoksissa. Valtioapua kasvatuslaitosten voimassapitoon ei ole saatu vuonna 1915. Sitä vastoin on korvausta lautakunnan toimesta kasvatettujen lasten elatuksesta kuluneena vuonna kertynyt Smk. 5,769: 06. Tuloja Bengtsårin ja Toivoniemen maataloista on ollut Smk. 37,147: 54 ja kasvatuslaitosten työpajoista Smk. 3,585: 75. Kaikkiaan on kasvatuslaitoksista ja niihin kuuluvista kiinteistöistä ollut tuloja Smk. 46,502: 35, joten kaupungilla on laiminlyötyjen ja huonohoitoisten lasten elatuksesta ja kasvatuksesta vuonna 1915 todellisuudessa ollut kustannuksia Smk. 222,565: 91. Jos nämä kustannukset jaetaan kaikkien niiden (434) hoidokkien kesken, jotka vuoden 1915 tai jonkin osan siitä ovat olleet lautakunnan hoidettavina, on keskikustannus kutakin lasta kohti Smk. 512: 82. Miten kustannukset jakautuvat eri kasvatuslaitosten ja koulusiirtolain kesken, näkyy taulusta 6. Elatuspäiväin kokonaisluku kaupungin laitoksissa oli 107,926 ja keskikustannus kutakin elatuspäivää kohti Smk. 2: 06.

Kaupunginvaltuuston helmikuun 25 p:nä 1908 tekemän päätöksen mukaan on kasvatuslautakunnan toimitettava Bengtsårin maatalan taloudenhoito, mihin Lohjan pitäjän Toivoniemen pienen tilan oston jälkeen tuli lisäksi tämänkin maatalan hoito. Tilien mukaan oli Bengtsårista vuonna 1915 tuloja Smk. 31,688: 34, menoja Smk. 19,293: 74 ja puhdasta voittoa Smk. 12,394: 60 sekä Toivoniemestä tuloja Smk. 5,459: 20, menoja Smk. 4,099: 98 ja puhdasta voittoa Smk. 1,359: 22.

Bengtsårin ja
Toivoniemen
maatilat.

Kasvatustalokunnan tehtävänä on niinkään kaupunginvaltuuston joulukuun 30 p:nä 1911 tekemän päätöksen mukaan käsitellä kysymykset opetuksen hankkimisesta varattomille tylsämielisille, kuuromykille, sokeille sekä raajarikkaisille ja kaatuvatautisille lapsille heille sopivissa laitoksissa. Miten nämä lapset ovat olleet jaettuina heitä varten oleviin kouluihin ja koteihin sekä miten tarkoitukseen osoitettu määräraha on käytetty, näkyy taulusta 5.

Aistivallisten
ja raajarikkois-
ten lasten
opetus.

Kasvatustalokunnan ammattihoiloojan selonteko vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä: Hoiloustoimi

Johtosääntönsä 29 §:n mukaan on ammattihoilooja velvollinen, eritoten kun Helsingin kaupungista kotoisin olevan lapsen harkitaan

kasvatuksensa turvaamiseksi olevan holhoojan tarpeessa eikä yksityistä holhoojaa saada, määrättämään itsensä lapsen holhoojaksi. Tämän mukaisesti määrättiin ammattiholhooja 1915 vuoden alussa holhoojaksi ja kasvattajaksi 14 lapselle, joihin nähden kasvatustalokunta jo vuonna 1914 oli tehnyt esityksen asiasta. Vuonna 1915 merkittiin diariin 39 uutta lasta, joiden oli katsottu tarvitsevan holhoojaa kasvatuksensa turvaamiseksi. Näistä ilmoituksista ei 3 saadun selvityksen johdosta aiheuttanut toimeupidettä ammattiholhoojan puolelta, mutta 36 lapseen nähden tehtiin esitys kasvatusoikeuden ottamisesta pois vanhemmilta ja holhoojan määräämisestä lapsille. Kahdeksalletoista näistä lapsista onkin ammattiholhooja määrätty holhoojaksi ennen vuoden loppua, jota vastoin asiaa muihin lapsiin nähden ei käsitelty loppuun 1915 vuoden kuluessa. Ammattiholhooja määrättiin siis vuonna 1915 kaikkiaan 32 lapsen holhoojaksi, ja ryhmittivät nämä ikänsä mukaan heinäkuun 1 p:nä seuraavasti:

7 vuotta nuorempia.....	11	12—13 vuotiaita	3
7—8 vuotiaita	2	13—14 ”	3
8—9 ”	2	14—15 ”	1
9—10 ”	1	15—16 ”	1
10—11 ”	4	16—17 ”	1
11—12 ”	3		
		Yhteensä	32

Holhousasioita on 19 pantu vireille vaivashoitohallituksen ja 13 kasvatustalokunnan pyynnöstä yksityisten henkilöiden tekemäin ilmoitusten johdosta.

Vuonna 1915 ammattiholhoojan holhottaviksi annetuista 32 lapsesta oli vuoden päättyessä 14 vaivashoitohallituksen, 13 kasvatustalokunnan ja 5 yhdistysten tai yksityishenkilöiden hoidettavina. Kahdessa tapauksessa, kun lapset olivat syntyneet avioliiton ulkopuolella, on ammattiholhooja kääntymällä johtosääntönsä 29 §:n mukaisesti lasten isäin puoleen voinut saattaa nämä antamaan kohtuullista kasvatustapua.

Toimenpiteitä kasvatustalokunnan johtosääntö 17 §:n 2 kohdan johdosta.

Johtosääntönsä 17 §:n 2 momentin mukaan tulee kasvatustalokunnan, siinä tapauksessa että vanhemmat ja edusmiehet eivät voi varojen puutteessa antaa lapsille tarpeellista hoitoa ja kasvatusta, ilmoittaa asiasta vaivashoitohallitukselle. Huhtikuun 29 p:nä tekemälään päätöksellä on kasvatustalokunta johtosääntönsä 34 §:n nojalla, joka oikeuttaa lautakunnan antamaan m. m. tämän tehtävän ammattiholhoojansa toimeksi, antanut hänen tehtäväkseen lautakunnan puolesta tehdä ilmoitukset tuollaisista tapauksista. Semmoisia muistutuksia onkin vuoden varrella tehty 6 eri perheeseen nähden.

Johtosääntönsä 24 §:n mukaan tulee kasvatustalokunnan lasten ja nuorison hoitoa koskeissa asioissa toimia yksissä neuvoin kaupunginviranomaisten ja muiden talokuntain kanssa sekä antaa niille lausuntoja ja tietoja. Tämän johdosta antoi talokunta huhtikuun 12 p:nä raastuvanoikeudelle kirjelmän, jossa talokunta alisti, eikö raastuvanoikeus voisi käsiteltäessä lasta vastaan nostettua juttua laittoman teon johdosta ennen lopullisen päätöksen antamista talokunnalla hankittua lapsesta tietoja, joita voi olla tarpeen sen kasvatustarpeen selville saamiseksi. Tämän johdosta ovatkin asianomaiset oikeuden puheenjohtajat, samoin kuin aikaisemminkin oli yksityisissä tapauksissa tehty, käsitellessään alaikäisiä lainrikkooja vastaan vireille pantuja juttuja ruvenneet siitä ilmoittamaan ammattiholhoojalle, joka silloin on antanut halutun selvityksen. Vaikkei meillä ole erityistä lasten tuomioistuinta, on alikäisten oikeuskäsittelyssä tällä tavoin otettu huomioon kasvatustarkkohdatkin.

Toimenpiteitä talokunnan johtosääntönsä 24 §:n johdosta.

Missä määrin kasvatustalokunta on voinut avustaa poliisin etsivää osastoa ottamalla kasvatuskotiin säilytettäväksi alikäisiä, kunnes näiden oikeusjutut on lopullisesti ratkaistu, näkyy taulusta 3.

Nuorison ja yhteiskunnan menestys vaatii, että kunnallista ja yksityistä lastenhoitotyötä harjoitetaan tähänastista voimaperäisemmin odoteltaessa sitä julkista lasten- ja nuorisonhoitoa koskevaa lainsäädäntöä, jonka aikaansaamiseen vielä kulunee jokin aika. Kasvatustalokunnan ammattiholhoaja on sentähden katsonut asiakseen myöskin esitelmillä sekä sanoma- ja aikakauslehdissä kirjoituksia julkaisemalla koettaa herättää harrastusta ja ymmärtämystä semmoiseen työhön.

Muut toimenpiteet.

Taulu 1. Kaupungin kasvatustaloustilasto.

Laitokset.	Opettajisto		Oppilaat.				Oppilaat helmikuun								
	Opettajia.	Opettajattaria.	Syysluku-		Kevätlu-		opetuskie-		ikänsä mukaan						
			kauden		kukauden		len muk.								
			alussa.	lopussa.	alussa.	lopussa.	Ruotsi.	Suomi.	Alle 7 vuoden.	7-9 vuotiaita.	9-13 vuotiaita.	13-15 vuotiaita.	15-18 vuotiaita.	18 vuot. ja vanhemp.	
<i>Ruotsinkieliset.</i>															
Bromarvin Bengtsår, ruots. os.	2 ¹⁾	—	24	24	28	28	28	—	—	—	5	8	14	1	
Sipoon Paipinen	1	—	18	20	20	22	22	—	—	—	11	6	5	—	
Porvoon p. Lavers	1	—	17	17	16	17	17	—	—	—	2	14	1	—	
Finnbyn Sjötorp	—	2	35	35	35	36	36	—	—	1	6	7	16	6	
Porvoon p. Vekkoski, ..	1	—	5	7	9	10	10	—	—	—	4	5	1	—	
Yhteensä	5	2	99	103	108	113	113	—	—	—	5	29	36	36	7
<i>Suomenkieliset.</i>															
Bromarvin Bengtsår, suom. os.	1	—	43	43	43	49	—	49	—	—	—	16	30	3	
Nummen Tavola	1	—	24	24	32	32	—	32	—	—	11	14	7	—	
Lohjan Karstu	1	—	35	38	37	37	—	37	—	—	11	15	11	—	
Lohjan Toivoniemi	—	2	35	36	38	38	—	38	—	—	9	10	18	1	
Vihdin Vanjoki	1	1	33	39	44	49	—	49	—	—	5	38	5	1	
Yhteensä	4	3	170	180	194	205	—	205	—	—	5	69	60	67	4

1) Tähän on luettu Bengtsårin laitoksen ruotsin- ja suomenkielisen osaston

2) Keskimäärää laskettaessa on Bengtsårin laitoksen menot luettu pois työpajain

3) Keskimäärää laskettaessa on työpajan tulot, 805 mk. 85 p:ää, luettu pois

laitokset luvuvuonna 1915—16.

sukupuolen muk.		Vanhempain säädyin tai ammatin muk.		Koulujen ja luokkain mukaan.												Kansakoulusta päässetä oppilaita.		Menot kalenterivuonna 1915.		Kokonaismenot elatuspäivältä kalenterivuonna 1915.	
Poikia.	Tyttöjä.	einkohtoisuutta.		Apukoulu.		Alempi kansakoulu.		Ylempi kansakoulu.						Yhteensä.	Yhteensä.	Markkaa ja penniä.	Markkaa ja penniä.	Markkaa ja penniä.			
		Virkamiehiä ja suurempia einkohtoisuutta.	Penemp. einkohtoisuutta, joita ja palvelusmiehiä, virkamiehiä ja suurempia einkohtoisuutta.	Työläisiä.	I luokka.	II luokka.	III luokka.	IV luokka.	V luokka.	VI luokka.	Jatkoluokka.	Käsityöläis- tai muu ammattikoulu.	Käsityöläis- tai muu ammattikoulu.								
28	—	—	1	27	—	—	—	2	6	5	3	12	—	—	28	2	2) 85,530	19	3) 3,22		
22	—	—	2	20	—	—	—	1	12	—	1	—	—	8	22	—	10,264	63	1,65		
17	—	—	3	14	—	—	—	1	4	6	6	—	—	—	17	5	9,822	93	1,66		
—	36	1	3	32	—	—	2	4	3	8	4	13	—	2	36	19	24,348	59	1,83		
10	—	—	1	9	—	6	4	—	—	—	—	—	—	—	10	—	3,047	37	1,42		
77	36	1	10	102	—	6	6	8	25	19	14	25	—	10	113	26	133,013	71	• •		
49	—	—	—	49	—	—	—	1	1	6	3	28	7	3	49	4	4) —	—	4) —		
32	—	—	2	30	—	—	—	—	12	13	—	—	—	7	32	10	12,006	79	1,18		
37	—	—	3	34	—	—	—	—	—	24	1	—	12	—	37	—	20,559	14	6) 1,62		
—	38	—	—	38	—	—	—	3	5	8	8	12	—	2	38	19	25,461	64	2,05		
49	—	—	13	36	—	10	8	17	14	—	—	—	—	—	49	—	22,537	07	1,54		
167	38	—	18	187	—	10	8	21	32	51	12	40	19	12	205	33	80,564	64	• •		

yhteinen johtaja. — 2) Työpajain tuloja, 2,779 mk. 90 p:ää, pois lukematta. — tuloista. — 4) Tiedot sisältyvät Bengtsärin ruotsinkielisen osaston menoihin. — menoista.

Taulu 2. Kasvatuslautakunnan huollettavina olevat lapset sekä menot lautakunnan ja sen alaisten laitosten toiminnasta vuosina 1900—15.

Vuonna	Kasvatuslaitosten oppilaat ¹⁾										Muut lapset.						Yhteensä lapsia ¹⁾	Kustannuksia kasvatuslautakunnasta, kasvatustaloksista, eläitteilleannosta y. m. ⁵⁾			
	Paipinen, Sipoo.	Tavola, Nummi.	Karstu, Lohja.	Lavers, Porvoon p.	Toivoniemi, Lohja ²⁾	Siikorp, Pihvy ³⁾	Vanjoki, Vihti ⁴⁾	Bengtssär, Bromarvi.	Vekroski, Porvoon p.	Yhteensä.	Niistä:		Vastanotto-kodissa.	Muissa lasten-hoitolaitoksissa.	Ammattikouluissa	Ei)ätteillä.		Yhteensä.	Niistä:		
											Poikia.	Tyttöjä.							Poikia.	Tyttöjä.	
1900	22	29	—	—	—	—	—	—	51	51	—	—	7	—	4	11	—	11	62	15,008	04
1901	22	26	—	—	—	—	—	—	48	48	—	—	9	—	21	12	18	78	19,972	39	
1902	19	11	16	—	—	—	—	—	46	46	—	—	9	—	28	38	24	84	31,093	08	
1903	23	14	21	—	17	—	—	—	75	58	17	—	—	—	—	34	16	18	109	37,925	42
1904	17	15	19	7	16	—	—	—	74	58	16	—	14	—	54	68	35	33	142	47,758	39
1905	13	25	14	13	21	—	17	—	103	82	21	—	19	—	39	58	21	37	161	51,864	61
1906	21	23	20	15	17	18	15	9	138	102	36	—	12	—	20	32	13	19	170	66,711	39
1907	18	21	21	14	17	19	21	9	140	100	40	—	11	2	22	35	18	17	175	70,990	80
1908	21	23	22	15	22	21	9	8	151	108	43	—	8	4	14	26	12	14	177	138,903	28
1909	21	18	24	14	25	24	14	6	180	131	49	—	9	5	12	26	10	16	206	125,958	90
1910	14	24	15	20	18	22	21	8	202	162	40	—	14	6	9	29	10	19	231	116,525	59
1911	17	23	20	19	20	32	23	3	202	147	55	—	14	7	10	31	8	23	233	126,586	78
1912	23	28	23	16	25	36	25	3	233	172	61	—	10	8	8	28	4	24	261	151,866	40
1913	17	29	23	17	30	38	29	10	253	198	68	—	11	5	50	18	32	316	201,233	19	
1914	22	32	38	16	30	40	35	7	306	236	70	—	12	7	59	26	33	365	239,658	75	
1915	22	35	37	17	38	37	44	9	308	233	75	—	14	8	49	23	26	357	285,375	—	

1) Vuoden päättyessä. — 2) Vuoden 1910 loppuun Paikkala, Vanaja. — 3) Vuoden 1910 loppuun Gammelby, Kemiö, sekä vuosina 1911—14 Aisböle, Finnby. — 4) Vuoden 1908 loppuun Sammatti. — 5) Lukuunottamatta aistiviallisten lasten opetus-kustannuksia.

Taulu 3. Hoidokkien vaihtuminen poikain vastaanotto- ja havaintokodissa vuonna 1915.

Viranomainen tai laitos, joka on hoidokit lähettänyt.	Hoidokkeja vuoden alussa.			Vuoden var- rella tulleita.			Vuoden var- rella poistu- neita.			Hoidokkeja vuoden lopussa.			Hoito- päiviä
	Ruotsiapuhuvia	Suomeapuh.	Yhteensä	Ruotsiapuh.	Suomeapuh.	Yhteensä	Ruotsiapuh.	Suomeapuh.	Yhteensä	Ruotsiapuh.	Suomeapuh.	Yhteensä	
Kasvatuslautakunta ..	2	3	5	17	34	51	18	34	52	1	3	4	1,813
Kasvatuslaitokset	—	—	—	13	10	23	13	10	23	—	—	—	696
Vaivashoitohallitus ..	—	5	5	3	25	28	1	25	26	2	5	7	2,250
Polliisilaitos	—	—	—	2	9	11	2	8	10	—	—	—	481
Yhteensä	2	8	10	35	78	113	34	77	116	3	9	14	5,240

Taulu 4. Kaupunkilähetyksen vastaanottokotiin otettujen tyttöjen lukumäärä vuonna 1915.

Viranomainen tai laitos, joka on hoidokit lähettänyt.	Hoidokkeja vuoden alussa.			Vuoden var- rella tulleita.			Vuoden var- rella poistu- neita.			Hoidokkeja vuoden lopussa.			Hoito- päiviä
	Ruotsiapuh.	Suomeapuh.	Yhteensä	Ruotsiapuh.	Suomeapuh.	Yhteensä	Ruotsiapuh.	Suomeapuh.	Yhteensä	Ruotsiapuh.	Suomeapuh.	Yhteensä	
Kasvatuslautakunta ..	—	2	2	3	14	17	3	16	19	—	—	—	492
Kasvatuslaitokset	—	1	1	—	3	3	—	4	4	—	—	—	186
Yhteensä	—	3	3	3	17	20	3	20	23	—	—	—	678

Taulu 5. Kasvatuslautakunnan toimesta eräissä laitoksissa hoidetut aistivalliset lapset vuonna 1915.

Laitos.	Lisäksi tulleita.	Poistuneita.	Jäljellä vuoden päättyessä.				Yhteensä.	Kaupungin menot.	
			Ruotsiapuhuvia		Suomeapuhuvia			Mk.	p.ä.
			Poikia.	Tyttöjä.	Poikia.	Tyttöjä.			
Porvoon kuuromykkäkoulu....	1	—	2	—	1	—	3	200	—
Turun »	—	1	—	—	3	—	3	—	—
Mikkelin »	—	—	—	—	2	—	2	826	75
Pietarsaaren »	—	—	2	—	—	—	2	325	—
Jyväskylän »	—	—	—	—	1	—	1	100	—
Oulun »	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Helsingin viereinen »	—	—	—	—	3	—	3	300	—
Kuuromykkälästartarha	1	1	—	—	3	2	6	175	—
Helsingin sokeainkoulu	1	—	—	1	1	3	5	525	—
Ävikin sokeain- ja kuuromykkäkoti	—	—	—	—	—	2	2	441	85
Raajarikkoisten työkoulu	3	—	4	4	1	1	10	1,769	85
Perttulan heikkomielisten kasvatuslaitos	5	1	9	6	4	1	20	4,725	—
Räckhalsin kaatuvatautisten koti	1	1	1	—	—	—	1	600	—
Yhteensä	13	3	19	11	19	10	59	9,988	45

Taulu 6. Menoja pahatapaisista lapsista vuonna 1915.

	Palkat	Vuokra	Poltto- aineet ja valaistus	Elatus ja elätteelle- anto	Vaatetus	Opetus- välineet	Käsi- ammatti- ja käsityö- opetus	Munt menot	Yhteensä
M a r k k a a j a p e n n i ä									
Poikain vastaanottokoti	7,319 91	4 500 —	1,501 74	4,476 03	1,498 55	293 85	398 57	3,184 09	23,172 74
Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos ..	26,200 —	16,100 —	4,999 30	21,614 66	8,365 78	982 80	1,492 45	5,775 20	¹⁾ 85,530 19
Sipoon Paipisten kasvatuslaitos	3 060 —	300 —	448 85	4,005 46	1,186 53	285 45	270 49	707 85	10,264 63
Nummen Tavolan »	2,400 —	500 —	350 —	5,685 55	1,461 55	298 04	261 90	1,049 75	12,006 79
Lohjan Karstun »	5,880 —	900 —	644 04	7,372 40	2,299 20	420 55	671 38	2,371 57	20,559 14
Porvoon p. Laversin »	3,360 —	700 —	347 50	3,632 66	931 17	122 10	216 —	513 50	9,822 93
Lohjan Toivoniemen »	7,744 39	3,500 —	1,952 83	7,886 85	2 099 45	397 20	290 95	1,589 97	¹⁾ 25,461 64
Finbyn Sjötorpin »	6,900 —	2,681 08	1,795 79	7,981 99	2,384 92	268 76	337 55	1,998 50	24,348 59
Vihdin Vanjoen »	6,732 78	1,000 —	799 93	8,496 77	2,690 40	397 73	292 19	2,127 27	22,537 07
Porvoon p. Vekkosken »	1,000 —	200 —	50 —	1,400 52	260 35	16 60	9 —	110 90	3,047 37
Yksit. elätteelleanto ja ammattikoulut..	—	—	—	—	—	—	—	—	11,994 83
Toivoniemen laitoksen muutos- ja lisä- rakennustyöt	—	—	—	—	—	—	—	—	2,210 41
Sekalaiset yhteiset menot	—	—	—	—	—	—	—	—	18,111 93
Yhteensä	70,597 08	30,381 08	12,889 98	72,552 89	23,177 90	3,483 08	4,240 48	19,428 60	269,068 26

¹⁾ Pois luettuina Bengtsårin ja Toivoniemen maatilain menot.

VIII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan kertomus vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä:

Mikäli Z. Topelius »Helsingfors tidningar» lehdessä lokakuun 12 p:nä 1859 tehdessään selkoa Mariankadun 24:ään sijoitetun Sedmigradskyn pientenlastenkoulun vihkiäisistä mainitsee, perustivat vuonna 1840 »eräät tämän kaupungin säätyläishenkilöt pientenlastenkoulun, Suomen ensimmäisen.» On siis nyt 75 vuotta kulunut siitä, kun pikkukouluuute juurtui ja sai kiinteän muodon maassamme. Tämä tasan kolmen neljännesvuosisadan pituinen jakso pikkukoululaitoksemme historiassa ei tosin välittömästi aiheuta tässä luomaan katsausta Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin aikaisempaan toimintaan, mutta kun Marian turvakodin syntyminen likeisesti käy yhteen vastamainitun ensimmäisen yksityisen pientenlastenkoulun perustamisen kanssa, Helsingin maistraatin pöytäkirjoissa kun jo kahta vuotta myöhemmin eli toukokuun 18 p:nä 1842 2 §:n kohdalla mainitaan, että maistraatti ja kaupunginvanhimmat tuona päivänä sopivat ja päättivät kaupunginkassan yksityisistä varoista osoittaa 1,500 hopearuplaa rahastoksi niin sanottujen pientenlastenkoulujen eli yleisten majalain perustamista varten, ja kun »kaupunkiin perustettavain pientenlastenkoulujen johtokunta» vuonna 1847 otti ensimmäisen pientenlastenkoulun perustajain Ruotsista tänne kutsuman mamselli Carolina Oskara Berglundin sen pientenlastenkoulun eli lasten hoitokoulun johtajattareksi, joka tammikuun 11 p:nä mainittua vuotta avattiin johtokunnan vuonna 1845 sitä tarkoitusta varten Annan- ja Robertinkadun kulmauksesta ostamaan taloon sisustetussa kouluhuoneistossa, lienee kuitenkin jonkin verran syytä tähän kertomukseen panna muutamia lyhykäisiä tietoja Marian turvakodin ja Sedmigradskyn pientenlastenkoulun aikaisemmista vaiheista.

Ensinmainittu laitos avattiin vuonna 1847, mutta sai nimen Marian turvakoti vasta marraskuun 25 p:nä 1857. Maistraatti ja kaupunginvanhimmat päättivät nimittäin mainittuna päivänä pienten-

lastenkoulujen johtokunnan ehdotuksesta, että porvariston toukokuun 19 p:nä 1856 tekemän päätöksen perusteella oli mielihyvän ilmaukseksi H. K. M. Aleksanteri II:n Helsingissä käynnin johdosta kuutena ensintulevana vuonna vuosittain 50 hopeakopekkaa kustakin veröyristä kertyneitä ja kertyviä varoja annettava mainitulle johtokunnalle ja sen toimesta kasvuutettava Ison Robertinkadun varrella jo olevan pientenlastenkoulun voimassa pitämiseksi, joka koulu sen ohessa oli saapa H. M. Keisarinnan mukaan porvariston ehdottaman nimen »Marian turvakoti».

Tätä laitosta, joka kertomusvuoden päättyessä oli ollut yhtäjaksoisessa toiminnassa 68 vuotta, johti ensimmäiset 12 vuotta eli vuodet 1847—59 edellä mainittu mamselli Berglund ja hänen kuoltuaan neiti Maria Hertz, joka vuosina 1851—59 oli johtanut Kruunuhakaan perustettua, viimeksi mainittuna vuonna Sedmigradskyn pientenlastenkoulun perustamisen johdosta siellä lakkautettua Marian turvakodin haaraosastoa. Neiti Hertz pysyi koulun johtajattarena vuoteen 1905 ja oli silloin yli puolen vuosisadan työskennellyt koulun palveluksessa. Vuodesta 1905 johtaa Marian turvakotia pastorinleski Anni Hofström, joka vuosina 1898—1902 toimi apulaisopettajattarena ja 1902—05 Sedmigradskyn pientenlastenkoulun johtajattarena. Marian turvakodin apulaisopettajattarena on vuodesta 1912 lähtien neiti B. Hannén, joka on vuosina 1905—12 toiminut apulaisopettajattarena Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa.

Huolimatta niistä apurahoista, joita Marian turvakoti silloin tällöin on saanut kunnalta, sekä niistä runsaista yksityisistä apurahoista ja lahjoituksista, joita koulu tuon tuostakin on aikaisemmin saanut vastaanottaa, ovat koulun varat kauttaaltaan osoittautuneet riittämättömiksi menojen suoritukseen. Vuonna 1879 koulun johtokunta sentähden teki kaupunginvaltuustolle esityksen, että kunta ottaisi haltuunsa koulun, joka oli sille alkuaan kuuluva laitos, mutta tätä esitystä ei otettu huomioon. Nytemmin kuitenkin näyttää siltä kuin tämän koulun talous koulukiinteistössä viimeksi toimeenpantujen lisärakennusten johdosta paranisi siinä määrin, että kiinteistön tuotto riittää koulun voimassapitokustannuksiin.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun on olemassaolostaan kokonaan kiittäminen yksityistä miestä, nimineuvos Frans Fredrik Sedmigradskya, joka kuoli Helsingissä syyskuun 4 p:nä 1855. Hän testamenttasi kaiken pitkän elämän työllä, arvatenkin myös vaivalla ja itsensäkieltäytymisellä kootun omaisuutensa, jota perunkirjoituksessa oli 11,617 ruplaa 88 kopekkaa hopearahaa sekä P. Esplanadikadun talo n:o 21 tässä kaupungissa, aivan rasitteettomana, pientenlastenkoulun perustamiseksi ja voimassapitämiseksi, joka hänen mukaansa nimitetty koulu olisi mikäli mahdollista järjestettävä hänen

testamentissa antamainsa määräysten mukaisesti. Lokakuun 31 p:nä 1856 luovutettiin nämä varat jo ennestään olemassa olevalle pientenlastenkoulun johtokunnalle, joka jo heinäkuun 3 p:nä 1857 päätti ostaa Mariankadun talon n:o 24, mihin heti rakennettiin koulutalo. Lokakuun 8 p:nä 1859 vihittiin täällä Sedmigradskyn pientenlastenkoulu. Koulun johtajattareksi otettiin testamentissa nimenomaan annetun määräyksen mukaisesti mamselli Serafina Johanna Rautian. Hänen kuoltuaan vuonna 1870 otettiin johtajattareksi pastorinleski Emmy Skogman, joka sitten alun neljäntäkymmentä vuotta hoiti tätä suuritöistä tehtävää. Hänen vuonna 1902 kivullosuuden tähden erottuaan tuli johtajattareksi pastorinleski Anni Hofström, joka oli vuodesta 1898 lähtien ollut apulaisopettajattarena koulussa. Vuonna 1905 rouva Hofström siirtyi Marian turvakotiin ja johtajattaretoimi uskottiin koulun monivuotisen johtajattaren tyttärelle, neiti Elin Skogmanille. Tämä johtajattarien vaihtuminen sattui samaan aikaan kuin Sedmigradskyn pientenlastenkoulu muutettiin Mariankadulta uuteen, ajanmukaiseen koulutaloon Oikokadun 7:ään, joka juhlallisesti vihittiin tarkoitukseensa Sedmigradskyn syntymäpäivänä lokakuun 15:ntenä. Kaupunginvaltuusto oli maksutta luovuttanut tontin tähän tarkoitukseen. Tämän koulun johtajattarena on edelleen rouva Elin Skogman-Myrsten ja apulaisopettajattarena vuodesta 1912 lähtien neiti Edith Holmström.

Jo vuonna 1898 oli johtokunta vuosi vuodelta lisääntyneen pientenlastenkouluihin pyrkijäin määrän johdosta katsonut tarpeelliseksi avata Sedmigradskyn pientenlastenkoulun haaraosaston Kalliossa, mihin koulutalo oli rakennettu kaupunginvaltuuston tarkoitusta varten osoittamalle paikalle. Tämän koulun johtajattareksi tuli neiti Nanny Lagerblad, joka oli vuodesta 1872 lähtien ollut apulaisopettajattarena Mariankadun koulussa. Vuonna 1912 myytiin Kallion koulutalo kaupungin kansakouluille, mutta jo vuonna 1914 avattiin uusi pientenlastenkoulu Kalliossa Sturekadun varrella, mihin uudenaikainen koulutalo oli rakennettu kaupunginvaltuuston niinkään maksutta luovuttamalle tontille. Kallion uusi koulu vihittiin tammikuun 24 p:nä 1914. Neiti Lagerblad toimii edelleen sen johtajattarena ja on siis jo 43 vuotta hoitanut rasittavaa tointaan pientenlastenkoulujen palveluksessa. Kallion koulun apulaisopettajattarena on neiti Margit Holmérus.

Marian turvakoti on, niinkuin jo mainittiin, ollut toimessa 68 ja Sedmigradskyn pientenlastenkoulu 56 vuotta. Oppilaita, joiden ikä tavallisesti on vaihdellut 4 ja 8 vuoden välillä, on kuluneina vuosina ollut yhteensä noin 10,000.

Pientenlastenkoulut olivat alussa lastenhoitolaitoksia, »joihin» työläisluokkaan kuuluvain varattomain vanhempain lapsia maksutta vas-

taanotettiin tottuakseen hellässä ja huolellisessa hoidossa jo ensimmäisistä vuosistaan lähtien järjestykseen ja siveelliseen käytökseen, samalla kuin vanhemmat lastenhoidon estämättä voivat käyttää aikansa hyödylliseen toimintaan sekä siten hankkia itselleen tarpeellisen toimeentulon ja elatuksen.» Koulut pidettiinkin sentähden alussa avoimna »kunakin arkipäivänä valoisana aikana klo 6:sta aamulla 7:ään illalla ja pimeänä vuodenaikana niin kauan kuin päivänvalo kestää.»

Sittenkuin johtajatarille oli pastorin, sittemmin ylitarkastaja Uno Cygnæuksen ehdotuksesta hankittu tilaisuus Dresdenissä tutustua Fröbelin lastentarhametodiin, on sitä vuodesta 1862 lähtien sovellettu pientenlastenkouluissa. Nämä ovat olleet jaettuina kahteen osastoon, noin 30 lasta kumpaisellakin. Koulujen toiminta rajoitettiin 36 viikoksi vuodessa 5 tunnin päivittäisin työskentelyajoin. Vuonna 1872 päivittäinen tuntiluku vähennettiin kolmeksi varsinaisella lastentarhaosastolla, mutta pysytettiin viitenä vuosien 1862 ja 1902 välisenä aikana toimineella, alemmaa kansakoulua vastaavalla kouluosastolla.

Kaikissa pientenlastenkouluissa on suuri osa lapsista — lukumäärä on vuosien varrella vaihdellut — päivittäin maksutta saanut annoksen lämmintä kotiruokaa ja suurimmassa tarpeessa olevat sitäpaitsi jalkineita ja ajoittain vaatteitakin.

Kouluja on johtanut ja pitänyt silmällä seitsenjäseninen johtokunta. Vuonna 1856 hyväksytyin ohjesäännön mukaan täydensi johtokunta itseään tarpeen vaatiessa vuoteen 1883 saakka, jolloin nykyään voimassa oleva johtosääntö saavutti senaatin vahvistuksen. Uuden johtosäännön mukaan valitsee kaupunginvaltuusto kuusi johtokunnan jäsentä vuosittain, kaksi kerrallaan kolmen vuoden ajaksi. Seitsemännen johtokunnanjäsenen, joka samalla on koulujen taloudenhoitaja, valitsevat muut jäsenet. Kaupunginvaltuusto valitsee nyttemmin tiilitarkastajatkin, jota vastoin koulujen tilit vuoteen 1884 asti tarkasti kaksi johtokunnan siihen kutsumaa seurakunnan jäsentä.

Koulun johtokunnan puheenjohtajina ovat menneinä vuosina toimineet kuvernööri kreivi G. M. Armfelt vuosina 1843—49, kuvernööri ja yliopiston sijaiskansleri kenraalimajuri J. M. Nordenstam vuosina 1849—80, valtioneuvos L. Lindelöf vuosina 1880—85, professori C. G. Estlander vuosina 1885—1904, kansakouluntarkastaja filosofianmaisteri V. Öhberg vuosina 1904—06, professori A. Wallensköld vuosina 1906—08 sekä professori K. R. Wahlfors vuodesta 1908. Johtokunnan nykyisistä jäsenistä on yliopettaja filosofiantohtori Georg Borenius ollut toimessaan vuodesta 1902 ja samalla johtokunnan varapuheenjohtajana vuodesta 1910, professori K. R. Wahlfors vuodesta 1906, varapuheenjohtajana vuodesta 1907 sekä puheenjohtajana, niinkuin jo mainittiin, vuodesta 1908, professori Th. Homén vuodesta 1907, kansakouluntarkastaja filosofiantohtori A. Lilius vuodesta 1909, professori O

Aschan vuodesta 1910 ja kirkkoherra C. G. Olsoni vuodesta 1912.

Johtokuntaa on vuoden varrella kohdannut suuri tappio, kun sen jäsen vuodesta 1875 ja koulujen taloudenhoitaja vuodesta 1876 lähtien luutnantti August Fabritius viime lokakuun 12 p:nä muutti tuonen tuville. Uskollisesti ja tunnollisesti, harvinaisella harrastuksella ja erinomaisella huolekkuudella oli luutnantti Fabritius lähes 40 vuotta hoitanut koulujen taloutta. Hänen korkean ikänsä ja lisääntyvän kivulloisuutensa tähden oli johtokunta maaliskuun 15 päivästä 1915 vapauttanut hänet taloudenhoitajan tehtävistä, joita siitä lähtien on hoitanut johtokunnan sihteeri. Katsoen luutnantti Fabritiuksen pitkään palvelusaikaan pientenlastenkoulujen taloudenhoitajana on johtokunta koulun varoista myöntänyt hänen leskelleen 800 markan vuosieläkkeen. Koulujen taloudenhoitajana olivat aikaisemmin toimineet lääninrahastonhoitaja G. A. Åkerberg vuosina 1856—61 ja lääninrahastonhoitaja C. G. Serenius vuosina 1861—76.

On jo huomautettu, että Marian turvakodin talous on tuottanut johtokunnalle alituisia huolia, mutta nyttemmin kuitenkin näyttää siltä, kuin olisi tulevaisuus tässä kohden turvattu. Koulu omistaa Annan ja Ison Robertinkadun kulmauksessa sijaitsevan tontin, missä sillä on nyttemmin käytettävänäään tilavat huoneistot kahdelle lastentarhaluokalle eli yhteensä 60 lapselle. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu on sitä vastoin P. Esplanadikadun talosta n:o 21 saaduilla vuokratuloilla pääasiallisesti viettänyt hyvin huoletonta elämää, eritoten viime vuosina, minkä johdosta myös on käynyt mahdolliseksi tuntuvasti laajentaa tätä koulua. Emäkoulu on sijoitettu omaan taloon Oikokadun 7:ssä, missä on kaksi luokkaa yhteensä 60 lapselle, ja Sturekadun talossa 12—14 Kalliossa on säätiöllä haaraosasto, sekin sijoitettuna omaan taloon, missä on kaksi luokkaa, kumpikin 30 lapselle.

Pientenlastenkoulusäätiöiden taloudellisen kehityksen valaisemiseksi jossain määrin esitettäköön tässä eräitä tietoja. Koulun johtajarten palkat, jotka vielä vuonna 1860 olivat 640 markkaa vuodessa, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä, ovat nyttemmin kohonneet lähes kolminkertaisiksi, kaikkien pientenlastenkoulujen johtajattaret kun nykyään saavat 1,800 markkaa vuodessa, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa. Opettajarten yhteenlaskettu palkka nousee 8,500 markkaan vuodessa. Taloudellisen kehityksen johdosta, joka pääasiassa on ollut tuloksena useiden onnistuneiden, etusijassa P. Esplanadinkadun talossa n:o 21 toimeenpantujen muutos- ja lisärakennusten aikaansaamista lisääntyneistä vuokratuloista, on yhä suurempaa huolenpitoa voitu kohdistaa kouluihin ja tehdä uhrauksia niiden hyväksi. Koulujen budjetti, joka vuonna 1847 päättyi Smk:aan 1,607:08, kohosi vuonna 1888 Smk:aan 11,009:50, vuonna 1900 Smk:aan 16,549:80, vuonna 1910

Smk:aan 20,338:33 ja vuonna 1915 Smk:aan 35,781:42. Vuokratulot, joita vuonna 1888 oli Smk. 36,506:50, kohosivat 40,943 markkaan vuonna 1900, 80,640 markkaan vuonna 1910 ja Smk:aan 97,723:32 vuonna 1915. Koulujen netto-omaisuus on eritoten viime vuosina lisääntynyt, niinkuin tässä seuraavasta otteesta näkyy.

Pääomatili (netto-omaisuus).

	1888.	1900.	1910.	1915.
Marian turvakoti.	116,124: 24	141,913: 06	169,819: 25	168,158: 95
Sedmigradskyn pienten-				
lastenkoulu	244,534: 35	295,257: 39	505,723: 04	609,920: 59
Yhteensä Smk	360,658: 59	437,170: 45	675,542: 29	778,079: 54

Kuluvan vuoden nettosäästö nousee Sedmigradskyn pientenlastenkoulun osalta oikeastaan noin 15,000 markkaan, huolimatta lähes 5,000 markkaa maksaneista, P. Esplanadinkadun ja Oikokadun kiinteistöissä toimeenpannuista verraten laajaperäisistä korjauksista, polttoainekustannusten kohoamisesta noin 30 %:lla eli 2,500 markalla, kaksinkertaisesta taloudenhoitajan palkkiosta y. m., mutta muodollisesti on voitto ainoastaan Smk. 8,775: 22, sen johdosta että vuokrat ja korot nyt on ensi kerran merkitty kalenterivuodelta. Marian turvakoti osoittaa vaatimatonta, mutta kuitenkin ilahduttavaa säästöä Smk. 884: 08 vuodelta 1915, sen sijaan että edellisenä vuonna oli tappiota Smk. 4,109: 42. Koulukiinteistöjen kirjaanpantu arvo on yhteensä Smk. 1,154,254: 41. Kiinteistöt ovat kuitenkin kiinnitetyt yhteensä 390,000 markasta, josta määrästä 258,000 markkaa tulee Marian turvakodin ja 132,000 markkaa Sedmigradskyn pientenlastenkoulun osalle. Ensimmäinen lainamäärä on enimmältä osalta otettu, jotta olisi käynyt mahdolliseksi viimeksi toimeenpantu Annankadun talon n:o 5 lisärakennus, jälkimäinen taas pääasiallisimmin Kallion uutta koulutaltoa varten.

Kertomusvuonna on ollut toimessa kolme koulua, joissa yhteensä on ollut 180 oppilasta, jaettuina 6 luokalle. Oppilaiden ryhmittyminen eri kouluissa sekä kullakin luokalla iän ja sukupuolen mukaan kevätlukukaudella 1915 käy selville seuraavasta taulusta:

Koulu.	Opetajisto.	Oppilaita.										Päästettyjä oppilaita.	
		Sukup. muk.		Iän mukaan, vuotta.						Luokan mukaan.			Yhteensä.
		Poikia.	Tyttöjä.	4-5	5-6	6-7	7-8	8-10	I luok.	II luok.			
Sedmigradskyn pientenlastenkoulu I Oikokadun varrella ..	2	28	32	—	26	30	3	1	30	30	60	33	
Sedmigradskyn pientenlastenkoulu II Kalliassa	2	27	33	4	8	12	36	—	30	30	60	36	
Marian turvakoti Annankadun 5:ssä	2	29	31	2	17	26	15	—	30	30	60	40	
Yhteensä	6	84	96	6	51	68	54	1	90	90	180	109	

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun I johtajattaren antama kertomus vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulu I aloitti toimintansa tammi-kuun 15 p:nä 60 oppilaalla, joista ensimmäisellä luokalla oli 30 oppilasta eli 16 poikaa ja 14 tyttöä sekä toisella luokalla niinkään 30 oppilasta, niistä 12 poikaa ja 18 tyttöä.

Lasten ikä käy selville seuraavista numerotiedoista:

I k ä.	Ensimmäinen luokka.		Toinen luokka.	
	Poikia.	Tyttöjä.	Poikia.	Tyttöjä.
5 vuotta	10	12	—	4
6 »	6	1	11	12
7 »	—	—	1	2
8 »	—	1	—	—
Yhteensä	16	14	12	18

Vuoden varrella on työsuunnitelma käsittänyt seuraavan määrän puoli- ja neljännestunteja viikossa:

Ensimmäinen luokka.

Toinen luokka.

Kertomuksia.....	2 puoltatuntia	Kertomuksia	2 puoltatuntia
Havainto-opetusta .	2 »	Havainto-opetusta .	2 »
Laskentoa	2 »	Laskentoa	2 »
Kirjoitusta	4 »	Kirjoitusta	4 »
Piirustusta.....	2 »	Piirustusta.....	2 »
Ompelua	3 »	Ompelua	2 »
Palmikoimista	2 »	Palmikoimista	2 »
Rakentelua	2 »	Vohvelikangastöitä	2 »
Laulua	2 »	Niinitöitä	2 »
Voimistelua	2 »	Laulua	2 »
Muovailua	1 puolitunti	Paperintaittamista .	1 puolitunti
Ulkolukua.....	2 neljännest.	Muovailua.....	1 »
Paperintaittamista .	2 »	Ulkolukua.....	2 neljännest.
Tikkujen asettelua	1 »	Voimistelua	4 »
Pintain asettelua..	1 »	Liikuntaleikkejä ..	6 »
Liikuntaleikkejä ..	6 »		

Koulumaksun, joka on 1 markka kuukaudelta, suoritti kevätlukukaudella 31 lasta eli 13 poikaa ja 18 tyttöä; muut 29 olivat vapaaopilaita. Poissaolot nousivat kevätlukukaudella noin 18 %:iin opetustuntien luvusta. Koulu suljettiin toukokuun 31 p:nä, jolloin siitä päästettiin 33 lasta eli 15 poikaa ja 18 tyttöä. Näistä siirtyi 2 poikaa neiti Albrechtin kouluun, 1 tyttö Laurellin kouluun ja muut alempaan kansakouluun.

Syyslukukaudella aloitti koulu toimintansa syyskuun 1 p:nä, jolloin vastaanotettiin 33 lasta eli 18 poikaa ja 15 tyttöä, joten oppilasluku oli 60, niistä ensimmäisellä luokalla 17 poikaa ja 13 tyttöä sekä toisella luokalla 14 poikaa ja 16 tyttöä.

Lasten ikä oli syyslukukaudella:

I k ä.	Ensimmäinen luokka.		Toinen luokka.	
	Poikia.	Tyttyjä.	Poikia	Tyttyjä
4 vuotta	1	1	—	—
5 »	11	11	3	4
6 »	5	1	11	12
Yhteensä	17	13	14	16

Koulumaksun suoritti syyslukukaudella 36 lasta eli 20 poikaa ja 16 tyttöä. Poissaolot nousivat tänä lukukautena 12 %:iin opetustun-

tien luvusta. Laitos lopetti toimintansa joulukuun 20 p:nä koulun varoilla kustannetulla kuusijuhlalla.

Johtajattarena toimi johtajatar Elin Myrsten ja apulaisopettajattarena koko vuoden neiti Edith Holmström sekä opettajatarapulaisena Judit Lindgren kevät- ja Hildur Weckman syyslukukauden.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun II johtajattaren kertomus vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä:

Kalliiossa sijaitseva Sedmigradskyn pientenlastenkoulu II, joka käsitteää kaksi lastentarhaluokkaa, aloitti tammikuun 15 p:nä toimintansa kevätlukukaudeksi 1915. Kouluun oli tänä lukukautena kirjoitettuna 60 oppilasta eli 33 tyttöä ja 27 poikaa. Näiden lasten ikä oli seuraava:

I k ä.	Ensimmäinen luokka.		Toinen luokka	
	Poikia.	Tyttöjä.	Poikia.	Tyttöjä.
4 vuotta	2	2	—	—
5 »	3	5	—	—
6 »	3	4	3	2
7 »	7	4	9	16
Yhteensä	15	15	12	18

Kevätlukukauden päättyessä erosi koulusta 36 lasta siirtyäkseen ylempiin kouluihin.

Koulumaksu on ollut 1 markka kuukaudessa, ja on oppilaista 44 ollut maksavia sekä 16 vapaaoppilaita. Opetustuntien luku on ollut 18 viikossa, poissaolojen luku noin 9%.

Opetusta on annettu Fröbelin lastentarhametodin mukaisesti, ja on toisen luokan lapsille opetettu seuraavia aineita vieressä mainittu puolituntiluku viikossa:

Havainto-opetusta. 2 puoltatuntia	Pintainasettelua .. 1 puolitunti
Uskontoa 1 puolitunti	Muovailua 1 »
Kertomuksia 1 »	Rakentelua 1 »
Laskentaa..... 2 puoltatuntia	Helmienujottelua 1 »
Laulua 2 »	Paperintaittamista 1 »
Laulujen ja leikkien	Laululeikkejä 6 puoltatuntia
sanain harjoittelua 3 »	Erilaisia käsitöitä 6 »
Voimistelua 2 »	Yhteensä 36 puoltatuntia
Kirjoitusta 3 »	
Piirustusta 3 »	

Ensimmäisen luokan työjärjestys on ollut miltei sama, paitsi että laskennon sijasta on käytetty jotakin käytännöllistä työskentelyä, esim. tilkkujen riipimistä y. m. s. Ensimmäisellä luokalla on niinkään ollut pari kertaa viikossa vapaata leikkiä leluilla (tietenkin silmälläpidon alaisena). Isommatkin lapset ovat joskus voimistelutunnilla saaneet suureksi riemukseen harjoittaa tätä leikkiä. Varattomille lapsille, joita oli 36, on joka päivä koulutuntien päätyttyä annettu laitoksen kustantama ateria. Kevätlukukauden päättyessä erosi 36 oppilasta siirtyäkseen 7 vuotta täyttäneinä ylempään kouluun. Koulunkäynti lopetettiin toukokuun 31 p:nä laitoksen kustantamalla vaatimattomalla lopettajaisjuhalla.

Syyslukukaudella 1915 aloitti koulu toimintansa syyskuun 1 p:nä, ja oli tänä lukukautena kouluun kirjoitettuna 60 oppilasta eli 39 tyttöä ja 21 poikaa. Näistä oli 44 maksavia ja 16 vapaoppilaita. Kouluun tullessa syyskuun 1 p:nä oli lasten ikä seuraava:

I k ä.	Ensimmäinen luokka.		Toinen luokka.	
	Poikia.	Tyttöjä.	Poikia.	Tyttöjä.
4 vuotta	4	6	—	—
5 »	5	13	3	9
6 »	—	2	9	9
7 »	—	—	—	—
Yhteensä	9	21	12	18

Opetusta on annettu samoja periaatteita ja samaa lukujärjestystä noudattaen kuin edellisenäkin kevätlukukautena. Poissaoloja oli noin 7%. Tänäkin lukukautena on 36 lasta kunakin lukupäivänä saanut laitoksen kustantaman aterian. Koulunkäynti lopetettiin joulukuun 19 p:nä laitoksen kustantamalla kuusijuhalla.

Johtajana oli kaiken vuotta neiti Nanny Lagerblad ja apulaisopettajattarena neiti Margit Hollmerus.

Marian turvakodin johtajattaren kertomus vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä:

Marian turvakodin lastentarha aloitti toimintansa tammikuun 15 p:nä 60 oppilaalla, joista 29 oli poikia ja 31 tyttöä ja jotka olivat jaettuina kahteen yhtä suureen osastoon, toisella vanhemmat ja kehittyneemmät, toisella nuoremmat. Iältään oli 15 lasta 7-vuotiaita, 26 lasta 6-vuotiaita, 17 lasta 5-vuotiaita ja 2 lasta 4-vuotiaita. Lastentarhan toiminta on jatkunut 18 tuntia viikossa klo 10—1 päivällä. Lap-

sille on opetettu seuraavia aineita alempana mainittu tuntimäärä viikossa.

Kertomuksia.....	2	opetustuntia, 20—25 min. kerrallaan		
Havainto-opetusta ..	2	»	»	»
Laskentaa	2	»	»	»
Kirjoitusta.....	4	»	»	»
Piirustusta	2	»	»	»
Rakentelua	1	opetustunti	»	»
Paperintaittamista ..	1	»	»	»
Tikkujen asettelua ..	1	»	»	»
Muovailua	1	»	45	»
Ompelua	3	opetustuntia	30	»
Palmikoimista	2	»	»	»
Laulua	2	»	»	»
Ulkolukua	2	»	15	»
Liikuntaleikkejä	6	»	»	»

Sitä paitsi on vanhemmilla lapsilla ollut kaksi 45 minuutin opetustuntia viikottain uiinitöissä, nuoremmilla taas 1 opetustunti rakentelussa, tikkujen asettelussa ja paperintaittamisessa.

Poissaolotunteja oli kevätlukukaudella 19.7 %.

Kevätlukukausi päätettiin toukokuun 31 p:nä vaatimattomalla juhlalla kouluhuoneistossa. Samana päivänä erosi 40 lasta eli 18 poikaa ja 22 tyttöä.

Koulumaksun, joka on 1 markkaa kuukaudessa kultakin lapselta suoritti 21 lasta eli 10 poikaa ja 11 tyttöä, jota vastoin 39 lasta eli 19 poikaa ja 20 tyttöä oli vapaaoppilaita.

Koulun kustannuksella annettiin päivittäin ruoka-annos 45 lapselle.

Syyslukukausi alkoi syyskuun 1 p:nä 60 oppilaalla eli 23 pojalla ja 37 työllä. Oppilaista oli 6-vuotiaita 33, 5-vuotiaita 23 ja 4-vuotiaita 4.

Opetus ja tuntijako on ollut sama kuin kevätlukukaudellakin. Poissaoloja oli syyslukukaudella 6 %.

Koulunkäynti lopetettiin koulun kustantamalla kuusijuhlalla joulukuun 18 p:nä.

Maksavia oppilaita oli 28 eli 12 poikaa ja 16 tyttöä, jota vastoin 32 oppilasta eli 11 poikaa ja 21 tyttöä oli vapaaoppilaita.

Syyslukukaudella on 31 oppilasta päivittäin saanut kukin ruoka-annoksensa, jota paitsi koulun varoista on 100 markkaa jaettu jalkeiksi köyhemmille lapsille.

Johtajattarena toimi rouva Anni Hofström, apulaisopettajattarena B. Hannén ja apulaisena Saimi Tuominen.

IX. Kansanlastentarhat.

Kansanlastentarhain johtokunnan kertomus työvuodelta 1915—16¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Kansanlastentarhain johtokuntaan kuuluivat työvuonna 1915—16 kaupunginvaltuuston valitsemina rehtori filosofianmaisteri Bernhard Estlander, puheenjohtajana, pankinjohtaja lakitieteentohtori Alexander Frey, kansakouluntarkastaja filosofiantohtori Oskari Mantere, kansakoulunjohtajatar neiti Hanna Paqvalén ja konsulinrouva Bertha Paulig.

Johtokunnan sihteerinä on ollut ent. lääninsihteerinä Axel Th. Möller.

Tarkastajantehtäviä on hoitanut neiti Thyra Gahmberg.

Opettajisto.

Lastentarhain opettajattarina ovat toimineet seuraavat henkilöt: kaksikielisissä kansanlastentarhoissa: Sörnäsissä (Ebeneserkodissa):

johtajattaret neidit Elisabeth Alander (virasta vapaa syyskuun 1 päivästä lokakuun 1 päivään, viransijaisena neiti Ester Zidbäck) ja Hanna Rothman, joka osaksi työajastaan on palkannut ylimääräisen, opettajattaren, Sulo Virekosken, sekä opettajattaret neidit Olga Pikoff Ingrid Holmström, Hilda Nyholm, Anna Kalning (lastenkamariosastolla), Elsa Böök (ylimääräinen opettajatar kesällä), Armas Soriola, Hanna Stenius, Bertha Gröndahl, Marja Kantele, Aili Sarkkila, Aino Palmroth (lastenkamariosastolla), Ruth Danielsson (ylimääräinen opettajatar kesällä), Lisi Roos, Lempi Valtonen ja Siiri Puhakka; Fredrikserissä, Hertankadun 14:ssä: johtajatar neiti Eva Brander sekä opettajattaret neidit Aino Saarelainen, Ingrid Gustafsson ja Ines Sundholm; Hermannissa, Gumtähdenkadun 4:ssä: johtajatar neiti Karin Eklund sekä opettajattaret rouva Signe Eklund, neidit Eva Valli ja Hilda Soininen (lastenkamariosastolla, virasta vapaa koko vuoden, viransijaisena neiti Karin Gartz);

ruotsinkielisissä kansanlastentarhoissa: Vladimirinkadun 21:ssä: johtajatar neiti Ingeborg Liljeström sekä opettajattaret neidit Ester Mannelin, Astrid Liljeström ja Gunhild Liljeström; Sepänkadun 13:ssa: johtajatar neiti Elin Eklund sekä opettajattaret neidit Hildur Nord-

¹⁾ Kertomusta seuranneita tauluja ei ole otettu tähän; osa niissä olevista tiedoista on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1915.

man, Signe Nordman ja Sigrid Björnberg; Tehtaankadun 13:ssa: johtajatar neiti Helga Bengelsdorff sekä opettajattaret neidit Barbara Luther (virasta vapaa huhtikuun 18 päivästä toukokuun 30 päivään, viransijaisena neiti Thyra v. Christerson) ja Martha Luther; Kalliossa, Itäisen viertotien 3:ssa: johtajattaret neidit Bertha Bäckman (virasta vapaa syyskuun 1 päivästä lokakuun 15 päivään, viransijaisena neiti Armie Palin) ja Lilli Vinter sekä opettajattaret neidit Hella Federley (virasta vapaa tammikuun 15 päivästä kesäkuun 1 päivään: viransijaisena neiti Armie Palin), Greta Ascholin, Viola Furuholm ja Lola Lindholm (lastenkamariosastolla); Töölössä, Töölönkadun 47:ssä, Bertha-Mariakodissa: johtajatar neiti Lydia Wendell sekä opettajattaret neidit Elsa Olin, Louise Stoltzenberg, Martha Saurén ja Ester Stenius (virasta vapaa, viransijaisena neiti Margit Ascholin); Hermannissa, Saarikadun 4:ssä: johtajatar neiti Hilda Anthoni sekä opettajattaret neidit Anna Granfelt (apulaisjohtajatar), Elsa Norrman, Signe Törnwall ja Lydia Fagerlund (lastenkamariosastolla):

suomenkielisissä kansanlastentarhoissa: Kansakoulunkadun 1:ssä: johtajatar rouva Ester Walters (virasta vapaa maaliskuun 29 päivästä huhtikuun 27 päivään, viransijaisena neiti Greta Hall) sekä opettajattaret neidit Eini Streng (apulaisjohtajatar, virasta vapaa helmikuun 19 päivästä maaliskuun 20 päivään, viransijaisena neiti Greta Hall), Signe af Hällström ja Aino Sirola; Punavuorenkadun 7:ssä: johtajatar neiti Lina Hellgren sekä opettajattaret neidit Aini Varheenmaa, Tekla Carlson (virasta vapaa kevätlukukauden 1916, viransijaisena neiti Jenny Vuolukka) ja Elsa Nygren; Pursimiehenkadun 27:ssä: johtajatar rouva Sulo Varheenmaa (virasta vapaa huhtikuun 1 päivästä toukokuun 14 päivään työskennelläkseen Ebeneserkodin lastentarhassa ja seminaarissa, viransijaisena neiti Aino Palmroth), sekä opettajattaret neidit Olga Lundberg, Liisa Varheenmaa, Fanny Karhula (kevätlukukaudella) ja Helga Nygren (kevätlukukaudella, lastenkamariosastolla); Korkeavuorenkadun 1:ssä: johtajatar neiti Annie Rundström (virasta vapaa marraskuun 15 päivästä joulukuun 15 päivään ja huhtikuun 27 päivästä toukokuun 22 päivään, viransijaisena neiti Lilly Björklund) sekä opettajattaret neidit Maria Johansson (virasta vapaa maaliskuun 15 päivästä huhtikuun 30 päivään, viransijaisena neiti Lilly Björklund), Hilja Immonen ja Bertha Vaselius (virasta vapaa tammikuun 27 päivästä toukokuun 30 päivään, viransijaisena neiti Rauha Englund); Kalliossa, Itäisen viertotien 5:ssä: johtajatar rouva Mary Mether sekä opettajattaret neidit Aino Hirn, Edith Angervo ja Elsa Noponen (virasta vapaa helmikuun 1 päivästä 19 päivään, viransijaisena neiti Karin Gartz); Alppikadun 11:ssä: johtajatar neiti Ingrid Poppius sekä opettajattaret neidit Aino Kivi, Jeny Mittler ja Rauha Englund (kevätlukukaudella, lastenkamariosastolla); Töölössä Kammion-

kadun 11:ssä: johtajatar neiti Anna Geitlin sekä opettajattaret neidit Helmi Geitlin (virasta vapaa helmikuun 17 päivästä maaliskuun 8 päivään), Ilma Geitlin (virasta vapaa kevätlukukauden, viransijaisena neiti Elisabeth Björklund) ja Lahja Vaaranen; Hermannissa Itäisen viertotien 25:ssä, Kotikalliossa: johtajattaret neidit Therese Vuorene (virasta vapaa koko vuoden, viransijaisena neiti Toini Hämäläinen) ja Elsa Borenius sekä opettajattaret neidit Gerda Forsström, Eva Hyvärinen, Elli Knuutila, Olga Sulin (lastenkamariosastolla), Ida Railio (ylimääräinen opettajatar kesällä) ja Elli Leppälä (ylimääräinen opettajatar kesällä).

Kaupungin
avustamat las-
tentarhat.

Työvuonna 1915—16 saivat seuraavat 17 (3 kaksikielistä, 6 ruotsin- ja 8 suomenkielistä) lastentarhaa kannatusapua Helsingin kaupungilta, nimittäin:

kaksikieliset kansanlastentarhat Sörnäsissä, Ebeneserkoti, Helsinginkadun 3—5:ssä, jonka lastentarhan yhteydessä on lastentarhanopettajatarseminaari ja joka käsittää ruotsin- ja suomenkielisen osaston suomenkielisen haaraosaston (Helsinginkadun 7:ssä) ja kaksikielisen lastenkamariosaston 50 lapselle sekä sitä paitsi 30 lapselle osaston, joka on toiminnassa kesäkuukausina 3 tuntia päivittäin; lastentarha Fredriksperissä, Hertankadun 16:ssa; lastentarha Hermannissa Guntähdenkadun 4:ssä, jossa on koko vuoden toimiva osasto 15 lasta varten;

ruotsinkieliset kansanlastentarhat Vladimirinkadun 21:ssä; Sepänkadun 13:ssa, Solhem; Tehtaankadun 13:ssa; Kalliossa, Itäisen Viertotien 3:ssa, lastenkamariosastoinen 25 lapselle; Töölössä, Töölönkadun 47:ssä, Bertha-Mariakoti; Hermannissa, Saarikadun 4:ssä, iltapäiväosastoinen;

suomenkieliset kansanlastentarhat Kansakoulunkadun 1:ssä; Puna-vuorenkadun 7:ssä; Pursimiehenkadun 27:ssä, missä kevätlukukaudesta 1916 lähtien on lastenkamariosasto; Korkeavuorenkadun 1:ssä; Kalliossa, Itäisen Viertotien 5:ssä; Alppikadun 11:ssä, lastenkamariosastoinen 25 lapselle; Hermannissa, Itäisen viertotien 25:ssä, (Kotikallio), lastenkamariosastoinen 35 lapselle, joka on avoinna koko vuoden, ja Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovaroilla kustannettuine lastenseimineen; Töölössä, Kammionkadun 11:ssä.

Työvuonna 1915—16 on lastentarhain toiminnassa toimeenpantua sangen vähäisiä laajennuksia. Ainoastaan Pursimiehenkadun 27:n suomenkieliseen lastentarhaan on uusi osasto tullut lisää. Kaksi uutta lastenkamariosastoa on perustettu, nimittäin Pursimiehenkadun 27:n ja Alppikadun 11:n suomalaisiin lastentarhoihin. Toivottava on, että nykyiset vaikeat taloudelliset olot eivät kauan pane estettä näiden laitosten kehitykselle, jotka ovat erittäin tarpeelliset niiden lasten hoidolle, jotka eivät vielä ole saavuttaneet kouluikää.

Lukukaudet.

Syyslukukaudella 1915 alkoi työ lastentarhoissa syyskuun 1 p:nä

ja jatkui joulukuun 17 päivään. Kevätlukukausi 1916 alkoi tammikuun 15 p:nä ja päättyi toukokuun 26 p:nä.

Lapsille on järjestetty heidän ikänsä ja kehityskautansa mukaan sovittua työtä ja leikkiä, joissa opettajatarten erikoinen huomio on asiasta opettajatarkoituksissa olleiden keskustelujen johdosta ollut suunnattuna lasten itsenäisyyteen lastentarhassa ja työn yksinkertaisuuteen. Lapsissa on koetettu herättää riippumattomuuden tunnetta ja iloa omintakeisesti suoritetuista tehtävistä, tarmoa voittamaan vaikeudet ja olemaan käyttämättä toisten apua, kun voi tulla toimeen omin päin. Tätä omintakeisuutta on pyritty kehittämään antamalla lasten suoritettavaksi pieniä käsitöitä, käytännöllistä toimintaa lastentarhassa ja puutarhassa, lastentarhassa esiintyvissä moninaisissa talous-tehtävissä sekä tavallisissa toimissa ja vapaassa leikissä. Lasten kasvatukselle on ollut sangen tärkeää, että kaikki lastentarhain laitteet ovat olleet mahdollisimman vaatimattomia. Lastentarhanopettajattaret ovat pyrkineet noudattamaan mahdollisimman suurta vaatimattomuutta lastentarhain sisustuksessa ja koettaneet alkeellisilla keinoilla saada laitoksiinsa miellyttävän leiman. Lasten mielikuvituksen kehittämiseksi sekä heidän mielensä pitämiseksi reippaana, iloisena ja tyytyväisenä on koetettu tulla toimeen mahdollisimman yksinkertaisilla työskentely- ja leikkivälineillä. Sodan aiheuttamasta kalliista ajasta huolimatta eivät opettajattaret ole anoneet entistä suurempia määrärahoja työskentelyvälineitä varten, vaan ovat yksinkertaistuttamalla lasten töitä ja leluja tulleet toimeen samalla määrärahalla, 1 markalla 50 pennillä, kuin edellisenäkin vuonna. Samoin kuin ennenkin on lasten toimiuta yhdistetty johonkin tiettyyn toimintakohtaan, esineeseen tahi ilmiöön lasten luonnollisessa kokemuspiirissä. Semmoisia ovat olleet: syksy, puutarha, sadonkorjuu, omena, peruna, metsä syksyllä, sienet, puolukat, puut, pihlaja, talvi, lumi, pakkanen, linnut lintulaudalla, kevät, kevät-kukat. Lisäksi mainittakoon hevonen, lehmä, koira, kanat, kaniinit, varpunen, valo, vesi, koti, kello, lappalaiset ja poro, leipä ja leipuri. Myöskin puuseppä, nuohooja ja ajomies ovat esiintyneet lastentarhan-elämässä ja aiheuttaneet toimintaa. Fröbelin lahjoja on käytetty. Keskipisteet ovat aiheuttaneet opettamaan pieniä lauluja sekä antaneet aiheita satuihin ja kertomuksiin. Lasten uskonnollisen tunteen herättämiseksi on esitetty sopivia kertomuksia raamatunhistoriasta sekä opetettu yksinkertaisia raamatunlauseita.

Lapset ovat oleskelleet lastentarhassa 4 tuntia päivittäin k:llo 10:stä a.p. k:llo 2:een i.p. Työpäiväin lukumäärä (181—199) on jonkin verran vaihdellut, riippuen lastentarhoissa ilmaantuneista tarttuvista taudeista sekä niiden aiheuttamasta pitempi- tai lyhempiäikaisesta sulkemisesta.

Lastentarhoissa oli varattu tilaa syyslukukaudella 1,980 ja kevätlukukaudella 2,015 lapselle, mutta niitä vastaanotettiin syyslukukau-

Työn laatu.

Työajat.

Lasten luku-
määrä.

della 2,135 ja kevätlukukaudella 2,097 eli 155 ja 62 lasta yli säännöllisen määrän.

Lasten lukumäärä eri lastentarhoissa on ollut varsin erilainen. Ebenerserkodin lastentarhassa kaksine osastoineen ja haaraosastoineen on ollut kokonaista 368 lasta, jota vastoin pienimmässä lastentarhassa, Tehtaankadun 13 :ssa, on ollut 80 lasta.

Lapsia, joita ei ole voitu vastaanottaa.

Joka syksy on pyrkijäin suuri luku tuottanut samoja vaikeuksia, niin myöskin syksyllä 1915. Eri lastentarhoista käännyttiin syksyllä 1915 takaisin 743 niihin pyrkivää lasta. Vaikka lastentarhat ovat etusijassa koettaneet varata tilaa suurimmassa tarpeessa oleville lapsille, on kuitenkin, eritoten Sörnäsissä, Kalliossa ja Hermannissa, missä takaisin käännytettyjä lapsia oli suurin joukko, täytynyt olla vastaanottamatta lukuisia seunmoisiakin lapsia, jotka olisivat olleet lastentarhain tarjoaman kasvatuksen ja taloudellisen avun pakottavassa tarpeessa. Uusien suomenkielisten lastentarhain perustaminen näihin kaupungin-osiin olisi sentähden erittäin tarpeen vaatima.

Lasten ikä.

Lasten ikä on vaihdellut 3 ja 7 vuoden välillä. Erittäin hellellä tavoin tapauksissa on vastaanotettu lapsia, jotka eivät vielä ole täytäneet 3 vuotta. Näin on tehty ainoastaan siinä tapauksessa että he ovat olleet niin kehittyneitä, että heidät on haitatta voitu alistaa siihen kurinpittoon, jota järjestyksen ja viihtymisen vuoksi täytyy vaatia lastentarhassa, sekä jos he ovat olleet kotonaan vailla silmälläpitoa päivisin

Terveydentila.

Yleinen terveydentila lastentarhoissa on tänä talvena ollut erittäin hyvä. Varsin harvoin on kulkutauteja ilmaantunut. Syyslukukaudella sattui Kansakoulunkadun 1:n lastentarhassa neljä kurkkumätätapausta sekä kahdessa lastentarhassa yksityisiä pussitautin tapauksia. Kevätlukukaudella esiintyi kurkkumätää seuraavissa lastentarhoissa: Ebenerserkodin haaraosastossa 1 tapaus, Pursimiehenkadun 27:ssä 2 tapausta, Itäisen viertotien 5:ssä 1 tapaus, Kammionkadun 11:ssä 2 tapausta, Kotikalliossa 1 tapaus sekä Töölön ruotsinkielisessä lastentarhassa vaikeanlaatuinen kulkutauti, joka aiheutti pitämään tämän lastentarhan suljettuna helmikuun 28 päivästä maaliskuun 17 päivään. Yksityisiä tuhkarokkotapauksia on sattunut Ebenerserkodin molemmilla osastoilla sekä sen haaraosastolla. Sama tauti esiintyi verraten tuhoisana Pursimieshenkadun 27:n lastentarhassa. Tulirokkoa sattui yksi tapaus Ebenerserkodin ruotsinkielisellä osastolla.

Maksut.

Lukukausimaksu on ollut 2 markkaa kaupungin keskiosain ja 1 markka Sörnäsin, Hermannin ja Fredriksperin lastentarhoissa. Saamistaan aterioista ovat lapset maksaneet 5 penniä päivältä. Hellellä tavoin tapauksissa on myönnetty huojennusta näiden maksujen suorituksessa, onpa eräät lapset niistä kokonaankin vapautettu.

Lastenkamari-osastot.

Kevätlukukauden 1916 alussa avattiin uudet lastenkamariosastot Pursimiehenkadun 27:n ja Alppikadun 11:n suomalaisissa lastentar-

hoissa. Tämmöisiä osastoja on 6 lastentarhassa, nimittäin Ebeneserkodissa, Kallion ruotsalaisessa lastentarhassa, Gumtähdenkadun 4:n lastentarhassa, Hermannin suomalaisessa lastentarhassa sekä vastamainituissa Pursimiehenkadun 27:n ja Alppikadun 11:n lastentarhoissa. Niissä voidaan tarjota hoitoa kaikkiaan 170 lapselle. Hermannin ruotsinkielinen lastentarha on iltapäivin avoinna 25 lapselle. Lastenkamariosastoille on vastaanotettu lapsia, jotka kotonaan ovat vailla silmäläpitoa päivisin. Nämä osastot ovat olleet avoinna siihen aikaan, klo 7—10 a. p. ja 2—6 i. p., jolloin varsinainen lastentarha ei ole ollut toimessa. Lastenkamariosastoilla käytetään järjestettyä työskentelyä suppeammassa mitassa kuin lastentarhoissa, syystä että suuri osa ajasta menee lepoon ja syömiseen. Lapset saavat kaksi aterialla. Elämä näillä lastenkamariosastoilla voidaan järjestää hiukan enemmän kotielämän tapaiseksi, syystä että niiden palveluksessa on jonkin verran lukuisampi henkilökunta ja lapset voidaan jakaa pienempiin ryhmiin. Lapset ovat suorittaneet maksua 5—25 penniä päivässä, taloudellisen asemansa mukaan. Täydellistä vapautusta maksuista ei ole myönnetty.

Kalenterivuonna 1915 oli kaikista Helsingin kaupungin avustamista lastentarhoista kustannuksia Smk. 272,463:78, josta summasta kaupungin osalle tuli Smk. 247,708:89. Fredrikserin lastentarhalle on rautatiehallitus myöntänyt 2,600 markan määrärahan. Lasten maksuista on kertynyt Smk. 16,645:60. Lastentarhahuoneistot ovat toisinaan olleet vuokrattuina yhdistysten kokouksiin ja iltamiin, joten on kertynyt vähäisiä tuloja. Samaten on vuokraamalla pianoja kesäkuukausiksi sekä tilapäisten yksityisten lahjain y. m. johdosta lastentarhoilla ollut hiukan lisätuloja. Kaikkiaan oli lastentarhoilla näitä ylimääräisiä tuloja Smk. 7,244:55.

Paitsi niitä asioita, jotka johtosääntöjen mukaan ovat olleet lastentarhain johtokunnan ratkaistavia, on se ottanut pohdittavaksi kysymyksen lastentarhain opettajiston eläkkeestä. Tästä asiasta antoi johtokunta kaupunginvaltuustolle kirjelmän¹⁾, jossa johtokunta esittämillään syillä ehdotti, että kaupunki tekisi yksityiskoulujen eläkekassan kanssa semmoisen sopimuksen, että kaikki kansanlastentarhain vakinaiset opettajat tulisivat kassan osakkaiksi, jossa tapauksessa kaupunki ei ainoastaan suorittaisi kerta kaikkiaan pääsymaksua kaikkien toimessa olevain kansanlastentarhain puolesta sekä vuotuista apumaksua hoitokuluihin, vaan myös vuosimaksut kaikkien vakinaisten opettajatarten puolesta alimmassa eläkeluokassa.

Asiaa valmistelemaan asetti kaupunginvaltuusto valiokunnan, johon valittiin rehtori V. T. Rosenqvist, tohtori H. M. J. Relander ja professori J. J. Sederholm. Tämä valiokunta puolsi²⁾ johtokunnan

Kustannukset

Opettajatarten eläkekysymys.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 43. — ²⁾ Ks. siv. 84 ja seur.

ehdotusta siinä muodossa, että Helsingin kaupunki eläke-edun hankkimiseksi kunnan avustamain kansanlastentarhain vakinaisille opettajattarille suorittaisi huhtikuusta 1916 lähtien yksityiskoulujen eläkekassaan maksut, jotka oikeuttaisivat opettajattaret saamaan eläkkeen mainitun kassan alimmassa eläkeluokassa, kuitenkin niin ettei apumaksuvelvollisuus koskisi niitä edellä mainittuna lukukautena virassa olevia opettajattaria, jotka olivat täyttäneet 51 vuotta, ei myöskään opettajattaria, jotka vastedes tulevat kansanlastentarhain palvelukseen 40 vuotta täyttäneinä. Edelleen ehdotti valiokunta, että kansanlastentarhain johtokunta valtuutettaisiin edellä mainitussa kohden eläkekassan hallinnon kanssa tekemään sopimus puheena olevain toimihenkilöjen osallisuudesta, huomioon ottamalla että kaupungille taataan oikeus saada, jos haluaa, lastentarhain ehkä tultua kunnallistetuiksi, viiden vuoden osallisuusajan kuluttua irtisanomisen jälkeen suorittamansa maksut takaisin ynnä niille 4 % korkoa korolle sekä että kaupungille varataan samanlainen oikeus, siinä tapauksessa että yksityinen osakas eroaa kassasta viiden vuoden kuluttua.

Kokouksessaan marraskuun 30 p:nä 1915 päätti kaupunginvaltuusto myöntää valiokunnan puoltamat eläke-edut kaupungin avustamain kansanlastentarhain opettajattarille.

Tarkastaja.

Vuoden 1915 umpeen mennessä oli se 3 vuoden aika, joksi kaupunginvaltuusto oli määrännyt lastentarhain tarkastajan, neiti Thyra Gahmbergin toimeensa, päättynyt. Tämän johdosta päätti johtokunta kaupunginvaltuustolle ehdottaa, että virka 1916 vuoden alusta asetettaisiin vakinaiselle kannalle 6 kuukauden irtisanomisehdoin ja 2,400 markan vuosipalkoin sekä että tarkastaja neiti Gahmberg, jos kävisi päinsä, määrättäisiin saamaan virka hakemattaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän lastentarhain johtokunnan ehdotuksen ja myönsi tarkastajalle 2,400 markan vuosipalkan.

Lastentarhalääkäri.

Vuonna 1913 myönnettiin lastentarhoille ensi kerta määräraha lääkärihoitoa varten. Kaikki johtajattaret päättivät käyttää samaa lääkäriä, lääketieteenlisensiaatti Tor Waenerbergiä, joka hiljattain oli palannut matkaltaan ulkomaille, missä hän oli tutkinut nykyaikaista lasten terveydenhoitoa. Siitä lähtien toimi tohtori Waenerberg lastentarhain lääkärinä ja hoiti tätä tointa myöskin työvuoden 1915—16, valitettavasti viimeisen, jona lastentarhain hoidokit saivat olla hänen lämminsydämisen ja taitavan silmälläpitonsa ja hoitonsa alaisina. Kesäkuun 15 p:nä 1916 tohtori Waenerberg kuoli korvaamattomaksi tappioksi Helsingin yhteiskunnan köyhille lapsille. Sinä lyhyenä aikana, minkä hän toimi lastentarhain lääkärinä, aikaansai hän vilkkailla esitelmillä ja herättävillä keskusteluilla monta parannusta lastentarhain terveydellisiin oloihin ja kiinnitti opettajatarten huomiota terveydenhoidon suureen merkitykseen kasvatustyölle ja sen yhteydessä. Lukui-

sissa vanhempain kokouksissa hän piti valaisevia ja mukaansa tempaavia esitelmiä lastenhoidosta ja vanhempain velvollisuuksista lapsia kohtaan sekä avusti äitejä neuvoilla ja ohjeilla. Koko tohtori Waenerbergin toiminnasta huokui mitä lämpimän harrastus yhteiskunnan huono-osaisimpia lapsia kohtaan, ja hänen pyrkimyksensä oli saada heidät mahdollisimman laajassa määrässä ulos päivänpaisteeseen ja raittiiseen ilmaan sekä haukkia heille mahdollisimman puhtaat, valoisat ja onnelliset olot sekä kotonaan että kodin ulkopuolella. Hän oli sentähden ensimmäinen, joka herätti ajatuksen lastentarhain kesäsiirtolain aikaansaamisesta, ja hän otti innokkaasti osaa niiden valmisteluun. Siirtolaopettajatarten kokouksissa hän antoi näille arvokkaita tietoja ja neuvoja. Erittäinkin kiinnittivät hänen mieltään n.s. lasten leikkiha'at; hän koetti saada lastentarhanopettajattaria niiden palvelukseen ja otti suoranaisesti osaa niiden järjestämiseen ja valvomiseen.

Lastentarhain johtajatarten anomuksesta myönsi kaupunginvaltuusto lastentarhain opettajattarille kalliinajanlisäystä saman verran kuin kaupungin palveluksessa oleville virka- ja palvelusmiehille. Tämä etu suotiin 52 opettajattarelle.

Kalliinajan-
lisäyksiä opet-
tajattarille.

Lastentarhain opettajattaret ovat tänä vuonna samoin kuin ennenkin kokoontuneet keskustelukokouksiin, joissa tarkastaja on johtanut puhetta. Näissä kokouksissa on pohdittu lastentarhatyötä koskevia kysymyksiä, jotka ovat kohdistuneet m. m. lastentarhaan ja koteihin, lasten omintakeisuuteen ja itsetoimintaan, lastentarhatyön yksinkertaistuttamiseen, lasten hammashoittoon, lasten »leikkihakoihin», lastentarhanopettajatarten eläkekysymykseen, sairas- ja hautausapukassoihin sekä lastentarhain ohjesääntöehdotukseen. Tohtori Tor Wænerberg piti esitelmän vasenkätisyydestä ja neiti Paula af Heurlin laulunopetuksesta. Näiden kokousten tuloksena voidaan merkitä päätös kiertokirjelmän jakamisesta äideille neuvoineen ja ohjeineen siisteyden, järjestyksen ja täsmällisyyden noudattamisesta sekä toimenpiteet tarttuvien tautien leviämisen estämiseksi.

Opettajatar-
kokoukset.

Samoin kuin viime vuonna, jolloin toimeenpantiin suomenkielinen piirustuskurssi ja svenska kvinnoförbundet-liiton, lastentarhanopettajatarten aloitteesta toimeenpannuissa yhteiskunnallisissa kursseissa kävi mainittuja opettajattaria lukuisasti, on tänäkin vuonna toimeenpantu lastentarhanopettajatarten valmistuskurssi. Tällä kertaa aloitti neiti Elli Björkstén sarjan ruotsinkielisiä luennoita näytäntöineen voimistelusta ja sen merkityksestä ihmisen kehitykselle, eritoten pikkulapsia silmällä pitäen. Näillä luennoilla on käynyt nelisenkymmentä lastentarhanopettajatarta ja niitä jatketaan syksyllä 1917.

Oivaltaen kodin ja lastentarhan kasvatustyön yhteyden merkityksen ovat lastentarhain opettajattaret käymällä lasten kotona sekä toimeenpanemalla vanhempain iltamia ja keskusteluja äitien kanssa

Opettajatarten
ylimääräinen
työ.

asettuneet yhteyteen kotien kanssa. Opettajattaret ovat niinkään koettaneet tarpeen vaatiessa antaa käytännöllistä apua vähävaraisille kodeille. Kullekin lastentarhalle on kaupunginvaltuusto antanut vähäisen määrärahan vaatetusavuksi. Saadakseen tämän määrärahan paremmin riittämään ovat opettajattaret itse ommelleet suurimman osan jaetuista vaatekappaleista. Sitä paitsi ovat he hellittävässä tapauksissa koettaneet hankkia ylimääräistä avustusta yksityishenkilöiltä ja usein välittäneet apua sen tarpeessa oleville. Suuren ylimääräisen työn ovat opettajattaret ottaneet suorittaakseen kesäsiirtoloiden hyväksi, jotka enimmältä osalta pidetään voimassa heidän hankkimillaan yksityisillä varoilla. Lasten valinta, varustaminen ja lähettäminen siirtoloihin on niinkään tuottanut opettajattarille saugen paljon huolta. Sörnäsin kansanlastentarhan opettajattaret ovat, paitsi yhteisten siirtolain hyväksi suorittamaansa työtä, keräämillään avustuksilla pitäneet voimassa omaa kesäsiirtolaa 15 lapselle.

Eräissä lastentarhoissa ovat opettajattaret ottaneet hoitoonsa näissä laitoksissa aikaisemmin käyneitä lapsia järjestämällä työtupia tai työkokouksia, joissa nämä vanhemmat lapset ovat käsityön, laulun ja leikin vaihdellessa saaneet muutaman hupaisen hetken ja tulleet entisten opettajattariensa hyvän vaikutuksen alaisiksi.

Lasten hammashoito.

Lastentarhan johtajattarien kirjelmän johdosta, joka koski hammashoidon hankkimista lastentarhoissa käyville lapsille, kehotti johtokunta lastentarhain lääkäriä antamaan lausunnon asiasta. Lääkäri toimitti tutkimuksia kahdessa lastentarhassa sillä tuloksella, että toisessa, jossa kävi etusijassa köyhäin perheiden lapsia, 72 % lapsista ja toisessa, jossa kävi keskisäädyn lapsia, 60 % lapsista oli pakottavassa hammashoidon tarpeessa, sekä että ainoastaan 9 %:lla oli aivan virheettömät hampaat. Saatuaan nämä suuret epäkohdat todetuiksi päätti johtokunta kaupunginvaltuustolta anoa apurahaa lasten hammashoidon kustantamiseksi. Kaupunginvaltuusto myönsi tähän tarkoitukseen 1,400 markan määrärahan.

Lastenseimet, lasten työtuvat ja lasten kesäsiirtolat.

Johtokunta on varsinaisten tehtävänsä lisäksi saanut kaupunginvaltuustolta toimekseen valvoa Fredriksperin ja Hermannin (Kotikallion) lastenseimien, Töölön (Bertha-Mariakodin), Korkeavuorenkadun 1:n ja Itäisen viertotien 4:n työtupain sekä lastentarhain kesäsiirtolatoimintaa, jotka laitokset ovat saaneet kannatusapua auniskeluosakeyhtiön voittovaroista.

Molemmat lastenseimet ovat olleet tohtori Wænerbergin johdossa Fredriksperin lastenseimen ei ole onnistunut saada yhtä suuria yksityisiä apurahoja kuin Kotikallion lastentarhan yhteydessä olevan lastenseimen eikä se sen johdosta, mitä huoneistoon ja laitteisiin tulee, ole siihen täysin verrattava, mutta tässäkin seimessä tulevat lapset hyvin hoidetuiksi ja siellä vallitsee suuri siisteys. Fredriksperin lastenseimi

on tarkoitettu 20 lapselle, Hermannin seimi 10 lapselle talvikuukausina (syys—toukokuulla) ja 20 lapselle kesäkuukausina.

Rouva Nora Krogeruksen työtupa Itäisen viertotien 4:ssä on avoinna joka päivä. Lapset saavat yhden ruoka-aterian, suorittavat erilaisia käsitöitä sekä saavat veiston opetusta. Työtuvassa valmistetuista vaatekappaleista ja muista esineistä saavat lapset itse pitää osan, muut myydään laitoksen hyväksi. Lapset eivät suorita minkäänlaisia maksuja. Tässä työtuvassa, jolla ei ole omaa huoneistoa, vaan joka on sijoitettuna erään yhdistyksen huoneistoon, on käynyt ruotsia puhuvia lapsia.

Töölössä ja Korkeavuorenkadun 1:ssä sijaitsevat työtuvat ovat laadultaan enemmän niiden lasten työkokouksia, jotka aikaisemmin ovat käyneet samoissa lastentarhoissa, joiden huoneistoihin työtuvat on sijoitettu. Näitäkin johtavat enimmäkseen lastentarhain opettajattaret. Lapsille ei anneta ravintoa ja he suorittavat ompelu- ja veistotöitä. Töölön työtuvassa kävi noin 75, Korkeavuorenkadun 1:n työtuvassa 40 lasta.

Lastentarhain kesäsiirtolat ovat likeisessä yhteydessä lastentarhain toiminnan kanssa. Niitä järjestävät lastentarhain opettajattaret, jotka niinkään keräävät varat niiden voimassapitoon. Kesäksi 1915 järjestettiin 7 siirtolaa, joissa 216 lasta sai oleskella 6 viikkoa ja 20 lasta kaksi kuukautta. Siirtolat sijaitsivat Kirkkonummella, Urjalassa ja Karkussa sekä Svartbäckissä Porvoon saaristossa. Paraisten saarella oli rouva Augusta af Heurlin antanut siirtolain käytettäväksi sitä tarkoitusta varten sisustetun huvilan. Niinkään luovutti konsulinrouva Bertha Paulig neiti Marga Pauligin täydellisesti kalustaman ja sisustaman huvilan Humallahdessa siirtolain käytettäväksi sekä arkkitehti H. Saurén rakennuksen Hirsalassa samaan tarkoitukseen.

Rautatiehallitus myönsi vapaaliput rautateillä siirtolain lapsille ja henkilökunnalle sekä vapaan matkatavarain kuljetuksen siirtoloihin ja niistä takaisin. Sitä paitsi saatiin vapaaliput 334 lapselle, joilla oli tilaisuus kesällä oleskella sukulaistensa luona maalla, sekä 41 lippua heitä saattaville henkilöille. Kaupunginvaltuusto myönsi puheena olevaan tarkoitukseen 4,200 markkaa Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovaroista. Keräyskomitea varattomain keuhkotautisten hyväksi myönsi 2,000 markkaa ja yleisellä keräyksellä saatiin yksityisiltä Smk. 7,848:40. Vapaaehtoisina lahjoina kertyi vuoden varrella 645 markkaa sekä postikorttien myynnistä 700 markkaa. Kustannuksia oli Smk. 13,459:38. Siirtoloita johtivat enimmäkseen Helsingin lastentarhain opettajattaret.

Tulos lasten oleskelusta maalla oli erittäin hyvä. He palasivat kaikki terveinä ja verevinä ja heidän painonsa oli lisääntynyt 1 $\frac{1}{2}$ —3 kiloa maalla oleskelun aikana.

X. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston hallituksen kertomus vuodelta 1915¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Kirjaston hallituksen ovat vuonna 1915 kuten edellisenäkin vuonna muodostaneet vakinaiset jäsenet ylitirehtööri Richard Sievers puheenjohtajana, professori J. N. Reuter varapuheenjohtajana ja lehtori Hugo Bergroth sekä varajäsenet professori Kustavi Grotenfelt, professori Yrjö Hirn ja tohtori A. H. Bergholm. Laitoksen henkilökunnassa on tapahtunut vain se muutos että kirjaston johtokunta nimitti ylimääräisen amanuenssin rouva Ida Tamlanderin tammikuun 18 p:nä vakinaiseksi amanuenssiksi Kallion haaraosastoon.

Vuodelta 1915 on kaupungin kirjastolle tärkeimpänä tapahtumana mainittava se ehdotus, jonka valtuuston työväenopiston tonttikysymystä käsittelemään asettama komitea teki ja joka on antanut toiveita saada onnellisesti ratkaistuksi tuo tärkeä kysymys, miten pääkirjaston tilanahtaus ja muut rakennuksesta johtuvat haitat saadaan poistetuiksi. Ehdotusta, joka tarkoitti, että nykyiseen pääkirjastorakennukseen sijoitettaisiin kirjaston haaraosasto ja työväenopiston ruotsinkielinen osasto, kannattivat sekä kirjaston että työväenopiston johtokunnat, ja jätettiin se lopulla vuotta valtuustolle, joka sen hyväksyi. Uusi pääkirjastotalo on siis täten päätetty rakentaa. Vallitsevat olot ovat tosin päätöksen pikaiselle toteuttamiselle esteeksi, mutta alustaviin toimenpiteisiin voidaan jo nytkin ryhtyä. Näistä on uuden rakennuksen paikan määrääminen erittäin tärkeä. Yleisön etuun ja kirjaston vastaiseen kehitykseen nähden pitäisi kunnallinen keskuskirjasto, jonka tarkoituksena on olla hyödyksi kaikille kaupungin asukkaille ja kaikkien saatavilla, jos mahdollista, sijoittaa kaupungin keskustaana tai likelle sitä jonkin pääliikeväylän varrelle. Muuten tulisi tärkeimmällä kaupunginosalla olemaan käytettävänään vain pienempi haarakirjasto, ja mahdollistahan on että tämäkin työväenopiston laajentuessa karkoitetaan pois Rikhardinkadun talosta ja siirretään johonkin syrjäisempään paikkaan.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1915.

Päätös sijoittaa eräs kirjaston haaraosastoista ja osa työväenopistoa samaan rakennukseen tuo näköpiiriin mahdollisuuden kirjaston ja työväenopiston yhteistyöstä sivistystarkoituksessa. Työväenopiston suomenkieliselle osastolle on kirjaston johtokunta luovuttanut Kallion kirjastotalolla salin iltakurssien järjestämiseksi syyslukukaudella.

Kuluneena vuonna toimeenpannuista muutoksista ja järjestelyistä mainittakoon seuraavat: Kallion haaraosasto, joka aikaisemmin on kesäkuukausina ollut auki vain kolmena päivänä viikossa, on viime kesänä ollut yleisön käytettävänä kaikkina arkipäivinä, pääkirjaston sanomalehtihuoneet on julkisesti esitetystä pyynnöstä avattu kahta tuntia varhaisemmin kuin ennen, ja sitäpaitsi on pääkaupungin päivälehdissä julkaistu kuukausittain luettelo kirjastoon hankitusta uudesta kirjallisuudesta.

Kirjaston sääntöjen mukaisesti on kirjavarasto inventeerattu. Sen ovat toimittaneet maisterit Yrjö Ruuth, Arne Jörgensen ja Elsa Inberg.

Painoylihallituksen määräyksestä ovat painoasiamiehet vuoden kuluessa panneet takavarikkoon 5 eri teosta, joista kuitenkin yksi on palautettu.

Lainausliike on vuonna 1915 kasvanut siitä huolimatta että kirjasto inventeerauksen takia oli kesäkuun 1 p:stä 15 p:ään suljettuna. Lisäys johtuu etupäässä siitä vahvasta vetovoimasta, joka Kallion uudella kirjastotalolla yhä edelleen näyttää yleisöön olevan.

Pääkirjaston lainausosastot ovat olleet auki joka päivä, paitsi inventeerausaikana, pitkänäperjantaina, juhannusaattona ja juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä sekä sunnuntaisin kesäkuukausina. Lainauspäiviä oli kaikkiaan 334 (v. 1914 346). Lainausaika oli aikuisten osastoilla arkisin klo 1—3 ja 5—8 i. p., sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p., sekä lasten ja nuorisonosastolla arkisin klo 1—3 ja 4—7 i. p., sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p.

Kallion haaraosastossa on lainausliike tapahtunut samoina päivinä kuin pääkirjastossakin. Lainauspäivien lukumäärä on siis 334 (v. 1914 308). Lainausaika on ollut sama kuin ennen, s. o. arkisin klo 12—2 ja 5—8 i. p., sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p.

Töölön ja Hermannin haaraosastoissa on kirjoja lainattu samoina päivinä kuin pääkirjastossa ja Kallion haaraosastossa, paitsi 16 p:stä kesäk.—31 p:ään elok., jolloin lainattiin vain maanantaisin, keskiviikkoisin ja lauantaisin. Keskiviikkona 23 p:nä kesäk. (juhannusaattona) oli lainausliike keskeytetty. Lainauspäivien luku oli molemmissa haaraosastoissa 302 (v. 1914 308). Lainausaika on kuten edellisenäkin vuonna ollut arkisin klo 5—8 sekä sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p.

Kaikkiaan lainattiin vuonna 1915 kaikista lainausosastoista 414,460 kirjaa (v. 1914 408,264). Pääkirjastossa oli kirjalainain luku 239,501 (v. 1914 249,524), Kallion haaraosastossa 133,908 (v. 1914 119,781), Töölön haaraosastossa 25,549 (v. 1914 24,436) ja Hermannin haaraosastossa 15,502 (v. 1914 14,523). Pääkirjaston lainoista välitti Kallion haaraosasto 152, Töölön haaraosasto 44 ja Hermannin haaraosasto 22. Kutakin lainauspäivää kohti lainattiin pääkirjastosta 717, Kallion haaraosastosta 401, Töölön haaraosastosta 85 ja Hermannin haaraosastosta 51, yhteensä 1,254 kirjaa; vastaavat luvut vuodelta 1914 ovat 721, 389, 79, 47, 1236. — Pääkirjastosta lainattiin aikuisille 52,425 nid. tietokirjallisuutta ja 98,302 nid. kertomuksia, yhteensä 150,727 nid. (62,93 % lainausliikkeestä; v. 1914 60,26 %) sekä lapsille ja nuorisolle 26,421 nid. tietokirjallisuutta ja 62,353 nid. kertomuksia, yhteensä 88,774 nid. (37,07 %; v. 1914 39,74 %); Kallion haaraosastosta aikuisille 19,922 nid. tietokirjallisuutta ja 32,943 nid. kertomuksia, yhteensä 52,865 nid. (39,48 %; v. 1914 40,08 %) sekä lapsille ja nuorisolle 18,300 nid. tietokirjallisuutta ja 62,743 nid. kertomuksia, yhteensä 81,043 nid. (60,52 %; v. 1914 59,92 %); Töölön haaraosastosta aikuisille 2,509 nid., tietokirjallisuutta ja 8,442 nid. kertomuksia, yhteensä 10,951 nid. (42,86 % v. 1914 40,98 %) sekä lapsille ja nuorisolle 2,909 nid. tietokirjallisuutta ja 11,689 nid. kertomuksia, yhteensä 14,598 nid. (57,14 %; v. 1914 59,02 %); Hermannin haaraosastosta aikuisille 1,312 nid. tietokirjallisuutta ja 3,024 nid. kertomuksia, yhteensä 4,336 nid. (27,97 %; v. 1914 24,83 %) sekä lapsille ja nuorisolle 1,539 nid. tietokirjallisuutta ja 9,627 nid. kertomuksia, yhteensä 11,166 nid. (72,03 %; v. 1914 75,17 %); pääkirjastosta ja haaraosastoista yhteensä aikuisille 76,168 nid. tietokirjallisuutta ja 142,711 nid. kertomuksia, yhteensä 218,879 nid. (52,81 %; v. 1914 51,92 %) sekä lapsille ja nuorisolle 49,169 nid. tietokirjallisuutta ja 146,412 nid. kertomuksia, yhteensä 195,581 nid. (47,19 %; v. 1914 48,08 %). — Pääkirjastosta lainatuista kirjoista olivat suomenkielisiä 118,380 (49,43 %; v. 1914 51,18 %), ruotsin-, tanskan- ja norjankielisiä 118,442 (49,45 %; v. 1914 47,93 %), sekä saksan-, ranskan- ja englanninkielisiä 2,679 (1,12 %; v. 1914 0,89 %); Kallion haaraosastosta suomenkielisiä 103,394 (77,21 %; v. 1914 78,96 %) ja ruotsinkielisiä 30,514 (22,79 %; v. 1914 21,01 %); Töölön haaraosastosta suomenkielisiä 15,023 (58,8 %; v. 1914 64,04 %) ja ruotsinkielisiä 10,526 (41,2 %; v. 1914 35,96 %); Hermannin haaraosastosta suomenkielisiä 8,379 (54,05 %; v. 1914 53,03 %) ja ruotsinkielisiä 7,123 (45,95 %; v. 1914 46,97 %); yhteensä suomenkielisiä 245,176 (59,15 %; v. 1914 60,17 %), ruotsin-, tanskan- ja norjankielisiä 166,605 (40,2 %; v. 1914 39,29 %) sekä saksan-, ranskan- ja englanninkielisiä 2,679 (0,65 %; v. 1914 0,54 %). — Mitenkä lainaus prosenteissa jakautuu kirjavaraston eri osastoille, selviää allaolevasta yhdistelmästä:

	1915	1914
I. Uskontoa	0,64	0,60
II. Historiaa ja elämäkertoja	7,57	7,57
III. Maantietoa, kansatiedettä, matkakuvauksia	5,00	5,19
IV. Romaaneja, kertomuksia ja satuja	69,76	70,19
V. Runoja, näytelmiä, kirjallisuuden-, tieteen- ja taiteenhistoriaa	6,98	6,92
VI. Terveys- ja lääkintäoppia, luonnontiedettä, matematiikkaa ja teknologiaa	4,06	3,84
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä ja taloutta	1,50	1,29
VIII. Kieliä	1,28	1,17
IX. Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, urheilua ja sekalaisia aineita	3,21	3,23

Kirjastosta vuonna 1915 lainatuista kirjoista on 61 vielä palauttamatta; näistä on 40 lainattu pääkirjastosta, 17 Kallion, 2 Töölön ja 2 Hermannin haaraosastosta.

Tammikuun 1 p:stä 1912, jolloin alettiin uusi lainaajien merkintä, on 33,660 henkilöä kirjoittautunut lainaajaksi kirjastoon. Näistä on 5,980 kirjoittautunut vuonna 1915. Kaikkiaan on 18,549 henkilöä lainannut tänä vuonna kirjoja kotiin. Tarkempia tietoja lainaajista antaa seuraava taulukko.

	Suomenkielisiä lainaajia.										Ruotsin		
	Miehiä.			Naisia.			Lapsia ja nuorisoa.				Miehiä.		
	Ruunnillisten työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruunnillisten työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.	Yhteensä.	Ruunnillisten työn tekij.	Muita.	Yhteensä.
Pääkirjasto.....	1,091	1,138	2,229	913	993	1,906	1,253	592	1,845	5,980	1,062	1,259	2,321
Kallion haaraos. ..	822	247	1,069	509	310	819	1,008	701	1,709	3,597	187	82	269
Töölön haaraos. ..	115	22	137	75	37	112	227	104	331	580	74	27	101
Hermannin haaraos.	47	6	53	45	18	63	113	64	177	293	30	12	42
Yhteensä	2,075	1,413	3,488	1,542	1,358	2,900	2,601	1,461	4,062	10,450	1,353	1,380	2,733

Muutokset, joiden alaisena kirjavarasto vuonna 1915 on ollut, käyvät ilmi allaolevasta taulusta:

Kirjallisuus- osastot.	Tammik. 1 p. 1915.			Poistettu vuonna 1915			Tullut lisäksi vuonna 1915.			Lisäys vuonna 1915.			Jouluk. 31 p. 1915.		
	Suomen- kielisiä kirjallisuutta	Ruotsinkiel. (ja ulkom.) kirjallisuutta	Yhteensä.	Suomen- kielisiä kir- jallisuutta	Ruotsinkiel. (ja ulkom.) kirjallisuutta	Yhteensä.	Suomen- kielisiä kir- jallisuutta	Ruotsinkiel. (ja ulkom.) kirjallisuutta	Yhteensä.	Suomen- kielisiä kir- jallisuutta	Ruotsinkiel. (ja ulkom.) kirjallisuutta	Yhteensä.	Suomen- kielisiä kir- jallisuutta	Ruotsinkiel. (ja ulkom.) kirjallisuutta	Yhteensä.
I . . .	1,354	915	2,269	3	2	5	64	73	137	61	71	132	1,415	986	2,401
II . . .	1,976	3,168	5,144	38	25	63	221	206	427	183	181	364	2,159	3,349	5,508
III . .	1,213	1,830	3,043	24	18	42	84	123	207	60	105	165	1,273	1,935	3,208
IV . .	13,615	19,609	33,224	764	1,078	1,842	1,690	1,670	3,360	926	592	1,518	14,541	20,201	34,742
V . . .	3,863	3,517	7,380	47	13	60	437	329	766	390	316	706	4,253	3,833	8,086
VI . .	1,520	1,763	3,283	24	22	46	132	270	402	108	248	356	1,628	2,011	3,639
VII . .	1,575	1,355	2,930	14	7	21	167	164	331	153	157	310	1,728	1,512	3,240
VIII .	346	436	782	14	9	23	69	71	140	55	62	117	401	498	899
IX . .	1,626	1,958	3,584	17	23	40	186	209	395	169	186	355	1,795	2,144	3,939
X ¹⁾ . .	3,085	4,387	7,472	155	124	279	506	489	995	351	365	716	3,436	4,752	8,188
Yht.	30,173	38,938	69,111	1,100	1,321	2,421	3,556 ²⁾	3,604	7,160	2,456	2,283	4,739	32,629 ²⁾	41,221	73,850

1) X:nteen osastoon on viety hakemistoteokset, sidotut sanomalehti- ja aikakauskirja vuosikerrat, loisto- ja kuvateokset y. m., joita ei lainata kotiin, vaan ovat yleisön käytettäväksi lukusaleissa; muihin osastoihin kuuluvien kirjojen laatu ilmenee siv. 305. — 2) Vuonna 1915 tulleista kirjoista on 125 saksan-, englannin- tai ranskankielisiä; kaikkiaan on näillä kielillä 862 nid.

Lainajia.						Yhteensä.											
Naisia.			Lapsia ja nuorisoa.			Yhteensä.	Miehiä.			Naisia.			Lapsia ja nuorisoa.			Yhteensä.	
Ruunnillisten tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.		Ruunnillisten tekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruunnillisten tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.		
752	1,820	2,572	1,012	547	1,559	6,452	2,153	2,397	4,550	1,665	2,813	4,478	2,265	1,139	3,404	12,432	
92	113	205	326	233	559	1,033	1,009	329	1,338	601	423	1,024	1,334	934	2,268	4,630	
36	48	84	113	67	180	365	189	49	238	111	85	196	340	171	511	945	
17	11	28	90	89	179	249	77	18	95	62	29	91	203	153	356	542	
897	1,992	2,889	1,541	936	2,477	8,099	3,428	2,793	6,221	2,439	3,350	5,789	4,142	2,397	6,539	18,549	

Lainaliikkeestä oli tuloja:

Kuukausi.	Pääkirjasto.		Kallion haaraosasto.		Töölön haaraosasto.		Hermannin haaraosasto.		Yhteensä.	
	Smk.	p:ä	Smk.	p:ä	Smk.	p:ä	Smk.	p:ä	Smk.	p:ä
Tammikuu	264	35	54	70	4	85	3	95	327	85
Helmikuu	260	—	59	90	4	50	4	40	328	80
Maaliskuu	283	75	69	60	5	70	5	10	364	15
Huhtikuu	209	70	50	20	5	95	3	85	269	70
Toukokuu	220	80	56	10	8	20	2	60	287	70
Kesäkuu	131	85	49	—	10	50	5	75	197	10
Heinäkuu	222	45	65	10	9	35	7	20	304	10
Elokuu	184	05	46	20	3	90	4	75	238	90
Syyskuu	190	75	54	52	4	60	3	15	253	02
Lokakuu	246	75	60	20	15	20	4	30	326	45
Marraskuu	258	—	84	50	5	95	7	45	365	90
Joulukuu	255	30	78	65	8	70	9	10	351	75
Yhteensä	2,737	75	728	67	87	40	61	60	3,615	42

Nämä summat jakaantuivat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjasto.			Kallion haaraosasto.			Töölön haaraosasto.			Hermannin haaraosasto.			Yhteensä.		
	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.
Sakkoja	9,558	2,078	15	2,433	482	55	227	68	55	71	23	70	12,289	2,652	9.
Suomal. luett. à 5 p.	33	1	65	5	—	25	—	—	—	81	4	05	119	5	9.
» » » 10 »	—	—	—	8	—	80	27	2	70	—	—	—	35	3	5.
» » » 15 »	327	49	05	191	28	65	4	—	60	2	—	30	524	78	6.
» » » 20 »	39	7	80	21	4	20	—	—	—	—	—	—	60	12	—
» » » 25 »	—	—	—	199	49	75	—	—	—	—	—	—	199	49	7.
» » » 60 »	74	44	40	31	18	60	—	—	—	—	—	—	105	63	—
Ruotsal. » » 5 »	39	1	95	—	—	—	1	—	05	43	2	15	83	4	1.
» » » 10 »	2	—	20	38	3	80	38	3	80	—	—	—	78	7	8.
» » » 15 »	277	41	55	49	7	35	2	—	30	37	5	55	365	54	7.
» » » 30 »	39	11	70	13	3	90	—	—	—	—	—	—	52	15	6.
» » » 60 »	71	42	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71	42	6.
» » » 1 mk.	202	202	—	15	15	—	—	—	—	—	—	—	217	217	—
Luetteloja vieraskielisestä kirjallisuudesta à 10 p.	35	3	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	3	5.
Sekalaista	—	253	20	—	113	82	—	11	40	—	25	85	—	404	2.
Yhteensä	—	2,737	75	—	728	67	—	87	40	—	61	60	—	3,615	4.

Vuonna 1914 kertyi lainausliikkeestä tuloja pääkirjastossa Smk. 2,332:30, Kallion haaraosastossa Smk. 588,95, Töölön haaraosastossa Smk. 78:05, Hermannin haaraosastossa Smk. 53:75; yhteensä Smk. 3,053:05.

Pääkirjaston sanomalehtihuoneet ovat vuonna 1915 olleet yleisölle avoinna joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä. Opintosalin, lukusalin helpotajuisista kirjallisuudesta varten sekä lasten ja nuorison lukusali olivat edellämaintuttujen päivien lisäksi kiinni myöskin inventeerauksen aikana; viimeksi mainittu lukusali sitäpaitsi myöskin sunnuntaisin kesäkuukausina. Opintosalin ja lukusalin helpotajuisista kirjallisuudesta varten ovat olleet avoinna klo 5—9 i. p. (sunnuntaisin sekä juhlapäivinä ja juhla-aattona klo 4—8 i. p.; kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään klo 5—8 joka päivä), lasten ja nuorison lukusali klo 12—5 i. p. (sunnuntaisin sekä juhlapäivinä klo 1—4 i. p.; kesäkuun 16 p:stä elok. 31 p:ään klo 1—3 ja 4—7 i. p.) sekä sanomalehtihuoneet tammi—syyskuun aikana klo

10 a. p. —9 i. p., loka—joulukuun aikana klo 8 a. p.—9 i. p. (sunnuntaisin ja juhlapäivinä ja juhla-aattoina klo 8:an i. p.). — Kirjastoon on tilattu ja siellä esillä ollut: opintosalissa 46 suomen- ja 37 ruotsinkielistä aikakauskirjaa, 1 ranskan- ja 1 englanninkielinen aikakauskirja sekä 5 suomen- ja ruotsin- ja 6 ruotsin-, norjan- ja tanskan-kielisiä kirjoituksia sisältävää aikakauskirjaa (1 kpl. kutakin); lukusalissa helppotajuista kirjallisuutta varten on ollut esillä 36 suomalaista aikakauskirjaa 54 kappaleena ja 31 ruotsinkielistä 42 kappaleena, 2, joissa oli sekä suomen- että ruotsinkielisiä kirjoituksia ja 1 englannin- ja 1 ranskan-kielinen kuvalehti (1 kpl. kutakin); lasten ja nuorison lukusalissa 12 suomenkielistä aikakauskirjaa ja lastenlehteä 31 kappaleena ja 12 ruotsalaista 19 kappaleena; sanomalehtihuoneissa 34 suomalaista sanomalehteä 44 kappaleena ja 24 ruotsalaista 32 kappaleena. — Lukusaleissa käyntien luku on 350,276, josta opintosalin osalle tulee 17,245, helppotajuisten kirjallisuuden lukusalin osalle 44,720, lasten ja nuorison lukusalin 22,130 ja sanomalehtihuoneiden 266,181. Vastaavat luvut vuodelta 1914 ovat: 340,154, 16,287, 46,135, 16,571 ja 261,161.

Kallion haaraosastossa oli sanomalehtisali auki klo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntaisin ja juhla-aattoina sekä juhlapäivinä klo 8:an i. p.) joka päivä paitsi pitkäperjantaina, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä. Aikuisten lukusali on ollut avoinna klo 5—9 i. p. (sunnuntaisin sekä juhla-aattoina ja juhlapäivinä klo 5—8 i. p.; kesäkuun 16 p:stä—elokuun 31 p:ään klo 5—8 joka päivä) samoina päivinä kuin lainausosastokin, lasten lukusali samoina päivinä ja samaan aikaan kuin lainausosastokin (ks. siv. 303). Eri lukusaleissa on ollut esillä 22 suomalaista sanomalehteä 28 kappaleena ja 16 ruotsinkielistä 19 kappaleena, 42 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä 67 kappaleena ja 33 ruotsalaista 45 kappaleena. Käyntien lukumäärä oli sanomalehtisalissa 81,052, aikuisten lukusalissa 13,798, lastensalissa 58,207, yhteensä 153,057. Vastaavat luvut vuodelta 1914 ovat 82,815, 14,283, 52,763 ja 149,861.

Tähän kertomukseen on liitetty tilastollisia tauluja pääkirjaston ja Kallion haaraosaston lukusalien liikkeestä.

Töölön ja Hermannin haaraosastojen lukuhuoneet ovat olleet auki samoina päivinä kuin Kallion haaraosaston lukusalit. Sanomalehtihuone on Töölön haaraosastossa ollut avoinna klo 10—2 ja 4—9 i. p., Hermannin haaraosastossa samaan aikaan paitsi sunnuntaisin ja juhla-aattoina sekä juhlapäivinä, jolloin se on sulettu jo klo 8 i. p., kuin myös 19 p. tammik. 29 p. toukok., 24 p. syysk. ja 13 p. marrask., jolloin kaupungin rahatoimikamari on käyttänyt huoneistoja klo 10—2 kruunun- ja kunnanverojen kantaan. Töölön haaraosaston aikakauskirjahuone sekä lasten lukuhuone ovat tammi—touko-

kuun ja syys—jouluukuun ajan olleet avoinna klo 4—8 i. p. ja kesäkuukausina maanantaisin, keskiviikkoisin ja lauantaisin samaan aikaan päivästä; Hermannin haaraosaston aikakauskirjahuone arkisin klo 5—8 i. p., sunnuntaisin sekä juhlapäivinä klo 4—8 i. p. Töölön haaraosastossa on ollut esillä 9 suomalaista sanomalehteä 11 kappaleena ja 8 ruotsinkielistä 10 kappaleena sekä 13 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä 14 kappaleena ja 12 ruotsinkielistä 13 kappaleena, Hermannin haaraosastossa 8 suomalaista sanomalehteä 11 kappaleena ja 5 ruotsalaista 6 kappaleena sekä 13 suomalaista ja 12 ruotsalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä (kutakin 1 kpl.).

Tehtaankadun 36:n haaraosaston lukuhuoneet ovat olleet avoinna joka päivä paitsi juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, sanomalehtihuoneet klo 9—12 a. p. ja 3—9 i. p., aikakauskirjahuone 6—8 i. p. Esillä on ollut 8 suomalaista sanomalehteä 14 kappaleena ja 8 ruotsalaista 11 kappaleena sekä 16 suomalaista aikakauskirjaa 16 kappaleena ja 12 ruotsalaista 13 kappaleena kuin myös kokoelma käsikirjoja ja hakemistoja.

Kirjalahjoja ovat kirjastolle antaneet teollisuushallitus, maanviljelyshallitus, tie- ja vesirakennusten ylihallitus, postihallitus, postisäästöpankin hallitus, eduskunnan kirjasto, Helsingin valtuuston kanslia, Helsingin kaupungin Tilastokonttori, Suomen kunnallinen kustustoimisto, vakuutusosakeyhtiö Kaleva, osakeyhtiö M. G. Stenius, ruotsalaisen kirjallisuuden seura, Svenska folkskolans vännen, presidentinrouva C. Montgomery (suurehkon kokoelman kirjallisuutta, joka on kuulunut professori Carl Lundströmille), ylitirehtööri R. Sievers, neiti L. Londén, kirjastonamanuenssit Greta Andersin ja Greta Ahnger, herrat Pekka Kalervo, D. Skurnik, H. J. van der Leeuw, E. B. Rosenbröjer ja koululainen Tor Snell. Sitäpaitsi ovat Aarhus'in valtionkirjasto, Deichman'in kirjasto Kristianiassa, Suomen ylioppilaskirjasto, Turun kaupunginkirjasto sekä Viipurin kaupungin kirjasto lähettäneet julkaisunsa kirjastolle.

Painosta on kirjasto julkaissut kaksi lisäluetteloja, toisen suomenkielisestä, toisen ruotsinkielisestä ja ulkomaan kirjallisuudesta, joka vuonna 1914 on hankittu kirjastoon, luettelon ruotsinkielisistä kirjoista, jotka on hankittu Hermannin haaraosastoon vuosina 1911—1915, ynnä kertomuksen kirjaston toiminnasta vuonna 1914.

XI. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen antama kertomus vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä:

Kaduilla ja yleisillä paikoilla on tarpeen mukaan toimitettu korjauksia maistraatin katselmusmiesten tekemän muistutusten mukaisesti.

Suuremmista töistä mainittakoon osittaiset katupäällystyksen uudistukset Elisabetinkadulla, Eteläsatamassa, Hietalahden satamassa, Merisatamassa, Katajanokalla y. m. paikoilla.

Näitä töitä varten oli budjettiin merkitty 25,000 markkaa. Sekä kivien että asfaltin hinnan nousun johdosta kuitenkin osoittautui, ettei mainittu määräraha riittäisi. Tämän johdosta myönsi kaupunginvaltuusto hallituksen esityksestä 4,500 markan lisämäärärahan, josta kuitenkin ainoastaan Smk. 3,629:36 käytettiin.

Salomoninkadun kaupungille kuuluvan osan ketokiveyksen uudistus sekä mainitun kadun talonomistajille kuuluvan osan tarpeellinen korotus suoritettiin budjetissa osoitetulla 4,000 markan määrärahalla.

Eräiden kaupungin katujen ja teiden viereisten kaiteiden uudistamiseen ja korjaamiseen oli osoitettu 8,000 markkaa, jolla summalla pääasiassa toimitettiin puukaiteiden uudistus.

Laadittaessa 1915 vuoden budjettia oletettiin raitiotie- ja onnibusosakeyhtiön laskevan raiteet Alppikadulle Ensimmäisen ja Toisen linjan välille, Alppi- ja Castréninkadun välille sekä pitkin viimeksi mainittua katua Ensimmäisen ja Toisen linjan välille, minkätähden budjetissa oli osoitettu 4,150 markkaa, 5,300 markkaa, ja 3,300 markkaa mainittujen katusien päällystämiseksi ketokivillä. Mutta kun raitiotie- ja onnibusosakeyhtiö ei voinut vuoden varrella laskea edellä mainittuja raideosia, keskeytettiin puheenalainen kiveystyö, minkä ohessa määrärahat siirtyivät vuoteen 1916.

Porvoonkatu päällystettiin ketokivillä siltä korttelin n:o 373 viereiseltä, kaupungille kuulualta osalta, mihin raitiotieraitteet jo oli laskeettu, ja oli tästä työstä kustannuksia Smk. 3,122:53, jota vastoin Vii-

purinkadun kiveäminen jätettiin suorittamatta samasta syystä kuin edellä mainittujen Alppikadun, Ensimmäisen linjan ja Castréninkadun kiveäminen. Säästö Smk. 9,377: 47 siirtyi vuoteen 1916.

Uusien rautatieraitteiden laskemiseksi Sörnäsän rantatielle ja tarpeellisen tasoituksen toimittamiseksi oli budjettiin merkitty 35,700 markkaa. Kun kuitenkin oli havaittu mahdottomaksi saada tarpeellisia raideaineita ja täytettä, käytettiin edellä mainitusta rahamäärästä ainoastaan Smk. 3,944: 24, joka määrä meni Sörnäsän rantatielle ehdotetun purkaus kentän eteläisimmän osan tasoitukseen. Raideaineiden puutteessa ei myöskään voitu laskea Sörnäsän haararadan pohjoispuolelle korttelin n:o 534 vierelle suunniteltua rautatieraidetta.

Tasotustöistä suoritettiin ainoastaan Brändönkadun tasoitus puoleen leveyteensä, mistä työstä oli kustannuksia Smk. 21,895: 23, jota vastoin muut budjettiin merkityt kaduntasoitustyöt saivat jäädä toistaiseksi, osin syystä että raitiotieosakeyhtiö ei voinut hankkia tarpeellisia raideaineita raiteiden laskemiseksi eräille tasoitettaville kaduille, osin syystä että vuoden varrella ei ilmaantunut työnpuutetta, joka olisi vaatinut panemaan näitä töitä käyntiin.

Viimeksi mainitusta syystä jäi suurin osa lokaviemärien rakentamiseen osoitetuista varoista käyttämättä. Sitä vastoin valmistettiin Eläintarhan Savilan uuden likaveden puhdistusaseman laitteet, niin että asemaa jo syyskuun kuluessa voitiin käyttää tarkoitukseensa.

Suoritetuista teiden korjauksista oli kustannuksia Smk. 9,555: 23.

Kaupungille kuuluva osa Träskin ja Äggelbyn välistä, emäradan länsipuolista tietä tehtiin uudestaan 5 metrin leveydeltä. Määrärahasta 16,200 markasta käytettiin mainittuihin töihin Smk. 16,094: 79.

Vuoden varrella oli Läntistä viertotietä korjattava noin 7,700 m² alalta ja Itäistä viertotietä miltei samanlaajuinen ala. Kun kuitenkin kustannusten oli laskettu ylittävän viertoteiden kunnossapitoon osoitettu 15,000 markan määräraha, myönsi kaupunginvaltuusto tehdyn esityksen johdosta 5,000 markan lisämäärärahan, josta ainoastaan Smk. 3,289: 89 tarvittiin käyttää puheena olevaan tarkoitukseen.

Satama-alueilla on merenkulun vähenemisen johdosta suoritettu korjaustöitä paljon vähemmässä laajuudessa kuin edellisinä vuosina oli ollut tavallista.

Uutisrakennustöitäkään ei ole teetetty muilla satama-alueilla kuin Santa- ja Busholman viereisillä, missä laivarantaa on pitennetty 190 metriä 120,600 markan kustannuksin, jota paitsi mainitun rantasillan viereistä satama-allasta on syvennetty sekä ruoppaamalla että vedenalaista louhintaa toimittamalla, joista töistä olleet kustannukset, noin 44,000 markkaa, on kaupunginvaltuuston luvalla pantu maksettaviksi mainittujen saarien laituritöitä varten olevasta määrärahasta.

Vuonna 1915 on kaupungingeodeetti suorittanut moniaita hänen asianaan olevia toimituksia, nimittäin tarkastuskatselmuksia, paalutus- ja kivijalankatselmuksia, sekä tonttien tasapunnituksia.

Geodeettisten töiden osasto.

Huomioon ottamalla kaupunginvaltuuston yleinen kehoitus että yleisiä töitä suoritettaessa olisi noudatettava suurinta säästäväisyyttä ja työt supistettava mahdollisimman vähiin on kaupungin rakennuksissa toimeenpantu ainoastaan semmoiset korjaustyöt, jotka ovat vaikuttaneet yksinomaan rakennusten kunnossapysymiseen.

Huonerakennusosasto.

Sekalaisten korjausten määräraha, joka oli ainoastaan 45,500 markkaa on, sentähden osoittautunut riittäväksi, onpa siitä säästynytkin Smk. 4,432:64.

Kaupungin taloista toimitettavaa lumen y. m. kuljetusta varten osoitettu 7,000 markan määräraha osoittautui likimäärin riittäväksi, sillä vuosikustannuksia oli kaikkiaan Smk. 7,055:96.

Bengtsårin kasvatustalokseen rakennusten korjaus- ja kunnossapitotöitä ei, sen johdosta että oli kielletty käymästä pitkin maamme etelärannikkoa kulkevan sotilaallisen rajaviivan poikki, ole niinkuin tähän asti suoritettu rakennuskonttorin huonerakennusosaston toimesta, vaan kävi tarpeelliseksi teettää puheena olevat työt laitoksen johtajan kapteeni K. Westlingin toimesta pääasiallisesti laaditun kustannusarvion mukaisesti, joka töiden valmistuttua osoitti vähäistä säästöä.

Palolaitoksen rakennuksissa suoritetuista samanlaisista töistä, joita varten oli osoitettu 3,600 markkaa, oli kustannuksia Smk. 3,152:21, joten siis säästy Smk. 447:79.

Kansakoulurakennusten erinäisiin korjauksiin on käytetty Smk. 17,857:11 osoitetun määrärahan ollessa 19,700 mk. joten siis ylijäämä oli Smk. 1,842:89.

Kaupungin vuokraamissa kansakouluissa toimitetuista korjauksista oli kustannuksia kaikkiaan Smk. 938:41 määrärahan ollessa 1,100 markkaa, joten siis ylijäämä oli Smk. 161:59.

Kunnallisissa työväenasunnoissa, joita varten budjetissa oli osoitettu 6,000 markkaa, oli ollut aikomus teettää erinäisiä ulkopuolisia maalaustöitä. Nämä työt kuitenkin siirrettiin toistaiseksi, minkätähden vastaava rahamäärä, Smk. 4,450:73, on siirtynyt vuoteen 1916.

Poliisilaitoksen rakennusten korjaukseen ja kunnossapitoon oli laskettu tarvittavan 9,810 markkaa, mutta todelliset kustannukset olivat ainoastaan Smk. 8,813:66.

Raatihuoneessa suoritettiin erinäisiä korjaustöitä, joita varten oli osoitettu 3,250 markkaa. Tästä määrärahasta käytettiin Smk. 2,074:43, joten säästy Smk. 1,175:57.

Kaupungin sairaalain vuotuisen kunnossapitoon oli laskettu tarvittavan 80,000 markkaa, joka summa kuitenkin budjetinkäsittelyssä vähennettiin 50,000 markkaan. Supistamalla puheena olevia töitä saatiin-

kin mainittu rahamäärä riittämään tarkoitukseensa, syntyipä vielä säästöäkin Smk. 1,673: 74. Muista kaupungin rakennuksissa suoritetuista korjaustöistä ei ole erikoista mainittavaa.

Uutistöistä mainittakoon, että töitä vuonna 1914 aloitetussa Eläintarhankadun kansakoulutalossa on, siitä huolimatta että eräitä erikoistyöaineita oli vaikea saada, jatkettu sillä menestyksellä, että rakennuslukuvuoden alkaessa syyskuun 1 p:nä voitiin luovuttaa käytettäväksi sekä että määrärahasa oli syntynyt säästöä kokonaista Smk. 80,658: 84.

Myöskin Sipoon mielisairaala luovutettiin vuoden varrella tarkoitukseensa. Laitoksen kustannuksia ei vielä voida tarkoin ilmoittaa, syystä, että lopputiliä ei ole tehty kaikkien tavaranhankkijain kanssa. Jo nyt voidaan kuitenkin mainita, että kaupunginvaltuuston myöntämää 240,000 markan lisämäärärahaa ei kokonaan tarvitse käyttää.

Toivoniemen kasvatustaloksen muutos- ja lisärakennustyöt, joita varten budjetissa oli osoitettu 19,000 markkaa, oli kaupunginvaltuuston toukokuun 26 p:nä 1914 tekemän päätöksen mukaan jo mainittuna vuonna teetetty kasvatuslautakunnan toimesta.

Kaupungin
istutusten
osasto.

Kaupungin istutuksia on vuoden varrella tuntuvasti laajennettu, minkä ohessa eläintarhan lammikkojen ympäristön järjestämisestä on jatkettu. Kaisaniemen puisto on järjestetty ajanmukaiseksi Unioninkadun ja ilmatieteellisen laitoksen väliseltä osalta, jota paitsi sen länsipuolella Mikonkadun puoleiseen tiehen asti on teetetty eräitä tasoitustöitä.

Vuoden varrella on istutettu 279 puuta, 3,842 pensasta ja 10,108 monivuotista yrttimäistä kasvia. Eri puutarhalaitteissa on käytetty 42,834 lasin alla viljeltyä kukkakasvia.

Tokantorin, Töölön Isontorin luoteispuolella sekä Hesperian puistossa olevain leikkikenttään järjestämisestä varten oli osoitettu 2,500 markkaa. Sen johdosta että voitiin saada halpoja työaineita leikkikenttiä laitettaessa mainittuihin paikkoihin, vähenivät kustannukset siinä määrin, että määrärahasta säästyi Smk. 1,558: 54.

Puutarhaosasto on vuoden varrella teettänyt kirkonhallintolautakunnan tiliin tasoitustöitä Kallion kirkon vierellä sekä Aleksanterin lukion tiliin Arkadiankadun tontilla n:o 13.

Puhthanapito-
osasto.

Kaupungin katujen, yleisten paikkain, viertoteiden ja teiden puhthanapidosta on ollut tuntuvia kustannuksia osin runsaan lumentulon, osin alkaneen kalliin ajan ja siitä aiheutuneiden palkankorotusten johdosta.

Tämän johdosta katsoi hallitus olevan syytä kaupunginvaltuustolta anoa 93,480 markan määrärahaa budjetissa tähän tarkoitukseen osoitetun, kaikkiaan 375,700 markan määrärahan lisäksi. Aikanansa myönnetystä lisämäärärahasta jäi käyttämättä Smk. 5,418: 85.

Yleinen makkien puhtaanapito osoitti kirjaanpantuja tuloja Smk. 339,727:44 ja kirjaanpantuja kustannuksia Smk. 284,592:66, joten vuoden varrella syntyi ylijäämää Smk. 55,134:78.

Hallitus kokoontui vuoden varrella 54 kertaa ja lähetettyjen kirjelmäin lukumäärä oli 256.

Hallituksen
kokoukset.

XII. Rakennuskonttori.

Insinööriosaston työpäällikön vuodelta 1915 antama kertomus oli seuraava:

Kadut ja yleiset
paikat.

Erinäisiä katujen ja yleisten paikkain korjauksia toimitettiin, missä asianhaarat niitä vaativat sekä pääasiassa maistraatin katselmusmiesten kadunkatselmuksessa esittämäin muistutusten mukaisesti. Suuremmista töistä mainittakoon osittaiset katukiveyksen uudistukset joita toimitettiin Elisabetinkadulla, Eteläsatamassa, Hietalahdensatamassa, Merisatamassa, Katajanokalla y. m. paikoilla. Näitä korjaustöitä varten oli budjettiin merkitty 25,000 markkaa, mutta sen johdosta että niin kivien ja hiekan kuin asfaltinkin hinnat olivat vuoden varrella kohonneet, kävi lokakuun lopulla selville, että osoitettu määräraha ei riittäisi, minkätähden marraskuun alussa kaupunginvaltuustolta anottiin 4,500 markan lisämäärärahaa, jonka valtuusto myönsikin, mutta josta vuoden varrella käytettiin ainoastaan Smk. 3,629: 36.

Siltasaarenkadun ja Toisen linjan välisen Sörnäsän rantatien ketokiveyksen uudistusta varten oli osoitettu 6,800 markkaa, mutta tätä työtä ei teetetty vuonna 1915, syystä että osoittautui vaikeaksi saada täytettä kadun tarpeelliseen korotukseen, jota paitsi paikkaa ahkerasti käytettiin halkojen purkauspaikkana. Tämän johdosta anottiin rahatoimikamarilta lupaa saada siirtää määräraha vuoteen 1916.

Kaupungille kuuluvan Salomoninkadun osan ketokiveyksen uudistus sekä talonomistajille kuuluvain mainitun kadun osain tarpeellinen korotus suoritettiin budjetissa osoitetulla 4,000 markan rahamäärällä.

Rahapajanrannan noppakivipäällystyksen uudistusta tavaravajain n:ojen 7, 8 ja 9 merenpuoleiselta osalta ei suoritettu vuoden varrella, syystä että paikka vallitsevan sotatilan johdosta ei ollut käytettävissä eikä työtä sentähden voitu teettää. Tästä syystä tehtiin rahatoimikamarille anomus määrärahan siirtämisestä seuraavaan vuoteen.

Kaupunginvaltuusto oli kaupungille kuuluvan Puistokadun osan tervavierrosta varten osoittanut 11,700 markkaa, mutta jatkuvan sodan johdosta kävi miltei mahdottomaksi saada työtä varten tarpeellisia työaineita, minkätähden valtuustolle tehtiin esitys, että puheenaoleva

katu, joka oli sangen epätasainen, vuoden varrella ainoastaan vierretäisiin, ja oli tästä työstä kustannuksia Smk. 3,135:54.

Samaten korjattiin Tehtaan- ja Merikadun välinen kaupungille kuuluva Laivurinkadun osa ainoastaan tavallisella vierroksella. Tästä työstä oli kustannuksia Smk. 1,156;44, jota vastoin mainitun kadun päällystämiseksi tervavierroksella oli osoitettu 6,450 markkaa.

Speranskintien ja Kaivopuiston Ison lehtotien pintatervausta varten oli osoitettu 1,575 ja 2,350 markkaa, mutta näitä töitä ei teetetty, syystä että asfalttitervan hinta oli vuoden varrella tavattoman korkea, minkätähden katsottiin sopivaksi jättää tämä työ toistaiseksi ja sen tähden siirtää osoitetut rahamäärät seuraavaan vuoteen.

Eräiden kaupungille kuuluvain katuosain viereisten kaiteiden uudistukseen ja korjaukseen oli osoitettu 8,000 markkaa, ja suoritettiin tällä rahamäärällä pääasiassa vanhempain puukaiteiden uudistus. Niinpä rakennettiin uudestaan seuraavat kaiteet: 120 m. Gustafssonin tontin vierellä Itäisen viertotien varrella, 82 m. Toisen linjan osoitteenon 19 vierellä, 22 m. Porthaninkadun tontin n:o 5 vierellä, 34 m. Castréninkadun talon n:o 4 vierellä, 45 m. Askele-yhtiön tontin vierellä Toisen linjan varrella, 100 m. Vallilassa, 85 m. Vanhassakaupungissa sekä noin 160 m. erinäisissä Eläintarhan paikoissa, jota paitsi vuoden varrella monin paikoin paikattiin ja uudesti maalattiin kaiteita ja hevesten kytkypuomeja.

Kaupungille kuuluvan Fredrikinkadun osan päällystämiseksi ketokivillä Arkadiankadun pohjoispuolelta sekä jalkakäytävän varustamiseksi reunuskivillä ja sorastamiseksi oli osoitettu 4,400 markkaa, jolla rahamäärällä nämä työt teetettiin.

Salomonin- ja Etel. Rautatienkadun välisen kaupungille kuuluvan Annankadun osan kiveämistä varten oli osoitettu 3,400 markkaa, mutta tästä määrärahasta käytettiin ainoastaan Smk. 426:37, syystä että maistraatti oli myöntänyt mainitun kadun viereisille yksityisille talonomistajille kiveyksen teettämiseen nähden lykkäystä vuoteen 1916, minkätähden ei kaupunginkaan katuosaa kivitetty. Tämän johdosta siirtyi säästö vuoteen 1916.

Töölönkadun ja Läntisen viertotien välisen Pohjoisen Hesperian kadun kaupungille kuuluvan osan kiveys suoritettiin lasketulla kustannusmäärällä.

Laadittaessa 1915 vuoden budjettia oletettiin raitiotieyhtiön laskevan raiteet Alppikadulle Ensimmäisen ja Toisen linjan välille, Ensimmäiselle linjalle Alppi- ja Castréninkadun välille sekä Castréninkadulle Ensimmäisen ja Toisen linjan välille, minkätähden kaupunginvaltuusto oli osoittanut 4,150 markkaa, 5,300 markkaa ja 3,300 markkaa mainittujen katuosain ketokiveystä varten, mutta kun raitiotieyhtiö ei voinut vuo-

den varrella laskea edellä mainittuja raiteita, ei rakennuskonttori teettänyt kiveystäkään, minkätähden määrärahat siirtyivät vuoteen 1916.

Porvoonkadulla toimitettiin kaupungille kuuluvan katuosan ketokiveys korttelin n:o 373 vierellä, mihin raitiotieraitteet oli laskettu, ja oli tästä työstä kustannuksia Smk. 3,122: 53. Sitä vastoin sitä Viipurinkadun osaa, jota varten määräraha oli myönnetty saman litteran kohdalla, ei päällystetty ketokivillä samasta syystä, mikä edellä mainittiin Alppikadun, Ensimmäisen linjan ja Castréninkadun kohdalla. Säästö, Smk. 9,377: 47, siirtyi seuraavaan vuoteen.

Budjettiin oli merkitty 35,700 markkaa uusien rautatieraitteiden laskemiseksi Sörnäsän rantatielle ja tarpeellisen tasoituksen toimittamiseksi. Kun vuoden varrella oli mahdotonta saada raidetarpeita ja täyteaineestakin oli puute, käytettiin edellä mainitusta rahamäärästä ainoastaan Smk. 3,944: 24, mikä summa meni suunnitellun purkauksen eteläisimmän osan tasoitukseen. Määrärahan säästö siirtyi sen tähden vuoteen 1916.

Samaten ei raideaineita myöskään saatu Sörnäsän haararadan pohjoispuolella sijaitsevan korttelin n:o 534 vierelle suunniteltua rautatieraidetta varten. Osoitettu 15,000 markan määräraha siirrettiin käytettäväksi kohta kuin raideaineita saatiin.

Brändönkatu tasoitettiin puoleen leveyteensä, ja oli siitä kustannuksia Smk. 21,895: 23 määrärahan ollessa 24,500 markkaa.

Jotta kävisi mahdolliseksi jatkaa raitiotietä Sörnäsissä korttelien n:ojen 302 ja 303 ympäri, oli budjetissa osoitettu 45,000 markkaa Castrénin- ja Alppikadun välisen Ensimmäisen linjan tasoitukseen, 7,000 markkaa Toisen linjan ja Eläintarhantien välisen Alppikadun laajentamiseksi täyteen leveyteensä sekä 4,900 markkaa Ensimmäisen ja Toisen linjan välisen Castréninkadun korotukseen, mutta kun näitä töitä ei teetetty vuoden varrella, palautuivat rahamäärät kaupunginkassaan.

Kaisaniemenkadun (Murtokadun) tasoitustöitä ei voitu vuoden varrella panna alulle, syystä että erällä Mikonkadun n:o 17 talon vuokralaisilla oli kiinnitetyt vuokratirjat eikä heidän kanssaan voitu suosiollista sopimusta saada aikaan, minkätähden osoitettu määräraha siirtyi vuoteen 1916 käytettäväksi kaupunginvaltuuston osoittaman lisämäärärahan kera mainitun kadun tasoitukseen.

Jotta työnpuutteen ilmaantuessa olisi joitakin suurempia töitä, joihin työttömiä voitaisiin sijoittaa, oli kaupunginvaltuusto osoittanut: 23,700 markkaa Pengerkadun tasoittamiseksi täyteen leveyteensä Sakerin- ja Torkkelinkadun väliltä, 16,000 markkaa Pengerkadun jäljellä olevan osan tasoitukseen Torkkelin- ja Helsinginkadun väliltä, 16,400 markkaa Torkkelinkadun tasoitukseen Itäisen viertotien ja Pengerkadun väliltä, 32,500 markkaa saman kadun tasoitukseen Penger- ja Agricoolankadun väliltä, 28,000 markkaa Adolfintien tasoitukseen pitkin pi-

pituuttaan sekä 12,900 markkaa Harjutorin tasoitukseen. Kun vuoden varrella ei ilmaantunut työnpuutetta, ei mainittuja tasoitustöitä tarvinnut aloittaa eikä sentähden määrärahoja käyttää, minkätähden kaikki edellä mainitut määrärahat voitiin vuodenvaihteessa siirtää kaupunginkassaan.

Läntisen viertotien laajentamiseen niiltä kohdin, joiden varrelle uutisrakennuksia jo oli tehty tai vuoden varrella teetetäisiin, oli osoitettu 15,000 markkaa. Kun vuoden varrella ei kuitenkaan suoritettu laajennustöitä eikä määrärahaa siis käytetty, pyydettiin rahatoimikamarilta lupaa saada siirtää se vuoteen 1916 silloin käytettäväksi tarpeen vaatiessa tarkoitukseensa.

Kanavain ja viemärien erinäiseen kunnossapitoon oli osoitettu 35,000 markkaa, mutta kun tämä rahamäärä havaittiin riittämättömäksi, anottiin kaupunginvaltuustolta 2,500 markan lisämäärärahaa. Kustannuksia kanavain kunnossapidosta ja huuhtelusta oli Smk. 9,841:04, kun taas syöksykaivojen tyhjentämisestä oli menoja Smk. 21,981:63. Avonaisten ojain perkauksesta oli menoja Smk. 1,634:54, likaveden puhdistusasemain käytöstä ja hoidosta Smk. 4,464:77.

Kustannuksia täydennystöistä oli Smk. 5,149:68, ja johtuivat ne pääasiallisesti tarkastus- ja syöksykaivojen rakentamisesta, särkyneiden viemäriputkien uusimisesta, uusien tuuletusputkien rajoittamisesta y. m. Määräraha oli 5,000 markkaa.

Lokaviemärien huuhteluun käytettävän veden kustannusmäärärahasta käytettiin vuoden varrella ainoastaan Smk. 1,368:33.

Rautatientorin alitse Hakasalmenkadulta Itäiseen Teatterikujaan menevän viemärijohdon uudistamisesta oli laskettu olevan kustannuksia 13,000 markkaa. Kun sementin hinta oli vuoden varrella kohonnut, laadittiin uusi kustannusarvio, minkä ohessa anottiin, että työn teettämisen saisi jättää johonkin seuraavaan vuoteen. Määräraha siirtyi tämän johdosta seuraavaan vuoteen.

Brändönkadulta itään Vanhankaupunginlahteen menevää viemärijohtoa rakennettiin ainoastaan lyhyt osa, koska sen lopullinen suunta on Sörnäsän niemekkeen uuden jaoitusehdotuksen varassa. Määrärahan säästö, 29,000 markkaa, siirtyi tämän johdosta vuoteen 1916.

Kun hätäaputöiksi varattuja XII kaupunginosan kaduntasoitustöitä ei teetetty, ei myöskään näiden katujen alle suunniteltuja viemäreitä rakennettu. Määrärahat, nimittäin 2,900 markkaa viemärijohdon teettämiseksi Pengerkadun alle korttelin n:o 340 tontilta n:o 19 Sakarinkadun alaiseen viemäriin, 13,200 markkaa viemärijohdon teettämiseksi Pengerkadun alle Torkkelinkadulta Helsinginkadun kanavaan, 4,900 markkaa viemärijohdon teettämiseksi Torkkelinkadun alle korttelin n:o 340 tontilta n:o 21 Itäisen viertotien alaiseen kanavaan, 13,600 markkaa viemärijohdon teettämiseksi Torkkelinkadun alle korttelin n:o 341 tontilta n:o 11 Franzéninkadun alaiseen viemäriin

Kanavat ja
viemärit

ja saman korttelin tontilta n:o 13 Porthaninkadun alaiseen viemäriin sekä 15,700 markkaa viemärijohdon teettämiseksi Adolfin tien alle korttelin n:o 344 tontilta n:o 2 ja korttelin n:o 345 tontilta n:o 20 Torikadun alaiseen viemäriin siirrettiin käyttämättöminä kaupunginkassaan.

Sen johdosta että vähäisemmälläkin sateella taajaan uudistui tulvia Kolmannen linjan ja Itäisen viertotien kulmauksessa, pantiin Näkinkujan alitse kulkevan 12" laskujohdon sijaan 75 sm korkea, läpileikkaukseltaan munanmuotoinen laskujohto, minkä jälkeen Kolmannelta linjalta tuleva johto, joka aikaisemmin oli ollut yhdistettynä Itäisen viertotien alaiseen johtoon, yhdistettiin tähän uuteen johtoon, joten vesi sai vapaamman laskun. Tämä työ teetettiin jo 1914 vuoden jälkipuoliskolla, vaikka määräraha sitä varten myönnettiin vasta 1915 vuoden budjetissa. Määräraha 17,400 markkaa, kustannukset Smk. 16,288: 62.

Hesperian puistosta Töölön sokeritehdasalueen halki Savilau puhdistusasemalle suunniteltua katkaisevaa viemäriä ei teetetty kohonneiden työainekustannusten johdosta sekä syystä että työnpuutetta ei vallinnut. Määräraha, 25,200 markkaa, siirtyi vuoteen 1916.

Tiet. Kustannuksia erinäisistä teiden korjauksista oli vuoden varrella Smk. 9,555: 23 määrärahan ollessa 10,000 markkaa.

Kun kaupungin molemmat höyryjyrät vuoden varrella olivat ahkerassa käytännössä, ei ehditty uudesti viertää Eläintarhantietä Diakonissalaitoksen kohdalla olevan rautatien alikäytävän ja Läntisen viertotien väliltä eikä myöskään Alppilaan vievää tietä rautatiepysäkin ja Töölönlahden väliltä. Näitä töitä varten osoitetut määrärahat siirtyivät sentähden vuoteen 1916.

Kaupungille kuuluva osa Träskin ja Äggelbyn välistä, emäradan länsipuolitse kulkevaa tietä tehtiin uudestaan 5 m. leveältä, ja määräraha, 16,200 markasta, säästyi Smk. 105: 21.

Viertotiet. Kustannukset Läntisen viertotien uudesti viertämisestä noin 7,700 m²:n laajuudelta sekä Itäisen viertotien uudistamisesta miltei yhtä laajalta alalta maksettiin viertoteiden erinäistä kunnossapitoa varten olevasta määräraha. Kun tarkoitukseen osoitettu 15,000 markan rahamäärä jo työtä aloitettaessa havaittiin riittämättömäksi, anottiin kaupunginvaltuustolta 5,000 markan lisämäärärahaa, joka myönnettiin. Uudestiviertämisöihin käytettiin vuoden varrella Smk. 18,289: 89.

Säästöä Smk. 389: 86 syntyi Vantaanjoen maantiesillan korjaukseen osoitetussa 2,000 markan määräraha.

Läntinen viertotie Länt. Heikinkadun ja Aurorankadun väliseltä osalta vierrettiin uudestaan sitä varten osoitetulla eri määräraha, minkä ohessa läntisen jalkakäytävän noppakivipäällystys uudistettiin. Määräraha 8,800 markkaa, kustannukset Smk. 8,492: 64.

Satamat. Rantasiltain, siltain, pojujen y. m. erinäisiä korjauksia varten oli osoitettu 35,000 markan määräraha, mutta laivaliikenteen vähäisyyden

johdosta näitä laitteita ei paljon käytetty, minkätähden ne myös kaisivat vähemmän korjausta, niin että määrärahaasta säästyi Smk. 9,938: 52. Kustannuksia näiden laitosten kuunnossapidosta oli Smk. 25,061: 48, joka summa jakautui seuraavain alitilien kesken:

Rantasillat	Smk. 8,500: 46	Nostokranat	Smk. 195: 48
Sillat	» 897: 30	Täyte	» 2,529: 90
Pojut	» 983: 26	Sekalaista	» 6,253: 46
Väliaikaiset laiturit »	5,701: 62		
		Yhteensä Smk.	25,061: 48

Jällelmenosilloista sekä rantasiltain ja jäärailojen viereisistä kaiteista oli kustannuksia seuraavat määrät, nimittäin jällelmenosilloista Smk. 6,362: 14 ja kaiteista Smk. 2,689: 38. Määrärahaasta, 10,000 markasta, säästyi siis Smk. 948: 48.

Satamain ruoppaukseen oli osotettu 35,000 markkaa, mutta tästä summasta käytettiin ainoastaan Smk. 28,645: 81. Ruoppaustöitä teetettiin vuoden varrella pääasiallisimmin Pohjoissatamassa.

Sörnäsän niemekkeen viereisen ruoppavarastopaikan järjestämiseen ja laajentamiseen käytettiin tarkoitukseen osoitettu 15,000 markan määräraha, siitä Smk. 12,666: 25 kivipenkereen täyttämiseen ja Smk. 2,333: 75 kourujen laittamiseen.

Säästöä Smk. 1,586: 96 syntyi siinä 16,000 markan määrärahaassa, joka oli osoitettu T-muotoisen rantasillan pohjoisosan sekä sen lähimpänä Pohjoisrantaa sijaitsevan länsiosan uudistamiseen.

Sörnäsän painolastisilta rakennettiin uudestaan Smk:n 10,123: 03 kustannuksilla. Määräraha oli 10,800 markkaa.

Eläintarhanlahden itärannassa olevan venelaiturin rakennusmäärärahaasta, 2,900 markasta, säästyi 367: 45.

Säästöpankinrannan venelaiturin uudestirakentamisesta oli kustannuksia arvioitu 800 markan määrä.

Merisataman purkauslaiturin korjauksesta oli kustannuksia Smk 795: 21, määrärahan ollessa 900 markkaa.

Sitä vastoin katsottiin Ruoholahden läntisimmän laiturin korjauksen voivan jäädä toistaiseksi, koska työn teettäminen ei ollut sikäläisen liikenteen vaatima. Määräraha, 1,900 markkaa, siirtyi seuraavaan vuoteen.

Katajanokan pohjoisrannan rantareunustuksesta oli kustannuksia Smk. 914: 37, määrärahan ollessa 1,000 markkaa.

Kahden puupojun hankkimiseksi Rahapajanrannan edustalle oli osoitettu 1,500 markkaa, mutta kun laivaliikenne vuoden varrella oli erittäin vähäinen, katsottiin pojujen sijoituksen voivan jäädä johonkin seuraavaan vuoteen.

Kaupunginvaltuusto oli osoittanut 15,000 markkaa Pitkäsillan lounaispuolisen rantasillan pidentämiseksi 10 metrillä, mutta kun

pidettiin sopimattomana teettää työtä ainoastaan näin lyhyellä osalla, anottiin valtuustolta suurempaa määrärahaa, jotta voitaisiin rantasilttaa jatkaa 20 m:n pituudelta. Vuodeksi 1915 osoitettu määräraha siirrettiin sentähden 1916 vuoden menosääntöön merkittyyn uuteen määrärahaan.

Sörnäsiniemekkeen viereisten varastopaikkain tasoitusta varten oli budjetissa 19,000 markan määräraha, josta käytettiin Smk. 17,440: 01.

Ulkomailta tilattua höyryruoppaajaa ei voitu sotatilan vuoksi saada, minkätähden sitä varten oleva määräraha jäi käyttämättä.

Työkalut.

Erinäisten työkalujen ostoon ja korjauksiin osoitettu 15,000 markan määräraha käytettiin pääasiassa työkalujen ja työkoneiden kuntoonpanettamiseen.

Sähköllä käypää kitkakonetta kivikranaan, joka yksinkertaisella köydellä kantaa 1,500 kiloa, ei voitu sotatilan johdosta hankkia, minkätähden tämä 4,000 markan määräraha siirtyi vuoteen 1916.

Sinivuoreenmaan proomuveistämön korjauksesta oli kustannuksia Smk. 1,015: 76 määrärahan ollessa 1,500 markkaa.

Yhden kiviproomun ja ruoppaproomun n:o 1 korjauksiin sekä ruoppaproomujen n:o:jen 3, 4 ja 11 tiivistämiseen oli osoitettu 4,800 markan, 2,200 markan ja 1,500 markan määrarahat. Näistä töistä oli kustannuksia kustakin Smk. 4,816: 18, Smk. 1,935: 07 ja Smk. 527: 29.

Kustannuksia uusien etupyöräin sekä uusien höyryputkien hankkimisesta isoon höyryjyrrään oli Smk. 3,186: 35 määrärahan ollessa 3,500 markkaa.

Kaupungin pajaan ostettiin kaksi ruuvialasinta ynnä muita pienempiä työkaluja tarkoitukseen osoitetulla 500 markan määrarahalla.

Sekalaista.

Hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapitoa varten osoitetusta 4,000 markan määrarahasta käytettiin Smk. 3,037: 07, joka summa jakautui seuraavain alitilien kesken:

Hengenpelastuskalut	Smk. 1,027: 74
Halkomitat	» 974: 83
Sekalaista	» 1,034: 50
<hr/>	
Yhteensä Smk. 3,037: 07	

Määräraha menosäännön viidennentoista pääluokan kohdalla.

Pesuhuoneiden ja virutuslaiturien erinäisestä hoidosta ja korjauksesta oli kustannuksia Smk. 5,228: 98 määrärahan ollessa 7,000 markkaa.

Menosäännön 15 pääluokan kohdalla oli osoitettu 3,400 markan määräraha Turholmassa olevaa Henrik Borgströmin kansanpuistoa varten, mutta tästä määrarahasta käytettiin ainoastaan Smk. 1,420: 53,

Määrärahoja kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

siitä 1,080 markkaa vartijain palkkaukseen sekä loput sikäläisten siltain korjaukseen.

Vakinaiseen menosääntöön merkittyjen määrarahain lisäksi on

kaupunginvaltuusto vuoden varrella myöntänyt erinäisiä määrärahoja käyttövaroistaan.

Korttelissa n:o 405 sijaitsevaan Fredrikinkadun tonttiin n:o 71 kuuluvain katuosain kiveämiseen osoitettiin 3,000 markkaa, joka kiveämis-työ vuoden varrella määrättiin kaupungin teetettäväksi, sen johdosta että tontti oli palautunut kaupungin haltuun ja maistraatti oli velvoittanut mainitun tontin omistajan päällystämään osansa Arkadian- ja Fredrikinkatua.

Jotta estettäisiin runsaampain sateiden aikana syntymästä tulvia eräissä Puistokadun viereisissä rakennuksissa alempana sijaitsevissa huoneissa, osoitettiin varasadevesijohdon laskemiseksi Puistokatuun Raatimiehenkadulta Merisataman viemärin suuhun 10,700 markkaa. Tästä työstä oli kustannuksia Smk. 10,666:48.

Kun sotilasviranomaisten taholta oli kuulunut valituksia sen johdosta, että Helsingin kaupungille kuuluvain Mänsaksen ja Nybondak- sen talojen tiesat kaupungin ja Espoon rajan välillä olivat huonossa kunnossa, osoitettiin 12,700 markkaa näiden tiesain kuntoon panetta- miseksi, mutta alkaneen pakkasen johdosta ei vierrostyötä voitu suorittaa loppuun. Määrärahan säästö, Smk. 8,426:35, siirtyi vuoteen 1916.

Kun Rahapajanrannan itäosa oli vuoden varrella edelleen painunut ja vieremän vaara uhkasi, osoitettiin 5,000 markkaa laiturimuurin poistamiseksi 75 m:n pituudelta. Tästä työstä oli kustannuksia Smk. 4,320:25.

Hermannissa II Guntähdenkadun talossa n:o 4 sijaitsevan kan- sanlastentarhan edustalla olevan avonaisen paikan tasoitukseen ja aitaamiseen osoitetusta 1,200 markan määrärahasta käytettiin Smk. 822:33. Syyinä tähän suureen säästöön oli, että aitausaineet saatiin maksutta eräästä Kammionkadun varrella sijainneesta puretusta aidasta.

Rakennuskonttori on vuoden varrella yksityisten tiliin päällystä- nyt noin 4,000 m² katuä ketokivillä sekä uudistanut noin 5,000 m² katukiveystä ja 9,400 m² vierrosta.

Edellisinä vuosina erinäisiä töitä varten myönnettyistä määrä- rahoista käytettiin vuoden varrella seuraavat:

Viidennen linjan ja Helsinginkadun välisten kaupungille kuulu- vain Kaarlenkadun sekä Itäisen ja Läntisen Brahenkadun välisen Helsinginkadun kaupungille kuuluvain osain päällystäminen ketokivillä ynnä Kaarlen- ja Itäisen Brahenkadun välisen Helsinginkadun tasoitus suori- tettiin loppuun, jolloin tarkoitukseen osoitetusta 33,600 markan määrä- rahasta säästy Smk. 492:83.

Eerikin- ja Etel. Rautatienkadun välisen Lapinlahdenkadun kau- pungille kuuluvat osat oli edellisenä vuonna päällystetty noppakivillä asfalttiin ainoastaan mainitun kadun varrella olevan puistikon sekä rakentamattoman tontin osoite n:o 2 viereltä, jota vastoin muiden

Sekalaisten
tiliiltä kustan-
nettuja töitä.

Nostamattomia
määrärahoja.

kaupungille kuuluvain katuosain päällystys täytyi lykätä vuoteen 1916, jolloin yksityisten talonomistajain tulee maistraatin määräyksen mukaan päällystää katuosansa. Vuonna 1915 toimitettiin ainoastaan jalkakäytävain korjaus, josta oli kustannuksia Smk. 1,415: 10. Säästö, Smk. 9,363: 54, siirtyi käytettäväksi vuonna 1916.

Länt. Heikinkadun ja Etel. Rautatienkadun välisen Arkadiankadun kaupungille kuuluvan osan ketokiveystä varten osoitetun määrärahan edelliseltä vuodelta siirtyneestä säästöstä käytettiin Smk. 1,794: 49 ajotien jäljellä olevan osan kiveämiseen sekä jalkakäytävän varustamiseen reunuskivillä, mutta kun itse jalkakäytävää ei voitu vuoden varrella päällystää, siirtyi jäljellä oleva säästö, Smk. 1,820: 11, vuoteen 1916.

Santa- ja Busholmassa jatkettiin jo vuonna 1912 aloitettuja satamarakennustöitä, jotka vuoden varrella edistyivät niin pitkälle, että suurin osa ensiksi rakennettaviksi suunnitelluista rantasilloista voitiin ottaa väliaikaiseen käytäntöön, minkä ohessa rantasilloille ja kaduille laskettiin rautatieraitteet, sikäli kuin raideaineita silloisissa oloissa oli saatavissa, ja luovutettiin liikenteelle. Uusia katuja tasoitettiin ja aikaisemmin tasoitettuja vierrettiin niin laajassa mitassa kuin oli mahdollista.

Vuoden varrella tällä satamarakennusalueella suoritetuista töistä mainittakoon noin 190 m. rantasiltaa Laivarantaan noin 120,600 markan kustannuksilla, mainitun rantasillan viereisen satama-altaan syventäminen ruoppaamalla ja vedenalaisia kallioita louhimalla noin 44,000 markan kustannuksilla, edellisenä vuonna aloitetun Ahdinkadun tasoituksen jatkaminen noin 37,400 markan kustannuksilla, Lastaajan kadun samoin noin 44,200 markan sekä Laivarannan samoin noin 5,000 markan kustannuksilla, minkä ohessa Lastaajankatuun laskettiin 338 m. viemärijohtoa sekä Laivarantaan 284 m rautatieraidetta.

Edelleen vierrettiin näillä saarilla noin 18,600 m² katupintaa noin 18,000 markan kustannuksilla. Koko satamarakennustyöhön käytettiin vuoden varrella Smk. 351,722: 04 ja eri aikoina myönnetystä 2,300,000 markan määrärahasta ehdotettujen töiden suoritukseen siirtyi vuoteen 1916 Smk. 127,753: 09.

Viemäri- ja vesijohdon laittamiseksi Eläintarhan urheilupaviljoniin osoitetusta määrärahasta oli edelliseltä vuodelta jäljellä Smk. 3,258: 42 mutta kun vuoden varrella osoittautui, että kentän alle lasketut vesijohdot toimivat tyydyttävästi, palautui säästö kaupunginkassaan. Eläintarhan Savilan uusi lokaveden puhdistusasema valmistui vuoden varrella, niin että laitos syyskuussa voitiin ottaa käytäntöön. Pumppuja ei kuitenkaan voitu lopullisesti hyväksyä, syystä että niiden havaittiin silloisessa lokaviemärivedessä toimivan epätydyttävästi, minkätähden lopputiliä pumppujen hankkijan kanssa ei vielä tehty ja määrärahan jäljellä oleva osa, Smk. 7,285: 49, siirtyi seuraavaan vuoteen.

Kaupungeingeodeetti on vuonna 1915 suorittanut seuraavat määrät kaupungin rakennuskonttorin johtosäännössä mainittuja toimituksia y., nimittäin:

Kaupungin-
geodeetin
toiminta.

Tontinmittauksia	26
Tontinarvioimisia	2
Katselmuksia kaupungin vuokra-alueilla	5
» varastopaikoilla ja kivilouhoksissa	47
Maapalstain lähtökatselmuksia	8
Kolmivuotiskatselmuksia	186
Tarkastuskatselmuksia	183
Paalutuksia ja kivijalankatselmuksia	28
Tontin tasapunnituksia	2
Mittakirjain ja tonttikarttain jäljennöksiä	11
Tilusalstain, varastopaikkain y. m. karttajäljennöksiä	31
Kirjelmiä ja lausuntoja rahatoimikamarille	24
» » kaupungin yleisten töiden hallitukselle	8

Sitä paitsi on kaupungeingeodeetti vuoden varrella ottanut osaa 137 kaupungin talon ja rakennuksen arvioimiseen ja laatinut arviokirjat.

Kaupunginarkkitehdin antama kertomus vuodelta 1915 oli seuraava:

Korjaus ja
kunnossapito.

Erinäisiä korjauksia varten oleva määräraha, joka oli ainoastaan 45,500 markkaa 1914 vuoden 50,300 markan sijasta, osoittautui hyvin riittäväksi tarkoitukseensa, jäipä siitä, sotatilasta ja sen aiheuttamasta useimpain rakennusaineiden hinnannoususta huolimatta, säästöäkin Smk. 4,432:64. Tämä hyvä tulos on voitu saavuttaa osin noudattamalla säästäväisyyttä pienimmissäkin yksityiskohdissa, osin ja pääasiallisesti sen johdosta että asianomaisten virkamiesten vaatimuksista sodan aikana suoritettaviin korjaustöiden laatuun nähden on tuntuvasti tingitty. Edellä mainitusta 45,500 markan määrärahasta on sitä paitsi kaupungin yleisten töiden hallituksen päätöksen johdosta 1,500 markkaa siirretty 1916 vuoden budjettiin Kaisaniemen ravintolan ulkopuolista maalausta varten.

Lumenkuljetukseen kaupungin taloista y. m. osoitettu 7,000 markan rahamäärä on osoittautunut likimittäin riittäväksi tarkoitukseensa, sillä näistä töistä oli vuosikustannuksia kaikkiaan Smk. 7,055:96, joten ylitys oli ainoastaan Smk. 55:96.

Bengtsårin kasvatustaloksen rakennusten korjaus- ja kunnossapitotöitä ei, sen johdosta että oli kielletty kulkemasta pitkin maamme etelärannikkoa kulkevan sotilaallisen rajaviivan poikki, voitu, niinkuin

aikaisemmin oli ollut laita, teettää rakennuskonttorin huonerakennusosaston toimesta, vaan pyysi hallitus laitoksen johtajaa kapteeni K. Westlingiä ottamaan puheena olevat työt huolekseen. Kapteeni Westlingin ilmoitettua tähän suostuvansa teetettiin työt pääasiallisesti niitä varten laaditun kustannusarvion mukaisesti, joka töiden valmistuttua osoitti säästöä Smk. 21:86.

Palolaitoksen rakennusten samanlaisista töistä, joita varten oli osoitettu 3,600 markkaa, oli kustannuksia kaikkiaan Smk. 3,152:21 joten jäi säästöä Smk. 447:79.

Kutakin eri paloasemaa ja taloa varten myönnettyt määrärahat ynnä suoritettujen töiden kirjaanpannut kustannukset näkyvät seuraavasta taulusta:

	Määrä- raha Smk.	Tilitetyt kustann. Smk.	Säästö Smk.	Vajaus Smk.
Pohjoinen paloasema	700 —	897 43	— —	197 43
Eteläinen »	1,550 —	1,479 91	70 09	— —
Kallion »	250 —	268 18	— —	18 18
Hermannin »	225 —	156 45	68 55	— —
Kampintorin »	225 —	206 44	18 56	— —
Palolaitoksen talo Korkeavuorenkatu 39	600 —	126 —	474 —	— —
Töölön palovaja	50 —	17 80	32 20	— —
Yhteensä Smk.	3,600 —	3,152 21	663 40	215 61
	3,152 21	— —	215 61	— —
	447 79	— —	447 79	— —

Esitetyistä numeroluvuista näkyy, että ainoastaan pohjoisen ja Kallion paloaseman kustannukset ovat ylittäneet lasketun määrärahan, jota vastoin muiden asemain määrärahoissa on syntynyt jonkin verran ylijäämää. Se seikka että pohjoisen paloaseman korjaustöitä ei voitu suorittaa budjettiin merkityllä määrärahalla, johtui yksinomaan siitä, että töitä suoritettaessa huomattiin, osin että muuan tulisija oli vuoden varrella niin lopen palanut, että oli aivan välttämätöntä purkaa se ja muurata uudestaan, osin myös että eräät kannatusparrut olivat lahonneet ja sentähden kaipasivat lujitusta, joita töitä ei ollut voitu arvata budjettiehdotusta laadittaessa.

Erinäisistä kaupungin kansakoulutalojen korjaustöistä oli tilien mukaan kustannuksia Smk. 17,857:11, määrärahan ollessa 19,700 markkaa, joten siis tästä määrärahasta säästyivät kaikkiaan Smk. 1,842:89.

Eri kansakoulurakennusten kesken jakaantuivat määrärahat ja kirjaanpannut kustannukset sillä tavoin kuin alempana olevasta taulusta lähemmin näkyy:

	Määrä- raha Smk.	Tilitetyt kustan- nukset Smk.	Säästö Smk.	Vajaus Smk.
Kansakoulutalo Annankatu 30	1,300 —	1,097 96	202 04	— —
» Ratakatu 8	900 —	897 66	2 34	— —
» Neljäs linja 11	250 —	352 95	— —	102 95
» Neljäs linja 13—15	1,000 —	937 81	62 19	— —
» Tehtaankatu 15—17	1,150 —	1,478 99	— —	328 99
» Fjälldalin	150 —	95 08	54 92	— —
» Kasarminkatu 21	1,500 —	1,411 55	88 45	— —
» Lapinlahdenkatu 6	1,200 —	842 52	357 48	— —
» Mariankatu 22	350 —	369 06	— —	19 06
» Toukolan	300 —	304 80	— —	4 80
» Nikolainkatu 18	3,200 —	2,756 97	443 03	— —
» Porthaninkatu 8	1,550 —	1,565 86	— —	15 86
» Punavuorenkatu 10	500 —	204 40	295 60	— —
» Töölönkatu 41—43	2,850 —	2,831 11	18 89	— —
» Vallilan	1,900 —	1,782 09	117 91	— —
Istutusten kunnossapito	1,000 —	— —	1,000 —	— —
Sekalaista	600 —	928 30	— —	328 30
Yhteensä Smk.	19,700 —	17,857 11	2,642 85	799 96
	17,857 11	— —	799 96	— —
	1,842 89	— —	1,842 89	— —

Edellä mainituista numerotiedoista näkyy, että Neljännen linjan n:o 11 ja Tehtaankadun n:ojen 15—17 kansakoulurakennusten korjauskustannukset ovat hiukan ylittäneet lasketut määrät, että Mariankadun n:o 22, Porthaninkadun n:o 8 ja Toukolan koulutalojen määrärahat ovat likimmittain riittäneet tarkoituksiinsa sekä vihdoin että kaikkien muiden kansakoulutalojen määrärahoissa on töiden valmistuttua syntynyt missä minkin verran ylijäämää.

Neljännen linjan n:o 11 ja Tehtaankadun n:ojen 15—17 kansakoulutalojen korjausmäärärahaan ylitys johtui pääasiassa vuoden varrella herkeämättä kohonneista työaineiden kustannuksista ja, mitä jälkimäiseen rakennukseen tulee, sitä paitsi laskujohdossa todetusta putki- viasta, jota tietenkään ei ollut voitu edellyttää budjettiehdotusta laadittaessa.

Kaupungin vuokraamissa kansakouluhuoneistoissa toimitetuista korjauksista oli kustannuksia yhteensä Smk. 938: 41. Näitä töitä varten oli budjettiin merkitty 1,100 markkaa, joten siis tästäkin määrärahasta säästyivät vähäinen määrä eli Smk. 161: 59.

Kunnallisissa työväenasunnoissa, joiden kunnossapitoa varten budjetissa oli osoitettu 6,000 markkaa, oli alkuaan tarkoitus kuluvana vuonna teettää eräitä ulkopuolisia maalaustöitä. Kaupungin yleisten

töiden hallituksen päätöksen mukaan nämä työt kuitenkin jätettiin toistaiseksi ja ulkopuolisten maalaustöiden kustannuksia varten siirrettiin Smk. 4,450:73 vuoteen 1916. Muista töistä, jotka etusijassa olivat tavanmukaisia tulisijan- ja katonkorjauksia ynnä ulko-ovien, aita- ja y. m. s. kunnossapitotöitä, oli vuoden varrella kustannuksia yhteensä ainoastaan Smk. 1,549:27.

Forsbyn kunnalliskodin ja työlaitoksen vuosikorjaukset, jotka käsittivät ainoastaan välttämättöimpiä höyrykattilain, tulisijain, putki- ja johtojen, ikkunain, ovien, lukkojen y. m. korjauksia, teetettiin likimittain tähän tarkoitukseen osoitetulla 3,600 markan määrärahalta. Puheenaolevista töistä oli nimittäin tilien mukaan kustannuksia Smk. 3,546:19, joten määrärahasta säästyivät Smk. 53:81.

Poliisilaitoksen hallussa olevain rakennusten korjaukseen ja kunnossapitoon oli laskettu tarvittavan kaikkiaan 9,810 markkaa. Huolimatta miltei kaikkien rakennusaineiden kohonneista hinnoista voitiin kuitenkin äärimmäistä säästäväisyyttä noudattamalla sekä teettämällä ainoastaan mitä välttämättömintä oli nämä työt yleensä suorittaa osoitettuja rahamääriä vähemmillä kustannuksilla. Siten syntyi tilien mukaan säästöä yhteensä Smk. 996:34, joten puheena olevain rakennusten korjauksesta oli kustannuksia yhteensä Smk. 8,813:66. Tämän nimikkeen kohdalla olevain määrärahan ja kustannusten jakautuminen eri rakennusten kesken käy lähemmin selville seuraavasta taulusta:

	Määrä- raha Smk.	Tilitetyt kustan- nukset Smk.	Säästö Smk.	Vajaus Smk.
Aleksanterinkatu 22—24	3,350 —	3,322 75	27 25	— —
» 26	400 —	412 17	— —	12 17
Ratakatu 10	1,000 —	929 43	70 57	— —
Pengerkatu 5	2,300 —	2,067 06	232 94	— —
Bölen poliisiasema	400 —	133 55	266 45	— —
Vanhankaupungin »	200 —	140 66	59 34	— —
Eerikinkadun »	600 —	601 35	— —	1 35
Hermannin »	80 —	69 07	10 93	— —
Töölön »	80 —	71 15	8 85	— —
Poliisin hevostalli	1,400 —	1,066 47	333 53	— —
Yhteensä Smk.	9,810 —	8,813 66	1,009 86	13 52
	8,813 66	— —	13 52	— —
	996 34	— —	996 34	— —

Raatihuoneella suoritetuissa korjaustöissä niinkään noudatettiin mitä suurinta säästäväisyyttä, eritoten mitä maalaus- ja siistimistöihin tulee. Sekä tämän johdosta että myös syystä että rakennuksessa o- edellisenä vuonna toimitettu vähäinen muutostyö ja sen yhteydessä

siistitty ja maalattu eräät toisen kerroksen huoneet, voitiin korjaustyöt, joita varten budjetissa oli 3,250 markkaa, teettää Smk:lla 2,074:43, joten tästä määrärahasta säästy Smk. 1,175:57.

Laadittaessa 1915 vuoden budjettiehdotusta oli sairaalain johtajain korjauskatselmustilaisuuksissa lausumain toivomusten johdosta kaupungin sairaalarakennusten vuotuisten kunnossapitokustannusten laskettu nousevan kaikkiaan 80,000 markkaan. Budjetinkäsittelyssä tämä summa kuitenkin vähennettiin 50,000 markkaan, minkä ohessa kaupungin yleisten töiden hallitus sai toimekseen tehdä tästä johtuvat supistukset eri sairaalain rakennusten ja laitosten korjausmäärärahoihin.

Tämän tehtävän täyttämiseksi annettiin sittemmin ehdotus kustannusten supistamisesta, jotka supistukset pääasiassa kohdistuivat Marian sairaalan n. s. punaisen kivipaviljongin lämpöjohtoputkien uudistukseen sekä eräisiin rakennusten siistimisistä tarkoitaviin sisäpuoliin maalaustöihin.

Alempana olevasta taulusta käyvät selville kunkin sairaalaryhmän lasketut ja kirjaanpannut korjauskustannukset:

	Määräraha, Smk.		Tilitetyt kustannukset, Smk.		Säästö, Smk.		Vajaus, Smk.	
Kulikutantisairaala	2,500	—	1,628	45	871	55	—	—
Greijuksen sairaala	1,100	—	988	86	111	14	—	—
Hesperian »	500	—	364	18	135	82	—	—
Humaliston »	1,900	—	913	70	986	30	—	—
Koleraparakit	1,400	—	921	43	478	57	—	—
Marian sairaala	17,500	—	17,371	29	128	71	—	—
Marian sairaalan n. s. punaisen kivipaviljongin uudet lämpöjohtoputket	—	—	202	58	—	—	202	58
Sipoon mielisairaala	2,500	—	2,118	87	381	13	—	—
Kesäpäiväparantola	400	—	384	83	15	17	—	—
Kivelän sairaala	18,600	—	18,463	78	136	22	—	—
Kivelän sairaalan uusi viemärijohto	3,600	—	1,711	89	1,888	11	—	—
Sekalaista	—	—	3,256	40	—	—	3,256	40
Yhteensä Smk.	50,000	—	48,326	26	5,132	72	3,458	98
	48,326	26	—	—	3,458	98	—	—
	1,673	74	—	—	1,673	74	—	—

Se seikka että kaupungin sairaalarakennuksiinkin nähden, joiden vuotuinen kunnossapito jo tavallisissakin oloissa on aina pyrkinyt ylittämään myönnetty määrärahat, on voitu saavuttaa näin hyvä tulos, johtuu, paitsi edellä »erinäisten korjausten» yhteydessä mainituista syistä, kaupunginvaltuuston budjetinjärjestelyn yhteydessä tekemästä päätöksestä supistaa kustannusarvioita. Tämän supistuksen johdosta sairaalainhallitukset jo alusta alkaen saivat tiedokseen kaupunginvaltuus-

ton käsityksen, että vuonna 1915 ei ollut suoritettava muita kuin aivan välttämättömimmät työt.

Suoritettut työt ovat pääasiassa rakennusten kunnossapysyttämistä tarkoittavia, niinkuin konelaitteiden, putkiverkkojen y. m., vesikattojen, syöksyputkien, tulisijain, lattiaain, ikkunain, ovien y. m. tarpeellisia korjauksia sekä semmoisia sisäpuolisia maalaustöitä, joita tämän laatusissa rakennuksissa on pidetty ehdottomasti välttämättöminä, jotta rakennukset terveydelliseltä kannalta vastaisivat tarkoitustaan. Vallitsevan sotatilan johdosta on vuoden varrella suurin osa kaupungin tulli- ja satamatarkoituksia varten olevista rakennuksista ollut merisota- ja muiden viranomaisten käytettävänä sotilaallisiin tarkoituksiin, ja asianomaiset viranomaiset ovat eräissä näistä rakennuksista omalla kustannuksellaan teettäneet erinäisiä sisustus- ja muutosrakennustöitä. Niinpä oli kaupungin käytettävänä siihen aikaan, jolloin vuosikorjaukset suoritettiin, ainoastaan Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen länsipuolisko, viereisessä makasiiniosakeyhtiön talossa sijaitseva postiosasto, Makasiininrannan tavaravajan pohjoispää siellä sijaitsevine tulliosastoineen sekä Keittohuoneenrannan avonaiset tavarakatokset ynnä Länsirannan pohjoisella ja eteläisellä laiturisiivellä olevat avonaiset tavarakatokset ynnä lisäksi erinäisiä satamavartiokojuja. Näiden rakennusten korjauskustannukset supistettiin, samoin kuin edellä on mainittu kaupungin muiden rakennusten korjauksista, kaikkein välttämättömmimpiin, joten ne käsittivät etusijassa vesikattojen, syöksyputkien y. m. s., tulisijain, lattiaain y. m. korjauksia. Niinkuin alempana olevasta taulusta näkyy, oli näistä töistä kustannuksia yhteensä Smk. 5,607:38 lasketun 9,480 markan määrän sijasta, joten tästä määrähasta säästyti kokonaista Smk. 3,872:62.

	Määrä- raha, Smk.	Tilitetyt kustan- nukset, Smk.	Säästö, Smk.	Vajaus, Smk.
Katajanokan tulli- ja pakkahuone	4,450 —	3,519 64	930 36	— —
» postiosasto	150 —	120 59	29 41	— —
Keittohuoneenrannan sekä pohjoisen ja eteläisen laiturisiiven tavarakatokset..	500 —	123 10	376 90	— —
Makasiininrannan tavarakatokset.....	1,550 —	1,178 98	371 02	— —
Katajanokan »	1,900 —	— —	1,900 —	— —
Tarkastuspaviljonki	250 —	155 23	94 77	— —
Odotuspaviljonki.....	200 —	202 85	— —	2 85
Satamavartiokojut	320 —	253 24	66 76	— —
Sörnäsän satamakonttori	160 —	53 75	106 25	— —
Yhteensä Smk.	9,480 —	5,607 38	3,875 47	2 85
	5,607 38	— —	2 85	— —
	3,872 62	— —	3 872 62	— —

Toukokuun 25 ja 26 päivän välisenä yönä puhkesi pohjoisen laiturisiiven tavarakatokseen sijoitetussa tappuravarastossa tuhoisa, kiivas tulipalo, joka pelottavan nopeasti levisi helposti syttyvissä tappura-, seinäpaperi, y. m. s. tavarain varastossa sekä paitsi muita suuria vahinkoja sai aikaan itse katoksen perinpohjaisen tuhoutumisen. Sittenkuin vakuutusyhtiö oli arvioinut vahingon 9,000 markaksi ja tämä rahamäärä oli maksettu kaupunginkassaan, ryhdyttiin rahatoimikamarin määräyksestä heti panemaan kuntoon mainittua tavarakatosta. Tästä työstä oli kustannuksia Smk. 8,775:23, joten syntyi vähäinen säästö eli Smk. 224:77. Tämä hyvä tulos johtui siitä, että paitsi poimutetusta levystä tehtyä vesikattoa eräitä muitakin tulen vahingoittamia rakennusaineita voitiin muuttamalla ja jatkamalla käyttää hyväksi kuntoonpanossa.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen luvalla jättämällä suorittamatta Åggelbyn kartanon päärakennuksen ulkopuolinen maalaus sekä hiukan supistamalla ehdotettuja sisäpuolisia korjaustöitä voitiin Åggelbyn kartanon korjaukset suorittaa Smk:illa 1,710:85 laskettujen 2,660 markan sijasta. Tästä määrärahasta säästyi siis Smk. 949:15.

Kaiken vuotta 1915 jatkuva sota on tietenkin erittäin haitallisesti vaikuttanut rakennustoimintaan yleensä, sen johdosta että sekä useimpain rakennusaineiden hinnat että elantokustannukset yleensä ja työpalkatkin kohoamistaan kohosivat. Tästä seikasta on niinkään johtunut, että vuoden varrella on loppuun suoritettu tai jatkettu ainoastaan niitä kaupungin uutistöitä, jotka jo ennen sodan alkamista olivat ehtineet jossain määrin valmistua tai olivat kaupungille erittäin tarpeellisia. Samasta syystä ei vuoden varrella myöskään ole pantu alulle mainittavia uutistöitä, minkä ohessa asianomaisten viranomaisten suostumuksella eräiden muiden uutistöiden aloittaminen on siirretty toistaiseksi.

Rahatoimikamarin toukokuun 20 p:nä 1915 tehdyn pöytäkirjan 35 §:n kohdalle merkityn päätöksen mukaan oli tyttöjen ammattikoulun keittiön sisustamista varten osoitettu 2,606 markan määräraha säästettävä, koska mainittu työ (tai oikeastaan osto) oli jo aikaisemmin muilla määrärahoilla kustannettu koulun johtokunnan toimesta.

Sipoon mielisairaalan ja Sörnäsins teurastamon rakennusryhmäin töitä on vuoden varrella jatkunut, niin että sairaalarakennuksia on voitu ruveta käyttämään tarkoitukseensa. Mielisairaalan rakennustöitä on välittömästi valvonut kaupungin yleisten töiden hallitus, teurastamon rakennustöitä taas niitä varten asetettu erikoinen rakennustoimikunta.

Kesäkuun 9 p:nä 1914 myönsi kaupunginvaltuusto samana vuonna valmistuneen Hakaniementorin kauppahallin rakennustyön loppuun saattamiseksi 50,000 markan lisämäärärahan, jonka sai tar-

Uutistyst.

peen mukaan kaupunginkassasta edeltäpäin maksaa ja joka sitten oli merkittävä 1915 vuodun menosääntöön. Sittenkuin kaikki rakennusyritykseen kuuluvat tavaralaskut olivat saapuneet ja 1915 vuoden tilit oli lopullisesti päätetty osoittivat nämä kuitenkin määrärahasa syntyneen vajausta Smk. 2,773: 50. Tähän oli syynä osin vaikeus rakennustyön jatkuessa voida aivan tarkalleen laskea, minkä verran jäljellä olevista töistä olisi kustannuksia, osin se seikka että kalahallin vesijohtolaitteista (ynnä keskipakoispumpuista ja sähkömoottorista) oli kustannuksia tuntuvasti enemmän kuin kustannusarviota laadittaessa oli laskettu.

Vuonna 1914 aloitettuja Eläintarhankadun kansakoulutalon rakennustöitä jatkui vuoden varrella eräiden erikoisaineiden saannin vaikeudesta huolimatta sillä menestyksellä, että talo lukuvuoden alkaessa syyskuun 1 p:nä voitiin luovuttaa tarkoitukseensa. Tosin eräitä kustannusarviossa edellytettyjä töitä, niinkuin välikäytävälattiatin metallacher-päällystystä, määräajoin itsestään huuhtoutuvia oppilaiden vesiklosetteja sekä vesikaton tiilipäällystystä, ei voitu suorittaa, mutta käyttämällä pihamaalle rakennettuja väliaikaisia ulkokuoneita, päällystämällä välikäytävälattiat väliaikaisesti sementillä sekä toistaiseksi jättämällä pois kattotiilet voitiin rakennusta käyttää mainittavia haittoja syntymättä. Tämän rakennusyrityksen taloudellinen tulos osoittautui erittäin tyydyttäväksi. Vaikka sen menosääntöön merkitty 20,000 markan määräraha edellä mainittujen keskeneräisten töiden suorittamiseksi on siirretty vuoteen 1916, osoittivat tilit säästöä kokonaista Smk. 80,658 84, mikä johtui osin siitä, että useimmat työaineiden kaupat ja hankintasopimukset oli päätetty ennen kalliin ajan alkamista, osin myös siitä että rakennus kuljetusoloihin nähden sijaitsi aivan tavattoman edullisesti lähellä rautatieraidetta, minkä johdosta kävi mahdolliseksi rautateitse kuljettaa rakennusaineet välittömästi rautatievaunusta siihen rakennusmaan paikkaan, missä niitä tarvittiin.

Toivoniemen kasvatustaloksen muutos- ja lisärakennustyöt, joita varten budjetissa oli osoitettu 19,000 markkaa, oli kaupunginvaltuuston toukokuun 26 p:nä 1914 tekemän päätöksen mukaan teetetty jo mainittuna vuonna kasvatustalokunnan toimesta kustannuksilla, jotka olivat Smk. 2: 39 vähemmät edellä mainittua määrärahaa.

Sen johdosta että eräitä sotilaallisia töitä suoritettiin Oulunkylän kesäpäiväparantolan lähimmässä läheisyydessä, anoi parantolan lääkäri, lääketieteenlisensiaatti Ina Rosqvist kirjelmässä toukokuun 18 päivältä, että parantolan uuden halkovajan teettäminen, jota varten budjettiin oli merkitty 500 markkaa, saisi jäädä toistaiseksi. Tämän johdosta kaupungin yleisten töitten hallitus päätti mainitun määrärahan toistaiseksi säästettäväksi sekä nostamattomana siirrettäväksi 1916 vuoden budjettiin.

Edellä mainittujen töiden lisäksi on kaupunginvaltuuston erinäisten määräysten johdosta teetetty seuraavat työt, nimittäin: erinäiset Marian sairaalan oppilaskoulun sisustustyöt, määräraha 995 markkaa, kustannukset Smk. 787: 40, säästö Smk. 207: 60; kulkutautisairaalan höyrykattilain tulisijain muutostyöt (halkojen käyttäminen polttoaineena hiilien sijasta), määräraha 1,500 markkaa, kustannukset Smk. 953: 68, säästö Smk. 546: 32; Kivelän sairaalan tuberkulosipaviljongin kolmen hoitajatarhuoneen korjaus, määräraha 1,200 markkaa, kustannukset Smk. 1,170: 88, säästö Smk. 29: 12; Hakasalmen puiston ent. portinvartijatuvan korjaus, määräraha 650 markkaa, kustannukset Smk. 592: 68, säästö Smk. 57: 32; Marian sairaalan höyrykattilain tulisijain muutostyöt (halkojen käyttäminen polttoaineena hiilien sijasta), määräraha 1,700 markkaa, kustannukset Smk. 1,536: 98, säästö Smk. 163: 02; lihantarkastusaseman huoneiston erinäiset ylimääräiset korjaukset, määräraha 1,500 markkaa, kustannukset Smk. 1,057: 87, säästö Smk. 442: 13; sekä Marian sairaalan erinäiset uudet lämminvesijohdot, määräraha 2,500 markkaa, kustannukset Smk. 2,094: 55, säästö Smk. 405: 45.

Rahatoimikamarin määräyksestä on kamarin käyttövaroista osoitettuilla määrärahoilla, paitsi Suomen höyrykattilayhdistykselle suoritettuja vuosimaksuja y. m. menoja, lisäksi kymmenessä eri paikassa teetetty eräitä vähäisiä töitä, joista oli kustannuksia yhteensä Smk 3,207: 81.

Erinäisten kaupungin viranomaisten ja virkamiesten sekä eräiden yksityishenkilöjen tilauksesta on teetetty töitä yhteensä Smk:n 85,767: 47 arvosta, joista sittemmin on annettu laskuja Smk:lle 85,424: 33. Ylijäämä on tilinpäätöksessä siirretty asianomaisten tilaajain maksettavaksi vuonna 1916. Tämä menettely on johtunut siitä, ettei kaikkia töitä ollut ehditty suorittaa tai tilejä lopullisesti päättää kalenterivuoden kuluessa.

Edellä mainittujen töiden joukossa on huomattava kaksi muonitustoimikunnan tilauksesta rakennettua isonlaista makasiinirakennusta, toinen Etel. Rautatienkadun varrelle ja toinen Busholmaan. Kustannuksia oli edellisestä Smk. 11,525: 07 ja jälkimäisestä Smk. 22,986: 06.

Kaupunginvaltuuston ja rahatoimikamarin erinäisten määräysten johdosta on vuoden varrella sitä paitsi suoritettu eräitä töitä, joita varren on määrärahat myönnetty etuanteina. Näiden joukossa on etusijassa huomattava vallitsevasta sotatilasta johtuneet varsin lukuisat työt. Kokonaiskustannuksiin, Smk:aan 30,583: 02, jotka vuonna 1915 olivat tuntuvasti vähemmät 1914 vuoden kustannuksia, on luettu eri töitä seuraavin kustannusmäärin, nimittäin: Bölen paloaseman korjaus Smk. 3,150: 73, Fleminginkadun varrella olevan ent. sokeritehtaan nykyisen kasarmin) korjaus Smk. 1,260: 86, Fredrikssperinkadun varrella olevan tallin erinäiset korjaukset ja sisustus Smk. 1,015: 94, erään

Forsbyn riihen y. m. rakennusten erinäiset sisustus- ja korjaustyöt Smk. 812: 71, muonamakasiinin y. m. laittaminen vanhaan kaasulaitokseen Smk. 5,035: 19, samanlaiset työt eräissä Hietaniemen rakennuksissa Smk. 2,100: 35, samanlaiset työt Katajanokan tulli- ja pakka-huoneessa Smk. 213: 90, samanlaiset työt Merikadun talossa n:o 5 Smk 3,628: 15, samanlaiset työt aktiebolaget P. Sinebrychoffin panimossa. Smk. 155: 66, erään Gumtähden riihen y. m. rakennusten erinäiset korjaukset Smk. 134: 94, samanlaiset työt n. s. Ahlstedtin huvilassa Huopalahdessa Smk. 826: 97, erinäiset koleraparakkien korjaukset (sotaväen hevosten vahingonteon johdosta) Smk. 32: 60, samanlaiset työt eräissä Meilansin rakennuksissa Smk. 324: 07, samanlaiset työt n. s. Suvilahden kasarmissa Smk. 3,926: 37, vartijahuoneiston sisustaminen Vaasankadun taloon n:o 17 Smk. 49: 20, lentäjäkommennuskunnan majoitus Smk. 175: 01 sekä sekalaista Smk. 60: 50 ja vihdoin insinööri- ja puhtaanapito-osaston toimesta suoritettut Hietalahden laiturin särkyneiden pollarien y. m. korjaukset Smk. 673: 60 ja puhtaanapitokustannukset Smk. 7,006: 27.

Merisotilassairaalaksi järjestetyn vanhan seurahuoneen keittiössä tapahtuneen räjähdysten johdosta tuhoutui n. s. Bolinderliesi, minkä ohessa keittiö muutoinkin jonkin verran vioittui. Kohdakkoin sen jälkeen toimitetussa arvioinnissa arvattiin tästä johtuneet vahingot 4,310 markaksi, mutta kun silloisissa oloissa olisi käynyt liian kalliiksi Ruotsista hankkia samanlaatuinen liesi särkyneen sijaan, korjattiin liesi ja keittiö toistaiseksi väliaikaisesti, mistä työstä oli kustannuksia Smk 911: 83, joten edellä mainitun summan ylijäämä Smk. 3,398: 17 tuli kaupunginkassan hyväksi.

Maaliskuun 2 p:nä päätti kaupunginvaltuusto erinäisten vesiklosettien ynnä niihin kuuluvien septic-tankkien laittamiseksi Alppilaan osoittaa 6,090 markkaa, jonka summan sai kaupunginkassasta maksaa edeltäpäin, minkä ohessa se oli sittemmin merkittävä 1916 vuoden budjettiehdotukseen. Mainitut työt teetettiinkin vuonna 1915, ja niistä oli kustannuksia yhteensä Smk. 5,970: 91, joka rahamäärä siirtyi vuoteen 1916.

Vuoden varrella on sitä paitsi suoritettu loppuun eräät työt, joita varten määrärahat oli myönnetty jo edellisten vuosien menosäännöissä, minkä ohessa eräät näistä töistä on hallituksen suostumuksella vallitsevien olojen johdosta jätetty toistaiseksi ja määrärahat siirretty vuoteen 1916 tai palautettu kaupunginkassaan. Edellisen laatusista töistä on mainittava Bölen esikaupungin uusi paloasema ja kaupungin ainepihan uusi työpajarakennus, jotka molemmat työt suoritettiin määrärahoista jäljellä olevilla määrillä Smk:lla 4,355: 87 ja Smk:lla 8,928: 65, jälkimäisen laatusista taas erinäiset kunnallisten työväenasuntojen korjaustyöt, eräät työ- ja kunnalliskodin uutistytöt, erään tarveaineka-

toksen muutto kaupungin ainespihalla, jota työtä ei voitu vuoden varrella suorittaa, syystä että katoksen vastaisen paikan edelleen täytti Lapinlahdenkadun päällystyksen käytettävä suurenlainen noppakivi-varasto; edelleen höyryjyrän ja automobiilin uusi katos, joka täytyi jättää teettämättä samasta syystä kuin edellinen; erinäiset kunnalliskodin ja työlaitoksen työt; uusi käymälä Pääskylänkadun purkauspai-kan läheisyyteen (määräraha palautettu kaupunginkassaan); Rikhardinkadun kaupunginkirjastotalon tuuletuksen parantaminen, joka työ on jätetty odottamaan kirjastotalon muutoskysymyksen lopullista ratkaisua; uusi makki Heikinesplanadin pohjoispäähän Länt. Heikin- kadun alle sekä vaakain osto tavarakatoksiin.

Paitsi kaikkia näitä rakennustöitä on vuoden varrella laadittu moniaita piirustuksia ja uusien rakennusten suunnitelmia, joista mainittakoon: kaksi vaihtopuolista erikoisehdotusta Töölön uudeksi kansakoulutaloksi sekä mainitun talon pääpiirustukset ja malli, moniaat erilaiset uuden poliisitalon valmistavat luonnospiirustukset, Busholman uuden tavarakatoksen pääpiirustukset, uusi työpajarakennus sekä vaja höyryjyrälle ja automobiilille — kaupungin ainespihalla, ehdotukset Busholman uusiksi uimahuoneiksi ja Bölen virutushuoneiksi, eräät Eläintarhankadun kansakoulutalon työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset, Kivelän sairaala-alueen kartallepano ja vaakitus ehdotuksineen Kivelän sairaalassa toimitettaviksi muutos- ja lisärakennustöiksi, kaupungin omistaman Korkeavuorenkadun talon n:o 39 arkistopiirustukset sekä moniaita juokseviin asioihin, rakennus- ja tulisijanmuutoksiin y. m. s. kuuluvia piirustuksia.

Kaupungin asemakaava-arkkitehdin vuodelta 1915 antama kertomus oli seuraava:

Asian käsittelyssä edellisenä vuonna esiintyneiden näkökohtain johdosta laadittiin kaupungin asemakaavaosastolla uusi ehdotus XIII ja XIV kaupunginosan kaupungin asemakaavan uudestijärjestämiseksi, minkä ohessa muutosehdotus ulotettiin XV kaupunginosaankin, mutta näitä suunnitelmia ei ehditty vuoden varrella lopullisesti valmistaa.

Osaston laatima ehdotus kaupungille kuuluvain Greijuksen ja Bölen alueiden asemakaavaksi valmistui vuoden varrella, mutta sitä ei esitetty hallituksen käsiteltäväksi, kun jatkuvaa tutkimusta pidettiin tarpeellisena asian alustavassa vaiheessa.

Kaupungin asemakaavakonttorissa laadittiin niinkään hallituksen antaman tehtävän mukaisesti Meilansin etelä- ja länsiosain järjestelykaavat, mutta nämäkin ehdotukset jätettiin tehtävän lähemmän tutkimisen varaan, joten asiaa ei esitelty hallitukselle.

Kaupungin-
asemakaava-
osasto.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti on laadittu eräitä kaupunginasemakaavanmuutoksia, joista mainittakoon asemakaavanmuutokset Siltatien ja Itäisen lehtotien laajentamiseksi IX kaupunginosassa korttelin n:o 204 viereltä sekä VI kaupunginosassa sijaitsevaa tehdaskorttelia n:o 176 koskeva asemakaavanmuutos.

Käsiteltäessä moniaita muita hallituksen kaupungin asemakaava-arkkitehdin valmisteltaviksi antamia kysymyksiä on laadittu osin asemakaavaehdotuksia, osin kirjallisia promemorioita, ja mainittakoon näistä lausunto Äggelbyn kaupunginasemakaavasta, ehdotus ynnä lausunto Sinebrychoffiin n. s. puutarhatontin käyttämisestä ja myymisestä sekä moniaat vuokranpitennyksiä koskevat promemoriat.

Vallitsevan sotatilan johdosta on osaston käsiteltäviksi annettujen n. s. juoksevain asiain lukumäärä ollut tuntuvasti vähempi kuin edellisenä vuonna, vaikka pyrkimystä niiden lisääntymiseen on ollut huomattavana vuoden lopulla. Osaston täten voittama aika on, niin kuin edellä lausutusta käynee selville, käytetty uusien suunnitelmain laatimiseen laajemmassa mitassa kuin mihin edellisinä vuosina on ollut tilaisuutta.

Hallituksen suostumuksella ja Helsingin kauppavaltuutettujen antamalla apurahalla teki kaupunginasemakaava-arkkitehti kesäkuussa kauppa-asiamiehen keralla opintomatkan Kööpenhaminaan, Malmöhön, Gööteporiin ja Tukholmaan, jolloin erikoista huomiota pautiin satamain hallintoa, tavarain käsittelyä, silos-laitoksia ja vapaasatamalaitteita koskevain kysymysten tutkimiseen.

Kaupunginpuutarhurin antama kertomus vuodelta 1915 oli seuraava:

Istutusten kor-
jaus ja kuu-
nossapito.

Istutusten ja puutaimistojen kunnossapitotyöt ovat sujuneet kaikkiin puolin edullisesti, ja on suotuisa sää runsaine sademäärineen edistänyt hyvän taloudellisen tuloksen saavuttamista. Mainittuja töitä varten osoitetut varat 125,000 markkaa, ovat työpalkkain, tarveaineiden hinnan y. m. kohoamisesta huolimatta antaneet säästöä Smk. 6,042:60.

Keväällä tuli uusia istutuksia lisää 26,442 m²:n ala, nimittäin Kaisaniemen puistossa 22,650 m², Viidennen liujan viereisessä istutuksessa 2,630 m², Engelauiossa 520 m², Perämiehenkadun viereisessä istutuksessa 448 m² ja Nikolajeffin liikepalatsin vierellä 194 m².

Alempana mainittujen istutusten, puutaimistojen y. m. kunnossapidosta oli kustannuksia seuraavat määrät:

	Smk.		Smk.
Ainespiha	838: 95	Konstantininkatu	67: —
Aleksanteri II:n patsas	295: 78	Korttelin n:o 127 puist.	585: 68
Ateneum	391: 64	Koulutori	1,103: 60
Eiranpuistikko	2,163: 38	Lapinlahdenpuistikko .	352: 95
Elisabetinpuistikko ..	504: 81	Lönnotinpuistikko ..	342: 32
Eläintarha	7,923: 19	Marian sairaala	1,391: 31
Engelaukio	1,602: 07	Perämiehenkadun etelä-	
Erottajan puistikko ..	352: 22	osa	131: 88
Esplanadit	12,332: 26	Punanotko	2,673: 16
Fredrikintori	81: 30	Puutaimistot	2,326: 10
Haapaniemen istutukset	1,741: 74	Ritarihuoneenpuistikko	436: 20
Hakasalmi ja Hesperia	1,406: 70	Runeberginpatsas	426: 02
Haudat	264: 84	Simonpuistikko	367: 50
Kaisaniemi	9,549: 15	Suomen pankki	404: 49
Kaivopuisto	15,176: 87	Säätytalon puistikko..	992: 82
Kallion kirkko	444: 70	Teknillinen korkeak...	430: —
Kallion kansankirjas-		Tokantori	699: 52
ton puistikko	40: 09	Ullanlinnanvuoret	13,285: 61
Kapteenink. puistikko	353: 90	Vanhan kirkon puist.	2,224: 84
Kasvihuoneet	22,039: 06	Viides linja	788: 57
Katajanokan puistikot	2,731: 71	Sekalaista	4,177: 72
Kaupunginpuutarha ..	3,759: 75		
Kirurginen sairaala....	1,756: —	Yhteensä Smk.	118,957: 40

Istutusten kunnossapidosta ja muilla alempana mainituilla tileillä nousivat kustannukset seuraaviin määriin:

	Määrä- raha, Smk.	Tilitetyt kustan- nukset, Smk.	Säästö, Smk.	Vajaus, Smk.
Kivelän istutusten kunnossapito	2,000	1,850	150	—
Eläintarhan urheilukentän järjestys- miehen palkkaus	1,050	975	75	—
Eläintarhan urheilukentän kunnossapito	1,000	863	137	—
Kaisaniemen tenniskentän s:n	1,500	1,799	07	299
Punanotkon leikkikentän s:n	500	450	50	—
Haapaniemen urheilukentän s:n	800	679	120	75
Kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineet	1,500	1,491	82	8
S:n erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	400	394	59	5
S:n s:n valaistus	175	51	63	123
Talvipuutarhan kunnossapito	7,000	6,958	15	41
Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot	6,600	6,833	64	—
Alpin kunnossapito	1,500	1,443	59	56
Vanhempain nurmien ja käytävien uudis- tus	4,500	1,904	44	2,595
Mullan valmistus kaupungin istutuksia varten	3,500	2,920	89	579
Lannan osto taimilavoihin	650	638	—	12
Kaupungin vesilintujen hoito	1,600	889	30	110
Työkalujen osto ja korjaus	2,500	2,555	16	—
Vesipostien laittaminen eräisiin kaupun- gin istutuksiin	1,000	961	65	38
Aitain kunnossapito	5,000	4,819	27	180
Puistosohvain korjaus	3,000	2,348	44	651
Korvaus kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y.m. kulutetusta vedestä	18,000	10,037	80	7,962
Neljän puistonvartijan palkkaus	3,100	2,594	08	505
Yhteensä Smk.	66,275	53,458	77	13,404
			10	587

Eräillä tileillä syntyneiden suurenlaisten säästöjen johdosta mainittakoon tässä seuraavaa:

Vanhempain nurmien ja käytävien uudistusmäärärahaassa syntyy säästöä sen johdosta, ettei eräitä töitä, jotka tavallisissa oloissa on tapana teettää vuoden loppupuolella, varhaisen talventulon johdosta voitu kokonaan suorittaa.

Samasta syystä ei myöskään kokonaan käytetty määrärahaa mullan valmistamiseksi kaupungin istutuksia varten.

Puistosohvain korjausta voitiin supistaa seuraaville vuosille haittaa koitumatta.

Kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetun veden korvausmäärärahaassa ilmenevä säästö johtui siitä, että istutus-

ten kastelua voitiin tuntuvasti supistaa enimmän osan kesää vallinneen sateisen sään johdosta.

Muilla tileillä huomattavina olevain vähäisten säästöjen voi pääasiassa katsoa johtuneen säästäväisyyden noudattamisesta eri töiden suorituksessa.

Jos luvusta erotetaan Kaisaniemen tenniskentästä olleet lisämenot Smk. 299:07, joka kenttä ei ollut puutarhaosaston hoidettavana, on 1915 vuoden kunnossapitomäärärahaa ylitetty ainoastaan Smk:lla 288:80, josta määrästä Smk. 233:64 tulee tallipalvelijaston palkkauksen, kaupunginpuutarhan tallin, rehujen y. m. menojen sekä Smk. 55:16 työkalujen oston ja korjauksen osalle. Määräraha ylitystä perustelee hevosten ruokintaan käytettyjen kaurain y. m. hinnannousu, jota ei voitu laskea budjettiehdotusta laadittaessa. Muilla tileillä on säästöä kaikkiaan Smk. 19,446:70.

Engelaukion tasoitustyöt suoritettiin vuoden varrella loppuun, jolloin nurmet ja käytävät tasoitettiin valmiiksi, viimeksi mainittuihin tehtiin reunusojat ja aukion keskustassa sijaitsevan nurmen eteläpään rakennettiin matala kivimuuri. Näitä töitä varten osoitetusta 10,000 markan määrärahasta käytettiin Smk. 9,776:62.

Uusien istutusten laittaminen.

Vuoden varrella suoritettiin niinikään loppuun Eläintarhan lammikkojen ja niiden viereisen paikan järjestäminen. Pohjoisin lammikko kaivettiin noin 1.20 m. syväksi, minkä jälkeen pohja ja ympärivät rannat tasoitettiin sekä peitettiin 20 sm. paksulla sorakerroksella. Kävelytiet, joille aikaisemmin oli ajettu kivitäytettä, tasoitettiin sirpalekivikerroksella. Lähinnä lammikon ympärillä sijaitsevat alat tasoitettiin ja aikaisemmin rakennettujen lammikkojen rantoja täydennettiin kasveilla. Sitä paitsi rakennettiin silta uuden ja sen eteläpuolella sijaitsevan lammikon välisen vesikourun poikki. Kaikista näistä töistä oli kustannuksia Smk. 6,396:85 määrärahan ollessa 6,400 markkaa.

Kaisaniemen tasoitus- ja istutustöitä jatkettiin Kaisaniemen itäosassa Unioninkadun ja ilmatieteellisen keskuslaitoksen välisellä alueella, jota vastoin mainitun laitoksen länsipuolella Mikonkadun puoleiseen tiehen asti suoritettiin ainoastaan tasoitustöitä. Mainituista töistä oli kustannuksia Smk. 14,322:77 eli Smk. 122:77 yli menosääntöön merkityn määrän.

Kelkkaratain laittaminen Kaisaniemeen ja Kaivopuistoon alkoi tammikuun 11 p:nä, ja oli tähän tarkoitukseen osoitettu 3,000 markan määräraha enimmältä osalta kulutettu maaliskuun alkupäivinä, jolloin suojasää alkoi ja mäenlasku sen johdosta täytyi lopettaa. Mainitusta määrärahasta säästyivät Smk. 89:70.

Vuoden varrella on kaupunginistutuksiin istutettu 279 puuta,

3,842 pensasta ja 10,108 monivuotista yrttimäistä kasvia. Eri puutarhalaitteissa on käytetty 42,834 lasin alla kehitettyä kukkakasvia.

Tokantorilla, Töölön Isontorin luoteispuolisella alueella sekä Hesperian puistossa olevain leikkikenttäin kuntoonpanoa varten oli osoitettu 2,500 markkaa. Sen johdosta että leikkikenttäin tasoitusaineita saatiin aivan viimeksi mainitun paikan viereltä, vähenivät kustannukset tunnustavasti ja syntyi säästöä Smk. 1,558: 54.

Puutarhaosasto on vuoden varrella myös kirkonhallintolautakunnan tiliin suorittanut tasoitustöitä Kallion kirkon vierellä sekä Aleksanterin lukion tiliin Arkadiankadun tontilla n:o 13.

Puhtaanapito-osaston johtajan antama kertomus vuodelta 1915 oli seuraava:

Puhtaanapito-
osasto.

Puhtaanapito-osastolla on vuonna 1915 ollut voitettavana suuria sekä luonnonesteistä että kalliista ajasta johtuneita vaikeuksia, minkätähden osaston on vuoden varrella täytynyt pyytää lisämäärärahoja. Tästä huolimatta täytyy tulosta kuitenkin pitää hyvänä, niinkuin tuonnempana olevasta yhdistelmästä näkyy.

Työ jakautui kahteen pääosaan, nimittäin katujen puhtaanapitoon ja yleiseen makkien puhtaanapitoon, joita kumpaistakin tässä käsitellään erikseen.

Katujen puh-
taanapito.

Puhtaanapito-osasto on vuoden varrella, paitsi kaupungille kuuluvia katuja, yleisiä paikkoja, viertoteitä, teitä, satamia ja jäitä, pitänyt puhtana myöskin kirkkojen katuosat, VI kaupunginosan huvilalueella sijaitsevain 90 yksityistalon katuosat, 35 Kaivopuiston huviloihin kuuluvaa katuosaa sekä 52 yksityiselle talonomistajalle kuuluvaa katuosaa kaupungin muissa osissa.

Työn suoritusta varten on osaston palveluksessa ollut 7 esimestä sekä 188 miestä ja 38 hevosta, 2 lakaisukonetta, 21 kasteluvaunua, 20 purgator-rattaat ja 3 lumensulatuskonetta, jota paitsi runsaamman lumentulon aikana on ollut työssä noin 200 miestä. Lunta ja jäätä on vuoden varrella ylimääräistä miehistöä ja ylimääräisiä hevosia käyttämällä kuljetettu 108,639 kuormaa sen lisäksi mitä vakinainen miehistö on poistanut. Yksityisestä talojen puhtaanapidosta on ollut tuloja:

Tilikirjain mukaan	Smk. 41,967: 10
Arvion	» » 20,000: —
		<u>Voitto Smk. 21,967: 10</u>

Katujen puhtaanapidon kustannukset käyvät selville seuraavista numeroluvuista:

Määrärahat	Smk. 382,200:—
Lisämäärärahat	» 93,480:—
	<u>Yhteensä Smk. 475,680:—</u>

Tilien mukaiset kustannukset	Smk. 482,555:83
Määrärahain ylitys	» 6,875:83

Kustannukset jakautuivat seuraavain töiden kesken:

Tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja L. Rannan talon n:o 10 pihamaiden puhtaanapito	8,240: 93
Kaatopaikkain ja laituriin kunnossapito	7,214: 26
Vartijain palkkaus	9,415: 56
Makkien ja käymäläin puhtaanapito	24 184: 52
S:n korjaus ja maalaus	4,283: 48
Käymäläin vedenkulutus	6,443: 73
Kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapito	211,295: 75
VI kaupunginosan huvila-alueella olevain kaupungin tiesain puhtaanapito	14,787: 07
XI ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	15,260: 82
XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	16,801: 15
Kaupungin katujen kastelu	32,913: 34
Katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi	21,591: 28
Viertoteiden puhtaanapito	70,645: 26
Kaivopuiston viertoteiden s:n	953: 41
Teiden puhtaanapito	34,369: 11
Venesatamain s:n	2,902: 42
Jäiden s:n	1,253: 74
	<u>Yhteensä Smk. 482,555: 83</u>

Lisämäärärahan tarve johtui osin osaston työntekijöille kalliin ajan johdosta myönnettyistä palkankorotuksista, osin taas tavattoman runsaasta lumentulosta.

Osasto on vuoden varrella hoitanut kaupungin omistamissa ta-
loissa, kansakouluissa, kirjastoissa, kauppahalleissa ja majoituspaikoissa sekä 1,131 yksityishenkilön omistamassa talossa olevain makkien puhtaanapidon ja sitä paitsi seisotuskaivojen tyhjennyksen 730 talossa. Yleinen makkien puhtaanapito.

Näistä paikoista on vuoden varrella noudettu noin 40,000 kuorma tähteitä, noin 232,500 makki- ja noin 168,000 keittiötähdettä, ja on niistä rautateitse välittömästi kuluttajille lähetetty 100 vaunullista makkilantaa, 268 vaunullista hevoslantaa sekä 723 vaunullista rikkoja eli kaikkiaan 1,091 vaunullista, jota paitsi Malmin kaatopaikalle on lähetetty 2,841 vaunullista.

Mainittu vaunumäärä, kaikkiaan 3,932, jakautui molempain ole-
massa olevain lastauspaikkain kesken seuraavasti:

Kuukausi.	Satama- rata, vaunna.	Sörinäsi, vaunna.	Yhteensä vaunna	Kuukausi.	Satama- rata, vaunna.	Sörinäsi, vaunna.	Yhteensä vaunna
Tammikuu	272	52	324	Heinäkuu	287	20	307
Helmikuu	244	52	296	Elokuu	262	25	287
Maaliskuu	281	59	340	Syyskuu	261	20	281
Huhtikuu	314	61	375	Lokakuu	247	11	258
Toukokuu	332	70	402	Marraskuu	303	24	327
Kesäkuu	311	21	332	Joulukuu	337	66	403
				Yhteensä vaunna	3,451	481	3,932

Kuluttajille välittömästi lähetetystä lannasta on 222 vaunullista lähetetty emäradan viereisille asemille Parolan asemalle asti, 832 vaunullista Karjan radan asemille Gerknäsin asemalle asti sekä 37 vaunullista Porvoon radan varrelle.

Näissä töissä on käytetty 5 esimiestä ja 117 miestä sekä 66 hevosta.

Makkien puhtaanapidosta on vuoden varrella ollut tuloja:

Tilien mukaan	Smk. 339,727: 44
Arvion »	» 315,296: 85
	<u>Voitto Sink. 24,430: 59</u>

Menoja on makkien puhtaanapidosta ollut:

Määrärahoja	Smk. 282,900: —	Tilien mukaan..	Smk. 284,592: 66
Lisämäärärahoja. »	7,800: —	Ylijäämä	» 6,107: 34
	<u>Yhteensä Smk. 290,700: —</u>		<u>Yhteensä Smk. 290,700: —</u>

Kun makkien puhtaanapidosta on ollut vuoden varrella tuloja Smk. 339,727: 44 ja tilien mukaan menoja Smk. 284,592: 66, on maiu-
tuista töistä siis vuoden varrella ollut voittoa kaikkiaan Smk. 55,134: 78,
mitä täytyy pitää erittäin tyydyttävänä tuloksena työainelintain ja
työpalkkain huomattavaan nousuun katsoen.

Kustannukset jakautuvat seuraavain eräin kesken:

Miehistön ja ajomiesten palkat	Smk. 203,565:47
10 hevosen rehut y. m.	» 10,955:92
Sekalaisia menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.	» 10,191:03
Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiain ja kansien korjaus	» 13,513:30
Rautatierahdit	» 31,049:40
Rautatievaunujen korjaus	» 2,637:63
500 panosta uusia makkiastioita kansineen	» 12,679:91
	<u>Yhteensä Smk. 284,592:66</u>

Myönnetty lisämääräraha osoittautui tarpeelliseksi korkeiden rehuhintain sekä työntekijöille myönnetyn kalliinajanlisäyksen johdosta.

Helsingin kaupungin metsäin hoitoa varten asetetun metsänhoitajan kertomus vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä:

Metsänviljelystä toimitettiin samoin kuin edellisenäkin vuonna kansakoulunoppilaiden avulla toukokuun 13, 14, 15 ja 17 p:nä. Edellisenä vuonna Meilansissa palaneelle alalle kylvettiin 0.5 kiloa männynsiementä sekä istutettiin 2,000 kaksivuotista männyn ja 250 kolmi-Kaupungin
metsäin hoitovuotista tammen tainta. Backaksen metsään niinikään istutettiin 2,000 männyn ja 500 tammen tainta sekä kylvettiin 0.5 kiloa männynsiementä.

Apuharvennusta toimitettiin pääasiallisimmin Backaksen metsässä, missä 74 yli-ikäistä, osittain vioittunutta puuta kaadettiin kuusenhavujen saamiseksi kaupunginpuutarhan tarpeisiin, minkä jälkeen loput toimitettiin kaupungin ainespihaan. Kuivuneita sekä tuulen kaatamia puuta kaadettiin samalla kertaa, ja saatiin siten 16 ³/₄ metristä syltä halkoja, 394.5 p. m. rakennushirsiä, 39 p. m. ruoteita, 4.74 m³ parruja 2.25 m³ pyöreitä puuta ja 37 kuormaa kuusenhavuja. Olevien olojen johdosta ei suurempia hakkuutöitä ole voitu vuoden varrella suorittaa.

Metsänperkausta on niinikään toimitettu vain pieneenlaisessa mittassa, syystä että metsäin vastaiseen käyttöön nähden vallitseva epävarmuus on vaikuttanut ehkäisevästi metsänhoitoon yleensä. Runeberginpatsaan koristamiseksi otettiin läntiseltä vartioalueelta 10 kuormaa katajapensaita.

Metsänpaloja tai ainoastaan niiden alkuja havaittiin vuoden varrella kahdesti, nimittäin heinäkuun 17 p:nä Eläintarhan metsässä

ja elokuun 12 p:nä Guntähden metsässä noin 10 m²:n alalla kumpaisellakin kerralla. Vahinko oli vähäpätöinen.

Syyte vahingonteosta nostettiin vuoden varrella 14 henkilöä vastaan, jotka tuomittiin 10—90 markan sakkoon. Ylimääräinen vartiointi ei voinut myöskään vuonna 1915 tulla kysymykseen, kun kaupungin metsämailla jatkuvat varustustyöt saattoivat tämän mahdottomaksi.

Metsänhoidosta olleet työkustannukset jakautuivat seuraavasti:

Metsänviljelys	Smk.	92: 54
Apuharvennus ja kuljetus	»	1,079: 56
Metsänperkaus » »	»	195: 65
Metsänpalon sammutus	»	12: 33
Sekalaiset työt	»	7: 38
	<u>Yhteensä Smk.</u>	<u>1,387: 46</u>

Kun saatujen metsäntuotteiden arvo oli ainoastaan Smk. 935: 90, tuotti metsänhoidon edistäminen vajausta Smk. 451: 56.

XIII. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan kertomus vuodelta 1915 oli seuraava:

Joulukuun 15 p:nä 1914 valitsi kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan jäseneksi ja puheenjohtajaksi eversti M. af Enehjelmin sekä varajäseniksi pankkivirkamiehet alikapteenit G. A. Bäckmanin ja A. Lindbergin, joita paitsi edelliseltä vuodelta olivat jäseninä alikapteeni M. Tamelander ja vapaaherra L. Hisinger-Jägerskiöld.

Lautakunnan jäsenet ja virkamiehet.

Aikaisemmissa viroissaan lautakunnassa olivat sihteeri asessori Emil Lindroos, majoitusmestari kenraaliluutnantti Carl af Forselles ja kielenkääntäjä alikapteeni K. B. Fogelholm.

Elokuun alussa 1914 alkanutta maailmansotaa jatkui kaiken vuotta 1915. Lautakunnan virkatoimintaa tarvittiin tämän johdosta edelleen lisääntyneessä määrässä. Kaupunginvaltuusto, joka syyskuun 22 p:nä 1914 lautakunnan virkamiehille sodan aikana koituneen lisätyön johdosta oli lisäpalkaksi sodan ajaksi myöntänyt puheenjohtajalle 100 markkaa, sihteerille 50 markkaa, majoitusmestarille 125 markkaa ja kielenkääntäjälle 50 markkaa kuukaudessa, korotti helmikuun 16 p:nä lautakunnan tekemästä esityksestä sihteerin lisäpalkan 100 markkaan kuukaudessa, joka korotus maksettiin tammikuun 1 p:stä 1915.

Lautakunnan toiminta.

Kirjelmässä syyskuun 29 p:ltä 1915 lähetti Uudenmaan läänin kuvernööri k. senaatin käskystä lautakunnalle sotaministerin jalkaväenkenraali Polivanoffin kesäkuun 23 p:nä 1915 vahvistaman »niiden ehdotettujen vuokratrahain luettelon, jotka luontoismajoituksen ja muiden majoitusetujen sijasta majoituksesta tammikuun 19 p:nä 1876 annetun ohjesäännön mukaan osoitetaan Suomen kaupunkeihin sijoitetuille sotajoukoille sekä kaupunkikunnille tulevan korvauksen toukokuun 19 (kesäkuun 1 u. l.) päivän 1910 ja toukokuun 19 (kesäkuun 1 u. l.) päivän 1916 välisenä vuokratrautena luonnossa luovuttamista huoneista.» Siihen nähden että nuoremman naimattoman yliupseerin vuokratrahat tämän tarifiin mukaan määrättiin 86 markaksi 25 peniksi kuukaudessa Helsingissä, esitti lautakunta kaupunginvaltuustolle, että valtuusto muuttamalla lokakuun 6 p:nä 1914 tekemäänsä päätöstä päättäisi, että niille arvoluokkiin kuuluville sotilashenkilöille, jotka

oli tänne määrätty paraikaa jatkuvan sodan puhkeamisen jälkeen, olisi niissä tapauksissa, joissa heitä ei voinut pitää tilapäisesti komennettuina eikä heille voitu hankkia huoneita tšekäläisissä kasarmeissa, tammikuun 19 p:nä 1876 annetun majoitusohjesäännön 38 §:n mukaisesti tilauksesta annettava vuokratrahoja, yhdeksään alimpaan arvoluokkaan kuuluville 86 markkaa 25 penniä kuukaudessa ja viiteen ylimpään arvoluokkaan kuuluville 172 markkaa 50 penniä kuukaudessa, ja myöntyi kaupunginvaltuusto joulukuun 29 p:nä 1915 tähän esitykseen.

Vuonna 1915 saapui lautakunnalle seuraava määrä kirjeitä ja lähetteitä, nimittäin: Uudenmaan läänin kuvernööriltä 10, maistraatilta 20, kaupunginvaltuustolta 3, rahatoimikamarilta 36, komendanttihakittukselta 139, muilta viranomaisilta 661 ja erinäisiltä henkilöiltä 4 eli kaikkiaan 873. Samaan aikaan lähetettiin lautakunnasta 409 kirjettä ja reversaalia sekä 387 vuokratrahaan tilausta eli kaikkiaan 796 lähtevää toimituskirjaa.

Majoitus.

Seuraavat taulukot osoittavat sekä niiden henkilöiden ja sotilallisten laitosten lukumäärän, jotka vuonna 1915 ovat täällä nauttineet majoitusetuja, että myös kaikki tästä johtuneet kustannukset.

A. Vuokratrahat.

Vuokratrahat.

Majoituslautakunta on alempana mainitulle, tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluvalla sotilashenkilöiden ja sotilallisten laitosten lukumäärälle vuonna 1915 tilannut vuokratrahoja vahvistetun tariffin mukaan seuraavat määrät:

i. Olomajoitus.	Kenraaleja ¹⁾ .		Esikunta- ja yliupseereja		Alipäällystystä ja miehistöä.		Virastoja.	Smk.	
	Naisia.	Naimattomia.	Naisia.	Naimattomia.	Naisia.	Naimattomia.			
a) Helsingin linnueväki.									
Tammikuu	—	—	2	140	4	42	4	14,028	33
Helmikuu	—	—	9	140	4	45	4	13,407	77
Maaliskuu	—	—	2	175	3	42	4	15,463	26
Huhtikuu	—	1	2	201	4	41	3	15,506	81
Toukokuu	—	2	2	208	4	23	3	17,033	27
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	75,439	44

¹⁾ Satunnaisesti komennettujen kenraalien joukkoon on myös luettu rykmentinpäälliköt ja heidän vertaisensa, jotka ovat oikeutettuja samansuuruisiin vuokratrahoihin.

	Kenraaleja.		Esikunta- ja yliupseereja.		Alipäällystön ja miehistön.		Virastoja	Smk.	
	Naisia.	Naimattomia.	Naisia.	Naimattomia.	Naisia.	Naimattomia.			
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	75,439	44
Kesäkuu	—	5	2	152	4	28	I	13,280	80
Heinäkuu	—	I	—	170	4	58	I	12,598	17
Elokuu	—	2	—	131	4	41	I	12,322	09
Syyskuu	—	—	—	142	6	34	I	12,378	46
Lokakuu	—	—	—	160	3	40	I	12,933	99
Marraskuu	—	—	—	175	4	42	I	17,035	66
Joulukuu	—	—	—	167	4	52	I	16,935	40
<i>b) Erotettu santarmisto.</i>									
Tammikuu	—	—	7	I	65	17	10	4,653	15
Helmikuu	—	—	6	I	61	11	10	4,320	—
Maaliskuu	—	—	8	I	61	10	10	4,655	—
Huhtikuu	—	—	9	I	60	14	10	4,586	47
Toukokuu	—	—	8	I	55	12	10	4,415	—
Kesäkuu	—	—	8	I	57	13	4	3,996	99
Heinäkuu	—	—	6	2	55	14	3	3,855	15
Elokuu	—	—	6	I	54	19	3	5,141	31
Syyskuu	—	—	6	I	45	13	3	3,283	35
Lokakuu	—	—	5	I	45	8	3	3,262	16
Marraskuu	—	—	8	I	38	7	6	3,453	33
Joulukuu	—	—	8	I	37	10	5	4,418	20
2. Tilapäisesti komennettuina.									
<i>Upseereja ja virkamiehiä.</i>									
Tammikuu, 204 päivää	—	5	—	25	—	—	—	976	—
Helmikuu, 155 »	—	12	—	21	—	—	—	808	—
Maaliskuu, 121 »	—	11	—	23	—	—	—	620	—
Huhtikuu, 248 »	—	8	—	33	—	—	—	1,112	—
Toukokuu, 194 »	—	8	—	27	—	—	—	872	—
Kesäkuu, 253 »	—	7	—	26	—	—	—	1,068	—
Heinäkuu, 239 »	—	5	—	28	—	—	—	1,048	—
Elokuu, 194 »	—	8	—	22	—	—	—	1,016	—
Syyskuu, 199 »	—	8	—	25	—	—	—	900	—
Lokakuu, 126 »	—	5	—	16	—	—	—	644	—
Marraskuu, 157 »	—	6	—	20	—	—	—	960	—
Joulukuu, 140 »	—	6	—	29	—	—	—	775	—
<i>b) Erotettuun santarmistoon kuuluvia henkilöjä.</i>									
Maaliskuu, 56 päivää	—	—	—	3	—	—	15	89	16
Yhteensä Smk.	—	—	—	—	—	—	—	233,852	28

Siten on Venäjän valtakunnanrahaston korvattavasta olomajoituksesta maksettu vuokratrahoja:

Helsingin linnueväelle	172,924: 01		
josta määrästä on palautettu ..	<u>1,037 50</u>	171,886: 51	
erotetulle santarmistolle	50,040: 11		
josta määrästä on palautettu ..	<u>285: 01</u>	<u>49,755: 10</u>	221,641: 61

sekä tilapäisestä komennuksesta, joka 1 §:n mukaan arm. asetuksessa heinäkuun 22 päivältä 1897, koskeva erinäisten pykäläin muuttamista tammikuun 18 päivänä 1882 annetussa arm. asetuksessa sotilasmajoituksen suorittamisen perusteista Suomen suuriruhtinaskunnassa, on korvattava yleisistä varoista:

upseereille ja sotilasvirkamiehille	10,799: —		
erotettuun santarmistoon kuuluville henkilöille		<u>89: 16</u>	<u>10,888: 16</u>

Yhteensä Smk. 232,529: 77

Edellä mainitusta, olomajoitukseen käytetystä vuokratrahoihin määrästä Smk:sta 221,641: 61 on Venäjän valtakunnanrahaston korvattava tänne ennen sodan alkua sijoitettujen sotajoukkojen ja sotilaallisten laitosten osalle tuleva määrä, joita sotajoukkoja ja laitoksia ei sentähden voida pitää tänne koottuina maan puolustukseksi, ja tämä osuus on Smk. 101,157: 40, jota vastoin kysymys jäljellä olevan määrän Smk:n 120,484: 21 korvaamisesta lienee jätettävä siksi, kunnes sota on päättynyt.

Paitsi edellä mainittuja takaisin maksettuja vuokratrahoja Smk. 1,037: 50 ja Smk. 285: 01 on Helsingin komendanttihanlittus palauttanut vuodelta 1914 tilattuja liiallisia vuokratrahoja 825 markkaa, jota paitsi suomenmaalainen santarmihanlittus on palauttanut tilattuja liiallisia vuokratrahoja 1,000 markkaa vuodelta 1913 ja Smk. 382: 77 vuodelta 1914, jotka viimeksi mainitut kolme erää on toimitettu Uudenmaan läänin lääninrahaston, syystä että kaupunki jo oli saanut näistä varoista korvauksen Suomen valtiolta.

B. Luontoismajoitus.

Luontoisma-
jottus.

Seuraavalle määrälle venäläiseen sotaväkeen kuuluvia henkilöitä on lautakunta vuonna 1915 osoittanut luontoismajoitusta voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

	Ylipäällys- töä.		Alipäällys- töä ja mie- histöä.		Asun- ja virka- huoneita.	Keittiöitä.
	Naineita.	Naimat- tomia.	Naineita.	Naimat- tomia.		
Olomajoitusta tammik. 1 p:stä—heinäk. 1 p:ään:						
Helsingin linnuevälle	—	—	—	33	4	2
Erotetulle santarmistolle	—	—	29	1	30	30
Olomajoitusta heinäk. 1 p:stä—jouluk. 31 p:ään:						
Helsingin linnuevälle	—	—	—	33	4	2
Erotetulle santarmistolle	—	—	29	1	30	30

Luontoismajoituksesta oli vuonna 1915 kustannuksia:

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
<i>a) linnuevään:</i>				
Asunnonvuokraa	4,174	50		
Asuntojen lämmittämiseen käytetyistä koivuhaloista ..	605	85		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käyt. havupuuhaloista ..	48	58		
Valaistuksesta	133	16		
Alipäällystön ja miehistön vuodeoljista	100	80		
Halkojen ostoon on osoitettu rahoja	3,639	75	8,702	64
<i>b) santarmien:</i>				
Asunnonvuokraa	17,508	33		
Asuntojen lämmittämiseen käytetyistä koivuhaloista ..	1,805	94		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käyt. havupuuhaloista ..	287	30		
Valaistuksesta	99	99		
Alipäällystön ja miehistön vuodeoljista	118	67	19,820	23
Yhteensä	—	—	28,522	87
Kun tästä vähennetään Venäjän valtakunnan- rahastosta maksettavaksi tilattu korvaus, nimittäin:				
<i>a) linnuevälle</i>	5,445	—		
<i>b) santarmeille</i>	15,181	99	20,626	99
niin jää erotukseksi Smk.	—	—	7,895	88

joka niinmuodoin on kaupungin tappio luontoismajoituksesta vuonna 1915.

C. Sekalaiset kustannukset.

	Smk.	p.iä.	Smk.	p.iä.
Erinäinen sotaväen kalusto	—	—	233	58
Lautakunnan palkat	10,000	—	—	—
» lisäpalkat	4,500	—	14,500	—
Tarverahat	—	—	990	—
Yhteensä	—	—	15,633	58

Kustannuksien
yhdistelmä

Venäläisen sotaväen majoituksesta Helsingissä vuonna 1915 olleiden kustannusten yhdistelmä:

	Smk.	Smk.	Smk.	Yhteensä Smk.
A. Maksetut vuokrat.				
<i>Olomajoituksesta:</i>				
Helsingin linnueväelle	172,924 01			
josta määrästä on palautettu	1,037 50	171,886 51		
erotetulle santarmistolle	5,040 11			
josta määrästä on palautettu	285 01	49,755 10	221,641 61	
<i>Tilapäisestä komennuksesta:</i>				
upseereille ja virkamiehille	—	10,799 —		
erot. santarmistoon kuul. henkilöille ..	—	89 16	10,888 16	232,529 77
B. Kustannukset luontoismajoituksesta.				
<i>Olomajoituksesta:</i>				
Helsingin linnueväelle	—	8,702 64		
erotetulle santarmistolle	—	19,820 23	28,522 87	28,522 87
C. Sekalaiset kustannukset.				
Sotaväen kalusto, palkat y. m.	—	—	—	15,633 58
Kun tästä vähennetään seuraavat korvaukset:				276,686 22
<i>Venäjän valtakunnanrahastolta:</i>				
vuokratrahoista	—	101,157 40		
luontoismajoituksesta	—	20,626 99	121,784 39	
Siirto	—	—	121,784 39	—

	Smk.	Smk.	Smk.	Yhteensä Smk.
Sirto	—	—	121,784 39	—
<i>Suomen valtiovarastoilta:</i>				
vuokrarahoista	—	—	10,888 16	132,672 55
on kaupunki vuonna 1915 suorit tanut majoituskustannuksia				
yhteensä Smk.	—	—	—	144,013 67

Sodan johdosta on Helsingin kaupungin ollut pakko osoittaa maan puolustukseksi kutsutulle venäläiselle sotaväelle majapaikkoja osin Kaasutehtaankadun talossa n:oissa 3 ja 5, Fleminginkadun taloissa n:oissa 27 ja 36, Suvilahdenkadun n:oissa 4, Merikadun n:oissa 5 ja Kämpin hotellissa, osin erinäisillä paikoilla kaupungin lähimmässä ympäristössä, jota paitsi Pääskylänkadun varrelle on järjestetty tallipaikka erälle sotaväen hevosille. Niinkuin alempana olevasta taulusta näkyy, on lautakunta tästä tilannut korvausta Smk. 131,329: 92, jota paitsi Suvilahdenkadun talossa n:o 4 olevista keittiöstä ja kuormastovajasta sekä Fleminginkadun talossa n:o 27 olevista, niinkään sotaväen käyttämistä keittiöstä ja kuormastovajasta on tilattu korvausta k. senaatin eräessä aikaisemmassa tapauksessa vahvistaman perusteen mukaan Smk. 1,009: 96, joten koko tilattu korvausmäärä on Smk. 132,339: 88. Lautakunta katsoo kuitenkin olevan tämän yhteydessä huomauttaminen, ei ainoastaan että lautakunta, rahatoimikamarin huhtikuun 11 p:nä 1912 laaditun pöytäkirjan 19 §:n kohdalla tehdyn päätöksen mukaan, ei enää ole osoittanut maksettavaksi edellä mainittuihin sotaväen majoitukseen käytettyihin taloihin kohdistuvia Helsingin kaupungin vesijohtolaitoksen ja Helsingin kaupungin sähkölaitoksen laskuja, vaan myös että lautakunnan maksettavaksi hyväksymään määrään lisäksi Helsingin kaupungille on koitunut erinäisiä menoja edellä mainitusta majoituksesta sekä niiden kaupungissa sijaitsevain kiinteistöjen hallinnosta, joihin sotaväkeä y. m. on ollut majoitettuna, jotka menot rahatoimikamari on välittömästi osoittanut maksettaviksi, samoin kuin kamari on asianomaisten kanssa tehnyt sopimukset eräiden sotaväelle luovutettujen vuokrahuoneistojen vuokraamisesta.

Liikekannalle
asetettujen
joukkojen
majoitus.

Kaupungin majoitusta varten vuokraamain huoneistojen isännöitsijänä on rahatoimikamarin siihen syyskuun 10 p:nä 1914 valitsemana alikapteeni Nic. Tötterman myöskin vuonna 1915 toiminut 50 markan kuukauspalkkiosta.

Majoituslautakunta on vuodelta 1915 tilannut korvausta luontois-majoituksesta, jota kaupunki oli mainittuna vuonna antanut maan puolustukseksi tänne kootulle sotaväelle, seuraavat määrät:

Joukko-osan nimi.	Majoituspaikka.	Rahamäärä.	
		Smk.	p:ää.
67:nnen jalkaväkidivisioonan esikunta ..	Kaasutehtaank. 3—5	603	60
» » sairaala....	Suvilahdenk. 4	681	25
333:s Tverin jalkaväkidruschina	» 4	48,285	—
» » »	Flemingink. 27	19,725	—
» » »	Pääskylänkatu	4,140	—
» » »	Korpas	1,575	—
» » »	Forsby	2,000	—
60:s nostoväkiprikaati	Böle	958	—
4:s lentoasema	Hermanni	1,605	83
Viaporin linnoitustykistö.....	Korpas	643	50
» »	Gumtähti	5,769	—
» »	Böle	2,720	—
» »	Meilans	1,843	75
» »	Flemingink. 27	18,825	—
» »	Pääskylänkatu	82	50
» »	Suvilahdenk. 4	18,810	—
» » lennätin- komppania	Toukola 8	36	—
1:sen Pietarin rajavartioprikaatin esikunta	Vanha kaasulaitos	2,480	49
Helsingin komendanttihallitus	Flemingink. 36	156	—
» »	Merik. 5	156	—
Erinäiset tutkijatoimikunnat	Kämpin hotelli	234	—
Keittiöt ja kuormastovajat	Flemingink 27 ja Suvilahdenk. 4	1,009	96
Yhteensä Smk.		132,339	88

XIV. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan kertomus vuodelta 1915 oli seuraava:

Holhouslautakunnan jäsenistä vuonna 1914 oli lakitieteentohtori A. W. Gadolin vuoden päättyessä erovuoroinen, mutta kun kaupunginvaltuusto joulukuun 15 p:nä mainittua vuota valitsi hänet edelleen vuosiksi 1915—18 lautakunnan jäseneksi, kuuluivat siihen vuonna 1915 hän sekä edelliseltä vuodelta jäljellä oleva puheenjohtaja ent. esittelijäsihteeri J. A. Nordman, kamreeri Axel Rikberg ja lakitieteentohtori Axel Charpentier. Lautakunnan sihteerinä toimi edelleen koulutoimen ylihallituksen sihteeri ent. protokollasihteeri Ivar Groundstroem.

Lautakunnan jäsenet.

Holhouslautakunta on vuonna 1915 samoin kuin edellisinäkin vuosina kokoontunut kerran viikossa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuulla, jolloin kokouksia pidettiin ainoastaan kahdesti kuukaudessa. Tämän johdosta on kokouksia ollut 45.

Kokoukset.

Lautakunnan holhouskirjan kappaleessa oli 1915 vuoden alussa mainittuna kaikkiaan 553 holhousta, joista 315 perustui määräykseen ja 238 oli laissa määrättyjä holhouksia, sekä 51 uskotunmiehentointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden varrella lautakunnan holhouskirjaan kirjoitettu 1914 vuoden jälki- ja 1915 vuoden alkupuoliskolla lisäksi tulleet kaikkiaan 128 holhousta ja uskotunmiehentointa. Vuoden varrella holhouskirjassa siten mainituista 732 holhouksesta ja uskotunmiehentoimesta poistettiin kuitenkin erinäisistä syistä vuoden varrella 84. Tämän johdosta oli lautakunnan holhouskirjan kappaleessa 1915 vuoden päättyessä kaikkiaan 648 holhousta ja uskotunmiehentointa eli 584 holhousta, joista 336 perustui määräykseen ja 248 oli laissa määrättyjä, sekä 64 uskotunmiehentointa.

Holhouksia ja uskotunmiehen toimia.

Vuoden varrella on lautakunta saanut kaupungin ruotsalaisten, suomalaisten ja saksalaisen evankelis-luterilaisten seurakuntien kirkkoherranvirastoilta vastaanottaa säädetyt luettelot sellaisista 1914 vuoden jälki- ja 1915 vuoden alkupuoliskolla kuolleista näiden seurakuntain jäsenistä, joiden jälkeensä jättämille alaikäisille lapsille holhojaa ehkä olisi määrättävä; ja on lautakunta katsonut 52:lla mainituista

Luetteloja vainajista, joilta oli jälkeensä jäänyt alaikäisiä lapsia.

kuolinpesistä olevan sellaisen varallisuuden, että tili alaikäisten omaisuuden hoidosta olisi annettava. Tuollaisia luetteloja ei sitä vastoin ole saapunut metodisti-episkopaliselta, baptisti- eikä roomalais-katoliselta seurakunnalta, eikä kreikkalais-venäläisen seurakunnan kirkkoherranvirasto ole tänäkään vuonna antanut tuollaista luetteloa.

Vuoden varrella on lautakunnan pyynnöstä määrätty tai on lautakunnan mieltä kuultu määrättäessä holhoojia 65 ja uskottujamiehiä 52 tapauksessa sekä 19 täysikäisen henkilön asettamisesta holhouksenalaiseksi ja 4 tuollaisen henkilön vapauttamisesta holhouksenalaisuudesta ynnä 19 kysymyksestä, jotka koskivat vanhempien erottamista oikeudesta kasvattaa lapsiaan, ja 1 kysymyksestä, joka koski äidin pysyttämistä lastensa holhoojana uusiin naimisiin mentyään.

Niinkään on lautakunta antanut lausunnon 22 tapauksessa holhotin kiinteistön myyntiä, 10 tapauksessa holhotin kiinteistön kiinnitystä, 2 tapauksessa holhotin kiinteistön vuokrausta ja 1 tapauksessa yhtiösopimuksen tekemistä koskevista asioista sekä käsitellyt 6 kysymystä kiinteistön hankkimisesta vastiketta vastaan, 15 kysymystä lainan ottamisesta alaikäisen puolesta sekä 3 kysymystä toisen velan vastattavaksi ottamisesta.

Kaikkiaan 58 holhoojaa ja uskottuamiestä on laiminlyönyt antaa säädetyn ajan kuluessa tilin holhottiensa omaisuuden hoidosta, minkätähden lautakunta on holhouslain 53 § säännöksen mukaan siitä ilmoittanut raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin lautakunta on velvoittanut asianomaiset holhoojat ja uskotutmiehet oikaisemaan antamiaan laskuja tai heiltä vaatinut tietoja ja todisteita, on lautakunnan osoituksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 6 tapauksessa, joista lautakunnan sentähden on täytynyt tehdä ilmoitus raastuvanoikeudelle.

41 holhouksesta on raastuvanoikeus lautakunnan esityksestä määrännyt, että vastaiset tilit holhousvarain hoitamisesta saavat käsittää vuotta pitemmän ajan.

XV. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1915¹⁾ oli seuraava:

Vuonna 1915 piti Helsingin kaupungin oikeusapulautakunta, jonka alainen oikeusaputoimisto on, kaikkiaan neljä kokousta, joissa paitsi juoksevia asioita käsiteltiin neljä oikeusaputoimiston lautakunnan ratkaistaviksi alistamaa asiaa, jotka lautakunta sitten ratkaisi toimiston ehdotuksen mukaisesti.

Vuoden varrella myönnettiin avustavalle oikeusavustajalle varatuomari Oskar Möllerille anomansa ero toimestaan oikeusaputoimistossa, ja toukokuun 25 p:nä valitsi kaupunginvaltuusto hänen sijaansa toimiston avustavaksi oikeusavustajaksi metsähallituksen notaarin varatuomari Mauno Wilskmanin, joka tuli virkaan seuraavan kesäkuun 1 p:nä.

Yhteyksiä piti oikeusaputoimisto myöskin vuonna 1915 voimassa Kööpenhaminan ja Tukholman samanlaisten laitosten sekä kolmen kotimaassa toimivan köyhäinasianajajan kanssa.

Oikeusaputoimisto vastaanotti vuoden varrella kaikkiaan 5,389 käyntiä, sen sijaan että niitä oli 6,447 vuonna 1914, 5,966 vuonna 1913 ja 6,214 vuonna 1912.

Tämän oikeusaputoimiston tuntuvasti vähentyneen käyttämisen täytyy osin ja pääasiallisimmin katsoa johtuneen vuoden varrella kaupungissa vallinneista verraten hyvistä työoloista, osin myös vaikeudesta saada väkijuomia, jotka aikaisemmin olivat olleet syynä moneen riitaan sekä perheissä että niiden ulkopuolella, samoin kuin jossain määrin siitä, ettei ollut aikaa vähäpätöisten asiain vuoksi käydä toimistossa.

Vuoden eri kuukausien kesken jakautuvat käynnit seuraavasti:

¹⁾ Osa kertomusta seuranneita taulutietoja on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1915.

Tammikuu (24 päivää).....	353	Elokuu (26 päivää).....	458
Helmikuu (24 »).....	418	Syyskuu (26 »).....	519
Maaliskuu (26 »).....	458	Lokakuu (26 »).....	469
Huhtikuu (24 »).....	440	Marraskuu (26 »).....	509
Toukokuu (24 »).....	480	Joulukuu (26 »).....	405
Kesäkuu (25 »).....	399		
Heinäkuu (27 »).....	481		
		Yhteensä	5,389

Kun toimisto oli avoinna kaikkiaan 304 päivää, oli käyntien luku oikeusaputoimistossa keskimäärin 17.7 päivässä oltuaan 21.3 vuonna 1914, 19.7 vuonna 1913 ja 20.6 vuonna 1912. Suurin päivittäinen käyntien luku oli 41 ja vähin 5.

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat asiain luvun, kävijöiden säädyn, ammatin y. m.:

Vuoden varrella saapuneita asioita	901
Edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevia ..	42
	<u> </u>
Yhteensä	943

Kirjallisia toimituksia.....	1,124
niistä hakukirjoja	295

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittyvät kävijät seuraavasti:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Työntekijöitä	158	123	281
Palkollisia	7	213	220
Vaimoja ja leskivaimoja	—	196	196
Käsityöläisiä	62	70	132
Liikeapulaisia	3	23	26
Pika- ja kuorma-ajureja.....	13	—	13
Lämmittäjiä ja koneenkäyttäjiä .	8	—	8
Kirjapainotyöläisiä	—	6	6
Merimiehiä	6	—	6
Ruokalan omistajia	—	5	5
Silittäjättäriä ja pesijättäriä	—	5	5
Parturinapulaisia	—	4	4
Vahtimestareja	4	—	4
Sotilaita ja ent. tarkka-ampujia	4	—	4
Kylvettäjättäriä	—	3	3
Asioitsijoita	2	—	2
Kassanhoitajattaria	—	2	2

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Puhelinneitejä	—	2	2
Konttoriapulaisia.....	—	2	2
Torppareja.....	2	—	2
Autonkuljettajia	2	—	2
Yksityisopettajia	2	—	2
Ent. kauppias	—	I	I
Puutarhuri.....	I	—	I
Työnjohtaja	I	—	I
Itsellinen	I	—	I
Kauppias	I	—	I
Kulkukauppias.....	I	—	I
Myyskentelijä	I	—	I
Soittotaitelija	I	—	I
Koululainen	I	—	I
Rakennuspiirustaja	I	—	I
Kaupunginlähetti	I	—	I
Poliisikonstaapeli	I	—	I
Sairaanhoitajatar	—	I	I
Tarjoilijatar	—	I	I
Postiljooni.....	I	—	I
Ent. myllynomistaja	I	—	I
Yhteensä	286	657	943

Edelliseltä vuodelta oli 42 juttua ja asiaa toimenpiteen varassa. Vuoden varrella tuli lisäksi 901 uutta juttua ja asiaa. Vireille pantuja juttuja ja asioita oli siis kaikkiaan 943.

Vuoden varrella saapuneet jutut käy laatunsa perusteella ryhmittäminen seuraavasti:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:

Vuokrasopimuksia	34
Työ- ja työehtosopimuksia	171
Muita saamisoikeuksia	276
Esineoikeuteen kuuluvia asioita.....	46

Perheoikeuteen kuuluvia asioita:

Avioriitoja	21
Avioeroja	31
Pesäeroja.....	I
Perheenelatuskysymyksiä	42

Avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen elatus..	98
Riitoja kihlauksen johdosta	6
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	13
Yleisiä veroja koskevia asioita.....	16
Tapaturmavakuutusta koskevia asioita	13
Apukassoja koskevia asioita	1
Vähäpätöisiä rikosasioita	32
Erinäisiä tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y. m.	100
Yhteensä	901

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteestä riippui, 909 lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi, niinkuin näkyy alempana olevasta taulusta:

Sopimalla ratkaistu	226
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	138
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	409
Jätetty erinäisille viranomaisille	105
Haaste otettu ennen lokakuun 1 päivää	31
Yhteensä	909

Tässä taulussa nimikkeen »Jätetty erinäisille viranomaisille» kohdalla mainituista 105 asiasta jätettiin:

K. senaattiin	22	Postihallitukseen	1
Kenraalikuvernöörinkansliaan	1	Helsingin maistraattiin.....	33
K. Turun hovioikeuteen	6	Helsingin tutkijalautakun-	
Tuomiokapituleihin	12	nalle.....	6
Lääninhallitukseen	13	» rahatoimikamariin..	6
Rautatiehallitukseen	2	Yhteensä	105
Maanviljelyshallitukseen	2		
Lääkintöhallitukseen	1		

Nimikkeen »Erinäisistä syistä jätetty sillensä» kohdalla olevain asiain lukuisuus johtuu osittain ja suurimmaksi osaksi siitä, etteivät hakijat, sittenkuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt toimenpiteeseen asiassa, enää palanneet, osin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä siitä, että hakijat joko eivät tahtoneet tai voineet esittää varattomuudentodistusta.

Oikeudenkäynnillä ratkaistuista 138 jutusta voitettiin 122 ja hävittiin 16. Kaupungin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin kaikkiaan 208 kertaa 169 päivänä.

Vuoden päättyessä oli 34 juttua ja asiaa lopullisesti ratkaisematta. Näistä oli 14 oikeudenkäynnin ja 13 eri viranomaisten ratkaisun varassa, minkä lisäksi 7 jutussa oli haaste otettu lokakuun 1 p:n jälkeen.

XVI. Sosialilautakunta.

Sosiaalilautakunnan kertomus vuodelta 1915 oli seuraava:

Lautakunnan
kokoonpano.

Sosiaalilautakuntana olivat vuonna 1915 seuraavat kaupunginvaltuuston valitsemat jäsenet, nimittäin lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, ent. senaattori Otto Stenroth, Suomen ammattijärjestön puheenjohtaja Oskari Tokoi ja kunnallisneuvos V. von Wright sekä varajäseninä vakuutustarkastaja Onni Hallstén, taloudenhoitaja K. R. Heinenon, filosofianmaisteri G. R. Snellman ja lääketieteentohtori W. Zilliacus, rahatoimikamarin valitsema jäsen lakitieteentohtori Kaarlo Ignatius, varamiehenä ent. esittelijäsihteeri A. Listo, vaivashoitohallituksen valitsema jäsen prokuristi C. F. Fagerholm, varamiehenä toimistojohdaja A. H. Karvonen sekä terveydenhoitolautakunnan valitsema jäsen professori V. Sucksdorff, varamiehenä arkkitehti L. Mallander.

Lautakunnan puheenjohtajaksi valittiin sen ensimmäisessä kokouksessa helmikuun 15 päivänä herra Ehrnrooth ja varapuheenjohtajaksi herra Stenroth. Lautakunnan sihteerinä toimi edelleen lakitieteen kandidaatti Einar Böök.

Lautakunnan
jaostot.

Vastamainitussa kokouksessa valittiin jäseniksi kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostoon herrat von Wright, puheenjohtaja, Heinenon ja Zilliacus, varamiehinä herrat Fagerholm ja Mallander. Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisrahaston hallintojaoston jäseniksi valittiin samassa tilaisuudessa herrat Stenroth, puheenjohtaja, von Wright ja Zilliacus, varamiehinä herrat Ignatius ja Tokoi.

Lautakunnan
edustajat muissa
kunnan laitoissa
y. m.

Helsingin kaupungin työväenopiston ruotsinkielisen osaston johtokunnassa edusti lautakuntaa herra von Wright, opiston suomenkielisen osaston johtokunnassa taas sihteeri, joka niinkään, varamiehenään herra Fagerholm, edusti lautakuntaa kunnallisessa hätäapukomiteassa.

Lautakunnan ehdotuksesta valitsi kaupunginvaltuusto kunnallisen työnvälitystoimiston johtokuntaan puheenjohtajaksi filosofiantohtori Santeri Ivalon ja varapuheenjohtajaksi lakitieteen kandidaatti Einar Böökin.

Kun kaupunginvaltuusto huhtikuun 14 päivänä 1913 päätti lakauttaa aikaisemman työväenasiainlautakunnan ja sen sijaan asettaa sosialilautakunnan, jätettiin uuden lautakunnan valmisteltavaksi kysymys kunnallisen asunnonvälityksen järjestämisestä kaupungissa. Laatiin mietintöehdotusta tässä asiassa asetti lautakunta seuraavan marraskuun 18 p:nä valiokunnan, johon valittiin herrat Hallstén, Karvonen ja Snellman. Asiaa ei ehditty valmistella loppuun vuonna 1914, mutta lautakunnan ensimmäiseen kokoukseen vuonna 1915 antoi valiokunta mietinnön, jossa lautakunnan harkittavaksi esitettiin, eikö olisi sopivaa jättää kysymys kunnallisen asunnonvälityksen järjestämisestä toistaiseksi sillensä ja sopivan ajankohdan tultua otettavaksi jälleen käsiteltäväksi. Sosialilautakunta kuitenkin päätti, että asia, katso-matta tavallisuudesta poikkeaviin oloihin ja puheenalaisen välityksen välittömän aikaansaamisen mahdollisuuksiin, olisi otettava periaatteellisesti selvitetäväksi, jota tarkoitusta varten se palautettiin valiokuntaan. Sittenkuin valiokunnan kokoonpanoon oli tehty se muutos, että herrat Snellman pyynnöstään oli vapautettu jäsenyydestä ja hänen sijaansa valiokunnan jäseneksi valittu herra Sucksdorff, laati valiokunta ehdotukset mietinnöksi asiasta sekä väliaikaisen asunnonvälitystoimiston johto- ja menosäännöksi. Näitä ehdotuksia käsiteltiin sosialilautakunnan kokouksissa kesäkuun 1 ja 4 p:nä, ja päätti lautakunta lähettää ne vähän muutettuina kaupunginvaltuustolle¹⁾. Tästä sosialilautakunnan esityksestä oli seurauksena kaupunginvaltuuston marraskuun 16 p:nä tekemä päätös, että kunnallinen asunnonvälitystoimisto oli koetteeksi perustettava kolmen vuoden ajaksi, että kysymys toimiston työn alkamisajasta oli vastedes ratkaistava, mistä asiasta sosialilautakunnan tuli aikansa tehdä kaupunginvaltuustolle esitys, sekä että sosialilautakunnan ehdotus toimiston johto- ja menosäännöksi vahvistettiin vähäisin muutoksin.

Asunnonvälitys.

Socialilautakunnan esityksestä oli kaupunginvaltuusto lokakuun 6 p:nä 1914 päättänyt kehoittaa lautakuntaa ottamaan harkittavaksi, voitaisiinko ja missä muodossa kunnan varoja käyttää työttömyysvakuutuksen edistämiseen, ja oli lautakunta saman kuukauden 27 p:nä lähettänyt tämän asian valmisteltavaksi valiokuntaan, johon kuuluivat puheenjohtaja herra Ehrnrooth sekä Hallstén ja Tokoi. Mainittu valiokunta aloitti työnsä vuonna 1915 ja antoi silloin sihteerin toimeksi laatia saamaansa ohjeiden mukaan ehdotuksen mietinnöksi asiasta. Sihteerin laatima edotus säännöksi, joita olisi noudatettava annettaessa työttömyysavustuksia Helsingin kaupunkikunnan varoista, jaettiin ennen vuoden loppua valiokunnan jäsenille, mutta valiokunta ei käsitellyt asiaa loppuun vuoden varrella.

Työttömyysvakuutus.

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. N:o 38.

Urakkajärjestelmä.

Lähetepäätöksellä helmikuun 8 päivältä vaati rahatoimikamari sosialilautakunnan lausuntoa Suomen rakennusmestariiliiton Helsingin-osastojen kaupunginvaltuustolle tekemästä anomuksesta, että kokonaisurakkajärjestelmä otettaisiin käytäntöön kaupungin rakennustöissä, sekä eräistä tämän johdosta aikaisemmin annetuista lausunnoista. Asia oli käsiteltävänä sosialilautakunnan kokouksissa helmikuun 24 ja huhtikuun 20 p:nä, jona jälkimmäisenä päivänä lautakunta hyväksyi sihteerin laatiman ehdotuksen seikkaperäiseksi lausunnoksi asiasta¹⁾. Lautakunta esitti siinä mielipiteenään, että yhteiskuntapoliittiselta kannalta katsoen ei voitu esittää painavia syitä puheenalaiseen esitykseen myöntymisen puolesta. Lautakunta katsoi kuitenkin olevan huomauttaminen, että joka tapauksessa olisi aihetta erikoisesti huomioon ottamalla myöskin työntekijäin ja käsityöläisten edut laatia eräät ohjeet noudatettaviksi kunnan urakatöiden antamisesta ja suorittamisesta, niin laajasti kuin niitä vastedes saattoi tulla kysymykseen. Asian silloisessa vaiheessa ei lautakunta katsonut olevan aihetta käydä lähemmin pohtimaan kysymystä viimeksi mainittujen seikkain järjestämisestä.

Ahtaassa-asuminen ja asukit.

Sittenkuin rahatoimikamari oli kirjelmässä toukokuun 26 päivältä 1913 pyytänyt terveydenhoitolautakuntaa antamaan kamarille lausunnon sen seikan valvomisesta, että kieltä vastaanottaa asukkeja Vallilan huvila-alueen asuntoihin asianmukaisesti noudatettiin, oli terveydenhoitolautakunta kirjelmässä maaliskuun 18 päivältä rahatoimikamarilta pyytänyt tietoa, mitä erikoisia määräyksiä asukkien vastaanottamisesta rahatoimikamari oli kaupunginvaltuuston lokakuun 6 p:nä 1908 mainitulle alueelle vahvistamain vuokravälikirjain 11 §:n säännöksen nojalla antanut tai katsonut olevan vastedes antaminen, ja kehoitti rahatoimikamari tämän johdosta sosialilautakuntaa kamarille antamaan kirjallisen lausunnon asiasta seikkaperäisine ehdotuksineen ahtaassa-asumista vähävaraisten luona estäviksi määräyksiksi, etusijassa asukkijärjestelmää silmällä pitäen, sekä perustellun lausunnon asian selvittämiseksi perinpohjaisemmin kuin sosialilautakunta oli aikaisemmin²⁾ tehnyt.

Asian oltua kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston valmistavana, joka lautakunnalle antoi siitä seikkaperäisen esityksen, lähetti sosialilautakunta syyskuun 28 p:nä rahatoimikamariin pyydetyn lausunnon ehdotuksineen määräyksiksi, jotka olisi mainitussa tarkoituksessa pantava tekeillä olevaan Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestys ehdotukseen³⁾.

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 40 vuodelta 1916. — ²⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 16 vuodelta 1914. — ³⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 34 vuodelta 1916 siv. 73.

Lähetepäätöksellä maaliskuun 26 päivältä kehoitti rahatoimika-
mari sosialilautakuntaa antamaan lausunnon ja ehdotuksen tarkem-
miksi määräyksiksi K. H. Renlundin oppilaiden ja nuorempain työn-
tekijäin palkintorahaston korkovarain käyttämisestä. Lausunto anneti-
tiin huhtikuun 20:ntenä päivätysssä kirjelmässä¹⁾

K. H. Renlundin palkintorahasto.

Lähetepäätöksellä huhtikuun 26 päivältä vaati kaupunginvaltuusto sosialilautakunnan lausuntoa niiden lausuntojen johdosta, joita tilastokonttori ja rahatoimikamari olivat antaneet lautakunnan syyskuun 4:ntenä 1914 päivätyssä lausunnosta, joka koski kunnallisen hätäapukomitean kertomuksessa tehtyä esitystä että tilastokonttori saisi toimekseen järjestää rakennuskonttorin päivätyölistoissa olevat tiedot työ- ja palkkaoloista kaupungin hätäaputöissä talvella 1913—14. Pyydetty lausunto annettiin toukokuun 4:ntenä päivätysssä kirjelmässä, ja huomautti sosialilautakunta siinä, että hätäapukomitea oli tilastokonttorin kanssa sopinut, miten vastedes olisi meneteltävä tyydyttävään ensitietojen saamiseksi kunnallisista hätäaputöistä, kun taas ensinmainitusta lausunnosta kävi selville, ettei semmoisia tietoja ollut saatavissa talvelta 1913—14.

Hätäaputyötilasto.

Kokouksessaan toukokuun 4 p:nä päätti sosialilautakunta rahatoimikamarilta pyytää Vallilan alueen laajentamiskysymyksen käsitte-
lyn jouduttamista, joka kysymys, sittenkuin lautakunta oli keväällä 1914 antanut lausuntonsa ehdotuksineen asiasta, oli jo vuoden ollut kamarissa sen toimenpidettä odottamassa.

Vallilan alueen laajentaminen.

Sesonkityöttömyydestä johtuneen hädän torjumisesta voimassa olevain määräysten mukaisesti kutsuttiin lautakunnan kokoukseen lokakuun 12 p:nä vaivashoitohallituksen ja kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunnan edustajat käsittelemään kysymystä kunnallisen hätäapukomitean ehdollisesta asettamisesta talveksi 1915—16. Tässä neuvottelussa olivat kuitenkin kaikki osanottajat sitä mieltä, ettei puheenaolevaan aikaan ollut syytä tehdä kaupunginvaltuustolle esitystä hätäapukomitean asettamisesta, vaan että toistaiseksi ainoastaan oli seurattava tilanteen kehitystä. Kun kuitenkin työttömyyttä myöhemmin syksyllä ilmeni eräissä naisammateissa ja saattoi edellyttää tämän työnpuutteen kohdakkoin yhäkin lisääntyvän, toimeenpantiin uusi neuvottelu lautakunnan joulukuun 1 p:nä pitämän kokoukseen yhteydessä, ja päätti lautakunta tällöin tapahtuneessa keskustelussa saamiansa tietojen johdosta tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen kunnallisen hätäapukomitean asettamisesta. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyykin.

Hätäapukomitea.

Marraskuun 14:ntenä päivätysssä kirjelmässä anoi Svenska kvinno-
förbundet siirtolapuutarhakomiteansa välityksellä esitetyn laajan pe-

Puutarhasiirtolat.

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 35.

rustelun pohjalla, että sosialilautakunnan toimesta annettaisiin mak-
sutta liiton käytettäväksi Töölön Laakson huvilapalstalta 7.460 m:²:n
laajuinen ala siirtolapuutarhan järjestämiseksi sekä että mainitulla
alueella kaupungin kustannuksella teetettäisiin tätä varten tarpeelli-
set esityöt, joista arvion mukaan olisi kustannuksia kaikkiaan 13,675
markkaa. Tämän esityksen otti lautakunta käsiteltäväksi marraskuun
17 p:nä pidetyssä kokouksessa, johon myös oli kutsuttu avustava
kaupunginasemakaava-arkkitehti Birger Brunila ja kaupunginpuutar-
huri Svante Olsson. Laajanlaisen keskustelun jälkeen, josta m. m.
kävi selville, että ehdotetulla paikalla ei ollut sopivia puutarhasiirto-
lan perustamisen ja kehittämisen edellytyksiä, päätti sosialilautakunta
yleisesti valmisteltavaksi ottaa kysymyksen siirtolapuutarhain perusta-
misesta kaupungin maalle työläisluokkaa varten sekä sopivain alojen
varaamisesta tähän tarkoitukseen, antaa sihteerinsä toimeksi yksissä
neuvoin rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston ja kaupun-
ginpuutarhurin kanssa lautakunnalle tehdä tarkemman esityksen
asiasta sekä asian yleistä valmistelua odotellessaan jättää Svenska
kvinnoförbundet liiton anomuksen toistaiseksi sillensä.

Määrärahoja
anniskelu-
varoista.

Sosialilautakuntaan oli tavanmukaisessa järjestyksessä lausunnon
saamiseksi lähetetty ne hakemukset määrärahaain myöntämisestä Hel-
singin kaupungille vuodelta 1914 tulevista juovutusjuomavaroista, joita
kaupunginvaltuustolle olivat antaneet seuraavain yhdistysten ja laitos-
ten toimikunnat: Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunta,
Finlands svenska nykterhetsförbund, Helsingfors svenska ungdoms-
föreningars centralutskott, Martta-yhdistyksen Helsingin osasto, Hel-
singin talousopisto, tehtaalasnaisten koti, Valkonauha-yhdistys, Helsin-
gin palvelijataryhdistys, Suomen naisyhdistys ja Helsingin nuoriso-
seura. Nämä hakemukset tutki sosialilautakunta huhtikuun 9 p:nä,
jolloin myös tarkastettiin ne toimintakertomukset, joita asiasta
voimassa olevan määräyksen mukaan lautakunnalle olivat antaneet
muut edellä mainitut järjestöt ja laitokset, paitsi viimeksi mainittu,
joka ei ollut edellisenä vuonna saanut määrärahaa juovutusjuomavoit-
tovaroista. Katsoen niihin niukkoihin varoihin, joita edelliseen vuo-
teen verraten oli käytettävänä semmoisten yleishyödyllisten yritysten
edistämiseksi, jotka tavallisesti olivat saaneet avustusta juovutusjuoma-
voittovaroista, tutki sosialilautakunta saapuneet hakemukset entistä
tarkemmin, puoltaen apurahan edelleen antamista ainoastaan sikäli
kuin se näytti välttämättömältä erittäin hyödyllisen toiminnan voi-
massa pitämiseksi. Sittenkuin kaupunginvaltuuston voittovarainvalio-
kunta edelleen oli pohtinut sosialilautakunnan siten puoltamia määrä-
rahoja, myönsi valtuusto kokouksessaan toukokuun 25 p:nä seu-
raavat määrärahat:

Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle 4,453 markkaa

18 penniä, jonka rahamäärän käyttämisestä sosialilautakunta kesäkuun 15 p:nä tehdyn päätöksen johdosta kirjelmässä heinäkuun 1 päivältä antoi tarkempia määräyksiä;

Helsingin palvelijataryhdistykselle 4,000 markkaa sen palvelijatarhain voimassapitoon;

Valkonauha-yhdistykselle 1,000 markkaa sen suojelutoiminnan hyväksi;

Suomen naisyhdistykselle 1,500 markkaa työläisnaisten kesäsiirtolan voimassapitoon;

Martta-yhdistyksen Helsingin osastolle 3,000 markkaa ruuanlaittokurssien järjestämiseksi työläisluokan naisille; sekä

Helsingin talousopistolle 1,000 markkaa samanlaiseen tarkoitukseen.

Siten avustettujen yhdistysten ja laitosten silmälläpitoa mainittujen määrärahojen käyttöön nähden on sosialilautakunnan sihteeri toimittanut johtosäätönsä mukaisesti.

Kutsusta kävi sosialilautakunta vuoden varrella Helsingin palvelijataryhdistyksen majalassa. Toisella kertaa tehtiin ryhmäkäynti kunnallisissa työväenasunnoissa.

Lähteväin kirjelmäin luku oli vuoden varrella 46. Lautakunta kokoontui 12 kertaa ja sen kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto 14 kertaa, minkä ohessa pidettiin 1 valiokuntakokous.

Katariinankadun talossa n:o 4 sijaitseva lautakunnan kansliahuoneisto, jota on säännöllisesti kahdesti viikossa käyttänyt kansanlastentarhain tarkastaja, on sen ohessa yhä enemmän ollut eräiden kunnallisten tai vapaiden yhteiskunnallisten elinten kokoushuoneistona. Niinpä ovat siellä kokoontuneet kansanlastentarhain johtokunta, kaupungin työväenopiston molempain osastojen johtokunnat ja kunnallinen hätäapukomitea sekä Helsingin käsityöläis- ja tehdasyhdistyksen valtuutetut, Suomen kotiteollisuusvaltuuskunta, Suomen työväensuojelus- ja sosialivakuutusyhdistyksen johtokunta sekä joulukuun 27 ja 28 p:nä kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunnan aloitteesta toimeenpantu työnvälitysneuvottelukokous.

Yleisestä tilanteesta johtuvain ja edellisessä vuosikertomuksessa mainittujen syiden takia ei sosialilautakunnan yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostolla ole vuoden varrella ollut aihetta kokoontua, minkätähden ei tämä jaosto myöskään ole antanut erityistä kertomusta.

Retkeilyjä.

Sekalaista.

Lautakunnan huoneisto.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto.

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston kertomus vuodelta 1915 oli seuraava:

Jaoston ko-
koonpano
ja toimihenki-
löt.

Hallintojaostoon ovat vuonna 1915 kuuluneet kunnallisneuvos V. von Wright, puheenjohtajana, sekä taloudenhoitaja K. R. Heinonen ja tohtori W. Zilliacus, jäseninä, ynnä prokuristi C. F. Fagerholm ja arkkitehti L. Mallander varajäseninä. Jaoston sihteerinä toimi johtosäännön mukaisesti sosialilautakunnan sihteerinä toimi edelleen sähkölaitoksen kamreeri Georg Weckman.

Käsitellyt asiat.

Paitsi asuntojen hallintoon kuuluvia juoksevia asioita on jaoston kaikkiaan 14 kokouksessa käsitelty seuraavat tärkeämmät asiat.

Ahtaassa-asu-
minen ja asuk-
kijärjestelmä.

Sittenkuin rahatoimikamari oli kehoittanut sosialilautakuntaa antamaan seikkaperäisen ehdotuksen määräyksiksi ahtaassa-asumisen ehkäisemiseksi vähävaraisten keskuudessa, etusijassa asukkijärjestelmää silmällä pitäen, oli sosialilautakunta kokouksessaan huhtikuun 9 p:nä antanut hallintojaoston toimeksi lautakunnalle laatia ehdotuksen mietinnöksi asiasta. Hallintojaoston puheenjohtajan kehoituksesta antoi sihteerinä jaoston kokouksessa toukokuun 14 p:nä kirjallisen katsauksen tähän kuuluvain asiain aikaisempaan käsittelyyn sekä puheenalaiselle alalle niin Suomessa kuin ulkomaillakin voimassa oleviin säännöksiin.

Asiaa käsiteltiin edelleen kahdessa ylimääräisessä kokouksessa toukokuun 18 ja 20 p:nä, minkä jälkeen jaoston mietintöehdotus tarkistettiin varsinaisessa kuukausikokouksessa kesäkuun 8 p:nä. Lautakunta kuitenkin palautti mietinnön saadakseen tarkemman selvityksen mahdollisuuksista asukkienpidon täydellisen kiellon voimaantemiseksi vanhan Vallilan alueella, minkä jälkeen ja sittenkuin tätä varten tarpeellinen tilastoaineisto oli sihteerin välityksellä hankittu, jaosto syyskuun 10 p:nä antamassaan täydentävässä selvityksessä pysyi aikaisemmalla kannallaan edellä mainitussa asiassa, nimittäin että vanhan Vallilan alue oli asukkijärjestelmään nähden saatettava samojen säännösteleväin määräysten alaiseksi kuin muukin kaupunki, mutta ei ehdottoman kiellon alaiseksi.

Sääntöjen
uudestilaa-
dinta.

Kokouksessaan syyskuun 10 p:nä päätti hallintojaosto puheenjohtajan ehdotuksesta käydä osittain uudesti laatimaan asuntojen hallinnosta voimassa olevia sääntöjä saattaakseen siten eräiden tähän kuuluvain asiain käsittelyn yksinkertaisemmaksi ja asuntojen hallintomenot vähenemään. Puheenjohtajan, isännöitsijä Weckmanin ja sihteerin sitä varten yksissä neuvoin laatiman ehdotuksen tarkasti ja hyväksyi jaosto kokouksessaan lokakuun 8 päivänä ja antoi sosialilautakunnalle, joka sen toimitti kaupunginvaltuustolle¹⁾ Tämän ehdo-

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 2 vuod. 1916.

tuksen kaupunginvaltuusto eräin vähäisiin muodollisiin muutoksiin vahvisteti tammikuun 25 p:nä 1916.

Kunnallisten työväenasuntojen hallinnon taloudellinen tulos vuonna 1915 käy selville tämän oheisista asuntojen tuloja ja menoja mainittuna vuonna osoittavista tauluista.

Taloudellinen
tulos.

Seuraava taulu osoittaa kunnan työväenasuntojen menot vuonna 1915:

M e n o e r ä t.	Vakin. ja lisämää- räraha.	Menot.	Määrä- rahoja ylitetty.	Määrä- rahoja säästy- nyt.
	M a r k k a a j a p e n n i ä.			
<i>Hietaniemenkadun n:ot 5—23.</i>				
Palkkaukset	2,160 —	2,160 —	— —	— —
Tarverahat, puhtaanapito y. m.	4,100 —	4 099 15	— —	85
Valaistus.....	250 —	195 87	— —	54 13
Polttoaineet	2,000 —	2,982 70	982 70	— —
Vedenkulutus	1,400 —	1,372 85	— —	27 15
Istutusten kunnossapito	400 —	198 30	— —	201 70
Korjaukset.....	1,800 —	1,809 37	9 37	— —
Yhteensä	12,110 —	12,818 24	992 07	283 83
<i>Kristiinankadun n:o 16.</i>				
Palkkaukset	1,500 —	1,500 —	— —	— —
Tarverahat, puhtaanapito y. m.	660 —	636 59	— —	23 41
Valaistus	100 —	1 35	— —	98 65
Vedenkulutus	450 —	544 04	94 04	— —
Korjaukset.....	1,200 —	1,198 13	— —	1 87
Yhteensä	3,910 —	3,880 11	94 04	123 93
Kaiken kaikkiaan	16,020 —	16,698 35	1,086 11	407 76
S ä ä s t ö:				
Käteistä kassassa jouluk. 31 p:nä				
1915	67: 88			
Rah.toimikonttoriin toimitettu	31,840: 60	— —	31,908 48	— —
Smk.	16,020 —	48,606 83	1,086 11	407 76

Alempana olevista numerotiedoista käyvät selville kunnan työväenasuntojen lasketut ja todelliset tulot vuonna 1915:

Tuloerät.	Lasketut tulot.		Todelliset tulot.		Vajaus.		Ylijäämä.	
	Markkaa ja penniä.							
Kassasäästö v:ltä 1914	—	—	110	96	—	—	—	—
Kertyneitä vuokria	44,900	—	48,476	—	—	—	3,576	—
Korkoja	—	—	19	87	—	—	—	19
Yhteensä	44,900	—	48,606	83	—	—	3,595	87

1915 vuoden tilinpäätöksen yhteenveto osoittaa seuraavia numerolukuja:

Tuloja.		Menoja.	
Markkaa ja penniä.			
Tuloja budjetin mukaan	48 476 —	Määrärahoja budjetin mukaan	16,020 —
» vuosirahasäännön ulkop.	19 87	Määrärahoja ylitetty	1,086 11
Määrärahoja säästynyt	407 76	Säästöä vuoteen 1916.....	31,908 48
Kassasäästö vuoteen 1916	110 96		
Yhteensä	49,014 59	Yhteensä	49,014 59

Tästä näkyy, että todelliset vuokratulot ylittivät kertomusvuoden tulosäännössä varovasti alhaisiksi lasketut tulot 3,576 markalla ja että erinäisistä määrärahoista säästyivät yhteensä 407 markkaa 76 penniä, kun taas toisia määrärahoja, etusijassa majalan polttoaineiden määrärahaa, ylitettiin yhteensä 1,086 markalla 11 pennillä. Polttoaineita varten ei hankittu lisämäärärahaa, syystä että osoittautui mahdottomaksi ennen vuoden loppua saada tätä varten tarpeellisia tietoja kaupungin halkokonttorista, jonka välityksellä polttoaineet oli hankittu.

Edellä olevissa tauluissa ei kuitenkaan ole tietoja sen 6,000 markan suuruisen määrärahan käyttämisestä, joka 1915 vuoden budjetissa oli asetettu rakennuskonttorin käytettäväksi kunnallisten työväenasuntojen korjauksiin ja josta hallintojaostolla ei ole ollut välittömiä tietoja käytettävänä. Edellä esitetystä laskelmasta kunnallisen vuokraustoiminnan kannattavuudesta ei sentähden ole otettu lukuun rakennuskonttorin suorittamia mainittavampien korjausten kustannuk-

sia, samoin kuin ei rahatoimikamarikaan ole niitä ottanut huomioon 1916 vuoden budjettimietinnössä olevassa kannattavaisuuslaskelmassa.

Jos hallintojaoston tilien osottamasta säästöstä 31,908 markasta 48 pennistä vähennetään vuoden lopussa oleva kassasaldo 110 markkaa 96 penniä, saadaan vuoden todellinen voittomäärä 31,797 markkaa 52 penniä, mikä vastaa 4.3 % alkuperäisille rakennuskustannuksille 735,879 markalle ja 5.4 % rakennusarvolle, joka kaupungin viime kiinteistöinventtaariin on merkitty 592,500 markaksi. Tämä rakennuskustannusten ja rakennusarvon välinen huomattava ero johtuu siitä, että ensinmainittuun on m. m. luettu ne ylenmääräiset kustannukset, joita kaupungille koitui Hietaniemenkadun tonttien täyttämisestä ja tasoittamisesta ja jotka nyttemmin on luettava tontti- eikä rakennusarvoon. Yhtä vähän kuin rahatoimikamari edellä mainitussa laskelmassaan on hallintojaostokaan korkolaskelman pohjana olevaan pääomaan lukenut tonttiarvoa, joka joka tapauksessa edelleen on kaupungin varoja sekä kohoaa tasaisesti ja varmasti, sikäli kuin XIII kaupunginosaa edelleen rakennetaan. Tässä huomautettakoon, ettei Tukholmankaan kaupungin rahakonttori ota tonttiarvoja lukuun kaupungin työväenasuntojen kannattavaisuuslaskelmassa.

Kun Helsingin kunnallisiin työväenasuntoihin käytetty pääoma on 1902 vuoden obligatsioonilainan varoja, jonka lainan nimellinen korko on 4 % ja todellinen korko 4.2 %, ei kaupungilla siis viime vuonna ole ollut tappiota tästä vuokraustoiminnastaan, vaan päinvastoin voittoa 1.2 % kaupungin inventtaariin merkitystä rakennusarvosta.

Vertailun vuoksi mainittakoon, että Tukholman kaupunkialueella sijaitsevat kunnallisten työntekijäin asunnot antavat puhdasta voittoa 3.28 % ja muut vuokra-asunnot 4.13 %, kaikki luettuna rakennusarvolle. Kun korkomenot Tukholmassa on laskettu 4.5 %:ksi, tuottaa sikäläinen vuokraosinko todellisuudessa jonkin verran tappiota, ja kuitenkin on Tukholmassa katsottu kaupungin yhteiskunnallisen edun vaativan jatkamaan kunnallisten vuokrahuoneistojen rakennuttamista. Kunnan uudempi rakennustoiminta käsittää siellä, paitsi vanhempaa kaupunkia, 510 tulisijaa, joiden yhteenlaskettu rakennusarvo on 986,274 kruunua, ja on puhdas tulo näistä ollut keskimäärin 5.2 %, kunnan työntekijäin asunnoista kuitenkin ainoastaan 4.26 %. Tämä vertailu Tukholman vastaaviin oloihin vahvistaa sitä tyytyväisyyden tunnetta, jonka viime vuoden kunnallisen vuokraustoiminnan taloudellinen tulos Helsingissä on voinut herättää.

XVII. Kunnan työnvälitystoimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan kertomus vuodelta 1915¹⁾ sisälsi seuraavaa:

Toimiston johtokunta ja henkilökunta.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1915 filosofiantohtori Santeri Ivalo puheenjohtajana, lakitieteenkandidaatti Einar Böök varapuheenjohtajana sekä rakennusmestari Juho Ahde, uunitehtailija Aug. Malmi, työnjohtaja Th. Lillqvist ja työmies T. Uski jäseninä. Varajäseninä olivat maalarimestari A. Haauoja, rakennusmestari R. Willman, puuseppä V. Långholm ja satamatyöntekijä K. E. Satamavuori.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouvat Ina Petelius ja Seidi Swendelin sekä neiti Elsa Sundström, miesosaston apulainen H. E. Blomqvist ja konttori-poika Arvo A. Nygrén.

Johtokunnan käsittelemät asiat.

Johtokunta on kokouksissaan käsitellyt etupäässä toimiston juoksevia asioita, kuten erinäisiä välitystointa ja työsuhteita koskevia kysymyksiä, toimiston kassan ja tilitysten tarkastamista, menosääntöehdotuksen laatimista j. n. e. Muista sen käsittelemistä asioista mainittakoon: lausunnon antaminen kaupungin valtuuston valmistusvaliokunnalle kaupungin hätäapukomitean esityksestä apurahojen ja lainojen myöntämisestä erinäisille järjestöille töiden järjestämistä varten työttömille naisille sekä sen ohessa esitys naisten työsuhteista marras- ja joulukuulla 1914 sekä tammikuulla 1915; lausunnon antaminen sosialilautakunnan kaupunginvaltuustolle tekemästä esityksestä kunnallisen asunnonvälitystoimiston perustamisesta.

Työnvälityskokous.

Marraskuun 11 p:nä päätti johtokunta, sittenkuin asiasta oli maan muiden kunnallisten työnvälitystoimistojen johtajain kanssa neuvoteltu, kutsua Helsinkiin maan kunnallisten työnvälitystoimistojen johtajia ja toimistojen johtokuntain jäseniä sekä eräitä muita asianharrastajia käsittelemään erinäisiä kunnallisen työnvälityksen edistämistä tarkoittavia kysymyksiä. Kokousta valmistamaan asetti johtokunta erityisen valiokunnan.

¹⁾ Eräitä kertomusta seuranneita tilastotauluja ei ole tähän otettu.

Mainittu työnvälityskokous pidettiin sosialilautakunnan huoneistossa joulukuun 27 ja 28 p:nä. Kokouksessa olivat läsnä: Helsingin kunnan työnvälitystoimiston puolesta johtokunnan puheenjohtaja, filosofiantohtori Santeri Ivalo, varapuheenjohtaja lakitieteenkandidaatti Einar Böök, jäsen uunitehtailija A. Malmi ja toimistonjohtaja A. H. Karvonen; työnvälitystoimistojen johtajat, alikapteeni Viktor von Rehausen Turusta, Ant. A. Salakari Tampereelta, A. Manninen Vaasasta, A. Määttä Oulusta ja Kaarlo Kananen Viipurista; työnvälitystoimiston johtokunnan puheenjohtaja opettaja M. Latva Porista; teollisuushallituksen työtilastollisen osaston päällikkö filosofianmaisteri G. R. Snellman ja apulainen filosofianmaisteri F. Hallio; Suomen kunnallisen keskustuimiston johtaja lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth ja aktuario filosofianmaisteri Yrjö Harvia; Lahden kaupungin rahatoimikamarin sihteeri asianajaja Ernst G. Mesterton; Suomen työnantajaliiton asiamies filosofianmaisteri E. V. Emeléus; Suomen ammattijärjestön toimikunnan esimies kausanedustaja O. Tokoi sekä jäsenet rahastonhoitaja K. Heinonen ja kansanedustaja M. Paasivuori; ynnä suutari J. Leinonen Kajaanista.

Kokouksen puheenjohtajana toimi filosofiantohtori Santeri Ivalo, varapuheenjohtajana lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, sihteerinä lakikandidaatti Einar Böök.

Kokous käsitteli seuraavia kysymyksiä:

työväen ammatillisten järjestöjen ja kunnallisen työnvälityksen keskinäisestä suhteesta;

selostus kunnallisen työnvälityksen viimeaikaisesta kehityksestä Ruotsissa;

kunnallisen työnvälityksen edistämisestä maassa;

työnvälitystoimistojen keskinäisen yhteistoiminnan kehittämisestä, yhdenmukaisuuden aikaansaamisesta välitystilaston kokoamisessa sekä kaavakkeihin tehtävistä muutoksista;

eikö asianomaisten kuntain olisi yleisemmin käytettävä kunnan työnvälitystoimistojen välitystä työväkeä tarvitessaan?

vapaakirjeoikeuden saamisesta kunnallisille työnvälitystoimistoille.

Kysymysten alustuksissa ja käsittelyssä tehdyistä ehdotuksista ei kokous tehnyt lopullisia päätöksiä, vaan asetti erityisen toimitusvaliokunnan kysymyksiä edelleen valmistelemaan ja kokouksen lausumia toivomuksia toteuttamaan. Tähän toimitusvaliokuntaan valittiin: lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, filosofianmaisteri E. V. Emeléus, filosofiantohtori Santeri Ivalo, toimistonjohtaja A. H. Karvonen, kansanedustaja Matti Paasivuori, insinööri W. A. Sohlberg ja Suomen ammattijärjestön toimikunnan puheenjohtaja kansanedustaja O. Tokoi. Valiokunta valtuutettiin asiantuntijaksi tahi lisäjäseneksi kut-

sumaan maatalouden edustajia. Niinikään jätti kokous filosofianmaisteri G. R. Snellmanin, filosofiantohtori Edvard Gyllingin ja johtaja A. H. Karvosen lopullisesti valmistettaviksi kokouksen toivomuksen mukaiset kaavakkeet ja ammattikuntaluettelon välitystilaston kokoamista varten. Toimitusvaliokunnan on kutsuttava koolle uusi työnvälityskokous, kun se on saanut käsiteltäväkseen annetut asiat valmistelluiksi.

Kokouksen käsitellyt esitetään lähemmin erikseen ilmestyneessä pöytäkirjassa.

Toimiston liike
vuosina
1903—15.

Toimiston liike vuosina 1903—15 näkyy seuraavasta taulukosta:

Vuosi.	Miesosasto.			Naisosasto.			Yhteensä.			Työnhakijota 100 paikkaa kohden.	100:sta työnhakijasta sai työtä.	100:sta tarjotusta paikasta täytettiin.
	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.			
1903	5 493	2,615	2,461	1,184	430	287	6,677	3,045	2,748	219	41	90
1904	6,399	3,630	3,232	1,676	839	602	8,075	4,469	3,834	181	47	86
1905	5,200	2 733	2,547	2,413	1,561	1,210	7,613	4,294	3,757	177	49	87
1906	6,098	3,336	3,157	2,432	1,972	1,394	8,530	5,308	4,551	161	53	86
1907	5,655	3 642	3,200	2,912	2,568	1,708	8,567	6 210	4,908	138	37	7
1908	7,747	4,258	4,065	3,441	2,538	1,930	11,188	6,796	5,995	165	54	88
1909	7,930	2,977	2,804	3,883	2 794	2,143	11,813	5,771	4,947	205	42	86
1910	8,613	4 260	3,449	3,728	2,884	2,219	12,341	7,144	5,668	173	46	79
1911	8,285	4,134	3,777	3,866	2,915	2,345	12 151	7,049	6,122	172	50	87
1912	8,401	4,192	3 691	4,404	3,694	2,540	12 805	7,886	6,231	162	49	79
1913	9,290	4,971	4,452	6,117	4,661	3,308	15 407	9,632	7,760	160	50	81
1914	17,877	11,645	11,023	8,638	5,992	4,707	26 515	17,637	15,730	150	59	89
1915	13,512	12,362	10,531	10,793	7,574	6,234	24,305	19,936	16 765	122	69	84

Toimiston liike
vuonna 1915.

Poikkeusolojen vaikutuksesta oli toimiston liike vuonna 1914 kohonnut kaksi kertaa suuremmaksi sen edellisen vuoden liikettä. Kuluvana vuotena pysyi liike edelleen melkein yhtä suurena, vieläpä melkoisesti lisääntyikin naisosastolla.

Miesosaston liikkeen muodostivat suurimmaksi osaksi suuret väen-tilaukset Venäjän valtion ja sen urakoitsijain töihin. Itse asiassa tuli näihin töihin toimiston toimesta väkeä paljon enemmän kuin välitys-

tilasto osoittaa, sillä osa siitä väestä, jota toimisto sanomalehti-ilmoituksilla ja toisten toimistojen välityksellä hankki, meni ja otettiin työpaikoille suorastaan ilman toimiston välitystä.

Väestön hankkiminen ja välittäminen yllämainittuihin töihin on aiheuttanut toimistolle suuressa määrin ylimääräistä työtä. Väkeä ei aina ollut helppo saada, jonka vuoksi sitä piti hankkia monilta seuduilta maata ja tässä sekä väen lähetyksessä työpaikkoihin oli usein voitettavana monia muodollisia vaikeuksia. Toimisto sai näet järjestää rautatievapaalippujen käyttämisen ja niiden väärinkäytösten ehkäisemiseksi tarpeellisen tarkastuksen sekä työsopimusten tekemisen toisten toimistojen välityksellä ja työväen valokuvaamisen täältä erinäisiin työpaikkoihin lähetettäessä. Tämä kaikki aiheutti toimistolle paitsi ylimääräistä työtä myöskin ylimääräisiä menoja muutamia satoja markkoja, vaikka työnantajat suorittivatkin työväen ja niiden kuljettajain matkat ja työväen valokuvaamisen. Tämän ohella on kuitenkin mainittava, että toimistolla oli myöskin tavallista enemmän tuloja — koko vuotena 2,666 markkaa — sisäänkirjoitusmaksuista, mitkä menosääntöön oli arvioitu normaaliolojen mukaan vaan 600 markaksi.

Toimiston liikkeestä esitetään tässä seuraavia yksityiskohtaisempia tietoja työnhakijoista, tarjotuista ja täytetyistä paikoista.

Työnhakemusten määrä on miesosastolla pienempi, mutta naisosastolla suurempi kuin edellisenä vuotena. Seuraavat luvut osoittavat tarkemmin työnhakemusten määrän kolmena viimeisenä vuotena.

	1913.		1914.		1915.		Lisäys (+) vähennys (—) edelliseen vuoteen verraten.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Miehiä	9,290	60.3	17,877	67.4	13,512	55.6	— 4,565	24.4
Naisia	6,117	39.7	8,638	32.6	10,793	44.4	+ 2,155	25.0
Yhteensä	15,407	100.0	26,515	100.0	24,305	100.0	— 2,210	8.3

Työnhakemusten määrän alentuminen miesosastolla, vaikka se tekeekin 24.4 prosenttia, ei merkitse tämän osaston liikkeen samassa suhteessa pienentyneen, sillä välitysten määrä pysyi jotenkin edellisen vuoden välitysten määrän tasalla. Mutta se merkitsee miesten työaloilla vallinneita parempia työsuhteita. Naisosastolla taas työnhakemusten määrän lisääntymisen aiheutti, paitsi liikkeen kasvaminen yleensä, naisten keskuudessa talvella ja syksyllä vallinnut verraten laaja työttömyys. Työnhakemusten määrän lisääntyminen naisosastolla vaikutti sen, että työnhakemusten kokonaismäärä alentui vain 8.3 prosentilla.

Työnhakemuksia teki kaikkiaan 13,690 (edellisenä vuotena 13,701) eri henkilöä, jotka työttömiksi uudelleen jouduttuaan uudistivat työnhakemuksensa 10,615 (edellisenä vuotena 12,814) eri tapauksessa. Työtä hakevista eri henkilöistä oli 8,917 eli 65.1 % miehiä ja 4,773 eli 34.9 % naisia.

Työnhakijoista oli kirkonkirjoissa:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Helsingissä	4,635	52.0	3,533	74.0	8,168	59.7
Muulla	4,282	48.0	1,240	26.0	5,522	40.3
Yhteensä	8,917	100.0	4,773	100.0	13,690	100.0

Kuten yllä esitetyt luvut osottavat, on työnvälitystoimiston välityksellä tänne tulleen työväen luku edelleen suuresti kasvanut, tehden miesosastolla 48.0 % työnhakijoista ja naisosastolla 26.0 %. Todellisuudessa tänne siirtyneen työväen luku oli paljon suurempi, sillä, kuten ylempänä on huomautettu, suuri, ehkä suurin osa, hankki töitä ilman toimiston välitystä. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että osa tänne työnhakuun tulleesta väestä siirtyi töihin muille paikkakunnille, matkusti m. m. Venäjälle. Toimistonkin välityksellä, kuten tuonnempana esitetään, huomattava määrä työväkeä lähetettiin muille paikkakunnille. Tänne toimiston välityksellä siirtynyt miespuolinen työväki oli miltei yksinomaan valtion töihin tullutta aputyöväkeä ja kivityömiehiä, jokin määrä venäjänkielen tulkkeja. Naispuolinen väki oli yksinomaan palvelijattaria.

Perheolojen mukaan ryhmitettyinä jakaantuvat työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Perheellisiä	2,975	33.4	1,310	27.4	4,285	31.3
Yksinäisiä	5,942	66.6	3,463	72.6	9,405	68.7
Yhteensä	8,917	100.0	4,773	100.0	13,690	100.0

Yksinäisten miespuolisten työnhakijain luku on suhteellisesti paljon suurempi kuin edellisinä vuosina. Tämä saa selityksensä siitä, että yksinäiset miehet helpommin voivat lähteä töihin muille paikkakunnille.

Äidinkielen mukaan ryhmitettyinä oli työnhakijoista:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Suomenkielisiä	8,000	89.7	4,172	87.4	12,172	88.9
Ruotsinkielisiä	876	9.8	554	11.6	1,430	10.5
Venäjän- ja vironkielisiä	41	0.5	47	1.0	88	0.6
Yhteensä	8,917	100.0	4,773	100.0	13,690	100.0

Tarjottujen paikkain luku olisi, jos toimisto olisi ottanut tilastoon kaikki sille tehdyt työväen tiedustelut eri paikkoihin Suomeen ja Venäjälle, noussut useihin kymmeneen tuhansiin. Toimisto ei näet pitänyt asianmukaisena merkitä tilastoon sellaisia väentilauksia, joita ei saattanut edes yrittääkään suorittaa, kuten useita suuria tilauksia Venäjälle ja halonhakkuutöihin Suomessa. Toimisto otti vastaan vain sellaiset tilaukset, etupäässä omalta paikkakunnalta ja Etelä-Suomesta, joihin se saattoi edellyttää voivansa väkeä hankkia. Myöskin sellaisista tilauksista, jotka osittain täytettiin ilman toimiston välitystä, otettiin tilastoon vain se osa, mikä jäi toimiston osalle. Siten tilasto, erästä väenlähetystä Venäjälle lukuunottamatta, kuvaa etupäässä oman paikkakunnan ja lähimpäin seutujen työväen tarvetta. Vertauksen vuoksi esitetään tarjottujen paikkain luku myöskin parilta edelliseltä vuodelta.

Työpaikkoja tarjottiin:

	1913.		1914.		1915.		Lisäys (+) edelliseen vuoteen verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miehille	4,971	51.6	11,645	66.0	12,362	62.0	+ 717	6.2
Naisille	4,661	48.4	5,992	34.0	7,574	38.0	+ 1,582	26.4
Yhteensä	9,632	100.0	17,637	100.0	19,936	100.0	+ 2,299	13.0

Tarjotuista paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	9,212	74.5	6,554	86.5	15,766	79.1
Muulla	3,150	25.5	1,020	13.5	4,170	20.9
Yhteensä	12,362	100.0	7,574	100.0	19,936	100.0

Vaikkakin muilla paikkakunnilla miehille tarjotuista paikoista on tilastoon otettu vain ne tilaukset, jotka toimisto saattoi edellyttää voivansa suorittaa, on niiden luku edelliseen vuoteen verraten huomattavasti noussut, varsinkin miesosastolla.

Täytetyt paikat.

Täytettyjä paikkoja oli:

	1913.		1914.		1915.		Lisäys (+) vähennys (—) ed. vuot. verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.		
Miesten paikkoja	4,452	57.4	11,023	70.1	10,531	62.8	— 492	4.5
Naisten »	3,308	42.6	4,707	29.9	6,234	37.2	+ 1,527	32.4
Yhteensä	7,760	100.0	15,730	100.0	16,765	100.0	+ 1,035	6.6

Miesosastolla on täytettyjen paikkain luku vähentynyt 4.5 prosentilla, mikä vähentyminen aiheutui siitä, ettei tarjottuihin paikkoihin ollut väkeä saatavissa riittävässä määrässä ja välityksiä kunnan töihin oli vain 700, edellisenä vuotena 2,921. Naisosastolla on välitysten määrä lisääntynyt 32.4 prosentilla, mikä jotenkin vastaa naisosaston liikkeen lisääntymistä lähinnä edellisinä vuosina (vuonna 1914 oli lisäys 29.9 %, vuonna 1913 30.2 %). Lisääntymisen on vaikuttanut, paitsi liikkeen kasvamista yleensä, välitykset kaupungin avustuksella järjestettyihin hätäaputöihin, joihin kuitenkin välitettiin vain noin 300 henkeä.

Täytetyistä paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä.....	8,292	78.7	5,646	90.6	13,938	83.1
Muualla	2,239	21.3	588	9.4	2,827	16.9
Yhteensä	10,531	100.0	6,234	100.0	16,765	100.0

Miespuolisen työväen välitys muille paikkakunnille oli paljon suurempi kuin koskaan ennen, tehden 2,239 (21,3 %) välitystä. Edellisenä vuotena oli vain 939 välitystä (8.3 %) ja sitä edellisenä 501 (11.3 %). Suurimmat määrät väkeä lähetettiin Hangon tienoolle, Kirkkonummelle ja jokin määrä Turun seudulle. Venäjälle välitettiin noin 600 miestä. Naispuolisen väen välitys muille paikkakunnille on pysynyt suhteellisesti jotenkin samana kuin edellisenäkin vuotena, jolloin se teki 9,8 % naisten välityksistä.

Täyttämättä jääneet paikat.

Toimistolle tarjotuista, tilastoon otetuista paikoista jäi täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	920	10.0	908	13.9	1,828	11.6
Muualla	911	28.9	432	42.4	1,343	32.2
Yhteensä	1,831	14.8	1,340	17.7	3,171	15.9

Miehille Helsingissä tarjotuista paikoista jäi täyttämättä suhteellisesti enemmän (10.0 %) kuin edellisenä vuotena (2.5 %). Nämä olivat pääasiallisesti apurityömiesten, porarien ja juoksupoikain paikkoja. Muilla paikkakunnilla tarjotuista paikoista jäi täyttämättä etupäässä apurityömiesten, porarien ja kirvesmiesten paikkoja väen puutteen takia. Naisten paikoista jäi täyttämättä suhteellisesti jokseenkin sama määrä kuin edellisenäkin vuotena, etupäässä sen takia, ettei ruotsinkielisiä palvelijattaria ja nuoria tyttöjä pienipalkkaisiin palveluspaikkoihin sekä juoksutytön toimiin kaupungissa ja maatalouspalvelijoita sekä aputyöläisnaisia viljan ja juurikasvien korjuuseen ollut riittävää määrää saatavissa.

Työsuhteet Helsingissä olivat miesten työaloilla erittäin hyvät koko vuoden, muutamia ammattialoja lukuunottamatta. Tosin oli yksityinen yritteliäisyys monella alalla sodan tähden lomaannuksissa, mutta Venäjän valtion linnoitustöissä ja sotatarpeita valmistavissa tehtaissa oli työtä tarjolla useammalle työmiehelle kuin paikkakunnalla oli saatavissa. Näihin töihin välitti toimisto viranomaisten määräyksestä useita tuhansia työmiehiä.

Työsuhteet
Helsingissä
vuonna 1915.

Hyvät työsuhteet vallitsivat varsinkin metallityöalalla, sillä kaikilla tšekäläisillä tehtailla oli suoritettavana suuria Venäjän valtion tilauksia. Useimmat tehtaot lisäsivät tuotantoaan ja työvoimaansa. Ammattitaitoisesta työväestä, kuten metallisorvareista, pannu- ja levysepistä (talvella) viilajista ja valajista oli ajottain suuri puute.

Käsityöläisammateissakin työolot yleensä olivat paremmat kuin edellisenä vuotena.

Jalkinetehtaot ja suutarinliikkeet saivat valmistaa sotilasjalkineita ja yksityistenkin jalkinetarpeen sai kotimainen teollisuus miltei kokonaan tyydyttää, kun tuonti ulkomailta oli supistunut sangen vähiin.

Räätälinammatissakin oli n. s. sesonkityöttömyys tavallista pienempi, kun valmiiden vaatteiden tuontia poikkeukselliset olot ehkäisivät. Toisissa liikkeissä tosin kankaiden, varsinkin varastotöihin käytettävään halvimpain lajien puute ehkäisi töiden teettämistä siinä määrin kuin lisääntynyt kysyntä olisi vaatinut.

Kulta- ja kellosepän ammateissa oli tavallista paremmat työsuhteet, ja myynti, hintain kohoamisesta huolimatta, oli hyvä ja korjaustöitä runsaasti.

Ravinto- ja nautinto-aineteollisuudessa vallitsi myöskin suhteellisen hyvät työsuhteet. Varsinkin leipurien ammatissa oli hyvät työ-

olot, kuu kulutus, tänne muualta muuttaneen suurilukuisen työväen takia, oli suuresti lisääntynyt. Ammattitaitoisesta työväestä oli puute. — Sokeri-, karamelli- ja suklaateollisuudessa oli raaka-aineen saannin vaikeuksien takia ajoittain lyhempiäaikaisia työn keskeytyksiä ja muutamissa tehtaissa työskenneltiin ajoittain vähennetyllä työvoimalla. Nämä häiriöt olivat kuitenkin ohimeneviä, joten olot pysyivät jotenkin normaalina. Mallasjuomateollisuudessa, jossa oluen tuotanto rajoittui suuresti, lisääntyi mietojen mallasjuomain valmistus, joten työväkeä ei ole tarvinnut siirtyä muille työaloille. Tupakkateollisuudessa ovat olot niinkään pysyneet jokseenkin ennallaan. Ajoittain muutamissa tehtaissa työskenneltiin vähennetyllä työvoimalla, mutta ajoittain taas toisissa lisättiin työväkeä.

Huonommat työolot vallitsivat puuteollisuudessa. Eräillä puusepäntehtailla oli kyllä ajoittain Venäjän valtion tilauksia, mutta kun useimmat puusepäntehtaat tavallisesti ovat valmistaneet vain rakennustarpeita, niin useilla niistä, rakennusteollisuuden miltei täydellisen pysähtymisen takia, oli verraten vähän töitä teetettävänä. Huonekaluteollisuudessa sitävastoin, ainakin loppupuolella vuotta, olivat työt säännöllisessä käynnissä. Sahalaitokset ovat olleet osittain seisomassa, osittain työskennelleet vähennetyllä työvoimalla.

Rakennusteollisuus oli miltei pysähdyksissä. Ainoastaan muutamia uusia rakennuksia, kuten yliopiston sairaala, valtion virastorakennus, eräitä kunnan rakennuksia, eräitä tehtaiden lisärakennuksia, joku Venäjän valtion rakennus ja muutamia yksityisiä rakennuksia vuoden kuluessa valmistui, mutta nämä tuskin tekivät kymmenettä osaa edellisinä vuosina suoritetuista rakennustöistä. Rakennustyöväestä muurarit, uunintekijät, sähkötyömiehet, maalarit y. m. saivat siirtyä suureksi osaksi muihin töihin. Osa näistä ammattilaisista siirtyi töihin Venäjälle. Useita kunnan töitä, kuten kaupungin uuden teurastamon rakennustyöt ja eräitä katujen järjestelytöitä y. m. lykättiin toistaiseksi, osaksi rakennusaineiden saannin vaikeuden takia, osaksi varattiin niitä mahdollisesti ilmestyvän työttömyyden varalle, kun valtion työt loppuvat.

Graafillisessa teollisuudessa vallitsivat niinkään tavallista huonommat työsuhteet. Työvoimaa ei kuitenkaan suuremmassa määrin vähennetty, mutta työaika useimmissa liikkeissä rajoitettiin, ajoittain 8, jopa 6 ja 5 tuntiin päivässä, joten työväki sai työskennellä rajoitetulla ansiolla.

Kauppa- ja liikealalla ei huomattavia työoloihin vaikuttavia muutoksia tapahtunut muilla aloilla kuin meri- ja satamaliikenteessä, joka oli edelleen suuresti rajoitettu. Osa meri- ja satamatyömiehistä sai hankkia toimeentulonsa muilla työaloilla.

Naisten työaloilla oli talvi- ja syyskautena huonot työnsaunin

mahdollisuudet muilla paitsi palvelijattarilla. Rakennustöiden pysähtymisen takia oli rakennusapureista ja talvikautena muistakin ulkotyöläisistä suuret joukot työn puutteessa. Myöskin muilla tilapäisillä apuri- ja käsitöillä itseään elättävillä naisilla oli tavallista pienemmät työnsaannin mahdollisuudet. Joskin metalliteollisuustehtäisiin, varsinkin vuoden lopulla, otettiin verraten paljon myöskin naisia, jäi sittenkin huomattava määrä naisia työnpuutteesta kärsimään.

Jo edellisen vuoden syyskuussa oli kaupunginvaltuusto asettanut hätäapukomitean huolehtimaan työttömiksi joutuneista. Tämän komitean kehoituksesta olivat eräät kaupungissa toimivat naisjärjestöt ja työväenjärjestöt ryhtyneet suunnittelemaan töiden järjestämistä naisille, ja kaupunkilähetys oli jo töitä järjestänytkin kaupunginvaltuustolta saamansa 25,000 markan lainan avulla. Seuraavan helmikuun 2 p:nä myönsi kaupunginvaltuusto hätäapukomitealle 15,000 markan apurahan töiden järjestämistä varten naisille. Näistä varoista myönsi hätäapukomitea Smk. 10,000: — naisjärjestöjen komitealle ja Smk. 5,000: — työväenjärjestöjen työttömyyskomitealle mainittuun tarkoitukseen käytettäväksi. Kun näillä varoilla ei vielä voitu järjestää töitä riittävästi, myönsi kaupunginvaltuusto maaliskuun 23 p:nä hätäapukomitealle vielä Smk. 15,000: —, josta summasta komitea antoi Smk. 8,000: — kaupunkilähetykselle, Smk. 2,000: — naisjärjestöjen komitealle ja Smk. 3,000: — työttömyyskomitealle. Täten järjestetyissä töissä, jotka olivat pääasiassa neuloma- ja villatavarain kudontatöitä, sai yhteensä 323 naista työansiota 2—8 viikon aikana.

Hätäaputöiden
järjestäminen
työttömille
naisille.

Yksityiskohtaisempi selonteko näiden töiden järjestelystä on hätäapukomitean painetussa kertomuksessa.

Kesäkautena ei naisillakaan ollut työn puutetta. Paitsi erilaisia töitä kaupungissa, haettiin heinän- ja viljankorjuuseen sekä syksyllä juurikasvien ottoon naispuolista työvoimaa Helsingin ympäristöön enemmän kuin sitä oli saatavissa toimiston välityksellä.

Mutta heti lumen tultua, kun ulkotyöt loppuivat, tuli huomattavat määrät naisia työttömiksi. Lokakuun loppupuoliskolla ja marraskuussa oli toimiston kirjoissa yli 200 naista — suurimmaksi osaksi siivoojia ja pesijöitä sekä ulkotyöläisiä — työttöminä. Kun osa työttömistä joutui toimeentulon puutteeseen, jakoi vaivashoitohallitus pienempinä suoranaisin avustuksina 76 naiselle yhteensä Smk. 2,000: —, mikä erä oli säästönä edellisenä vuotena työttömäin avustamiseksi myönnettyistä varoista.

Kun työttömyys naisten keskuudessa näytti alkavanakin talvikautena käyvän verrattain laajaksi, päätti kaupunginvaltuusto joulukuun 14 p:nä sosialilautakunnan ehdotuksesta asettaa sel-

laisen hätäapukomitean kuin kaupunginvaltuuston päätös maaliskuun 24 p:ltä 1913 edellyttää huolehtimaan töiden järjestämisestä työttömille. Tämä komitea aloitti toimintansa vasta seuraavana kalenterivuotena.

XVIII. Verotusvalmistelukunta.

Verotusvalmistelukunnan kertomus vuodelta 1915¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Verotusvalmistelukuntaan kuuluivat vuonna 1915 kamreeri Axel Rikberg puheenjohtajana sekä apteekkari Edvard Stigzelius ja protokollasihteeri Björn Wasastjerna jäseninä. Valmistelulautakunnan sihteerinä toimi varatuomari Oskar Wickström.

Verotusvalmistelukunnalla on johtosääntönsä mukaan tehtävänä seikkaperäisesti valmisteella kaupungin kunnallisverotus. Sitä varten on valmistelukunta läpikäynyt ja tarkastanut vuodekseen laaditun henkilöluettelon sekä laatinut ehdotuksen kaupungin kunkin verovelvollisen asukkaan maksettavaksi veroäyrimääräksi. Tämän lisäksi on valmistelukunta antanut rahatoimikamarille lausunnon 260 verotusasiasta sekä tehnyt rahatoimikamarille ja muille viranomaisille esityksiä 20 muuolaatusissa asiassa. Tämän työn suorittamiseksi on valmistelukunta vuoden varrella pitänyt 103 kokousta edellisen vuoden 88 kokouksen sijasta.

Verotuslautakunnan kokoukset alkoivat tammikuun 17 ja päättyivät maaliskuun 6 p:nä Lautakunta tarkasti 25 kokouksessa valmistelukunnan laatiman veroluetteloehdotuksen sekä eri henkilöiden ja toiminimien lautakunnalle antamat tulotiedot, joita oli 2,707 1914 vuoden 2,555 ilmoituksen sijasta, samoinkuin eri viranomaisten, yhtiöiden ja yksityishenkilöiden valmistelukunnalle antamat ensitiedot. Verotuslautakunnan toimittama verotus antoi tulokseksi, että maksavain veroäyrien luku, joka vuonna 1914 oli 364,500, vuonna 1915 kohosi 486,243:en. Lisäennus oli siis 121,743 äyriä 1914 vuoden 16,046 äyriin sijasta ja johtui osittain eräiden liikemiesten ja teollisuusyritysten verotusvuoden varrella saavuttamista huomattavista sotavoitoista.

Verotuksesta tehtiin tutkijalautakunnalle 4,829 valitusta edellisen vuoden 5,297 valituksen sijasta. Näitä valituksia käsitteli tutkijalautakunta 15 kokouksessa huhtikuun 3 ja 28 p:n välisenä aikana, minkä jälkeen verotusluettelo voitiin saman kuukauden 29 p:nä antaa kaupungin rahatoimikonttoriin. Edellä mainituista valituksista

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulutiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1915.

hyväksyi tutkijalautakunta 2,369, minkä ohessa 1,099 hyväksyttiin osittain, jota vastoin jäljellä olevat 1,361 valitusta hyljättiin. Tutkijalautakunnan tekemäin oikaisujen johdosta väheni maksavain veroäyrien luku 46,858:lla, joten vuoden verotuksen perusteena oli jäljellä 439,385 veroäyriä. Vuonna 1914 oli vastaava vähennys 23,811 äyriä ja maksavain veroäyrien lopullinen lukumäärä 340,689. Lisäännys vuonna 1915 oli siis 98,696 äyriä.

Veroäyri, joka vuonna 1914 oli 20 markkaa 10 penniä, aleni vuonna 1915 16 markkaan 75 penniin.

Verotettujen lukumäärä, joka vuonna 1913 oli 36,863 ja vuonna 1914 38,359, lisääntyi vuonna 1915 42,213:en. Lisäännys kertomusvuonna oli siis 3,854 oltuaan edellisenä vuonna 1,496. Kuutena viime vuonna eli sinä aikana, jona verotusvalmistelukunta on ollut toimessa, on verotettujen lukumäärä, joka vuonna 1909 oli 23,770, siis lisääntynyt 18,443:lla eli keskimäärin 3,074:llä vuodessa. Verotettujen yhteenlasketuista vuosituloista oli verotettu määrä 4.16 % vuonna 1913 ja 4.69 % vuonna 1914, mutta ainoastaan 3.95 % vuonna 1915. Verotettujen lukumäärä oli vuonna 1913 25.35 %, vuonna 1914 26.60 % ja vuonna 1915 27.50 % kaupungin henkikirjoissa olevain asukasten lukumäärästä.

Verottamalla otettu määrä oli kutakin verotettua kohti keskimäärin 174 markkaa 33 penniä oltuaan 178 markkaa 51 penniä vuonna 1914 ja 160 markkaa 7 penniä vuonna 1913.

Verotettujen verotetut vuositulot nousivat vuonna 1913 141,837,600 markkaan, vuonna 1914 145,937,200 markkaan ja vuonna 1915 186,256,800 markkaan. Lisäännys oli siis vuodesta 1913 vuoteen 1914 4,099,600 markkaa ja vuodesta 1914 vuoteen 1915 40,319,600 markkaa. Verotettujen keskitulomäärä, joka vuonna 1913 oli 3,848 markkaa ja vuonna 1914 aleni 3,805 markkaan, kohosi kertomusvuonna 4,412 markkaan.

Kaikkiaan verotetuista 40,595 henkilöstä oli kokonaisuudessaan 16,165:llä alin äyriä eli 2 veroäyriä ja 9,979 henkilöllä 3 veroäyriä. Tuloja 10,000 markkaa tai enemmän oli ainoastaan 1,924 henkilöllä ja näistä 166:lla vuosituloja 50,000 markkaa tai enemmän.

Verotettuja yhtiöitä, liikkeitä, kuolinpesiä y. m. oli 1,618. Näistä kuuluivat useimmat eli 401 50—124 veroäyristä ja sitä lähemmäs 296 25—49 äyristä verotettujen ryhmään. Neljästä äyristä verotettujen ryhmä oli pienin, käsittäen ainoastaan 40 verovelvollista.

Lopuksi huomautettakoon, että 20,000 markan tahi sitä suuremista vuosituloista verotetut kaikkiaan 1,392 verovelvollista suorittavat tuntuvasti enemmän kuin puolet kaupungin kunnallisveroista vuonna 1915.

XIX. Museolautakunta.

Helsingin kaupungin Museolautakunnan kertomus vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä:

Helsingin kaupungin Museolautakuntana ovat vuonna 1915 olleet valtionarkistonhoitaja filosofiantohtori Reinhold Hausen puheenjohtajana sekä arkkitehdit Magnus Schjerfbeck ja Bertel Jung jäseninä; lautakunnan sihteerinä on toiminut museon johtaja Nils Wasastjerna.

Lautakunta, joka on vuoden varrella pitänyt kymmenen kokousta, on kaupunginvaltuuston vahvistaman johtosäännön mukaisesti pyrkinyt museon kokoelmiin hankkimaan kuvia menneiden aikojen Helsingistä ja samalla koettanut hankkia kuvia semmoisista taloista ja rakennuksista, joiden saattoi edellyttää kohdakkoin häviävän tai joutuvan olennaisten muutosten alaisiksi. Siten saaduista arvokkaimmista kuvista mainittakoon kaksi jäljennöstä Jelenjeffin vesivärimaalauksista vuodelta 1828, kuusikolmatta M. v. Wrightin maalausta ja piirrosta 1840- ja 1850-luvuilta (ostettu rautatienvirkamies K. E. Boijerin välityksellä, jonka onnistui saada ne tarjotuiksi museolle) ja suuri kokoelma konsuli Gösta Sundmanin kokoelmiin kuuluneita kivipainoksia ja valokuvia. Museon kuvat Helsingistä ovat vuoden varrella lisääntyneet kaikkiaan 751 numerolla, joten niitä nykyään on kaikkiaan lähes 4,000.

Muotokuvakokoelma, joka aikaisemmin käsitti maalauksia ja vähäisen määrän valokuvia, on lahjojen johdosta vuoden varrella lisääntynyt 278 helsinkiläisten ja kaupungin historiassa huomattavien henkilöiden muotokuvalla.

Muutkin kokoelmat ovat huomattavasti karttuneet, mutta museon esineiden ja kuvain asettaminen yleisön nähtäväksi on tuottanut suuria vaikeuksia, kun museon käytettävänä oleva tila on ollut niin vähäinen, ettei museon aikaisempia kokoelmia eikä sinne myöhemmin hankittujakaan esineitä ole voitu sijoittaa niiden merkitystä vastaavalla tavalla.

Museo on maaliskuun 30 p:stä lähtien pidetty yleisölle avoimna klo 12—3 i. p., ja siellä on käynyt 3,563 henkilöä 901 henkilön sijasta edellisenä vuonna, mikä näyttää osoittavan, että kaupungin väestössä vallitsee huomattavaa harrastusta museota kohtaan, mikä seikka myös käy selville museon vuoden varrella saamista lahjoista.

XX. Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunnan kertomus toiminnastaan soitantokautena 1915—16 oli seuraavan sisältöinen:

Soitantokautena 1915—16 kuuluivat musiikkilautakuntaan arkkitehti Hugo Lindberg puheenjohtajana, toimittaja A. R. Frenckell varapuheenjohtajana, apteekkari Edw. Stigzelius, professori Axel Wallgren, vapaaherra Seb. Gripenberg, johtaja Erkki Melartin ja johtaja E. W. Walldén valittuina 1917 vuoden loppuun.

Lautakunnan
jäsenistö.

Ensimmäisenä »sotakautena» 1914—15 oli Helsingin kaupungin-orkesteri esiintynyt kokoonpanoltaan supistettuna ja toiminut rajoitettua työohjelmaa noudattaen. Kun orkesterin työn taloudellinen tulos mainitun ajanjakson kuluessa kuitenkin oli tuntuvasti parempi kuin oli uskallettu toivoa, eikä orkesterin silloisessa vähälukuisessa kokoonpanossaan katsottu täyttävän niitä vaatimuksia, joita on asetettava ensiluokkaiselle pääkaupunkiorkesterille, ryhtyi musiikkilautakunta toimiin saadakseen työvuoden 1915—16 alusta lähtien paremmin kokoonpannun konserttiorkesterin. Vaikka orkesterin täydentäminen sotatilan aikaisten luonnottomain olojen johdosta kohtasi suuria vaikeuksia, onnistui musiikkilautakunnan kuitenkin mainituksi soitantokaudeksi lisätä orkesterin vakinainen miesluku edellisen soitantokauden 45:stä 53:een. Täytemiehistö ei tietenkään ollut kaikinpuolin tyydyttävä, ja eräät äänet osoittautuivat epätasaisesti edustetuiksi, mutta ylipäättään täytyy katsoa soittokunnan olevan sillä taiteellisella tasolla kuin silloisissa oloissa saattoi vaatia. Hyvin tarpeellista lisävoimaa on Helsingin torvisoittokunta antanut kaupunginorkesterille kohtuullisesta maksusta kerta kaikkiaan koko soitantokaudelta.

Kaupungin-
orkesterin ko-
koonpano ja
toiminta.

Kaupunginorkesteria johtivat soitantokauden kuluessa professori Robert Kajanus ja kapellimestari Georg Schnéevoigt. Avustavana kapellimestarina on moniaissa helppotajuisissa ja kansankonserteissa toiminut kapellimestari A. Apostol.

Orkesterin toiminnalle vahvistetun työsuunnitelman mukaan annettiin seuraavanlaatuisia ja seuraava määrä konsertteja:

18 symfoniakonserttia järjestettyinä kahteen tilaussarjaan. Toinen, professori Kajanuksen johtama sarja (6 konserttia), käsitti koti-

maisten säveltäjäin teoksia, ja toinen sarja (12 konserttia) esitettiin kapellimestari G. Schnéevoigtin johdolla sekä käsitti osin koti- ja osin ulkomaisia sävelteoksia. Kahta jälkimäiseen sarjaan kuuluvaa konserttia johtivat säveltäjä Sibelius ja pianisti Carl Nissen, syystä että herra Schnéevoigt oli estynyt niihin nähden täyttämästä sopimuksenmukaisia velvollisuuksiaan.

25 helppotajuista konserttia;

26 kansansymfoniakonserttia;

2 kansankonserttia; sekä

8 ylimääräistä symfoniakonserttia (huokeista pääsymaksuista).

Säveltäjä Jean Sibeliuksen joulukuun 8 p:nä 1915 olleen 50-vuotispäivän juhlimiseksi toimeenpani kaupunginorkesteri joulukuun 10 päivänä juhlasymfoniakonsertin orkesterin molempain johtajain ja rouva Ida Ekmanin avustamana.

Orkesteri on lisäksi avustanut 17 ooppera- ja balettinäytännössä, 138 teatteri- ja operettinäytännössä, 2 oratooriokonsertissa, 2 johtajakonsertissa (J. Sibelius) sekä säestäjänä 11 konsertissa.

Edellämäinuituissa tilauskonserteissa ovat solisteina esiintyneet: rouvat Aino Ackté, Sigrid Schnéevoigt, Elli Rängman-Björlin, A. Skilondz ja Inga Andersen-Borell; neidit Erna Gräsbäck, Greta Lang, A. Uimonen, Gunna Breuning, Signe Liljeqvist ja Ingeborg Liljeblad sekä herrat Ch. Grigorovitsch, R. Burgin, E. Lindholm, Väinö Sola, Thorild Brödermann, Ilm. Hannikainen ja Carl Nissen.

Molemmissa tilaussarjoissa on esitetty seuraavat sävellykset: Beethoven: kaikki 9 symfoniaa, pianokonsertti n:o 4 G-dur ja pianokonsertti n:o 5 Ess-dur; Scriabin: L'extase; Haydn: Symfonia n:o 13; Wagner: Alkusoitto oopperaan Lohengrin; Debussy: Rondo de printemps; Reger: Romanttinen sarja; Brahms: Symfonia n:o 3, Symfonia n:o 4 ja erään Haydnin aiheen variatsioneja; Tšchaikowsky: Symfonia n:o 5 ja Viulukonsertti D-dur; Mahler: Laulu maasta; Grieg: Pianokonsertti A-moll ja Alkusoitto »Syksyllä»; Svendsen: Symfonia D-dur; Sinding: Pianokonsertti Dess-dur; Sibelius: kaikki 5 symfoniaa, Snöfrid, Historiallisia kuvauksia, Koskenlaskijan morsiamet, Tuonelan joutsen, Satu, Pohjolan neito, Rakastava, Sarja jousiorkesterille, Devotion ja Cantique sekä Viulukonsertti D-moll; Melartin: Lyyrillinen sarja n:o 3 ja Sinfonia brevis n:o 5; Madetoja: Symfonia n:o 1; Kajanus Sinfonietta; Kuula: Metsässä sataa; Furuholm: Symfonia D-dur; sekä A. Merikanto: Konsertti pianolle ja orkesterille ja Teema variatsioneinen. Esitettäessä »Snöfridiä» ja Beethovenin IX symfoniaa avusti Suomen Laulu.

Yleisön suhtautumisesta konsertteihin mainittakoon, että myytyjä pääsylippuja, tilaukset lukuun otettuina, oli soitantokauden aikana keskimäärin:

symfoniakonserteissa 450 ja

helppotajuisissa konserteissa noin 350.

Soitantokautena 1915—16 oli konserteissa kävijäin luku likimain sama kuin soitantokautena 1914—15.

Työvuoden toiminnan taloudelliseen tulokseen nähden viitataan tässä seuraavaan tauluun 5 p:ltä toukokuuta 1916: Taloudellinen tulos.

A. Tulot.

	Musiikkilautakun- nan budjettilas- kelmien mukaan ^{15/8} 1915— ^{15/8} 1916.				Kokonaistulot.			
Siirto kevästä 1915....	—	—	—	—	10,019	53	—	—
Säästökassatilin korko..	—	—	—	—	246	62	10,266	15
Kaupunginapumaksu	—	—	80,000	—	—	—	63,325	04
12 symfoniakonserttia (G. Schnée- voigt)....	28,000	—	—	—	24	805	03	—
6 s:n (R. Kajanus)	6,000	—	—	—	7,311	10	—	—
25 helppotajuista konserttia	12,000	—	—	—	12,620	12	—	—
26 kansansymfoniakonserttia	5,400	—	—	—	7,934	50	—	—
2 kansankonserttia	1,600	—	—	—	716	—	—	—
17 ooppera- ja balettinäytäntöä ..	14,840	—	—	—	10,200	—	—	—
138 teatteri- ja operettinäytäntöä ..	13 200	—	—	—	32,220	—	—	—
6 näytämösoitantoa.....	100	—	—	—	360	—	—	—
2 oratorioita	1 800	—	—	—	610	—	—	—
2 johtajakonserttia	1,200	—	—	—	—	—	—	—
11 säästystä	4,000	—	—	—	3,150	—	—	—
9 ylimääräistä konserttia	2,000	—	90,140	—	netto 5,705	20	105,631	95
Smk.	—	—	170,140	—	—	—	179,223	14

B. Menot.

	Musiikkilautakun- nan budjettilaskel- mien mukaan				Todelliset menot.			
	15/9 1915—15/8 1916.							
Palkkaukset	—	—	134,360	—	—	—	—	133,850 83
Konserttikulut:								
Poliisiluvat	1,000	—	—	899	44	—	—	—
Lippujen painatus	1,800	—	—	1,969	30	—	—	—
Vuokra, valo, vahtim. yliopistossa..	3,200	—	—	2,163	—	—	—	—
» » » kansantalossa	2,500	—	—	2,625	—	—	—	—
Helppotajuisissa konserteissa kul- jetus- ja vahtim. kulut	1,000	—	—	776	35	—	—	—
Harjoitushuoneiston vuokra, valo, siivoaminen	1,400	—	—	1,234	—	—	—	—
20 symfoniakonsertin solistit	8,400	—	—	8 550	82	—	—	—
Satunnainen lisämiehistö	1,500	—	20,800	1,345	—	—	—	19,562 91
Ilmoitukset	—	—	3,500	—	—	—	—	4 119 41
Nuottien hankinta ja kirjoitus	—	—	1,500	—	—	—	—	2,354 50
Muut kulut:								
Sähkösanomat	200	—	—	334	25	—	—	—
Kuljetuskulut	800	—	—	827	13	—	—	—
Matkakulut	2,400	—	3,400	3,183	10	—	—	4 344 48
Taloudenhoito	4 000	—	—	4 000	—	—	—	—
Tarverahat ja arvaamattomat menot	2,580	—	6,580	2 573	62	—	—	6,573 62
Valtiolainan korko	—	—	—	—	—	—	—	1,500 —
			170,140					172,305 75
Saldo käteistä kassassa	—	—	—	50	—	—	—	—
Pankissa vastakirjan mukaan	—	—	—	6,867	39	—	—	6,917 39
Smk.	—	—	—	—	—	—	—	179,223 14

Taulusta näkyy, että kaupunginorkesterin työn taloudellinen tulos on tänäkin vuonna ollut varsin suotuisa sekä antanut melko suuren säästön Musiikkilautakunnan budjettilaskelmissa edellytettyyn määrään verraten. Kaupunginorkesterin voimassapitoon taattua kaupunginapumaksua Smk. 80,000: — soitantokautta kohti ei ole tarvinnut kokonaan käyttää. Vuodenvaihteessa 1915—16 oli säästöä Smk. 15,897: 84, joka summa tilinpäätöstä laadittaessa jäi kaupunginkassaan.

Hiljattain päättynyttä kevätkautta varten on kaupunginkassasta tosin nostettu Smk. 40,000:— budjettiin merkitystä määrästä, mutta tilit osoittavat kaupunginorkesterin hyväksi ylijäämää Smk. 6,917:39, joka summa on siirretty syyskauteen silloin ehkä syntyväin lisäkulujen varalle.

Musiikkilautakunnan voimassaolevan johtosäännön mukaan on taloudenhoitaja velvollinen kuukausittain viimeistään seuraavan kuukauden 5 päivänä musiikkilautakunnalle antamaan kaksin kappalein laaditun tilin siihen kuuluvine todisteineen sekä vahvistetun kaavakkeen mukaisen, tuloja ja menoja osoittavan taulun. Kohta näiden asiakirjain saavuttua ovat musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri ynnä vuorotellen yksi lautakunnan jäsen toimittaneet tilintarkastuksen, ja on näissä kuukausitarkastuksissa tilien aina havaittu olevan kunnossa ja kassan pitävän yhtä kirjain kanssa. Kuukausitilit todisteineen on heti toimitettu rahatoimikamariin edelleen tarkastetta, viksi.

Tärkeimmät hallintotoimet

Kuukausitilien tarkastus.

Kirjelmässä syyskuun 21 p:ltä 1915 lähetti musiikkilautakunta säädetyssä järjestyksessä rahatoimikamariin seuraavan vuoden budjettilaskelman. Budjettia järjestäessään hyväksyi kaupunginvaltuusto musiikkilautakunnan ehdotuksen kaikin puolin.

1916 vuoden budjettilaskelma.

Musiikkilautakunnan toimenä olevan, kaupungin avustamain kulttuuriyriytysten valvonnan on lautakunta järjestänyt ja jakanut jäsentensä kesken samalla tavoin kuin edellisenäkin soitantokautena.

Kannatusapua nauttivain kulttuuriyriytysten valvonta

Kokouksessaan syyskuun 29 p:nä 1915 päätti musiikkilautakunta, helpoittaakseen musiikkiopiston oppilaiden pääsyä symfoniakonsertteihin, antaa opiston käytettäväksi erään määrän alennuslippuja ellei tilaa konserttisalissa ollut kokonaan tai miltei kokonaan tilattu.

Musiikkiopiston oppilasliput.

Suomalaisen oopperan, kansallisteatterin, ruotsalaisen teatterin y. m. laitosten johtokuntain esityksestä päätti lautakunta syyskuun 29 p:nä 1915 toimeenpanna kaupunginorkesterin vuokraustariffin tarkistuksen, ja määrättiin silloin eräissä tapauksissa huokeammat maksut orkesterin avustuksesta. Marraskuun 3 p:nä päätettiin silloisten olojen johdosta edelleen tasoitella tariffia eräiltä kohdin.

Vuokratariffi.

Kapellimestari Schnéevoigtin esityksestä päätti musiikkilautakunta marraskuun 3 p:nä vastedes kannettavaksi köyhäin soitto-taiteilijain avustusrahaston hyväksi 50 markkaa joka kerralta, jolloin kaupunginorkesteri antaa avustustaan maksutta, paitsi isänmaallisissa ja muissa tilaisuuksissa, jolloin tuollaista maksua musiikkilautakunnan kunakin kertana tekemän päätöksen mukaan ei kanneta.

Apumaksu köyhäin soitto-taiteilijain avustusrahas-toon.

Useissa kokouksissa on musiikkilautakunnassa ollut periaatteellisesti pohdittavana kysymys musiikkilautakunnan ja kotimaisten säveltäjäin välisen oikeussuhteen järjestämisestä niissä tapauksissa,

Kysymys esitettyjen uutuuksien taiteellisesta omistusoikeudesta.

jolloin uutuuksia tarjottiin kaupunginorkesterin esitettäväksi. Kokouksessaan tammikuun 12 p:nä 1916 päästyään yksimielisyyteen asian ratkaisussa noudatettavista johtavista periaatteista katsoi lautakunta asian kuitenkin kaipaavan lisävalmistelua, mikä ehdollisesti hankitaisiin ensi budjetinjärjestelyn yhteydessä.

Nuottien kirjoitus.

Kokouksessaan maaliskuun 10 p:nä 1916 päätti musiikkilautakunta, että nuotteja kirjoitettaessa asianomaisten säveltäjäin varalle musiikkilautakunnan tekemän päätöksen mukaan orkesterin kustannuksella, tämä työ on ehdottomasti toimitettava orkesterin kanslian välityksellä.

Valmistelutoumia soitantokauden 1916-17 varalle.

Musiikkilautakunta on ryhtynyt toimiin sen orkesterisoittajamäärän hankkimiseksi, mikä ennestään olevan kantajoukon lisäksi tarvitaan kaupunginorkesterin saattamiseksi täyteen mieslukuun. Nämä toimenpiteet on likimmittain loppuun suoritettu tämän kertomuksen valmistuessa.

Orkesterin johto ensi soitantovuodeksi on uskottu professori Kajanukselle, jonka kanssa on välikirja tehty. Kapellimestari G. Schnéevoigtin on ensi soitantovuodeksi sidottu yritykseen, mutta sattuneesta syystä on musiikkilautakunnan täytynyt hänelle myöntää virkavapautta ensi syyslukukaudeksi. Herra Schnéevoigtin konsertteja johtavat etevät koti- ja ulkomaiset johtajat, joiden kanssa asiasta on sovittu.

Kesätyötä orkesterin jäsenille.

Sittenkuin orkesterin jäsenet esittämillään syillä olivat pyytäneet musiikkilautakuntaa ryhtymään toimenpiteisiin kesälevon hankkimiseksi heille kaupungin toimesta ja sen kustannuksella, on orkesterin jäsenten edustajain kanssa pidetyissä kokouksissa näille selvitetty, että tuollaista etua ei voida myöntää, niin kauan kuin heidät on palvelukseen otettu yhdeksi soitantokaudeksi kerrallaan, minkä johdosta pyydetty kesäloma jää kaupungin sopimuksenmukaisten velvollisuuksien ulkopuolelle eikä tästä johtuvia menoja käy paneminen musiikkilautakunnan vahvistettuun budjettiin. Voidakseen kuitenkin mikäli mahdollista helpottaa orkesterin jäsenten kesäkuukausien aikaista huolestuttavaa taloudellista tilaa on musiikkilautakunta ryhtynyt toimiin hankkiakseen heille osin soittajapaikkoja kesäkuukausiksi ja osin muuta palkattua työtä.

XXI. Helsingin anniskeluosake- yhtiön tarkastaja,

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan kertomus kesäkuun 1 p:n 1915 ja kesäkuun 1 p:n 1916 väliseltä ajalta oli seuraavaa sisällystä:

Antaessani kertomuksen toiminnastani Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajana kesäkuun 1 p:n 1915 ja kesäkuun 1 p:n 1916 välisenä myyntivuonna katson ensinnä olevan huomauttaminen, että yhtiöllä on tänä vuonna ollut voitettavana johtokunnan kalenterivuodelta 1915 antamassa kertomuksessa lähemmin mainittuja vaikeuksia, jotka ovat arveluttavasti uhanneet järkyttää yhtiön vanhastaan vakavaraista taloudellista asemaa, mutta jotka kuitenkin on vähitellen pääasiassa saatu poistetuiksi. Tärkein niistä seikoista, jotka vuonna 1915 tuottivat yhtiölle tappiota Smk. 356,623: 73, eli yhtiön vastuunalaisuus korkeiden huoneistovuokran suorituksesta, oli tosin olemassa vielä viiden ensimmäisen kuukauden aikana vuonna 1916, mutta johtokunnan oli kuitenkin onnistunut varsin tuntuvasti vähentää vuokra-
tuista huoneistoista johtuvia yhtiön menoja. Johtokunnan maaliskuussa 1916 tekemäin laskelmain mukaan, joiden luotettavaisuutta ei voine epäillä, olivat yhtiön ylijäämävarat lähinnä edellisen kuukauden eli helmikuun lopussa Smk. 197,987: 51, mihin on lisättävä Smk. 132,960: 61, jolla määrällä johtokunta oli katsonut olevan vähentäminen yhtiön omistaman talon Fredrikinkadun n:o 34 arvoa, koska viime varsinainen yhtiökokous ei ollut hyväksynyt tätä arvon alentamista, vaan kumonnut sen. Kun yhtiön tappio maalisk., huhti- ja toukokuulla 1916 tietävästi ei ainakaan ole ollut suurempi arvioitua Smk. 19,017: 40, eivät yhtiön pääomavarat kesäkuun 1 p:nä 1916 liene olleet Smk. 311,930: 72 vähemmät. Tässä on tosin huomattava, että kirjaanpantuihin varoihin on luettu Korkeasaaren ja Seurasaaren rakennusten ja laitosten arvoksi kaikkiaan Smk. 313,358: 61, jota arvoa siinä tapauksessa että mainittu omaisuus yhtäkkiä muutettaisiin rahaksi, ei varsin luultavasti täysin saavutettaisi, mutta kun toiselta puolen otetaan huomioon että viimeksi mainittuun summaan ei ole luettu näillä saarilla olevan

Anniskelu-
osakeyhtiön
taloudellinen
tila.

kaluston, eläinten eikä kasvien arvoa, joka on laskettu 49,068 markaksi, sekä että Yrjönkadun talon n:o 3 kirjaanpantu arvo, Smk. 125,312:60, on talon nykyistä myyntiarvoa tuntuvasti vähempi, saanee katsoa johtokunnan arvioineen yhtiön tilan riittävää varovaisuutta noudattaen. Kesäkuun 1 p:stä 1916 lähtien yhtiölle koitua kuukausittainen tappio, kun liike niinkuin tunnettu nykyään on rajoitettu koti- ja ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin sairaanhoitolaitoksille ja apteekkeille, tieteellisille laitoksille ja teknillisiin tarkoituksiin sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntiin vähintään 25 litran erin, jota vastoin yhtiön anniskeluliike on kokonaan seisauksissa, on jo saavutetun kokemuksen pohjalla laskettu hiukan yli 400 markaksi, ja voinee yhtiö sentähden turvallisesti odottaa nykyisen pulakauden päättymistä.

Eräisiin yhtiön johtokunnan vuoden varrella käsittelemiін hallintokysymyksiin katson olevan syytä tässä lyhyesti kajota.

väkiwiina- ja
viinivarastojen
lunastus.

Vanha kysymys entisten väkiviinakauppiaitten väkiviinajuomaja viinivarastojen lunastamisesta yhtiölle ei sotaveron suoritusta koskevain määräysten johdosta tosin ole saavuttanut vuoden varrella ratkaisuaan, mutta yhtiö on saadaksesen asian lopullisesti järjestetyksi, toukokuussa 1916 tehnyt k. senaattiin anomuksen saada tuollaista veroa suorittamatta ottaa mainitun varaston haltuunsa, jonka esityksen tueksi yhtiö huomautti että, jollei yhtiön omia varastoja saada täydennetyksi, yhtiö kohdakkoin käy kykenemättömäksi suorittamaan sairaalain ja apteekkien tekemiä tilauksia. Tätä asiaa ei kuitenkaan ratkaistu ennen toukokuun loppua.

Anniskelu-
oikeuden
vuokramaksut.

Eräässä aikaisemmassa kertomuksessani mainitun riidan, joka oli syntynyt yhtiön ja vuokrattujen anniskeluoikeuksien haltijain kesken viimeksi mainittujen velvollisuudesta yhtiölle suorittaa määrätty vuokramaksut myyntivuoden 1914—15 neljänneltä neljännekseltä ja sen jälkeiseltä ajalta, on heinäkuun 12 p:nä 1915 ratkaissut yhtiön ja sen vuokraajain välisiä riitoja ratkaisemaan asetettu sovintolautakunta, joka on lausunut että, kun se myyntimaksu, minkä yhtiö on määrännyt koti- ja ulkomaisten väkiviinajuomain anniskeluoikeudesta, on vastike tuollaisen oikeuden käyttämisestä, mutta vuokraajilta hallituksen määräyksen johdosta on riistetty mahdollisuus puheenalaisena aikana käyttää mainittua oikeutta, eivät vuokraajat ole velvolliset, niinkauan kuin väkiviinajuomain anniskelun täydellistä kieltoa jatkuu, suorittamaan puheena olevia maksuja, lukuun ottamatta valtiolle menevää anniskeluveroa. Sovintolautakunnan julistaman periaatteen mukaisesti on yhtiön johtokunta katsonut olevan myös palauttaminen useille entisille väkijuomakauppiaille osan heidän aikaisemmin suorittamiaan vuokramaksuja.

Vaikka yhtiön aikaisempi esitys valtiolle suoritetun anniskelu-Anniskeluveron veron palauttamisesta elokuun 1 p:n 1914 jälkeiseltä ajalta, josta päivästä lähtien yhtiön kaikki toisen ja kolmannen luokan ravintolat oli hallituksen käskystä pidetty suljettuina, oli evätty, päätti johtokunta esiintulleista syistä marraskuussa 1915 uudistaa anomuksensa, mistä oli seurauksena, että k. senaatti helmikuun 8 p:nä 1916 myönsi anottuun palautuksen, kuitenkin ainoastaan syyskuun 1 p:n 1914 jälkeiseltä ajalta. Tämän johdosta kertyi yhtiön kassaan Smk. 7,312: 50.

Sittenkuin huhtikuussa 1915 pidetty varsinainen yhtiökokous oli johtokunnan esityksestä päättänyt valtuuttaa sen asianomaisille ilmoittamaan, ettei yhtiö silloiseen tilanteeseen nähden, kun sen liike oli epämääräiseksi ajaksi lakkautettu, voinut suorittaa kulkulaitosrahastolle ja Helsingin kaupungille tulevia yhtiön voitto-osuuksia vuodelta 1914, ennenkuin jokin aika oli kulunut yhtiön liikkeen jälleen käyntiin tulemisesta, on, niinkuin tuunettu, asia, mikäli koskee kaupungin voitto-osuutta Smk. 196,967: 39, järjestetty kaupunginvaltuuston tekemällä ja johtokunnan hyväksymällä päätöksellä, että voittovarain suorituksen saattamiseksi mahdolliseksi yhtiölle myönnettiin vastaava määrä etuantina, joka on takaisin maksettava kohta, kuin varoja siihen on käytettävänä. Mitä taas tulee kulkulaitosrahaston voitto-osuuteen Smk:an 106,726: 20, jonka suoritukseen nähden senaatti ei, niinkuin aikaisemmin on mainittu, ollut myöntänyt lykkäystä, on johtokunta heinäkuun 29 p:nä 1915, sittenkuin sille oli ilmoitettu lääninhallituksesta saatetun tiedoksi, että toimenpiteisiin yhtiötä vastaan ryhdytään varain toimittamiseksi lääninrahastoon sekä oli viitailtu että, ellei niitä pikimiten suoriteta, yhtiön vastainen olemassaolo joutuu uhanalaiseksi, päättänyt viipymättä lääninrahastoon suorittaa vastamainitut voittovarajat ja sitä varten pankista ottaa lainaa tarpeellisen määrän. Kun minä en ollut mainitussa johtokunnan kokouksessa eikä minulla sen tähden ollut tilaisuutta lausua mieltäni asiasta, olen jälkeempään johtokunnalle ilmoittanut käsitykseni olevan, että johtokunnan ei olisi tullut vastoin edellä mainitun yhtiökokouksen selvää määräystä uudessa yhtiökokouksessa osakkaiden puoleen kääntymättä toimittaa yhtiön asemaa suuresti heikontavaa maksun suoritusta, varsinkin kun minun käsitykseni mukaan maksun epäamisestä peiteltyyn uhkaukseen katsomatta ei olisi voinut olla seurauksena muuta kuin yhtiön haastaminen oikeuteen velvoitettavaksi täyttämään maksuvelvollisuutensa, mutta semmoista toimenpidettä oli yhtiökokous jo edellyttänyt maksunepäyksen luonnollisena seurauksena. Kuluvan vuoden huhtikuussa pidetyllä varsinaisella yhtiökokouksella ei kuitenkaan ollut mitään muistuttamista mainittua johtokunnan menettelyä vastaan, joka oli

Voittovarain
suoritus.

vuosikertomuksessa saatettu osakkaiden tiedoksi, ja täytyi sentähden katsoa yhtiökokouksen hyväksyneen sen.

Yleisarvostelu.

Muita johtokunnan hallintoasioissa tekemiä päätöksiä vastaan ei minulla ole ollut aihetta ilmoittaa vastalauseita, vaan olen päinvastoin kaikessa pääasiassa voinut niihin yhtyä, ja olen aina havainnut johtokunnan järkevällä huolellisuudella ja kaikkia laillisia määräyksiä noudattaen pitäneen huolta yhtiön oikeudesta ja edusta. Johtokunnan kokouksissa olen harvalukuisin poikkeuksin ollut saapuvilla samaten kuin tilintarkastuksessa ja varsinaisessa yhtiökokouksessa, minkä ohessa olen koettanut täyttää muutkin tarkastajalle kuuluvat tehtävät.

Asiarekisteri.

Aistivilliset lapset, kasvatuslautakunnan toimesta eräissä laitoksissa hoidetut	279
Alemmat käsityöläiskoulut, niiden johtokunnan jäsenen vaali	186
Alho E., lääketieteentohtori, valittu suomenkielisten kansakoulujen lääkäriksi	177
Alppilan ravintola, vesiklosettien laittaminen siihen	39
Aluelääkärinalueet, kaupungin	151
Amanuenssinvirka, tilastokonttorin, sen täyttäminen	203
Aminoff, K. G., kansakouluntarkastaja, valittu suomenkielisten kansakoulujen apulaistarkastajaksi	177
Ammattiholhoajan selonteko vuodelta 1915	273
Ammattikoulut, katso Alemmat käsityöläiskoulut, Tyttöjen ammattikoulu ja Valmistava poikain ammattikoulu.	
Andsten, V., koneenkäyttäjänleski hänelle myönnetty elinkautisapuraha	92
Anneperin tiluksen vuokraaminen	17
Anniskelu, mallasjuomain, sen järjestäminen	182
» väkiviinajuomain, sen järjestäminen	182
Anniskeluoikeuden vuokramaksut	392
Anniskeluoikeuksia, mallasjuomain	182
» väkiviinajuomain	181
Anniskeluveron palautus	393
Apuharvennus kaupungin metsissä	343
Apurahan anomuksia	92
Apurahat, katso myös Eläke ja Helsingin anniskeluosakeyhtiö.	
Apurahoja erinäisille henkilöille	91, 92
» kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta	106
Arbetets vännen nimiselle yhdistykselle myönnetty määräraha	100
Armeliaisuusyhdistysten ja vaivashoidon välinen yhteistyö	252
Arvonta, obligatsioonien	203
Asukkiolot Vallilassa	362, 366
Asunnonvälitystoimiston johtosääntö	148, 361
» perustaminen	147
» vuosirasasääntö	72
Asuntotarkastajanviran hoitaminen	155
Asuntotarkastuksen johtosääntö	153
» järjestäminen	152
» vuosirasasääntö	77, 120
Automobiilien hankkiminen sairaiden kuljettamiseksi	29
Avustetut lahjoitettujen rahastojen koroilla	238
» vaivashoidon kautta, niiden lukumäärä	237
Avustukset, eri yhdistysten antamat	253
» työttömäin perheille annetut	115, 239
Avustusrahasto, köyhäin soittotaiteilijain	389
Avustusta koteihinsa vaivashoidolta saaneet henkilöt	237

B akteriologiset tutkimukset kaupungin laboratoriossa, niiden taksa.....	78
Bengtsårin kasvatustiloksen korjaukset	37, 325
» maatilain taloudenhoito.....	273
Bjällbon huvilatiluksen myynti.....	5
Blekhholmankarin tiluksen vuokraoikeuden pitennys	23
Bruun, Otto, filosofianmaisteri, valittu tilastokonttorin amanuenssiksi	208
Brändön huvilakaupungin raitiotietä koskevan toimilupakirjan siirtäminen	24
» kartanoon rakennettava rautatie	25
Brändönkadun tasoitus.....	47, 318
Budjettivaliokunnan vaali	185
Busholman käyttäminen	11
Bärlund-Terho, A. V., ent. vahtimestari, hänen eläkeanomuksensa eväty....	91
Bölessä olevan tontin luovuttaminen kirkkotontiksi.....	19
D esinfiointi, sotilaiden vaatteiden	76
E duskunnan koolle kutsumista koskeva alistus.....	179
Eiran puistikkaan hankittavat veistokuvateokset	103, 105
» sairaalan silmäpoliklinikkaa varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	120
Elinkeino-oikeuksien hakemuksia	181
Elintarpeiden säilytysuojat	202
Elintarvehinnat kaupungissa	177
Elintarvekomitean asettaminen.....	110
Eläintarhan istutukset	339
» lokaveden puhdistusasema	324
» urheilukentän kuntoonpanettaminen	53, 127
» » käyttämiseen myönnetty lupa	200
Eläkeperusteet, kasvatustilosten toimihenkilöiden	176
Eläkkeet ja apurahat, myönnetyt	91, 92
» » » 1916 vuoden menosääntöön otetut	126
» kansanlastentarhain opettajatarten	84, 297
Elätteelle antaminen, turvattomien lasten, testamenttilahjoitus sitä varten ..	95
» vaivashoidon toimesta annetut henkilöt.....	246, 247
Esitysehdotus katunimen muuttamisesta	43
» pohjavettä kuljettavan juomavesijohdon perustamisesta	42
Esplanadikappelin vuokra	19
Eteläisen Unisaaren vuokraoikeuden pitennys.....	21
F redrikinkadun osain kiveäminen.....	47, 323
Fredriksperin alueen myynti.....	5
» ampumaradan suojelualueen luovutus valtiolle	5
Fylgia nuorisoliitolle myönnetty määräraha	100
G agneur, B., insinööri, hänelle myönnetty lupa putkikaivojen teettämiseen	201
Gahmberg, J., rahatoimikamarin rahainperijä, hänelle myönnetty virkaero ..	205
Garoff, V., ylioppilas, hänelle myönnetty matkastipendi	91
Geitlin, B., filosofianmaisteri, valittu terveydellisten tutkimusten laboratooriin johtajaksi	176
Grefbergin, Emma, rahasto, sen käyttäminen.....	251
Gumtähden sairaala-alueen myynti.. ..	5
Gumtähdenkadun viereisen paikan tasoittaminen ja aitaaminen.....	47

Gärkman, E., maanviljelijä, hänen omistamansa rakennuksen luovuttaminen sotilassairaalan käytettäväksi	88
Haapaniemen urheilukenttää koskevia määräyksiä	202
Hagan huvilayhdyskunnan järjestyssääntö	180
» » palojärjestys	181
» —Munkkiniemen raitiotietä koskeva toimilupakirja	25
Hakasalmenpuiston käyttämiseen myönnetty lupa	200
» portinvartijatuvan kuntoonpanettaminen	39
Hakkarainen, P., parmaaaja, hänelle myönnetty eläke	91
Hakonäki, M. työntekijä, hänen apurahakorotusanomuksensa evätty	92
Halkojen y. m. ostoa varten otettu laina	114
Halkominen, Köydenpunojankadun tehdastontin n:o 8 a	130
Halkopihan järjestäminen kaupungin tarpeita varten	110
» » valtion laitoksia varten	16
Halkotarve, kaupungin, sen turvaaminen	205
Hallintojaosto, kunnan työväenasuntojen	360, 366
» yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisrahaston ..	360, 365
Hallitus, kaupungin teknillisten laitosten, sen jäsenen vaali	209
» » yleisten töiden, sen jäsenen ja varajäsenten vaali	187
» » » » vuosikertomus	311
» kaupunginkirjaston, sen jäsenen ja varajäsenen vaali	187
» » » vuosikertomus	302
Halonmittaustaksan muuttaminen	180
Hanmasklinikka, kansakouluoppilaiden, sitä varten myönnetty määrä- raha	100
Heinäntekoon myönnetty oikeus	200
Helsingfors skeppsvarfsaktiebolag, laivaveistämöalueen vuokraaminen sille ..	17
Helsingin anniskeluosakeyhtiölle myönnetty etuanti	96
» » » määräraha Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain laitteiden kunnossapitoa varten	54, 98, 100
» anniskeluosakeyhtiön jäsenten vaali	185
» » tarkastajan vuosikertomus	391
» » tilintarkastajan vaali	185
» » voittovaravot vuodelta 1914	97, 393
» kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksille myönnetty kahden rahaston korkovaravot	94
» » opettaja- ja opettajataryhdistyksille myönnetty määräraha	99
» kuuromykkäyhdistykselle myönnetty määräraha	100
» käsityökoulun huoneisto	20
» makasiiniosakeyhtiön talossa olevan huoneiston vuokraaminen ..	64
» palvelijataryhdistykselle myönnetty määräraha	99
» —Porkkalan väylän tutkiminen	64
» pörssin tilintarkastajan vaali	185
» raittiusyhdistysten keskustuimikunnalle myönnetty määräraha ..	99
» talousopistolle myönnetty määräraha	101
» talousopiston määrärahan anomus evätty	109
» telefoonyhdistyksen toimilupakirjan täydentäminen	23
» teollisuuskoulun johtokunnan jäsenten vaali	187
» teurastamo-osakeyhtiölle myönnetty vuokraoikeuden pitennys erääseen alueeseen	22

Helsingin teurastamo-osakeyhtiön teurastamossa teurastettujen eläinten tar-	
kastus	159
» työväenjärjestöjen työttömyyskomitean anomus lainan saamisesta	109
» uimaseuralle myönnetty käyttö-oikeus Ursinin kallion uimalaitok-	
seen	19
» vapaaehtoinen palokunta	227
Henkilökohtainen palkanlisäys rakennuskonttorin insinööriostasoin insinööreille	125
Henkilöllisten vaikeuksien poistaminen tileistä	207
Henriksson, J. V., palolaitoksen kersantti, hänelle myönnetty eläke.....	91
Hermannin tonttien vuokraoikeuden pitennys	21, 22, 23
» työväenyhdistys II vapautettu tontinvuokran suorittamisesta	19
Hesperian puiston käyttämiseen myönnetty lupa.....	200
» puistossa olevain leikkikenttän kuntoonpanettaminen	53
» ylimääräistä tuberkulosisairaalaa varten myönnetty määräraha 28,	121
Hietalahden laivatokka- ja konepajaosakeyhtiölle myönnetty lupa sivurai-	
teen laskemiseen	27
» » » » » vuokrattu alue	12
Hiihtomäkien korjauksia varten myönnetty määräraha.....	54
Hissien rakentamista ja käyttöä koskeva ohjesääntö	180
Hissitarkastajain ohjesääntö	180
Holhousasioita	269
Holhouslautakunnan puheenjohtajatoimen hoitaminen	184
» vuosikertomus	353
Hourinhoito, katso Mielisairaat	
Humaliston huvilapalstan n:o 7 lunastus.....	4
» » » vuokraoikeuden pitennys	22
» rakennusten vuokrasopimuksen pitennys	77
» varasairaalaa varten myönnetty lisämääräraha.....	76
» varasairaalan sairasmaksutaksa	75
Humallahden uimahuoneiden vuokraaminen	200
Huutokaupalla luovutetut virvokejuomavaunujen ja myyntikojujen paikat ..	200
Huutokauppaajanammattin harjoittamiseen myönnetty lupa.....	181
Hyväksyminen, rakennuspiirustusten	199
» takuusitoumusten	199, 208
Hyväntekeväisyysyhdistysten ja vaivashoidon välinen yhteistyö.....	252
Hätäapukomitean asettaminen.....	176, 363, 380
Hätäaputyötilasto	108, 363
Hätäaputöiden järjestäminen naisille	109, 379
Högre svenska handelsläroverket nimistä oppilaitosta varten 1916 vuoden	
menosääntöön otettu määräraha	123
Högsandin parantola, kansakouluoppilaiden sinne sijoittamista varten myön-	
netty määräraha	99
Höyrykattilat, kulkutautisairaalan, niiden muutostöitä varten myönnetty	
määräraha	31
Ikäkorotus teknillisten laitosten virkamiehille	124
Inventaajat, kaupungin kassan	55
» kaupunginkirjaston	184
Inventaus, kaupunginkirjaston kirjavaraston	56
Istutusten kunnossapito	52, 126, 336
» laittamiseen myönnetty määräraha.....	53, 126
Isännöitsijäpalkkio, varatuomari K. L. F. Mörtengrenille myönnetty	202

Jakelujohdon laskeminen Nimrodkatuun	43
Janson, V., kuvanveistäjä, hänelle myönnetty kilpailupalkinto	105
Jauhojen y. m. ostoa varten otettu laina	114
Johansson, B., työntekijä, hänelle myönnetty eläke	91
» K., » hänen apuraha-korotusanomuksensa eväty	92
Johtokunnat, kaupungin kansakoulujen, niiden jäsenten vaali	184
Johtokunta, alempain käsityöläiskoulujen, sen jäsenen vaali	186
» Helsingin anniskeluosakeyhtiön, sen jäsenen vaali	185
» » teollisuuskoulun, sen jäsenten vaali	187
» kansanlastentarhain, sen jäsenten vaali	186
» kunnan työnvälitystoimiston, sen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali	186
» Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodiu, sen jäsenten vaali	187
» Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sen vuosikertomus	281
» Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sille myönnetty vastuunvapaus..	56
» tyttöjen ammattikoulun, sen jäsenten ja varajäsenten vaali.....	186
» valmistavan poikainammattikoulun, sen jäsenen ja varajäsenen vaali.....	186
Johtosäännöt, vaivashoitohallituksen toimihenkilöjen	166—175
Johtosääntö, asunnonvälitystoimiston	148
» asuntotarkastuksen	153
» hissitarkastajain	180
» kasvatustalokunnan	149
» lihantarkastusaseman	157
» musiikkilautakunnan	149
» terveydellisten tutkimusten laboratorioin	155
» tilastokonttorin	146, 219
Juoksupunnusvaakain käyttäminen lihantarkastusasemalla ja teurastamossa..	159
Juomaveden hankkiminen	201
Jäiden ottoon myönnetty lupa	201
Järjestysmiehen asettaminen Sinivuoremaalle	10, 126, 203
» » Ursinin kallion uimalaitokseen	19
Järjestyssääntö, Hagan huvilayhdyskunnan	180
» satamaradan kääntösiltain käyttämistä koskeva	52
Kaasujohtojen laskettaessa noudatettavat ohjeet	44
Kaasulaitoksen määrärahan muutettu käyttäminen	90
» pääputkiverkon laajentaminen	42, 124
» rakennusten korjaus ja kunnossapito	42
» vakuuttaminen sotavakuutusyhtiössä	41
Kaasulaitoksesta odotettavat tulot 1916 vuoden tulosäännön mukaan	129
Kaasulaitosta varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	124
Kaasumittarien osto	114
Kaasun laatu	90
Kaatopaikka, Malmin, sen poisuuttaminen	53
Kadut ja yleiset paikat, niitä varten myönnetty määräraha	46, 47, 125
» » » » rakennuskonttorin rakentamat ja korjaamat	316
Kaisaniemen kelkkaratain väliaikaisten siltain teettäminen	53
Kaisaniemenkadun nimi	43

Kaisaniemenkadun tasoitusta varten myönnetty lisämääräraha	129
Kaitsijat, vaivaishoitohallituksen, heidän palkkauksensa vahvistaminen ..	81, 122
Kalavesi, kaupungin, sen arviointi	202
Kalliinanjanlisäyksen myöntäminen kansanlastentarhain opettajattarille	87
» » kaupunkiin virka- ja palvelusmiehille ..	57, 216
Kallström, J. V., portinvartija, hänelle myönnetty eläke	91
Kalustomäärärahaa koskevia määräyksiä	108
Kaluvaja, kunnalliskodin, sen laajentaminen	36
Kanavomistukset, katso Viemärikanavat.	
Kankaanpää, V., johtaja, määrätty toistaiseksi hoitamaan lihantarkastusase- man johtajanvirkaa	176
Kaunanta-aikain luvun lisääminen	72
Kansakouluhammasklinikkaa varten myönnetty määräraha	100
Kansakouluja varten myönnetty lisämääräraha	83
» » 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	123
Kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksille myönnetty kahden rahas- ton korkovarat	94
» » » » myönnetty määräraha	99
» » » » » valtioapu	82, 83
Kansakoulujohtokuntain jäsenten vaali	184
Kansakoululapset, kesäviriketyksen järjestäminen heille	83, 94, 97, 99
» » kurssien järjestäminen heille n. s. Ärtin koulupuutarhassa ..	92
» » maksuttomia kylpyjä heille Ursinin kalliion uimalaitok- sessa	19
» » paikkoja varten heille Högsandin parantolassa myönnetty määräraha	99
» » ruokaa varten heille myönnetty määräraha	100, 123
» » tuberkuloosiset, virkistyskotia varten heille myönnetty määräraha	99
Kansakoulunlääkärin valitseminen	177
Kansakouluopettajille toimeenpantavat opastuskurssit	83
Kansakoulutalojen korjaukset	37, 83, 327
» » rakennuttaminen	36, 37
Kansalaisoikeuden, Suomen, saantia koskevat anomukset	181
Kansanjuhlien y. m. pitämiseen myönnetty lupa	200
Kansanlastentarhain lasten hammashoito	300
» » lukumäärä	295
» » opettajattaret	292
» » opettajattarien eläkkeet	84, 297
» » » » kalliinanjanlisäykset	87, 299
» » tarkastajalle myönnetty palkankorotus	123
» » terveydenhoito	298
Kansanlastentarhoja varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha ..	123
Kansliahuoneiston vuokraaminen venäläiselle sotaväelle	88
Karstun kasvatuslaitoksen oppilaille myönnetty utteruusrahat	84
Kasvatuslaitokset	270, 276
Kasvatuslaitoksille myönnetty lisämääräraha	84
Kasvatuslaitosten johtajille ja johtajattarille myönnetty palkankorotus	84
» » opettajakunta	272
» » toimihenkilöiden eläkeperusteiden muuttaminen	176
» » valtioavut	82, 83
Kasvatuslautakunnan johtosääntö	149

Kasvatuslautakunnan puheenjohtajan ja jäsenen vaali	186
» tarverahain määrärahan ylitys.....	73
» toiminnan kustannukset.....	272, 278
» vuosikertomus	267
Katsastusmiehet, kaupungin irtaimen omaisuuden	185
» » kiinteän »	39
» kaupunginkassan	55
» kaupunginkirjaston	184
Katselmukset, kaupungingeodeetin toimittamat.....	325
» rahatoimikamarin »	199
Kattilakivimuodostuksen vähentäminen kaupungin vesijohtovedessä	89
Katujen puhtaanapito	340
» viertäminen.....	46
Katuvalaistusta varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	125
Kauppahalleja varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	124
Kauppahalli, Hakaniementorin, sitä varten myönnetty lisämääräraha	113
» Rantatorin, sitä varten myönnetty lisämääräraha	89
Kauppahallin myymälöistä kertyneet vuokratulot	127, 200
» valaistusmenojen laskeminen.....	124
Kauppahinta, erään tontin, evätty anomus huojennusten saamisesta sen suorituksessa	110
Kauppatilasto, kunnallinen, sen ottaminen tilastokonttorin huostaan.....	217
Kaupungin kiinteä omaisuus, sen katselmusmiehet.....	39
» » » siitä odotettavat tulot 1916 vuoden tulosäännön mukaan	127
» metsäin hoito.	343
» velkoja varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	118
» virastoja varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha ..	118
Kaupunginarkkitehdin vuosikertomus	325
Kaupunginasemakaava-arkkitehdin opintomatka	336
» » » vuosikertomus	335
Kaupunginasemakaavan muutos, Kirkkomaankatua koskeva	2
» » kortteleita n:o:ja 403 ja 422 koskeva.....	2
» » korttelia n:o 204 koskeva	2, 336
» » » 292 »	3
» » tehdaskorttelia n:o 176 koskeva	336
Kaupungingeodeetin vuosikertomus	325
Kaupunginkassan katsastusmiehet	55, 203
Kaupunginkirjastoa varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	123
Kaupunginkirjastolle annetut lahjat	310
Kaupunginkirjaston hallituksen jäsenen ja varajäsenen vaali	187
» inventtaajain vaali.....	184
» kirjastotalon rakentaminen	302
» kirjavarasto	56, 303
» lainaajat	306
» lainausliike	304
» lukusalit.....	308
» tulot.....	308
» vuosikertomus	302
Kaupunginorkesteria varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha ..	123
Kaupunginorkesterin jäsenten kesätyö	390
» kokoonpano	385

Kaupunginorkesterin taloudellinen tulos	387
» toiminta	385
» vuokratariffi	389
Kaupunginpalvelijoiden raitiotielippujen ostoon myönnetty määräraha.....	118
Kaupunginpuutarhan rakennusten korjaukset	39
Kaupunginpuutarhurin vuosikertomus	336
Kaupunginreviisorille myönnetty virkaero	70
Kaupunginvaltuuston jäsenet.....	1
» kokoukset y. m.	2
» tarverahain määrärahaan myönnetty lisäys.....	63
» valmisteluvaliokunta	1
Kaupunginvoudinkonttorin tarverahain määrärahaan myönnetty lisäys.....	63
Kaupunkilähetykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	99
» testamenttivaroista myönnetty määräraha	95
Kaupunkilähetyksen vastaanottokoti.....	272, 279
Keisarivierailu	178
Keittokurssien voimassapito.....	101, 109
Kelkkaratain laittaminen.....	53
Kellarivapaus, kaupungin	111
Kerjuu kaupungissa	253
Kermakauppasääntö	161
Kertomus kaupunginkirjaston inventauksesta	56
» lahjoitusrahastojen 1914 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä	55
» 1914 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä	55
» » » tilien ja hallinnon tarkastuksesta	55
Keskushallitus, vaivahoidon	235
Kesäoleskelna varten lapsille myönnetty määräraha	99
Kesäpuutarha, lasten, sitä varten myönnetty määräraha	100
Kesäsiirtolaa varten köyhille lapsille myönnetty määräraha	99
» » työläisnaisille myönnetty määräraha	101
Kesäsiirtolat, kansakouluoppilaiden	99
» kansanlastentarhain.....	99, 300
Kesätyöskentelyn järjestämistä varten lapsille myönnetty määräraha.....	100
Kesävirkestys, kansakoululasten	83, 97
Kiiliäinen, E. J., parmaaja, hänelle myönnetty eläke	91
Kiinteä omaisuus, kaupungin, sen katsastusmiehet	39
» » » siitä odotettavat tulot 1916 vuoden tulosäännon mukaan	127
Kilpailu veistokuvateosten hankkimiseksi kaupungille	102
Kirjasto, katso Kaupunginkirjasto.	
Kirkkomaankadun muutettu kaupunginasemakaava	2
Kirkkorakennusten paikkoja varten luovutettavat tontit	19
Kiveäminen, Fredrikinkadun erään osan	47
» Porvoonkadun » »	47
Kivelän sairaala, sijain luovuttaminen siitä sairaille ja haavoittuneille sotilaille	28
» sairaalalle myönnetty lisämääräraha	76
» sairaalan korjaukset	31
» » määrärahain ylitys	76
» » sairasmaksut	75
» » taloushallinto	73

Kivelän sairaalan vaatteiden pesu	81
Koiraveron poistaminen tileistä	207
Komitea elintarvekysymyksiä varten	110
» Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtola-, sille myönnetty määräraha	99
» kysymystä varten kaupungin terveydenhoitojärjestyksestä	150
» » » » viemäriolojen järjestämisestä	50
» » » » maistraatinsilteerinviran uudestijärjestämisestä	60
» » » » maito- ja kermakaupasta kaupungissa	110
» » » » raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamisesta	132
» katso myös Valiokunta.	
Kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle luovutettava vesialue	3, 4
Korjaukset, Alppilan hiihtomäkien	54
» Bengtsårin kasvatuslaitoksen	37, 325
» Hakasalmenpuiston n. s. portinvartijatuvan	39
» kaasulaitoksen rakennusten	42
» kansakoulutalojen	37, 83, 327
» katujen ja yleisten paikkain	46
» kaupunginpuutarhan rakennusten	39
» kunnalliskodin	36, 328
» kunnan työväenasuntojen	31, 327
» Ouluntien talon n:o 3—5	39
» palolaitoksen rakennusten	31, 326
» poliisilaitoksen huoneistojen	31, 328
» sairaalain	31, 33, 329
» satamain	51
» seurahuoneen	39
» tavarakatosten	330, 331
» teiden	50
» tulli- ja satamarakennusten	30, 330
» viemärikanavain	48
» viertoteiden	51
» Aggelbyn kartanon rakennusten	39, 331
Korkeasaaren eläinkokoelman ottaminen kaupungin huostaan	54
» laitteiden voimassapittoa varten myönnetty määräraha	54, 98, 100
Korot 1916 vuoden tulosaännön mukaan	127
Korpaksen tilalla olevain rakennusten luovuttaminen sotilassairaalaksi	88
Korvauksia ruumiinvammasta	205
» vaivashoidosta	243
Kouluneuvostojen jäsenten ehdotus	184
Koulusiirtolat	270
Kulkutautien vastustamismääräraha 1916 vuoden menosäännön mukaan	121
» vastustamismäärärahaan myönnetty lisäys	74
Kulkutautiparakkien teettäminen	19
Kulkutautisairaala varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	121
Kulkutautisairaalle myönnetty lisämääräraha	76
Kulkutautisairaalan höyrykattilan muutostyöt	31
» perustaminen sotaväelle	30, 88
» sairasmaksut	75
Kunnallisasetuskokoelman julkaisumäärärahaan myönnetty lisäys	107
Kunnallisen halkotarhan laittaminen	110

Kunnallisen kauppatilaston ottaminen tilastokonttorin huostaan	217
» keskustoimiston voimassapitoa varten myönnetty määräraha 107,	126
Kunnallishallintoa varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha.....	119
Kunnalliskodin eräiden tonttien lakkauttaminen ja uusien perustaminen siihen	81
» johtajan johtosääntö	171
» johtajanviran jälleen täyttäminen.....	176
» korjaukset	36
» menot	240, 257
» ruuanpito	264
» terveydelliset olot	258
» toiminta	253
» väliaikainen sairaala.....	28, 121, 257, 258
Kunnalliskodissa toimitetun vaatteidenpesun hinta	81
Kunnalliskotia varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha.....	122
Kunnallisverotus.....	381
Kunnan mielisairaala, katso Nickbyn mielisairaala.	
» sairaalain taloushallinnon uudestijärjestäminen	73
» työvälistysoimisto, naisapulaisen palkkaaminen siihen	119
työvälistysoimiston johtokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali	186
» työvälistysoimiston johtokunnan vuosikertomus.....	370
» työväenasunnat, apulaisen palkkaaminen niiden talonmiehelle.....	72
» » niitä varten myönnetty lisämääräraha	72
» » » » 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	126
» työväenasuntojen hallinnon taloudellinen tulos	367
» » hallintojaosto	360, 366
» » korjaukset.....	31, 327
» » sääntöjen uudestilaadinta	366
Kuponkivero, kaupungin menot siitä.....	56
Kvarnström, F., leskirouva, hänen eläkeanomuksensa evätty	91
Kyläsaaren käyttämiseen myönnetty lupa	200
» nimituoneiden vuokraus	200
Kyrklund, H. V., parmaaja, hänelle myönnetty eläke	91
Kyydinpito	205
Käsityöläiskoulut. alemmmat, niiden johtokunnan jäsenen vaali	186
Kääntösillat kaupungin satamaradan, niiden käyttämistä koskeva järjestys-sääntö	52
Köyhäinkatsojat, vapaaehtoiset.....	236
Lahjapalkkio majoituslautakunnan valtimestarille	205
Lainarahasto yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi	360, 365
Lainat, kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otetut	114, 129
» » » pitemmälle takaisinmaksuajalle otetut	4, 32, 38, 113
» 1916. vuoden tulosaännön mukaan.....	129
Laitoksissa vaivahoidon kustannuksella hoidetut henkilöt	257
Laiturien teettäminen Taivallahteen	51
Laiturivalaistusta varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	125
Laiyveistämöalueen järjestäminen.....	40
» vuokraaminen	17
Landgren, A., leskirouva, hänelle myönnetty apuraha	92
» » » » eläke.....	91

Lapset, alaikäiset, jolle holhooja on määrättävä	353
» kansanlastentarhoissa olevat	295
» kasvatuslautakunnan valvonnan alaiset.....	270, 278
» kunnalliskodissa hoidetut	253
» Åggelbyn lastenkodissa hoidetut	248
Laskujohdot, rakennuskonttorin rakentamat	319
Laskujohtoja varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	125
Laskujohtojen kunnossapitomäärärahan ylitys	48
» kunnossapitoon ja teettämiseen myönnetty lisämääräraha	48
Lastenhoidontarkastajan johtosääntö	168
Lastenhoito, vaivashoitohallituksen asiana oleva.....	244
Lastenkamariosastot, kansanlastentarhain.....	296
Lastenkotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	100
Lastenseimet, kansanlastentarhain johtokunnan valvonnan alaiset	300
Lastenseimiä varten myönnetty määräraha	100
Lausunto, Bjällbon huvilatiluksen ja erään Fredriksperin alueen myynnistä..	
» elinkeino-oikeutta tarkoittavista hakemuksista.....	181
» Hagan huvilayhdyskunnan järjestyssääntöehdotuksesta	180
» » » palojärjestyksen ehdotuksesta	181
» halonmittaustaksan muuttamista koskevasta asiasta	180
» hissien rakentamista ja käyttöä y. m. koskevasta ohjesääntöehdotuksesta.....	180
» kansanlastentarhain opettajatarten eläke-etujen järjestämisestä....	85
» kasvattilastenhoitoa koskevan säännön sekä kasvatuslautakunnan johtosäännön ehdotusta vastaan tehtyjen muistutusten johdosta ..	149
» kaupungin oikeudesta tulli- ja kellarivapauteen	111
» kotimaisen lainan ottamista koskevasta asiasta	115
» kunnallisen kauppatilaston ottamisesta tilastokonttorin huostaan ..	217
» kunnalliskertomuksen sisällyksestä ja painatuksesta	217
» maistraatinsihteerinviran uudestijärjestämisestä	60
» mallasjuomain anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista	182
» » vähittäismyyntilupaa tarkoittavista hakemuksista..	182
» raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamisesta	132
» rakennusjärjestyksestä poikkeamista koskeva	130
» rakennuskonttorin päivätöylistäin tilastollista käsittelyä tarkoittavasta ehdotuksesta	217
» rakennustarkastuskonttorin uudestijärjestämisestä	65, 68
» rautatien rakentamista Brändön kartanosta Sörnäsän rantaan tarkoittavasta lupahakemuksesta	25
» ravintolaliikkeen harjoittamislupaa tarkoittavasta hakemuksesta ..	181
» rohdoskaupan harjoittamista tarkoittavasta lupahakemuksesta	181
» satamaradan kääntösiltain käyttämistä koskevasta asiasta	52
» Suomen kansalaisoikeuden hakemuksista.....	181
» taajaväkisen yhdyskunnan perustamisesta Munkkiniemen säterin maalle	180
» tehdasalueen vuokraamisesta Hietalahden laivatokka- ja konepajaosakeyhtiölle	12
» toimenpiteistä Helsinkiin tapahtuvan maidonkuljetuksen helpottamiseksi	177
» tonttien halkomista tarkoittavasta hakemuksesta.....	130
» » yhteenrakentamista koskevasta hakemuksesta	130

Lausunto tuberkulosisairaalan rakentamisesta	33, 34
» tuulaakimaksun laskemisen perusteesta.....	110
» vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöjen vastaanotto- laitoksen perustamisesta Marian sairaalaan.....	28
» veistokuvateosten ostamisesta	102
» viinien y. m. vähittäismyyntioikeuden epäyksen johdosta tehdyistä valituksista	182
» » vähittäismyyntioikeutta tarkoittavista hakemuksista	182
» väkiviinajuomain anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista.....	181
Läsnäolunhallin rakentaminen	18
Leikkikenttään kuntoonpanettaminen.....	52
Leppäsuu, väliaikaisten kulkutautiparakkien laittaminen sinne	19
Leppäsuon palstan n:o 68 c vuokraoikeuden pitennys	23
Lihantarkastusasema, lupa juoksupunnusvaakojen käyttämiseen siellä.....	159
Lihantarkastusasemalle myönnetty lisämääräraha.....	79
» perustettava väliaikainen osasto.....	79, 121
Lihantarkastusaseman henkilökunnalle myönnetty virkaloma.....	80
» huoneiston korjaukset	80
» johtajanviran hoitaminen	176
» johtosääntö	157
» kassanhoitajan viransijaisuuspalkkion anomus	59
» virkailijain virkavuosien lukeminen	159
Läikekannalle asetettujen joukkojen majoitus	351
Liikennekonttorin kannanta	211
» menot	212
» vuosikertomus	210
Liikennemaksujen alennus talvipurjehduskauden aikana	211
» määrä vuonna 1915	210
» palautus	207
» poistaminen tileistä	207
» vientitavaran, poistaminen	63
Lindqvist, F. M., ent. vahtimestari, hänen apuraha-korotusanomuksensa evätty	92
Lisätty kaupunginvaltuusto.....	32, 38, 114, 117
Ljungdell, A. N., ylikoneenkäyttäjä, hänelle myönnetty eläke	91
Luetteloja vainajista, joilta on jälkeenjäänyt alaikäisiä lapsia	353
Luistinratojen laittamiseen myönnetty lupa	201
Lumenkuljetus kaupungin taloista	325
Lundgren, K. E., kivenhakkaaja, hänelle myönnetty eläke	91
Luontoismajoitus.....	348
Lupa elinkeinon harjoittamiseen	181
» heinäntekoon	200
» huutokauppaajanammatin harjoittamiseen	181
» juoksupunnusvaakain käyttämiseen lihantarkastusasemalla ja teurasta- mossa	159
» jäiden ottoon	201
» luistinratojen laittamiseen	201
» myönnettyjen, mutta käyttämättömien määrärahojen käyttämiseen.....	97
» nautintaoikeuksien pakkolunastamiseen	43
» puhelinkioskien laittamiseen	201
» puistojen käyttämiseen.....	200
» putkikaivojen teettämiseen	201
» raitioteiden laskemiseen	201

Lupa rakennusjärjestyksestä poikkeamiseen	130
» ravintolaliikkeen harjoittamiseen	181
» rohdoskaupan harjoittamiseen	181
» sivuraiteen laskemiseen	27
» tukkukaupan harjoittamiseen väkiviinajuomalla.....	181
» vaihtokioskin asettamiseen	201
» venelaiturin teettämiseen Busholman rantaan.....	201
Lupahakemus, tarkoitava rautatienrakentamista Brändön kartanosta Sörnäs- sin rantaan	25
Lähtökatselmukset, kaupungingeodeetin toimittamat	325
» rahatoimikamarin toimittamat	9, 199
Lämmityslaitosten tarkastaminen Nickbyn mielisairaalassa	77
Maanmittaustöiden osasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus.....	325
Maistraatin kokoonpano ja toiminta	137
Maistraatinsihteerinviran uudestijärjestäminen	60
Maitokauppaa koskeva sääntö	160
Maitopisarayhdistykselle myönnetty määräraha	99, 100
Majatalonpito kaupungissa.....	205
Majoitus, liikekannalle asetettujen joukkojen	35
Majoituskustannukset	88, 346-352
Majoituslautakunnan jäsenen ja varajäsenten vaali.....	186
» sihteerille myönnetty tilapäinen palkanlisäys	89, 120
» tarverahain määrärahaan myönnetty lisäys.....	89
» vahtimestarille myönnetty lahjapalkkio.....	205
» vuosikertomus	345
Majoitusta nauttivien henkilöiden lukumäärä	346
Makkien puhtaanapito vuonna 1915	341
» puhtaanapitoa varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	126
Mallander, L., avustava rakennustarkastaja, määrätty toistaiseksi hoitamaan asuntotarkastajanvirkaa	155
Mallasjuomain anniskelun järjestäminen	182
» anniskeluoikeuksien myöntäminen	182
» myyntialueet	183
» myyntiä koskevia asioita valmistelemaan asetettu valiokunta	185
» vähittäismyyntioikeuksien myöntäminen	182
Mantere, O., suomenkielisten kansakoulujen apulaistarkastaja, hänelle myön- netty virkaero	176
Marian sairaala, vahingoittuneita ja äkkiä sairastuneita henkilöitä varten perustettava vastaanottolaitos siihen	28
» sairaalaa varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	121
» sairaalalle myönnetty lisämääräraha	76
» sairaalan hallituksen jäsenten vaali.....	186
» » höyrykattilan muutostyöt	31
» » määrarahain ylitys.....	76
» » oppilaskoulurakennuksen lämmitys.....	31
» » poliklinikkain putkijohtojen uudistus.....	31
» » sairasmaksutaksa	75
Marian turvakodin vuosikertomus	290
» turvakoti, katso myös Sedmigradskyn pientenlastenkoulu.	
Marttayhdistyksen Helsingin osastolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	100

Matka-apuraha lehtori J. Reuterille	106
» ylioppilas V. Garoffille	94
Meilansiin teetettävä kansakoulutalo	36
Meilansin huvilapalstan n:o 22 vuokraoikeuden pitennys.....	22
Mélar, G., everstiluutnantti, hänelle myönnetty apuraha	91
Meno- ja tulosääntö, Helsingin kaupungin, vuodelta 1916 30, 31, 36—39, 42, 47, 48, 51—53, 59, 70, 83, 109, 117	117
Menosääntö, asunnonvälitystoimiston	72
» asuntotarkastuksen	120
» lihantarkastusaseman väliaikaisen osaston	80
» raastuvanoikeuden	60
» rakennustarkastuskonttorin	66
» sairaalaylihallituksen	74, 121
Menot, sekalaiset, 1915 vuoden menosääntöön mukaan	126
Metsänhoidon kustannukset	344
Metsänhoitajan, kaupungin vuosikertomus	343
Metsäpalot kaupungin metsissä	343
Mielisairaala, katso Nickbyn mielisairaala.	
Mielisairaat, kunnalliskodissa hoidetut	255
Mielisairaille ostettavat vaateparselit ja vuoteet	77
Mietintö, katso Lausunto.	
Munkkiniemen raitiotietä koskeva toimilupakirja.....	25
» säterin maalla olevan huvilayhdyskunnan poliisi-, rakennus-, palo- ja terveydenhoitojärjestys.....	180
Muotokuvakoeelma kaupungin museossa	383
Muovailukurssien toimeenpaneminen kansakouluopettajattarille.....	83
Murtokadun nimen muuttaminen Kaisaniemenkaduksi	43
Museolautakunnan käytettäväksi annettu portinvartijatupa	39
» vuosikertomus	383
Musiikkilautakunnan johtosääntöön 3 §:n muutos	149
» jäsenten vaali.....	187
» vuosikertomus.....	385
Musiikkiopiston oppilasliput.....	389
» orkesterikoululle myönnetty määräraha.....	88, 123
Myynti, maa-alueiden	5
» katso myös Tontti- ja Vähittäismyynti.	
Myyntikojujen paikat	200
Mäntymäki Eläintarhassa, sen käyttämiseen myönnetty lupa.....	200
Möller, A. Th., vaivashoitohallituksen sihteeri, hänelle myönnetty virkaero	176
» O., oikeusaputoimiston avustava oikeusavustaja, hänelle myönnetty virkaero	176
Mörtengren, K. L. F., eräiden kaupungin talojen isännöitsijä, hänelle myön- netty palkkio	202
Nickbyn mielisairaala, halkojen osto siihen	77
» hoitajaoppilaiden asuinhuoneistojen sisustaminen sii- hen	113
» kaluston hankkiminen siihen	113
» mielisairaalaa varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	121
» mielisairaalalle myönnetty lisämääräraha	32, 77
» mielisairaalan rakennustyötä varten hankittujen työkalujen käyttä- minen.....	32, 33, 126, 128

Nilsson, B., kuvanveistäjä, hänelle myönnetty kilpailupalkinto	105
Nimrodkadun sähkövalaistus.....	43
Nordman, J. A., esittelijäsihteeri, ehdotettu holhouslautakunnan puheenjohtajaksi	184
Nordström, E. S., professori, hänelle myönnetty apuraha.....	92
Nuorisokirjastoa varten myönnetty määräraha	99
Nuorisoliitto Fylgialle myönnetty määräraha.....	100
Nyberg, K. A., oikeusneuvosmies hänelle myönnetty eläke	91
Nybergh, A., ent. senaattori, valittu vaivaishoitohallituksen sihteeriksi	176
Obligatsioneista suoritettava kuponkivero	56
Obligatsioonien arvonta.....	203
Obligatsioonilaina, 1911 vuoden, siitä myönnettyjä määrärahoja	113
Obligatsioonilainain provisioni- y. m. tilin ylitys	57
Ohjeet, joita on noudatettava johtoja kaupungin katuihin laskettaessa tahi niiden päällitse teetettäessä.....	44
Ohjesääntö, hissien rakentamista ja käyttöä koskeva	180
Oikeus, katso Lupa.	
Oikeusaputoimiston avustavalle oikeusavustajalle myönnetty virkaero	176
» vuosikertomus.....	355
Oker-Blom, M., suomenkielisten kansakoulujen lääkäri, hänelle myönnetty virkaero.....	177
Omaisuus, kaupungin kiinteä, sen uusi arviointi.....	201
» » siitä odotettavat tulot 1916 vuoden tulosäännön mukaan	127
» tulipalon kautta hävinnyt, palovahingon korvaus siitä.....	222
» » » » sen arvo tai vakuutussumma	222
Opastuskurssien toimeenpaneminen kansakouluopettajille.....	83
Opetuslaitoksia varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	122
Oppilaskoulu, Marian sairaalan, sen lämmitys	31
Oppilasliput symfoniakonsertteihin, musiikkiopistolle myönnetty	389
Orkesterikoulua varten musiikkiopistolle myönnetty määräraha.....	88, 123
Osakeyhtiö aktiebolaget Tennis, alueen vuokraaminen sille.....	18
» Hietalahden laivatokka ja konepaja, alueen vuokraaminen sille	12
» » » » sille myönnetty lupa sivuraiteen laskemiseen	27
» Mars, osakkeiden merkitseminen siinä.....	41
» P. Sinebryhoff, sen panimoaluetta koskeva selvitys	112
» » » suorittama tontin kauppahinta	207
Osakkeiden merkitseminen sotavakuutusyhtiössä	41
Osto, kaasumittarien	114
» sähkömittarien	114
» veistokuvateosten.....	102
Oulunkylän lastenkodin ruuanpito	263
» » vuosikertomus.....	248
» lastenkotia varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	122
Oulunkylään vievän tien uudestiteettäminen	50
Ouluntialon n:o 3—5 korjaukset.....	39
Pahantapaisten lasten hoidosta johtuneet menot	280
Paikallisasiamiehet vaivahoidon elätteelleentoalueilla	247
Paikanvälitykset kunnan työnvälitystoimistossa.....	372—377

Pakkolunastamiseen myönnetty lupa	43
Palautus, anniskeluveron	393
» liikennemaksujen	207
» satamamaksujen	207
» verotusvarain ja muiden tulojen	127
Palkankorotus kansanlastentarhain tarkastajalle	123
» kasvatustaitosten johtajille ja johtajattarille	84
» kunnalliskodin emännöitsijälle	81
» majoituslautakunnan sihteerille	89, 120
» pakkahuoneen työkunnan esimiehelle	107
» työväilytoimiston naisapulaiselle	119
» vaivashoitohallituksen apulaisjohtajalle	122
» » toimitusjohtajalle	122
» valmistavan poikainammattikoulun virkailijoille	122
» vesijohtolaitoksen kemistille	124
» toiselle assistentille	124
» Äggelbyn kartanon ja Nybondaksen talon valvojalle	203
Palkanlisäys, henkilökohtainen, rakennuskonttorin insinööri-osaston insinööri- reille	125
Palkinto: autakunta veistokuvateoskilpailua varten	104
Palkkaedut, kaupungin ulkopuolella asuvain virkamiesten	57
Palkkojen suoritus työntekijöille	108
Palmqvist & Sjöström, arkkitehtitoiminimi, sille myönnetty kilpailupalkinto	105
Palojärjestys, Hagan huvilayhdyskunnan	181
Palokunnan miehistö ja sen jaotus	225
» palokalut ja varusteet	225
Palokunta, vapaaehtoinen	227
Palolaitoksen menot	229
» rakennusten korjaukset	31, 326
» sairaankuljetusvaunut	224
Palolaitosta varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	119
Palolemmätiin	227
Palomiestistö, maksuttomia kylpyjä sille Ursinin kallion uimalaitoksella	19
Palomiestistön lisääminen	73
Palopostit	36, 226
Palotalli	226
Palotoimikunnan jäsenten ja varajäsenten vaali	186
» vuosikertomus	220
Palovahingonkorvaus, tulipaloissa vahingoittuneen omaisuuden	222, 223
Palovakuutus, kaupungin laivaveistämöalueella olevain rakennusten	18
Palvelijatarkotia varten myönnetty määräraha	99
Palvelusmiehet, kaupungin, heille myönnetty virkaloma	58
Parantola, risatautisten lasten, sitä varten myönnetty määräraha	100
Pauligin lahjoitusrahastosta myönnetty matka-apuraha	94
Pelastusarmeijalle myönnetty määräraha	100
» myönnetyn määrärahan ehdot	122
Pelastusarmeijan anomus määrärahan käyttämisestä	107
Peltonen, G. H., pakkahuoneen työkunnan esimies, hänelle myönnetty pal- kankorotus	107
» V., sairaanhoitajatar, hänen apurahananomuksensa evätty	92
Pettersson, V. F., vahtimestarinleski, hänen eläkeanomuksensa evätty	91
Piirustukset, rahatoimikamarin hyväksymät	199

Piirustukset, rakennuskonttorin talorakennusosaston tekemät	335
Pippingsköldin turvakotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myön-	
netty määräraha	99
Pitennys, tonttien rakennusajan	130
» vuokraoikeuden	20—23, 190—193
» vuokrasopimuksen	77
Pitkänsillan päähän sijoitettavat veistokuvateokset	103, 105
Pohjavettä kuljettavan juomavesijohdon rakentaminen ..	42
Pohjoisen Uunisaaren vuokraoikeuden pitennys	21
Poikain ammattikoulu, katso Valmistava poikainammattikoulu.	
» vastaanotto- ja havaintokoti	84, 272, 279
Poisto tileistä, henkilöllisten vaivaismaksujen	207
» » koiraveron	207
» » kunnallisverojen	207
» » liikennemaksujen	207
» » tutkimusmaksujen	207
» » verotusvarain y. m.	127
» » vuokramaksujen	207
Poliisilaitoksen huoneistojen korjaukset	31, 328
Poliisilaitosta varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	120
Poliisimiehistölle myönnetty oikeus maksuttomiin kylpyihin Ursinin kallion	
uimalaitoksella	19
Poliklinikat, Marian sairaalan, niiden putkijohtojen uudistaminen	31
Portinvartijatupa, Hakasalmen puiston, sen kuntoonpanettaminen	39
Porvoonkadun erään osan kiveäminen	47, 318
Puhelinjohtopatsaiden sijoittamista koskevia ohjeita	45
Puhelinkioskien asettamiseen myönnetty lupa	201
Puhelinmaksuja varten myönnetty lisämääräraha	108
Puhelinvero	56
Puhtaanapito, yksityisten tilapäisten raitioteiden	23
Puhtaanapitolaitoksen vuosikertomus	340
Puhtaanapitolaitoksesta odotettavat tulot 1916 vuoden tulosäännön mukaan	129
Puhtaanapitolaitosta varten myönnetty määräraha	53, 126
Puistojen käyttämiseen myönnetty lupa	200
Putkikaivojen teettämiseen myönnetty lupa	201
Puutarhakadun talon n:o 4 luovutus Helsingin käsityökoululle	20
Puutarhasiirtolain perustaminen	363
Q vist, G., neiti, hänelle myönnetty kilpailupalkinto	105
R aastuvanoikeuden kokoonpano ja työtapo	132
» laiminlyötyjen töiden teettämistä varten anottu määrä-	
raha	60
» oikeusneuvosmiehen palkkaaminen	59, 118
» palkkaussääntö	60
» työjärjestys	140
» väli aikaisten osastojen voimassapito	59
Rahasto, Alex. Ärtin, siitä myönnetty määräraha	92
» C. H. ja O. I. Hedberg aviopuolisoiden testamentti-, sen vastaanotto	95
» Emma Grefbergin, sen käyttäminen	251
» Gustav Pauligin, siitä myönnetty matka-apuraha	94
» Isak Mattson-Kivilä aviopuolisoiden avustus-, sen vastaanotto	94

Rahasto, K. H. Renlundin stipendi- ja palkinto-, sen korkovarojen käyttäminen	92, 207
» Karl Maguus Kullmanin, sen korkovarojen käyttäminen	94
» kunnollisen palvelusväen palkitsemis-, siitä myönnetty apurahat....	106
» » » » suorittavien apurahojen jakamista varten asetettu valiokunta	185
Rahastot, vaivashoidolle lahjoitetut, niiden korkojen jakaminen	238
Rahatoimikamari, toisen vahtimestarin apulaisen palkkaaminen siihen	119
Rahatoimikamarin jäsenet	188
» kanslia, ent. seurahuoneen panettaminen sen valvonnan alaiseksi	202
» puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenten vaali	186
Rahatoimikonttorille myönnetty lisämääräraha	63
Rahavarojen tilaamista koskeva määräys	63
Raitioteiden, yksityisten, kunnossa- ja puhtaanapitovelvollisuus	23
Raitiotie, Brändön huvilakaupungin, lisäys sitä koskevaan toimilupakirjaan ..	25
» » » sitä koskevan toimilupakirjan siirtäminen	24
» Hagan—Munkkiniemen, lisäys sitä koskevaan toimilupakirjaan ..	25
Raitiotielinjan laajentamisen toistaiseksi lykkääminen	24
Raitiotielippujen osto kaupunginpalvelijoille ja ulosottoapulaisille	118
Raitiotien kontaktilangan ja valaistusvälineen kannattamiseksi tarpeellisten laitteiden asettaminen talojen seiniin	179
Raitiotieraitteiden laskemiseen myönnetty lupa	201
Raittiusyhdistyksille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	99
Rakennukset ja talot, kaupungin, niiden korjaukset	325
» » » » niitä varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	30—33, 36, 37, 39, 83, 125
Rakennusjärjestyksestä poikkeamiseen myönnetty lupa	130
Rakennuskonttoria varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	125
Rakennuskonttorin insinööreille myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys ..	125
» insinööriosaston vuosikertomus	316
» kaupunginasemakaavaosaston vuosikertomus	335
» kaupunginistutusten osaston vuosikertomus	336
» maanmittaustöiden osaston vuosikertomus	325
» päivätyölistain käyttäminen tilastokonttorissa	108, 363
» talorakennusten osaston vuosikertomus	325
Rakennuspiirustukset, katso Piirustukset.	
Rakennusrajat, sisäiset, niiden muuttaminen	39
Rakennustarkastuksen toimitustaksan uudistaminen	65
Rakennustarkastuskonttorin järjestyksen muuttaminen	65
Rakennusteollisuus Helsingissä	378
Rakennusyrityksiä varten perustettava hypoteekikassa	106
Rantasiltain rakentaminen kortteliin n:o 292	3, 4
Rasitukset, yleiset, niitä varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	120
Ratkaisemattomat asiat, kaupunginvaltuuston diareihin merkityt ..!	129
Rautatien rakentaminen Brändön kartanosta Sörnäsintaan	25
Rautatiesilta, Itäisen viertotien poikki kulkeva, sen laajentaminen	208
Ravintolaliikkeen harjoittamiseen myönnetty lupa	181
Ravitseminen, kansanlastentarhain oppilaiden	87

Ravitseminen, köyhään kansakouluoppilaiden.....	100, 123
Rekisteritoimisto, vaivaishoitohallituksen.....	251
Renlundin, K. H., stipendi- ja palkintorahasto	92, 207, 303
» » » säätiö Suomen käytännöllis-geologista tutkimusta varten....	93
Restaurant Börs aktiebolag nimisen yhtiön anomus vuokran huojustamisesta	19
Retkeilyt, sosialilautakunnan tekemät	365
Reuter, J., lehtori, hänelle myönnetty matka-apuraha	106
Reviisorin, ylimääräisen, asettaminen revisionikonttoriin	70, 119
Risatautisten kansakouluoppilaiden sijoittamista varten Högsandin parantolassa myönnetty määräraha	99
» lasten parantolayhdistykselle myönnetty määräraha	100
Rohdoskaupan harjoittamiseen myönnetty lupa	181
Rokotusainevaraston määrärahan ylitys	80
» vuokramäärärahaan myönnetty lisäys	74
Rouvasväenyhdistykselle myönnetty määräraha	95, 100
Ruoholahden uimahuoneiden vuokraus.....	200
Ruuanlaittokurssien järjestäminen työläisnaisille.....	100, 101, 109
Ruumiinpolttolaitoksen paikaksi vuokrattava alue	12
Ruumiinvamma, tapaturman tuottama, vahingonkorvaus siitä	205
Sairaalaintarkastajan asettaminen	150
Sairaalan voimassapito kunnalliskodissa	28, 121
Sairaalat, kaupungin, niiden korjaukset.....	31, 33, 329
» » » sairasmaksutaksa	75
» » » taloushallinto	73
» » katso myös Kulkutautisairaala, Marian sairaala ja Nickbyn sairaala.	
Sairaalaylihallituksen vuosirahasääntö	74, 121
Sairaaloissa vaivaishoidon kustannuksella hoidetut henkilöt	237
Sairaanhoidtoa varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	120
Sairaankuljetusautomobiilien osto	29
Sairaankuljetusvaunut, palolaitoksen.....	224
Sairasparakkeja varten osotettava paikka	19
Salenius, J. V., lyhdynsytyttäjä, hänelle myönnetty eläke	91
Salmio, J., ent. kaasulaitostyöläinen, hänen apurahan korotusanomuksensa eväyty	92
Sandberg, K. V., vahtimestari, hänelle myönnetty lahjapalkkio	205
Santa- ja Busholman käyttäminen	11
Satama-asema, Katajanokan, sen huoneiden luovuttaminen tullikamarille....	29
Satamain korjaus- ja kunnossapitotöihin myönnetty määräraha.....	51, 126
» uutistöihin myönnetty määräraha	51, 126
Satamakonstaapelien, ylimääräisten, palkkaus	65
Satamamaksujen palautus	207
Satamaradan kääntösiltain käyttämistä koskeva järjestyssääntö.....	52
Satamarakennusten korjaukset	30
Satamat, rakennuskonttorin niissä toimittamat työt	320
Saxelin, I., kuvanveistäjä, hänelle myönnetty kilpailupalkinto	105
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle myönnetty vastuunvapaus	56
» pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan jäsenen vaali	187

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastajain vaali.....	184
» pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin vuosikertomus....	281
Sekalaiset menot 1916 vuoden menosäännön mukaan.....	126
» tulot 1916 » tulosäännön »	129
Fepelikivenhakkuun urakkahinta	109
Serologisten tutkimusten taksa	78
Seurahuoneen, entisen, korjaukset	39
» » taloudenhoitajan toimi	202
Seurasaren laitteiden kunnossapito.....	5 p, 98, 100
Siirtomäärärahat	118
Silfvastin, J., silmäsairaala varten myönnetty määräraha.....	77, 120
Sillanyhteys Helsingin kaupungin ja Brändön saaren välinen	25
Silmäsairaaloita varten myönnetty määräraha	77, 120
Siltavuorenrantaan järjestettävät venesijat	51
Sinebrychoff, P., aktiebolaget, nimisen yhtiön suorittama korttelin n:o 83 tontin n:o 4 kauppahinta	207
Sinivuorenmäen, järjestysmiehen asettaminen sinne	10, 126, 203
Sinivuorenmäen käyttäminen.....	8
Sivistyslaitoksia varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha.....	122
Sokeiden työkoulua varten myönnetty määräraha	101
Sosiaalilautakunnan edustajat muissa kunnan laitoksissa	360
» huoneisto.....	365
» jaostot	360, 365, 366
» jäsenen vaali	209
» vuosikertomus	360
Sosialista työtä varten pelastusarmeijalle myönnetty määräraha	100
Sotavakuutus	41
Sotavaen kulkutautisairaalan perustaminen	30
Sotilassairaalan perustaminen Korpaksen tilalle	88
Strandberg, J., sairaanhoitajatar, hänelle myönnetty elinkautisapuraha	92
Suolan y. m. ostoa varten otettu kotimainen laina	114
Suomen kansalaisuuden hakemuksia	181
» kuvanveistäjäliitolle luovutettavat huoneet kaupungin museosta	29
» käytännöllis-geologista tutkimusta varten perustettu säätiö.....	93
» naisyhdistykselle myönnetty määräraha	101
» voimistelunopettajaliitolle myönnetty oikeus myönnettyjen, mutta käyttämättömien varojen käyttämiseen	97
» voimistelunopettajaliittoa varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha.....	127
» yksityiskoulujen eläkekassa, kansanlastentarhain vakinaisten opettajarten tekeminen osakkaiksi sen alimpaan eläkeluokkaan	84
Suorittamattomien maksujen periminen	205
Sähkölaitokselle myönnetty lisämääräraha	90
Sähkölaitoksen rakennusten kunnossapito y. m.	38
» sotavaaravakuutusmaksu	42
Sähkölaitoksesta odotettavat tulot 1916 vuoden tulosäännön mukaan....	128, 129
Sähkölaitosta varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha.....	38, 124
Sähkömittarien osto	114
Sähkömuuntaja-aseman rakentaminen.....	43
Sähkötehdas, Sörnäsissä oleva, sen uudestirakentaminen	114
Sähkövoimajohtojen teettämistä koskevat ohjeet	44

Säilytysuojien osottaminen elintarpeita varten	202
Säännöt, kunnan työväenasuntojen hallintoa koskevat	366
Sääntö kasvattilasten hoidosta	149
» lihantarkastamisesta	159
» maito- ja kermakaupasta	160
Säästö vuodelta 1915 1916 vuoden menosäännön mukaan.....	127
Sörnäsän niemekkeen alueen myynti	5
» rantaan Brändön kartanosta rakennettava rautatie	25
» rantatien ketokiveyksen uudistus	46
Taideteollisuuskeskuskoulua varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määrä-	
raha	122
Taideteollisuuskeskuskoulun uudestijärjestäminen.....	216
Taideteollisuusyhdistyksen johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali	184
Taivallahden viereisen alueen vuokraoikeuden pitennys	22
Taivallahti, kytkylaiturin teettäminen sinne soutoveneitä varten	51
Taksa, halonmittaus.....	180
» kunnallissairaalan sairasmaksu-	75
» rakennustarkastuksen toimitus-	65
» terveydellisten tutkimusten laboratorioin	78
» työkunnan	107
Taksoitus, katso Verotus.	
Takuusitoumukset, rahatoimikamarin hyväksymät	199, 208
Talorakennusten osasto, rakennuskonttoriin, sen vuosikertomus	325
Talot, kaupungin, niitä varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	125
Taloudenhoitajantoimi, ent. seurahuoneen	202
Talvipurjehdusaikainen laivaliikenteen turvaaminen	64
» liikennemaksujen huojennus	211
Tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta myönnetty vahingonkorvaus ...	205
Tarkastus, Helsingin teurastamo-osakeyhtiön teurastamossa teurastettujen eläin-	
ten lihan	159
» kaupungin vakuusasiakirjain	208
» » 1914 vuoden tilien ja hallinnon.....	55
Tarkastusapulaisen palkkaaminen vaivashoitohallitukseen	122
Tarkastusmiehet, kaupungin irtaimen omaisuuden	185
» kaupunginkassan	55, 203
» kaupunginkirjaston	184
Tarkastuspiirit, vaivashoidon	234
Tarkkailulippujen painatusta varten lihantarkastusasemalle myönnetty määrä-	
raha.....	121
Teknilliset laitokset, niiden hallituksen jäsenen ja varajäsenen vaali	209
» » » vakuuttaminen sotavakuutusyhtiössä	41
» » » virkamiesten ikäkorotukset	124
» » niistä odotettavat tulot 1916 vuoden tulosäännön mu-	
kaan	128
» » niitä varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määrä-	
raha	124
» » katso myös Kaasulaitos, Sähkölaitos ja Vesijohtolaitos.	
Terveydellisten tutkimusten laboratorioille myönnetty lisämääräraha	78
» » » laboratorioin johtajanviran jälleen täyttäminen ..	176
» » » johtosääntö	155
» » » taksa	78

Tontit, n:ot 8 ja 10	Säunakadun varrella, sille rakennetun talon pohjakerroksen sisustaminen myymälöiksi ja asuinhuoneistoiksi	130
» » 7 ja 8	Toukolan rantakorttelin, niiden vuokraoikeuden pitennys	22
»	rahatoimikamarin myymät	189
»	Santa- ja Busholman, niiden hinta	11
Tontti n:o 65,	Bölessä oleva, anomus sen myynnistä johtuneen vahingon korvaamisesta	110
» » 2,	Hermannin 2 korttelin, sen vuokraoikeuden pitennys	21
» » 3	» » » » » »	21
» » 6	» II » » » »	23
» » 17	Hernesaaressa kadun varrella, sen myynti	208
» » 1 a	Hietalahden etelärannan varrella, sen omistusoikeus	112
» » 7	Kasarminkadun varrella, sen myynti	123
» » 4,	korttelin n:o 83, sen kauppahinnan suoritus	207
» » »	» » » » käyttäminen asuntotarkoituksiin ..	112, 207
» » 8 a	Köydenpunojankadun varrella, sen halkominen	130
» » 72	Läntisen viertotien varrella, sen myynti	4
» » 76	» » » » kauppahinnan suoritus.....	110
» » 1 a	Mikonkadun varrella, sinne ajottuun uutisrakennukseen nähdessä myönnetty poikkeus rakennusjärjestyksestä	130
» » 4	» » siihen kiinnitetyn nautintaoikeuden pakkolunastus	43
» » 25	Ruoholahdenkadun varrella, sen ostaminen.....	3
» » 6,	Toukolan 12 korttelin, sen vuokraoikeuden pitennys	22
» » 9,	» rantakorttelin, sen vuokraoikeuden pitennys	21
Tonttien myynti	Santa- ja Busholmasta	11
»	rakennusajan pitennys	130
Tonttipaikan osottaminen	työväenopistotaloa varten	37
Tuberkuloosien kansakouluoppilaiden virkistyskotia varten	myönnetty määräraha	99
Tuberkulosipaviljonki,	Kivelän sairaalan, sen korjaukset	31
Tuberkulosisairaalan järjestäminen	Hesperian entiseen kansakoulutaloon ..	121
Tukkukaupan harjoittaminen	väkiviinajuomilla	181
Tulensammutusvälineet,	palolaitoksen	225
Tulipalot	220—224	
Tullikamarille luovutettavat huoneet	29	
Tullirakennusten korjaukset	30, 330	
Tullivapaus, selvitys kaupungin oikeudesta siihen	111	
Tulot, sekalaiset, 1916 vuoden tulosäännön mukaan	129	
Turbogeneraattorin hankkiminen	sähkölaitokseen.....	38, 124
Turvikin huvilatiluksen vuokralle antaminen	20	
Tuulaakimaksun laskemisen perusteet	110	
Tyttöjen ammattikoulu, uuden huoneiston vuokraaminen sille	82	
» »	varastonhoitajattaren palkkaaminen siihen	123
»	ammattikoulua varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	123
»	ammattikoulun johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali	186
Työ- ja vaivaistalo, katso Kunnalliskoti.		
Työjärjestys, raastuvanoikeuden	140	
Työkalujen osto rakennuskonttoriin	322	
Työkalut, Nickbyn sairaalan rakennustyön, niiden lunastus.....	32, 126	

Työkodit, köyhäin lasten, niitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	99
Työkoulu, lasten, sitä varten myönnetty määräraha	100
Työkoulua varten Sokeain ystävät yhdistykselle myönnetty määräraha	101
Työkunta, kaupungin pakkahuoneen, sen taksan muutos	107
» » » » toiminta	210
» » » » työntekijöille myönnetty kalliinajan-lisäys	107
» » » » sille myönnetty lisämääräraha	107
Työlaitoksen toiminta	262
» työpajoissa käytettyjen työaineiden arvo	266
Työlaitosta ympäröivän aidan korottamiseksi myönnetty määräraha	41
Työläisnaisille toimeenpantavia ruuanlaittokursseja varten myönnetty määräraha	100, 101, 109
Työläisnaisen kesäsiirtolaa varten myönnetty määräraha	101
Työn jakaminen naisille	101
Työnhakemukset kunnan työnvälitystoimistossa	373
Työnpuute, katso Työttömät.	
Työntekijäin tapaturmankorvausmäärärahaan myönnetty lisäys	107
Työntekijät, kunnan töissä olevat, heidän palkkansa suoritus	108
» » » » heille myönnetty lisäpalkkaus	108
Työnvälitys, kunnan	372
Työnvälityskokous Helsingissä	370
Työpalkat kaupungin yleisissä töissä	126
Työpääallikkö, rakennuskonttorin, hänen vuosikertomuksensa	316
Työsuhteet Helsingissä vuonna 1915	377
Työt, katso Yleiset työt.	
Työttömyysvakautus	361
Työttömäin perheiden avustamista varten myönnetty määräraha	109
Työttömät naiset, hätäaputöiden järjestäminen heille	109, 379
Työtuvat, lasten, kansanlastentarhain johtokunnan valvonnau alaiset	300
» » » » niitä varten myönnetty määräraha	100
Työväenasunnot, katso Kunnan työväenasunnot.	
Työväenopistoa varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	123
Työväenopistolle myönnetty lisämääräraha	87
» » » valtioapu	87
Töölön tiilitehdasalueen tiluksen n:o 46 vuokraoikeuden pitennys	20
Uimahuoneen teettäminen Busholmaan	39
Uimahuoneiden, kaupungin, vuokraaminen	200
Uimalaitos, Ursinin kallion viereinen, sen käyttäminen	19
Ulkomaalaisille myönnetty oikeus elinkeinon harjoittamiseen	181
Ulosottoapulaisten raitiotielippujen ostoon myönnetty määräraha	118
Urakkajärjestelmä kaupungin rakennustöissä	362
Urheilukenttä, Eläintarhan, sen kuntoonpanettaminen	53
» Haapaniemenkadun viereinen, sitä koskevat määräykset	202
Urheiluleikkien toimeenpanemista varten myönnetty määräraha	127
Uudenmaan pursikululle myönnetty vuokraoikeuden pitennys Blekholmankariin	23
Uunisaaren vuokraoikeuden pitennys	21
Utteruusrahoja Karstun kasvatuslaitoksen oppilaille	84
» kunnalliskodin hoidokeille	256

Uutuukset, kaupunginorkesterin esittämät, niiden taiteellinen omistusoikeus 389

Vaakitus, eräiden Äggelbyn osain, sitä varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha.....	125
Vaali, Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan jäsenten.....	185
» » » tilintarkastajan	185
» » pörssin tilintarkastajan	185
» » teollisuuskoulun johtokunnan jäsenten	187
» kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain.....	185
» » lautakuntain ja hallitusten puheenjohtajain, jäsenten ja vara- jäsenten	185, 186
» kaupunginkirjaston inventtaajain	184
» kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan	176
» oikeusaputoimiston avustavan oikeusavustajan	176
» Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Mariau turvakodin tilintarkas- tajain	184
» suomenkielisten kansakoulujen apulaistarkastajan	176
» » » lääkärin.....	177
» taideteollisuusyhdistyksen johtokunnan jäsenten.....	184
» terveydellisten tutkimusten laboratorioin johtajan	176
» tilastokonttorin amanuenssin	208
» vaivashoitohallituksen sihteerin	176
» valiokuntain y. m., katso Budjettivaliokunta, Komitea ja Valiokunta.	
Vahingonkorvaus kiinteistön myynnistä	110
» tapaturman tuottamasta ruumiinvaumasta	205
Vaihtokioskien asettamiseen Kauppatorille myönnetty lupa.....	201
Vaivashoidon lastenhoito	244
» lastenkoti, katso Oulunkylän lastenkoti.	
» menot ja tulot.....	240—244
» paikallisasiamiehet	247
» tarkastuspiirit.....	234
Vaivashoitoa varten myönnetty lisämääräraha.....	81
» » 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	122
Vaivashoitohallitukselle myönnetty määräraha työttömäin avustamiseksi....	109
Vaivashoitohallituksen kaitsijoille vahvistettu palkka	81, 122
» kansliain käsittelemät asiat.....	260
» kanslianjohtajain johtosääntö.....	174
» kokoonpano	232
» puheenjohtajan ja jäsenten vaali	186
» sihteerille myönnetty virkaero	176
» sihteerin vaali	176
» toimihenkilöjen johtosäännöt.....	166—175
» vuosikertomus	231
Vaivashoitohallitus, tarkastusapulaisen ottaminen siihen	122
Vaivashoitokustannusten korvaus	239
Vaivaismaksujen, henkilölisten, poistaminen tileistä	207
Vaivaistalo, katso Kunnalliskoti.	
Vakuusasiakirjain tarkastus	208
Valbäck, F. J., toimittaja, hänelle myönnetty apuraha	92
Valiokunta anniskeluosakeyhtiön voittovarain jakamista varten	185
» kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahaston apurahain jakamista varten	185

Valiokunta kysymystä varten kalliinajanlisäyksen myöntämisestä eräille virka- ja palvelusmiehille	57
» » » kansanlastentarhain opettajatarten eläkekysymysten järjestämisestä	84
» » » Tilkan ja Gumtähden sairaala-alueiden myynnistä	7
» » » työväenopistotalon tonttipaikasta	37
» väkiviina-, mallasjuoma- y. m. asiain valmistelua varten	185
» katso myös Budjettivaliokunta, Kaupunginvaltuusto ja Komitea.	
Valkonauhahydistykselle myönnetty määräraha	99, 101
Walldén, I. L., Toivoniemen kasvatuslaitoksen johtajatar, hänelle myönnetty apuraha	92
Wallgren, V., kuvanveistäjä, hänen lahjoittamainsa taideteosten vastaanotto	30
Vallilan alueen laajentaminen	363
» asukkijärjestelmä	362, 363
Valmistavaa poikainammattikoulua varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	122
Valmistavan poikainammattikoulun johtokunnan jäsenen ja varajäsenten vaali	186
» » työvuoden lyhentäminen	82
» » virkailijain palkankorotus	122
Valtioapu, kansakoulujen	82, 83
» kasvatuslaitosten	82, 83
» kesävirkestystä varten kansakoululapsille	83
» työväenopiston	87
Valtioavut 1916 vuoden tulosäännön mukaan	128
Valtiorautateiden tarpeisiin vuokrattavat huoneistot	64, 126
Vapaaehtoiset köyhäin角度jat	236
Vapautus tontinvuokran suorittamisesta	19
Varasadevesijohdon laskeminen Puistokatuun	42
Varasairaalain vartioimista varten myönnetty määräraha	74
Varastonhoitajattaren palkkaaminen tyttöjen ammattikouluun	123
Varastopaikat, Santa- ja Busholman, niiden vuokraaminen	11
Warén, M., kuvanveistäjä, hänelle myönnetty kilpailupalkinto	105
Wasenius, L., konsuli, Anneperin tiluksen vuokraaminen hänelle	17
Vastaanotto- ja havaintokoti poikia varten	84, 272, 279
Vastaanottolaitoksen perustaminen Marian sairaalaan vahingoittuneita ja äkkiä sairastuneita henkilöitä varten	28
Vastuunvapaus kaupungin johto- ja lautakunnille vuodelta 1914	56
» Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Mar. an turvakodin johtokunnalle	56
Veistokuvateosten osto	102
» sijoittaminen kaupungin museoon	29
Veistolaitoksen järjestäminen laiminlyötyjä kaupunkilaispoikia varten	99
Velkoja varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	118
Venelaiturin teettäminen Busholman rantaan	201
Venäjänvaltakunnanrahaston korvattavat majoituskustannukset	348—350
Venäläisen sotaväen vuokrat rahat	346
» teknillisen seuran kaupungille lähettämä kutsu ottaa näytteen järjestämiseen	179
Verotettujen lukumäärä	382
» taksoitetut vuositulot	382
Verotuskannanta-aikain luvun lisääminen	72

Verotustuloksen tiedoksi saattamista.....	71
Verotustyön myöhemmäksi siirtäminen	72
Verotusvalmistelukunnan ylimääräiset apulaiset	70
» vuosikertomus	381
Veroäyri vuonna 1915	382
Veroäyrien lukumäärä	381
Vesijohtojen laskemiseen myönnetty määräraha.....	42, 124
Vesijohtolaitoksen assistentille myönnetty palkankorotus	124
» kemistille myönnetty palkankorotus	124
» laajentaminen	113
» laitteiden korjaus ja kunnossapito	42
» täydentäminen pohjavettä kuljettavalla juomavesijohdolla	42
» vakuuttaminen sotavakuutusyh:iossä	41
Vesijohtolaitoksesta odotettavat tulot 1916 vuoden tulosäännön mukaan	128
Vesijohtolaitosta varten myönnetty lisämääräraha	42
» 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha.....	124
Vesijohtoveden puhdistaminen	89, 205
Vesiklosettien laittaminen Alppilan ravintolaan	39
Viemärijohtoja laskettaessa noudatettavat ohjeet	43
Viemärijohtojen kunnossapitoon myönnetty määräraha	48, 125
» teettämiseen myönnetty määräraha.....	48, 125
Viemärikanavat, rakennuskonttorin rakentamat	319
Viemäriolojen järjestäminen	48
Vientitavaran liikennemaksujen poistaminen	63
Viertotien korjausta ja kunnossapitoa varten myönnetty määräraha....	51, 125
» puhtaanapitoa varten myönnetty määräraha.....	53
Viertotiet, rakennuskonttorin korjaamat	320
Viertäminen, katujen	46
Viinit ja muut miedonmat juovutusjuomat, k. senaatin päätös niiden vähittäis-	
myyntiä koskevassa asiassa	182
» » » » » lausuntoja niiden vähittäismyynti-	
oikeuden epäyksen johdosta teh-	
dyistä valituksista.....	182
» » » » » niiden vähittäismyyntin järjestä-	
minen	182
» » » » » vähittäismyyntioikeudet ..	182
Viinivarastojen lunastus	392
Wilskman, M., varatuomari, valittu oikeusaputoimiston avustavaksi oikeus-	
avustajaksi	176
Winter, G., kuvanveistäjä, hänelle myönnetty kilpailupalkinto	105
Viransijaisuuspalkkion anomus eväty	59
Viransijaisuuspalkkioon myönnetty määräraha	59
Virastot, kaupungin, niitä varten 1916 vuoden menosääntöön otetut määrä-	
rahat	118
Virkaero avustavalle kansakouluntarkastajalle	176
» kansakoulunlääkärille.....	177
» oikeusaputoimiston avustavalle oikeusavustajalle	176
» vaivashoitohallituksen sihteerille.....	176
Virkaloma, kaupungin virka- ja palvelusmiesten.....	58
» lihantarkastusaseman henkilökunnan	80
Virkaloman hankkimiseksi erälle vaivashoitohallituksen toimihenkilöille 1916	
vuoden menosääntöön otettu määräraha	122

Virkamiehet, kaupungin, heidän virkalomaansa koskevat määräykset	58
» » kalliinajanlisäysten myöntäminen heille	57, 127
» » kaupungin ulkopuolella asuvat, heidän palkkaetu- jensa tasoittaminen	57
Virkavapaus kaupunginreviisiorille	70
Virkavuosien lukeminen, lihantarkastusaseman virkailijain ja teurastamon joh- tajan	159
Virkistyskotiä varten tuberkuloosisille kansakouluoppilaille anniskeluosake- yhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	99
Virvokejuomavaunujen paikat	200
Voittovarain valiokunnan jäsenten vaali	18
Voittovarainrahasto	97
Vuokraaminen, Anneperin tiluksen	17
» korttelin n:o 178 alueen	12
» laivaveistämöalueen	17
» rakennusten	200
» ruumiinpolttolaitoksen paikan	12
» Santa ja Busholman varastopaikkain	11
» Sinivuoremaan tiluksien	10
» Toivon tiluksen	18
» tonttien, katso Tontti.	
» Turvikin huvilatiluksen	20
» uimahuoneiden	200
Vuokralle rahatoimikamarin toimesta annetut tilukset	189
Vuokramaksujen poistaminen tileistä	207
Vuokramaksut, anniskeluoikeuden	392
Vuokran huojistaminen, Esplanadikappelin	19
» suorittamisesta myönnetty vapautus	19
Vuokraoikeuden pitennys	20—23, 190
» siirto	194
Vuokrarahat, venäläisen sotaväen	89, 346
Vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät tilapäiset	195
Vuokrat kauppahallien myymälöistä ja kellareista	200
» kaupungin taloista	127
Vuokratiluksiin myönnetty vapaampi käyttöoikeus	199
Vuorenpää, asunto-osakeyhtiö, sen anomus kiinteistön myynnistä johtuneen vahingon korvaamisesta	110
Vuosirahansääntö, katso Menosääntö.	
Väfvarsin kruununvirkatalon maalle perustettava tuberkulosisairaala	33
Vähittäismyynti, mallasjuomain, sen myyntialue	183
» viinien y. m., k. senaatin päätös sitä koskevassa asiassa	182
» » » sen järjestäminen	182
» väkiviinajuomain, sen järjestäminen	182
Vähittäismyyntioikeudet, mallasjuomain	182
» viinien y. m.	182
Väkiviinajuomain anniskelun ja vähittäismyynnin järjestäminen	182
» anniskeluoikeuksien myöntäminen	181
» myyntiä koskevia asioita valmistelevaan asetettu valiokunta	185
» tukkukaupan harjoittaminen	181
Väkiviinavarastojen lunastus	392
Väliaikaisia sairaparakkeja varten osotettu paikka	19
Väliaikaisten sairaalain voimassapito	28, 121

Vhdistys Arbetets vänner, sille myönnetty määräraha	100
» Helsingin kuuromykkä-, sille myönnetty määräraha.....	100
» » palvelijatar-, sille myönnetty määräraha.....	99
» » uimaseura, Ursinin kallion uimalaitoksen luovuttaminen sille	19
» hyväntekeväisyyden järjestämis-, sille myönnetty määräraha	101
» Konvalescenthem—Toipumakoti, sille myönnetty määräraha	100
» lastenhoidon edistämiseksi, sille myönnetty määräraha	99
» Lepokoti, sille myönnetty oikeus vuokramaan Turvikin huvilatilus	20
» Maitopisara-, sille myönnetty määräraha	100
» Märta-, sen Helsingin osastolle myönnetty määräraha	100
» nuorten miesten kristillinen, sille myönnetty määräraha.....	99
» risatautisten lasten parantola-, sille myönnetty määräraha.....	100
» rouvasväen-, sille myönnetty määräraha.....	95, 100
» Sokeain ystävät, sille myönnetty määräraha.....	101
» Valkonauha, sille myönnetty määräraha	99, 101
Yhteenrakentaminen, tonttien	130
Yksityistä kansakouluhammaspoliikkia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	100
Yleinen käymäläin puhtaanapito, sitä varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	126
» » » vuonna 1915.....	341
Yleiset paikat, niitä varten myönnetty määräraha	46, 47, 125
» » rakennuskonttorin niillä suorittamat työt	316
» rasitukset, kaupungille kuuluvat	120
» työt, niitä varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha	125
Yleisten töiden hallituksen jäsenten ja varajäsenten vaali	187, 209
» » » vuosikertomus	311
» » työntekijöille myönnetty lisäpalkka	108
Ylihallituksen perustaminen kaupungin sairaaloille	150
Ylimääräisten lämmittäjänapulaisten palkkaaminen kaupungin taloille	108
» satamakonstaapeli palkkaus	65
Ylitys, kasvatuslautakunnan tarverahain y. m.	73
» Kivelän sairaalan määrärahan	76
» kulkutautisairaalan määrärahan	76
» laskujohtojen kunnossapitomäärärahan	48
» Marian sairaalan määrärahan	76
» obligatsioonilainain provisioni- y. m. tilin	57
» rokotusainevaraston määrärahan	80
» Sörnäsintien rantatien kunnossapitomäärärahan	46
» terveydenhoitolautakunnan tarverahain määrärahan	74

OIKAISTAVIA

- Siv. 3, toisessa reunaotsakkeessa, on: *tontin n:o 52*; lue: *tontin n:o 25*.
- » 21, kolmannessa » on: *ratakorttelin*; lue: *rantakorttelin*.
- » 36, ensimmäisessä » on: *kaluwajan y. m. teettämiseen*; lue: *kaluwajan y. m. laajentamiseen*.
- » 39, toisessa » on: *n:ojen 3 ja 3*; lue: *n:ojen 3 ja 5*.
- » 75, riv. 19 ylh., on: *Humaliston sairaalassa*; lue: *Humaliston varasairaalassa*.
- » 78, » 14 alh., on: *Bakteriologiset tutkimukset*; lue: *Bakteriologiset ja serologiset tutkimukset*.
- » 95, ensimmäisessä reunaotsakkeessa: on: *O. J. Hedbergin*; lue: *O. I. Hedbergin*.
- » 97, » 14 » on: *mainittuun tarkoitukseen*; lue: *kansakoululasten kesävirhistystä varten*.
- » 107, toisessa reunaotsakkeessa, on: *kunnallisetuskoeelman*; lue: *kunnallisetuskokoelman*.
- » 109, kolmannessa » on: *Sepelikivenhakkuun*; lue: *Sepelikivenhakkuun*.
- » 122, riv. 9 alh., on: *poika-ammattikoulun*; lue: *poikainammattikoulun*.

